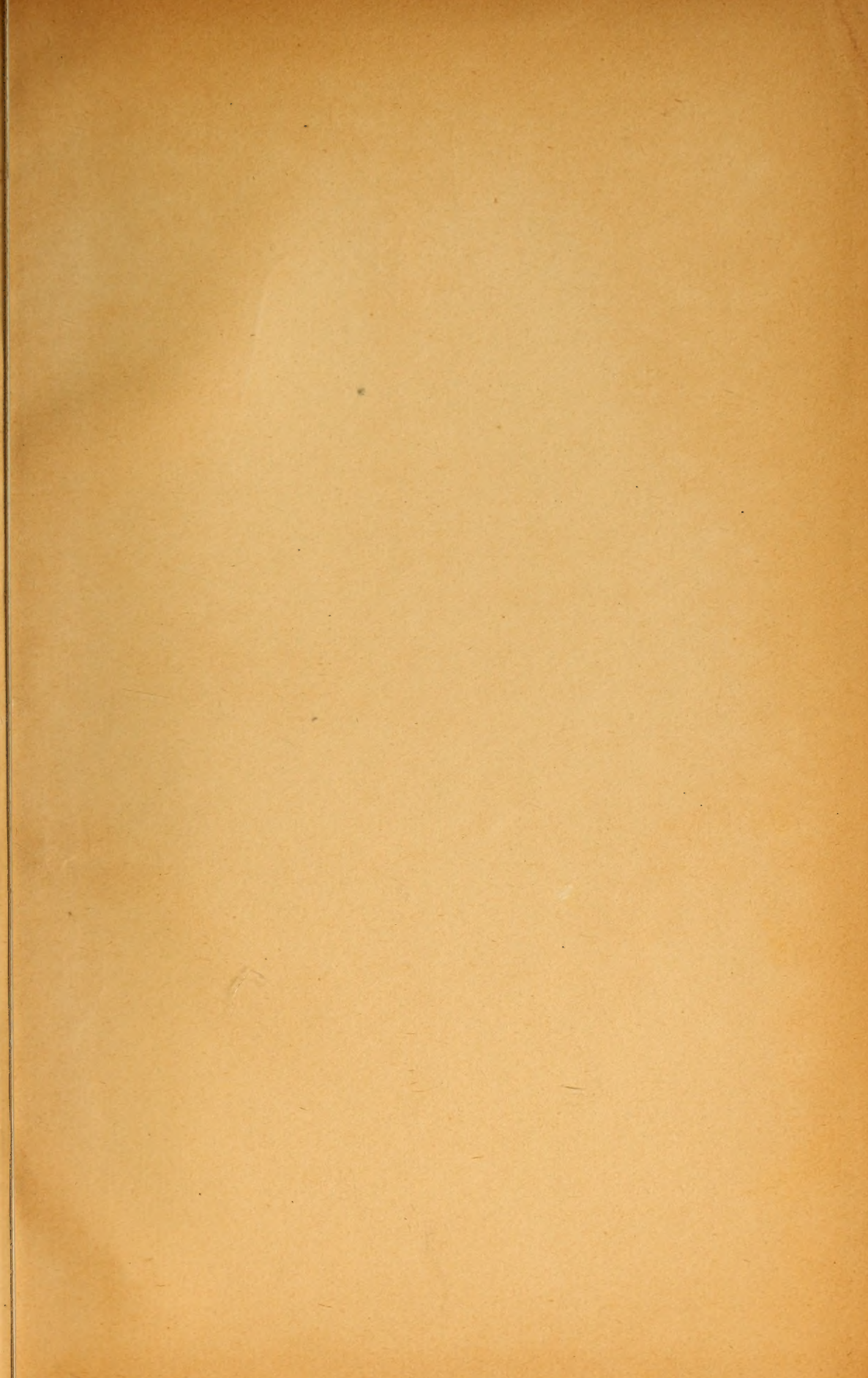

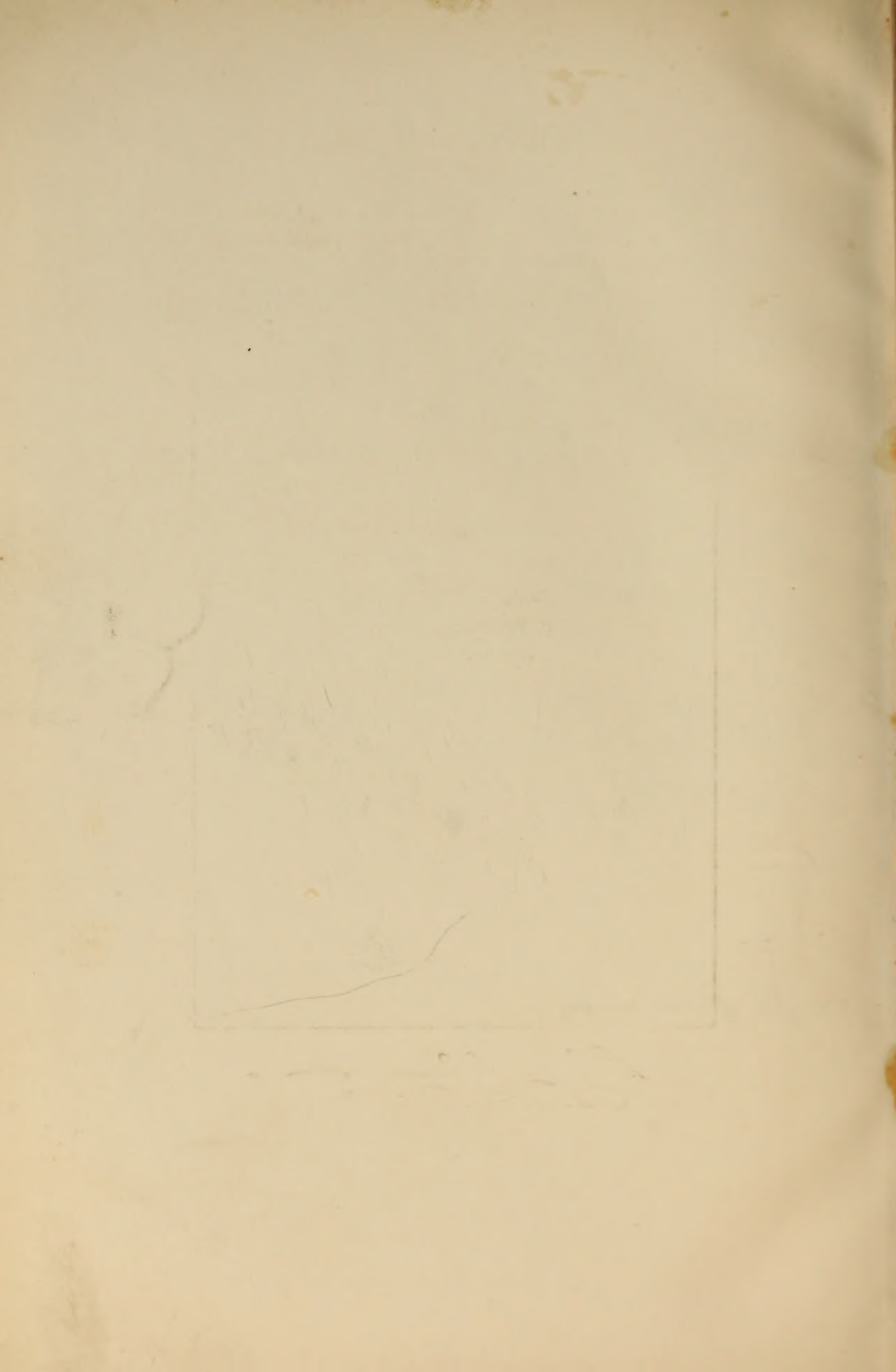

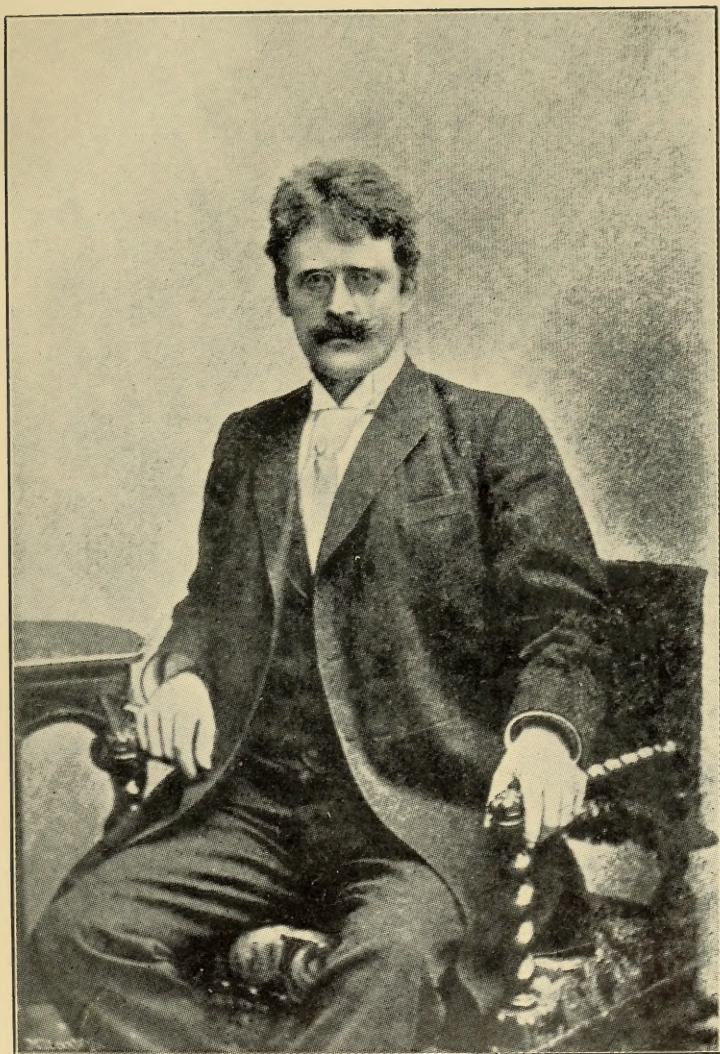
UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 11 29 25 02 017 2

\$100

Andry

Kim H. Johnson.

קנוט האמסון.

• • מיסטעריען • •

ראמאן.

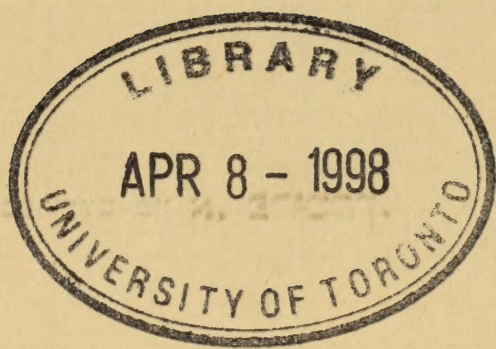
איבערזעצט פֿון א. פֿרוימקין.

ארויסגעגעבן פֿון ל. פֿרידמאן.

לאגראן 1911.

UNIVERSITY OF TORONTO

LIBRARY

UNIVERSITY OF TORONTO

UNIVERSITY OF TORONTO

UNIVERSITY OF TORONTO

ארום מימען פֿון פֿאַריגען זומער האָבען זיך אין אַ קליינער נאָרווע-
 נישער פֿיאָרד-שטאָדט אָבגעשפּיעלט עמליכע גאַנץ אונגעוועהנליכע
 פּאַסירונגען. אַ פֿרעמדער האָט זיך מיט אַמאָל געיאָוועט אין דער שטאָדט,
 אַ געוויסער נאַגעל, אַ מערקווירדיגער און מאָדנער שאַרלאַמאַן, וועל-
 כער האָט אָבגעטהאָן אַ מאַסע אויפֿפֿאַלענדע זאַכען און פּונקט אזוי
 פּלוצלינג ווי ער איז געקומען, אזוי איז ער ווידער פֿערשוואַנדען. אָט
 דער מאַן האָט זאָגט געהאַט דעם בעזוך פֿון אַ יונגער, געהיימניספֿולער
 דאַמע, וועלכע איז געקומען נאָט ווייס צוליעב וואָס און האָט זיך ניט
 אויפֿגעהאַלטען מעהר ווי אַ פּאַר שטונדען אין שטעדטעל, דערנאָך איז
 זי צוריק אוועקגעפֿאַהרען. אָבער דאָס אַלעס איז ניט דער אָנפֿאַנג . . .
 דער אָנפֿאַנג איז דער: בשעת דאָס שיף איז ארום זעקס אזויגער
 פֿאַרנאַכט צוגעקומען צום ברעג, האָבען זיך אויפֿ'ן פֿערדעק בעוויזען צוויי,
 דרוי רייזענדע; צווישען זיי אַ מאַן אין אַ געלען אַנצוג, וואָס האָט זיך
 געוואָרפֿען אין די אויגען, און מיט אַ וויסער סאַמעמענער מיץ. ס'איז
 געווען דעם 12טען יוני פֿאַרנאַכט; וואָרים גראָד יענעס טאָג האָבען
 איבער פֿיעל היזער פֿון דער שטאָדט געפֿלאַמערט די פֿאַהנען לכבוד
 דער פֿערלאַבונג פֿון פֿרייליין קיעלאַנד, וואָס איז פּונקט געווען דעם 12טען
 יוני. דער משרת פֿון דעם צענטראַל-האַטעל איז גלייך אַרויף אויפֿ'ן שיף,
 און דער מאַן אין'ס געלען אַנצוג האָט איהם דערלאַנגט ווינע זאַכען;
 אין דערזעלבער צייט האָט ער אויך איבערגעגעבען איינעם פֿון די מאַ-
 טראָזען ווין בילעט; אָבער דערנאָך האָט ער אָנגעהויבען אַרומשפּאַנען
 אויפֿ'ן פֿערדעק אהין און צוריק, אָהן דעם ער זאָל אַראָבגעהן אויף דער
 יבשה. ער האָט אויסגעזעהן שטאַרק צוקאָכט. אז עס האָט צום דריטען
 מאל געקלונגען, האָט ער נאָך אפילו ניט געהאַט בעצאָהלט דעם רע-
 סטאָראַטאָר וואָס עס האָט געקומט פֿון איהם.

דאן האָט ער דאָס געהאַט ברעה צו טהאָן, נאָר מיט אַמאָל איז ער געבליבען שטעהן, ווייל ער האָט דערוועהן, אז דאָס שיף איז שוין אַבגעטראָטען פֿון ברעג. אַ רגע איז ער געבליבען אַ צומישטער, מיט וויסענדיג וואָס פֿאַר אַן עצה זיך צו געבען, דאן האָט ער אַ וואונק געטהאָן צום משרת, וועלכער איז געשטאַנען אונטען אויפֿ'ן ברעג, און אַריבערגעשריען צו איהם: „שוין גוט, מראַנט אַקאַרשט אַרויף מיינע זאַכען אין האָטעל און זעהט, מען זאָל האַלטען אַ צימער פֿאַר מיר.“

און דערמיט האָט איהם דאָס שיף ווידער אַריינגעטראָגען אין פֿיאָרד. אָט דער מאַן איז געווען יאָהאַן נילסען נאַגעל.

דער משרת פֿון האָטעל האָט אַוועקגעפֿיהרט זיינע זאַכען אויף אַ וועגעלע, בלויז צוויי קליינע רענצלאַך און אַ פעלץ — אויך אַ פעלץ, הגם ס'איז געווען אין מיטען זומער — אַחוץ דעם אַ האַנד-טאַש און אַ וויאָלין-קאַסטען. אַלעס אָהן אַ נאַמען.

אויף מאַרגען איז יאָהאַן נאַגעל צוגעפֿאַהרען צום האָטעל; ער איז געקומען צו פֿאַהרען מיט דער יבשה אויף אַ וואָגען מיט צוויי פֿערד. ער האָט פֿונקט אַזוי גוט, יאָ, נאָך לייכטער, געקענט געהען דאָס שיף, און דאָך איז ער געקומען צו פֿאַהרען אויף אַ וואָגען. ער האָט מיטגעבראַכט נאָך עטליכע פעקלאַך; אויף דעם הינטערשטען ביינקעל איז געשטאַנען אַ קופֿערט, און לעבען דעם דאָזיגען זיינען געלעגען אַ רייזע-טאַש, אַ מאַנטעל און עטליכע זאַכען, איינגעשנורעוועט אין אַ לעדערנעם רימען. אויפֿ'ן רימען זיינען געשטאַנען די בוכשטאַבען י. נ. נ., אויסגעשטיקט מיט פֿערל.

בשעת ער איז נאָך געוועסען אין וואָגען, האָט ער זיך שוין נאַכגע-פֿרענט ביים בעל הבית וועגען זיין צימער, און אז מען האָט איהם אַרויפֿגעפֿיהרט אויפֿ'ן צווייטען שטאַק, האָט ער אָנגעהויבען אונטערוואַכען די וועג, ווי דיק זיי זיינען, און צי מען קען עפעס הערען אין די געבען-צימערן. דאן האָט ער פֿלוצלינג אַ פֿרעג געטהאָן דאָס דיענסט סיידעל:

„ווי הייסט איהר?“

„סאַראַ.“

„סאַראַ.“ און דאן: „קען איך עפעס קריגען צו עסען? איהר הייסט אַלזאָ סאַראַ? זאָנט מיר אַקאַרשט,“ האָט ער זיך פֿון דאָס ניי געווענדיג צו איהר, „איז ניט דאָ אין דעם הויז אַמאָל געווען אַן אַפטיק?“

סאַראַ האָט געענטפֿערט פֿערוואונדערט:

„יאָ. אָבער שוין אַסך יאָהרען אין דעם.“

„אזוי? אַסך יאָהרען? יאָ, ס'איז מיר איינגעפֿאַלען אין דער רגע ווי

איך בין נור אריין אין קאָרדאָר. כ'האָב עם נים געשפירט פֿון דעם
נערו, נאָר דאָך, כ'האָב עם געפֿיהלט. יאָ, יאָ."

אז ער איז אַרונטערגעקומען עסען, האָט ער די גאַנצע צייט פֿון
דער מאַהלצייט קיין איינציג מאָל נים אויפֿגעמאַכט דאָס מויל צום היידען.
זיינע היידע־קאָמפּאַניאָנען, וואָס זיינען מיט איהם געווען אויפֿ'ן שיף דעם
אַבענד פֿריהער, די צוויי העררען, וועלכע זיינען געוועסען אויבען אָן ביים
מיש, האָבען זיך איבערגעוואונקען איינער מיט'ן אנדערן, בעת ער איז
אריינגעקומען, און גאַנץ אָפֿען געמאַכט שפּאַס איבער זיין געכמיגען
אינגליק; אָבער ער האָט זיך געמאַכט נים וויסענדיג, אזוי ווי ער וואָלט
עס נאָר נים געהערט. ער האָט אויף ניד אָנגעגעסען, דעם נאָכשפּייז
האָט ער איבערגעלאָזט, אַ שאַקעל טהאָנדיג דערביי מיט'ן קאַפּ, און
האָט זיך פֿלוצלינג אויפֿגעהויבען, זיך אַריבערגליסשענדיג הינטערווילאַכט
איבער'ן ביינקעל. גלייך נאָכדעם האָט ער פֿעררויכרעט אַ ציגאַר און איז
פֿערשוואונדען מיט דער גאַס אַראָב.

און אזוי איז ער אויסגעבליבען ביז שפעט נאָך האַלבע נאַכט; ער
איז צוריקגעקומען אַ וויילע, אידער דער זייגער האָט געשלאָגען דריי.
וואו איז ער געווען? שפעטער האָט מען זיך דערוואוסט, אז ער איז
געגאַנגען צו פֿוס אין דער געקסטער שטאָדט, אהין און צוריק דעם
גאַנצען לאַנגען העג, וואָס ער איז פֿאַרמיטאָג געפֿאַהרען. ער האָט אודאי
געמוזט האָבען אַ זעהר נייטיגע זאַך צו מהאָן. אז סאַראַ האָט איהם
אויפֿגעשלאָסען די טהיר, איז ער געווען דורכגעגעצט פֿון שווייס; דאָך
האָט ער עטליכע מאָל געלאַכט, געטריבען שפּאַס מיט איהר און איז
געווען זעהר נום אויפֿגעלייגט.

„גאָט, וואָס פֿאַר אַ הערליכען נאַקען איהר האָט דאָס אַביסעל, איהר
פֿרויענציימער!“ האָט ער געזאָגט. „איז עפעס אָנגעקומען פֿאַר מיר מיט
דער פּאַסט, בעת איך בין געווען אוועק? פֿאַר נאַגעל, יאָהאַן נאַגעל?
אויף! דריי טעלעגראַמען מיט אַמאָל! אַך, טהומס מיר אַ טובה און געהמט
אַקאַרשט צו דאָרט דאָס בילד פֿון דער וואַנד. איך זאַל עם נים האָבען
אימער פֿאַר די אויגען. ס'איז אזוי אונאַנגענעהם צו ליגען דאָ אין בעט
און כבוד מווען קוקען דערויף. נאַפֿאַלעאָן דער דריטער, מאָלט אייך,
האָט נים געהאַט אזאַ גרינע באָרד. — בעסטען דאַנק!“

אַז סאַראַ איז אוועק, איז נאַגעל געבליבען שטעהן אין מיטען ציימער.
ער איז געשטאַנען גאַנץ שטיל. אין גאַנצען צושטרייט האָט ער גענומען
קוקען אויף איין איינציגען פּונקט אויף דער וואַנד, און אָנגעזעהן דערפֿון,
וואָס זיין קאַפּ האָט זיך אַלץ מעהר און מעהר אַרונטערגעלאָזט אויף דער

איבער זייט, האָט ער אליין זיך ניט גערהרט פֿון אַרמ. דאָס האָט
געווערט אַ היבשע ווילע.

ער איז געווען אַ נידעריגער מאַן, אונטער מיטעלער גרויס, און האָט
געהאַט אַ ברוין געזיכט מיט אַ מאַדנעם טונקעלען בליק און אַ פֿינעם,
וויבערשען מויל. אויף איין פֿינגער האָט ער געטראַגען אַ איינפֿאַכען רינג
פֿון בליי אָדער אייזען. ער האָט געהאַט זעהר ברייטע פֿלייצעס און האָט
געמוזט אַלט זיין אַ יאָהר אכט און צוואַנציג אָדער דרייסיג. ביי די
שלייפֿען האָבען איהם די האָר אָנגעהויבען ווערן גראָה.

מיט אַ שטאַרקען טרייסעל האָט ער זיך אויפֿגעכאַפט פֿון זיין פֿער-
טראַכטקייט, אַזוי שאַרק, אַז עס האָט כמעט אויסגעזעהן ווי געמאַכט;
אַקוראַט ווי ער וואָלט געשטאַנען און נאַכגעדינקט איבער דעם דאָזיגען
טרייסעל, כאַטש ער איז געווען איינער אליין אין צימער. דערנאָך האָט
ער אַרויסגענומען עמליכע שליסלען פֿון דער הויזען-קעשענע, אַביסעל
קליינגעלד און עפעס אַ רעטונגס-מעדאַל, וואָס איז געהאַנגען אויף אַ
צוריסען בענדעל; אָט די זאַכען האָט ער אוועקגעלייגט אויף'ן טיש לעבען
זיין בעט. דאָן האָט ער אַרונטערגערוקט זיין בריעף-טאַש אונטער'ן
קאַפֿ-קישען און אַרויסגענומען פֿון וועסטען-טאַש זיין זייגער און אַ פֿלע-
שעלע, אַ קליין מעדיצין-פֿלעשעל מיט אַ צייכען פֿון גיפֿט דערויף. דעם
זייגער האָט ער אַ רגע געהאַלטען אין האַנד, איידער ער האָט איהם
אוועקגעלייגט, אָבער דאָס פֿלעשעלע האָט ער גלייך צוריק אַריינגעלייגט
אין קעשענע. דערנאָך האָט ער אַראָבגענומען דעם רינג און האָט זיך
אַבעוואַשען; די האָר האָט ער זיך צוגעגלעט מיט די פֿינגער, דעם
שפּיגעל האָט ער גאַרנישט בענוצט.

ער איז שוין געלעגען אין בעט, מיט אַמאָל כאַפט ער זיך, אַז ער
האָט ניט דעם רינג, וועלכער איז געלעגען אַ פֿערגעסענער אויף'ן וואַש-
טיש; און עפעס אַזוי ווי ער וואָלט ניט געקענט זיין אַ רגע אָהן דעם
קלעגליכען אייזערנעם רינג, איז ער אויפֿגעשטאַנען און האָט איהם ווידער
אָנגעטראָגן. ענדליך האָט ער געעפֿענט די דריי טעלעגראַמען, נאָר איידער
ער האָט נאָך דורכגעלייענט די ערשטע אפילו, האָט ער זיך שמילערהייט
צולאַכט. ער איז געלעגען און געלאַכט אליין פֿאַר זיך; זיינע ציהן זיינען
געווען אויסערגעווענהליך שעהן. דאָן איז זיין געזיכט ווידער געוואָרען
ערנסט, און גלייך נאָכדעם האָט ער מיט דער גרעסטער גלייכגילטיגקייט
אַ שללידער געטראָגן די טעלעגראַמען פֿון זיך. נאָר ניט קוקענדיג דערויף
האָט זיך אין זיי כלומר'שט געהאַנדעלט וועגען אַ גרויסע און וויכטיגע
אַך; דאָרט איז געווען די רייד מכה צוויי און זעכציג טויזענד קראָנען

פֿאַר אַ גוט, יאָ, זאָגאר אַן אָנבאַט צו בעצאָהלען די גאַנצע סומע אין
טויזן געלט, ווען די זאך זאל דערקענדיגהרט ווערן. דאָס זיינען געווען
טרוקענע, קירעע געשעפטס-מעלעגראַמען, און ס'איז גאָר נישט געווען וואָס
צו לאַבען דערפֿון; נאָר ווי האָבען נישט געהאַט קיין אינטערשריפֿט. אין
א פֿאַר טיזנסען אַרום איז נאָעל איינגעשלאָפֿען. די צוויי ליכט, וואָס
האָבען געברענט אויף'ן טיש, און וועלכע ער האָט פֿערגעסען צו פֿער-
לעשען, האָבען בעלויכטען זיין גלאַט אָנגעראַזירטען פֿנים און זיין ברוסט
און געזיכערפֿען אַ לייכטען שוין אויף די טעלעגראַמען, וועלכע זיינען גע-
לענען פֿונאַנדערגעפֿענט אויף'ן טיש . . .

אויף טאָרגען אין דער פֿריה האָט יאָהאַן נאָעל אַרבערגעשיקט אַ
טשרת אויף דער פֿאַסט און אָבגענומען עטליכע צייטונגען, צווישען זיי
איך אַ פֿאַר אויסלענדישע, נאָר נישט קיין בריעף. זיין וויאָלין-קאַסטען
האַט ער גענומען און איהם אוועקגעשטעלט אויף אַ שטוהל אין מיטען
צימער, דעם אַזוי ווי ער וואָלט געוואָלט, טען זאל איהם בעסער אַרויס-
זעהן; אָבער ער האָט איהם נישט געפֿענט און געלאָזט דעם אינטערומענט
ליגען אונטערהערט.

אין פֿערלויף פֿון'ס פֿאַרמיטאָג האָט ער בלויז אָנגעשריבען אַ פֿאַר-
בריעף און לייענענדיג זיי איז ער אַרוםגעגאַנגען איבער'ן צימער אַרויף
אין אַראָב. אחוץ דעם האָט ער אין אַ קלייט געקויפֿט אַ פֿאַר האַנדשוה,
און אַביסעל שפּעטער, קומענדיג אויף'ן סאַרק, האָט ער בעצאָהלט צעהן
קראַנען פֿאַר אַ קליין רויט הינטעל, וואָס ער האָט גלייך נאָכדעם אוועק-
געשיינקט דעם בעל הבית פֿון האַטעל. דעם יוגען הונד האָט ער צום
שבֿאַם פֿון אלעמען אַ נאָמען געגעבען יאַקאָבסען, כאָטש ס'איז נאָך דערצו
געווען אַ צויג.

ער האָט אַלואָ דעם גאַנצען טאָג נאָרנישט געטהאָן. ער האָט נישט
געהאַט קיין געשעפטען אין שטאָרט און נישט געמאַכט קיין וויזמען, ער
איז נישט אַרזיינגעגאַנגען אין קיין קאַנטאָר און האָט נישט געקענט קיין
מענשען. אין האַטעל האָט טען זיך אַביסעל געוואונדערט אויף זיין
טאָרנער גלייכגילטיגקייט צו אַלעדינג, יאָ, זאָגאר צו זיינע אייגענע אָנגעד-
לענענדיגען. אַזוי זיינען נאָך די טעלעגראַמען געלענען אַפֿען פֿאַר יעדען
איינעם אויף'ן טיש אין זיין צימער; ער האָט זיך נישט צוגערהערט צו זיי,
ינט דעם אָבענד וואָס זיי זיינען אָנגעקומען. ער האָט אויך נישט געענט-
פֿערט אויף דירעקטע פֿראַגען. דער בעל הבית האָט זיין פֿאַל געפרוּאוּט
ארויסקריגען פֿון איהם, וואָס ער איז און נאָך וואָס ער איז געקומען
אדער אין שטאָרט, אָבער ביידע פֿאַל איז ער דערפֿון אוועק, אַזוי ווי

דאָס וואָלט איהם נאָר ניט אָנגעגאָנגען. נאָך אַ מאָדנע זאך האָט זיך
 וועגען איהם אַרויסגעוויזען אין פֿערלוויף פֿון יענעם טאָג; הנם ער האָט
 לחלוטין ניט געקענט קיין מענשען אין שטאָדט, איז ער פֿונדעסמוועגען
 געבליבען שמעהן ביים אַרײַנגאַנג פֿון'ס בית עולם אַנטקעגען איינער פֿון
 די יונגע דאָטען פֿון דער שטאָדט, האָט זי אָנגעקוקט און זיך דערנאָך
 זעהר מיעף פֿערנייגט פֿאַר איהר, ניט אויסריידענדיג דערביי קיין איין
 וואָרט. די דאָמע איז רוים געוואָרען איבער די אויערן. דערנאָך האָט
 זיך דער פֿרעכער מענש אַוועקגעלאָזט איבער'ן שאַסעע, ביז צום פּאַסטאָר'ס
 הויז און נאָך ווייטער — אַ זאך, וואָס ער האָט אויך ווידערהאַלט אין די
 ווייטערדיגע טעג. מען פֿלעגט שטענדיג מווען אויפֿשליסען די גאַס-טהיר
 פֿון ווינעטוועגען ביינאַכט, נאָכדעם ווי דער האָטעל איז שוין געווען פֿער-
 שלאָסען; אַזוי שפּעט פֿלעגט ער קומען צוריק פֿון זיינע שפּאַציר-גיינג.
 דעם דריטען פֿריה-מאָרגען נאָך זיין אָנקומען, גראָד דאָן ווען ער
 איז אַרויס פֿון זיין צימער, האָט ער זיך בעגעגענט מיט'ן בעל הבית פֿון
 האָטעל, וועלכער האָט איהם בעגריסט און איהם געזאָגט אַ פֿאַר פֿרוינד-
 ליכע ווערטער. זיי ווינען אַרויס אויף דער וועראַנדע און האָבען זיך
 ביידע אַנידערגעזעצט; דאָ האָט דער בעל הבית געפֿונען אַ געלעגענהייט
 צו פֿרעגען ביי איהם אַן עצה וועגען אַ קעסטעל מיט פֿרישע פֿיש, וואָס
 ער האָט געדאַרפֿט ערנעץ אַוועקשיקען.

„איהר קענט מיר פֿיליכט זאָגען, ווי אַזוי מען דאַרף דאָס קעסטעל
 אַוועקשיקען?“

נאָעל האָט געוואָרפֿען אַ בליק אויף'ן קעסטעל, אַ שמייעל גע-
 טהאָן און צוגעשאַקעלט מיט'ן קאַפּ.

„ניין, דערויף פֿערשטעה איך זיך ניט,“ האָט ער געענטפֿערט.

„אלואַ ניט? כ'האַב געמיינט, איהר ווייט פֿיליכט פֿיעל אַרומגע-“

פֿאַהרען און איהר האָט געזעהן, ווי מען טאַכט עס אַנדערשוואַן.

„אַה יאָ, אַרומגעפֿאַהרען בין איך טאַקע; נאָר . . .“
 פּויע.

„אַזוי — דאָן האָט איהר זיך, ווייזט אויס, מייסמענס אָבגעגעבען
 מיט אַנדערע זאַכען, יאָ, מיט . . . איהר ווייט פֿיליכט גאָר ניט קיין
 געשעפֿטס-מאַן.“

„איך? ניין. איך בין ניט קיין געשעפֿטס-מאַן.“

„איהר האָלט זיך, הייסט עס, ניט צוליבע געשעפֿטען אויף דאָ אין
 שטאָדט?“

דערויף האָט נאָגעל שוין מעהר ניט געענטפֿערט. ער האָט אָנגע-
זונדען אַ ציגאַר און גערויכערט לאַנגזאַם, קוקענדיג בעת מעשה אָהן אַ
ציעל פֿאַר זיך. דער בעל הבית פֿון האַטעל האָט געקוקט אויף איהם
פֿון דער זייט.

„וויילט איהר ניט אַמאָל עפעס שפּיעלען פֿאַר אונז? איך זעה, איהר
האָט סיכנעבראַכט אַ וויאָלין,“ האָט דער בעל הבית פֿון דאָס ניי אָנ-
געהויבען.

נאָגעל האָט געענטפֿערט גלייכנילטיג:

„אַך ניי, כ'האָב עס אויפֿגעגעבען.“

גלייך נאָכדעם האָט ער זיך אָהן צערעמאָניעס אויפֿגעהויבען און איז
אָועק. אין אַ רגע אַרום איז ער צוריק געקומען און האָט געזאָגט:
„הערט אַקאַרשט, כ'האָב אייך פֿערגעסען צו זאָגען, אַז איהר ווילט,
קענט איהר מיר געבען די רעכנונג. ס'איז דאָך מיר אַלצאיינס, ווען איך
וועל בעזאָהלען.“

„אַה, ס'האָט צייט,“ האָט דער בעל הבית געענטפֿערט. „אויב
איהר בלייבט דאָ ליינגער, וועלען מיר דאָך עס מוזען ביליגער בערע-
כענען. איך ווייס ניט, צי איהר האָט ברעה צו בלייבען דאָ אַ ליינגערע
צייט?“

נאָגעל איז מיט אַמאָל געוואָרען לעבעדיג און האָט גלייך אויפֿ'ן
שטעל געענטפֿערט, און בשעת מעשה איז איהם די פֿאַרב נאָר אָהן אַ
שום אַרואַך אַרײַן אין געזיכט:

„יא, דאָס קען גאַנץ גוט זײַן, ס'קען ווירקליך געמאָלט זײַן, אַז איך
וועל דאָ בלייבען אַ ליינגערע צייט. עס געווענדט זיך אָן די אומשטענ-
דען. יא, פֿילייכט האָב איך עס אייך נאָך ניט געזאָגט: איך בין אַן
אַנראַנאָם, אַ פֿערמער, כ'קום פֿון אַ רײַזע, און עס קען זעהר מעגליך
זײַן, איך זאָל דאָ פֿערבריינגען אַ ליינגערע צייט. אָבער פֿילייכט האָב
אייך זאָגאַר פֿערגעסען. . . מיין נאָמען איז נאָגעל, יאָהאַן גילסען
נאָגעל.“

דאָס זאָגענדיג איז ער צוגעגאַנגען צום בעל הבית אין האָט איהם
האַרצליך געדריקט די האַנד און געבעטען ענטשולדיגונג, וואָס ער האָט
זיך שוין פֿרוהער פֿאַר איהם ניט פֿאַרגעשטעלט. אין זײַנע טיענעס איז
ניט געלעגען קיין שפור פֿון איראָניע.

„ס'איז מיר נאָר וואָס איינגעפֿאַלען, אַז מיר וואָלטען אייך פֿילייכט
געקענט געבען אַ בעסער און אַ רוהיגער ציטער,“ האָט זיך דער בעל

הבית אַבגערוּפֿען. „איהר וואוינט איצט לעבען די טרעפּ, און דאָס איז
ניט אימער אַנגענעהם.“

„ניין, אַ דאַנק; ס'איז ניט נייטיג. דאָס צימער איז אויסגעצייכענט;
כ'בין צופֿרירען דערמיט. אויסער דעם קען איך פֿון מײן צימער זעהן
דעם גאַנצען טאַרק-פֿלאַץ, און אַ גוטע אויסזיכט איז בײַ מיר פֿיעל
ווערטה.“

גלייך נאָכדעם האָט דער בעל הבית געזאָגט:

„איהר האָט זיך, הייסט עס, פֿריי געמאַכט אויף אַ צײַט לאַנג?
איהר ווילט יעדענפֿאַלס בלייבען דאָ איבער'ן וועער?“
נאָגעל האָט געענטפֿערט:

„יאָ, איך וויל בלייבען דאָ אַ צײַט, דריי מאָנאַטען, און פֿיליכט
לײַנגער; כ'ווײס עס נאָך ניט גענוי, ס'היינט אָב פֿון די אומשטענדען,
אַס ווי עס וועט זיך מאַכען.“

אין דער רגע איז פֿערבייגעגאַנגען אַ מאָן און האָט בעגריסט דעם
בעל הבית פֿון האָטעל. אַ גאַנץ אונבעדייטענדער מאָן, קליין פֿון וואוקס
און אַרעם אַנגעמאָן; ווײן גאַנג איז געווען אזוי שווער, אז עס האָט זיך
געוואָרפֿען אין די אויגען; און ניט קוקענדיג דערויף איז ער געגאַנגען
גאַנץ שנעל. הגם ער האָט זיך זעהר מייער פֿערנייגט, האָט דער בעל
הבית דאָך ניט געצויגען דעם הויט; נאָגעל אָבער האָט אין גאַנצען אַרום-
טערגענומען זײן סאַמעטענע טויך.

„דאָס איז אַ מאָן, וועמען מיר רופֿען מינוט. ער איז אַביסעל
תם'עוואַטע; אָבער עס איז אַ רחמנות אויף איהם, ער איז אַ גוטער יונג,
דער אָרימער!“

דאָס איז געווען אַלעס, וואָס איז געזאָגט געוואָרען וועגען מינוט'ן.
„מיט עטליכע טעג צוריק האָב איך געלײענט אין די צײַטונגען וועגען
אַ מאָן, וואָס איז ערגעץ-וואו דאָ אין דער געגענד געפֿונען געוואָרען טױט
אין וואַלד.“ האָט זיך נאָגעל פֿלוצלינג אַבגערוּפֿען; „וואָס פֿאַר אַ מאָן
איז דאָס אײגענטליך געווען? אַ געוויסער קאַרלסען, דוכט מיר. איז ער
געווען פֿון דאַנען?“

„יאָ, ער איז געווען דער זעהן פֿון אַ פּיאַזוקע-שטעלערין דאָ בײַ אונז
אין שטאָדט; איהר קענט זעהן איהר הויז פֿון דאַנען, דער רויטער דאָך
דאָרט אונטען. ער איז בלויז געקומען אויף וואַקאַנס אַהײם און האָט גלייך
געמאַכט אַ סוף צו זײן לעבען. ס'איז זעהר אַ שאָד, וואָס ער איז טױט;
ער איז געווען אַ בעגאַבטער יונג און וואָלט אין גיכען געוואָרען פֿריידיגער.
אַך יאָ, מען ווײס אַלײן ניט, וואָס מען זאָל זאָגען דערצו; נאָר די זאָך

איז פֿעדעקטיג. אזוי ווי ביידע פולס-אָדערן ווינען דורכגעשניטען, איז דאָך נישט אזוי לייכט אָנצוגעהמען, אז דאָס איז געווען אַן אונגליקס-פֿאַל. נישט, האָט מען נאָך דאָס מעסער אויך געפונען; א פֿעדער-מעסערל מיט א ווייסען שטיל; די פֿאַליציי האָט עס נעכטען שפעט ביינאַכט געפֿונען. יאָ! ווי מען זאָגט, האָט דאָ געשטעקט אַ ליבעס-געשיכטע.

„אזוי? וואָס ושע, ס'קען דען איבערהויפט נאָך זיין אַ צווייפֿעל, אז ער האָט זיך אַליין גענומען דאָס לעבען?“

„מען האָפֿט אויף דאָס בעסטע; דאָס הייסט, עס ווינען אויך פֿאַרהאַן מענטשען, וואָס גלויבען, אז ער איז געגאַנגען מיט'ן אָפֿענעם מעסער אין דער האַנד און דאָן האָט ער זיך אזוי אונגליקליך אויסגעגליטשט, אז ער האָט זיך אין איין און דערזעלבער צייט איינגעשניטען אין צוויי פֿלעצער. האָ, סיר דוכט, דאָס לייגט זיך ווייניג, זעהר ווייניג אויף'ן שכל. אָבער מען וועט איהם געוויס בעגראַכען אויף'ן בית עולם. ניין, לידער האָט ער זיך נישט אויסגעגליטשט!“

„איהר זאָגט, מען האָט דאָס מעסער ערשט נעכטען ביינאַכט גע-פֿונען; וואָס ושע, ס'איז דען נישט געלעגען לעבען איהם?“

„ניין, ס'איז געלעגען מעהרערע טריט ווייטער. נאָכדעם ווי ער האָט עס בענוצט, האָט ער עס אוועקגעוואָרפֿען, אין וואַלד אַריין. ס'איז געווען אַ ריינער צופֿאַל, וואָס מען האָט עס געפֿונען.“

„אזוי? אָבער וואָס פֿאַר אַן אורזאך האָט ער געקענט האָבען אומעק-צואוואַרפֿען דאָס מעסער, אז ער איז דאָך געלעגען דאָרט מיט אָפֿענע שניט-וואונדען? ס'איז דאָך געווען קלאָר פֿאַר יעדען איינעם, אז ער האָט זיך געטוהט בענוצען מיט אַ מעסער.“

„יאָ, נאָט ווייס, וואָס פֿאַר אַן אורזאך ער האָט געקענט האָבען; אָבער ווי געזאָגט, דאָ איז געווען פֿערמישט אַ ליבעס-געשיכטע. אזוי וואָס האָב איך נאָך קיינסמאָל נישט געהערט; וואָס מעהר איך טראַכט דערפֿון, אַלין ערניער קומט מיר די זאך פֿאַר.“

„פֿאַרוואָס גלייבט איהר עפעס, אז דאָ איז געווען פֿערמישט אַ לייע-מעס-געשיכטע?“

„צוליבע פֿערשידענע אורזאכען. איבערגענס, ס'איז שווער עפעס צו זאָגען וועגען דעם.“

„אָבער האָט ער דען נישט געקענט פֿאַלען? נישט ווילענדיג? ער איז דאָך עפעס געלעגען אזוי סאָדנע; איז ער נישט געלעגען אויף'ן בויך, מיט'ן גנים אין אַ וואַסער-לאַזשע?“

„יאָ, און ער האָט זיך שטאַרק בעשמוצט; אָבער דאָס זאָגט נאָר

גישט; פילייכט האָט ער געהאַט אַ גרונד דאָס צו טהאָן. ער האָט, צום
ביישפיעל, געקענט וועלען פֿערדעקען דערמיט די שפורען פֿון'ס מויט-
קאַמפּף אויף זיין געזיכט. דאָס קען קיינער ניט וויסען!

„האָט ער גאָר קיין שריפֿטליכעס ניט איבערגעלאָזט?“

„עס הייסט, אז ער איז געגאַנגען אין האָט עפעס אָנגעשריבען אויף
אַ שטיק פּאַפּיער; איבעריגענס פֿלעגט ער זעהן אַפֿט שרייבען אונטער-
וועגענס. נו מיינט טען, אז ער האָט בענוצט דאָס מעסערל, כדי צו פֿער-
שניצען דעם בלייפֿעדער אָדער עטוואָס עהנליכעס, און דערביי איז ער
געפֿאלען און האָט זיך דורכגעשמאַקען אַ לאַך פּונקט אין דער איינער
פּולס-אָדער און דאָן אַ לאַך פּונקט אין דער אַנדערער פּולס-אָדער.
אַלעס ביי דעם איינעם פֿאַל. האַ, האַ, האַ! ניין, דאָס געהט ניט! אָבער
זעדענפֿאַלס האָט ער איבערגעלאָזט עטוואָס שריפֿטליכעס; ער האָט גע-
האַלטען אַ שטיקעל פּאַפּיר אין האַנד, און אויף דעם דאָזיגען פּאַפּיר זיינען
געשטאַנען די ווערטער: „וואָלט דיין שטאַהל כאַטש געווען אזוי שאַרף
זוי דיין לעזטער ניין!“

„אז! ווי אויסגעקינזעלם! וואָס זשע, דאָס מעסער איז געווען

שטומפּיג?“

„יאַ, ס'איז געווען שטומפּיג.“

„פֿאַרוואָס האָט ער עס ניט פֿריהער אָנגעשאַדפֿט?“

„ס'איז ניט געווען זיין מעסער.“

„וועמעס דען איז עס געווען?“

דער בעל הבית איז זיך מיט אַ וויילע און דאָן זאָגט ער:

„ס'איז געווען פֿרייליין קיעלאַנד'ס.“

„פֿרייליין קיעלאַנד'ס?“ האָט נאָגעל אַ פּרעג געטהאָן. און גלייך

נאָכדעם האָט ער ווייטער געפֿרעגט: „נאָ, און ווער איז פֿרייליין קיער-

לאַנד?“

„דאָנני קיעלאַנד. זי איז דעם פּאַסטאָר'ס טאָכטער.“

„אזוי! מערקווירדיג. האָט טען ווען געהערט אזוי וואָס! איז דער

זוננער מענטש געווען אזוי פֿערליעבט אין איהר?“

„יאַ, דאָס איז ער ווירקליך געווען! דעם אמת זאָגענדיג, זיינען אַלע

פֿערליעבט אין איהר. ער איז ניט געווען דער איינציגער.“

נאָגעל איז פֿערוונקען אין געדאַנקען און האָט מעהר גאָר נישט

געזאָגט. מיט אַמאָל האָט דער בעל הבית איבער דאָס שטיל-שווייגען

און זאָגט:

„דאָס, וואָס איך האָב אייך געוואָנט, איז אַ געהיימיניס, און דערום
בעט איך אייך . . .“
„אך אויב“ האָט נאָעל געענטפֿערט: „גו יאָ, איהר קענט זיין פֿאַל-
קאָס רוחני.“

אז נאָעל איז דערנאָך אַרויסער צום אָנבײַסען, איז דער בעל הבית
פֿון האָטעל זיין געשטאַנען אין קיך און האָט דערזעהלם, אז ער האָט
ענדליך געהאַט אַ געהעריגען געשפרעך מיט דעם געלען מענשען פֿון
נימער 7. „ער איז אַן אַנדאָנאָס,“ האָט דער בעל הבית געוואָנט, „און ער
קומט פֿון אויסלאַנד. ער זאָגט, ער וויל דאָ פֿערבריינגען עטליכע מאָנאַ-
טען. גאָס ווייס, וואָס דאָס איז פֿאַר אַן איינפֿאַל פֿון איהם . . .“

II

דעם ועלבען מאָנאָ אָבער-צײַט האָט זיך געמאַכט, אז נאָעל האָט
זיך פֿלוצלינג צונויפֿגעטראָפֿען מיט מינוט'ן. ס'האָט זיך צווישען זיי ענט-
וויקעלט אַ לאַנגווייליגער און ענדלאָוער שמועס, אַ געשפרעך, וואָס האָט
געדויערט נױטע דריי שטונדען.

דאָס גאַנצע פֿון אָנהויב ביז'ן סוף איז פֿאַרגעקומען אויף פֿאַלגענ-
דען אופן:

יאָהאַן נאָעל איז געזעסען אין'ס קאַפֿע-הויז פֿון האָטעל, בעת מינוט
איז אַריינגעקומען. עס ווינען געזעסען נאָך אַנדערע געסט בײַ די מישען;
צווישען זיי אַ דיקע בויערן-פֿרוי, וואָס האָט געטראָגען אַרום די שולטערן
אַ געשטריקען וואָלענעם שאַל מיט שוואַרצע און רויטע פֿאַסען. ס'האָט
אויסגעזעהן, אז מינוט איז אַלעמען בעקאַנט; ער האָט זיך העפֿליך פֿער-
נייגט נאָך רעכט און לינקס, בשעת ער איז אַריינגעקומען, אָבער ער איז
אויפֿגענומען געוואָרען מיט קולות און געלעכטער. אפילו די בויערן-פֿרוי
האָט זיך אויפֿגעהויבען און געוואָלט מיט איהם מאַנצען.

„היינט ניט, היינט ניט,“ זאָגט ער צו דער פֿרוי, און אויב מאַכט
ער זיך אַרויס, געהט צו גלייך צו דעם בעל הבית און מיט'ן הומ אין
דער האַנד ווענדעט ער זיך צו איהם:

„כ'האָב אַרויפֿגעטראָגען די קייהלען אין קיך, און ווייטער איז דאָך
היינט מעהר גאָר ניטאָ וואָס צו טהאָן?“

„גיין,“ האָט דער בעל הבית געענטפֿערט, „וואָס זאָל נאָך זיין וואָס
צו טהאָן?“

„ניין,“ האָט אויך מינוט געזאָגט אין אַ דערשראָקענער האָט ער אָבגעטראָטען אָן אַ ווײַס.

ער איז געווען זעהר העמליך. ער האָט געהאַט רוהיגע, בלויז אויגען, אָבער אַרויססטאַרטשענדע, עקעלהאַפֿטע פֿאָדערשטע צייהן און אַ גאַנץ אויסגעצויגענעם גאַנג, וואָרום ער האָט געהאַט אַ קערפערליכען מוס, אַ ברוך. זיינע האָר זיינען געווען היבשלאַך גראָה; די באָרד איז געווען שונקעלער, אָבער אַזוי ריין, אַז די הויט האָט איבעראַל דורכגעגלאַנצט. אָס דער מאַן איז אַמאָל געווען אַ מאַטראָן, נאָר איצט האָט ער געלעבט בײַ אַ קרוב, וועלכער האָט געפֿיהרט אַ קליינעם קויהלען-האַנדעל אונטען בײַם האַפֿען. ער האָט זעלטען אָדער קיינמאָל נים אויפֿגעוויכען די אויגען פֿון דער ערד, בשעת ער האָט מיט אימיצען גערעדט.

פֿון איינעם פֿון די טישען האָט מען איהם צוגערופֿען; אַ מאַן אין אַ גראָען זומער-אַנצוג האָט איהם שטאַרק צוגעוואונקען און איהם געוויזען אַ פֿלאַש ביער.

„קומט אַקאָרשט אַהער און נעהמט זיך אַ גלאָז ברוסט-מילך! אוי-סער דעם וויל איך זעהן, ווי איהר וועט אויסזעהן אָהן אַ באָרד,“ האָט ער געזאָגט.

מיט גרויס דרך ארץ, דאָס היטעלע נאָך אימער אין דער האַנד, מיט אַן אויסגעקרימטען רוקען, געהט מינוט צו צום טיש. פֿערבייגעהענדיג פֿערביי נאַגעל'ן, מאַכט ער אַ לאַכענדיגע נאַרישע מיענע און בעוועגט אַביסעל די ליפֿען. ער שטעלט זיך אַוועק אַנטקעגען דעם הערר אין גראָען אַנצוג און שעפטשעט:

„נים אַזוי הויך, הערר לאַנד-ריכטער, איך בעט אייך. איהר זעהט דאָך, עס זיינען דאָ פֿרעמדע דערביי.“

„אָבער, מיין גאָס,“ האָט דער לאַנד-ריכטער געזאָגט, „כ'האָב אייך בלויז געוואַלט אָנבאַטען אַ גלאָז ביער. און דאָ קומט איהר גאָר און האָט מענות צו מיר, וואָס איך רייר אַזוי הויך.“

„ניין. איהר פֿערשטעהט מיך שלעכט, און איך בעט ענטשולדיגונג. נאָר ווען פֿרעמדע זיינען דאָ דערביי וואַלט איך נים געוואַלט הערען די אַלטע שפּאַסען. איך קען אויך קיין ביער נים טרינקען, איצט נים.“

„אַזוי? איהר קענט נים? איהר קענט נים טרינקען קיין ביער?“

„ניין, איך דאַנק אייך, איצט נים.“

„וואָס? איהר דאַנקט מיר איצט נים? ווען זשע דען דאַנקט איהר

מיר?“

„אָך, איהר פֿערשטעהט מיך שלעכט — פֿון טיינעטוועגען!“

„נא, אלזאָ. מאַכט ניט קיין דומהייטען! וואָס איז אייך אייגענטליך
געשעהן?“

דער לאַנד־ריכטער זייהט אַראָב מינוט'ן אויף אַ שטוהל, און מינוט
בלייבט ויצען אַ רגע, נאָר ער שטעהט באַלד. ווידער אויף.

„ניין, לאָזט מיך צורוה,“ וואָגט ער, „איך קען ניט פֿערטראָגען דאָס
טרינקען; פֿון אַ שטיקעל צייט אָן פֿערטראָג איך עס ווייניגער ווי פֿריהער;
ווייס נאָט פֿון וואַגען דאָס נעהמט זיך. איידער איך קוק זיך אום, ווער
איך שוין שבר, און דאָן רייך איך לויטער נאַרישקייטען.“

דער לאַנד־ריכטער שטעהט אויף, נעהמט דורך מינוט'ן מיט אַ
פֿעסטען בייק, דריקט איהם אַרײַן אַ גלאָז אין דער האַנד און וואָגט:
„נו, קלאַפּט אָן!“

פּווע. מינוט הויבט אויף די אויגען, פֿערשאַרם זיך די האָר פֿון שטערן
און שווייגט.

„נו כדי אייך צוליב צו טהאָן; אָבער בלויז אַ פֿאַר טראָפען,“ וואָגט
ער דאָן. „אָבער בלויז אַ קליין ביסעלע, כדי צו האָבען די עהרע מיט
אייך אָנצוקלאַפען.“

„אויסטרינקען!“ טהוט דער לאַנד־ריכטער אַ געשרײַ און קעהרט זיך
אַב, כדי זיך ניט פֿונאַנדערצולאָכען אויף'ן קול.

„ניין, ניט אין גאַנצען, ניט אין גאַנצען. פֿאַר וואָס מוז איך אויס־
טרינקען, ווען עס איז מיר דערווידער? יא, ניט נעהמט פֿאַר אומגוט
און זייט ניט ביז אויף מיר דערפֿאַר; אַז איהר ווילט ניט אַנדערש, וועל
איך עס דאָסמאָל נאָך טהאָן. כ'האַף, אַז עס וועט מיר ניט אַרויף אין
קאַפּ; ס'איז לעכערליך, אָבער איך פֿערטראָג אַזוי ווייניג.
פֿאַר אייער געזונד!“

„אויסטרינקען! אויסטרינקען!“ שרייט ווידער דער לאַנד־ריכטער.
ביז אויף'ן גרונד! אָט אַזוי — דאָס איז גוט. אַזונד זעצען מיר זיך אַני־
דער און שניידען גרימאָכען. אַפֿריהער קענט איהר אַקאַרשם קריצען
אַביסעל מיט די צייהן און דערנאָך וועל איך אייך אָבשניידען די באַרד,
כדי אייך צו מאַכען מיט זעהן יאָהר יונגער. צוערשט אַלזאָ קריצען מיט
די צייהן!“

„ניין, דאָס טהו איך ניט. ניט ווען אָם די אַלע פֿרעמדע לייט ווינען
דאָ דערביי. פֿערלאַנגט עס ניט פֿון מיר, איך טהו עס ווירקליך ניט.“
ענטפֿערט מינוט און וויל אַוועקגעהן. „איך האָב אויך קיין צייט ניט,“
וואָגט ער.

„איחר האָט אויך קיין צייט ניט? דאָס איז טרויעריג. הא, הא, ווירקליך טרויעריג. קיין צייט אפילו ניט, וואָס?“
 „ניין, איצט ניט!“

„נא, הערט אַקאַרשט: ווען איך דערזעהל אייך, אז איך האָב שוין פֿון לאנג בעשטימט פֿאַר אייך אַן אנדער ראָק, ווי דעם, וואָס איחר טראָגט. . . איבעריגענס, לאָטיך אַקאַרשט זעהן! יא, דער איז דאָך אין גאַנצען קאַפּוט! זעהט נור! דער האַלט שוין מעהר ניט אויס דעם דרוק פֿון אַ פֿינגער אפילו!“ און דער לאַנד-ריכטער געפֿינט אַ לעכעל, און וועלכען ער בויערט אַרײַן דעם פֿינגער. דער שטאַף געהט זיך פֿונאַנדער; ער צופֿאַלט אין שטיקער, „נא, ניט אַקאַרשט אַ קוק אַהער!“
 „לאָזט מיך צופֿירדען! אום נאָטעס ווילען, וואָס האָב איך אייך גע-
 טהאַן? און לאָזט דאָך צורוח מיין ראָק!“

„אַבער, מיין גאָס, איך פֿערשפרעך דאָך אייך אַן אנדערן אויף מאָר-גענדיגען טאָג; איך פֿערשפרעך איהם אייך פֿאַר — לאָטיר אַקאַרשט זעהן: איינס, צוויי, פֿיער, זיבען — אַלואַ פֿאַר זיבען מענשען אין די אויגען. וואָס איז מיט אייך אייגענטליך היינט אָבענד? איחר קאָכט זיך און זייט ביז און גרייט אונז אַלעמען צו טרעטען מיט די פֿיס. יא, דאָס טהוט איהר. בלויז דערפֿאַר וואָס איך ריחר אָן אייער ראָק.“

„ענטשולדיגט, אָבער איך האָב ווירקליך ניט געמיינט ביזו צו זיין; איחר ווייסט, איך בין גרייט אייך צו טהאָן יעדע געפֿעליגקייט, אָבער. . .“
 „נא, דאָן טהוט מיר די געפֿעליגקייט און זעצט זיך אַנידער.“
 סינום שאַרט זיך אַרויף די גראַע האָר פֿון שמערן און זעצט זיך.
 „גוט, און אַזינד טהוט מיר די געפֿעליגקייט און קריצט אַביסעל מיט די צייהן.“

„ניין, דאָס קען איך ניט טהאָן.“

„אזוי? איחר טהוט עס אַלואַ ניט? יא צי ניין!“

„ניין, די גוטער גאָט, וואָס האָב איך אייך פֿאַרט געטהאָן? קענט איחר מיר ניט לאָזען צורוח? פֿאַרוואָס זאָל גראַד איך עפעס פֿאַר אַלעמען שפּיעלען דעם נאַר? דער פֿרעמדער דאָרט קוקט אַהער; כ'האַב עס בעמערקט, ער געהט ניט אַראָב קיין אויג פֿון אונז און טוז אַודאי לאַכען אויך. אזוי געהט עס שטענדיג; דעם ערשמען טאָג, ווען איחר זייט אָנגעקומען, האָט מיך דאָקטאָר סמענערסען געפֿאַקט און אייך גלייך אויסגעלערענט, ווי אזוי מיך צו מאַכען צום נאַר, און איצט לערענט איהר דאָסועלביגע יעצט הערר דאָרט. איינער לערענט זיך דאָ אימער פֿון'ס אנדערן.“

„שוין גוט, שוין גוט! יא צי ניין?!“
„ניין! איהר הערט דאך, וואָס איך רייד!“ שרייט מינוט און שפּרינגט
אויף פֿון שטוהל. אָבער עפעס אזוי ווי ער וואָלט זיך דערשראָקען דער-
פֿאַר וואָס ער איז געווען צו היציג, ועצט ער זיך צוריק אַנידער און
זאָגט: „איהר מענט מיר גלויבען, איך קען גאָר ניט קריצען מיט די
צייהן!“

„איהר קענט ניט? הא, הא, הא! און ווי נאָך קענט איהר!
איהר קריצט וואונדערבאר מיט די צייהן!“

„וואָל מיר גאָט אזוי העלפֿען, ווי איך קען ניט!“
„הא, הא, הא, איהר האָט עס דאָך שוין איין מאָל געטהאָן!“
„יא, אָבער דעמאָלט בין איך געווען שכור; ב'געדינק עס שוין גאָר
ניט; אלעס האָט זיך מיט מיר אַרומגעדריעהט ווי אין אַ קרייז. איך בין
געווען קראַנק צוויי טעג נאָכדעם.“

„נאָנץ ריכטיג,“ זאָגט דער לאַנד-ריכטער. „איהר ווייט דעמאָלט
געווען שכור; דאָס גיב איך צו. איבערגענס, נאָך וואָס פּלאַפּעלט איהר
דאָס אויס פֿאַר אַט די אלע מענשען אין די אויגען? דאָס וואָלט איך
ניט געטהאָן; אָבער איהר האָט ניט קיין טאַקט אין זיך, דאָס קען
איך אייך זאָגען, כאָטש אזוי ווייט איהר אָן אויסגעצייכענטער מאַן.“
דאָ איז דער בעל הבית אַרויס פֿון דעם קאַפּע-סאַלאַן. מינוט שווייגט;
דער לאַנד-ריכטער קוקט איהם אָן און זאָגט:

„נא, וואָס וועט ווערן דערפֿון? איך דערמאָן אייך נאָך אַמאָל אָן
דעם ראָק.“

„איך ווייס עס,“ האָט מינוט געענטפֿערט, „אָבער איך קען ניט און
ווייל מעהר ניט טרינקען. דאָס מעגט איהר וויסען.“

„איהר ווילט און איהר קענט! האָט איהר געהערט, וואָס איך
האָב געזאָגט? ווילט און קענט, האָב איך געזאָגט. און ווען איך
וואָל עס אייך אין האַלז אַריינגיסען, טאָ . . .“ ביי די ווערטער הויבט
זיך דער לאַנד-ריכטער אויף און געהט צו נאָהענט צו מינוט'ן מיט'ן
גלאַז אין דער האַנד. „נא — און אַזונד דאָס מויל עפֿענען!“

„ניין, ב'שווער ביי גאָט, אז איך וויל מעהר קיין ביער ניט!
שרייט מינוט בלייך פֿאַר אויפֿרעגונג. „און קיין מאַכט אויף דער ערד
וועט מיך ניט ברײַנגען דערצו. יא, איהר מוזט מיר ענטשולדיגען, עס
ווערט מיר שלעכט דערנאָך; איהר ווייס ניט, ווי איך פֿיהל זיך דערנאָך.
טהוט מיר ניט אָן אַס די צרה, איך בעט אייך זעהר. ליעבערשט וועל
איך — ליעבערשט שוין קריצען מיט די צייהן, אָהן ביער!“

„נא, זעהט איהר, דאָס איז עפעס אנדערש; צום טיפּלעל, דאָס איז
גאָר עפעס אנדערש, אַז איהר ווילט עס טהאָן אַהן ביער.“
„יא, ליעבערשט טהו איך עס אַהן ביער.“

און אונטער דעם גיהנום'שען געלעכטער פֿון די, וואָס זיינען געוועסען
אַרום די מישען, האָט מינוט געקריצט מיט זיינע מורא'דיגע צייהן. נאָגעל
ליענט כלומר'שט גאָך אַלץ זיין צייטונג; ער ויצט גאַנץ שטיל הינטען
אויף זיין פּלאַץ ביים פֿענסטער.

„שטאַרקער! שטאַרקער!“ שרייט דער לאַנד־ריכטער; „שטאַרקער
קריצען, אַניט קענען מיר עס ניט הערען!“

מינוט ויצט שטייף און גראָד ווי אַ ליכט אויף זיין שטוהל און האַלט
זיך פֿעסט אָן מיט ביידע הענד, אַזוי ווי ער וואַלט מורא געהאַט, ער
זאָל ניט פֿאַלען; דערביי קריצט ער מיט די צייהן, אַז דער קאַפּ ציטערט
איהם אַזש. אַלע לאַכען; די בויערן־פֿרוי לאַכט אויך אַזוי שטאַרק, אַז די
טרעהרען לויפֿען איהר איבער די באַקען; זי קאַטשעט זיך איינפֿאַך פֿון
געלעכטער און פֿון ענטציקונג שפייט זי אויס צוויי מאָל אויף דער ערד.
„זאָל מיך גאָט אַבהיטען פֿאַר איך!“ שרייט זי אויסער זיך פֿאַר
התפֿעות.

„נאָ! שטאַרקער קען איך ניט קריצען,“ זאָגט מינוט, „כ'קען ווירק־
ליך ניט, גאָט איז מיין עדות; גלויבט מיר, איצט קען איך ווירקליך ניט
מעהר.“

„נאָ, טאָ רוהט זיך אָב אַ וויילע און פֿאַנגט דערנאָך ווידער אָן.
אַבער איהר מוזט גאָך קריצען מיט די צייהן. דערנאָך וועלען מיר איך
אַכשניידען די באָרד. אַצונד געהמט אַקאַרשט אַביסעל ביער; יא, איהר
מוזט, אָט שמעהט עס דאָ פֿאַר איך!“

מינוט שאַקעלט בלוז מיט'ן קאַפּ און שווייגט. דער לאַנד־ריכטער
געהמט אַרויס זיין געלד־בייטעל, לייגט אַוועק אויף'ן טיש אַ 25 ערע
שייק און זאָגט:

„אַזוי מאַכט איהר עס געוועהנליך פֿאַר צעהן, גאָר איך גיב אייך
פֿינף און צוואַנציג; איך העכער איך דעם פֿרייו. נאָ!“
„מוטשעט מיך ניט, כ'וועל עס אויף קיין פֿאַל ניט טהאָן.“

„איהר וועט עס ניט טהאָן? איהר ווילט ניט?“
„אַבער, גאָט אין הימעל, הערט דאָך אַמעל אויף און לאָזט מיך
צוהייל! איך וועל קיין נאָך טעהר ניט טהאָן, כדי צו קריגען דעם ראָק.
כ'בין דאָך אויך אַ מענש. וואָס ווילט איהר פֿאַרט פֿון מיר?“
„נו, הערט אויב, איינס וויל איך איך זאָגען: ווי איהר זעהט,

שיט איך איך אריין אָט דאָס ביסעלע זיגארען-אַש בוי אייך אין גלאָז, איהר ועהט? און אַזונד נעהם איך דאָס דאָזיגע אונבערדייטענדע שוועבעלע און אָט די קלייניגקייט פֿון אַ שוועבעלע און שמעק אַריין אָט די ביידע שוועבעלאַך פֿאַר אייך אין די אויגען אין דאָס זעלבע גלאָז. אָט אזוי! און אַזונד גאַראַנטיר איך אייך, אַז איהר וועט ניט קוקענדיג דערויף דאָך אויסטרינקען אייער גלאָז בוי אויף'ן גרונד. גאַנץ געוויס!"

מינוט איז אויפֿגעשפּרונגען. מען האָט געקענט בעמערקען, ווי ער ציטערט פֿאַר אויפֿרעגונג. זיינע גראַע האָר זיינען איהם ווידער אַראָבנע-פֿאַלען איבער'ן שטערן, און ער האָט געקוקט דעם לאַנד-ריכטער גלייך אין פנים אַריין. דאָס געדויערט עטליכע סעקונדען.

"ניין, דאָס איז צופֿיעל, דאָס איז צופֿיעל!" האָט זאָגט די בויערן-פֿרוי אויסגערופֿען. "טהוט עס ניט! האַ, האַ, האַ, זאָל מיך גאָט אָבהיטען פֿאַר אייך!"

"איהר ווילט אַלזאָ ניט? איהר ענטזאָגט זיך דערפֿון? פֿרעגט דער לאַנד-ריכטער. ער איז אויך אויפֿגעשטאַנען און איז געבליבען שטעהן. מינוט האָט זיך אָנגעשטריינגט און געוואָלט עפעס זאָגען, האָט אָבער ניט אַרויסגעבראַכט קיין וואָרט פֿון מויל. אַלע האָבען געקוקט אויף איהם.

פלוצלינג הויבט זיך נאָעל אויף פֿון זיין פּלאַץ ביים פֿענסטער, לייגט אַוועק די צייטונג און לאָזט זיך געהן איבער'ן צימער. ער איילט זיך ניט און מאַכט ניט קיין גערויש, נאָר דאָך ציהט ער אויף זיך אַלע-מענס אויפֿמערקזאַמקייט. ער בלייבט שטעהן לעבען מינוט'ן, לייגט איהם אַרויף די האַנד אויף'ן פּלייצע און זאָגט מיט אַ הויכער, קלאָהרער שטימע:

"אויב איהר ווילט נעהמען אייער גלאָז און עס וואַרפֿען דעם הונד דאָרט אין קאַפּ, וועל איך אייך בעזאָהלען דערפֿאַר צעהן קראַנען מוזמן געלד און וועל אייך אויך בעשיצען געגען אַלע מעגליכע פֿאַלגען." ער האָט נעמטעלעט דעם לאַנד-ריכטער אין פנים אַריין און ווידערהאַלט:

"איך טיין דעם הונד דאָרט!"

מיט אַטאַל איז געוואָרען שטיל אין צימער. מינוט איז ווי פֿערגלוי-ווערט געוואָרען פֿון שרעק, האָט געקוקט פֿון אוינעם צום אַנדערן און געזאָגט: "אָבער . . . ? ניין, . . . אָבער . . ." ווייטער איז ער ניט געקומען: נאָר דאָס האָט ער אָהן אויפֿהער ווידערהאַלט מיט אַ ציטע-דענדער שטימע, עפעס אזוי ווי עס וואָלט געווען אַ פֿראַגע. קיין אַנדערער האָט נאָרנישט געזאָגט. דער לאַנד-ריכטער האָט אָבגעטראָטען צוריק אַ

צומישטער און גענומען טאפען נאך זיין שטוהל; ער איז געוואָרען ווייס
ווי קרייד און האָט אויך קיין וואָרט נישט געזאָגט. זיין טויל איז געווען
אַפֿען.

„איך ווידערהאַל“, האָט נאָגעל הויך און לאַנגזאַם ווייטער געזאָגט,
„אז איך גיב אייך צעהן קראַנען, איהר זאָלט דעם הונד דאָרט וואַרפֿען
אייער גלאָז אין קאַפּ. אַט האַלט איך דאָ דאָס געלד אין דער האַנד.
איהר דאָרפֿט זיך אויך נישט שרעקען פֿאַר די פֿאַלגען!“ און נאָגעל האָט
ווירקליך געהאַלטען אָנגעגרייט אַ צעהן-קראַנען-נאָמע פֿאַר מינוט'ן.

נאָר מינוט האָט זיך מאַדנע אויפֿגעפֿיהרט. ער האָט זיך פֿלוצלינג
אַ לאָז געטהאָן אין אַ ווינקעל פֿון דעם קאַפֿע-הויז, איז מיט זיינע קליינע,
אויסגעצויגענע טריט צוגעלאָפֿען צו דעם דאָזיגען ווינקעל און האָט זיך
דאָרט אַנידערגעזעצט, נישט ענטפֿערענדיג אויף נאָגעל'ס רייד. ער איז
געזעסען מיט אַן אַראַבגעלאָזטען קאַפּ און געוואָרפֿען זיינע בליקען אין
אַלע זייטען, אונטערהויבענדיג עטליכע מאָל די קניע אין דער הויך.

איצט האָט זיך געפֿענט די טהיר, און דער בעל הבית פֿון האָטעל
איז צוריק אַריינגעקומען. ער האָט זיך גענומען פֿאַרען מיט זיינע אייגענע
זאַכען ביים בופֿעט און האָט זיך נישט אומגעקוקט אויף דעם, וואָס איז
אָנגעגאַנגען אַרום איהם. ערשט אז דער לאַנד-ריכטער איז פֿלוצלינג
אויפֿגעשטאַנען און אויפֿגעהויבען ביידע אַרעמס מיט אַ ווילדען, כמעט
שטימלאָזען געשריי אויף נאָגעל'ן, איז דער בעל הבית געוואָרען אויפֿ-
מערקזאַם און האָט געפֿרעגט:

„וואָס געהט דאָ פֿאַר . . .?“

אַבער קיינער האָט גאָרנישט געענטפֿערט. דער לאַנד-ריכטער האָט
זיך צוויי מאָל אַ לאָז געטהאָן מיט זיינע אַרעמס, אַבער ער האָט זיך
יעדעס מאָל אָנגעשטויסען אָן נאָגעל'ס צונויפֿגעדריקטע פֿויסמען. ער האָט
גאָרנישט געקענט מאַכען; זיין שלים-מול האָט איהם גערייצט און ער
האָט סתם אזוי געפֿאַכעט מיט די הענד אין דער לופֿטען עפעס אזוי ווי
ער וואָלט וועלען אָבשטויסען פֿון זיך אַלצדינג; ענדליך האָט ער זיך
גענומען רוקען אָן אַ זייט צו די טישען, האָט זיך אָנגעשלאָגען אָן אַ
ביינקעל און איז געפֿאַלען אויף די קניע. מען האָט געקענט הערען ווי
ער קייכט, די גאַנצע געשטאַלט זיינע איז נישט געווען צו דערקענען פֿאַר
ווילדען צאָרן; אחוץ דעם האָט ער זיך כמעט צוקאַליעטשעט די אַרעמס
אָן די דאָזיגע צוויי שפיציגע פֿויסמען, וועלכע זיינען געווען איבעראַל,
וואו ער האָט זיך נור געווענדעט. איצט האָט אויסגעבראַכען אַן אַלגע-
מיינער טומעל אין קאַפֿע-הויז, די בוייערן-פֿרוי און איהרע בעגלייטער זיינען

ארויסגעלאָפֿען פֿון צימער, בעת ווען די איבעריגע האָבען געשריען און געליארעמט און זיך געוואָלט אַרײַנלייגען אין אַ שלום. ענדליך הויבט זיך דער לאַנד־ריכטער אויף און געהט צו צו נאַגעל'ן; ער בלייבט שטעהן מיט אויסגעשמרעקטע הענד, און מיט אַ קורצען אָטהעם און אין אַ לעכערליכער פֿערצווייפֿלונג, ווייל עס פֿעהלען איהם די ווערטער, שרייט ער אַרױס:

„דו פֿערדאַמטער . . . דער מיינעל וואָל דיך נעהמען, דו אידיאָט איינער!“

נאַעל האָט איהם אָנגעקוקט און אַ שמייעל געטהאָן. דאַן איז ער צונעגאַנגען צום מיש, האָט גענומען דעם לאַנד־ריכטער'ס הוט און איהם דערלאָנגט מיט אַ פֿערנייגונג. דער לאַנד־ריכטער האָט אַ רױס געטהאָן דעם הוט צו זיך און אין זיין ווילדען כעס האָט ער איהם געוואָלט שלידערן צוריק, נאָר ער האָט זיך בערעכענט און מיט אַ קנאַק איהם אַרױפֿגעזעצט אויף'ן קאַפּ. דערנאָך האָט ער זיך אומגעדרעהט און איז אַרױס אין גאַס. ער האָט געהאַט צוויי גרויסע ביילען אין הוט און דורך דעם האָט ער געקריגען אַ קאַמישען אויסזעהן.

אַצנד האָט זיך דער בעל הבית פֿון האָטעל דורכגעשפּאַרט דורך אַלע אָנוועזענדע און האָט פֿערלאָנגט אַן ערקלעהרונג. ער האָט זיך גע־ווענדעט צו נאַגעל'ן, איהם אָנגענומען ביים אָרם און געוואָנט:

„וואָס געהט דאָ פֿאַר? וואָס וואָל דאָס בעדייטען?“

נאַעל האָט געענטפֿערט:

„וויילט איהר גלייך אויף'ן שטעל אַבלאָזען מיין אָרם? איך וועל ניט אַנטלויפֿען פֿון אייך. איבעריגענס געהט דאָ גאַרנישט פֿאַר; איך האָב בעלידיגט דעם מאַן, וועלכער איז נאָר וואָס אַרױס פֿון דאַנען, און ער האָט זיך געוואָלט פֿערטהיידגען; ס'איז נאָר ניטאָ וואָס צו זאָגען דאַגעגען, אַלעס איז אין בעסטער אָרדנונג!“

דער בעל הבית איז אָבער געוואָרען ביזו און האָט געקלאַפט מיט'ן

פֿוס.

„איך בעט ניט צו מאַכען דאָ קיין סקאַנדאַלען!“ האָט ער געשריען.

„קיין סקאַנדאַלען, איהר הערט? אויב אייך ווילט זיך האָבען אַ ספּעק־טאַקעל, טאָ געהט אַרױס אין גאַס, אָבער ביי מיר אין לאַקאַל וויל איך

גאַרנישט וויסען דערפֿין. כ'מיין, זיי ווערען דאָ אַלע פֿערריקט!“

„יא, דאָס איז אַלעס גאַנץ שעהן,“ מישען זיך דאָ אַרײַן אַ פֿאַר

געסט, „אָבער מיר האָבען געזעהן די גאַנצע סצענע.“ און ווי דער שטייגער

איז פֿון דאָס רוב טענשען צו האַלטען מיט דעם, וואָס איז פֿאַר דער

רנע דער זיעגער, נעהמען זיי זיך אויבערדינגט אן פֿאר נאגעל'ן. זיי האָבען דעם בעל הבית ערקלעהרט אלעס, וואָס דאָ איז פֿאָרגעקומען. נאגעל אליין האָט אַ זיה געטהאָן מיט די אַקסלען און איז צוגע- גאנגען צו מינוט'ן, אָהן וואָס פֿאַר עס איז הקדמה האָט ער דעם נידע- ריגען, גרוי-קעפיגען נאַר געפֿרעגט:

„וואָס געהערט איהר זיך אָן מיט דעם לאַנד-ריכטער, וואָס ער ערלויבט זיך אייך צו בעהאַנדלען אויף אַזאַן אופן?“

„רעדט ניט קיין נאַרישקייטען!“ האָט מינוט געענטפֿערט. „איך געהער זיך גאָרנישט אָן מיט איהם, ער איז מיר פֿרעמד. כ'האַב איינמאָל אויף'ן מאַרק-פּלאַץ אַביסעל געטאַנצט פֿאַר איהם פֿאַר זעהן ערע, איבערזיגענעס מרייבט ער אימער שפּאַס מיט מיר.“

„איהר טאַנצט, הייסט עס, פֿאַר'ן עולם און נעהמט בעצאָהלט דער- פֿאַר?“

„יא, ווען גיט ווען. אָבער דאָס פּאַסירט ניט אָפֿט, ס'איז בלויז דאָן, ווען איך דאַרף נייטיג האָבען די זעהן ערע און איך קען זיי ערגעץ אַנדערש ניט קריגען.“

„נאָך וואָס דאַרפֿט איהר דען דאָס געלד?“

„איך דאַרף געלד אויף פֿיעל זאַכען. ערשטענס בין איך אַ דומער מענש, כ'בין ווייניג בעגאַבט, און דאָס איז טרויעריג פֿאַר מיר. אַז איך בין געווען אַ מאַטראָז און האָב זיך אליין געקענט ערנעהרען, איז מיר געגאַנגען בעסער אין אַלצדינג; האָב איך אָבער געקראָגען אַ פֿעהלער, איך בין אַרוינטערגעפֿאלען פֿון'ם מאַסט און געבליבען אַ קאַליקע, און פֿון דאָן אָן קען איך זיך שוין ניט אַזוי לייכט דורכשלאָגען. כ'קריג מיינ עסען און אַלצדינג וואָס איך דאַרף פֿון מיינ פֿעטער; כ'זואוין אויך ביי איהם און עס געהט מיר גוט, יא, כ'האַב זאָגאַר מעהר וויפֿיעל איך דאַרף, וואָרים דער פֿעטער מיינער האָט אַ קויהלען-געשעפֿט, פֿין וועלכען ער לעבט. אָבער איך אליין טראָג אויך ביי אַביסעלע צו מיינע קאַסטען, בעזונדערס איצט זומער-צייט, ווען מיר פֿערקויפֿען כמעט גאָר קיין קויהלען ניט. דאָס איז אַזוי וואָהר, ווי איך זיך דאָ אַצונד פֿאַר אייך און ערקלעהר אייך די זאַך. דאָס זיינען, פֿערשטעהט איהר מיך, די טעג, ווען אַ זעהן ערע שטיקעל קומען איינעם אַזוי גוט צוגיין; דאָן קויף איך אימער וואָס עס איז דער- פֿאַר און בריינג עס מיט אַהיים. אָבער וואָס איז שייך צו דעם לאַנד- ריכטער, איז די זאַך אַזוי: עס פֿערשאַפֿט איהם פֿערגניגען צו זעהן ווי איך טאַנץ, גראָד דערפֿאַר וואָס איך האָב אַ פֿעהלער און קען ניט טאַנ- זען ווי געהעריג איז.“

„וואָס זשע, אייער פֿעטער ווייסט, הייסט עס, אז איהר טאָנצט אזוי פֿאַר געלד אויפֿן מאַרק-בלאַז, און ער האָט גאַרנישט געגען דעם?“
„גיין, ניין, דאָס ניט, דאָס דאַרפֿט איהר ניט גלויבען. ער זאָגט אָפֿט: אוועק מיט אָט דעם פּאַיאַעקן-געלד! יאָ, ער רופֿט עס אָפֿט פּאַיאַעקן-געלד, ווען איך קום מיט מיניע צעהן ערע, און ער זידעלט מיך גוט אויס, ווייל די מענשען מאַכען חווק פֿון מיר.“

„נאָ, דאָס איז אַלואַ געווען דאָס ערשטע. אַזונד צום צווייטען!“
„ווי?“

„צום צווייטען!“

„איך פֿערשטעה ניט.“

„איהר האָט געזאָגט, ער שטענעט זייט איהר אַ דומער מענש:
נאָ, און צווייטענעם?“

„אויב איך האָב דאָס געזאָגט, בעט איך ענטשולדיגונג.“

„איהר זייט אַלואַ נור דום?“

„איך בעט אייך ווירקליך, ענטשולדיגט מיר.“

„איז אייער פֿאָטער געווען אַ פּאַסטאָר?“

„יאָ, מיין פֿאָטער איז געווען אַ פּאַסטאָר.“

פּויע.

„הערט אַקאָרשט,“ האָט זיך נאָגעל אָנגערופֿען, „אויב איהר האָט גאַרנישט וואָס צו פֿערזאָמען, טאָ קומט אביסעל אַרויף צו מיר אין צימער. ווילט איהר? גוט! איהר רייכערט? גוט! אַלואַ בימט! איך וואוּן אויבען, ווען איהר ווילט אַרויפֿגעהן מיט מיר, וועל איך אייך זעהר דאַנק-באַר זיין דערפֿאַר.“

צו אַלעמענעם גרעסטע בעוואונדערונג זיינען נאָגעל און מינוט אַרויף אין צווייטען שטאָק, וואו זיי האָבען פֿערבראַכט צוזאַמען דעם גאַנצען אָבענד.

III

מינוט האָט זיך אַנידערגעזעצט און פֿעררויכערט אַ ציגאַר.
„וואָס זשע, איהר טרינקט טאַקע גאַרנישט?“ האָט נאָגעל געפֿרעגט.
„גיין, איך טרינק ניט פֿיעל; עס ווערט מיר דערפֿון אזוי צומישט דער קאַפּ, און אין אַ וויילע אַרום הויב איך אָן זעהן אַלצדינג דאָ-פֿעלם,“ האָט זיין נאַסט געענטפֿערט.

„האָט איהר ווען עס איז געטרונקען שאַמפּאַניער? פֿערשטעהט זיך, אז יאָ!“

„יאָ, מיט פֿיעל, פֿיעל יאָהרען צוריק, ביי מיינע עלטערן אויף דער זילבערנער האַכצייט, האָב איך געטרונקען שאַמפּאַניער.“
„איז עס אייך געפֿעלען?“

„יאָ, איך קען זיך דערמאָנען, אז עס איז געווען גאַנץ געשמאַק.“
נאָגעל האָט אַ קלונג געטהאָן און בעשטעלט שאַמפּאַניער.
בעת זיי זיצען אזוי און זופֿען פֿון די גלעזער און רויכערן דערצו, רופֿט זיך נאָגעל פֿלוצלינג אָב, און בשעת מעשה נעהמט ער דורך מינוט'ן מיט זיינע בליקען:

„זאָגט מיר אַקאָרשט — יאָ, ס'איז בלויז אַ פֿראַגע, וואָס וועט אייך נאָך דערצו פֿילייכט פֿאַרקומען לעכערליך; אָבער, וואָלט איהר ניט געקענט פֿאַר אַ געוויסע סומע זיך אָנגעבען אַלס דער פֿאַטער פֿון אַ קינד, וועמעס פֿאַטער איהר זייט ניט? עס פֿאַלט מיר בלויז אזוי צופֿעליג איין?
מינוט האָט אויסגעשטעלט אויף איהם אַ פֿאַר גרויסע אויגען, אָבער ער האָט דאָך קיין וואָרט ניט אויסגערעדט.

„פֿאַר אַ קלענערע סומע, פֿופֿציג קראָנען, אָדער לאָמיר זאָגען ביי אַ פֿאַר הונדערט קראָנען?“ פֿרעגט נאָגעל. „ס'האַנדעלט זיך דאָ ניט אזוי גענוי וועגען דער סומע.“

מינוט שאַקעלט מיט'ן קאָפּ און שווייגט אַ היבשע וויילע.
„ניין,“ ענטפֿערט ער דאָן.

„וואָס זשע, איהר וואָלט עס ווירקליך ניט געקענט טהאָן? איך וואָלט אייך אויסגעצאָהלט דאָס געלד גלייך אויף'ן שטעל אין מוזען.“
„דאָס העלפֿט גאָר נישט! ניין, איך קען עס ניט טהאָן. דערמיט

קען איך אייך ניט דיענען.“
„פֿאַרוואָס דען ניט?“

„האַלט! זאָגט גאַרנישט און בעט מיך ניט; לאָזט מיך צורוה. איך בין דאָך אויך אַ מענש.“

„יאָ, נאַטירליך זייט איהר אַ מענש! נאָ, פֿילייכט איז דאָס געווען צו גראָב פֿון מיר! פֿאַר וואָס זאָלט איהר טאַקע סתם אין דער וועלט אַרײַן טהאָן אַ מענשען אזאַ מובה? אָבער איך וואָלט אייך געוואָלט פֿרעגען נאָך אַ פֿראַגע! זייט איהר וויליג . . . וואָלט איהר געקענט פֿאַר פֿינף קראָנען דורכגען די גאַנצע שטאָדט מיט אַ צייטונג אָדער מיט אַ שטיק פֿאַפיר אָנגעשפּילעט אויף'ן רוקען, דאָ ביים האָמעל אָנפֿאַנגען און דאָן

צעהמען דעם וועג איבער'ן מארק-פלאץ אין דעם האפֿען — וואָלט איהר
דאָס געקענט? אין פֿאַר פֿינף קראָנען?"

מינוט לאָזט אַראָב אַ פֿערשעהמטער דעם קאַפּ און ווידערהאַלט
מעכאַניש: פֿינף קראָנען. ווייטער וואָנט ער גאַרנישט.

"נו יאָ, אָדער צעהן קראָנען, אויב איהר ווילט; לאָמיר וואָנען צעהן

קראָנען. פֿאַר צעהן קראָנען וואָלט איהר עס אַלואָ געקענט טהאַן?"

מינוט שאַרט זיך אַרויף די האַר פֿון שטערן.

"איך בעגרייף גאָר ניט, פֿון וואָנען אָט די אַלע מענשען, וואָס קומען

אַהער, ווייסען שוין פֿון פֿאַראַויס, אַז יעדער איינער קען מיך מאַכען צום
נאַר," האָט ער געוואָנט.

"ווי איהר זעהט, קען איך גלייך אויף'ן שמעל געבען דאָס געלד,"

זאָגט נאַגעל ווייטער, "ס'געווענדט זיך נור אָן איך."

מינוט נעהמט ניט אַראָב קיין אויג פֿון דער אַסיגנאַציע; אַ רגע

קוקט ער ווי פֿערלורען אויף'ן געלד, מען זעהט, ווי דאָס חיות געהט
איהם פֿשוט אויס, דאָן וואָנט ער:

"יאָ, איך . . ."

"ענטשולדיגט!" מאַכט נאַגעל שנעל. "ענטשולדיגט, וואָס איך שלאָג

איך איבער די רייד," זאָגט ער ווידער, כדי דעם אַנדערן ניט צו לאָזען
ריידען. "ווי איז אייער נאָמען? איך ווייס ניט, מיר דוכט, איהר האָט מיר

נאָך ניט געוואָנט, ווי איהר הייסט."

"מיין נאָמען איז גרעגאָרד."

"אזוי? גרעגאָרד? וואָס זשע, זייט איהר ניט אַקאָרשט אַ פֿערוואַנדט-

טער פֿון דעם איידסוואָלדס-מאַן?" (*)

"יאָ, דאָס אויך."

"פֿון וואָס האָבען מיר נאָר וואָס גערעדט? אַלואָ גרעגאָרד? נו,

איהר ווילט נאטירליך אָט די צעהן קראָנען ניט פֿערדיענען אויף אַזאַ
אופן? ווי?"

"ניין," האָט מינוט אַרויסגעשעפּטשעט מיט אַ האַלבען מויל.

"אַצונד וויל איך איך וואָס וואָנען," האָט זיך נאַגעל אָבגערוּפֿען און

האָט דערביי גערעדט זעהר לאַנגזאַם, "איך וויל איך מיט פֿרייד געבען

אָט די צעהן קראָנען, ווייל איהר ווילט ניט טהאַן דאָס, וואָס איך האָב

איך פֿאַרגעשלאָגען. און איך וועל איך אויסער דעם געבען נאָך צעהן

(*) איידסוואָלד, אַ קורץ-בעצירק אין נאָרוועגישען אַמט אַגערסהוס; אין 1814

איז דאָ געווען דער ערשטער פֿערוואַלונגס-אַרט פֿון דעם נאָרוועגישען פֿאַרלאַמענט.

קראָנען, אויב איהר ווילט מיר פֿערשאַפֿען דאָס פֿערגניגען, זיי אָנצונעהמען.
שפּרינגט ניט אויף; אָט די קליינע טובה געפֿאלט מיר גאָר ניט שווער;
כ'האָב איצט פֿיעל געלד, זעהר פֿיעל געלד; אזוי וואָס בריינגט מיך ניט
אַרין אין קיין פֿערלעגענהייט. " אז ער האָט שוין געהאַלטען דאָס געלד
אין דער האַנד, האָט נאָגעל צוגעלייגט: „איהר פֿערשאַפֿט מיר נור אַ
פֿערגניגען דערמיט, ביטע!"

אָבער אַזונד זיצט מינוט ווי אַ שטומער און ווייסט ניט, וואָס צו
זאָגען; זיין גליק בערוישט איהם און ער הויבט אָן קעמפֿען מיט די
טרעהרען. אַ האַלבע מינוט נאָכאַנאַנד פינטעלט ער מיט די אויגען און
שלינגט; מיט אַמאָל רופֿט זיך נאָגעל אָב:

„איהר דאַרפֿט אַלט זיין אונגעפֿעהר פֿערציג יאָהר, אָדער אזוי וואָס."

„דריי און פֿערציג, כ'בין איבער דריי און פֿערציג."

„נאָ, לייגט אַקאַרשט אַרין דאָס געלד אין טאַש און . . . זאָל עס
איך וואויל בעקומען! הערט אַקאַרשט, ווי הייסט דער לאַנד־ריכטער,

מיט וועמען מיר האָבען גערעדט אונטען אין קאַפֿע-הויז?"

„דאָס ווייס איך ניט, מיר רופֿען איהם בלויז דער לאַנד־ריכטער;

ער איז לאַנד־ריכטער פֿון דעם האַרדעס-בעצירק."

„נו יאָ, עס איז דאָך אַלצאיינס ווי ער הייסט, זאָגט מיר . . ."

„פֿערציהונג!" מינוט האָט זיך שוין מעהר ניט געקענט איינהאַלטען,

ער איז אויסער זיך פֿאַר געריהרמקייט און וויל זיך ניט אַנדערש נאָר

ערקלעהרען, כאָטש ער שטאַמעלט ווי אַ קינד. „פֿערציהונג! פֿערגיט

מיר!" זאָגט ער. און אַ היבשע וויילע קען ער מעהר קיין וואָרט ניט

אַרויסבריינגען פֿון מויל.

„וואָס האָט איהר געוואָלט זאָגען?"

„כ'האָב איך געוואָלט זאָגען אַ דאַנק, אַן אויפֿריכטיגען דאַנק פֿין

אויפֿריכטיגען . . ."

פּויע,

„נו יאָ, דערמיט זיינען מיר פֿאַרטיג, שליסט נאָגעל.

„ניין, וואָרט אַקאַרשט!" האָט מינוט אויסגערופֿען. „ענטשולדיגט,

אָבער מיר זיינען נאָך ניט פֿאַרטיג דערמיט, איהר האָט געמיינט, איך

וויל עס ניט טהאָן, אז עס איז שלעכטסקייט פֿון מיין זייט, און עס

פֿערשאַפֿט מיר פֿערגניגען צו זיין איינגעשפּאַרט און ניט וועלען טהאָן,

וואָס מען בעט מיך; אָבער אזוי וואָהר ווי עס איז דאָ אַ גאָט אויף דער

וועלט . . . זיינען מיר אַלואַ פֿאַרטיג דערמיט? קענען מיר זאָגען, אז מיר

זיינען פֿאַרטיג דערמיט, ווען עס האָט אויף איך פֿילייכט געמאַכט דעם

גיינדרוק, אז עס איז מיר דאָ נור געגאנגען אין פרייז און איך האָב עס
ניט געוואָלט טהאָן פֿאַר פֿינף קראַנען? איך האָב, איהר גלויבט ניט, אז
איך האָב געהאַט אין זינען דעם פרייז, ווען איך האָב עס ניט געוואָלט
טהאָן. — ווייטער האָב איך גאָר ניט געוואָלט זאָגען."

"יא, יא, ס'איז שוין גוט! מיר ריידען מעהר ניט דערפֿין. אַ מאַן
מיט אייער נאָמען און אייער בילדונג דאַרף ניט מאַכען אַזעלכע נאַרשישע
טשיק. ניט אמת! נאָר וואָס האָב איך געוואָלט זאָגען? . . . איהר קענט
דאָך נאַטירליך אַלע פֿערהעלטיסען פֿון דער שטאָדט, ניט וואָהר? כ'וויל
איך זאָגען, איך רעכען זיך דאָ אױפֿצוהאַלטען אַ צײַט לאַנג; אין דער
ווירקליכקײַט מײַן איך זיך דאָ צו בעזעצען אויף די עטליכע זומער-
מאָנאַטען; וואָס איז אייער מײַנונג וועגען דעם? זײַט איהר אַ היגער?"
"יא, איך בין אַ היגער אַ געבוירענער; מײַן פֿאַטער איז דאָ געווען
פּאַסטאָר, און איך וואוּן שוין דאָ דרייצעהן יאָהר, זינט איך האָב דעם
פֿעהלער."

"ווי איז דאָס, איהר טראָגט אַרום קויהלען? מיר דוכט, אז איהר
האַט געטראָגען קויהלען דאָ אין האָטעל?"

"יא, איך טראָג קויהלען אין די הייזער, עס מאַכט מיר גאָר נישט
אײַס — אויב דאָס איז, וואָס איהר מײַנט מיט אייער פֿראַגע. ס'איז אַן
אַלטע געוואוינהייט, און עס שאַדט מיר ניט, אויב איך גיב נור אַכטונג,
כשעה איך געה אויף די טרעפּ. נאָר פֿאַריגען ווינטער בין איך אײַנמאַל
געפֿאַלען און ס'איז מיר געוואָרען אַסך ערגער, אזוי אז איך האָב אַ
היבשע צײַט געמוזט געהן מיט אַ שטעקען."
"ווירקליך? ווי אזוי האָט דאָס פּאַסירט?"

"ס'איז געווען אין דער באַנק, אויף די טרעפּ איז געלעגען אַביסעל אײַז. איך
לאָז זיך אַרויפֿגעהן מיט אַ היבשען, שווערען זאַק. אז איך בין אָבגעגאַנגען אונט-
געפֿעהר אַ העלפֿט טרעפּ, דערוועג איך גאַנץ אויבען דעם קאַנוול אַנדרעסען,
וועלכער קומט אַראָב, כ'וויל זיך אַלזאָ אומקעהרען און צוריק אַרונטער-
געהן, כדי דער קאַנוול זאָל קענען דורכגעהן; ער האָט עס ניט פֿער-
לאַנגט פֿון מיר, נאָר עס איז דאָך געווען אַ זעלבסטפֿערשטענדליכע זאַך,
אין איך וואָלט עס געטהאָן פֿון זיך אַליין, ניט וואַרטענדיג מען זאָל מיך
אױפֿפֿאַדערן דערצו. נאָר אין דערוועלכער רגע האָב איך געהאַט אַן אונט-
זיך; כ'האָב זיך אויסגעגליטשט אויף די טרעפּ און בין געפֿאַלען. איך
בין געפֿאַלען אויפֿ'ן רעכטען אַקסעל; עס קלינגט לעכערליך, אָבער איך
בין ווירקליך געפֿאַלען אויפֿ'ן רעכטען אַקסעל, נאָכדעם ווי איך האָב זיך
אַ פֿאַר טאַל איבערנעקוליעט. ווי פֿיהלט איהר זיך? זאָגט דער קאַנוול

צו מיר, איהר שרױט ניט, איהר האָט זיך, הייסט עס, ניט וועה געטהאָן?
בױן, זאָג איך, די זאך איז נאָך גליקליך אָבגעלאָפֿען. אָבער ס'האָט ניט
געדויערט קײן פֿינף מינוטען, בין איך צוויימאָל נאָכאָנאַנד געפֿאלען אין
אונמאַכט; אױסערדעם איז מיר דער בױך אָנגעשוואָלען געוואָרען צוליב
מױן אַלטער קראַנקהײט. דערפֿאַר אָבער האָט דער קאָנזול שפעטער גע-
זאָרגט פֿאַר מיר, כאָטש ער איז נאָר ניט שולדיג געווען."

"אױסער דעם האָט איהר זיך גאָר קײן שאַדען ניט אָנגעטהאָן?
איהר האָט זיך ניט צוקלאַפט דעם קאָפּ?"

"אָה יאָ, אַביסעל. כ'האָב אויך געשפּיגען מיט בלוט."

"און דער קאָנזול האָט איך געהאַלפֿען אין דער צײַט, וואָס איהר
הײַט קראַנק געווען?"

"יאָ, און אויף אַ גרויסאַרטיגען אופן געהאַלפֿען. ער האָט מיר אַלע
זױלע געשיקט עפעס אַנדערש, ער האָט מיך קײן אײן אײנציגען טאָג ניט
פֿערגעסען. אָבער בעסער פֿון אַלצדינג איז געווען דאָס, וואָס ער האָט
שוין אין דעם טאָג, ווען איך בין אויפֿגעשטאַנען און געגאַנגען צום קאָנ-
זול, איהם דאַנקען פֿאַר זײַן גוטסקײט, — שױן דעם זעלבען טאָג האָט
ער געהײסען אויפֿצײהען די פֿאָהן. ער האָט אויסדריקליך געגעבען אַ
בעפֿעהל, מען זאָל אויפֿצײהען די פֿאָהן, בלױז פֿון מױן כבוד וועגען,
כאָטש ס'איז אויך גראָד געווען דער געכורטס טאָג פֿון פֿרייליין פֿרײע-
דעריקע."

"ווער איז פֿרייליין פֿרײעדעריקע?"

"זײַן טאָכטער."

"אַזױ. יאָ, דאָס איז געווען שעהן פֿון איהם. . . אַך יאָ, וױסט
איהר ניט, פֿאַרוואָס מען האָט דאָ מיט עטליכע טעג צוריק אויפֿגעצױגען
די פֿאָהנען?"

"מיט עטליכע טעג צוריק? לאָמיר זיך אַקאַרשט דערמאַנען — איז
דאָס געווען אונגעפֿעהר אַ וואָך צוריק? נו יאָ, דאָן איז דאָס געווען צו-
ליעב פֿרייליין קיעלאַנד'ס תנאים, דאַגני קיעלאַנד'ס תנאים. יאָ, יאָ,
אײנע נאָך דער אַנדערער ווערט פֿער'קנס'ט, און האָט חתונה און פֿאָהרט
אַוועק. איך האָב אײצט אַזױ צו זאָגען פֿריינדליכע און בעקאַנטע אין
גאַנצען לאַנד, און צױשען זײ איז ניטאָ קײן אײנע, וועמען איך זאָל ניט
גערן וועלען ווידערוועהן. כ'האָב זײ געזעהן, ווי זײ פֿלעגען זיך שפּיעלען,
ווי זײ פֿלעגען געהן אין שולע און קאָנפֿירמירט ווערן, און ווי זײ זײנען
אױסגעוואַקסען, אַלע אינאײנעם. דאַגני איז ערשט אַלם דריי און צוואַנציג
זאָהר און איז דער ליעבלינג פֿון דער גאַנצער שטאָדט. זי איז טאַקע

שעהן אויך. זי איז אַ בלה געוואָרען פֿאַר לייטענאַנט האַנסען, וועלכער האָט מיר אַמאָל געשוינקט די מיץ, וואָס איך טראָג דאָ. ער איז אויך אַ הינער."

"האָט אַט די פֿרייליין קיעלאַנד העלע האָר?"

"יאַ, זי האָט העלע האָר. זי איז אויסערגעווענהליך שעהן, און אַלע האָבען זי ליעב."

"כ'מיין, איך האָב זי געזעהן לעבען פֿאַסטאַר'ס הויף, געהט זי ניט אַקאַרשט מיט אַ רויטען זונען-שירם?"

"ריכטיג. אזוי ווייט ווי איך ווייס, איז ניטאָ קיין אַנדערע, וואָס זאל האָבען אַ רויטען זונען-שירם. איהר האָט זי געוויס געזעהן, ווען איהר האָט געזעהן אַ דאַמע מיט אַ דיקען, בלאַנדען אַראַבהיינגענדען זאַפּ; מען קען זי ניט פֿערביימען פֿאַר קיין אַנדערע. אָבער איהר האָט נאָך פֿילייכט ניט גערעדט מיט איהר?"

"יאַ; פֿילייכט אויך גערעדט מיט איהר." און פֿערטראַכטערהייט זאָגט נאָגעל אזוי פֿאַר זיך: "גיין — איז דאָס, הייסט עס, געווען פֿרייר-ליין קיעלאַנד!"

"יאַ, אָבער ניט ווי ס'געהער צו זיין. איהר האָט דאָך ניט געהאַט קיין ליינגערן געשפרעך מיט איהר? דאָס בלייבט איך נאָך צו טהאָן. זי לאַכט זיך פֿונאַנדער אויף'ן קול, ווען עפעס קומט איהר פֿאַר קאַמיש, און אָפֿט לאַכט זי אויך איבער גאַרנישט. אז איהר וועט ריידען מיט איהר, וועט איהר זעהן, ווי אויפֿמערקזאַם זי הערט אויס דאָס, וואָס איהר רעדט, ביז וואָנען איהר זייט פֿאַרטיג און דאַן ענטפֿערט זי אויף דעם, וואָס איהר האָט געזאָגט; נאָר ווען זי ענטפֿערט, ווערט זי רויט; כ'האָב עס אָפֿט בעמערקט, בשעת זי רעדט מיט אימיצען. מיט מיר איז עס, פֿערשטעהט זיך, אַביסעל אַנדערש, מיט מיר פֿלוידערט זי, ווען עס טרעפֿט זיך נור אַ געלעגענהייט דערצו; זי מאַכט ניט קיין צערע-מאַניעס מיט מיר. איך קען, צום ביישפּיעל, צוגעהן צו איהר אויף דער גאַס, וועט זי בלייבען שטעהן און מיר געבען די האַנד, זאָגאַר ווען זי איילט זיך און האָט קיין צייט ניט. אויב איהר גלויבט עס ניט, דאַרפֿט איהר נור אַמאָל זיך צוקוקען דערצו."

"נו יאָ, כ'גלויב עס גאַנץ גוט. איהר האָט אַלזאָ אַ גוטע פֿריינדין אין פֿרייליין קיעלאַנד?"

"נאַטירליך בלויז אין דער הינויכט, וואָס זי האָט אימער איינזע-העניש מיט מיר; אויף אַן אַנדער אופן קען דאָס, פֿערשטעהט זיך, ניט זיין. דאָס איז דאָך קלאָהר. ווען ניט ווען קום איך צום פֿאַסטאַר אין

הווי, ווען איך ווער איינגעלאדען, און אויף ווי ווייט איך קען זעהן, בין איך אויך ניט אונווילקאמען, ווען איך קום אמאל אומגעבעטענערהייט. פֿרױליין דאָנױ האָט מיר זאָגאַר געבאַרגט ביכער, דאָן ווען איך בין גע- ווען קראַנק. זי האָט זיי זאָגאַר אַליין געבראַכט און זיי דעם גאַנצען וועג געטראָגען אונטער'ן אָרם."

"וואָס פֿאַר ביכער האָבען דאָס געקענט זיין?"

"איהר מיינט, וואָסערע ביכער קענען דאָס זיין, וואָס איך קען לעזען

און פֿערשטעהן?"

"ניין, דאָס מאָל פֿערשטעהט איהר מיך שלעכט; אייער פֿראַגע איז שאַרפֿזיניג, נאָר איהר פֿערשטעהט מיך ניט ריכטיג. איהר זייט אָן אינ- טערעסאַנטער מענש! כ'האָב געמיינט: וואָסערע ביכער קענען עס אַשפּייגער זיין, וואָס אָט די יונגע דאַמע האַלט און לייענט? דאָס צו וויסען, וואָלט מיר געווען אַנגענעהם."

"איך קען זיך דערמאָנען, אז זי האָט מיר אמאל געבראַכט גאַר- באַרג'ס, "בויערן-סטודענטען", און נאָך צוויי אַנדערע; איינס איז געווען טורגעניעו'ס "רודין". אָן אַנדערש מאָל אָבער האָט זי מיר הויך אויף'ן קול פֿאַרגעלעזען פֿון גאַרבאַרג'ס ווערק "ניט צום איבערבעטען".

"און דאָס זיינען געווען איהרע אייגענע ביכער?"

"איהר פֿאָטער'ס ביכער. דעם פֿאָטער'ס נאָמען איז געשטאַנען

אין זיי."

"אזוי . . . נא, איצט מוזט איהר טרינקען! פֿאַרוואָס זאָלען מיר זייט טרינקען פֿאַר וועמעס עס איז געזונד? צום ביישפּיעל פֿאַר דאָס געזונד פֿון דער פֿאַמיליע קיעלאַנד? דאָס מוז זיין אַ גומע פֿאַמיליע."

נאָכדעם ווי זיי האָבען אויסגעטרונקען, רופֿט זיך אָב נאַגעל:

"יא, וואָס האָב איך געוואָלט זאָגען? אז איהר זייט דעמאָלט גע- קומען צו קאַנויל אַנדערעסען, כדי איהם צו דאַנקען, ווי איהר דער- צעהלט . . ."

"כ'האָב איהם געוואָלט דאַנקען פֿאַר זיין הילף."

"נו יא. — אָבער איז די פֿאָהן יענעס טאָג שוין געווען אויפֿגעצוי-

נען, נאָך איידער איהר זייט געקומען?"

"יא, ער האָט זי פֿון מיין כבוד וועגען געלאָזט אויפֿציהען; ער אַליין

האָט עס מיר געזאָגט."

פּוּזע.

"ס'קען מעגליך זיין. אָבער קען דען ניט זיין, אז די פֿאָהן איז

אויפֿגעצויגען געוואָרען לכבוד דעם געבורטסטאָג?"

„נו יא, דאָס איז באַקע אַזוי געווען, דאָס קען זיין; אויך נומ. עס
וואָלט געווען אַ שאַנדע, ווען די פּאָהן וואָלט ניט אויפֿגעצויגען געוואָרען
אין פֿרייליין פֿריעדעריקע'ס געבורטסטאָג.“

„דאָס ווייט איהר גאַנץ גערעכט. . . נאָר לאָמיר ריידען פֿון עפעס
אַנדערש: אייער פֿעטער, ווי אַלט איז ער?“

„ער איז שוין אַודאי באַלד זיבעציג. ניין, דאָס איז אַביסעל צופֿיעל,
נאָר יעדענפֿאַלס איז ער שוין איבער זעכציג. ער איז זעהר אַלט, אָבער
ריהרעוודיג פֿאַר זיין עלטער; פֿאַר נויט קען ער נאָך לייענען אָהן
ברילען.“

„ווי הייסט ער?“

„ער הייסט אויך גרעגאָרד. מיר הייסען ביידע גרעגאָרד.“

„האָט אייער פֿעטער אַן אייגען הויז אָדער ער צאָהלט דירה-געלד?“

„ער האָט געדונגען דאָס צימער, אין וועלכען מיר וואוינען; נאָר

דער קויהלען-טאַגאָזין געהערט צו איהם. עס קומט אונז ניט אָן אַזוי

שווער צו צאָהלען דירה-געלד, אויב דאָס איז, וואָס איהר מיינט מיט

אייער פֿראַגע; מיר בעצאָהלען מיט קויהלען, און צייטענווייז קען איך

אויך אָבצאָהלען מיט עפעס אַ קליינע אַרבייט, וואָס איך טהו.“

„אייער פֿעטער טראָגט דאָך געוויס ניט אויס קיין קויהלען?“

„ניין, דאָס איז מײַן אַרבייט. ער מעסט און האָט אַ ידיעה אין

אַלצדינג, און איך טראָג זיי אויס. איך קען זיך דאָך בעסער אָכגעבען

דערמיט, ווייל איך בין שטאַרקער.“

„נו יא. און איהר האָט, הייסט עס, אַ פֿרוי, וואָס קאָכט פֿאַר איך?“

פֿרויע.

„ענטשולדיגט,“ ענטפֿערט מינוט, „איהר דאַרפֿט זיך ניט ערגערן;

אויב איהר ווילט, וועל איך שוין געהן אהיים. אָט ווי איך איז לייעב.

איהר האָלט מיך פֿילייכט דאָ, בדי מיר צו פֿערשאַפֿען אַ שטיקעל פֿרייד,

כאָמט איהר אליין קענט דאָך קיין פֿערגניגען ניט האָבען צו הערען ווע-

גען מיינע פֿערהעלטניסען. ס'קען אויך מעגליך זיין, אז איהר רעדט מיט

מיר צוליעב וואָס פֿאַר עס איז מאַטיוו, וועלכען איך פֿערשמעה ניט;

אויב אַזוי איז נומ. אָבער אפילו ווען איך וואָל געהן — מיר וועט קיינער

נאָרנישט סהאָן; איהר האָט ניט וואָס מורא צו האָבען, כ'וועל ניט בע-

געגענען קיין סענשען, וואָס וויל מיר שלעכטס טהאָן. דער לאַנדריכטער

שמעהט ניט און וואָרט אויף מיר ביי דער טהיר, כדי זיך מיט מיר אָב-

צורעכענען, אויב איהר האָט אפשר דער פֿאַר מורא; און אפילו ווען

ער וואָלט דאָרט געשטאַנען, וואָלט ער מיר יעדענפֿאַלס קיין שלעכטס
ניט געטהאָן; דאָס גלויב איך ניט."

"טהומ וואָס אייער האַרץ געלוסט. מיר וועט איהר פֿערשאַפֿען אַ
פֿערגניגען, ווען איהר וועט בלייבען דאָ; אָבער איהר דאַרפֿט זיך ניט
פֿיהלען פֿער־ליכטעט מיר וואָס עס איז צו זאָגען, בלויז דערפֿאַר וואָס
איך האָב אייך געגעבען אַ פֿאַר קראַנען אויף טאַבאַק. טהומ אָט אזוי
ווי איהר ווילט."

"איך בלייב! איך בלייב!" זאָגט מינוט, "און גאָט זאָל אייך בענשען!"
זאָגט ער. "כ'בין אזוי גליקליך, וואָס איהר געפֿינט אַ שטיקעל פֿערגניגען
אין מיר, כאָטש איך שעהם זיך פֿאַר זיך אליין, וואָס איך זיין דאָ אין
אָט דעם אַנצונג. כ'וואָלט דאָך געקענט זיין אַסך אַנשמענדיגער, ווען איך
וואָלט געהאַט אַביסעלע צייט זיך צו צוגריימען; כ'געה אין איינעם פֿון'ם
פֿעטער'ס אלטע רעק, און דער צופֿאַלס אויף שטיקלאַך, ס'איז ווירקליך
וואָהר, מען טאָר זיך ניט צוריהרען צו איהם. זעהט נאָר, אָט האָט דער
לאַנד־ריכטער דאָ געמאַכט אַ לאַנגען ריס, איך האָף, איהר וועט מיר
ענטשולדיגען דערפֿאַר . . . ניין, וואָס אַנבעלאַנגט דער פֿרוי צום קאָכען,
האָבען מיר ניט קיין פֿרוי דערצו. מיר קאָכען און וואַשען אַלצדינג אליין.
ס'איז ניט אזוי געפֿעהרליך שווער, און אויסער דעם מאַכען מיר עס פֿאַר
אונז אזוי לייכט ווי נור מעגליך, ווען מיר קאָכען צום ביישפּיעל אין דער
פֿריה קאַפֿע, טרינקען מיר ביינאַכט דאָס, וואָס בלייבט איבער, קאַלמער־
הייט, אָהן דעם מיר זאָלען עס אָנוואַרעמען, און פּונקט אזוי איז מיט'ן
מיטאָג, וואָס מיר קאָכען אויך אזוי צו זאָגען אָב איינמאַל פֿאַר אלע מאָל.
וואָס קענען מיר דען נאָך מעהר פֿערלאַנגען אין אונזער לאַגע? און אַחוץ
דעם פֿאַלט דאָס וואַשען אויף מיין טהייל; ס'איז זאָגאַר אַ קליינער צייט־
פֿערטרייב פֿאַר מיר, ווען איך האָב ניט קיין אַנדער זאַך וואָס צו טהאָן."
אַזונד קלינגט אַנטען אַ גלאַק, און דער עולם הויבט אָן אַרונטער־
געהן צום נאַכטמאַהל.

"דאָס איז דער גלאַק, וואָס רופֿט עסען," זאָגט מינוט.
"יאַ," ענטפֿערט נאַגעל. אָבער ער הויבט זיך ניט אויף און ווייזט
אויך ניט אַרויס קיין צייכען פֿון אונגערוּלד; אדרבה, ער מאַכט זיך בער־
קוועם אויף זיין שטוהל און פֿרעגט: "איהר האָט אפשר אויך געקענט
דעם קאַרלסען, וועלכען מען האָט די טעג געפֿונען טויט אין וואַלד? איז
דאָס ניט אַ טרויעריגע פֿאַסירונג?"

"יאַ, אַ זעהר טרויעריגע פֿאַסירונג. און צי איך האָב איהם געקענט!
אַן אויסגעצייכענטער מענש און אַן איידעלער כאַראַקטער! ווייסט איהר,

וואס ער האָט מיר אַמאָל געוואָגט? איין זונטאָג אין דער פֿריה האָט ער
מיד געשיקט רופֿען; עס דאַרף שוין זיין אַ יאָהר אין דעם; ס'איז געווען
פֿאַר אַ יאָהרען אין מאי. ער האָט מיד געבעטען, איך זאָל איהם אוועק-
בראַנגען אַ בריעף. — „יא,“ האָב איך געוואָגט, „כ'וועל עס טהאָן פֿאַר
איך; אָבער איך נעה היינט ניט אין קיין אָנשטענדיגע שיד; אין אָט די
שיד קען איך ניט געהן צו מענטשען. אויב איהר ווילט, וועל איך געהן
איהיים אין זיך שאַפֿען אַנדערע.“

„ניין, דאָס איז ניט נייטיג,“ ענטפֿערט ער, „איך מוין, ס'מאכט ניט
אויס, ווען איהר וואָלט נור אין די דאָזיגע שיד ניט קריגען קיין נאַסע
פֿיס.“ — אפילו דאָס האָט ער אין זינען געהאַט, אַז איך זאָל ניט קריגען
קיין נאַסע פֿיס! נא, דערנאָך האָט ער מיר שטילערהייט אַרײַנגערוקט אַ
קראַנע אין האַנד און מיר געגעבען דעם בריעף. אַז איך בין שוין געווען
איף'ן הויף, עפֿענט ער פֿונאַנדער די טהיר און געהט מיר נאָך; ער
שטראַהלט פֿון פֿרויד, און איך בלייב שטעהן און קוק איהם אָן; טרעהרען
שטעהען איהם אין די אויגען. מיט אַמאָל געהט ער מיד אַרום, יא, ער
טוליעט זיך אוינפֿאַך צו צו מיר און וואָגט: „טראָגט אַקאַרשט אוועק דעם
בריעף, אַלטער פֿרוינד, איך וועל אייך שפּעטער אין זינען האָבען. אַז
איך וועל ווערען פֿרוידיגער און האָבען אַן אַמט, דאַן זאָלט איהר קומען
צו מיר און אימער זיין ביי מיר אין הויז. יא, יא, אַצינד געהט, און גליק
מיט אייך!“ — ליידער האָט ער קיינמאָל קיין אַמט ניט געקריגען;
אָבער ער וואָלט געוויס געהאַלטען וואָרט, ווען ער וואָלט ווייטער גע-
לעבט!“

„אין איהר האָט דעם בריעף אוועקגעטראָגען?“

„יא.“

„און פֿרייליין קיעלאַנד האָט זיך אודאי געפֿרעהט, ווען זי האָט איהם

געקריגען?“

„ווי קענט איהר וויסען, אַז ער איז געווען צו פֿרייליין קיעלאַנד?“

„ווי איך קען דאָס וויסען? איהר האָט דאָך עס אַליין נאָר וואָס

געוואָגט.“

„איך האָב עס אַליין געוואָגט? דאָס איז ניט וואָהר.“

„הע, הע, ניט וואָהר? וואָס זשע, איהר גלויבט, אַז איך טראַכט עס

אויס פֿון קאַפֿ?“

„ניין, ענטשולדיגט, ס'קען מעגליך זיין, אַז איהר זייט גערעכט;

אָבער יעדענפֿאַלס וואָלט איך עס ניט געדאַרפֿט זאָגען. ס'איז געשעהן פֿון

אונפֿאַרויכטיגקייט, האָב איך עס ווירקליך געוואָגט?“

„פֿאַרוואָס ניט? וואָס זשע, ער האָט איך דען פֿערבאַטען, איהר זאַלם עס ניט זאָגען?“

„ניין, ער ניט.“

„אַבער זי?“

„יאָ.“

„נן, ס'מאכט ניט אויס; ביי מיר וועט עס בלייבען גאַנץ. אָבער קענט איהר בעגרייפֿען, פֿאַרוואָס ער איז עפעס גראָד איצט געשטאַרבֿען?“

„ניין, ס'איז בעשעהרט געווען אַן אונגליק.“

„אַן אונגליק? נן יאָ, ריכטיג! ער איז דאָך, הייסט עס, געפֿאַלען און האָט זיך צושטאַכען אויף טויט?“

„יאָ, ווי מען איז זיך משער איז ער אַזוי געגאַנגען פֿערטיעלט אין געדאַנקען, האָט זיך אויסגעגליטשט און אין פֿאַלען האָט ער זיך איבער-געשניטען די פּולס-אַדערן. אַן אונגליק, וואָס מוז בעדויערט ווערן פֿון אַלעמען.“

„ווייסט איהר, ווען מען וועט איהם בעגראָבען?“

„יאָ, מאָרנען מיטאַג.“

דאָן איז סעהר גאַרנישט גערעדט געוואָרען איבער דער זאַך. אַ וויילע האָט קיינער פֿון זיי ביידען קיין וואָרט ניט אויסגערעדט. סאַראַ האָט אַרײַנגעשטעקט דעם קאַפּ דורך דער טהיר און געמעלדעט, אַז דאָס עסען איז פֿאַרטיג. גלייך נאָכדעם האָט זיך נאָעל אָבגערופֿען:

„נן, פֿרייליין קיעלאַנד איז, הייסט עס, אַ כלה. ווי זעהט ער פֿאַרט אויס, דער חתן איהרער?“

„ס'איז ליימענאַנט האַנסען, אַ סומינער, ווירקליך אויסגעצייכענטער כאַפּ. ס'וועט איהר ביי איהם גאַרנישט פֿעהלען.“

„וואָס זשע, ער איז רייך?“

„זיין פֿאַטער איז זעהר רייך?“

„וואָס איז ער, אַ קויפֿמאַן?“

„ניין, ער איז אַ שיפֿס-בעזיצער. ער וואוינט אַ פֿאַר הייזער פֿון דאַנען; ס'איז גראָד ניט קיין גרויס הויז זיינס, נאָר ער דאַרף גאָר קיין גרעסערס ניט האָבען; אַז דער זון פֿאַהרט אַזעק, בלייבען בלויז די צוויי אַלטע פֿאַר זיך אין הויז. זיי האָבען אויך אַ מאַכטער, נאָר די איז פֿעהריראַט אין ענגלאַנד.“

„וויפֿיעל דענקט איהר, פֿערמאַנט ער, דער אַלטער האַנסען?“

„נאָ, ער האָט פֿיליכט אַ מיליאָן. גענוי ווייס עס קיינער ניט!“

פּויע.

„יא,“ רופט זיך נאגעל אן, „ס'איז גאָר ניט פֿיין איינגעטהיילט אויף דער וועלט! וואָס, גרענאָרד, אַ שטייגער ווען איהר וואָלט געהאט כאַטש אַביסעל פֿון זיין געלד?“

„ניין, גאָט בעהיט, פֿאַהוואָס עפעס? ניין, מיר מווען זיין צופֿריעדען מיט דעם, וואָס מיר האָבען. זיי וויינען אפשר גאָר ניט קיין סך גליקליכער, די, וואָס האָבען אויפֿיעל.“

„ניין, אזוי זאָגט מען . . . אָבער דאָ קומט מיר גראָד עפעס אַרויף אויפֿ'ן זינען: עס בלייבט דאָך אייך געוויס ניט איבער קיין סך צייט פֿאַר אַנדערע אַרבייט, ווען איהר מוזט אָבטראָגען אַט די גאַנצע קויהלען יעדען איינעם אַהיים, ניט אמת? ניין, דאָס פֿערשטעהט זיך דאָך פֿון זיך אליין. אָבער איך האָב בעטערקט, ווי איהר האָט געפֿרעגט דעם בעל הבית פֿון האַסעל, צי ער האָט היינט נאָך עפעס אַנדערש פֿאַר אייך וואָס צו טהאָן; געדיינקט איהר דאָס?“

„ניין.“

„יא, אינטען אין קאַפֿע-הויז; איהר האָט געזאָגט, אַז איהר האָט אַרײַנגעטראָגען די קויהלען אין קיך, און אין דערזעלבער צייט האָט איהר געפֿרעגט, צי ס'איז נאָך היינט עפעס דאָ וואָס צו טהאָן; וואָס זשע, איהר געדיינקט עס טאַקע ניט?“

„יא, אָבער דאָ איז געלעגען אַן אַנדער מאַטיוו אין דעם, איהר האָט עס ניט בעטערקט? — ניין, די זאַך איז אייגענטליך די: כ'האָב געהאַפֿט צו קרינען גלייך בעזאַהלט פֿאַר די קויהלען; אָבער בעטען געלד האָב איך ניט געוואָלט, דערפֿאַר האָב איך בלויז געזאָגט, היינט איז דאָך מעהר גאַרנישט דאָ וואָס צו טהאָן. אַט דאָס איז דאָס. מיר וויינען גראָד געווען אין אַ פֿערלעגענהייט און האָבען געלייגט אונזער האַפֿנונג אויף די בעד זאַלונג.“

„וויפֿיעל האָט איהר געדאַרפֿט, כדי אַרויסצוקומען פֿון דער דאָזיגער פֿערלעגענהייט?“ פֿרעגט נאָגעל.

„וואָל גאָט אַכהייטען!“ רופֿט זיך אַב מינוט הויך אויפֿ'ן קול. „רעדט ניט מעהר דערפֿון; מיר וויינען שוין אַזונד איבער און איבער געהאַלפֿען. די גאַנצע געשיכטע איז געגאַנגען אום זעקס קראַנען, און אַזונד זיין איך דאָ מיט אייערע זוואַנציג קראַנען אין טאַש, און וואָל אייך גאָט בעלזינען דערפֿאַר! אָבער אַט די זעקס קראַנען וויינען מיר גראָד שולדיג געווען; אונזער קויפֿטאָן, דער סוחר, מיט וועטען מיר האַנדלען, האָט זיי געמאַכט פֿון אונז. ער האָט אונז אַרײַנגעשיקט דעם השבּון, און מיר ביידע האָבען כּסדר געטראַכט דערפֿון, וויפֿיעל געלד מיר דאַרפֿען האָבען; אָבער אַזונד

איו מעהר ניטאָ, וואָס צו זאָרגען וועגען דעם, מיר קענען איצט שלאָפֿען
רוהיג און מאָרגען אויפֿשטעהן און זיין גאנץ צופֿריעדען און פֿרעהליך.
פֿייע.

„יאָ, יאָ! אָבער איצט, מיין איך, וועט זיין אַם בעסטען, ווען מיר
וועלען אויסטרינקען און זיך זאָגען גוטע נאַכט,“ זאָגט נאַגעל און שטעהט
אויף. „פֿאַר אייער געזונד! איך האָף, אַז מיר האָבען זיך ניט צום לעצטען
מאָל געטראָפֿען. איהר מוזט מיר ווירקליך צוואַגען צו קומען נאָך אַמאָל;
כ'וואוין אין נומער זיבען, ווי איהר זעהט. אַ דאַנק פֿאַר אייער בעזוך!“
די דאָזיגע ווערטער האָט נאַגעל געזאָגט מיט דעם אויפֿריכטיגסטען
מאָן און דערביי האָט ער געשאַקעלט מינוט'ס האַנד. ער האָט זיין גאַסט
בעגלייט ביי אונטען און איהם צוגעפֿיהרט צו דער הויז-טהיר; דאָ האָט
ער, ווי שוין איינמאָל פֿריהער, אַראָבגענומען זיין סאַמעטעניע מיין פֿון
קאָפּ און זיך טיעף פֿערנייגט.

מינוט איו אַוועק. ער האָט זיך געהאַלטען אין איין פֿערנייגען, בעת
ער איז הינטערוויילאַכט אַרונטער די גאַס; אָבער ער האָט קיין וואָרט
ניט אַרויסגעבראַכט פֿון מויל, הגם ער האָט זיך די גאַנצע צייט געסטאַ-
רעט עפעס צו זאָגען.

אַז נאַגעל איז אַריין אין עסס-צימער, האָט ער מיט אַ העפֿליכען
מאָן געבעטען סאַראַן, זי זאָל איהם ענטשולדיגען, וואָס ער איז געקומען
צו שפעט צום נאַכט-מאָהל.

IV

אויף מאָרגען אין דערפֿריה האָט זיך יאָהאַן נאַגעל אויפֿגעכאַפט
דערפֿון, וואָס סאַראַ האָט אָנגעקלאַפט ביי איהם אין טהיר און איהם
אַריינגעבראַכט זיינע צייטונגען. ער האָט זיי שנעל דורכגעקוקט און זיי
דערנאָך אַראָבגעוואָרפֿען אויף דער ערד, יעדע איינע נאַכדעם ווי ער איז
מיט איהר פֿאַרטיג געוואָרען; אַ טעלעגראַמע, אַז גלאַדסטאָן האָט מחמת
אַ פֿערקיהלונג געמוזט בלייבען אין בעט, נאָר איצט איז ער שוין ווידער
געזונד, האָט ער איבערגעלייענט צוויי מאָל און זיך דערביי צולאַכט אויף'ן
קול. דאַן האָט ער אַריבערגעלייגט די אַרעמס איינעם איבער'ן אַנדערן
אויף'ן נאַקען און זיך אַוועקגעלאָזט אין אַ שטראָם פֿון געדאַנקען, פֿון
צייט צו צייט ריידענדיג הויך צו זיך אליין:

„ס'איז געפֿעהרליך ארוםצוגעהן אין וואלד מיט אן אפֿענעם טאשען-
מעסערל. ווי לייבט קען מען זיך אזוי אונגליקליך אויסנליטשען, אז דאס
קלינגעל זאל זיך צומאכען ארום איינעם אדער ביידע האנד-געלענקען!
ווי אזוי איז עס געגאנגען קארלסען? . . . נא, און פֿארוואס טאקע
ניט? נאך וואס זיך דערהאלטען מיט אלע כחות ביים לעבען? בעזונדערס
ווען מען קומט, ניט קוקענדיג דערויף, צו קבורה ווי אלע אנדערע און
מען קריגט נאך דערצו א פֿרוואט-טעלעגראם אין „ווערדענס גאנג“.
הע, הע, הע! אין דאן, וואו איז אייגענטליך דער אונטערשייד, צי מען
געהט ארום מיט אן אפֿענעם פֿעדער-מעסער אין דער האנד אדער מיט
א מעדיצין-פלעשעלע אין דער וועסט-קעשענע?

„נא, גלאדסטאן איז דאך אן אמת'ער ריעז. גלאדסטאן וועט זיכער
לעבען אזוי לאנג, ביז וואנען ער וועט אין א שעהנעם טאג שטארבען פֿון
לייטער געזונד. און ס'איז א האפֿנונג, אז ער וועט נאך יאָהרען און
יאָהרען אַמזירען די מענשהייט מיט א געוועהנליכער פֿערקיהלונג. גלאד-
סטאן איז געוואלטיג, גלאדסטאן איז גאר אָהן א שום ספק דער גרעס-
טער מאן פֿון דער אינטיגער צייט. ווער דען קען זיין אונזער גרעסטער
מאן? וויקטאר הוגא איז טויט, און . . . כ'נעהם אן, אז מיר וואלמען
איעט געהאלטען ביי 1703, לאַמיר וואַנען דעם 5טען מערץ 1703:
א וועלט אָהן גלאדסטאן, א פֿוסטע, וויסמע וועלט, בלויז קאָנסערוואַטיווע
צייטונגען!

וואלט דיין שמאָהל אייניגסטענס געווען אזוי שאַרף ווי דיין לעצטער
ניין! ווי טעהן דאָס איז! ווי ענטזיקענד אַבגעשמאַקט! אַה, געשוואַלען
גענוג, כדי צו זיין מענטשליך! כ'טו זיך דערביי דערמאָנען אן אזוי א
היבשלאַך אָנגעשוואַלענע קינדער-נאָז. אָבער די ריכטיגע ענערגיע האָט
ער פֿונדעסטוועגען פֿאַרט געהאַט; צווישען אנדערעס האָט ער זיך אויך
אויסגעקליבען א נאטירליכע פֿאָזע, ליגענדיג אויף'ן בויך, מיט'ן פנים אין
א וואסער-לוזש. אָבער די צייט! — ניין, זאל מיך נאָט אַבְהיטען דער-
פֿון! אין מיטען העלען טאָג, מיט א ווייגעזונד אין דער האַנד, פֿע!
איבעריגענס האָט דער מאן געהאַט א געשמאַק; ער איז מיט דער אפֿערע
אויפֿן אין וואלד. און דאָ האָלט איר מיט איהם, „אוועק איז א אינגעלע
אין וואלד, לא לא לא לא לא לא“ אַט האָבען מיר צום ביישפּיעל די וואַרדאַל-
וועלדער, אויף'ן וועג פֿון געוויק ארויף. ליגען דאָרט פֿער'הלוס'ט, אין
נאנען איינגעטהאן פֿון זיד, און קוקען אין דער לופֿטען, אין הימעל
אריין, אזוי אז מען קען כמעט הערען, ווי מען שושקעט זיך דאָרט איבער
זיד! אַט דער דאָ, וואָנט די זעליגע טאַמאַ, ניין, הערט איהר, אויב ער

קומט ארויף אהער, דאן געה איך מיר מיין וועג, זאגט זי און מאכט דערפון א קאבינעט-פראגע. הע, הע, זאג איך, און: שש, נור ניט גע-שמערט, נור ניט געשמערט! און דאס זאג איך אזוי הויך, אז איך ציה אויף מיר די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט פון צוויי ווייבליכע מלאכים-לאך, געמליך יאאיר'ס טעכטערל און סוואווא ביערנסאן . . .

אבער די צייט איז לחלוטין אונגליקליך אויסגעקליבען. איך וואלט אויסגעקליבען א הערליכע שטורם-נאכט, א ראָבען-פֿינסטערניש אָהן איין איינציגען שטערן. און מבח א שריפטליכען זיי-געזונד וואלט גאר קיין רייד ניט געווען. . . אבער נאך וואס ליג איך דא און מראכט וועגען דעם? וואס געהט עס מיך אן? וואס האָב איך צו טהאָן מיט דעם דאָ-זיגען סענטימענטאלען טהעאָלאָג אינאיינעם מיט זיין שטאָהל און זיין לעצטען ניין? הע, הע, הע, צום טיפֿעל, וואָס האָב איך פֿאַרמ צו טהאָן דערמיט . . . ?

וויפֿיעל מאָדנע קלאַנגען עס זיינען דאָס פֿאַרהאַן אין אַ מענשען! אזוי צום ביישפֿיעל דאָס לאַכען; פֿון וואַנען קומט עס און וואוהין געהט עס? אַ דערווידערדיגער קלאַנג, אַן אונפֿערשעהטער קלאַנג, אַ קלאַנג, וואָס דערמאָנט אַן פֿישטשענדע פֿויגעלאַך און אַפֿען. דאָס לאַכען מוז איינפֿאַך זיין אַן אַנפֿאַנג, אַ מין אַלף-בית; מילא, בלייבט עס אזוי, אז דאָס לאַכען איז אַן אַלף-בית. און אָט דער אונזיגער, אומגעלומפֿערטער קלאַנג קומט פֿון וואָס פֿאַר עס איז פֿלאַץ אין מיין קערפֿער, ווען מען ניט מיר אַ קיצעל אונטער דער מאָרדע! וואָס פֿלעגט מיר שלאַכטער האַנגע אזוי אָפֿט זאָגען, שלאַכטער האַנגע, וועלכער האָט אַליין געהאַט אזאַ שטאַרקען געלעכטער, און האָט זיך דורך דעם שטאַרק געוואָרפֿען אין די אויגען? ער פֿלעגט זאָגען, אז קיין מענש מיט זיינע פֿינף חושים . . . ניין, דאָס שעהן קינד, וואָס ער האָט געהאַט! יענעס מאָג, ווען איך האָב זי געטראָפֿען אויף דער גאַס, האָט עס גערעגענט; זי האָט געטראָגען אַן עמער אין דער האַנד און האָט געהאַט פֿערלוירען דאָס געלד פֿאַר דער דאַמפֿ-קיד; זי איז געגאַנגען און געוויינט. דו זעליגע מוטער, צי האָסט דו פֿון הימעל געזעהען, אז איך האָב ניט געהאַט ביי זיך קיין איין איינציגען שילינג, מיט וואָס איך זאָל קענען דעם קינד מחיה זיין? אז איך האָב זיך אין מיטען גאַס געריסען די האָר פֿון קאָפּ און קיין איין ערע ניט פֿערמאָגט? מיט אַמאָל איז פֿערבייגעגאַנגען די מוויק; די שעהנע דיאַקאָניסין האָט זיך איין מאָל אומגעדרעהט און מיר צוגעוואָרפֿען אַ גלענצענדען בליק; דאן איז זי זיך שטיל געגאַנגען ווייטער, מיט אַן אַראַבנעלאָוענעס קאָפּ, משמעות אז זי האָט זיך אַליין פֿערקלאָגט די

יאָהרען פֿאַר דעם גלענצענדערן בליק, וואָס זי האָט מיר געשענקט. נאָר אין דערזעלבער רגע האָט מיך אַ מאַן מיט אַ לאַנגער באַרד און מיט אַ וויכען פֿילץ-הוט אַ ריט געטהון ביים אָרס. אַזיט וואָלט מען מיך איבערגעפֿאָהרען. יא, ווייט גאָט, איבערגעפֿאָהרען . . .

שש! איינס . . . צוויי . . . דריי; ווי לאַנגזאַם ער שלאָגט! פֿיער . . . פֿינף . . . זעקס . . . זיבען . . . אכט; וואָס זשע, ס'איז שוין אכט? ניין . . . צעהן. ניין, גאָט מיינער, ס'איז שוין צעהן אַ וויגער! יא, דאן מוז איך דאָך אויפֿשטעהן. אויף, אויף, אויף, אויף, אויף, אויף, אויף, אויף, אויף, אויף, יא, וואו האָט דאָס דער זייגער געשלאָגען? אין קאַפֿע קען דאָך דאָס ניט זיין? נא, ס'איז דאָך אַלזאיינס. אָבער איז דאָס ניט געווען אַ קאָמישע סצענע נעכטען אָבענד אין קאַפֿע? מינוט האָט געציטערט; איך בין גראָד צוגעקומען אין צייט, ס'וואָלט זיך גאַנץ געוויס געענדיגט דערמיט, וואָס ער וואָלט אויסגעטרונקען זיין ביער מיט דער אַש און די שוועבעלאַך דערין. נו יא, און וואָס דאן? קען מען אפשר האַבען די העיה ריך צו פֿרעגען: וואָס דאן? נאָך וואָס מיש איך זיך אַרײַן אין אַנדערע מענשען'ס אַנגעלעגענהייטען? צי איז דאָס געשעהן מהמת וואָס פֿאַר עס איז קאַמאָטראַפֿע אין דעם אוניווערזום, צוליב גלאַדסטאָן'ס פֿערקיהלונג, למשל? הע — הע — ווי גאָט איז דיר ליעב, קינד, דו זאָג בעסער דעם אמת: אַז דו ביסט אייגענמליך געווען אייף'ן וועג אַהיים, נאָר פּלוזלינג, ביים אָנבליק פֿון דער דאָזיגער שטאָרט, — ווי קליין און עלענד זי איז — ביזט דו אַזוי שטאַרק געריהרט געד- וואָרען, אַז דו האָסט געהאַלטען דערביי זיך פֿונאַנדערצוואוויינען פֿאַר געד- הייסניספֿולער, דיר פֿרעמדער פֿרייד, בשעת דו האָסט דערוועהן די אַלע פֿאַהנען. מהשכות'ן: ס'איז געווען דעם 12טען יוני; צוליב פֿרייליין קיעלאַנד'ס תּנאים זיינען די פֿאַהנען אויפֿגעצויגען געוואָרען. און צוויי טעג שפעטער האָב איך זיך געטראָפֿען מיט איהר אַליין.

פֿאַרוואָס האָב איך זי געמוזט גראָד אָנטרעפֿען דעם אָבענד, ווען איך האָב זיך געפֿונען אין אַזאַ טרויעריגער שטימונג און עס איז מיר געווען אַלזאיינס, וואָס איך האָב געטהאָן? אַז איך בערעכען איצט אַלעס, וואָס האָט דאן פֿאַסירט, שעהס איך זיך ווי אַ הונד.

נוטען אָבענד, פֿרייליין! איך בין אַ פֿרעסדער דאָ, פֿערצייהט מיר, ב'נעה שפּאַצירען און איך ווייס ניט, וואו איך בין דאָ אין דער וועלט. מינוט איז גערעכט, זי ווערט גלייך רויט, און אַז זי ענטפֿערט, קומט איהר די פֿאַרב נאָך מעהר אין פנים.

וואוהין ווילט איהר געהן? זאָגט זי און מעסט מיך אָב מיט די אויגען.

כ'נעהם אַראָב די מיין און בלייב ענטעקן מיט'ן בלויען קאַפּ, און בעת ווען איך שמעה נאָך אזוי מיט דער מיין אין האַנד, פֿאַלט מיר איין צו זאָגען:

זייט אזוי גוט און זאָגט מיר, ווי ווייט עס איז אין שטאָדט אַרײַן, גאַנץ גענוי, ווי ווייט.

דאָס ווייס איך ניט, זאָגט זי, ניט פֿון דאַנען; נאָר דער ערשטער הויף, צו וועלכען איהר קומט צו, איז דעם פּאַסטאַר'ס הויף, און פֿון דאָרט איז אַ פּערטעל מייל אין שטאָדט אַרײַן. — דאָס זאָגענדיג וויל זי נאָר אָהן צערעמאָניעס אוועקגעהן.

בעסטען דאַנק, רוף איך זיך אָב; נאָר אויב דעם פּאַסטאַר'ס הויף ליגט אויף דער אַנדער זייט פֿון דעם דאָזיגען וואַלד, טאָ ערלויבט מיר, איך זאָל אייך בעגלייטען, אויב איהר געהט אַהין אָדער נאָך ווייטער; די זונן שיינט דאָך שוין ניט; לאָזט זשע מיך טראָגען אייער זונגעשירם. איך וועל איך ניט בעלעסטיגען, אויב איהר ווילט, וועל איך אפילו ניט ריידען צו אייך; נור לאָזט מיך געהען לעבען אייך און זיך צוהערען, ווי די פֿייגעלאַך פֿייטשען. נו, געהט נאָך ניט, ניט אזוי שנעל! פֿאַרוואָס לויפֿט איהר אוועק?

נאָר אז זי איז, ניט קוקענדיג דערויף, דאָך אַנטלאָפֿען און האָט מיך ניט געוואָלט אויסהערען, בין איך איהר נאָכגעלאָפֿען, כדי זי זאָל קענען הערען, וואָס איך זאָג, און איך האָב געשריען:

כאַפט דער טייוועל אייער קלאָהר געזיכט, אויב עס האָט ניט גע- מאַכט אויף מיר דעם שטאַרקסטען איינדרוק!

דאָ האָט זי אָבער גענומען לויפֿען אזוי ווילד, אז זי איז מיר אין אַ פּאַר מינוטען פֿערשוואַנדען פֿון די אויגען; דעם דיקען בלאַנדען צאָפּ האָט זי בשעת'ן לויפֿען איינפֿאַך גענומען אין האַנד. כ'האָב קיינמאָל אזוי וואָס ניט געזעהן!

יא, אזוי איז עס צוגעגאַנגען. איך האָב זי ניט געוואָלט בעליידיגען, כ'האָב קיין שום בייזעס ניט געהאַט אין זינן; כ'וואָלט געקענט וועטען, אז זי האָט ליעב דעם לייטענאַנט איהרען; ס'איז מיר נאָר אויף'ן געדאַנק ניט אַרויף, צו וועלען צושטעהען צו איהר מיט אַזאַ מין כּונה; אָבער ס'איז גוט, אַלעס זעהר גוט; איהר לייטענאַנט וועט מיך פֿיליזיכט אַרויס- פֿאַדערן, הע, הע, ער וועט זיך צוגנויפֿריידען מיט'ן לאַנד-ריכטער, מיט'ן לאַנד-ריכטער פֿון דעם האַרדעס-בעזירק, און מיך אַרויספֿאַדערן. . .

איך וואלט אויף מישיקאזעס געוואלט וויסן, צי וועט זיך דער לאנד-
 דיכטער אהויסרוקען מיט א נייעס דאך פאר מינוט'ן. איין מאָג קען איך
 יאָרמען; ב'קען פֿיליכט וואַרמען צוויי טעג; נאָר מאַמעד מהומ ער עס
 ניט אין מיטך פֿין צוויי טעג צייט, מאָג מווען מיר איהם דערמאָנען אָן
 דעם . . . יא, פֿאַר וואָס מוז איך עפעס אייגענטליך איהם דערמאָנען
 אָן דעם? וואָס אַרם עס מיך? אַענדד האַלט איך שוין ווידער דערביי,
 זיך אומגעבעטענעהויט אַרײַנצומישען אין פֿרעמדע עסקים; און דאָס מוז
 געהען אַ סוף. איך שווער הייליג דערפֿון, אז עס מוז געהען אַ סוף
 דערצו! פֿונקט. נאָגעל.

בין איך צום ביישפּיעל אויפֿגעפֿאָדערט געוואָרען, צוזוגעבען מיין
 דיסקוסיאָנס-וועגעפֿט, ווען אַ קלוב דיסקוטירט איבער רעליגיאָן? לחלוטין,
 לחלוטין ניט; נאָך מיין מיינונג נאָך איז גאַרנישט געפֿרעגט געוואָרען. —
 אָבער פֿאַרוואָס זשע האָב איך פֿאַרט ניט געלאָזט דעם יונגען מאַן ער-
 קלערען זיינע אויסגעצייכענטע גרינדע? ער האָט פֿיעל געוואוסט און
 גערעדט האָט ער אויך גוט, ער האָט מיט אַ גלייכער מאָס איינגעטהיילט
 די זונן און דעם ווינד צווישען מענשען און גאָט און האָט זיך ערקלעהרט
 אייניג מיט דר אָדער, אין שפּיגאָזא. וואָס איז דאָ פֿאַרהאָן אויסצוועצען?
 און וואָס איז אַ שטייגער געווען אויסצוועצען ביים ווייטערדיגען רעדנער,
 דעם שטאַרט-אינושענדי? ער איז געגאַנגען אַביסעל ווייטער, אָבער ער
 האָט זיך אויף זיין אופן געהאַלטען אין דער גרעסטער מעסיגקייט, בשעת
 ער האָט אַ קלאַפּ געטהאָן אויף'ן טיש אין שוואַרץ אויף ווייס פֿערלאַנגט,
 אז עס איז דאָ אַ גאָט, האָט ער זאָגט געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק;
 צוויי אַלטע מענער האָבען פֿאַר זיך געשאַקעלט מיט'ן קאַפּ און זיינען
 אַריבער צו זיין אַנויכט, הקיצור, אַלע זיינען געווען אייניג אין דער זאך;
 הע — הע. האָב איך דאָך אויך געדאַרפֿט קעגען האַלטען מיין מויל און
 זיך קימערן וועגען מיינע אייגענע אָנגעלעגענהייטען; מיך פֿערזענליך איז
 דאָך גאָר ניט אָנגעגאַנגען, וואָס מען האָט געטהאָן אין קלוב; אָבער איך
 בין אויפֿגעשטאַנען און האָב בעגאַנגען אַ דומהייט און זיי צומישט די
 מיהות. ב'ווייס גאַנץ גוט, אז איך האָב זיך אויפֿגעהויבען אָנשטענדיג,
 מיט אַ כּבֿוד'יגער מיענע. אָבער וואָס העלפֿט דאָס אַלעס, אז איך האָב
 די נאַנצע געזעלשאַפֿט געמאַכט צום נאַר און מען האָט מיך ענדליך
 אַרויסגעוואָרפֿען! הע, הע, הע!

ניין, מען דאַרף קינמאַל ניט עפענען דאָס מויל. מען דאַרף זיין אַ
 רעליקאָמפּעסען-הענדלער און בעטאַפען וואַרשטען און בעקוקען הויז-פֿלייש
 און בראַמשיקען שטאַלן און ציטירען הונג. מען דאַרף האָבען אַ פֿערד

און וואָגען און אַ קאָנטאָר אין שטאָדט, מען דאַרף זיך איינאַרדנען ווי אַ מענש, האָבען פֿערבינדונגען, איינלאָדען פאַרלאַמענטס-לייט צו זיך אין הויז, זיך אַרויפֿאַרבייטען, האָבען אַ הויז און אַ פֿרוי און אַ הונד. פונקט. נאָגעל.

יא, אַ הויז! גאָט מיינער, ווער עס האָט אַ הויז! און אַ פֿרוי דער- צו! איך וואָלט יעדען טאָג געווען דאַנקבאַר דערפֿאַר און וואָלט די אַרעמע לייט עפעס געגעבען, לויט די מיטלען, וואָס איך וואָלט דערצו געהאַט. איך קען אָן אַרעמע פֿרוי, וועלכע האָט מיך אזוי פֿערשעהטט אָנגעקוקט, אָקוראַט ווי זי וואָלט געוואָלט עפעס בעמען; נאָר זי האָט פֿונדעסטוועגען נאָרנישט געזאָגט. איהרע אויגען פֿערפֿאַלגען מיך אויף שריט און טריט, הגם די האָר איהרע זיינען שוין ווייס; פֿיער מאָל האָב איך געמאַכט אָן אומוועג, כדי איך זאָל ניט זיין געצוואונגען זיך צו בע- געגענען מיט איהר. זי איז ניט קיין אלטע, ניט פֿאַר עלטער איז זי ווייס געוואָרען; איהרע ברעמען זיינען נאָך מורא'דיג שוואַרץ, שוידערליך שוואַרץ, אזוי אז די אויגען איהרע קוקען אויס, גלייך זיי וואָלטען גע- ברענט ווי פֿייער. זי טראָגט שטענדיג אַ קאַרב אונטער'ן פֿאַרמוך, און דערפֿאַר שעהט זי זיך אַפנים אזוי. ווען זי געהט מיר פֿערביי, דרעה איך זיך אום און זעה, אז זי געהט אויפֿן מאַרק און געהט אַרויס גע- צעהלטע עטליכע אייער פֿון קאַרב, און אָט די צוויי, דריי אייער פֿער- קויפֿט זי דעם ערשטען בעסטען, דערנאָך געהט זי צוריק אַהיים פונקט ווי זי איז געקומען, מיט'ן קאַרב אונטער'ן פֿאַרמוך. זי וואוינט אין אַ קליין הייזעל אונטען ביים ברעג. דאָס הויז האָט בלויז איין עמאַזש און איז ניט געקאַלכט. איינמאָל האָב איך זי געזעהן דורך'ן פֿענסטער; זי האָט ניט קיין פֿאַרהאַנגען, בלויז אַ פֿאַר ווייסע בלוזען האָב איך דאָרט געזעהן, און זי איז אַ היבשע וויילע געשטאַנען אין צימער און האָט מיך אָנגעקוקט, בשעת איך בין פֿערבייגעגאַנגען. גאָט ווייס, וואָס פֿאַר אַ פֿערזאָן זי איז; אָבער איהרע הענד זיינען גאַנץ קליין. אַ נדבה וואָלט איך דיר, פֿערשטעהט זיך, געקענט געבען, דו ווייס מיידעל, אָבער ליע- בערשט וואָלט איך דיר וועלען העלפֿען, העלפֿען ווי געהעריג איז.

איבעריגענס ווייס איך גאַנץ גוט, פֿאַרוואָס דייע אויגען פֿערפֿאַלגען מיך אזוי שטאַרק, כ'האָב עס גלייך אויפֿן שטעל געוואוסט. טערקווירדיג, אַ יונגענד-ליעבע זאָל איינעם קענען אזוי לאַנג נאָכגעדאָן און זיך ווידער מעלדען, איידער מען קוקט זיך נאָך אַרום. נאָר איהר זיס געזיכט האָסט דו דאָך ניט, און דו ביסט אַסך עלטער ווי זי. נו יא, און פֿונד- דעסטוועגען האָט זי ההונה געהאַט מיט אַ מעלעגראַפֿיסט און איז אַוועק

קיין קאבעלן וואס! דו גומער גאט! נא, אויפ'על קעפ, אויפ'על גע-
דאנקען; כ'האב נים געקענט ערווארטען איהר לעבע און איך האב וי-
איך נים געהאט. דערצו איז גארנישט דא וואס צו מהאן . . . נא,
אזענד שלאגט עס האלב עלף . . . ניין, ניין, דערצו איז גארנישט דא
וואס צו מהאן, אבער ווען דו וואלסט נור געוואוסט, ווי שטארק איך
האב די גאנצע צוועלף יאהר צייט געדינקט פֿון דיר און קיינמאל . . .
הע, הע! דאס איז דאך אבער מיין אייגענע שולד; וואס קען מען האבען
צו איהר? אנדערע מענטשען בעהאלמען איינעם נור איין יאהר אין זכרון
און דערמיט איז די זאך געענדיגט, און איך געה ארום און דיינק וועגען
איהר צעהן יאהר נאכאנאנד. אוף . . .

און צדיק געשמועסט, פֿארוואס קען איך דער וויסער אייער-פֿרוי
פֿאר איהרע אויגען וועגען נים פונקט אזוי גוט געבען א רעכטע הילף,
ווי איך קען איהר געבען א נדבה? דא האב איך דאך, פֿון וואגען איך
קען געהמען, צוויי און זעכציג טויענד קראַנען פֿאר א לאַנד-גוט. אי
דאס מוזטן אין דער האַנד. הע — הע — הע — כ'דארף בלויז
וואַרפֿען א בליק אויפֿן טיש און איך געפֿין דריי מעלעגראַפֿישע דאָקו-
מענטען פֿון גרעסטען ווערטע ביי מיר אויפֿן טיש . . . אָה דו גומער
גאט, וואָס פֿאר אַן איינפֿאל, וואָס פֿאר אַ קונצשטיק! יא, יא, מען איז
אן אַנגראַנס און אַ קאָפיטאַליסט? מען פֿערקויפֿט נים תּיכּף אויפֿן
ערשטען אַנבאַט, נאָר מען שלאָפֿט זיך רוהיג און מען איז זיך מיטש.
דאָס טהוט מען: מען איז זיך מיטש. און קיין מענש וואונדערט זיך
גארנישט דעריבער, כאָטש מען האָט דאָס קונצשטיק בכּוון אזוי גראַב
און דעם איינפֿאל אזוי פֿערריקט געמאַכט. ניין, וואָל מיך דער טייוועל
צונעהמען, כ'לעבען, דאָס איז דאָך שוין אַביסעל צופֿיעל מיט דער גאַנצער
היסטריע. מענש, דיין נאָמען איז זעל! מען קען זיך פֿיהרען ביי דער
נאָן, וואוּהן מען וויל. אַהאָי, — יא — דערויף האָב איך געגענעצט. און
דערמיט כאַסטאַ.

דאָ פֿון טיין וועסט-קעשענע קוקט צום ביישפּיעל אַרום אַ קליין
פֿלאַשען-העלזעל; דאָס איז טעדיצין, בלויז-ווערע; כ'האַלט עס ביי זיך
פֿון קוריאָזיטעט וועגען און האָב נים קיין מוטה, עס צו געהמען. פֿאַר-
וואָס האַלט איך עס פֿאַרט ביי זיך, און פֿארוואָס האָב איך זיך איבער-
הויפט פֿערוואַרנט דערמיט? אויך דאָס איז נים מעהר ווי אַ הומבונג,
בלויז הומבונג, סאָרערנער דעקאָרענץ-הומבונג, רעקלאַמע און געשמאַק-
לאַזיגקייט. פֿע . . .

אָדער לאָטיר געהמען אזא אונשולדיגע זאך ווי טיין רעטונגס-מעראַל.

איך האָב זי, ווי מען רופֿט עס, כשר פֿערדיענט; יאָ, יאָ, מען מיינט זיך צוביסלאַך אין אַלצדינג, מען ראַטעוועט אויך אַ מענשען. אָבער גאָט ווייס, צי ס'איז ווירקליך געווען אַ פֿערדיענסמליכע טהאַט פֿון מיין זייט. אורטהיילט איהר אַליין, מיינע העררען און דאַמען: אויף'ן פֿערדעק שמעהט אַ יונגער מאַן און וויינט אזוי שמאַרק, אז די אַקסלען צימערן איהם אַזוי; אז איך רייך צו איהם, קוקט ער מיך אָן גאַנץ צומישט און פֿלוצלינג לויפֿט ער מיט אימפעט אַרונטער אין סאַלאָן. כ'געה איהם נאָך, דער מאַן איז שוין אַריין אין זיין קאַבינע. כ'קוק דורך די פּאַסאַד זשיר ליסטע, געפֿין דעם מאַן'ס נאַמען און זעה, אז ער פֿאַהרט קיין האַמבורג. דאָס איז דעם ערשטען אָבענד. פֿון איצט אָן נעהם איך שוין פֿון איהם קיין אויג ניט אַראָב, איך קום איהם אומגעריכטערהייט אַנט-קעגען אויף פֿערשידענע אויפֿפֿאַלענדע ערטער און קוק איהם גלייך אין פנים אַריין. פֿאַרוואָס טהו איך דאָס? מיינע העררען און דאַמען, אור-טהיילט איהר אַליין! איך זעה, ווי ער וויינט; עפעס פֿלאַגט און מוטשעט איהם אויף אַ מורא'דיגען אופן, און אָפֿט קוקט ער אַרונטער מיט אַ וואַהנזיגער, צוטראַגענער מיענע אין דער מיעפֿענעש. וואָס אַרמ דאָס מיך? גאַרנישט, פֿערשמעהט זיך, און דערום אורטהיילט איהר אַליין, זשענירט זיך גאַר ניט! עס געהען פֿערביי אַ פּאַר טעג, מיר האָבען אַ שלעכטען ווינד און אַ שטורמדיגען ים. ביינאַכט אַרום צוויי אַזויגער קומט ער צו צום הינטערשטען טהייל פֿון שיף, איך לויג שוין דאָרט בעהאַלטען און גיב אַכטונג אויף איהם. די לבנה מאַכט זיין געזיכט געל און מאַדנע. און וואָס ווייטער? ער קעהרט זיך אַהער און אַהין; שטרעקט אויס די אַרעמס און שפּרינגט אַריין אין ים, מיט די פֿיס פֿאַראַויס. אַ געשריי איז ער פֿונדעסטוועגען ניט אימשטאַנד צוריקצוהאַלטען. האָט ער הרטה געהאַט אויף זיין בעשלוס? האָט ער זיך אין דער לעצטער רגע דער-שראָקען פֿאַר'ן טויט? אויב ניט, פֿאַרוואָס האָט ער פֿאַרט געשריען? מיינע העררען און דאַמען, וואָס וואָלט איהר אויף מיין פֿלאַץ געטהאָן? דאָס לאָז איך פֿאַלשמענדיג איבער פֿאַר אויך. פֿילויכט וואָלט איהר רעס-פעקטירט דעם עהרליכען, הגם צולעצט אַביסעל וואַקעלדיגען מוטטה פֿון אַן אונגליקליכען און איהר וואָלט געבליבען ליגען רוהיג אין אייער בע-העלטעניש; איך אָבער שריי ווי אַ ווילדער אַרויף צום קאַפיטאַן און שפּרינג אויך אַריין אין ים, פֿון איילעניש זאָנאַר נאָך מיט'ן קאַפּ פֿאַראַויס. ווי אַ וואַהנזיגער שלאָג איך מיט די אַרעמס אַרום מיר, איך שייס אַרום נאָך אַלע ריכטונגען און הער, אז אויבען אויף'ן שיף ווערט גערופֿען מיט אַ דונערענדער שטימע. פֿלוצלינג שטויס איך זיך אָן אָן איינעם פֿון זיינע

אָדעמס, וועלכער איז נאָך שטיף אויסגעשטרעקט מיט פֿונאַנדערגעשפּרייטע
פֿינגער. ער בעווענט נאָך אַכיסעל מיט די פֿיס, גומ, כ'פּאַק איהם ביים
האַלז און נאַקען, ער ווערט שווערער און שווערער, ער לייגט זיך אַוועק
אויף איין זייט און ריהרט זיך ניט מעהר; ענדליך טהוט ער זיך דאָך
אַ רוק, כדי זיך אַרויסצורייסען פֿון מיינע הענד. איך דרעה זיך מיט איהם
אַרום אַזוי ווי אין אַ וויבער, דער ים הויבט זיך אַלע וויילע אויף און
שטויבט אונז אָן איינעם אָן אַנדערן'ס שטערן; עס ווערט מיר שוואַרץ
פֿאַר די אויגען, וואָס האָב איך געוואָלט טהאָן? איך קריץ מיט די צייהן
און שטלט מיט טויטע קללות און האַלט דעם בחור טריי און פֿעסט, די
גאַנצע לאַנגע צייט פֿעסט ביים נאַקען, ביי דאָס שיפֿעל קומט ענדליך צו.
וואָס וואָלט איהר געטהאָן? איך האָב איהם געראַטעוועט ווי אַ גראַבער,
אום'ברחמנות'דיגער בער; און ווייטער? יא, האָב איך עס ניט איבער-
געלאָזט פֿאַר אייך אַליין צו אורטהיילען, מיינע העררען און דאַמען?
איהר דאַרפֿט עס ניט אָננעהמען מיט זיידענע האַנדשוה! וואָס אַרט דאָס
מיד? אָבער לאָמיר אָננעהמען, אז דעם מאַן איז געגאַנגען פֿיעל אום
דעם, ניט אָנצוקומען אין האַמבורג? דאָס איז די הויפט פֿראַגע! אָבער
דער סעדאַל! דאָס איז אַ מעדאַל פֿאַר אַ פֿערדיענסטליכע טהאַט און
איך טראָג איהם ביי זיך אין טאַש און וועל איהם בשום אופן ניט אַוועק-
וואַרפֿען פֿאַר די חורים. אייך וועגען דעם קענט איהר אורטהיילען!
אורטהיילט אַקאַרשט ווי איהר פֿערשטעהט, וואָס אַרט עס מיד? די גאַנצע
געשיכטע קימערט מיד אַזוי ווייניג, אז איך געדיינק אפילו ניט דעם
נאַמען פֿון'ס אונגליקליכען מענשען, הגם ער מוז נאָך אודאי לעבען ביי
אויף היינטיגען טאַג. פֿאַרוואָס ער האָט עס געטהאָן? פֿילייכט צוליעב אָן
אונגליקליכע ליעבע; פֿילייכט איז דאָ ווירקליך געווען פֿערמישט אַ פֿרוי,
דאָס ווייס איך ניט; אָבער ס'איז מיר אַלצאיינס, באַסטאַ! . . .

יא, די ווייבער, די ווייבער! אָט איז צום ביישפּיעל קאַמאַ; די קליינע דע-
נישע קאַמאַ. וואָל דורך גאָט אַבחיטען! צערטליך ווי אַ טייבעלע, איינפֿאַך קראַנק
פֿאַר צערטליכקייט, און דערצו איבערגעבען ביי גאָר, אָבער ניט קו-
קענדיג דערויף איז זי אימשטאַנד אַרויסצונאַרען ביי דיר דעם לעצטען
גראַשען, יא, דורך אויסוועגען ביי צום נויט-ליידען, ווען זי לייגט נור אַוועק
דעם פֿיינעם קאַפּ אויף דער זייט און שעפּטשעט: סימאַנסען, ביטע,
סימאַנסען! נא, גאָט איז מיט דיר, קאַמאַ, דו ביזט געווען איבערגעבען
ביי גאָר: פֿון סינעטוועגען מעג דורך דער טייוועל צונעהמען, מיר זיינען
קויט . . .

אין איינע שטעה איך אויף . . .

ניין, פֿאַר אזוי וואָס דאַרף מען זיך הימטען. מיין זעהן, היט זיך פֿאַר
פֿרויען-פֿריינדשאַפֿט, זאָגט אַ גרויסער דיכטער — אָדער וואָס זאָגט דער
גרויסער דיכטער? קאַרלסען איז געווען אַ שוואַכער מענש, אַ אידעאָליסט,
וועלכער איז געשמאַרבען צוליב ווינע גרויסע געפֿיהלען, דאָס הייסט: צוליב
זיינע דינע גערווען, וואָס עס הייסט ווידער: אויס מאַנגעל אין קרעפֿטיגע
נאַהרונג און דרויסענדיגע אַרבייט. . . . הע — הע, און דרויסענדיגע
אַרבייט. „וואָלט דיין שטאַהל ווייניגסטענס געווען אזוי שאַרף ווי דיין
לעצטער ניין!“ אזוי העלף מיר גאָט, ווי איך קען עס ניט פֿערגעסען;
ניין, כֿ'קען ניט. נו, איז די גוטע נשמה אַלואַ געגאַנגען און האָט זיך
רואינירט די גאַנצע ערדישע רעפּוטאַציע איהרע דורך אַן אָבגעשמאַקטער
פֿראַזע. כֿ'וואָלט געקענט שווערען דערויף, אז זי איז פֿון וויקטאָר הונאַ,
יאַ, איך הער עס אָן איהר, אז זי שטאַמט פֿון'ם גרעסטען מאַן פֿון דער
איצטיגער צייט. איך זעה אָן דעם פֿאַל, אז איך וואָלט געמראָפֿען
קאַרלסען'ן צו דער רעכטער צייט, פֿון מיינע שוועגען נאָך דעם לעצטען
מאַן פֿון זיין לעבען, אָבער דאָך אַ האַלבע שעה פֿאַר דעם אונגליק, און
ער וואָלט מיר דערזעהלט, אז ער וויל ציטירען וויקטאָר הונאַ אין זיין
מוימעס-שטונדע, דאָן וואָלט איך איהם אָמ וואָס געזאָגט. קוקט מיך
אַקאַרשט אָן, איך האָב מיינע פֿינף. . . מיינע פֿינף, וואָלט איך געזאָגט. . .
קוקט מיך אָן, איך האָב מיינע פֿינף חושים; אין נאָמען פֿון דער
מענשהייט האָב איך אַ שטיקעל אינטערעס אין דעם, אז איהר זאָלט ניט
בעשמוצען די לעצטע רגע אייערע מיט אַ ציטאַט פֿון אַ גרויסען דיכטער.
ווייסט איהר, וואָס אַ גרויסער דיכטער איז? יאָ, אַ גרויסער דיכטער איז
אַ מענש, וואָס שעהמט זיך ניט, וועלכער ווערט ווירקליך ניט רויט פֿאַר
חרפה איבער זיין אייגען הומבונג-געשעפֿט. אַנדערע נאַרען האָבען כאָד-
מענסען, ווען זיי ווערן רויט און שעהמען זיך פֿאַר זיך אַליין, אָבער דער
גרויסער דיכטער ניט. קוקט מיך אַקאַרשט אָן: אויב איהר ווילט אימיצען
ציטירען, מאַ ציטירט אַ געאַגראַף און בלאַמירט זיך ניט. וויקטאָר
הונאַ. . . ! פֿערשטעהט איהר, וואָס קאָמיש הייסט? כאַראַן לעדען האָט
אינמאָל גערעדט מיט וויקטאָר הונאַ. אין מיטען געשפּרעך האָט דער
כיטער באַראַן לעדען געפֿרעגט: ווער איז נאָך אייער מיינונג נאָך
פֿראַנקרייך'ס גרעסטער דיכטער? — וויקטאָר הונאַ האָט אַ שטיקעל
געמהאָן, פֿערביסען מיט די ליפּען און ענדליך האָט ער זיך אָבגערופֿען:
אַלפּרעד דע מיכע איז דער צווייטער גרעסטער. — הע, הע, הע! אָבער
איהר פֿערשטעהט פֿילייכט גאָר ניט וואָס קאָמיש הייסט? . . ניין, ציטירט

א געאָגראַפֿ, זאָגט אַזוי צום ביישפּיעל: אזוי הייך אין צפון ווי אין נאָר-
וועגן איז אַבסאָלוט נייטיג צו לעבען קרעפֿטיג, מחמת בלוט איז געפֿיהל,
און געפֿיהל גערוען, און גערוען זיינען דערום גאַנץ איינפֿאַך אַ פֿראַגע
פֿון קלימאַט . . . הע, הע, אָדער פֿילייכט איז דאָס נאָר עטהאַגראַפֿיע?
יא, איין גאָט וויס, וואָס דאָס איז אוינס; דאָס קען איך אין דער רגע
ניט ענטשיידען: נאָר ציטירט עטוואָס פֿון דעם סאָרט און האַלט זיך
דערביי. אָבער אָס דער הונגאַ, אָט דער געשוואַלענער גייסט, פֿון וועמען
ס'האָט געטריפֿט בראַנד-רויטע טראַפֿענס, וועמעס פֿעדער איז געווען אַ
חור-וואורשט . . . זייט זיך אַקאָרשט גוט מיט: איך וויל אייך ראַטע-
ווען. ווייסט איהר, וואָס וויקטאָר הונגאַ האָט אין יאָהר 1870 געטהאָן?
ער האָט אַרויסגעלאָזט אַ פֿראַקלאַמאַציע צו די איינוואוינער פֿון דער ערד,
אין וועלכע ער האָט די דייטשע סאָלאַרען שטריינג פֿערזאָגט, זיי זאָלען
זיך ניט דערוועגען צו בעלאַגערן און צו באַמבאַרדירען פֿאַרזי. „איך האָב
דאָ אייניקלאַך און אַנדערע קרובים; איך וויל ניט זעהן, ווי זיי ווערן
ציריסען פֿון גראַנט-קוילען,“ האָט וויקטאָר הונגאַ געזאָגט. הע — הע —
הע. נא, אָבער כ'האָב פֿערגעסען, איהר הויכט דאָך ניט אָן פֿערשטעהן,
וואָס קאָמיש הייסט . . .

אָבער אַזונד זאָלסט דו זעהן — דו זאָלסט בלוז זעהן! וואָס, צום
טייוועל — איך האָב דאָך נאָך גאָר קיין שטייוועל ניט! וואו איז ערגעץ
סאַראַ מיט די שטייוועל? ס'איז שוין באַלד עלף אַזוינער און זי האָט נאָך
ניט געבראַכט די שטייוועל . . . וואָס וועט זי פֿאַרט זאָגען, ווען זי וועט
איצט אַריינקומען? כ'מיין גענוי, כ'מיין די ווערטער איהרע! „ענטשול-
דיגט, וואָס איך האָב אייך אזוי לאַנג געלאָזט וואַרטען אויף אייערע
שיד!“ — אָדער זי וועט גאָר נישט זאָגען? ס'וואָלט ווירקליך געווען אַ
שפּאַס, ווען זי זאָגט גאָר נישט. אָבער עפעס איז זי דאָך אימער געוואוינט
צו זאָגען; יעדענפֿאַלס וועט זי זאָגען „ביטע,“ דאָס טהוט זי שטענדיג,
טא וועט זי עס איצט אייך ניט פֿערגעסען. אָבער אַשטייגער ווען זי
וועט ווירקליך גאָרנישט זאָגען, וואָס דאָן? לאַמיר אַקאָרשט אָנגעהמען:
ווען זי וועט גאָרנישט זאָגען, טא וועט מיר היינט אין פֿערלוויף פֿון
טאָג עפעט פּאַסירען. יא, דאָס געהטען מיר אָן! אָבער עס וועט מיר
פּאַסירען עטוואָס אונאַנגענעהמעס, ווען זי וועט גאָרנישט זאָגען. איצט
וועלען מיר זעהן! . . . הע, הע, הע. פֿוי, צום טייוועל! אונזינג, נאַריש-
קייטען, שנען און דומהייטען . . .

. . . ניין, וועגען ציטירען . . .

איבעריגענס האָט זי אַ וואונדער-שעהנע פֿיגור, אָט די סאַראַ! די

היפֿטען צימערן, ווען זי געהט; אָקוראַט ווי די לענדען ביי אַ גאַנץ פֿעטער
שקאַפּע. גרויסאַרטיג, כ'וואַלט געוואַלט וויסען, צי זי איז שוין אַמאָל
געווען פֿערהייראַט, ווייניגסטענס קוויטשעט זי ניט אַזוי שטאַרק, ווען מען
גיט איהר אַמאָל אַ נעהם אָן ביי דער ווייט, און איך גלויב, אז זי וואַלט
געווען איינפֿערשטאַנען מיט אַלצדינג . . . ניין, כ'האַב אַמאָל בייגע-
וואוינט אַ התיכה . . . הם! מיינע העררען און דאַמען, ס'איז געווען אַ
זונטאָג אָבענד אויף אַן אייזענבאַהן-סטאַנציע אין שוועדען; אויף דער
סטאַנציע קונגסבאַקאַ, אָבער איך בעט אייך, ניט צו פֿערגעסען, אז עס
איז געווען אַ זונטאָג אָבענד. זי האָט געהאַט גרויסע ווייסע הענד, ער
אַ שפּאַגעל-נייע אָפֿיצירען-אַוניפֿאָרם און נאָך גאָר קיין באָרד ניט, אַזוי
יונג איז ער געווען. זיי וויינען געפֿאַהרען צוזאַמען פֿון גאַטהענבורג, און
זי איז אויך געווען יונג, ביידע גאַנץ איינפֿאַך קינדער. איך בין געוועסען
הינטער מיין צייטונג און האָב געקוקט אויף זיי; זיי האָבען זיך געפֿיהלט
גאָר ניט היימליך און ניט געוואוסט, וואָס מען הויבט אָן צו טהאָן, ווייל
איך בין דאָרט געוועסען: די גאַנצע צייט האָבען זיי זיך אָנגעקוקט. דאָס
מיידעל האָט געהאַט בלאַנקע אויגען און האָט ניט געקענט איינזיצען אויף
אַן אָרט. פֿלוצלינג פֿייפֿט דער צוג ביי קונגסבאַקאַ; ער האָט איהר
אָנגענומען ביי דער האַנד, זיי האָבען זיך פֿערשטאַנען, און אַזוי גיך זיי
דער צוג האָט זיך אָבגעשטעלט, וויינען זיי ביידע שנעל אַרויסגעשפרונגען.
זי לויפֿט אַרויף אין אַ שטיבעל אויף די גרויסע טרעפּ, ער נאָך איהר —
ביי גאָט, ער פֿערבלאָנדזשעט, ער געהט אַרײַן אין דערוועלבער טהיר!
און שנעל מאַכען זיי זי צו הינטער זיך. אין דערוועלבער רגע הויבען די
גלאַקען אויבען אין שטעדטעל אָן צו קלינגען, וואָרים ס'איז געווען זונטאָג
אָבענד. אונטער פֿולען גלאַקען-קלאַנג זיינען זיי געווען אינעווייניג; דרוי
מינוטען, פֿיער מינוטען, פֿינף מינוטען געהען פֿערביי; וואו זיינען זיי
ערגעץ? זיי זיינען נאָך אַלץ אינעווייניג, און די קירכען-גלאַקען קלינגען;
ווער ווייס, צי זיי וועלען ניט קומען צו שפעט! ענדליך עפֿענט ער אויף
די טהיר און קוקט אַרויס. ער איז געווען מיט אַ הוילען קאַפּ, זי שטעהט
האַרט הינטער איהם און טהומט איהם אָן די מיץ, און ער דרעהט זיך
אום צו איהר און שמויבעלט. דאָן איז ער מיט איין שפרונג אַרוינטער די
טרעפּ, זי נאָך איהם; געהענדיג האָבען זיי זיך צורעכט געמאַכט זייערע
קליידער, און ווען זיי זיינען אַרײַן אין צוג און האָבען צוריק פֿערנומען
זייערע פֿלעצער, האָט זיי קיין איין זעלע ניט בעמערקט, ניין, קיין איין
זעלע אויסער מיר. דעם מיידעל'ס אויגען האָבען געבלישמשעט זיי נאָלד,
ווען זי האָט מיך אָנגעקוקט און געשמויבעלט; נאָר איהר קליינער בוים

עלף אויגער. די שטיוועל, צום טיוועל, וואו זיינען אהינגעקומען די שטיוועל? נו — אָבער אַט די אונגליקליכע געוואוינהיים אַנצופאַלען אויף יעדען איינעם ווי אַן אָבעריסענער הונד, זיך שטעלען אַנטקעגען אַלעם און אַלעמען, אין אַ צייט, ווען קיין שום אַנדערער האָט ניט די מיטלען וועמען עס איז אָדער וואָס עס איז צו שטעכען; סיי שטעכעדיגע גראָן, דערנער, שטאַכעל-שווינען אָדער ראָשפּאַר . . . הע — הע! איך וואָלט געוואָלט צוטרייסלען דעם באַדען אונטער אַ פּאַר פּעררוקטע בע-גריפּען פֿון דעם דאָזיגען לעבען . . .

אַ שלאַנקע, בלאַסע דאַמע, אָנגעטהאַן אין שוואַרצען, מיט דעם רוויגסטען שמייכעל; זי איז געווען פֿריינדליך צו מיר, זי האָט מיך גע-צופּט ביים אַרבעל און מיך געוואָלט אויפֿהאַלטען. שאַפּט איהר אַקאַרשט אַזאָ בעוועגונג ווי וויקטאָר הונג, האָט זי געוואָגט, דאַן וועט איהר יעדענ-פֿאַלס האָבען אַ רעכט אַרוינצוריידען.

הע, הע, האָב איך געענטפֿערט. איך, וואָס איך קען אפילו קיין איין דיכטער ניט און האָב קיינמאַל מיט קיין דיכטער ניט גערעדט; איך, וואָס איך בין אַן אַנגראַנאַם און האָב זינט מיין פֿיער און צוואַנציגסטען יאָהר שטודירט פֿערשידענע מיסטיגונגס-שטאַפּען און אַלערליי תּבוּאות; איך, וואָס איך וואָלט אפילו ניט געקענט פּאַעטיוזירען איבער אַ רעגענ-שירם, ווער רעדט שוין איבער טויט און לעבען און דעם אייביגען פֿרויעדען!

יא, אָדער וואָס פֿאַר עס איז אַנדערער גרויסער מאַן, וואָגט זי דאַן; איהר געהט אַרום אין מאַכט אַזאָ וועזען פֿון זיך און וואַרפֿט אַרונטער אַלע גרויסע מענער, אָבער די גרויסע מענער שטעהען נאָך אימער, און זיי וועלען אויך שטעהן, אַזוי לאַנג ווי זיי לעבען; איהר וועט נאָך זעהן.

געדיגע פֿרוי, וואָג איך און פֿערנייג מיט דרך ארץ דעם קאַפּ פֿאַר איהר; גנעדיגע פֿרוי. אָבער גאָט מיינער, ווי האַלב-געבילדעט, ווי קלעגליך גייסטג געבילדעט עס קלינגט דאָס, וואָס איהר האָט נאָר וואָס געוואָגט. איבעריגענס פֿערצייהט מיר, וואָס איך רייך אַזוי; אָבער ווען איהר וואָלט געווען אַ מאַן און ניט קיין פֿרוי, וואָלט איך געקענט הייליג שווערען, אז איהר געהערט צו די לינקע. איך וואַרף ניט אַראָב אַלע גרויסע מענער, נאָר איך אורטהייל איבער די גרויס פֿון אַ מאַן ניט לויט דעם אומפֿאַנג פֿון דער בעוועגונג, וועלכע ער האָט געשאַפֿען; איך אורטהייל איהם פֿון זיך אַליין אַרויס, נאָך מיין אייגענעם אורטהייל, נאָך מיין זעעלישען אָב-שאַצונגס-פֿערמיגען; איך שאַץ איהם אָב אַזוי צו זאָגען נאָך דעם

געשמאק, וואָס זיין מהעטיגקייט לאָזט מיר איבער אין מויל, דאָס איז ניט קיין בעריהמעריי, דאָס איז דער אויסשלאָג, וואָס די סוביעקטיווע לאַגיק פֿון מיין בלוט גיט אַרויס. ניט דאָס איז דער עיקר: צו שאַפֿען אַ בער-וועגונג, מאַכען, אַז קיננאָ אין דער קאָמונע האָי וואַאג-לילעוואַנד זאָל אַרויסגעשטופט ווערען דורך קאַנסטראַד. ס'האַנדעלט זיך ניט וועגען דעם צו מאַכען אַ ליאַרם צווישען אַ הויפֿען פֿון אַרוואַקאַטען, לעהרערקעס, זשור-נאַליכטען אָדער גאַלילעאישע פֿיטער, אָדער אַרויסגעבען אַ בראַשורע איבער נאַפֿאַלעאָן דעם קליינעם. עס געהט אין דעם צו דערגרייכען און ערזיהען די מאַכט, די גייסטיגע און פראַקטישע מאַכט, די אויסער-וועהלטע און איבערלעגענע, די שררות, די גרויסע, קייפֿאַס, פּילאַטוס, דעם קיווער, וואָס וואָלט עס אַשטייגער געהאַלפֿען, צו מאַכען אַ בעוועגונג צווישען דעם המון, אַז מען וואָלט מיך ניט קוקענדיג דערויף דאָך איבער-געענפֿערט צום קרייז? מען קען דעם המון מאַכען אַזוי צאָהלרייך, אַז ער וואָלט געקענט אַוועקרייסען צו זיך אַ שטיק הערשאַפֿט; מען קען איהם געבען אַ שלאַכט-מעסער אין די הענד און איהם הייסען שטעכען אין שלאַגען; מען קען איהם אַנטרייבען אַזוי ווייט, אַז ביי אַן אַבשטיי-מונג זאָל ער געווינען די אויבער-האַנד; אָבער אַ זי עג געווינען, געווינען וויפּיל עס איז גייסטיגען גרונד-ווערט, בריינגען די וועלט באַמט אויף איין פֿוס ווייטער אין אינמאָג, ניין, דאָס קען ער ניט, דאָס קען דער המון ניט, די גרויסע מענער זיינען אויסגעצייכענטע קאַנווערוואַציאָנס-טהעטאַס, אָבער די הויכע מענשען, די העררען, די רייטענדע וועלט-גייסטער, די מווען זיך גוט בעמראַכטען, אום צו וויסען, ווער עס זיינען די, וועלכע מען רופֿט די גרויסע מענער. אויף אַזאָן אַופן בלייבט דער גרויסער מאַן צוריק מיט דעם הויפֿען, מיט דער ווערטהלאָוער מעהרהייט, מיט דעם אַרוואַקאַט, דער לעהרערקע, דעם זשורנאַליסט און דעם קיווער פֿון בראַזיליען אַלס בעוואַונדערער.

נ, זאָגט די גנעדיוגע פֿרוי איראַניש . . . דער פֿאַרויזענדער טהוט אַ קראַפֿ אייפֿן מיט און בענט, עס זאָל זיין רוחיג, אָבער די גנעדיוגע פֿרוי האַלט זיך ביי איהרם און זאָגט: נ, אַזוי ווי איהר אַטאַקירט דאָך ניט אַלע גרויסע מענער, טאָ רופֿט מיר אַן עטליכע אָדער באַמט איינעם, וואָס געפֿינט אויך גנאָד אין אייערע אייגען. דאָס וואָלט דאָך געווען אינ-טערעסאַנט צו הערען.

איך ענטפֿער:

ב'וואָלט עס גאַנץ ניט געקענט טהאָן, די זאך איז אָבער די, וואָס איהר וואָלט מיך צו ברוטאַל גענומען ביים וואָרט. ווען איך זאָל אייך

אָנרופֿען איינעם אָדער צוויי אָדער צעהן, וואָלט איהר זיבער געגלויבט, אז אויסער די דאָזיגע ווייס איך שוין מעהר ניט וועמען אָנצורופֿען. און אחוץ דעם, פֿאַרוואָס זאָל איך עס מהאָן? ווען איך גיב איך אַשטויגער די ברירה אויסצוקלייבען צווישען לעאָ טאַלסמאַן, יעזוס קריסטוס און אימאַנועל קאַנט, וואָלט איהר זיך גוט מישב געווען איידער איהר וואָלט אויסגעוועהלט דעם רעכטען פֿון זיי. איהר וואָלט געזאָגט, זיי זיינען אלע גרויסע מענער, יעדער אויף זיין שטייגער, און אין דעם וואָלט איך די גאַנצע ליבעראַלע און פֿאַרטגעשריטענע פרעסע געגעבען רעכט.

יא, ווער ושע איז נאָך איינער מיינונג דער גרעסטער פֿון די דאָ- זיגע? שלאָגט זי מיר איבער די רייד.

נאָך מיין מיינונג, גנעדיגע פֿרוי, איז ניט דער דער גרעסטער, וועלכער האָט געמאַכט דעם גרעסטען אָבזאָן, הגם ס'איז איצט און ס'וועט איבער זיין דער, מכח וועמען עס רודערט זיך אַם מייסטען אויף דער וועלט. ניין, די שטימע פֿון מיין בלוט זאָגט, אז דער איז דער גרעסטער, וועלכער האָט געגעבען דעם לעבען דעם מעהרסטען גרונד-ווערט, דעם מעהרסטען פֿאַזיטיווען פֿראַפֿיט. דער גרויסער טעראָריסט איז גרעסער פֿון אלעמען, די גאַנצע גרויס, די הויב-מאַשין, וועלכע הויבט אויף וועלט-קערפער.

אַבער פֿון די דריי אָנערופֿענע איז עס דאָך אודאי קריסטוס, וועלכער . . . ?

. . . איז עס קריסטוס, יא! אייל איך מיך אונטער צו זאָגען, איהר זייט גאַנץ גערעכט, גנעדיגע פֿרוי, און עס פֿרעהט מיך, וואָס מיר זיינען ווייניגסטענס אין דעם דאָזיגען פונקט איינפֿערשטאַנען . . . ניין, איבער-הויפט שמעהט דער טאַלאַנט פֿון מאַכען אַ גרויסען אָבזאָן, דער אָנזאָגער-טאַלאַנט, זעהר נידעריג, אַט דער ריין פֿאַרמעלער טאַלאַנט, שמענדיג צו זיין גרייט מיט'ן וואָרט, וואָס איז אַזוינס אַן אָנזאָגער, אַ פֿראַפֿעסיאָנעלער אָנזאָגער? אַ מאַן, וואָס איז פֿון גענאַטיווען נוצען פֿון'ס צווישען-הענדלער, אַן אַנענט, וואָס ועצט אָב וואַרע. און וואָס מעהר וואַרע ער ועצט אָב, אַלץ אַ גרעסערע וועלט-בערויהמטהייט ווערט ער! הע, הע, וואָס מאַרק-שרייערישער ער טהוט זיין אַרבייט, אַלץ מעהר קען ער דאָס געשעפֿט פֿערגרעסערן. הע, הע, הע! אָבער קען עס האָבען וואָס פֿאַר עס איז געוויכט, ווען איך זאָל איבערגעבען מיין גוטען שכן אַלאַ נאָר-דיסטוען פֿויסט'ס אַזויכען איבער דאָס דאָזיין? וועט עס פֿיליכט ענ-דערן דעם אַרט דיינקען פֿון'ס קומענדיגן יאַהרהונדערט?

אַבער וואָס וואָלט געוואָרען פֿון אַלאַ נאָרדיסטוען, ווען קיינער . . .

לאָזט אַלאַ נאַרדיסטוען געהן צום מיינוועל! שלאָג איך איהר איבער די רייד. אַלאַ נאַרדיסטוען האָט קיין אַנדער זאך ניט צו טהאָן אויף דער וועלט, נאָר וואַרטען אויף'ן טויט, דאָס הייסט מיט אַנדערע ווערטער: זעהט, ער זאָל זיך אָבמראָגען פֿון דאַנען, וואָס שנעלער אַלין בעסער. אַלאַ נאַרדיסטוען איז גוט די ערד צו מיסטיגען, ער איז דער סאָלדאַט, איבער וועלכען נאַפֿאַלעאָן רייט אַריבער מיט זיין בעשלאָגענעם פֿערד; דאָס איז אַלאַ נאַרדיסטוען — אויב איהר ווילט עס דוקא וויסען! אַלאַ נאַרדיסטוען איז, דער מיינוועל זאָל מיך כאַפֿען, קיין אָנפֿאַנג אפילו ניט, ווער דערט שוין וועגען אַ רעזולטאַט פֿון וואָס עס איז; ער איז ניט אַמאַל אַ קאַמא אין דעם גרויסען בוך, נאָר אַ פֿלעק אויף'ן פּאַפּיר. דאָס איז אַלאַ נאַרדיסטוען . . .

שט! אום גאַטעס ווילען! זאָגט די גנעדיגע פֿרוי דערשראָקען און גיט אַ קיק אויף דעם פֿאַרזיצענדען, צי וועט ער מיר ניט ווייזען די מוהר.

גוט! האָב איך געענטפֿערט; הע — הע — הע, גוט, איך זאָג מעהר נאַרנישט. אין דערזעלבער רגע אָבער דערזעה איך איהר שעהנעם מויל און זאָג: פֿערצייהט, גנעדיגע פֿרוי, וואָס איך האָב איך אַזוי לאַנג אויפֿ־ געהאַלטען מיט אונזינן און פֿלוידעריי. קען איך אייך איבעריגענס דאַנקען פֿאַר אייער פֿריינדליכקייט? אייער מויל איז וואונדער שעהן, ווען איהר שמויכעלט, אַדיע!

אָבער דאָ ווערט זי רויט איבער די אויערן און לאַדעט מיך איין צו זיך אַהיים, גאָר פשוט צו זיך אַהיים, דאָ וואו זי וואוינט. הע, הע, הע. זי וואוינט אין דער און דער גאַס, די און די נומער; זי וואָלט געוואָלט אַביסעל מעהר זיך דורכריידען מיט מיר כּבּח דעם דאָזיגען ענין; זי איז ניט אייניג מיט מיר און האָט דאָס און יענעס איינצואווענדען. ווען איך קען קומען מאַרגען אָבענד, וואָלט איך זי געטראָפֿען איינע אַליין. צי וויל איך אָבער קומען מאַרגען אָבענד? אַ דאַנק, אַלזאָ צום ווידערזעהן! הע, הע, הע. און כּסך הכל האָט זי קיין אַנדער זאך ניט געוואָלט פֿון מיר, נור מיר ווייזען אַ נייע ווייסע בעט־דעקע, אַ נאַציאָנאַלעס מוסטער, אַ געזעכ פֿון האַליגנדיאל. הע, הע, הע! יא, איבעריגענס האָב איך דאָס פֿריהער געקענט וויסען. נאָר שעהן איז זי געווען, און . . . נא, איצט מוז איך אַרויס פֿון בעט, צי איך קריג מיינע שטייוועל, צי ניט!"

ער איז אַרויסגעשפרונגען פֿון בעט, האָט אַרויפֿגעצויגען די פֿאַר־ האַנגען און אַרויסגעקוקט אויף דרויסען. די זונן האָט געשיינט, און עס

איז געווען א רוהיג וועטער. ער האט אָנגעקלונגען. צי וועט זי פֿאַרט
זאָגען עפעס? האָט ער געפֿרעגט און גערעדט צו זיך אליין: „געוויס וועט
זי; „ענטשולדיגט“ וועט זי זאָגען. אָבער אָנגענומען, אז זי זאָגט נאָרנישט,
קיין איין וואָרט, קיין איין זילבע ניט, וואָס זשע וועט דאָן זיין? דאָן וועט
מיר היינט קיין שום ביזו ניט טרעפֿען. קיין שום ביזו ניט! זאָל האָט
געבען, זי זאָל האַלטען מויל!“

נאָך די דאָזיגע ווערטער האָט ער זיך מיט געווען א ווילע. מיט
אמאָל האָט ער דערהערט טריט, און קוים האָט נור סאַראַ געעפֿענט די
טהיר, האָט ער, וועלכער איז געשמאָגען כמעט א נאָקעטער אין מיטען
צימער, א געשריי געטהאָן:

„נו, וואָס זאָגט איהר עפעס גוטס, פֿרויענצימער?“
„יאָ, ענטשולדיגט בלוז פֿאַר די שטיוועל“, האָט זי געענטפֿערט.
„אָבער מיר האָבען היינט א מאַסע וועש, און דערביי איז אימער דאָ פֿיעל
צו טהאָן.“

„שוין גוט“, האָט ער געזאָגט.

ביז צוועלף אַויגער איז ער געבליבען אין דערהיים: דערנאָך איז
ער אַוועק אויפֿן בית עולם, כדי בייצואוואוינען די בעגרעבעניש. ווי
געוועהנליך איז ער געגאַנגען אין זיין געלען אָנצוג.

V

אז נאָגעל איז געקומען אויפֿן בית עולם, איז נאָך קיין אַנדערער
דאָרט ניט געווען. ער איז צוגעגאַנגען צו דער גרוב און האָט אַריינגע-
קוקט; אונטען אויפֿן גרונד זיינען געלעגען צוויי ווייסע בלומען. ווער
האָט זיי אַריינגעוואָרפֿען און מיט וואָס פֿאַר אַן אַבזיכט? אָט די ווייסע
בלומען האָבן איך שוין איינמאָל געזעהן, האָט ער זיך געטראַכט. פֿלוצ-
לינג איז איהם איינגעפֿאַלען, אז ער איז ניט ראַזירט. ער האָט אַ קוק
געטהאָן אויפֿן זייגער, זיך מיט געווען אַ רגע און דערנאָך איז ער שנעל
אַראָב צוריק אין שטאָדט. אין מיטען אויפֿן מאַרק-פֿלאַץ האָט ער דער-
זעהן, ווי דער לאַנד-ריכטער קומט איהם אַנטקעגען. נאָגעל האָט זיך אַ
לאַז געטהאָן צו איהם און איהם אָנגעקוקט, אָבער קיינער פֿון זיי ביידען
האָט קיין וואָרט ניט געזאָגט; זיי האָבען זיך אויך ניט בעגריסט. נאָגעל
איז אַריין אין דער באַרביער-שטוב. אין דערזעלבער רגע האָבען די
גלאַקען אָנגעהויבען קלינגען און רופֿען צו דער לוייה.

נאגעל האָט זיך גענומען צייט, האָט מיט קיינעם נישט גערעדט, נישט
 געזאָגט קיין וואָרט, נאָר עטליכע טינעמען צייט האָט ער בעטראַכט די
 בילדער אויף די ווענד, איז געגאנגען פֿון וואַנד צו וואַנד און האָט בער
 טראַכט יעדעס איינצעלנע. ענדליך איז געקומען זיין רייה; ער האָט זיך
 אָנגעשפּאַרט אויף'ן באַרביער-שטוהל.

אי ער איז געווען פֿאַרטיג און איז צוריק אַרויס אין גאַס, האָט ער
 דערזעהן דעם לאַנד-ריכטער ריינערט, וועלכער האָט זיך משמעות אומ-
 נעקעהרט און האָט איצט אויף עפעס געוואַרט. ער האָט געהאַלטען אַ
 שטעקען אין דער לינקער האַנד; נאָר אזוי גיך ווי ער האָט דערזעהן
 נאָגעל'ן, האָט ער איהם גענומען אין דער רעכטער האַנד און מיט איהם
 אַרויסגעפֿאַכעט אַהין און אַהער. ביידע זיינען לאַנגזאַם געגאנגען איינער
 אַנטקעגען דעם אַנדערען. ווען איך האָב איהם פֿריהער בעגעגענט,
 האָט ער נישט געהאַט קיין שטעקען, האָט נאָגעל געזאָגט צו זיך אַליין.
 ס'איז נישט קיין נייער שטעקען; ער האָט איהם נישט געקויפֿט, ער האָט
 איהם ערגעץ געליהען. ס'איז אַ שפּאַנישער ראָהר-שטעקען.

אז זיי זיינען צוגעקומען איינער צום אַנדערן, איז דער לאַנד-ריכטער
 געבליבען שטעהן; נאָגעל האָט זיך אויך פּלוצלינג אָבגעשטעלט; זיי
 זיינען ביידע כמעט אין דערזעלבער צייט שטעהן געבליבען. דאַן האָט
 נאָגעל אַ רוק געטהאָן זיין סאַמעטענע מיין נאָך פֿאַרענט, אזוי ווי ער
 וואָלט זיך וועלען קראַצען אין נאַקען, און זי גלייך גערוקט צוריק אויף'ן
 אָרט. דער לאַנד-ריכטער ווידער האָט אַוועקגעשטעלט זיין שטעקען פֿעסט
 אויף'ן ברוק און זיך אָנגעשפּאַרט דערויף. אזוי איז ער געבליבען שטעהן
 עטליכע סעקונדען און האָט נאָך אַליין גאַרנישט געזאָגט, פּלוצלינג האָט
 ער זיך אויסגעגלייכט, זיך אָבגעקעהרט מיט'ן רוקען צו נאָגעל'ן און איז
 זיך אַוועק זיין וועג. נאָגעל האָט געזעהן, ווי זיין רוקען פֿערשווינדט אויף'ן
 עק גאַס ביים באַרביערער.

אַט די שטומע סצענע האָט זיך אָבגעשפּיעלט פֿאַר מעהרערע מענ-
 שען אין די אויגען. צווישען אַנדערע האָט אַ מאַן, וועלכער האָט פֿער-
 קויפֿט לאַיען צו אַ וועט-לאַטעריי, דאַס אַלעס צוגעזעהן. אַביסעל ווייטער
 איז געוועסען אַ מאַן, וואָס האָט געהאַנדעלט מיט גיפֿס-פּיגורען, און דער
 דאָזיגער מאַן האָט אויך בעמערקט די מאַדנע סצענע; נאָגעל האָט אין
 דעם גיפֿס-גיסער דערקענט איינעם פֿון די געסט, וועלכע האָבען מיט אַ
 נאָכט פֿריהער בייגעוואוינט די סצענע אין קאַפּע און זיך שפּעטער אָנ-
 גענומען זיין קרויזדע, פֿערענטפֿערענדיג איהם פֿאַר'ן בעל הבית פֿון
 האַטעל.

אז נאגעל איז צום צווייטען מאל געקומען אויף'ן בית עולם, איז שוין דער פרידיגער געשמאנען און געהאלטען זיין רעדע, ס'איז געווען שווארץ פֿון מענשען. נאגעל איז ניט צוגעגאנגען צום קבר, נאָר ער האָט זיך אַרויפֿגעזעצט אויף אַ גרויסע, נייע מאַרמאָרנע מצבה, וועלכע האָט געמאָנגען פֿאַלגענדע אויפֿשריפֿט: „ווילהעלמינע מעעק. געבאָרען דעם 20-טען מאי 1873, געשמאָרבען דעם 16-טען פֿעברואַר 1891.“ וויי-טער איז גאַרנישט געשמאָנען דערויף. די מצבה איז געווען שפּאַגעל ניי, און דאָס בערגעל, אויף וועלכען ער איז געלעגען, איז נאָר וואָס געווען אַנגעוואָרפֿען.

נאגעל האָט אַ וואונק געטהאָן צו אַ קליינעם אינגעל און איהם צוגערופֿען צו זיך.

„דו ועהסט דעם מאָן דאָרט אויף יענער זייט, דעם מיט'ן ברוינעם ראָק?״ האָט ער געפֿרעגט.

„יא, דעם מיט דער מיץ? דאָס איז מינוט.“

„יא, געה אַריבער און בעט איהם, ער זאָל צוקומען אַהער.“

דער אינגעל איז אַוועק.

אז מינוט איז צוגעקומען, איז נאגעל אויפֿגעשמאָנען, האָט איהם געגעבען די האַנד און געזאָגט:

„גוטען טאָג, מיין פֿרײַנד. ס'פֿרעהט מיך, אייך ווידער צו זעהן. האָט איהר שוין געקריגען דעם ראָק?״

„דעם ראָק? נײַן, נאָך ניט. אָבער איך וועל איהם שוין קריגען.“

האָט מינוט געענטפֿערט. „מעג איך אייך דאַנקען פֿאַר נעכטען — און אַ דאַנק פֿאַר אַלצדינג! יא, יא, היינט בעגראָבען מיר אַלזאָ קאַרלסען״!

נז יא, אין גאָטעס נאָמען, מיר מוזען דאָך זיין צופֿריעדען דערמיט.“

זיי האָבען זיך ביידע אַנידערגעזעצט אויף דער נייער מאַרמאָרנער מצבה און גערעדט איינער מיט'ן אַנדערן. נאגעל האָט אַרויסגענומען אַ בלייפֿעדער פֿון טאַש און אַנגעהויבען עפעס צו שרייבען אויף דער פֿלאַטע.

„ווער ליגט דאָ בעגראָבען?״ האָט ער געפֿרעגט.

„ווילהעלמינע מעעק. איבעריגענס פֿלעגען מיר זי נור רופֿען מינאַ מעעק, פֿון קורצקייט וועגען. זי איז נאָך כמעט געווען אַ קינד, כ'צווייפֿעל, צי זי איז גאַנצען אַלט געווען צוואַנציג יאָהר.“

„נײַן, לױט דעם, וואָס די אויפֿשריפֿט זאָגט, איז זי נאָך אפילו קיין אַכצעהן ניט געווען. וואָס זשע, זי איז אויך געווען אַ גוטע נשמה?״

„איהר זאָגט עס עפעס אַזוי מאָדנע; אָבער . . .“

„מיר איז בלויז אויפגעפאלען די שעהנע אייגענשאַפֿט אייערע, וואָס
איחר רעדט גיט פֿון אלע מענשען, ווער זיי זאָלען גיט זיין.“
„יא, אָבער ווען איחר וואָלט געקענט מינאָ מעקע, בין איך זיכער,
אַז איחר וואָלט געזאָגט דאָסזעלבע. דאָס איז געווען אַ זעלמען גומע
זעלע. אויב אימיצער איז געוואָרען אַ מלאַך'ל פֿון גאָט, איז
דאָס זי.“

„אזוי? איז זי געווען אַ כלה?“

„אַ כלה? ניין, געוויס גיט. ווייניגסטענס האָב איך גיט געוואוסט
דערפֿון. אַך ניין, זי איז געוויס גיט געווען קיין כלה; זי איז געווען אזוי
פֿרום, און זי פֿלעגט אין מיטען גאָס ריידען מיט גאָט הויך אויפֿן קול,
אזוי אַז אלע האָבען עס געהערט. און דאָן פֿלעגט דער עולם, פֿערשטעהט
זיך, בלייבען שטעהן און זיך צוהערען; אלע מענשען האָבען ליעב געהאָט
מינאָ מעקע.“

„ס'איז אַלזאָ מיט אַנדערע ווערטער געווען אַ מיידעל, וואָס האָט זיך
בענוצט מיט איחר גייסט, ווי? וועגען איחר קערפֿער וואָלט מען דאַנעגען
געקענט זאָגען, אַז זי האָט איהם צוריק אָבגעגעבען אונזער הערר גאָט,
געדאַנקט פֿאַר דאָס אַנטליהענע און געזאָגט: „כ'האָב זיך גיט בענוצט
דערמיט!“

„איך בעגרייף גיט אזוי לייכט, און איך בין אויך גיט זעהר קלוג;
פֿילייכט פֿערשטעה איך גאָר גיט, וואָס איחר מיינט, ווען איחר זאָגט,
אַז זי האָט געדאַנקט פֿאַר דאָס אַנטליהענע.“

„נא, שוין גוט; כ'האָב גאָרנישט געמיינט.“

דערווייל האָט נאָגעל געשריבען אויף דער מצבה; ס'איז געווען אַ
פֿעד, און אַז ער האָט איהם אָנגעשריבען, האָט ער צוריק אַרײַנגעלייגט
די בלויז־פֿעדער אין טאַש.

„ס'איז גאָר אונגלויבליך, וואָס פֿאַר אַ רוש אַ פֿרעמדער מענטש
מאַכט אין אַ קליינער שטאָרט,“ האָט זיך מינוט אָבגערופֿען. „כ'בין גור
וואָס געשטאַנען דאָרט ביים קבר און האָב זיך צוגעהערט צו דער רעדע;
אָבער איך האָב בעמערקט, אַז מינדעסטענס די העלפֿט פֿון'ם עולם איז
געווען פֿערנומען מיט אייך.“

„מיט מיר?“

„יא, סעהרערע האָבען זיך געשושקעט און געפֿרעגט איינע די אַנ-
דערע, ווער איחר זייט. איינט שטעהען אויך די דאָרט און קוקען אַריבער
אַהער.“

„ווער איז די דאָמע מיט דער גרויסער שוואַרצער פֿעדער אויפֿן הומ?“

„די מיט'ן ווייסען זונגעניש-הענטעל? דאָס איז פֿריעדעריקע-
אנדערעסען, פֿרייליין פֿריעדעריקע, וועגען וועמען איך האָב אייך דערזעהלט,
און די לעבען איהר, וועלכע קוקט איצט אהער, דאָס איז דעם פּאָליצ-
מיסטער'ס טאָכטער; זי הייסט פֿרייליין אַלסען, גודרון אַלסען. יאָ, איך
קען זיי אַלע. דאָגני קיעלאַנד איז אויך דאָ; זי טראָגט היינט אַ שוואַרץ
קלייד, און דאָס פּאַסט איהר כמעט בעסער ווי וואָס פֿאַר עס איז אַנדער
קלייד; האָט איהר זי געזעהן? איבעריגענס טראָגען זיי היינט אַלע שוואַרצע
קליידער, פֿערשמעהט זיך; איך רייז איינפֿאַך אונזיין, זעהט דאָרט דעם
הערר מיט דעם בלויען פֿריהלינגס-אויבער-ראָק און מיט די ברילען. דאָס
איז דאָקטאָר סטענערסען. ער איז גיט דער בעזירקס-דאָקטאָר; ער איז
בלויז אַ פּראַקטישער אַרצט און האָט ערשט פֿאַר אַ יאָהרען חתונה
געהאַט. זיין פֿרוי שטעהט אַביסעל ווייטער פֿון הינטען; כ'ווייס גיט, זי
זעהט איהר אַ נידעריגע, טונקעלע דאַמע אין אַ מאַנטעל, בעזעצט מיט
זייד? יאָ, דאָס איז זיין פֿרוי. זי איז אַביסעל צוקראַכען און מוז זיך אימער
אַנטהאַן שעהן. אַט קומט אויך דער לאַנד-ריכטער. . . .”
נאָגעל האָט געפֿרעגט:

„קענט איהר מיר ווייזען פֿרייליין קיעלאַנד'ס חתן? איז ער דאָ?”
„ניין, לייטענאַנט האַנסען. ער איז גיטאָ דאָ, ער איז אויף דער
ריזע; ער איז אַוועקגעפֿאַהרען מיט עבליכע טעג צוריק, גלייך נאָך די
תנאים.”

נאָך אַ קורצען שטיל-שוויגען האָט זיך נאָגעל אָנגערופֿען:
„אונטען אין גרוב זיינען געלעגען צוויי בלומען, צוויי ווייסע בלומען.
איהר ווייסט גיט, פֿון וואָגען זיי קומען אַהער?”
„ניין,” האָט מינוט געענטפֿערט, „דאָס הייסט. . . פֿרעגט איהר?
דאָס איז אַ דירעקטע פֿראַגע? . . . ס'איז אַ שאַנדע דאָס צו דערזעהן-
לען; כ'וואָלט זיי פֿיליכט געקענט אַרויפֿלייגען אויף'ן אַרון, ווען איך
בעט ערלויבעניש דערפֿאַר, און וואָלט גיט געדאַרפֿט זיי אויף דעם אַופֿן
אַזוי צו זאָגען אַוועקוואַרפֿען; אָבער וואָס פֿאַר אַ בעטרעף האָבען צוויי
בלומען? און וואָס איך האָב זיי גיט אַוועקגעלייגט — עס זיינען דאָך
אימער גיט מעהר ווי צוויי בלומען. בין איך דערפֿאַר טאַקע ליעבערשט
אויפֿגעשטאַנען היינט גאַנץ פֿריה, אַ קורצע וויילע נאָך דריי אַויגער, יאָ,
כ'קען אייגענטליך זאָגען: היינט ביינאַכט, און האָב זיי אַרוינגעלייגט
שיעף אונטען אין גרוב; כ'בין געווען אונטען אויף'ן גרונד און האָב
זיי אַנידערגעלייגט ווי געהעריג איז; און דאַן האָב איך איהם צוויי
מאָל הייך אויף'ן קול געזאָגט „אַדיע”, בעת איך בין געווען אונטען

אין גרוב. ס'האָט געמאַכט אויף מיר אזאָ שטאַרקען איינדרוק. אז איך בין דערנאָך געגאַנגען אין וואַלד און פֿאַר האַרצווייטאָג האָב איך זיך געהאַלטען די הענד פֿאַר די אויגען. ס'איז סאָדנע, אָט אזוי אויף שטענדיג אַנגעריסען צו ווערן פֿון אימיצען, און כאַטש יענע קאַרלסען איז אין יעדער בענייהונג געשמאַנען הויך אויבער מיר, איז ער כּייר דאָך געווען אזאָ גוטער פֿרײַנד."

"אזוי? די בלומען זיינען, הייסט עס, געווען פֿון אייך?"

"יא, זיי זיינען געווען פֿון מיר. אָבער ניט כּדי זיך צו בעריהמען דערמיט האָב איך עס געטהאָן; גאָט איז מיין עדות. ס'לוינט זיך אויך ניט צו רייזען פון אזאָ מין קלייניגקייט, איך האָב זיי געכטען אָבער געקויפֿט, בעת איך בין אוועק פֿון אייך. ס'האָט זיך גראָד געמאַכט, אז דער פֿעטער האָט מיר געגעבען אַ האַלבע קראַנע פֿאַר מיין אייגענעם געברויך, נאָכדעם ווי איך האָב איהם געבראַכט דאָס געלד פֿון אייך; ער האָט זיך אויך אזוי שטאַרק געפֿרעהט, אז ער האָט מיך שיער ניט אויסגעוואַרפֿען פֿאַר שמוחה; יא, ער וועט געוויס אַריבערקומען אַמאָל, איך אָבגעבען אַ דאַנק דערפֿאַר; יא, יא, דאָס וועט ער טהאָן, כ'ווייס, אז ער וועט עס טהאָן. נאָר אז איך האָב געקראַגען די האַלבע קראַנע איז מיר אַרויף אויפ'ן זיינען, אז איך האָב זיך ניט בעוואַרגט מיט קיין בלומען צו דער בעגרעבעניש, און איך בין אַרונטער צום ברעג. . ."

"איחר זייט אַרונטערגעגאַנגען צום ברעג?"

"יא, צו אַ דאַמע, וועלכע וואוינט דאָרט אונטען."

"אין אַן איין עטאָושיגען הויז?"

"יא!"

"האָט די דאַמע ווייסע האָר?"

"יא, גאַנץ ווייסע האָר; וואָס זשע, איחר האָט זי געוועהן? זי איז די טאַכטער פֿון אַ שיפֿס-קאַפיטאַן, אָבער זעהר אַרם. זיערשט האָט זי מיין האַלבע קראַנע נאָר ניט געוואַלט געהמען. אָבער איך האָב זי ניט קוקענדיג דערויף דאָך אוועקגעלייגט אויף אַ שמוהל, כאַטש זי האָט פֿראַטעסטירט און עטליכע סאָל געוואַנט ניין. זי איז אזוי שרעקעדיג און ליידיג געוויס אַפֿטמאָל צוליעב איחר בעשיידענהייט."

"ווייסט איחר, ווי זי הייסט?"

"טאַרטהאַ גודע."

"טאַרטהאַ גודע?"

"יא, טאַרטהאַ גודע."

נאנעל האָט אַרויסגענומען זיין נאָטיץ־ביבעל פֿון טאַט, האָט פֿער־
שריבען איהר נאָמען און געזאָגט:

„איז זי אַמאָל געווען פֿערהייראַט? זי איז, הייסט עס, אַן אלמנה?“
„ניין, אַ לאַנגע צייט איז זי אַרומגעפֿאַהרען מיט'ן פֿאָטער; אזוי לאַנג
זוי ער האָט געהאַט אַ שיף; אָבער זינט ער איז שוים, וואוינט זי דאָ.“

„וואָס זשע, זי האָט גאָר קיין קרובים ניט?“

„דאָס ווייס איך ניט, ניין; וואָהרשוינליך ניט.“

„פֿון וואַנען נעהמט זי פֿאַרט צום לעבען?“

„יאָ, גאָט ווייס, פֿון וואַנען זי נעהמט צום לעבען, דאָס ווייס קיינער
ניט, איבעריגענס מוז זי אודאי קריגען עפעס פֿון דער אַרעמען־קאַסע.“
„זאָגט אַקאָרשם, איהר זייט אַלזאָ געווען ביי דער דאָזיגער דאַמע,

ביי אָט דער מאַרמאָז גודע; ווי זעהט עס פֿאַרט אויס ביי איהר?“

„ווי קען עס דען אויסזעהן אין אַן אַלטער קלענליכער שטוב? ס'שטעהט
דאָרט אַ בעט אינעווייניג, אַ טיש, אַ פֿאַר שטוהלען; איבעריגענס זיינען
עס דריי שטוהלען, ווען איך דיינק גוט נאָך; וואָרים אין ווינקעל ביים
בעט שטעהט נאָך איינער; ער איז בעצויגען מיט רויטען פֿלויש, ער מוז
זיין אַנגעשפֿאַרט אָן וואַנד, אַניט קען ער ניט שטעהן; אזוי שלעכט איז
ער שוין, ווייטער קען איך זיך מעהר אויף קיין זאַך ניט דערמאָנען.“

„וואָס זשע, ס'איז ווירקליך מעהר גאַרנישט ניטאָ דאָרט? ס'היינט

ניט קיין זייגער אויף דער וואַנד? אַן אַלט בילד אָדער אזוי וואָס?“

„ניין, וואָס פֿרעגט איהר זיך אזוי נאָך נאָך דעם?“

„און דער שטוהל, וואָס קען ניט שטעהן, כ'מיין דער מיט'ן רויטען

פֿלויש, ווי זעהט דער אויס? איז ער זעהר אַלט? פֿאַרוואָס שטעהט ער

עפעס ביים בעט? ווי איז דאָס, מען קען טאַקע ניט זיצען דערויף? איז

עס אַ שטוהל מיט אַ הויכער פֿאַרענטשע?“

„יאָ, מיט אַ הויכער פֿאַרענטשע, גלויב איך; אויף ריכטיג ווייס איך

ניט.“

„און ווייטער איז גאַרנישט ניטאָ אין זימער?“

„ניין!“

דאָרט ביים קבר האָבען זיי אַנגעהויבען זינגען; די בעגרעבעניש

האָט זיך געענדיגט, און אז דער געזאַנג איז אויך געווען צו ענד, איז

אויף אַ וויילע געוואָרען גאַנץ שטיל; דערנאָך האָט דער עולם אַנגעפֿאַנגען

זיך פֿונאַנדערגעהן אין אַלע זייטען, די מייסטע האָבען זיך אַ לאָז געטהאָן

צו דעם גרויסען טויער פֿון בית עולם, אַנדערע זיינען געבליבען שטעהן

און האָבען גערעדט צווישען זיך, אַ גרופֿע פֿון העררען און דאַמען זיינען

זינגעקומען צו נאגעל'ן און מינוט'ן; אלעס יונגע לייט, דאמען מיט
 גלענצענדרע, פֿערוואונדערטע אויגען, וועלכע האָבען זיי ביידען בעטראַכט.
 דאָנני קיעלאַנד'ס געזיכט איז געוואָרען שטאַרק רויט, אָבער זי האָט
 געווענדט איהר בליק גלייך פֿאַר זיך און זיך ניט אומגעקוקט ניט נאָך
 דעכטס אין ניט נאָך לינקס; אויך דער לאַנד-ריכטער האָט זיך אין ערגעץ
 ניט אומגעקוקט; ער האָט געדעמט שטילערהייט מיט איינער פֿון די
 דאָמען.

נראָד ווען זיי ווינען פֿערבייגעגאָנגען, איז דאָקטאָר סטענערסען,
 וועלכער איז אויך געווען דערביי, געבליבען שטעהן. ער האָט אַ וואונק
 געטהאָן צו מינוט'ן, וועלכער איז גלייך אויפֿגעשטאַנען. נאָגעל איז גע-
 בליבען זיצען אליין.

„ווילט איהר בעטען דעם הערר. . .“ האָט ער געהערט, ווי דער
 דאָקטאָר זאָגט; מעהר האָט ער ניט געהערט. גלייך נאָכדעם האָט מען
 אין דער הויך אָנגערופֿען זיין נאָמען, און ער איז אויך אויפֿגעשטאַנען.
 ער האָט אַרונטערגענומען די מיין און זיך טיעף פֿערנייגט.

דער דאָקטאָר האָט געבעטען ענטשולדיגונג: ער האָט דעם אונזאַ-
 גענעהטען אויפֿטראַג פֿון אַ דאָמע, פֿון אַ דאָמע אין זיין קאָמפּאַניע,
 פֿרויליין מענק, צו בעטען דעם הערר, ער זאָל זיין אַביסעל פֿאַרויכטיגער
 טיט'ן שטיין, מיט דער מצבה און ניט זיצען דערויף. די מצבה איז ניי,
 אַקאַרשט אַרויפֿגעלייגט, דער פֿונדאַמענט איז נאָך אזוי פֿריש, די ערד
 נאָך אזוי ווייך, און דאָס גאַנצע קען צופֿאַלען, איידער מען קוקט זיך
 אַרום. דער פֿערשטאַרבֿענער'ס שוועסטער בעט עס ביי איהם.

נאָגעל האָט פֿיעל מאל געבעטען ענטשולדיגונג. ס'איז אַ נאַכלע-
 סיגקייט, אַ צוטראַגענקייט פֿון איהם; ער בעגרייפֿט פֿאַלשטענדיג דער
 דאָמע'ס זאָג וועגען דעם שטיין. ער האָט אויך געדאַנקט דעם דאָקטאָר.
 דערווייל, אזוי ריידענדיג, ווינען זיי געגאַנגען ווייטער. און זיי ווינען
 זינגעקומען צום טויער, האָט מינוט גענומען אָבשיעד, און דער דאָקטאָר
 אין נאָגעל ווינען געבליבען אליין. ערשט איצט האָבען זיי זיך פֿאַרגע-
 שטעלט איינער פֿאַר'ן אנדערן.

דער דאָקטאָר האָט געפֿרעגט:

„און איצט ווילט איהר, הייסט עס, דאָ פֿערבריינגען אַ שטיקעל צייט?“
 „יאַ,“ האָט נאָגעל געענטפֿערט. „מען מוז דאָך מיטמאַכען די מאָדע,
 צו פֿערבריינגען זוטער אויף דאָס לאַנד, אָנקלייבען קרעפֿטען אויף'ן וויי-
 טער, אים דאָן פֿון דאָס ניי אָנצופֿאַנגען. . . דאָס איז אַן אָנגענעהמע
 קליינע שטאַדט.“

„פֿון וואָנען זייט איהר? איך זוך אַרויסצוגעפֿינען, וואָס פֿאַר אַ
דיאַלעקט איהר רעדט, אָבער איך קען נישט טרעפֿען.

„שטאַמען שטאַם איך פֿון פֿינמאַרקען, כ'בין אַ קווענער, אָבער איך
האַב געלעבט צייטענווייז דאָ, צייטענווייז דאָרט.“

„דאָס קען איך מיר דיינקען. וואָנסט איז דער נאָרדלענדישער דיאַלעקט
נאָנץ שאַרף און מען קען איהם גלייך דערקענען. . . איהר קומט פֿון
אויסלאַנד?“

„בלויז פֿון העלוינגפֿאַרס.“

תחילת האָבען זיי גערעדט פֿון גלייכגילטיגע זאַכען; אָבער באלד
זיינען זיי אַרויפֿגעקומען אויף אַנדערע פֿראַגען, אויף די וואַהלען, די נישט-
גערעמעניש פֿון די תבואות אין רוסלאַנד, די ליטעראַטור און אויף דעם
פֿערשטאַרבענעם קאַרלסען.

„וואָס איז אייער מיינונג, האָט איהר היינט בענראָבען אַ זעלבסט-
מערדער?“ האָט נאָגעל אַ פֿרעג געטראָגן.

דער דאָקטאָר האָט עס נישט געקענט זאָגען, נישט געוואָלט זאָגען. עס
אַרם איהם נישט, און ער וויל זיך דעריבער נישט אַריינמישען. ס'ווערט
אַוויפֿיעל גערעדט דערפֿון. איבערוגענס, פֿאַרוואָס האָט ער דען נישט גע-
קענט זיין אַ זעלבסט-מערדער? אַלע טהעאָלאָגען טוען זיך געהמען
דאָס לעבען.

פֿאַרוואָס עפעס?

פֿאַרוואָס? ווייל זייער ראָלע איז אויסגעשפּיעלט, ווייל אונזער יאָהר-
הונדערט האָט זיי ערקלעהרט פֿאַר איבערויג. די מענשען האָבען אָנגע-
פֿאַנגען דיינקען זעלבסטשטענדיג, און זייער רעליגיעזעס געפֿיהל ווערט אַלץ
מעהר און מעהר פֿערלאָשען.

אָבער נאָגעל האָט נישט געקענט בעגרייפֿען, וואָס פֿאַר אַ געוויסן
דאָס קען זיין פֿאַר דער מענשהייט, ווען מען זאָל צופֿליקען אַלע סימבאָ-
לען, די גאַנצע פּאָעזיע. איבערוגענס איז נאָך אַ פֿראַגע, זי דער יאָהר-
הונדערט האָט ערקלעהרט די טהעאָלאָגען פֿאַר איבערויג, ווייל דאָס
רעליגיעזע געפֿיהל האַלט גראָד נישט ביים אָבפֿאַלען. . .

ניין, אין די נידעריגע פֿאַלקס-שיכטען טאַקע נישט — הגם אויך
דאָרט וואָס ווייטער אַלץ מעהר — אָבער ביי אויפֿגעקלעהרטע מענשען
ווערט עס פּאָזיטיוו אַלץ שוואַכער.

דערמיט איז נאָגעל נישט געווען איינפֿערשטאַנען. דאָס רעליגיעזע
געפֿיהל איז אַן אינדיווידועלע זאַך: אַ טהייל מענשען האָבען מעהר, אַנד-
דערע ווייניגער, נאָך אַנדערע גאָר קיין רעליגיעזע בעדערפֿענישען נישט.

אָבער ס'איז דאָך נים קיין גאנג צו זאָגען, אז בלויז די נים רעליגיעזע מענשען זיינען אויפגעקלעהרט; אדרבה: זעהר אָפֿט . . .

„נו, לאַמיר בעסער נים ריידען מעהר דערפֿון,“ האָט דער דאָקטאָר געזאָגט קורץ, „אונזערע שטאַנדפּונקטען זיינען צו שטאַרק פֿערשיעדען.“ דער דאָקטאָר איז געווען אַ פֿריידיינקער; דער דאָקטאָר האָט שוין צו אָפֿט געהערט אָט די טענות, ער ווייס גאָר אליין נים, ווי אָפֿט. צי דאָס האָט איהם בעקעהרט? זינט זינאָנציג יאָהר איז ער דערזעלבער. אַלס דאָקטאָר האָט ער ביים עולם אָנגענומען די „נשמה“ טהעע-לעפֿעל-ווּוּו! ניין, פֿון'ס אָבערגלויבען איז ער שוין לאַנג אַרויסגעזאָקסען . . . „וואָס דייןקט איהר וועגען די וואַהלען?“

„וועגען די וואַהלען?“ נאָגעל האָט אַ לאַך געטהאָן. „כ'האָף דאָס בעסטע!“ האָט ער געזאָגט.

„איך אויך,“ האָט דער דאָקטאָר געזאָגט. „ס'וואָלט געווען אַן איי-ביגע שאַנדע, ווען דאָס מיניסטעריום וואָל נים קריגען די מעהרהייט פֿאַר אונד דורך און דורך דעמאָקראַטישען פֿראָגראַם.“ דער דאָקטאָר האָט געהערט צו די לינקע און איז געווען אַ ראַדיקאַל, איז עס געווען, זינט ער איז געקומען צו זיין פֿערשטאַנד. „די זאך איז אָט וואָס,“ האָט ער ווייטער געזאָגט, „מיר האָבען צו ווייניג קלינגערס אויף דער לינקער זייט. איהר און אַנדערע, וועלכע האָבען איצט דאָס געלד, וואָלטען אונד גע-דאַרפֿט אונטערשטיצען. ס'האַנדעלט זיך דאָך ווירקליך וועגען דער צוקונפֿט פֿון'ס גאַנצען לאַנד.“

„איך? איך האָב געלד?“ האָט נאָגעל געפֿרעגט „אך, ס'איז נים זוערטה צו ריידען דערפֿון.“

„נא, קיין סיליאָנער וייט איהר אפֿשר טאַקע נים. אָבער אימוצער האָט דערזעהלט, אז איהר וייט אַ געלד-מענט, אז איהר האָט צום ביי-ביישפיעל אַ שטיק לאַנד, וואָס איז ווערטה צוויי און זעכציג טויזענד קראָנען.“

„הא, הא, הא! דאָס שעהנסטע, וואָס איך האָב ווען עס איז גע-הערט! ניין, דאָס שטאַטט דערפֿון, וואָס איך האָב די מעג אָנגענומען אַ קליינע ירושה פֿון מיין מוטער, עטליכע טויזענד קראָנען. דאָס איז אַלעס. קיין לאַנד-אייגענטהום האָב איך נים, דאָס איז נים מעהר ווי אַ שפּאַס.“

ווי זיינען צוגעקומען צו דעם דאָקטאָר'ס הויז, אַ געל-אָנגעקאַלכט צוויי-שטאַקני הייז מיט אַ וועראַנדא. דער קאַלך איז אין טעהרערע פֿלעצער געזען אָנגעברעקעלט; די ראַנדען פֿון דאָך זיינען אַראָנגעהאַנגען

שטיקער-ווייז. אין דעם אויבערשטען עטאזש האָט געפֿעהלט אַ שויב אין אַ פֿענסטער, די פֿאַרהאַנגען זיינען געווען ווייט פֿון זויבערקייט. נאָגעל האָט דערפֿיהלט אַן אַנטיפֿאַטהיע צו דער אונאַרדנונג פֿון דעם הויז און האָט גלייך געוואָלט אוועקגען; נאָך דאָ האָט זיך דער דאָקטאָר אָבגערופֿען:

„וויילט איהר ניט אַרײַנקומען אינעווייניג? ניין? דאַן האָף איך אײַך שפּעטער צו זעהן. מיין פֿרוי און איך וועלען זיך פֿרעהען, ווען איהר וועט אונז בעזוכען. וויילט איהר ניט איצט אַרײַנקומען אויף אַ וויילע און בעגריסען מיין פֿרוי?“

„אײער פֿרוי איז דאָך געווען אויף'ן בית עולם; זי איז נאָך אודאָר ניטאָ צוריק אין דערהיים.“

„איהר זייט גערעכט; זי איז גענאָנגען מיט די אַנדערע. נו יאָ.“

קומט אַרײַן אַן אַנדערס מאָל צו אונז, ווען איהר וועט פֿערבייגעהן. נאָגעל האָט זיך געלאָזט געהן צוריק אין האָטעל; נאָך גראָד אין דער רגע, ווען ער האָט געוואָלט אַרײַנגעהן אין טהיר, האָט ער זיך אָן עפעס דערמאָנט. ער האָט אַ קנאַק געטהאָן מיט די פֿינגער, זיך צולאַכט און געזאָגט הויך אויף'ן קול: „ס'איז דאָך אינטערעסאַנט צו וויסען, אויב דער פֿערו שטעהט נאָך דאָרט!“ דאָס זאָגענדיג איז ער אַרויף צוריק אויף'ן בית עולם און איז געבליבען שטעהן בײַ מינאַ מעק'ס קבר. אַרום און אַרום איז קיין טענש ניט געווען צו זעהן, נאָך דער פֿערו איז געווען אָבגעמעקט. ווער האָט דאָס געטהאָן? פֿון זיינע בוכשטאַבען איז אפילו קיין זכר ניט געבליבען.

VI

אויף מאָרגען אין דער פֿריה האָט זיך נאָגעל געפֿונען אין אַ צאַרטער און פֿרעהליכער שטימונג. זי איז געקומען איבער איהם, נאָך בשעת ער איז געלעגען אין בעט; ער האָט געפֿיהלט, עפעס אַזוי ווי די סטעליע פֿון צימער וואָלט זיך געהויבען און געהויבען, וואָלט זיך אויפֿגעהויבען אין דאָס אונטערליכע און געוואָרען אַ ווייטער בלויער הימעל-געוועלט. אין מיט אַמאָל האָט ער דערפֿיהלט, ווי אַ מילדער, זיסער הויך געהט אַריבער איבער איהם, אַקוראַט ווי ער וואָלט געלעגען אויף דרויסען אין גרינעס גראָז. אויך די פֿליגען האָבען אַרויסגעוואָרען אין צימער; ס'איז געווען אַ וואַרעמער זומערדיגער פֿריה-מאָרגען.

ער האָט שנעל אַרויפגעוואָרפֿען אויף זיך די קליידער, איז אַרויס
פֿון האָטעל, ניט עסענדיג קיין פֿריהשטיק, און האָט זיך אוועקגעשלעפּט
איבער דער שטאָדט. ס'איז געווען עלף אַ זינגער.

פֿון יעדען הויז האָבען אַבגעקלונגען פּיאַנאָ-טענער; פֿון די געעפֿענע
פֿענסטער האָבען זיך אַרויסגעהערט פֿערשידענע מעלאָדיען, און אויף דער
גאָס האָט אַ גערומענער הינד געענטפֿערט מיט אַ לאַנגען וואַיזען. נאָגעל'ן
איז געוואָרען זעהר פֿרעהליך אויף'ן האַרצען; ער האָט ניט ווילענדיג
אַנגעהויבען שטיל פֿאַר זיך צו זינגען, און פֿערבייגעהענדיג פֿערביי אַן
אַלמען מאַן, האָט ער געפֿונען די געלעגענהייט, איהם שמילערהייט אַרײַנ-
צורוקען אַ שילונג.

ער איז צוגעקומען צו אַ גרויס, ווייס הויז. אויף'ן צווייטען עטאַזש
מאַכט מען אויף אַ פֿענסטער; אַ ווייסע, שלאַנקע האַנד פֿערטשעפעט
דעם האַקען. דער פֿאַרהאַנג בעוועגט זיך נאָך, די האַנד ליגט נאָך אויף'ן
האַקען; און נאָגעל האָט געפֿיהלט, אַז אימיצער שטעהט הינטער'ן פֿאַר-
האַנג און קוקט אויף איהם. ער איז געבליבען שטעהן און האָט אַרויפֿ-
געקוקט אויבען; מעהר ווי אַ מינוט איז ער געשטאַנען פֿעסט אויף זײַן
פלאַץ; אָבער קיינער האָט זיך ניט געוויזען. אויף'ן שילד איבער דער
טהור האָט ער געזעהן די אויפֿשריפֿט: „פֿ. מ. אַנדרעסען, דענישעס
קאַנזלאַט“.

נאָגעל האָט שוין געוואָלט אוועקגעהן ווייטער, נאָר ווי ער האָט זיך
ניד אומגעדורעהט, האָט פֿרײַליין פֿרידעריקע אַרויסגעשטעקט איהר לאַנג,
בבולדיג געזיכט דורך'ן פֿענסטער, און איהרע ערשטווינטע אויגען האָבען
איהם נאָכגעקוקט. ער איז ווידער געבליבען שטעהן, זייערע בליקען
האַבען זיך בענגענט; זי איז רויט געוואָרען, אָבער אזוי ווי אויף צו
להכעיס האָט זי אביסעל פֿערקאַשערט די אַרבעל און האָט זיך אוועק-
געלייגט מיט דעם גאַנצען אויבערקערפער איבער'ן פֿענסטער. אזוי איז זי
געלעגען זעהר לאַנג; ס'האָט זיך גאָר נישט געענדערט, און נאָגעל האָט
ענדליך געמוזט מאַכען אַ סוף און אוועקגעהן. אין דערוועלבער צײַט איז
איהם אַרויפֿגעקומען אַ מאַדנע פֿראַגע אין מוח; צי איז די יונגע דאַמע
געלעגען אויף די קניע, דאָרט ביים פֿענסטער? אויב אזוי — האָט ער
געטראַכט — דאַן קענען דאָך די צימערן ביים קאַנזול און הויז ניט זײַן
זעהר הייך, וואָרום דאָס פֿענסטער איז דאָך קוים איבער זעקס פֿוס הויך
און שטעהט דאָך כלויז אַ פֿוס די ברויט אונטער'ן שפיץ דאָך. אינעווייניג
ביי זיך האָט ער געמוזט לאַכען איבער'ן געדאַנק, וועלכער איז איהם

נאָר ניט אָנגעגאַנגען; צום טייוועל, וואָס האָט ער צו טהאָן מיט קאַנזול
אַנדערעסען'ס וואוינונג?

און אזוי האָט ער זיך אוועקגעשלעפט ווייטער.

אונטען ביי די לאַנדונגס-בריקען איז די אַרבייט געווען אין פֿולען
גאַנג. שפייכלער-אַרבייטער, צאָל-בעאַמטע און פֿישער זיינען אַרוםגע-
לאָפען פֿערשמייעט, יעדער האָט געטהאָן דאָס זייניגע; די לאַסט-מאַשין
האָט גערוישט, צוויי דאָמפֿשיפֿען האָבען כמעט אין איין צייט געפֿייפֿט,
אַלס צייכען אַז זיי פֿאָהרען אָב. בלאַנק ווי אַ שפיגעל איז דער ים גע-
לעגען, די זונן האָט געשיינט דערויף און פֿערוואַנדעלט דאָס וואַסער אין
אַ גאַלדענע פֿלעכע, אין וועלכע שיפֿען און שיפֿלאַך זיינען געווען אַרייַ-
געשמאַלצען ביו צום ברעג. פֿון אַן אונגעהויערן דריי-טאָסטיגען שיף
ווייט אויף'ן ים האָבען זיך געהערט די טענער פֿון אַ דרעה-אַרגעל, און
ווען דאָס פֿייפֿען פֿון די שיפֿען און די לאַסט-מאַשין זיינען אויף אַ וויילע
אַנשוויגען געוואָרען, האָט די מעלאָדיע געקלונגען ווי אַ ציטערנדע, הוי-
בענדע, פֿערצאָגטע טיידעל-שטימע. אויף'ן פֿערדעק פֿון'ם דריי-טאָסער
האָט מען אויך געטריבען שפּאַס און אָנגעפֿאַנגען טאַנצען אַ פּאַלקאַ צו
די טענער פֿון דעם שפּיעל-קאַסטען.

נאַגעל'ס בליק איז געפֿאַלען אויף אַ קליין טיידעלע, וואָס האָט גע-
האַלטען אַ קאַץ און זי צוגעטוליעט צו זיך; די קאַץ איז גאַנץ געדולדיג
אַראָבגעהאַנגען, אזוי אַז איהרע הינטערשטע פֿיסלעך האָבען כמעט אָנ-
גערירהרט די ערד; זי האָט זיך ניט בעוועגט. נאַגעל האָט דער קליינער
געגלעט איבער די באַקען און האָט געזאָגט:

„ס'איז דיין קאַץ?“

„יאַ, צוויי, פֿיער, זעקס, זיבען.“

„אזוי? דו קענסט אויך צעהלען?“

„יאַ, זיבען, אַכט, עלף, צוויי, פֿיער, זעקס, זיבען.“

ער איז זיך געגאַנגען ווייטער זיין וועג. אויף דער זייט פֿון'ם פּאַס-
טאָר'ס הויף האָט זיך אַ וונגען-בעשטראַהלטע, ווייסע טויב אַרונטערגעלאָזט
פֿון הימעל און איז פֿערשוואַנדען הינטער די שפיצען פֿון די בוימער;
זי האָט אויסגעזעהן ווי אַ בלישטשענדער זילבערנער פֿייל, וואָס איז אין
דער ווייטענס אַרונטערגעפֿאַלען אויף דער ערד. ערנעץ-וואו האָט אימיר-
צער געגעבען אַ קורצען שאַס, קוים וואָס מען האָט איהם געהערט, און
גלייך נאַכדעם האָט זיך פֿון וואַלד אויפֿגעהויבען אַ לייכטער הויך פֿון
בלויצען רויך.

אַז ער איז צוגעקומען צו דער לעצטער לאַנדונגס-בריק און אַ פּאַר

מאל ארומגענאנגען אויף'ן ליידיגען ברעג ארויף און אראב, איז ער ארויף
אויף'ן בערגעל און פֿון דאָרט גלייך אין וואַלד אַרױן; דאָס האָט ער
געטהאָן גאָר נױט נאָכדיינקענדיג וועגען דעם. ער איז געגאנגען אַ גוטע
האַלבע שעה, אַלין ווייטער און ווייטער אין וואַלד אַרױן, און ענדליך האָט
ער זיך אָנגעשטעלט אויף אַ קליינעם שטעג. אלעס איז געווען שמיל,
אפילו קיין קליין וינג-פֿויגעלע האָט זיך נױט געהערט, און אויף'ן הימעל
איז קיין איין וואַלקען נױט געווען. ער איז אָנגעגאנגען נאָך אַ פֿאַר טױט
אַן אַ וױט, האָט זיך אויסגעױבט אַ טרוקענעם אָרט און זיך דאָרט אויס-
געצויגען אין דער גאַנצער לױנג ווינער אויף'ן רוקען. רעכטס האָט ער
געהאַט דעם פֿאַסטאַר'ס הויף, לינקס די שטאַדט, און איבער זיך דעם
אַנגענדליכען ים פֿוים בלױען הימעל.

ווי וואַלט געווען, ווען מען זאָל אַשטױגער וױן דאָרט אויבען, זיך
אַרומשלעפען צווישען וונען און פֿיהלען, ווי די עקען פֿון די קאָמעטען
פֿאַכען אײנעם אַרום אַרום שטערן! וואָס פֿאַר אַ מאָגעלע איז די ערד
און ווי קליין וױנען די מענשען! וואָס פֿאַר אַ בעטרעף האָט עס צו וױן
אַ מענש? אין שױים פֿון זױן אַנגעױבט רוקט מען זיך אַרום מיט די
הענד אין די באַקעס עטליכע יאָהר דורך דעם ערדען-שטױב, כדי דער-
נאָך נױט קוקענדיג אויף דעם אלעם אונטערצוגעהן, נױט קוקענדיג
אױף דעם אלעם! נאָגעל האָט זיך געריבען דעם קאָפּ; אָה, עס
וועט זיך ענדיגען דערמיט, אז ער וועט אוועק פֿון דער וועלט און
מאַכען אַ סוף צו דער גאַנצער געשיכטע! וועט ער זיך ווען עס איז
געהמען ערנסט דערצו? יאָ, און בױ גאָט אין הימעל, יאָ, ער וועט זיך
נױט אָבשרעקען דערפֿאַר! און אין דער רגע איז ער געווען שטאַרק ענט-
ציקט דערפֿון, וואָס ער האָט בױ זיך אָנגעגרייט אָט דעם אױנפֿאַכען
אויסוועג; טרעהרען האָבען זיך איהם געשטעלט אין די אויגען פֿאַר בע-
גױסטערונג, און ער האָט געאַטהעמט אַזוי שטאַרק, אז ער האָט עס
כמעט אַליין געהערט. ער האָט זיך שױן אַרומגעשאַקעלט אויבען אויף'ן
הימעל-סױם און געכאַפט פֿײש מיט אַ זילבערנער אַנגעל און צוגעױנגען
דערצו. און דאָס שיפֿעל איז געווען פֿון וואויל-שמעקענדיגן האַלין, און
די רודערס האָבען געבליצט ווי ווייסע פֿױגעל; נאָר דער וועגל איז
געווען פֿון העל-בלױען זײד, און אויסגעשניטען אין דער פֿאַרם פֿון אַ
האַלבער לבנה . . .

אַ צײטערנדע פֿרייד האָט איהם דורכגענומען, ער איז געווען אויס-
געטהאָן פֿון אלעדינג אַרום זיך, ער האָט זיך געפֿיהלט ווי היגעריסען
און האָט זיך בעהאַלטען אין דעם בריהענדיגן וונענשיין. די שמילקױט

הָאָם אִיהֶם אֵינְפֶּאָךְ פֶּעֶרְרִיקֵט גַּעֲמֶאכְט פֶּאָר לױטער צױפֿרירענהײַט, קײַן זאָךְ הָאָם אִיהֶם נײַט גַּעֲשְׂמֶערט, נױר אױבען אײַן דער לױפֿט הָאָם גַּעֲרױשֶׁם דער וױכער קלאַנג, דער קלאַנג פֿון דער אױנגעהײערער מאַשײַן: גָּאָם, וועלכער הָאָם גַּעֲמַרֶאָמֶען אױף זײַן ראָד. אַרום און אַרום אײַן וואַלד הָאָם זײַךְ נײַט גַּעֲרױהרֵט קײַן בלאַט, קײַן צױג.

נאָגעל הָאָם זײַךְ צױנױפֿגעקאַרטשעט פֶּאָר הענוג, ער הָאָם אֵינְפֶּאָךְ צױנױפֿגעצױגען די קניע אױנשער זײַךְ און הָאָם זײַךְ גַּעֲשְׂאָקעלט, וױל אַלעס אײַז געױען אַזױ גױט. ער אײַז גַּעֲרױפֶען געױאָרען און הָאָם גַּעֲנֶמֶטפֶּערט „יאָ“ און זײַךְ אֵינְגעהערט; אָבער קײַנער הָאָם זײַךְ נײַט געױױען. דאָס אײַז דאָךְ געױען מערקױרדיג, ער הָאָם, דױכט זײַךְ, אַזױ דײַטליך געהערט, וױ מען הָאָם אִיהֶם גַּעֲרױפֶען; נאָר ער הָאָם מעהר נײַט נאָכגעדינקט וועגען דעם, פֿילױכט אײַז דאָס בלױז געױען אָן אֵינְבילדונג, נאָר אױף יעדען פֶּאָל הָאָם ער געױאָלט זײַן רױז און נײַט גַּעֲשְׂמֶערט ווערן פֿון קײַנעם. ער אײַז געױען אײַן אַ רעױזע־האַפֿטען צושטאַנד, דורכדרונגען פֿון פֿױשען פֶּעֶרנױגען; יעדער נערט אײַן אִיהֶם אײַז וואָךְ געױען, ער הָאָם גַּעֲפִיהלט מױק בײַ זײַךְ אײַן בלױז, ער הָאָם זײַךְ גַּעֲפִיהלט פֶּעֶרױאָנדט מיט דער גאַנצער נאַטור, מיט דער זונן און מיט די בערג און מיט אַלע אַנדערע זאַכען; ער הָאָם זײַךְ גַּעֲפִיהלט אַרױמגעדינגעלט פֿון זײַן אײַךְ-געֲפִיהל, וואָס הָאָם אַרױסגעברױזט פֿון די בױכער און פֿון די בערגלאַך ערד און פֿון די נראָױען. זײַן זעלע אײַז געױאָרען גרױס און פֿול-קלױנגענדיג וױ אָן אַרנעל אײַן אִיהֶם, און ער הָאָם עס קײַנמאַל נײַט פֶּעֶרנעסען, וױ די מילדע מױק הָאָם גַּעֲשׂױעבט אַרױף און אַראָב בײַ אִיהֶם אײַן בלױז.

אַ צײַט-לאַנג אײַז ער אַזױ געלעגען און הָאָם גַּענאָסען פֿון זײַן אֵינְ-זאַמקײַט. דאָן הָאָם ער דערהערט טרױט אױנטען אױף'ן פֿוס-זעג, וױרק-לױכע טרױט, אײַבער וועלכע ער הָאָם נײַט גַּעקענט קײַן טעות האָבען; ער הָאָם אױפֿגעהױבען דעם קאַפּ און דערזעהן אַ מאַן, וואָס אײַז גַּעקומען פֿון שטאַרט. דער מאַן הָאָם גַּעֲמַרֶאָגען אַ לאַנגען ברויט אױנטער'ן אַרם און גַּעֲפִיהרט אַ קױה אױף אַ שטריק הײַנטער זײַךְ; ער הָאָם זײַךְ געהאַלט מען אײַן אײַן אָבױשען דעם שױיס פֿון געױכט און צולױכע דער הײַז אײַז ער גענאַנגען אײַן אַ בלױזער העמד, אַהן אַ ראָק, נאָר אַרום האַלז הָאָם ער פֿונדעסטױעגען גַּעֲמַרֶאָגען אַ דיקען, רױטען וואָלענעם שאַל, דאָפעלט אַרױמגעױקעלט. נאָגעל אײַז געלעגען שטיל און גַּעקוקט אױף דעם בױער. אָט אײַז ער אַלױז! אָט אײַז ער, דער נאָרױעגער, הע-הע, יאָ, יאָ, דאָ אײַז דער אֵינְגעבױרענער מיט דעם ברויט אױנטער'ן אַרם און מיט דער קױה הײַנטער זײַךְ! אַה — דאָס אײַז ווערטה געױען צו זעהן! הע-הע-הע-הע-

נאָם איז מיט דיר, די בראַווער וויקינג פֿון נאַרוועגען! ווען די וואָלסט אויפֿטאַכען אַביסעל דיין שאַל און אַרויסלאָזען דעם אונפֿלייט, וואָלסט די פֿשוט ניט נעקענט לעבען, די וואָלסט דורך דעם געקריגען צופֿיעל פֿרישע לופֿט און געשטאַרבען דערפֿון. אין די פרעסע וואָלט בעקלאָגט דיין פֿריה-זייטיגען טיים און וואָלט געמאַכט אַ נומער דערפֿון; און דער ליבעראַלער סמאַרטינגסמאַן וועלע וועלעסען וואָלט אַריינגעטראָגען אין פֿאַרלאַמענט אַ פֿאַרשלאַג מנח דער שטריינגער בעשיצונג פֿון דעם נאַציאָנאַלען אונפֿלייט.

ביי נאַגעל'ן אין מוח האָט אַרויסגעפֿלאַצט איין לוסטיגע ביטערקייט נאָך דער אנדערער. ער איז אויפֿגעשטאַנען און אַ צוהיזערען און פֿער-ביטערטער האָט ער זיך געלאָזט געהן אַהיים. ניין, ער איז אימער גערעכט געווען, איבעראַל בלויז גרויסע, אומגעלומפערטע שטיוועל און אונפֿלייט אין אַלמער פֿערשימעלטער קעז און לוסטער'ס קאַמעכיום. יאָ, דאָס מוז ער ווירקליך זאָגען, אין אַלע עקען און קאַנטען איז פֿאַראַהן אַרעמקייט און נויט. און די מענשען זיינען מיטעל-גרויסע בירגער אין דריי שטאַקייגע הייזלאַך; זיי עסען און טרינקען וויפֿיעל זיי דאַרפֿען נור, לאָזען זיך וואַיל-נעהן ביי „טאַדדי“ און וואַהל-פֿאַליטיק און האַנדלען טאַג-אויס באַגראַיין טיס גרינער זויף און מעשענע קעמלאַך און פֿיש! נאָר ביינאַכט, ווען עס בליצט און דונערט, דאַן ליגען זיי אין דערהיים אין איין שרעק און זאָגען תהלים! יאָ, זוכט אַקאַרשט איין איינציגע געהעריגע אויסנאַהמע און זעהט, צי וועט איהר זי געפֿינען! גיט אונז צום ביישפֿיעל אַן ענט-וויקעלטעס פֿערברעכען, אַן אויסנאַהם פֿון אַ זונד! אָבער ניט די לעכער-ליכע, קרעמערשישע אַלף-בית-פֿעהלערן, ניין, די זעלטענע, אונגעהערטע אויסגעלאַסענהייט, די אויסגעזוכטע פֿערדאָרבענהייט, די קעניגס-זינד, וועלכע איז פֿול פֿון דער גאַנצער רויער הערליכקייט פֿון'ם גיהנום! ניין, ניין, ס'איז אַלעס אזוי קליינליך, די גרויסער גאָט, אזוי קלענליך! . . . אָבער אז ער איז צוריק-צו-וועגס אַריבער איבער די בריקען און האָט דערוועהן דאָס גאַנצע רוישיגע לעבען אַרום זיך, איז ער ביסלאַכווייז געוואָרען בעסער אויפֿגעלייגט, ער איז ווידער געוואָרען לוסטיג און האָט אנגעהויבען זינגען. ס'איז ניט געווען קיין וועטער, זיך אַרומצוטראָגען מיט אומעסיגע געדאַנקען, ס'איז געווען אַ גוט וועטער, שעהן וועטער, אַ שטראַהלענדער טאַג אין יוני. דאָס גאַנצע שטעדטעל איז געלעגען און האָט געבלישטשעט אין וונענשיין ווי אַ פֿער'כשוף'טע שטאַדט.

אז ער איז געקומען . . . האָטעל האָט ער שוין לאַנג געהאַט פֿערנעסען אַן זיין גאַנ- . . . זיין האַרץ איז געווען אַהן

ערדגרניש, ביי איהם אינעווייניג האָט ווידער געשמראַהלט האָס בילד פֿון'ס
שיפֿעל פֿון וואויל-שמעקענדען האַלץ און מיט אַ זענעל פֿון העל-בלויזער
זייד, וואָס איז אויסגעשניטען אין דער פֿאַרם פֿון אַ האַלבער לבנה.
זיין מערקווירדיגע, מילדע שטימונג האָט אָנגעהאַלטען דעם גאַנצען
טאָג. אָבער-צייט איז ער ווידער אַרויסגעגאַנגען, האָט זיך ווידער געלאָזט
געהן מיט'ן זעלבען וועג אַרונטער צום ים און ווידער געפֿונען די טויענד
קלייניגקייטען, וועלכע האָבען איהם אַריינגעבראַכט אין התפעלות. די
זונן האָט זיך אַרונטערגעלאָזט, דאָס ברומאַלע, שרפה'נדע ליכט איז
געוואָרען שוואַכער און האָט זיך ווייך פֿונאַנדערגעגאַסען איבער'ן וואַסער;
זאָגאר דער ליאַרם פֿון די שיפֿען איז געוואָרען שטילער. נאָגעל האָט
געזעהן, אז דאָ און דאָרט אויף'ן ברעג זיינען אויפֿגעצויגען געוואָרען די
פֿאַהנען; אויך אויף פֿיעל הייזער פֿון דער שטאָדט האָבען געפֿלאַטערט
פֿאַהנען, און ביסלאַכווייז האָט די אַרבייט אויף דעם האַפֿען אין גאַנצען
אויפֿגעהערט.

ער האָט אַ וויילע נאָכגעדיינקט וועגען דעם, דאָן איז ער ווידער
אַרויף אין וואַלד, אַרומגעשפּאַנט אַהין און אַהער, איז צוגעגאַנגען ביי'ן
פּאַסטאָר'ס הויף און האָט אַריינגעקוקט אינעווייניג. פֿון דאָרט איז ער
ווידער אַוועק אין וואַלד, האָט זיך דורכגעכויערט ביז צו דעם דונקעל-
סטען אָרט, וואָס ער האָט געקענט געפֿינען, און זיך אַנידערגעזעצט אויף
אַ שטיין. ער האָט אָנגעשפּאַרט דעם קאָפּ אָן איין האַנד און מיט דער
אַנדערער האָט ער זיך געקלאַפּט אויף'ן קניע. אַזוי איז ער געזעסען אַ
לאַנגע צייט, פֿילייכט אַ שעה נאָכאַנאַנד, און אז ער האָט זיך ענדליך
אויפֿגעהויבען, כדי צו געהן, איז שוין די זונן געווען אונטערגעגאַנגען. די
ערשטע צייכענס פֿון דער דעמערונג זיינען געלעגען איבער דער שטאָדט.
אַ גרויסע איבערראַשונג האָט איהם בעגעגענט. אז ער איז אַרויס-
געקומען פֿון וואַלד, האָט ער דערזעהן אַ מאַסע פֿלאַקערענדע פֿייערן
אַרום אויף די הויכע פּלעצער, פֿילייכט אַ צוואַנציג שייטער-הויפֿענס,
וועלכע האָבען געברענט אין אַלע ריכטונגען און אויסגעזעהן ווי קליינע
זונען. דרויסען אויף'ן וואַסער האָט עס גערוישט פֿון שיפֿלאַך, וואו מען
האָט געהאַלטען אין איין אָנצינדען בענגאַלישע שוועבעלאַך, וועלכע האָבען
אויפֿגעפֿלאַקערט מיט אַ רויטען און גרינעם פֿלאַם; פֿון איין שיפֿעל, אין
וועלכען אַ קוואַרטעט איז געזעסען און געזונגען, זיינען זאָגאר אַרויסגע-
לאָזט געוואָרען ראַקעטען אין דער לופֿטען. אַסך מענשען זיינען אַרומגע-
גאַנגען אַהין און אַהער; דער האַפֿען, וואו די דאַמפּף-שיפֿען האָבען זיך
אָכגעשטעלט, איז געווען שוואַרץ פֿון מענשען.

נאגעל האָט אַ נעשריי געמעהאָן פֿאַר פֿערוואונדערונג, ער האָט זיך
געווענדעט צו אַ מאַן אין איהם געפֿרענט, וואָס די פֿייערן און די פֿאַהנען
בעדייטען. דער מאַן האָט איהם אָנגעקוקט, האָט אויסגעשפיגען, איהם
וידער אמאָל אָנגעקוקט און געענטפֿערט, ס'איז דער 23טער יוני,
יאָהאָניס-אָבענד. אזוי? אַלואָ יאָהאָניס-אָבענד! יא, ס'איז גאַנץ ריכטיג,
נאָר קיין מעות ניט, עס שטימט מיט'ן דאַטום. אזוי — אַלואָ יאָהאָניס-
אָבענד היינט, הע-הע, אז עס געהט איינעם גוט, געהט עס מיט אַלעמען,
איז נאָך דערצו יאָהאָניס-אָבענד אויך! נאגעל האָט זיך פֿון צופֿרידענהייט
געריכען די הענד און האָט אויך אַרונטערגעשפּאַצירט צום דאַמפֿ-שיף-
האַפֿען; עטליכע מאָל האָט ער ווידערהאַלט פֿאַר זיך, אז עס איז אַ גליק
אויסער גלייכען, נאָך דערצו יאָהאָניס-אָבענד אויך!

אין מיטען אַ קאַמפּאַניע פֿון דאַמען און העררען האָט ער שוין פֿון
ווייטען דערוועהן דאַנגי קיעלאַנד'ס בלוט-רויטען זונען-שירם, און אז ער
האָט גלייך נאָכדעם דערוועהן דאָקטאָר סטענערסען אויך, האָט ער גאָר
ניט איבערגעטראַכט, נאָר איז צוגעגאַנגען צו איהם. ער האָט זיך פֿער-
נייגט, געדריקט דעם דאָקטאָר'ס האַנד און איז געבליבען שטעהן אַ פֿאַר
מינוטען מיט אַ הוילען קאָפּ. דער דאָקטאָר האָט איהם פֿאַרגעשטעלט
פֿאַר דער געזעלשאַפֿט; פֿרוי סטענערסען האָט איהם אויך דערלאַנגט די
האַנד, אין ער האָט זיך אַנידערגעזעצט לעבען איהר. די פֿרוי איז געווען
בלייך און האָט געהאַט אַ גראַע געזיכטס-פֿאַרב, וואָס האָט איהר געגע-
בען אַ קריינקליכען אויסזעהן, נאָר זי איז געווען זעהר יונג, קוים איבער
צוואַנציג יאָהר. זי איז געגאַנגען וואַרם אָנגעטהאָן.

נאגעל האָט צוריק אָנגעטהאָן די מיץ און זיך ווענדענדיג צו אַלעמען,
האָט ער געזאָגט:

ביטע, ענטשולדיגט, וואָס איך שפּאַר זיך אַרײַן אין אייער געזעל-
שאַפֿט, וואָס איך קום ווי אַן אויסגעבעטענער . . .

„בעסטער, איהר מאַכט אונז אַ פֿערגניגען,“ האָט איהם די פֿרוי
מיט אַ ליעבענסווירדיגען טאָן איבערגעשלאָגען די רייד. „פֿילייכט וועט
איהר אויך נאָך געבען אַ ליעד אויך?“

„גײן, דאָס קען איך ליידער ניט,“ האָט נאגעל געענטפֿערט, „ב'האַב
אזוי ווייניג סאַלאַנט פֿאַר מוזיק ווי גור מעגליך.“

„אין געגענטהייל, ס'איז גוט געווען, וואָס איהר זייט געקומען; מיר
דאַכען גראַד גערעדט פֿון אייך,“ האָט זיך דער דאָקטאָר אָכגערופֿען.
„אָבער יעדענפֿאַלס שפּיעלט איהר דאָך פֿידעל?“

„ניין,“ האָט נאָגעל ווידער געזאָגט און צוגעשאַקעלט מיט'ן קאָפּ; ער האָט אויך אַ שמייכל געטהאָן דערביי. „ניין, איך שפּיעל ניט.“ אָבער פּלוצלינג, אָהן אַ שום מאַטיוו, שמעהט ער אױף, און בעת ווען זיינע אויגען פּונקלען איינפאַך, זאָגט ער: „יא, איך בין היינט פּרעה-ליך. ס'איז היינט דעם גאַנצען טאָג געווען אזוי אויסערגעווענהליך שעהן, זינט איך האָב זיך היינט אין דער פּרייה אויפגעכאַפט פּון שלאָף! צעהן שטונדען נאַכאַנאַנד בין איך אַרומגעגאַנגען אין שעהנסטען טרוים. שמעלט זיך פּאַר: איך ווער בוכשטעבליך פּערפּאַלנט פּון דער פּאַנטאַזיע, און איך געפּיך זיך אין אַ שיפּעל פּון וואויל-שמעקענדען האַלץ, מיט אַ זעגעל פּון העל-בלויער זייד, וואָס איז אויסגעשניסען אין דער פּאַרס פּון אַ האַלבער לבנה. איז דאָס ניט שעהן? דער געשמאַקער ריח פּון'ס שיפּעל לאָזט זיך ניט בעשרייבען, כ'וואָלט עס ניט געקענט, ווי גערן איך זאָל עס ניט וועלען, און ווי געשיקט איך זאָל ניט זיין, דאָס רעכטע וואָרט דערצו וואָלט איך דאָך ניט געפּונען. אָבער וואָס זאָגט איהר פּאַרס? מיר קומט פּאַר, אזוי ווי איך וואָלט געווען אויף'ן ים און געכאַפט פּיז מיט אַ זיל-בערנער אַנגעל. יא, מיט אַ זילבערנער אַנגעל, מוזט איהר וויסען; ווי? ענטשולדיגט, מיינע דאַמען, אָבער דיינקט איהר ניט, אז עס איז פּונקט אזאָ שעהנע ווי אַ מערקווירדיגע פּאַרשמעלונג, דאָס מיט דעם שיפּעל, אַ שיפּעל פּון דעם סאָרט?“

קיין איינע פּון די דאַמען האָט ניט געענטפּערט; זיי זיינען געבליבען זיצען אין פּערלענענהייט, האָבען זיך אָנגעקוקט און זיך געפּרעגט איינע די אַנדערע מיט די אויגען, וואָס עס איז צו מהאָן אַזונד; אָבער ענדליך האָט איינע נאָך דער צווייטער אָנגעהויבען לאַכען; זיי האָבען איהם גאָר ניט געשאַנעוועט, נאָר געלאַכט פּון אַלצדינג.

נאָגעל האָט געקוקט פּון איינער צו דער אַנדערער, זיינע אויגען האָבען נאָך געפּונקעלט, און ס'איז קענטיג געווען, אז ער טראַכט נאָך ווענען דעם שיפּעל מיט'ן בלויען זעגעל, אָבער זיינע ביידע הענד האָבען אַביסעל געצימערט, כאַטש זיין געזיכט איז געווען רוחיג.

דער דאָקטאָר איז איהם געקומען צו הילף און האָט געזאָגט:

„יא, דאָס איז אַלזאָ אַ מין האַלוצינאַציע, וועלכע . . .“

„ניין, ענטשולדיגט,“ האָט ער געענטפּערט. „איבערויגענט יא; פּאַרוואָס ניט? ס'איז מיר אַלצאיינס, ווי איהר וועט עס רופּען. איך בין דעם גאַנ-צען טאָג געווען אזוי פּער'כשוף'מ; צי ס'איז אַ האַלוצינאַציע, צי ניט, ס'האָט זיך אָנגעפּאַנגען היינט אין דער פּרייה, בעת איך בין נאָך געלעגען אין בעט. כ'האָב געהערט, ווי אַ פּליג זומעט, דאָס איז געווען מיי ערשטע

בעזראבטע פֿאַרשטעלונג, נאָכדעם ווי איך האָב זיך אריינגעכאַפט; דאָן
 האָב איך געזעהן, ווי די זונן גנב'עט זיך אריין דורך אַ לאַך אין פֿאַרהאַנג
 צו מיר אין צייטער, און מיט איין קלאַפּ איז איבער מיר געקומען אַ
 זאַרמע, ליכטיגע שטימונג. כ'האָב דערפֿיהלט עפעס אַ מין געפֿיהל פֿון
 זיכער אין מיין זעלע; שטעלט זיך פֿאַר אַ שטילען גערויש אין גראָן, און
 אז דאָס דאָזיגע גערויש געהט דורך אייער האַרץ, האַלוצינאַציע — יאָ,
 ס'איז פֿיליכט געווען דאָס, כ'ווייס עס ניט; אָבער פֿערגעסט ניט, איך בעט
 אייך, אז איך האָב געמוזט זיין אין אַ געוויסען צושטאַנד פֿון עמפֿענג-
 ליכקייט, אז איך האָב דער פֿליג גראָד אינ'ם רעכטען מאָמענט דערהערט,
 אז איך האָב אין דעם דאָזיגען מאָמענט געדאַרפֿט האָבען גראָד אָט דעם
 באָרט אין אַזוי פֿייעל ליכט; בלויז אַ שטראַהל זונן, וואָס איז אַריינגע-
 קומען דורך אַ לאַך אין פֿאַרהאַנג, א. א. וו. נאָר אזויך בין שפעטער אויפֿ-
 געשטאַנען און אַרייסגעגאַנגען, האָב איך פֿריהער פֿון אַלצדינג געזעהן אַ
 שעהגע דאַטע אין אַ פֿענסטער" — דערביי האָט ער אַ קוק געטהאָן אויף
 פֿרייליין אַנדרעסען, ווילכע האָט אַראָנגעלאָזט די אויגען — "דאָן האָב
 איך געזעהן אַ היכטע ביסעל שיפֿען, דערנאָך אַ קליין מיידעלע, וואָס
 האָט געהאַלטען אַ קאַפּ אויף אַרם, א. א. וו.; אַלין אַזעלכע זאַכען, וואָס
 יעדע איינציגע פֿון זיי האָט געטאַכט אויף מיר אַן איינדרוק. אין אַ וויילע
 אַרום בין איך אַוועק אין וואַלד, און דאָרט האָב איך דאָס געזעהן דאָס
 שיפֿעל און די האַלבע לבנה, בעת איך בין געלעגען אויף'ן הוקען און
 אַרויפֿגעקוקט אין הימעל."

די דאַטען האָבען נאָך אַלין געלאַכט: ס'האָט אויסגעזעהן, עפעס
 אזוי ווי דער דאָקטאָר וואָלט אויך געהאַלטען דערביי אָנגעשטעקט צו
 ווערן פֿון זייער געלעכטער; ער האָט מיט אַ שטייבעל געוואָגט:
 "אַזאָ מיט אַ זילבערנער אַנגעל האָט איהר געכאַפט פֿייש?"
 "יאָ, מיט אַ זילבערנער אַנגעל."
 "האהאָחא!"

דאָ איז דאַגני קיעלאַנד פֿלוצלינג אַריין דאָס בלוזט אין פנים, און
 זי האָט זיך אָנגערופֿען:

"איך בעגרייף זעהר גוט, אז אזא פֿאַרשטעלונג . . . איך פֿאַר מיין
 טהייל זעה דאָס שיפֿעל גאַנץ דייטליך; און דעם זענעל, יענע בלויע
 האַלבע לבנה . . . און שטעלט זיך פֿאַר, אַ ווייסע זילבערנע אַנגעל,
 וואָס לאָזט זיך אזוי אַרונטער אין וואַסער! מיר דוכט, דאָס איז שעהן."
 מעהר האָט זי ניט געקענט זאָגען, זי האָט געשטאַמעלט און איז

געבליבען זיצען ווי צונגעשמידט צו איהר אָרם; זי האָט אַראָבגעקוקט צו דער ערד.

נאָגעל איז איהר גלייך געקומען צו הילף:

"יא, ניט וואהר? כ'האָב אויך מיט איינמאָל געזאָגט צו זיך אליין: גיב אַכטונג, דאָס איז אַ טרוים, אַ פֿאַראויסזאָגונג; דאָס איז געוויס אַ מיין וואָרנונג פֿאַר דיר; כאַפּסט דו פֿיזש, זאָל דאָס זיין נור מיט ריינע אנגלען, מיט ריינע! . . . דאָקטאָר, איהר האָט געפֿרעגט, צי איך שפיעל? איך שפיעל ניט, אַבסאָלוצט ניט; כ'פֿאַהר אַרום מיט אַ וויאָלין-קאַסטען, אָבער ס'איז אפילו קיין וויאָלין דאָרט ניטאָ, דער קאַסטען איז ליידער פֿול מיט שמוציגע וועש. מיר האָט זיך נור געדוכט, אז עס פאַסט זיך צו האָבען אַ וויאָלין-קאַסטען צווישען די זאַכען; דערפֿאַר האָב איך זיך דערמיט פֿערוואָרגט. יא, האָט איהר שוין געהערט אזאָ שגעון? כ'זווייס ניט, פֿילייכט וועט איהר דורך דעם קריגען אַ שלעכטען איינדרוק פֿון מיר; אָבער איך קען זיך גאָר נישט העלפֿען, כאַטש עס טהוט מיר ווירקליך לייד. איבעריגענס איז די זילבערנע אנגעל שולדיג אין אלצ-דינג."

די ערשטזינטע דאַטען האָבען שוין מעהר ניט געלאַכט; זאָגאר דער דאָקטאָר, דער לאַנד-ריכטער ריינערט און דער אַדיונקט זיינען אלע דריי געזעסען מיט אָפֿענע מיילער. אלע האָבען זיי קיין אויג ניט אַראָבגענומען פֿון נאָגעל'; דער דאָקטאָר האָט איינפֿאַך ניט געוואוסט וואָס צו דינקען דעריבער. וואָס טהוט זיך פֿאַרט ביי אָט דעם ווילד-פֿרעמדען מענשען אין קאַפּ? נאָגעל אליין האָט זיך ריהיג אַנידערהגעזעצט אויף זיין אָרם און ס'האָט אויסגעזעהן, אז ער וויל מעהר גאָרנישט זאָגען. אַ וויילע האָט זיך אַלעמען געדוכט, אז עס וועט גאָר קיין סוף ניט געהטען צו דעם פֿיינליכען שטיל-שווייגען; אָבער פֿרוי סטענערסען איז באַרד געקומען צו הילף. זי איז געווען די ליעבענסווירדיגקייט אליין, איז געווען ווי אַ סומער צו אַלעמען און האָט אַכטונג געגעבען, אז קיינער זאָל ניט קומען צו קורץ. זי האָט בכיוון פֿערקנייטשט דעם שמערן און זיך גע-מאַכט עלטער ווי זי איז געווען, בלויז כדי איהרע ווערטער זאָלען האָבען מעהר געוויכט.

"איהר קומט פֿון אויסלאַנד, הערר נאָגעל?" האָט זי געפֿרעגט.

"יא, גנעדיגע פֿרוי."

"פֿון העלזינגפֿאַרם, גלויב איך, האָט מיין מאַן געזאָגט?"

"יא, פֿון העלזינגפֿאַרם. דאָס הייסט, לעצטענס פֿון העלזינגפֿאַרם."

איך בין אַן אַנגאַנאָס און האָב דאָרט אַ קורצע צייט בענוכט די שולע."

פּוּע.

„און ווי נעפֿעלט אייך די שטאָדט?“ האָט זי ווייטער געפֿרענט.

„העלוינפֿאַרס?“

„ניין, אונזער שטאָדט.“

„אה, אַ גרויסאַרטיגע שטאָדט, אַ בעזויבערנדער אָרט! ס'וויילט זיך מיר גאָר ניט אַוועקפֿאַהרען פֿון דאַנען, ניין, ווירקליך ניט. האַהאַהאַ, יאָ; דאָס דאַרף אייך פֿונדעסטוועגען ניט צו שטאַרק דערשרעקען, פֿילייכט פֿאַהר איך ווען עס איז דאָך אַוועק, דאָס היינט אָב פֿון די אומשטענע-דען. . . יאָ, וואָס האָב איך געוואָלט זאָגען? — און דערביי איז ער ווידער אויפֿגעשטאַנען — אייב איך האָב מיט מיין קומען געשטערט, בעט איך זעהר מיר צו ענטשולדיגען. די זאַך איז די, אַז איך וואָלט געווען זעהר צופֿרירען, ווען איך קען דאָ זיצען און זיין מיט אייך צוזאַ-מען; כ'האָב אייגענטליך ניט קיין סך, מיט וועמען איך קען זיין, און איך בין אלעמען פֿרעמד. איהר וועט מיר פֿערשאַפֿען אַ פֿערגניגען, ווען איהר וועט זיך פֿאַלשטענדיג טאַכען ניט וויסענדיג, אַז איך בין דאָ צווישען אייך און ווייטער אָנגעהן מיט אייער געשפרעך ווי פֿאַר מיין קומען.“

„איהר האָט געהאַט אַ שטיקעל אָבוועקסלונג, זינט איהר זייט דאָ, האָט דיינערט מיט אַ נידריגער שטימע געזאָגט.

דערזיף האָט נאַגעל געענטפֿערט :

„אייך, הערר לאַנד-ריכטער, דאַרף איך נאָך מאַכען אַ פֿרוואַטע ענטשולדיגונג. און איך בין גרייט, אייך צו געבען יעדע צופֿרידענשמע-לינג, וועלכע איהר קענט נור פֿערלאַנגען; אָבער ניט איצט, ניט וואַהר? ניט איצט?“

„ניין, דאָס געהערט ניט אַהער,“ האָט דיינערט געענטפֿערט קורץ.

„ניין, ניט וואַהר!“ האָט אייך נאַגעל געזאָגט. „אויסערדעם בין איך

היינט אַזוי פֿרעהליך,“ האָט ער ווייטער געזאָגט, און אַ וואַרעמער שמייכעל האָט זיך אַריבערגעצויגען איבער זיין געזיכט; אָט דער שמייכעל האָט זיין פנים געטאַכט העלער; אַ רגע האָט ער אויסגעזעהן ווי אַ קינד. דאָס איז אַ וואַנדערבאַרער אָבענד, און באלד וועלען די שטערנען שטעהן אויפֿ'ן הימעל. הייך אין טיעף אויף די בערגלאַך ברענגען די פֿייערן, און פֿון'ס ים הערט זיך אַ געזאָגט. הערט אַקאַרשט! גאָר ניט שלעכט! כ'בין אַ קנאַפֿער סבין דערויף; נאָר איז עס נישט גאַנץ גוט? עס דערמאַנט מיר אביסעל אַן אַ נאַכט אויפֿ'ן מיטלענדישען ים אַרום טונים, עס ווינען אידאי געיינען אַ הינדערט פֿאַסאַזשירען אויפֿ'ן שיף. אַ זינגער-כאַר, וואָס איז געפֿאַהרען פֿון ענגעלדייאַ קיין סאַרדיניען, איך בין ניט געווען פֿון

דער קאמפאניע און האָב ניט געקענט זינגען; איך בין נור געזעסען
 איינ'ן פֿערדעק און האָב זיך צוגעהערט, בשעת דער כאָר האָט געזינגען
 אינטען אין סאלאָן. ס'האָט כמעט געדויערט די גאנצע נאַכט; איך וועל
 קיינמאָל ניט פֿערגעסען, ווי מיסטיש שעהן ס'האָט אָנגעקלונגען אין דער
 לעבליכער נאַכט. שטילערהייט האָב איך צוגעמאַכט אלע טהירען צום
 סאלאָן, כ'האָב אזוי צו זאָגען איינגעשלאָסען דעם געזאַנג, און דאָ איז
 מיר פֿאַרגעקומען, עפעס אזוי ווי די מענער וואָלטען אַרויפֿגעקומען פֿון'ם
 אָבגרונד פֿון ים, יאָ, אזוי ווי דאָס שיף וואָלט געוואָלט אונטער ריישענ-
 דער מוזיק אַריינפֿאַהרען אין די אייביגקייט. שמעלס זיך פֿאַר עמוּאַם ווי
 אַ ים פֿול מיט געזאַנג, אָן אונטער-ערדישער כאָר.
 פֿרייליין אַנדערעסען, וואָס איז געזעסען לעבען נאַנעל'ן, האָט זיך ניט
 זיילענדיג אַרויסגעכאַפט:

„יאָ, גאָט, ווי הערליך דאָס האָט געמוזט זיין!“
 „פֿרייליין,“ האָט נאַגעל געזאָגט, „כ'האָב נור איין מאָל געהערט
 עפעס שעהנערס דער פֿון, און דאָס איז געווען אין חלום. אָבער ס'איז
 שוין אַ לאַנגע צייט, אַז דאָס האָט זיך מיר גע'חלום'ט; דעמאָלס בין איך
 געווען אַ קינד. מען האָט מעהר ניט קיין שעהנע טרויערען, ווען מען מער
 אַ דערוואַקסענער מענש — וואָלט איך שיער ניט געזאָגט.“
 „ניט?“ האָט דאָס פֿרייליין געזאָגט.

„אָך, ניין. דאָס איז נאַטירליך איבערטריבען. אָבער . . . מיין לעצ-
 טען חלום קען איך זיך נאָך אזוי דייטליך דערמאָנען. כ'האָב געזעהען אַ
 ווייטען, ברייטען זומפ . . . איבעריגענס, ענטשולדיגט מיר, איך האָלט
 אין איין ריידען און פֿאַל איך דערמיט צו לאָסט, ווייל איהר טוום טיך
 אויסהערען; דאָס מוז דאָך ווערן צו לאַנגווייליג. אָבער ניט איסער רייד
 איך אזויפֿיעל, דאָס דאַרפֿט איהר ניט גלויבען.“

דאָ האָט דאַנני קיעלאַנד גענומען דאָס וואָרט און געזאָגט:
 „דאָ איז געוויס ניטאָ קיינער, וואָס זאָל איך ליעבערשט ניט וועלען
 אויסהערען, איידער אַליין עפעס צו דערזעהלען.“ און זיך אָנבויענדיג
 צו פֿרוי סמענערסען, האָט זי געשעפטשעט: „קענט איהר איהם ניט
 בריינגען דערצו? בעסטע, טהוט עס. איהר הערט דאָך, וואָס פֿאַר אַ
 שטימע ער האָט!“

נאַנעל האָט אַ שטייכעל געטהאָן און האָט געזאָגט:
 „יאָ כ'וויל גערן פֿלוידערן ווייטער. אין אַלגעמיין גערעדט, בין איך
 דאָך היינט אָבער אזוי גוט אריפֿגעלייגט דערצו; גאָט ווייס, וואָס מיר
 איז אייגענטליך געשעהן . . . נאָ, דער קליינער חלום איז איבעריגענס

ניח געווען קיין בעזונדערעם. איך האָב געזעהן אַ ווייטען, ברייטען וואַס
אָהן ברטער, נאָר מיט אַ מאַסע בויס-וואַרצלען, וועלכע האָבען זיך אַרומ-
געוואַלנערט איבעראַל ווי מאַדנע פֿעדערעהמע שלאַנגען. אַ וואַהנדיגער
מאָן איז אַרומגעגאַנגען צווישען אָט די אַלע קרומע וואַרצלען. איך זעה
איהם נאָך, ער איז געווען בלייך און האָט געהאַט אַ סונקעלע באַרד,
נאָר די באַרד איז געווען אזוי קליין און דין, אַז דאָס געזיכט ווינס האָט
איבעראַל דורכגעבלישטשעט. מיט פֿונאַנדערגעפֿענטע, אויפֿגעריסענע
אויגען האָט ער זיך אומגעקוקט אַרום זיך, און ווינע אויגען ווינען געווען
פֿיל מיט לידען. איך בין געלעגען הינטער אַ שטיין און האָב אַריבער-
געשרייען צו איהם. דאָ קוקט ער זיך מיט אַמאָל אום צום שטיין און
ווערט נאָר ניט ערשטיינט פֿון דעם קלאַנג, וואָס קומט פֿון דאָרט;
ס'האָט אויסגעזעהן, עפעס אזוי ווי ער וואַלט גאַנץ גוט געוואוסט, אַז איך
ליג דאָרט, כאַטש איך בין געווען גוט פֿערשטעקט. די גאַנצע צייט
נאָכאַנאַנד האָט ער געהאַלטען אין איין קוקען אויפֿ'ן שטיין, איך האָב
געטראַכט ביי זיך: נישקשה, ער וועט מיך ניט געפֿינען און אין ערנסטען
פֿאַל קען איך דאָך אַנטלויפֿען, ווען ער וועט צוקומען. און הגם עס איז
מיר נאָר ניט ליעב געווען, וואָס ער קוקט אזוי צו מיר, האָב איך פֿונד-
דעסטוועגען ווידער אַמאָל אַ געשריי געטהאָן, כדי איהם צו שרעקן. ער
האָט געמאַכט אַ פֿאַר טרויט צו מיר, דאָס מויל האָט ער געפֿענט און
איז געווען גרויט צו בייסען; אָבער ער האָט זיך ניט געקענט ריהרען
פֿון אָרט, די וואַרצלען האָבען זיך אויפֿגעהויבען ווי טהורעמס און איהם
פֿערשטעלט דעם וועג, די וואַרצלען האָבען איהם אַראַבגעדריקט צו דער
ערד, און ער איז ניט געקומען קיין איין טרויט ווייטער. כ'האָב ווידער אַ
געשריי געטהאָן, כ'האָב אויסגעשריען פֿיעל מאָל נאָכאַנאַנד, כדי איהם
ווי געהעריג איז אַרײַנצובריינגען אין שפּאַן, און ער האָט אָנגעהויבען
אַרבייטען מיט די וואַרצלען און ווי אַבראַמען. ער האָט אָנגעוואַרפֿען
גאַנצע אָרעמס און אַ וייט און האָט זיך געסטאַרעט צוקומען צו מיר:
אָבער ס'איז געווען אומזיסט. ער האָט אָנגעפֿאַנגען אזוי צו קרעכענען,
אַז איך האָב עס אויט געהערט ביז צו מיר, און ווינע אויגען ווינען אזוי
ווי פֿערנליווערט געוואַרען פֿאַר שמערץ; נאָר אַז איך האָב געזעהן, אַז
איך בין אַבסאָלוט זיכער, בין איך אויפֿגעשטאַנגען און האָב אַ סאַך געד-
טראָן מיט מיין מיין אין דער לופֿט און זיך געווען פֿאַר איהם אין מיין
גאַנצער געשטאַלט און זיך געריינט מיט איהם, שרייענדיג צו איהם אָהן
אויפֿהער, האַלאָ! און קלאַפֿענדיג מיט די פֿיס און ווידער רופֿענדיג
האַלאָ! כ'בין צוגעגאַנגען געהענטער, כדי איהם ביז אויף בלוט צו

מארטערן, כ'האָב אויסגעשטרעקט די פֿינגער און אָנגעדייטעט אויף איהם
און גאַנץ נאָהענט אויסגערופֿען „האַלאָ“, כדי איהם ווי זויט מעגליך
נאָך מעהר אַרויסצובריינגען פֿון די כלים; דערנאָך האָב איך ווידער אָב-
געטראָטען צוריק און איהם געלאָזט שמעהן דאָרט און זעהן, אז איך בין
געווען אזוי נאָהענט לעבען איהם. אָבער ער האָט נאָך ניט אויפֿגעגעבען
אַלצדינג, ער האָט נאָך אַלץ געקעמפֿט מיט די וואָרצלען, האָט געאַרבייט
אזוי ווי ער וואָלט גאָר קיין שמערץ ניט געפֿיהלט. האָט זיך צובלוטיגט,
זיך צוקלאַפּט דאָס געזיכט, האָט זיך אויפֿגעהויבען אויף די שפיץ פֿינגער
און איז געשטאַנען און האָט אַריבערגעשריען צו מיר. יאָ, קענט איהר
זיך פֿאַרשמעלען? ער איז געשטאַנען אויף די שפיץ פֿינגער און געקוקט
אויף מיר און געשריען! און פֿון זיין געזיכט האָט גערונגען דער שווייס,
ס'איז געווען פֿערקרימט פֿון מורא'ידגע ליידען, ווייל ער האָט מיך ניט
געקענט כאַפֿען. כ'האָב איהם געוואָלט מרייבען נאָך ווייטער, כ'בין
צוגעגאַנגען נאָך געהענטער, כ'האָב איהם פֿאַר דער נאָז צוגעקנאַקט מיט
די פֿינגער און מיט דעם שרעקליכסטען שפּאַט געזאַגט: מיהיהיהיה.
כ'האָב איהם געוואָרפֿען אַ בוים-וואָרצלעל, איהם געטראָפֿען אויף'ן מויל;
ס'האָט זיך מיר איינגעגעבען, איהם כמעט צו פֿערטומלען און איהם
אַנידערוואָרפֿען אויף דער ערד; אָבער ער האָט בלויז אויסגעשפיגען דאָס
בלוט און זיך אָנגעכאַפּט פֿאַר'ן מויל און ווידער אָנגעהויבען אַרבייטען
מיט די וואָרצלען. דאָ האָב איך געמיינט, אז איך קען עס וואַגען, כ'האָב
אויסגעשטרעקט די האַנד און איהם געוואָלט אָנכאַפֿען, אין מיטען אויף'ן
שמערן האָב איך איהם געוואָלט אַ דריק טהאַן מיט'ן פֿינגער און דערנאָך
אָבטרעטען צוריק; אָבער אין דער זעלבער רגע האָט ער מיך אָנגעכאַפּט. גאָט,
ווי שרעקליך איז דאָס געווען, ווען ער האָט מיך אָנגעכאַפּט! ווי אַ וויל-
דער האָט ער מיך אַ פּאַק געטהאַן און זיך פֿעסט איינגעקערעמפֿט אין
סיין האַנד. כ'האָב געגעבען אַ געשריי; אָבער ער האָט מיך בלויז גע-
האַלטען ביי דער האַנד, און דאָן איז ער מיר נאָכגעגאַנגען. מיר זיינען
אַרויס פֿון'ם זימפ; די בוים-וואָרצלען האָבען איהם שוין ניט געשמערט,
ווייל ער האָט מיך געהאַלטען ביי דער האַנד, און מיר זיינען צוגעקומען
צו דעם שטיין, וואו איך האָב זיך פֿריהער בעהאַלטען. אז מיר זיינען
דאָרט געשטאַנען, האָט זיך דער מאַן אַנידערגעוואָרפֿען פֿאַר מיר און
געקושט די ערד, וואָס איך האָב געטרעטען; אַ צובלוטיגטער, אַ צוריד-
סענער איז ער געלעגען פֿאַר מיר אויף די קניע און האָט מיר געדאַנקט,
דערפֿאַר וואָס איך בין געווען גוט צו איהם, ער האָט מיך געבענשט און
געבעטען גאָט, מיר צו בעזאָהלען דערפֿאַר, זיינע אוינען זיינען געווען

אָפֿען און פֿול מיט גוטע ביטעס פֿאַר מיר צו נאָט, און ער האָט ניט געקושט מיין האַנד, ניין, ניט אַמאָל מיין שוך, נאָר די ערד, דאָרט, וואו מיין פֿוס האָט געטרעטען אויף איהר. כ'האָב געפֿרעגט: פֿאַרוואָס קושסט די גראָד די ערד, דאָרט וואו איך בין געגאַנגען? — ווייל, וואָנט ער, ווייל מיין מויל בלומעט און איך וויל ניט בעשמוצען דינע שיד. — ער האָט ניט געוואָלט בעשמוצען מינע שיד! — דאָן האָב איך ווידער געוואָנט: אָבער פֿאַרוואָס דאַנקסט דו מיר, נאָכדעם ווי איך האָב דיר שלעכטס געסאָגן און דיר פֿערשאַפֿט אַזויפֿיעל ליידען? — איך דאַנק דיר, האָט ער געענטפֿערט, ווייל דו האָסט מיר ניט אָנגעטאהן נאָך מעהר ליידען, ווייל דו ביסט געווען גוט צו מיר און האָסט מיך ניט נאָך מעהר געפֿיניגט. — יא, האָב איך געוואָנט, אָבער פֿאַרוואָס האָסט דו דאָן געשריען אויף מיר און געעפֿענט דאָס מויל, אום מיך צו בייסען? — כ'האָב דיר ניט געוואָלט בייסען, האָט ער געענטפֿערט, כ'האָב געעפֿענט דאָס מויל, כדי ביי דיר צו בעטען הילף; אָבער איך האָב ניט געקענט אַרויסריידען קיין וואָרט, און דו האָסט מיך ניט פֿער-שטאַנען, נאָר געשריען האָב איך אַיינפֿאַך פֿאַר שמערץ, פֿאַר ווירקליך גרויסע ליידען. — דו האָסט, הייסט עס, צוליעב דעם געשריען? האָב איך ווידער געפֿרעגט. — יא, צוליעב דעם! . . . כ'האָב אָנגעקוקט דעם וואַהנזיניגען מאַן, ער האָט נאָך געשפּיגען מיט בלוט, האָט אָבער ניט קוקנדיג דערויף דאָך געבעטען נאָט פֿאַר מיר; כ'האָב בעמערקט, אז איך האָב איהם שוין פֿריהער געזעהן, און אז איך האָב איהם געקענט; ס'איז געווען אַ האַלב-אַלטער מאַן מיט גראַע האָר און מיט אַ שלעכט-געוואַקסענער באָרד — ס'איז געווען מינוט.

נאָגעל איז אַנשוויגען געוואָרען. ס'איז דורכגעגאַנגען ווי אַ סקרוד דורך דער גאַנצער קאָמפּאַניע. לאַנד-ריכטער ריינערט האָט אַרונטער-געלאָזט די אויגען און געקוקט אַ וויילע אויף דער ערד. „מינוט? ער איז דאָס געווען?“ האָט געפֿרעגט פֿרוי סטענערסען. „יא, ער איז דאָס געווען,“ האָט נאָגעל געענטפֿערט. „אויף, איהר מאַכט, אז מיר ווערט גאַנץ אומעטיג אויפֿן האַרצען.“ „יא, זעהט איהר, און איך האָב עס געוואוסט!“ האָט זיך דאַנגי קיעלאַנד פֿלוצלינג אָנגערופֿען. „כ'האָב איהם דערקענט פֿון דעם אויגענ-בליק, ווען איהר האָט געוואָנט, אז ער איז געפֿאַלען אויף די קניע און האָט געקושט די ערד. כ'פֿערזיכער אייך, איך האָב איהם דערקענט. האָט איהר זיך מיט איהם דורכגעזעהט ווי געהעריג איז?“ „אָה ניין, כ'האָב זיך מיט איהם בלויז אַ פֿאַר טאָל געטראָפֿען . . .“

אָבער הערט אויס, מיר שיינט, אז איך האָב אין גאַנצען פֿערדאָרבען די שטימונג; גנעדיגע פֿרוי, איהר זייט דאָך גאַנץ בלאַס. וואָס איז דאָס . . . ס'איז דאָך בלויז געווען אַ הלום!"

"ניין, דאָס געהט ניט!" האָט זיך אויך דער דאָקטאָר אָנגערופֿען. „צום טייוועל, פֿאַרוואָס שילדערט איהר אונז, אז מינוט . . . פֿון מיינע נעמוועגען קען ער קישען יעדען בוים-וואָרצל אין נאָרוועגען. זעהט אַקאַרשט, זעהט, אָט ויצט אויך פֿרייליין אַנדערעסען און וויינט! האַהאַהאַ!" „איך? איך וויין גאָר ניט," האָט זי איינגעווענדעט, „דאָס איז כ'לעבען אָן איינפֿאַל! אָבער איך וויל גערן צוגעבען, אז אָט דער טרוים האָט אויף מיר געמאַכט אָן איינדרוק. און איבעריגענט גלויב איך, אז ער האָט אויך אויף איך געמאַכט אָן איינדרוק."

"אויף מיר?" האָט דער דאָקטאָר אויסגערופֿען. „קוין האָר אויך ניט נאָטירליך! האַהאַהאַ, כ'מיין, איהר זייט פֿערריקט! נאָ, לאָמיר זיך אַביסעל דורכגעהן; אַלע אויפֿשטעהן! ס'ציהט דאָ. ס'איז דיר קאַלם, יעמאַ?"

"ניין, ס'איז מיר ניט קאַלם, לאָמיר בלויבען זיצען," האָט די פֿרוי געענטפֿערט.

דער דאָקטאָר איז אָבער געווען פֿעסט ענטשלאָסען זיך דורכצוגעהן; ער האָט אונבעדינגט געוואָלט אַרומגעהן אַביסעל; עס ציהט שטאַרק, האָט ער נאָך אַמאָל געזאָגט, און ווען ער זאָל אפילו דאַרפֿען געהן איינער אליין, נאָר ער וויל און מוז האָבען אַביסעל בעוועגונג. נאָגעל איז אַלואַ אויפֿגעשטאַנען און האָט איהם בעגלייט.

זיי האָבען אַרומגעשפּאַצירט אַ פּאַר מאָל איבער'ן האַפֿען אַהין און אַהער, האָבען זיך דורכגעשפּאַרט דורך די פּאַלקס-מאַסען, געפֿלוידערט און געענטפֿערט אויף די בעגריסונגען פֿון'ם עולם. אויף אַמאָן אַופֿן זיינען זיי פֿילייכט אַרומגעגאַנגען אַ האַלבע שעה, דאָ האָט פֿרוי סטענערסען זיי גענומען רופֿען צוריק:

"נאָ, קומט שוין ענדליך אַמאָל צוריק! — איהר ווייסט, וועגען וואָס מיר האָבען זיך דאָ צוגיפֿגערעדט, אין דער צייט וואָס איהר זייט געווען אַוועק? מיר האָבען בעשלאָסען צו מאַכען מאָרגען אַ גרויסע אונטער-האַלטונג ביי אונז אין דערהיים. יאָ, הערר נאָגעל, איהר מוזט אַבסאָלויט קומען! אָבער דאָס מוז איך אייך וואָגען פֿאַראַויס, אז אונטער אַ גרויסער אונטער-האַלטונג ביי אונז דאַרף מען פֿערשטעהן אזוי ווייניג צו עסען און צו שרינקען ווי נור מעגליך. . ."

„און אויפ'יעל ספעקטאקעל ווי נור מעגליך,“ האָט איהר דער דאָקט־
טאָר מיט אַ סונטערן טאָן איבערגעשלאָגען די רייד. „יאָ, כ'ווייס, וואָס
דאָס הייסט. נאָ, אָבער ס'איז גאָר ניט קיין שלעכטער איינפֿאַל; כ'האָב
שוין געהערט דומערע זאכען פֿון דיר, יעמאַ.“ דער דאָקטאָר איז מיט
אַטאַל געוואָרען גוט אויפֿגעלייגט און אַ גוטמוטהיגער געלעכטער האָט
זיך איהם אויסגעשפּרײט איבער'ן גאַנצען פנים ביי דער אויסזיכט אויף
דעם דאָזיגען אָבענד. „קומט אַקאַרשט ניט צו שפעט,“ האָט ער געזאָגט.
אין: „מען זאָל נור ניט קומען און מיך אוועקרופֿען!“
„אָבער קען איך קומען אין אָט דעם אָנצוג?“ האָט נאָגעל געפֿרעגט.
„איך האָב ניט קיין אַנדערן.“

אַלע האָבען זיך צולאַבט, און פֿרוי סטענערסען האָט געענטפֿערט:
„יאָ, נאַטירליך. דאָס איז דאָך זעהר קאַמיש.“
צוריק-צורױענס אַהיים איז נאָגעל געגאַנגען לעבען דאַגני קיעלאַנד.
ער האָט ניט געמאַכט קיין אַנשמרײנגונגען דאָס צו דערגרייכען, ס'איז
געשעהן גאַנץ צופֿעליג; אָבער דאָס פֿרײליין האָט אויך גאַרנישט געטהאָן,
עס צו פֿערהינדערן. זי האָט גראָד געזאָגט, אַז זי פֿרעהט זיך שוין מיט
דער אונטערהאַלטונג פֿון מאָרגען אָבענד, ס'איז אימער אזוי געמיטהליך
און פֿריי ביים דאָקטאָר אין הויז; זיי ווינען אַזעלכע אויסגעצײבענטע
מענשען אין זיי ווייסען, ווי אזוי צו מאַכען, אַז די געסט זייערע זאָלען
זיך פֿיהלען אַנגענעהם — דאָ רופֿט זיך נאָגעל פֿלוצלינג שטילערהייט אָן:
„סעג איך וואָגען צו האָפֿען, פֿרײליין, אַז איהר האָט מיר פֿערצייהט
פֿאַר טיין שרעקליכע טאַקטלאָזיגקייט פֿון דעמאָלט אין וואַלד?“
ער האָט גערעדט מיט אימפעט און אזוי שטיל, כמעט שעפּטשענדיג,
אין זי איז געווען נעצוואונגען צו ענטפֿערן.

„יאָ,“ האָט זי געזאָגט, „איצט פֿערשטעה איך בעסער אייער בע-
נעהטונג פֿון יענעם אָבענד. איהר זייט געוויס ניט פינקט ווי אַנדערע
מענשען.“

„אַ דאַנק!“ האָט ער געשעפּטשעט. „אַך יאָ, איך דאַנק אייך, ווי
איך האָב קיינמאַל אין לעבען ניט געדאַנקט! יאָ, פֿאַרוואָס בין איך ניט
ווי אַנדערע מענשען? איהר מוזט וויסען, פֿרײליין, אַז דעם גאַנצען הױנד-
טיגען אָבענד האָב איך זיך אַנגעשטרײנגט צו מילדעדין דעם איינדרוק,
וועלכען איהר האָט אודאי געמוזט קריגען פֿון מיר באלד אין אַנפֿאַנג.
כ'האָב זייט גערעדט קיין איין וואָרט, וואָס איז ניט געווען פֿון אייערש-
וועגען. ווילט איהר מיך דערפֿאַר פֿעראורטהײלען? פֿערגעסט ניט, כ'האָב
זיך שטאַרק פֿערווינדגט געזען אייך און איך האָב דערפֿאַר געמוזט עפעס

טהאָן. איך גיב צו, אז איך בין טאקע דעם גאנצען טאָג געווען אין אביסעל אָן אונגעוועהנליכער שטימונג; אָבער איך האָב זיך פֿונדעסט-וועגען געמאַכט אַ היבש ביסעל ערגער ווי איך בין געווען, און די גאנצע צייט האָב איך געשפּיעלט אַביסעל אַ צווייפֿעלהאַפֿטע ראָלע. ס'איז מיר איינפֿאַך געגאַנגען אין דעם, איך צו מאַכען גלויבען, אז איך בין ווירקליך אַביסעל אונבערעכענט, אז איך בעגעה איבער הויפט מאָדנע פֿעה-לערן; דורך דעם האָב איך געהאַפֿט, איך צו בריינגען דערצו, איהר זאָלט מיר לייכטער און גיכער פֿערצייהען. צולעב דעם בין איך דאָס ניט אין דער רעכטער צייט און ניט אויפֿן ריכטיגען אָרט אַריינגעפֿאַלען מיט מיינע חלומות, יאָ, כ'האָב זיך זאָגאַר אַליין אויפֿגעדעקט מיט אַ מעשה וועגען אַ וויאָלין-קאַסטען, כ'האָב פֿריוויליג אויסגעזאָגט אַ שגעון מיינעם, וואָס איז גאָר ניט נייטיג געווען. . . ."

"פֿערצייהט!" האָט זי איהם איבערגעשלאָגען די רייד. "אָבער נאָך וואָס דערצעהלט איהר מיר עס און רואינירט אַלצדינג?"

"ניין, איך רואיניר עס ניט, ווייניגסטענס גלויב איך עס ניט. ווען איך דערצעהל איך, אז דאָס וואָס איך בין איך דעמאָלט נאָכגעלאָפֿען אין וואַלד, איז געווען דער רעזולטאַט פֿון אַ מאָמענטאַנער, רשעות'דיגער אינספּיראַציע, וועט איהר דאָס איצט פֿערשטעהן. דעמאָלט האָב איך דאָך איך ניט געקענט. אָבער ווען איך דערצעהל איך אַלזאָ, אז איך בין אַקוראַט אַזוי ווי אַנדערע מענשען, וועט איהר דאָס אויך פֿערשטעהן. כ'האָב זיך היינט ביינאַכט געמאַכט צום נאָר און פֿערטומעלט אַ גאַנצע געזעלשאַפֿט מיט מיין שגעון'דיגער בענעהמונג, בלויז כדי איך צו מאַכען אויף אַזוויפֿיעל מילדער, אז איהר זאָלט מיך ווייניגסטענס אויסהערען, ווען איך וועל קומען און זיך ערקלעהרען פֿאַר איך. דאָס האָב איך דער-גרייכט, איהר האָט מיך אויסגעהערט, און איך דאַנק איך דערפֿאַר. איך בין אויך איבערצייגט, אז איהר פֿערשטעהט מיך איצט."

"ניין, כ'וווּ איך זאָגען גאַנץ אָפֿען," האָט זי געענטפֿערט מיט אַביסעל אַ בעליידיגטען טאָן, "אז איך פֿערשטעה איך ניט גאַנץ גוט."

נאָר זאָל זיין; איך וועל זיך מעהר ניט גריבלען וועגען דעם. . . .
"ניין, נאַטירליך ניט; נאָך וואָס זאָלט איהר ווירקליך שטודירען אַט די פֿראַגע?" האָט ער געזאָגט. "אָבער, ניט אמת, אָט די אונטער-האַלסונג פֿון מאָרגען אָבענד איז אַראַנזשירט געוואָרען, ווייל איהר אַלע גלויבט, אז איך בין אַ גאַנץ אינרעגעלמעסיגער מאַן, פֿון וועמען מען קען זעהן אַ מאַסע מאָדנע זאַכען? איך וועל איך אפשר נאָר ענטטוישען;

פֿילייכט וואָג איך בלויז „האָ" און „יאָ", און פֿילייכט קום איך נאָר ניט;
ווער ווייס!

„ניין, איהר מוזט נאָמירליך קומען."

„איך מוז?" האָט ער געוואָנט און זי אָנגעקוקט.

זי האָט מעהר גאָרנישט געוואָנט. זיי זיינען ווייטער געגאָנגען איינס

לעבען אַנדערן.

„אויף יעדען פֿאַל," האָט זיך נאָגעל אָבגערוּפֿען, „בין איך גליקליך,
וואָס איך האָב אייך היינט אָבענד געטראָפֿען און זיך ערקלעהרט פֿאַר
אייך. ס'האָט מיך זעהר געפלאָגט, וואָס איך בין אייך דעמאָלט געפֿאַלען
צו לאָסט. פֿרייליין, איך דאַנק אייך נאָך אַמאָל, וואָס איהר האָט מיך
אויסגעהערט, און איך וועל אייך טויענד מאל דאַנקען דערפֿאַר, אויך ווען
איך וועל זיין ביי זיך אין דערהיים."

זיי זיינען צוגעקומען צו דעם וועג, וואָס פֿערנעהמט זיך צום פֿאַס-
טאָר'ס הויף. זי האָט זיך אָבגעשטעלט. דאָ האָט זי אַרויסגעפלאָצט
מיט אַ געלעכטער און געוואָנט:

„ניין, אזוי וואָס האָב איך קיינמאָל ניט געהערט!"

דאָן האָט זי געוואָרט אויף די איבעריגע קאָמפּאַניע, וועלכע איז
געבליבען פֿון היינטען. ער האָט געוואָלט פֿרעגען, צי מעג ער זי בע-
גלייטען אַהיים, און האָט גראָד געהאַלטען דערביי, עס צו וואַגען; נאָר
דאָ האָט זי זיך אָבגעקעהרט פֿון איהם און גענומען רופֿען דעם אַדיונגסט:
„קומט! קומט שוין!" און דערביי האָט זי שטאַרק געמאַכט מיט דער
האַנד, כדי איהם אונטערצוואַיילען.

VII

אויף טאָרגען אָבענד אַרום זעקס אַזויגער איז נאָגעל אַריין צום
דאָקטאָר אין צימער. ער האָט געמיינט, אז ער קומט צו פֿריה; אָבער
די געזעלשאַפֿט פֿון פֿאַריגען אָבענד איז שוין געווען פֿערזאַמעלט, אויסער-
דעם זיינען דאָרט געווען נאָך צוויי נייע געסט, אַן אַדוואָקאַט און אַ יונגער,
בלאָנדער סטודענט. ביי צוויי טישען האָט מען שוין געטרונקען סעלצער-
וואַסער און קאַניאַק; ביי אַ דריטען טיש זיינען געזעסען די דאַמען, לאַנד-
ריכטער ריינערט און דער יונגער סטודענט, פֿערטייעפֿט אין אַ געשפרעך.
דער אַדיונגסט, אָט דער שווייגערדיגער טאָן, וואָס האָט זעלמען אָדער
קיינמאָל קיין וואָרט ניט אויסגערעדט, איז שוין איינפֿאַך געווען שבור,

און אין א היציגער שטימונג מיט גליהענדע באקען האָט ער גערעדט
הויך אויף'ן קול איבער אלעס מעגליכע. אָט האָט איהר סערביען, וואו
אכציג פראָצענט פֿון דער בעפֿעלקערונג קענען ניט לעזען און ניט שריי-
בען — צי איז דאָרט אויף וויפֿיעל עס איז בעסער איינגעאָרדענט? דאָס
וואָלט ער ווירקליך וועלען פֿרעגען! — און דער אַדיונקט האָט זיך אומ-
געקומט מיט א צאָרענדיגער מיענע, כאָטש קיינער האָט איהם קיין וואָרט
ניט אַנטקעגען געוואָנט.

די בעל-הבית'שע האָט צוגערופֿען נאָגעל'ן און איהם געמאַכט פֿלאַץ
ביים טיש פֿון די דאַמען. וואָס ער וויל טרינקען? זיי ריידען גראָד וועגען
קריסטיאָניאַ, האָט זי געוואָנט. ס'איז דאָך אַ וואונדערליכע אידעע פֿון
איהם, וואָס ער איז אַראָבגעקומען אין אזא קליינער שטאָרט, ווען ער
האָט די ברירה און קען לעבען זאָגאר אין קריסטיאָניאַ.

ביי נאָגעל'ן אין די אויגען איז די אידעע גאָר ניט געווען אזוי וואונ-
דערליך; ער וויל דאָך זיין אויף'ן לאַנד, פֿערבריינגען זיין פֿרייע צייט.
על כל פנים וואָלט ער ניט וועלען זיין אין קריסטיאָניאַ, קריסטיאָניאַ איז
דער לעצטער אָרט, וועלכען ער וואָלט אויסגעקליבען.

ווירקליך? אָבער ס'איז דאָך פֿאַרט די הויפט-שטאָרט; אלעס, וואָס
דאָס לאַנד פֿערמאָגט פֿון גרויסע און בעריהומטע לייט און קונסט און
טהעאָטער און אלעס מעגליכע, — אלעס קומט זיך דאָך דאָרט צוזאַמען.
יא, און אויסערדעם די אלע פֿרעמדע, וועלכע קומען צופֿאַהרען,
האָט פֿרייליין אַנדרעסען בעמערקט; פֿרעמדע שוישפיעלער, זינגער,
מוזיקער, קינסטלער פֿון אלע פֿאַכען.

דאָגני קיעלאַנד איז געוועסען שמיל און האָט זיך בלויז צוגעהערט.
אך יא, דאָס קען זיך זיין, האָט נאָגעל צוגעגעבען; ער ווייס ניט,
ווי עס געהט צו, נאָר יעדעס מאָל, ווען קריסטיאָניאַ ווערט דערמאָנט,
זעהט ער פֿאַר די אויגען אַ טהייל פֿון דער „גרענעץ“, און עס שמעקט
איהם נאָך אויסגעהאַנגענע קליידער. ווירקליך, ס'איז ניט קיין ערפֿינדונג
פֿון איהם. ביי איהם אין מוח יאוועט זיך דערביי די פֿאַרשטעלונג פֿון אַ
גאווה'דיגער קליין-שטאָרט מיט אַ פֿאַר קירכען, אַ פֿאַר צייטונגען, אַ
האַמעל און אַ געמיינשאַפֿטליכער וואַסער-פֿאַמפע, נאָר מיט די גרעסטע
מענשען פֿון דער וועלט. ער האָט קיינמאָל ניט געזעהן, מענשען וואָלען
זיך אזוי גרויס האַלטען, אזוי בלאָזען פֿון זיך, ווי דאָרט, און, דו ליבער
גאָט, ווי אָפֿט האָט ער זיך געוואונשען צו זיין ווייט אוועק, ווען ער האָט
דאָרט געלעבט.

דער לאַנד-ריכטער האָט ניט געקענט בעגרייפֿען, ווי אזוי מען קען

פיהלען און אנטפואטיע — ניט צו אן איינצעלנעם מענשען, נאָר צו אַ גאַנצער שטאָדט, די הויפט-שטאָדט פֿון אַ לאַנד. קריסטיאָניאַ איז אין דער ווירקליכקייט שוין ניט אזוי קליין, זי הויבט אָן צו פֿערנעהמען אַ פּלאַץ צווישען די שטערט מיט אַ נאָמען. וואָס זאָגט מען צום ביישפּיעל צו אַ קאַפּע ווי „גראַנד“?

נור יא, תחילת האָט גאַנעל אַליין אויך גאָר ניט געהאַט וואָס איינ-צואווענדען געגען „גראַנד“; „גראַנד“ קען מיטגעהן, האָט ער געזאָגט. נאָר גלויך נאָכדעם האָט ער איינגעקאָרטשעט דעם שטערן און בעמערקט, אזוי אז אַלע האָבען עס געהערט:

„דאָס הייסט: „גראַנד“ איז אַ גומער אויסשמעלונגס-לאָקאַל.“

וואָס ער מיינט אייגענטליך דערמיט?

ער האָט זיך צולאָבט. קריסטיאָניאַ האָט אַ קאַפּע און דאָס איז „גראַנד“. „גראַנד“ און קריסטיאָניאַ זיינען כמעט איינס און דאָסזעלבע; מחמת דעם איז „גראַנד“ דער גרויסער אָרט אין דער שטאָדט, וואו אַלע גרויסע לייט טרעפֿען זיך אויף. דאָרט זיצען די גרעסטע מאַלער פֿון דער וועלט, די האַפּנונגספֿולסטע יוגענד פֿון דער וועלט, די פֿעשיאָנעבעלסטע, די פֿראַנד-טישסטע דאַמען פֿון דער וועלט, די טיכטיגסטע רעדאַקטאָרען פֿון דער וועלט און די גרעסטע דיכטער פֿון דער וועלט; האַהאַ, דאָרט זיצען זיי און בלאָזען פֿון זיך און בערויהמען זיך איינע פֿאַר די אַנדערע און קאָ-קעטירען און זיינען זעהר גייסטרייך — דער איינער מלא שמחה, ווייל ער ווערט געהערט און געאַכט און געשעצט פֿון דעם אַנדערן. הערר גאָט! די שעהנסטע קאָמעדיע, וועלכע מען קען נור זעהן! אין גרונד גענומען אָבער איז „גראַנד“ קיין אַנדער זאך ניט נור אַ קליינער, גומ-בעזוכטער שיינק, וואו גוטע בירגער אין ליווענטענע רעק וואַלמען געקענט אַריינקומען טרינקען זייער שנאַפּס; וואו יעדער איינער וואַלט געקענט זיצען און זיך פֿרעהען דערמיט, וואָס יעדער איינער זיצט און קוקט אויף איהם. דאָס איז „גראַנד“.

אַט דער ענטפֿער האָט אַרויסגערופֿען אַן אַלגעמיינע ערביטערונג. דער לאַנד-ריכטער האָט זיך אָנגעבויגען איבער פֿרייליין קיעלאַנד'ס שמוהל און געזאָגט גאַנץ הויך:

„אזא טין בערויהמעריי האָב איך אין מיין לעבענסטאָג נאָך ניט

געהערט!“

זי האָט זיך אויפֿגעכאַפּט. שנעל האָט זי אַ קוק געטהאָן צו נאַגעל'ן; ער האָט אודאי געמוזט הערען דעם לאַנד-ריכטער'ס ווערטער; אָבער ס'האָט אײַסגעזעהן, אז ער נעהמט זיך ניט צום האַרצען פֿון זיי. אין

געגענטהייל, ער האָט אָנגעקלאַפּט זיין גלאָז מיט דעם יונגען סטודענט און מיט אַ גלייכגילטיגער מיענע אָנגעהויבען ריידען פֿון עפעס אַנדערש. יאָ, זיין איבערלעגענהייט האָט אויך איהר געערגערט; פֿאַרוואָס האַלט ער זיי אייגענמליך אַלעמען, וואָס ער סמייעט זיי צו דערלאַנגען אַזאַ מין אויפֿגעבלאָזענעם, גאווה'דיגען אונזינן! אָט די איינגעכילדעטקייט, אָט די גרויס-האַלטעריי! אַז דער לאַנד-ריכטער האָט זי געפֿרעגט: „נו, ווי גע-פֿעלט אייך דאָס?“ האָט זי מיט אַ כיוון געענטפֿערט הויך אויף'ן קול: „ווי דאָס געפֿעלט מיר? איך מיין, אַז פֿאַר מיר איז קריסטיאַניאַ גרויס ענוג.“

אויך דאָס האָט ניט געשמערט נאַגעל'ס רוה. אַז ער האָט געהערט אָט די הויכע, האַלב צו איהם געווענדעטע שטימע און געזעהן פֿריליין קיעלאַנד'ס ביטערליכען געזיכטס-אויסדרוק, האָט ער זי אָנגעקוקט אַ וויילע נאָכדיינקענדיג, אַזוי ווי ער וואַלט זיך געוואַלט דערמאַנען, מיט וואָס ער האָט זי געקענט ערגערן. מעהר ווי אַ מינוט האָט ער געקוקט אויף איהר, געפינטעלט מיט די אויגען און זיך בעטראַכט, און דערביי האָט ער כמעט טרויעריג אויסגעזעהן.

אַצונד האָט אָבער דער אַדיונקט אויך דערהערט, וועגען וואָס דאָ איז גערעדט געוואָרען, און האָט שטאַרק פֿראַטעסטירט, אַז קריסטיאַניאַ איז קלענער ווי בעלגראַד למשל — כאַטש בעלגראַד איז אפילו מיט קיין איין זילבע ניט דערמאַנט געוואָרען. עס זיינען פֿאַרהאַן קלענערע הויפט-שטעט ווי קריסטיאַניאַ; עס זיינען אויך דאָ הויפט-שטעט, וועלכע האָבען אַסך ווייניגער קונסט און אַנדערע זאַכען, וואָס זיינען ווערטה געזעהן צו ווערן, שוין גאר ניט ריידענדיג דערפֿון, וואָס קריסטיאַניאַ האָט אַ האַפֿען אָהן גלייכען. וואָס איז איבערהויפט דאָ צו ריידען וועגען דעם! בסך הכל איז דאָך קריסטיאַניאַ ניט קלענער ווי אַנדערע הויפט-שטעט פֿון פֿערנינפֿטיגער גרויס . . .

דאָ האָבען אַלע אָנגעהויבען צו לאַכען; דער אַדיונקט האָט אויס-געזעהן צו קאָמיש מיט זיינע פֿלאַמענדע באַקען און מיט זיין פֿעסטער איבערצייגונג. אַדוואָקאַט האַנסען, אַ נידעריגער, דיקער מאַן מיט גאַל-דענע ברילען און מיט אַ פֿליך אויף'ן קאַפּ האָט ניט אויפֿגעהערט צו לאַכען, און האָט זיך געקלאַפּט אויף די קניע און געלאַכט.

„פֿערנינפֿטיגע גרויס, פֿערנינפֿטיגע גרויס, יאָ!“ האָט ער געשריען. „קריסטיאַניאַ איז ניט קלענער ווי אַנדערע הויפט-שטעט פֿון דערוועלבער גרויס, פֿון אַקוראַט דערוועלבער גרויס; דורכאויס ניט קלענער, ניין! אַה דו זיסער! פֿאַר אייער געזונד!“

אבער נאגעל'ן איז די זאך געווארען איבערדרייסיג. צום טייוועל, נאך וואס האט ער גאר געעפענט דאס מויל! ער האט דאך אָבגעמאַכט ביי זיך צו שווייגען, כדי זיך ניט ארוםצורייסען מיט לייטען אין א פֿרעמדען הייל, און אַזוי געפֿינט ער זיך דא אין רעכטען מיטען פֿון א שטרייט אין האט אלעמען אנטקעגען זיך! נא, אָבער פֿון איצט און ווייטער וועט ער שוין זיין פֿאַרזיכטיג; קיינער זאל גאר ניט האָבען וואָס צו זאָגען געגען איהם.

ער האָט זיך אומגעקוקט אין צימער. ס'האָט דאָרט גראָד ניט גע- הערשט קיין גרויסע אָרדנונג, אויך איז ניט אלצדינג געווען גאַנץ ריין, נאָר די קוליערען זיינען געווען אנגענעהם, דאָס ליכט איז אַריינגעקומען דורך דריי גרויסע פֿענסטער, און אַרום טיש זיינען געשמאַנען אַסך בעק- וועטע שטוהלען, די שטוהלען אזוי ווי די איבעריגע מעבעל זיינען געווען אַכיסעל אָבגענוצט, אָבער זיי האָבען נאָך פֿונדעסטוועגען אויסגעזעהן גאַנץ נישט. אויף די דריי ווענד זיינען געהאַנגען בילדער פֿון הייערדאָהל, פֿון יאַלמאַר יאַהנסען און פֿון א דייטש; פֿון יאַלמאַר יאַהנסען א ים-בילד.

נאגעל האָט נאָך אַלץ געדעמט מיט סטודענט אַיען. יא, אין זיין זינגענד האָט אויך ער — נאגעל — געטרוימט פֿון טויק, און דעמאָלט איז ער בעזונדערס געווען פֿערקאַכט פֿאַר וואַנגער'ן; אָבער מיט די יאַהרען איז דאָס אַרביכער, איבעריגענס האָט ער עס קיינמאָל ניט גע- בראַכט ווייטער ווי ביז צום אויסלערנען די נאָמען און שפיעלען א פֿאַר טענער.

„פּיאַנאָ?" האָט דער סטודענט געפֿרעגט. פּיאַנאָ איז געווען זיין פֿאַך. „ניין, פֿו! פּידעל. אָבער ווי געזאַגט: כּיחָאָב עס ניט ווייט געבראַכט און איך האָב עס זעהר גיך אין גאַנצען אויפֿגעגעבען!" צוזעליג איז זיין בליק געפֿאלען אויף פֿרייליין אַנדרעסען, וועלכע איז שוין זינט א פֿערטעל שעה געזעסען דאָרט ביים אויווען און האָט געפֿלוידערט מיט דעם לאַנד-ריכטער. איהר בליק האָט זיך בעגעגענט מיט זיינעם, פֿלוצלינג, אומגעריכטערהייט; אָבער ניט קוקענדיג דערויף האָט זי זיך דאך אונרוהיג אַרומגערוקט אויף'ן שטוהל אַהין און אַהער און האָט פֿלוצלינג אָבגעהאַקט דאָס, וואָס זי האָט געוואָלט זאָגען.

דאָנני איז גראָד געזעסען אַליין, האָט געפּויקט מיט די פֿינגער אויף'ן טיש און ווען ניט ווען געכלעטערט אין אַן אַלבוס. זי האָט ניט געטראָגען קיין רינגען אויף די לאַנגע, ווייסע הענדר. נאגעל האָט געוואָרפֿען גנב'שע בליקען אויף איהר. דו גוטער נאָט, ווי שעהן זי איז דאָס היינט אָבער

געווען! אין דער דאָזיגער בעלייכטונג, אַנטקעגען דעם טונקעלען ים-
שטיק אויף דער וואַנד, האָבען איהרע דיקע, העלע צעפּ אויסגעזעהן נאָך
העלער, בעת ווען איהרע ברעמען זיינען געווען נאָך טונקעלער. אז זי
איז געזעסען, האָט איהר קערפּער געהאַט אַ לייכטען אויסגום פֿון וואויל-
לוסטיגקייט; נאָר ווען זי האָט זיך אויפֿגעהויבען, איז ער פֿערשוואַנדען.
זי איז געווען הויך, עטוואַס פֿול, האָט אָבער געהאַט אַ לייכטען, מערק-
ווירדיג רייצענדען גאַנג.

נאָגעל האָט זיך אויפֿגעהויבען און איז צוגעגאַנגען צו איהר. אזוי
ניך ווי זי האָט איהם דערזעהן לעבען זיך, האָט זי מיט אַ פֿייערדיגען
מאָן געזאָגט:

„פֿערצייהט איהר מיר דאָס, וואָס איך האָב געזאָגט? טהומט עס!

דאָס וועגען קריסטאַניאַ; איהר געדענקט דאָך עס געוויס.“
ער איז געווען זעהר פֿערוואַנדערט און האָט געענטפֿערט, אז ער
האָט גאָר נישט געטראַכט דערפֿון; ער ווייס אפילו נישט בעשטימט, צי
האָט ער עס גאָר געהערט; ניין, ער האָט די גאַנצע צייט געפֿלוידערט
מיט דעם יונגען מאַן איבער מוזיק.

„יא, איהר האָט עס געהערט,“ האָט זי געזאָגט, „כ'האָב עס בע-
מערקט אָן אייך. אָבער עס איז געווען אונאיבערלעגט פֿון מיר זיך
אַריינצוטישען: איך בין קיינמאָל נישט אַריבער די גרענעץ פֿון לאַנד, און
דערום קען איך אױך נישט האָבען קיין מיינונג איבער די גרויס פֿון אונ-
זעדע אייגענע זאַכען.“

„יא, אָבער איך פון מיין זייט דאַרף זיך נישט אַרומרייסען מױט לייטען,
וואָרים מיר וועלען קיינמאָל נישט ווערן אייניג. און אויסערדעם, וואָס
קומט ארויס דערפֿון? דורך אַ שמרײט קען מען קיינעם נישט בעקעהרען;
קיינמאָל נישט; דאָס קומט נישט פֿאַר.“

„נג, איך האָף, אז איהר פֿערצייהט מיר. דאָס איז דאָס, וועגען וואָס
איך האָב אייך געוואָלט בעמען.“

ער האָט זי אָנגעקוקט. זי האָט אויף אַ מאַמענט געווענדעט איהר
אייגענאַרטיגען, דונקעלבלויען בליק אויף איהם, און זיך גאָר נישט בע-
מראַכטענדיג, האָט ער מיט אַמאָל אויסגערופֿען:

„גאָט מיינער, ווי שעהן איהר זייט היינט אָבענד!“

אַט די אָפֿענהאַרציגקייט האָט זי אין גאַנצען צומישט; זי איז גע-
בליבען ויזען מיט אַן אָפֿענעם מויל און האָט נישט געוואוסט, וואָס מען
הויבט אָן צו טהאָן.

„אָבער זייט דאָך אביסעל פֿערניפֿטיג!“ האָט זי געשעפֿטשעט.

גלייך נאָכדעם האָט זי זיך אויפֿגעהויבען און איז צוגעגאָנגען צו דער פּיאַנאָ, וואו זי האָט גענומען בלעטערן אין פֿערשידענע נאָמען-העפטען; איהרע באַקען זיינען געווען רוים ווי פֿייער.

אַזנד איז דאָס געשפרעך געוואָרען אַלגעמיין. דער דאָקטאָר, וועלכער האָט געברענגט פֿאַר השק צו קענען ריידען מכח פּאָליטיק, האָט זיך פּלוצלינג געווענדעט צו דעם גאַנצען פֿערזאַמעלטען עולם און געפֿרעגט: „האָט איהר היינט געלייענט די צייטונגען? מיט דעם „מאָרגענ-בלאַט“ געהט עס, ווייס דער טייוועל, צו ווייס. דאָס איז דאָך שוין גאָר ניט קיין שפּראַך פֿון געבילדעטע מענשען, דאָס זיינען שימפּווערטער און פּראָסטע מאַרק-רייד.“

און אַלע האָבען געפֿונען אַז מיט'ן „מאָרגענבלאַט“ געהט עס ווירקליך צו ווייס.

נאָר אַז עס איז ניט געווען קיינער, וואָס וואָל ווידערשפרעכען דעם דאָקטאָר, האָט ער ניט געקענט געהן ווייטער. דאָס האָט אַדוואָקאַט האַנסען געוואוסט און דערפֿאַר האָט ער געזאָגט; „אַבער איך געפֿין, אַז אין דער ליבעראַלער פרעסע געהט עס אויך צו גענוג גראָב.“

„נאָ דיר נאָר אַ נייעס!“ האָט דער דאָקטאָר אויסגערופֿען און איז אויפֿגעשפרונגען פֿון זיין אַרמ. „דו מיינסט דאָך מיר ניט צו זאָגען, אַז דאָס לאָזט זיך פֿערגלייכען? וואָס פֿאַר אַ מיינונג מען וואָל ניט האָבען זענען דעם מיניסטערום . . .“

מען האָט געגרייט צום טיש, די געזעלשאַפֿט איז אַרײַן אין עסס-צימער, דער דאָקטאָר און דער אַדוואָקאַט האָבען ווייטער אָנגעפֿיהרט זייער הייסע דיסקוסיאָן איבער דעם טאָן פֿון דער פרעסע. דאָס געשפרעך איז פֿאַרטגעזעצט געוואָרען ביים טיש; נאָגעל, וועלכער איז געזעסען צווישען דער בעל הבית'טע און דעם יונגע פֿרויליין אַלסען, דעם פּאָליצ-מיסטער'ס טאָכטער, האָט פֿערשפּאַרט אָנטהייל צו געהמען דעריין. אַז מען איז אויפֿגעשטאַנען פֿון טיש, האָט מען שוין געהאַלטען אין רעכטען מיטען פֿון דער אייראָפּעאישער פּאָליטיק; מען האָט אַרויסגעזאָגט מיי-טונגען ווענען דעם צאַר, ווענען קאָנסטאַנס, פּאַרנעל, אין אַז די באַלאַקאָן-פּראַגע איז ענדליך געקומען אויף דער רײַה, האָט דער בערווישמער אַדווינקט ווידער געהאַט אַ געלעגענהייט אָנצופֿאַלען אויף סערביען. יא, ער האָט גענוי דערפֿון, סערביען קריכט איהם שוין פֿון האַלו; ער האָט גראָד געלייענט די „סטאַטיסטישע מאַנאַטסשריפֿט“; עס הערשט דאָרט אַ מורא'דיגער צושטאַנד, די שולען אין גאַנצען פֿערנאַכלעסיגט . . .

„ניין, איינס פֿרעהט מיך איבער אלע מאַסען,“ האָט דער דאָקטאָר מיט גאַנץ פֿייכטע אויגען געוואָגט, „און דאָס איז, וואָס גלאַדסטאָן לעבט נאָך. גיסט אַרײַן, מײנע העררען, און לאָמיר טרינקען פֿאַר גלאַדסטאָן'ס געזונד, יאָ, פֿאַר גלאַדסטאָן, פֿאַר אָט דעם גרויסען און רײנעם דעמאָ-קראַט, דעם מאַן פֿון דער געגענוואַרט און פֿון דער צוקונפֿט.“

„וואַרט אַ ווײלע, מיר ווילען אויך זײַן דערביי!“ האָט זיך אָבגערופֿען די פֿרוי זײנע. זי האָט אָנגעפילט די גלעזער פֿון די דאַמען, האָט פֿון אימפעט אַריבערגעגאַסען און מיט ציטערנדע הענד דערלאַנגט יעדער איינער איהר גלאָז.

אלע האָבען געטרונקען.

„יאָ, איז ער נישט אַ ריעזען-שטאַרקער בחור!“ האָט דער דאָקטאָר ווייטער געוואָגט און האָט אַ קנאַק געטהאָן מיט דער צונג. „דער אַדימער, ער האָט זיך אַביסעל פֿערקיהלט, אָבער דאָס וועט דאָך אַריבערגעהן. קיין פֿאַליטיקער וואָלט מיר איצט נישט אַזוי שטאַרק געפֿעהלט, ווי גלאַד-סטאָן. דו גרויסער גאַט, ווען איך דײַנק פֿון איהם, שטעהט ער פֿאַר מיר, ווי אַ גלענצענדער שטערן, וואָס בעלײכט די גאַנצע וועלט! . . . איהר זעהט אויס אַזוי פֿערטראַכט, הערר נאַגעל; וואָס זשע, איהר זײט נישט מיט מײַן מײנונג?“

„איך? ווי מײַנט איהר דאָס? אָבער בעסטער, איך בין גאָר נישט פֿערטראַכט; נאַטירליך בין איך אין דעם פֿאַלשטענדיג איינשטימוג מיט אייך.“

„יאָ, נאַטירליך. נאָ, ביסמאַרק האָט דאָך אויך פֿיעלעס אין זיך, וואָס רופֿט אַרויס מײַן בעוואונדערונג, אָבער גלאַדסטאָן צושטעמערט איינפֿאַך יעדען אַרגומענט געגען איהם. כ'וואָלט ווירקליך וועלען וויסען, ווי לאַנג ביסמאַרק וועט נאָך אָנפֿיהרען זײַן אונגיזליכען קאַמפֿ! . . .“

ס'האַט זיך נאָך אַליץ נישט געפֿונען קיין איינער, וואָס זאָל זיך שמעלען געגען דעם דאָקטאָר; ער האָט זאָגאַר פֿרוכירט ריידען וועגען קײזער ווײל-העלם; אָבער אויך איצט זײנען אלע געווען אייניג מיט איהם. ענדליך איז די אונטערהאַלטונג געוואָרען אַזוי לאַנגווייליג, אז דער דאָקטאָר האָט פֿאַר-געשלאָגען די קאַרטען צום צײט-פֿערטרייב. ווער עס וויל זיך אָנשליסען אָן אַ פֿאַרטיע?

אָבער איצט האָט פֿרוי סמענערסען'ס שטימע אָבגעקלונגען איבער'ן גאַנצען צימער:

„ניין, דאָס מוז איך זאָגען! ווייסט איהר, וואָס הערר אַיען האָט מיר נור וואָס דערזעהלט? הערר נאַגעל, איהר האָט נישט אימער געהאַט

אזא גרויסארטיגע מיינונג וועגען גלאדסטאָן ווי היינט אָבענד. ער האָט
איך געהערט אמאָל אין קרויסטיאָניא — איז דאָס געווען אין אַרבייטער-
פֿעראיין? — וואו איהר האָט גלאדסטאָן אוועקגעגעבען א גאָב. יא,
איהר זייט מיר דער ריכטיגער! איז דאָס ווירקליך וואהר?"

די בעל הבית'טע האָט דאָס געזאָגט אויף דעם פֿריינדליכסטען אופן,
מיט אַ שמייכל אויף די ליפּען, און האָט שפּאַסענדיג אויפֿגעהויבען דעם
פֿינגער, אזוי ווי זי וואָלט איהם געסמראַשעט. זי האָט ווידערהאַלט, ער
זאָל זאָגען, צי ס'איז אמת.

נאָגעל האָט געצויגען מיט די אַקסלען.

"איך קען זיך ניט דערמאָנען, איך זאָל ווען עס איז האָבען אוועק-
געגעבען גלאדסטאָן א גאָב," האָט ער געענטפֿערט. "ווען איז דאָס
געווען?"

"ניין, איך וויל ניט גראַד זאָגען, אז איהר האָט איהם אוועקגעגעבען
א גאָב," האָט אַינן געענטפֿערט, "אָבער איהר זייט שטאַרק אַרויסגע-
טראַטען געגען איהם. איך קען זיך דערמאָנען, אז איהר האָט געזאָגט
וועגען גלאדסטאָן, אז ער איז אַ פֿאַנאַטיקער."

"אך, דו גרויסער גאָט! פֿאַנאַטיקער! גלאדסטאָן אַ פֿאַנאַטיקער!"
האָט דער דאָקטאָר געשריען. "מענש איינער, זייט איהר דעמאָלט געווען
שכּור, צי וואָס?"

נאָגעל האָט געלאַכט.

"ניין, דאָס בין איך, דוכט זיך, ניט געווען. אָדער פֿילייכט בין איך
דאָך געווען שכּור, כ'זויס ווירקליך ניט. עס שמעקט כמעט דערמיט."
"יא, עס שמעקט ווירקליך דערמיט, כ'לעבען!" האָט דער דאָקטאָר
געזאָגט צופֿריעדענגעשטעלט.

נאָגעל האָט זיך ניט געוואָלט ערקלעהרען: ער האָט אויסגעמירדען
אלע וועגען, כדי מעהר גאָרנישט צו זאָגען, נאָר דאָגני קיעלאַנד האָט
געבעטען פֿרוי סטענערסען, זי זאָל איהם אָנטרייבען.

"זאָל ער זאָגען נאָך עפעס," האָט זי מיט אַ שעפּטשענדער און
וואַרימער שטימע געזאָגט, "זאָל ער דערצעהלען, וואָס ער האָט געמיינט.
ס'איז ווירקליך קאָמיש."

"וואָס זייט איהר אייגענטליך אויסען געווען דערמיט?" האָט די
זונגע פֿרוי ווייטער געפֿרעגט. "ווען איהר זייט אַרויסגעטראַטען געגען
גלאדסטאָן, האָט איהר דאָך דערמיט געמוזט האָבען אַ געוויסע אַבויכט.
באָ זאָגט עס אינו דאָך! אויסערדעם וועט איהר אונז דערמיט פֿערשאַפֿען

א פערנניגען; וואָרים ס'וועט ווערן צו לאַנגווייליג, ווען זיי וועלען זיך זעצען שפיעלען אין קאָרטען."

"כ'ווייס ווירקליך ניט, פֿון וועלכען מאָל הערר אַיען רעדט, "האַט נאָגעל געענטפֿערט, נאָך אימער לאַכענדיג. "ס'קען מעגליך זיין, אז איך האָב געזאָגט עטוואָס עהנליכעס; אָבער . . . נא, אויב איך האָב זיך ביי דער געלעגענהייט ניט אזוי שרעקליך אויסגעדריקט, דאָן האַלט איך זיך נאָך אימער ביי מיינע ווערטער; אָבער אויב זיי זיינען געווען צו שלעכט, דאָן לייקען איך נאָטירליך. " און ווערענדיג ווידער ערענסט, האַט ער צוגעגעבען: "איך בין ווירקליך ניט אין גאַנצען איינשטימיג מיט אייך איבער גלאַדסטאָן. ליידער בין איך עס ניט! קיינער דאַרף זיך איבעריגענס ניט געפֿינען געטראָפֿען דערפֿון, און איך בעט, מיר צו ענטשולדיגען וואָס איך קום אַרויס דערמיט דאָ אין דעם דאָזיגען קרייז. איך בין געוועהנליך ניט קיין פֿאַנאַטיקער; כ'קען גאַנץ גוט האַלטען ס'מויל, ווען ס'איז נייטיג. האַט ווער פֿון אייך געוועהן גלאַדסטאָן אָדער איהם געהערט ריידען? איין איינדרוק מאַכט ער אויף אייך פֿון דער רעדנער-ביהנע אַראָב: דאָס איז די ריינע האַנדלונג פֿון'ס מאַן, זיין גרויסע עהרליכקייט! ס'קומט פֿאַר, אזוי ווי דער מאַן וואַלט גאָר אַנדערש ניט געקענט, נאָר האַנדלען ריין. ווי וואַלט ער גאָר געקענט בעגעהן וואָס פֿאַר עס איז שלעכטע טהאַט און זינדיגען אַנטקעגען גאָט? און אזוי טיעף איז ער אַליין דורכדרונגען פֿון דער אידעע מיט דער ריינער האַנדלונג, אז ער געהט אָן, אז מיט זיינע צוהערער איז דאָסזעלבע . . ."

"אָבער דאָס איז דאָך אַ זעהר שעהנער צוג פֿון איהם! דאָס בעד-וויוזט דאָך זיין עהרליכקייט און זיין דומאַנע דיינקונגס-אַרט, "האַט איהם דער דאָקטאָר איבערגעשלאָגען די רייד. "כ'האַב קיינמאָל אזוי וואָס פֿער-ריקטעס ניט געהערט!"

"נו יא, דאָס איז דאָך אויך מיין מיינונג? איך בריינג דאָך עס דאָ נור צו זיין באַראַקטעריסטיק, אַלס אַ שעהנעם צוג צו זיין בילד, הע — הע — הע! גלאַדסטאָן איז אַ וואַנדערענדער אַנוואַגער פֿון רעכט און וואַהרהייט; זיין מוח איז גאַנץ שטייף פֿון הוילע אָנערקענטע רעוולטאַמען. אז צוויי מאָל צוויי איז פֿיער, דאָס איז פֿאַר איהם די גרעסטע וואַהרהייט אונטער דער זונן. און קענען מיר לייקענען, אז צוויי מאָל צוויי איז פֿיער? ניין, נאָטירליך ניט; איך זאָג עס נור, כדי צו בעווייזען, אז גלאַדסטאָן האַט אויבֿיג רעכט. אָבער ס'איז בעסער, איך זאָל שווייגען, "האַט נאָגעל געענדיגט.

אַלע האָבען זיך ווידער אַנידערגעזעצט, און עס איז ענטשטאַנען אַ

קליינע פרויע. אצונד האָט פאָסירט עטוואָס מערקווירדיגעס: דער אַדוואַקאָט
איז צוריק נישטער געוואָרען. אזוי גיך ווי ער האָט געקריגען עפעס צו
עסען, איז דער הויש אַריבער, און ער איז אַלואָ געועסען שטיל און אונט-
בעמערקט ווי אימער, ווען ער האָט גאַרנישט געהאַט אין קאַפּ. ער האָט
נאָך היבשלאַך געטרונקען, אָבער דאָס האָט נישט געהאַט קיין וויר-
קינג אויף איהם, דערפֿאר איז אַדוואַקאָט האַנסען געוואָרען זעהר
לוסטיג.

ס'איז ערשט געווען זעהן אַ זייגער; ווידער אַמאָל האָט מען גענומען
ריידען וועגען שפיעלען אין קאָרטען; אָבער אין דערועלבער רגע האָט עס
אַ קלונג געטהאָן ביים דאָקטאָר אין ביראָטהיר. פֿרוי סמענערסען איז
אויפֿגעשפרונגען; נאָטירליך, איצט מוז דער דאָקטאָר אַוועקגעהן, לידער.
אָבער די אַנדערע דארפֿען נאָך נישט געהן, אויף קיין פֿאַל נישט; ווייניג-
סטענס נישט פֿאַר צוועלף. פֿרייליין אַנדערסען זאָל זיך נור ווידער רוהיג
אַנידערזעצן אויף איהר אָרט; אַננאָ וועט גלייך אַריינברענגען נאָך היים
וואָסער צום „טאָדרי“, אַסך היים וואָסער.

„הערר לאַנד-ריכטער, איהר טרינקט דאָך גאָר נישט.“

אָה ניין — דער לאַנד-ריכטער שטעהט נישט אָב פֿון די אַנדערע.
„אָבער איהר דארפֿט נאָך נישט געהן אַהיים. איהר מוזט אַלע בלייבען
דאָ. דאַננ, עפעס ביסט דו מיר אזוי שטיל?“
„ניין, נישט שטילער ווי געוועהנליך.“

אַצונד איז דער דאָקטאָר צוריק אַרויסגעקומען פֿון זיין צימער; מען
זאָל איהם ענטשולדיגען; ער מוז אַוועקגעהן; געפֿעהרליכער פֿאַל, אַ
בלוט-שטורץ. נאָ, ס'איז נישט אזוי ווייט, אין צוויי, דריי שעה וועט ער
זיין צוריק אין דערהיים; ער האָפֿט, אז ער וועט נאָך דאָן געפֿינען די
געזעלשאַפֿט צוזאַמען. אַדיע אַלע אינאיינעם; אַדיע, יעמאַ.

דאָן איז ער שנעל אַוועק. אין אַ מינוט אַרום האָט מען איהם גע-
זעהן צוזאַמען מיט אַן אַנדער מאַן, אַרונטערלויפֿענדיג דעם וועג צו דער
לאַנדונגס-בריק; אזוי שטאַרק האָט ער זיך געאויילט.
זיין פֿרוי האָט געזאָגט:

„וואָס זשע הייבט מען איצט אָן צו טהאָן . . . אָף! איהר מענט
סיר גלויבען, ס'איז מיר צייטענווייז גאַנץ לאַנגווייליג צו בלייבען אליין
אין הייז, ווען מיין מאַן פֿאַהרט אַוועק. בעזונדערס אין די ווינטער-נעכט
איז עס גאָר נישט גוט. דאָן בין איך אַפֿטמאָל זאָגאַר נישט זיכער, אז ער
וועט נאָך צוריקקומען.“

„דאָ זיינען ניטאָ קיין קינדער אין הויז, ווי איך זעה?“ האָט נאָגעל געפֿרעגט.

„ניין, קיין קינדער . . . נאָ, איצט הויב איך שוין אָן ווערן צוגע-
וואוינט צו די דאָזיגע לאַנגע נעכט; נאָר אין אָנפֿאַנג איז עס געווען
שרעקליך. איך פֿערויכער אייך, כ'פֿלעג אַזוי מורא האָבען, כ'פֿלעג זיך
אַזוי שרעקען אין דער פֿינסטער — יאָ, ליידער שרעק איך זיך אויך אין
דער פֿינסטער —, אַז איך האָב ציימענווייז געמוזט אויפֿשטעהן, אַרויס-
געהן און זיך לייגען שלאָפֿען ביים דיענסטמידעל אין צימער . . . ניין,
אַבער דאַגני, איצט מוזסט דו דאָך אויך וואָס עס איז זאָגען! וועגען וואָס
דיינקסט דו אייגענטליך? נאַטירליך וועגען דעם שאַץ דיינעם.“
דאַגני איז רויט געוואָרען, האָט זיך צולאַכט פֿאַר פֿערלעגענהייט און
געענפֿערט:

„נו יאָ, כ'דיינק וועגען איהם; דאָס איז דאָך בעגרייפֿליך. אָבער פֿרעג
ליעבערשט, וועגען וואָס דיינקסט דער לאַנד-ריכטער; דעם גאַנצען אָבענד
האָט ער קיין וואָרט ניט אויסגערעדט.“

דער לאַנד-ריכטער האָט פֿראַטעסירט; ער האָט גערעדט מיט די
דאַמען אַלסען און אַנדרעסען, ס'הייסט שטילערהייט אָנגעפֿיהרט אַ גרויסען
געשפרעך, ער איז די גאַנצע צייט געווען שטאַרק פֿעראינטערעסירט און
האָט זיך אויפֿמערקזאַם צוגעהערט צו די פּאָליטישע ערקלעהרונגען פֿון
די איבעריגע, קורץ און גוט . . .

„פֿרייליין קיעלאַנד'ס התן איז איצט ווידער אויף'ן ים,“ האָט די
בעל הבית'מע ערקלעהרט נאָגעל'ן. „ער איז אַ פֿלאַטען-אַפֿיציער, און ער
פֿאַהרט איצט קיין מאַלטאַ — דוכט זיך, קיין מאַלטאַ?“
„יאָ, קיין מאַלטאַ,“ האָט דאַגני געענטפֿערט.

„ווי שנעל אַזעלכע חברה-לייט פֿערלאָבען זיך דאָס! ער קומט צו
גאַסט צו די עלטערן אויף דריי וואָכען, און דאָ אין אַ שעהנעם אָבענד . . .
יאָ, יאָ, די ליימענאַנטס!“

דרייטע חברה-לייט! האָט נאָגעל בעמערקט. געוועהנליך הויכע,
שעהנע, וועטער-ברוינע מענשען מיט אַ פֿרישען זינן. אויך זייער אונפֿאַרם
איז אַזוי שעהן, און זיי פֿראַגען זי מיט אַזוי פֿיעל עלעגאַנץ. יאָ, די
פֿלאַט-אַפֿיציערען האָבען איהם אימער בעצויבערט.

מיט אַמאָל דרעהט זיך פֿרייליין קיעלאַנד אים צו סטודענט אַיען
און פֿרעגט מיט אַ שמייכעל:

„יאָ, דאָס זאָגט הערר נאָגעל איצט; אָבער וואָס האָט ער געזאָגט
אין קריסטיאַניאַ?“

אלע האָבען זיך פֿונאַנדערגעלאַכט; אַרוואַקאָט האַנסען האָט אויס-
געשריען מיט אַ שכור'ן קול:

„יא, וואָס האָט ער געזאָגט אין קריסטיאַניאַ? אין קריסטיאַניאַ!
וואָס האָט הערר נאָגעל דאָרט געזאָגט? האַהאַהאַ! דו זיסער! — פֿאַר
איינער געזונד!“

נאָגעל האָט אָנגעקלאַפּט מיט איהם און געטרונקען. ער האָט ווירקליך
שמענדיג געהאַלטען פֿון די פֿלאַט-אַפֿיצירען, האָט ער בעהוויפטעט; הערר
איז אין קריסטיאַניאַ אודאי ניט געהערט קיין אַנדער מיינונג
פֿון איהם. יא, ער געהט זאָגאַר אזוי ווייט צו זאָגען: ווען ער וואָלט
געווען אַ מיידעל, וואָלט ער געמוזט האָבען אַ פֿלאַט-אַפֿיציער; אַניט איז
ליבערשט גאָר קיינעם ניט.

דאָס האָט ווידער אַרויסגערופֿען אַן אַלגעמיינעם געלעכטער; דער
אַרוואַקאָט האָט בעגייסטערט אָנגעקלאַפּט מיט אלע גלעזער, ויעלכע ער
האָט געזעהן אויף'ן טיש, און האָט אליין געטרונקען. דאָ רופֿט זיך דאַגני
פֿלוצלינג אָן:

„אַבער אלע לייטענאַנטס, הייסט עס, זיינען דינע הברה-לויט; דאָס
גלויבט איהר אַלזאָ ניט?“

מיט דער מיינונג איז נאָגעל ניט געווען, להלואַטין ניט; דאָס איז
אזויניג. אָבער ווען עס זאָל אפילו זיין אזוי, וואָלט ער אַלס מיידעל
פֿאַרגעצויגען צו געהמען אַ שעהנעם מאַן איידער אַ קלוגען מאַן. אונ-
בעדינגט! און בעווונדערט, ווען ער וואָלט געווען אַ יונג מיידעל. וואָס
קען מען טראָן מיט אַ מוח אָהן אַ קערפער? יא — מען קען אמת
זאָגען — וואָס קען מען טראָן מיט אַ קערפער אָהן אַ מוח? אָבער דאָס
איז אַ גרויסער אונטערשיעד. שעקספיר'ס עלטערן האָבען אפילו ניט גע-
קענט לעזען. און שעקספיר גופא האָט פֿיליכט אויך ניט זעהר גוט געלעזען;
אָבער ער איז פֿינדעסטוועגען פֿאַרט געוואָרען אַ היסטאָרישע געשמאַלט.
נאָר זיי עס זאָל ניט זיין, אַ געלערנטער און העכליכער מאַן מוז ניכער
ווערן איבערדריסן פֿאַר אַ יונג מיידעל, איידער אַ שעהנער און דיכער
מאַן. אָהן אַ מוח קען מען יעדענפֿאַלס גריבער גראָבען און שמוינער
האַקען, על פי נויטה, יא. ניין, ווען ער וואָלט געווען אַ יונג מיידעל
און וואָלט געהאַלטען דערביי, וואָלט ער פֿריהער פֿון אַלצדינג גענומען
אַ שעהנעם מאַן; דעם מאַן'ס אַנויכטען איבער פֿאַליטיק און ניעמצשע'ס
פֿינדאָפֿיע אין די דרייאַיניגקייט פֿון נאָט קען מען אַרויסוואַרפֿען פֿאַר
דער קאַץ.

„דאָ קענט איהר אַנקוקען פֿרייליין קיעלאַנד'ס לייטענאַנט,“ האָט פֿרוי סטענערסען געזאָגט און געבראַכט אַן אַלבוּם.

דאָגני איז אויפֿגעשפּרונגען. ס'האָט זיך ביי איהר אַרויסגעריסען אַ : „ניין, אַך ניין!“ אָבער גלייך נאָכדעם האָט זי זיך צוריק אַנידערגעזעצט. „דאָס בילד איז אָבער שלעכט,“ האָט זי דאָן געזאָגט, „ער זעהט דאָך אויס אַסך בעסער ווי דאָ.“

נאָגעל האָט דערזעהן אַ שעהנעם, יונגען מאַן מיט אַ פֿולער באַרד. ער איז געזעסען גראָד און לייכט ביים מיש, די האַנד אויף'ן שווערד. זיינע שיטערע האַר זיינען געווען אָבעטהיילט אין מיטען ווי אַ שייטעל; ער האָט אויסגעזעהן אַביסעל ענגליש.

„יאַ, דאָס איז ווירקליך וואָהר, ער איז פֿיעל שעהנער ווי דאָ,“ האָט פֿרוי סטענערסען געזאָגט. „איך בין אויך אַמאָל געווען פֿערליעבט אין איהם. אין מיינע מיידעלשע יאָהרען. . . אָבער קוקט זיך אַקאַרשט צו צו דעם מאַן דערנעבען. דאָס איז אַ יונגער טהעאָלאָג, וועלכער איז גראָד איצט געשטאַרבען, ער האָט געהייסען קאַרלסען. ער איז די טעג אומד-געקומען; ס'איז געווען אַזוי מרויעריג. יאַ, ס'איז דער, וועמען מיר האָבען אייערנעכטען בעגראָבען.“

ס'איז געווען אַ קרענקליך אויסזעהענדעס וועזען מיט איינגעפֿאַלענע באַקען און מיט אַזעלכע שמאַלע און צונויפֿגעצויגענע ליפען, אַז זיי האָבען אויסגעזעהן ווי אַ דינער פּאַס, וועלכער איז דורכגעגאַנגען אין מיטען פנים. די אויגען זיינען געווען גרויס און דונקעל, דער שמערן הויך און קלאָהר; אָבער די ברוסט איז געווען פֿלאַך און די אַקסלען ניט ברייטער ווי די שולטערן פֿון אַ פֿרוי.

דאָס איז געווען קאַרלסען. אַזוי האָט ער אויסגעזעהן. נאָגעל האָט זיך געטראַכט ביי זיך, צו דעם דאָזיגען געזיכט פּאַסען זיך בלויז הענד און טהעאָלאָגיע. ער האָט גראָד געוואָלט בעמערקען, אַז דאָס איז אַ ניט-היימליך געזיכט, מיט אַמאָל האָט ער דערזעהן, ווי לאַנד-ריכטער ריינערט האָט זיך צוגערוקט מיט זיין שמוהל נעהענטער צו דאָגני'ן און אָנגעפֿאַנגען מיט איהר אַ געשפרעך. ער האָט דערום ווייטער געבלעמערט אין אַלבוּם און געשוויגען שטיל, כדי ניט צו שמערען.

„אַזוי ווי איהר האָט זיך בעקלאָגט אויף מיר, וואָס איך שווייג היינט אָבענד,“ האָט דער לאַנד-ריכטער געזאָגט, „וויילט איהר מיר פֿיליכט ערלויבען, אייך צו דערזעהלען אַ פּאַסירונג פֿון דעם קייזער'ס בעזוך; אַן אמת'ע געשיכטע. זי איז מיר גראָד איצט אַרויפֿגעקומען אויף'ן זיינען. . .“

לאכענדיג האָט זי איהם איבערגעשלאָגען די רייד:

„וואָס פֿאַר אַ ליאַרם האָט איהר דאָס דעם גאַנצען אָכענד געמאַכט דאָרט אין ווינקעל? וואָנט מיר לעבערשט דאָס. איך האָב דאָך אייך בלויז געוואָלט דערמאָהנען, אייך געבען אָנצוהערען, ווען איך האָב געוואָנט, אז איהר האָט די גאַנצע צייט געשוויגען. נאַטורליך האָט זיך דער רשע שוין זיידער פֿונאַנדערגעשפּיעלט אין אייך, ניט וואָהר? ס'איז ווידקליך העסליך פֿון אייך, וואָס איהר קריסט איבער און מאַכט חוזק פֿון יעדען איינעם. ס'איז אמת, אז ער מאַכט אַ וועזען פֿון דעם אייזערנעם רינג, וואָס ער טראָגט אויפֿן קליינעם פֿינגער, הויבט איהם אויף אין דער הויך און קוקט איהם אָן און פּוצט איהם; נאָ, ס'קען דאָך מעגליך זיין, אז ער טהוט עס פּערטראַכטערהייט, יעדענפֿאַלס פּוצט ער זיך ניט אזוי ווי איהר מאַכט עס נאָך; ניין, לייקענט ניט, כ'האָב עס גאַנץ גוט געזעהן. איבעריגענס איז ער אזוי שמאַלץ ביי זיך, אז ער פֿערדיענט עס. אָבער דו, גודרון, האָסט עס צו ווייט געטריבען מיט דייע זאַכען; ער האָט זיכער בעטערקט, אז דו האָסט געלאַכט פֿון איהם.“

גודרון איז צוגעקומען, האָט זיך פֿערענטפֿערט, האָט בעהויפטעט, אז עס איז בלויז די שולד פֿון'ם לאַנד-ריכטער, ער איז אזוי קאָמיש געווען, אז עס איז אינגעגליך געווען ניט צו לאַכען; און דאָן די אַרמ און ווייזע, ווי ער האָט גערעדט וועגען גלאַדמאָן!

„שט! דו רעדסט צו הויך, גודרון; ווייט גאָט, ער האָט דיך איצט זיידער געהערט; גאַנץ געוויס, ער האָט זיך אומגעדרעהט. ניין, אין גרונד גענומען האָט ער נאָר ניט אזוי שטאַרק איבערטריבען, אין אז מען האָט איהם איבערגעשלאָגען אין מיטען זיידען, איז ער ניט געוואָרען אין בעס, אויף קיין האָר אויך ניט; ניט אמת? זיין געזיכט איז בינאָה געווען טרייעריג, הערסט דו, איצט טהוט מיר כמעט לייד, וואָס מיר זיצען דאָ און פלאַבלען וועגען איהם; כ'וואָלס געוואונשען, איך זאל עס ניט האָבען געטהאָן, און ווייסט דו, דאָס וואָס ער האָט געוואָנט, איז אייגענטליך געווען אינטערעסאַנט. גודרון, מיר איז פֿאַרגעקומען, אזוי ווי איך וואָלט זינטליך געהערט, ווי ער האָט אַ זיפֿן געטהאָן, ווען ער האָט זיך נור וואָס אינגעדרעהט. אויף, נאָ, אַזונד פלאַגט מיך מיין געוויסען. . . הער לאַנד-ריכטער, איצט קענט איהר דערזעהלען אייער געשיכטע פֿון'ם קייזער'ס בעזוך.“

און דער לאַנד-ריכטער האָט דערזעהלט, אזוי ווי עס איז ניט געווען קיין סוד, נאָר אַ גאַנץ איינפֿאַכע פּאַסירונג מיט אַ פֿרוי און אַ בוקעט בלוסען, האָט דער לאַנד-ריכטער גערעדט אַלץ העכער און העכער, אזוי

אז צולעצט האַבען זיך אַלע צוגעהערט צו איהם. די געשיכטע האָט געדויערט אַ פֿערטעל שעה. אז זי האָט זיך געענדיגט, רופֿט זיך אָב פֿריליין אַנדערסען:

„הערר נאַגעל, געדיינקט איהר די געשיכטע, וואָס איהר האָט אונז דערצעהלט נעכטען ביינאַכט וועגען דעם זינגער-כאָר אויף'ן מיטלענדישען ים . . . ?“

נאַגעל האָט שנעל צוגעקלאַפֿט דעם אַלבוּם, האָט זיך אומגעקוקט אין צימער און זיין געזיכט האָט געקריגען אַ מאַדנעס, כמעט שרעקער דיגען אויסדרוק. ער האָט שמילערהייט געענטפֿערט, אז אין איינצעלהייט מען האָט ער פֿילייכט געקענט אַ טעות האַבען, אָבער ניט אַביזמליך; די געשיכטע האָט ער ניט אויסגעטראַכט פֿון קאָפּ, ס'איז אַן אמת'ע פאַסירונג, וואָס ער האָט אַליין דורכגעלעבט.

„ניין, בעסטער, כ'האָב דאָך גאָר ניט געוואָלט וואָגען, אז איהר האָט זי אויסגעטראַכט פֿון קאָפּ,“ האָט זי געענטפֿערט מיט אַ שטייכעל. „אָבער געדיינקט איהר אויך דעם ענטפֿער אייערן, ווען איך האָב געזאָגט, אז זי איז שעהן? אז איהר האָט בלויז איין מאָל פֿריהער געהערט עפעס שעהנערס דערפֿון, און דאָס איז געווען אין חלום?“

יא, ער געדיינקט עס גאַנץ גוט, האָט ער צוגעשאַקעלט מיט'ן קאָפּ. „אָך, טאָ דערצעהלט זשע אונז אויך דעם חלום! ביטע, ביטע! איהר

דערצעהלט אַזוי אייגענאַרטיג. מיר בעטען אייך אַלע צוזאַמען.“ אָבער ער האָט ניט געוואָלט. ער האָט געזאָגט אַלערליי תירוצים, ס'איז אַ גאַנץ אייגענדייטענדע זאַך, אַ חלום אָהן אַן אָנהויב און אָהן אַ סוף, דער הויך פֿון אַ פֿאַרשטעלונג אין שלאָף; ניין, ער קען עס זאָגן ניט איבערגעבען אין ווערטער; מען קען זיי דאָך, די פּוסטע, פֿליהענדע עמפֿינדונגען, וועלכע מען פֿיהלט נור ווי אַ שטראַהל, און וועלכע פֿער-שווינדען, איידער מען קוקט זיך אום. זיי קענען בעגרייפֿען, ווי נאַריש דאָס איז אין גאַנצען געווען, אז דער חלום האָט זיך אָבגעשפּיעלט אין אַ ווייס-וילבערנעם וואַלד . . .

אַלזאָ אין אַ וואַלד פֿון וילבער. ווייטער?

ס'איז איהם ניט געווען צו ריהרען פֿון אַרמ. ער וואָלט גערן טהאָן אַלעס מעגליכע פֿאַר איהר; זי קען איהם שמעלען אויף פּראָבע, אויב זי וויל; נאָר אַט דעם חלום קען ער ניט דערצעהלען; זי מעג איהם גלויב-בען, אז ער קען ניט.

„גוט; דאָן עפעס אַנדערש. מיר בעטען דאָך אייך אַלע.“

ניין, ער טויג ניט דערצו; היינט ביינאכט ניט. מען מוז האָבען
דעם גייסט דערצו, די שטימונג, ניט אמת?

דאן זיינען געפאלען עטליכע גלייכגילטיגע ווערטער, א פאָר קינד-
דערשע פראַגען און ענטפערס, איינפאַכער אוניון. דאָנני האָט געוואָגט:
„איהר וואָלט געטהאָן אלעס מעגליכע פֿאַר פֿרייליין אנדרעסען?
וואָס, צום ביישפיעל? זאָגט אונז דאָס!“

מען האָט זיך צולאָכט איבער דעם דאָזיגען איינפאַל, און דאָנני
אַליין האָט מיטגעלאָכט. נאָך אַ קורצען ישוב הדעת רופֿט זיך נאָגעל אָב:
„פֿאַר אייך וואָלט איך געקענט טהאָן עפעס שלעכטס.“
„עפעס שלעכטס פֿאַר מיר אַלואָ? לאָמיר עס הערען.“
„ניין, אזוי אויף איין פֿוס קען איך עס ניט זאָגען.“
„אַ מאָרד, צום ביישפיעל?“ האָט זי געפֿרעגט.

„יאָ, פֿילייכט; כ'וואָלט געקענט הרג'ענען אַן עסקימאָ און איהם
אַבשינדען די הויט, כדי אייך צו מאַכען אַ ברייער-טאַש דערפֿון.“
„בראַוואָ! האַהאַהאַ! אָבער נו, פֿאַר פֿרייליין אנדרעסען — וואָס
וואָלט איהר געקענט טהאָן פֿאַר איהר? עטוואָס אויסערגעווענהליך
גוטס?“

„יאָ, פֿילייכט, כ'ווייס ניט, מחשבות'ן, דאָס מיט דעם עסקימאָ האָב
איך ערגעץ-וואו געלייענט; מיינט ניט, אז דאָס איז מוין אייגענע ער-
פֿינדונג.“

נאָך אָט די קינדערשע פראַגען און ענטפערס, אָהן אַן אינהאַלט און
אָהן אַ שום בעדייטונג, זיינען זיי ביידע אַנשוויגען געוואָרען; ס'האָט
אויסגעזעהן, אזוי ווי דער איינער וואָלט זיך פֿערטראַכט איבער דעם
אַנדערן'ס רייד, וואָס ער האָט געקענט מיינען דערמיט, וואָס פֿאַר אַ
געהיימיס ס'האָט געשטעקט הינטער די ווערטער, וועלכע אַנדייטונגען
זיי האָבען ענטהאַלטען. אַ רגע זיינען אלע געווען שטיל; נאָר אז פֿרוי
סטענערסען איז גלייך נאָכדעם אַריינגעקומען פֿון שלאָפֿצימער מיט פֿריש
אַבעוואַשענע הענד און שטעקענדיג נאָך פֿלאָרידאַ-וואַסער, איז נאָגעל
צוגעגאַנגען צו איהר און האָט געמאַכט אַ בעמערקונג וועגען אַ קאַנאַ-
דיקעל, וועטעס געזאָגט ער האָט געהערט דורך דער האַלב-געעפֿענטער
טהיר פֿון שלאָפֿצימער.

דער אַריונקט האָט בנגבה אַ קוק געטהאָן אויפֿ'ן זיינער.
„איהר מענט עס וויסען,“ האָט די בעל הבית'טע געוואָגט, „איהר
מאָרט ניט אוועקגעהן, איידער מיין מאַן קומט צוריק. שמריינג פֿערבאַ-
טען! טהוט וואָס איהר ווילט, נאָר אוועקגעהן מאָרט איהר ניט.“

דאן איז געקומען דער קאפּע, און גלייך איז די קאמפאניע געוואָרען לעבעדיגער. דער אַדוואָקאַט, וועלכער האָט דיסקוטירט מיט דעם יונגען סטודענט, איז אויפגעשפרונגען, דער דיקער מאַן, לייכט ווי אַ פֿעדער, און פֿאַר ענטזיקונג האָט ער אַ פאַטש געטהאָן מיט ביידע הענד; דער סטודענט האָט זיך דורכגעריבען די פֿינגער, איז צוגעגאַנגען צו דער פּיאַנאָ און דורכגעלאָפֿען אַ פֿאַר אַקאָרדען.

„אַך יאָ,“ האָט מען אויסגעשריען, „ווי האָבען מיר געקענט פֿער-געסען, אז איהר שפּיעלט! אַצונד מוזט איהר ווייטער שפּיעלען, אונבע-דינט!“

דער סטודענט האָט אייגענטליך גערן געוואָלט שפּיעלען. קענען קען ער ניט פֿיעל, נאָר אויב קיינער האָט גאַרנישט געגען אַביסעל שאַפֿען, אָדער פֿילייכט גאָר אַ וואַלץ פֿון לאַונער . . .

איצט האָט עס אויסגעזעהן, אז נאָעל הויכט אויך אָן ווערן מעהר פֿעראינטערעסירט. ער האָט שטאַרק אַפּלאָדירט דעם סטודענט און גע-רעדט אַ פֿאַר ווערטער מיט דעם לאַנד-ריכטער און מיט פֿרייליין אַלסען; נאָר אז דאָגני האָט זיך אַנידערגעזעצט לעבען אויווען, איז ער אויך אוועק פֿון מיש און איז אַרומגעגאַנגען צווישען די פֿענסטער אַרויף און אַראָב. דאן איז ער צוגעגאַנגען צו דאָגני'ן און האָט געזאָגט:

„ניט אמת, אז מען הערט אזאַ מין מוזיק, וואָלט מען גערן וועלען זיצען ווייטלאַך, ערגעץ-וואו אין אַ ווייטגען צימער, מיט דער האַנד פֿון'ס געליעכטען אין אייער האַנד, און זיין שמיל, גאַנץ שמיל! כ'ווייס ניט, נאָר איך האָב זיך אימער פֿאַרגעשמעלט, אז עס מוז זיין אזוי זיס.“

„יאָ,“ האָט זי אויך געזאָגט. „אַבער עס וואָלט ניט געדאַרפֿט זיין אזוי ליכטיג. ניט וואָהר? און די שמוהלען וואָלטען געדאַרפֿט זיין נידעריג און ווייך. אָבער אויף דרויסען וואָלט געווען גוט, ווען עס רעגענט שטאַרק און ס'איז פֿינסטער.“

ער האָט צוגעשאַקעלט מיט'ן קאָפּ און זי אָנגעקוקט. זי איז היינט געווען אויסערגעווענהליך שעהן. אָט די בלויע, לייכטענדע אויגען אין דעם העלען געזיכט האָבען איהר געגעבען כמעט אַ מאָדנעם אויסזעהן, און הגם איהרע צייהן זיינען ניט געווען גאַנץ ווייס, האָט זי פֿונדעסט-וועגען גערן געלאַכט, זי האָט געלאַכט זאָגאַר איבער אונבעדייטענדע זאַכען; אויך איהר מויל איז געווען רויט און פֿול, אז ער האָט זיך גלייך געוואָרפֿען אין די אויגען. נאָר מערקווירדיגער פֿון אַלצדינג איז פֿילייכט געווען דאָס, וואָס יעדעס מאל, ווען זי האָט גערעדט, האָט זיך אַ רויטער,

צארטער שיין אריבערגעצויגען איבער איהרע באקען און איז דערנאך גלייך צוריק פֿערשוואונדען.

נאָגעל האָט גראָד געוואָלט עפעס זאָגען, נאָר אין דערזעלבער רגע האָט פֿרוי סטענערסען אויסגעשריען:

„ניין, אָט איז דער אַדיונקט שוין ווידער אַמאָל פֿערשוואונדען. יאָ, נאַטירליך, נאַטירליך! אויף דעם מאַן קען דאָך קיין מענש ניט אַכטונג געבען; ער איז אימער דערזעלבער. איך האָף ווייניגסטענס, אז איהר, הערר לאַנד-ריכטער, וועט ניט פֿערגעסען זאָגען גוטע נאַכט, איידער איהר געהט אַהיים.“

דער אַדיונקט איז דורכגעגאַנגען דורך דער קיר, האָט זיך שטילער-היים אַרויסגע'ננב'עט, ווי ער פֿלעגט עס אימער טהאָן, מיעד נאָך זיין רוש, בלייך און פֿערטאָטערט; ער איז אַוועק און איז מעהר ניט צוריק-געקומען. ביי דער דאָזיגער נאַכריכט האָט זיך דער אויסדרוק פֿון נאָגעל'ס געזיכט פֿלוצלינג געביטען. ס'איז איהם גלייך אויף'ן שמעל אַרויף אויף'ן זינגען אַ געדאַנק, אז ער קען אַצונד וואַגען אַנצובאַטען דאַנני'ן זיין בעגלייטינג אויף דעם אַדיונקט'ס פֿלאַץ. ער האָט עס איהר טאַקע באַלד פֿאַדגעלייגט, האָט געבעטען מיט די אויגען אזוי גוט ווי מיט דעם אַראָב-געלאָזטען קאַפּ און האָט ענדליך נאָך צוגעלייגט:

„און איך וועל זיין אַזוי אַנשטענדיג!“

זי האָט זיך צולאַכט און געענטפֿערט:

„יאָ, יאָ, אויב איהר וועט נור זיין אַנשטענדיג, געהט איך עס אָן

מיט דאַנק.“

„אָך יאָ, איהר וועט זעהן, ווי אַנשטענדיג!“

איצט האָט ער בלויז געוואַרט אויף'ן דאַקטאָר, כדי צו קענען אַוועק-געהן. מיט דער אויסזיכט אויף דעם דאָזיגען וועג דורך'ן וואַלד איז ער געוואַרען נאָך לעבעדיגער ווי פֿריהער, האָט מיטגערעדט וועגען אלע טעגליכע זאַכען, געמאַכט אלעמען לאַכענדיג און איז געווען אויסערגע-וועהנליך לעבענסווירדיג. ער איז געווען אזוי ענטזיקט, אזוי גליקליך, אז ער האָט אויך פֿערשפּראַכען, אַנצוקוקען פֿרוי סטענערסען'ס גאַרטען, און אזוי ווי ער איז געווען אַן האַלבער פֿאַכמאַן, אויך צו אונטערזוכען דעם באַדען דאָרט אונטען, וואו עס זיינען געשטאַנען די קראַנקע וויינפֿערל-בייבלאַך. אַה יאָ, ער וועט שוין לויז ווערן פֿון די פֿליגעלאַך און די אנדערע אינוועקסען, וועלכע ציפֿרעסען די בלעטער; ער וועט לויז ווערן פֿון זיי, חזן ער זאָל זיי אפילו דאַרפֿען אַכטפֿרעכען, זיי בעשווערען!

זי ער איז אויך אַ קענער אין כּשוף-מאַכערייַ?

יא, ער קען צוביסלאך פֿון אלצדינג. אָט איז צום ביישפּיעל אַ רינג, אַ פּראָסט-פּשוט'ער רינג פֿון אייזען, אָבער מיט די וואונדערליכסטע קרעפֿטען. וואָלט מען עס געגלויבט, ווען מען זעהט איהם? אָבער ווען ער זאָל אַשטייגער פֿערלירען דעם רינג ביינאכט אַרום צעהן אַזייגער, וואָלט ער איהם געמוזט צוריק געפֿינען נאָך פֿאַר צוועלף, אַניז קען נאָך מיט איהם טרעפֿען אַן אונגליק. ער האָט איהם געקריגען ביי אַן אור-אלטען גרעק, אַ סוחר אין דער שטאָרט פּירעע; ער פֿון זיין ווייט האָט דעם מאַן געטהאָן אַן אַנדער טובה און דערצו האָט ער איהם נאָך גע-שינקט אַ פּעקעל טאַבאַק פֿאַר דעם רינג.

צי ער גלויבט טאַקע ווירקליך אין דעם?

יא, אַביסעל. ווירקליך! דער רינג האָט איהם אַמאָל געזונד געמאַכט. פֿון דער ריכטונג פֿון ים אַרויף האָט זיך דערהערט דאָס בילען פֿון אַ הונד. פֿרוי סטענערסען האָט אַ קוק געטהאָן אויפֿ'ן זייגער; יא, דאָס איז דער דאָקטאָר, זי דערקענט דעם הונד. נא, דאָס איז גוט; ערשט צוועלף אַזייגער, און ער איז שוין דאָ צוריק. זי האָט אָנגעקלונגען און געהייסען בריינגען נאָך קאַפֿע.

„אזוי? דאָס איז אַלואַ אַ גאַנץ בעזונדערער רינג, הערר נאַגעל?“

האָט זי געזאָגט. „און ווי איז דאָס, איהר גלויבט טאַקע אזוי זיכער אין דעם?“

צימליך זיכער; דאָס הייסט: ער האָט גוטע גרינדע, ניט דורכאויס צו צווייפֿלען אין דעם. צי ס'איז דען ניט אלצאיינס, וואָס מען גלויבט, אזוי לאַנג ווי ביי זיך אינעווייניג האַלט מען דאָס איינע פֿאַר אזוי גוט ווי דאָס אַנדערע? דער רינג האָט איהם אויסגעהיילט פֿון נערוואַזיטעט; זיכערער פֿילייכט ווי וואָס פֿאַר עס איז מעדיצין.

פֿרוי סטענערסען האָט געלאַכט אַ וויילע, דאַן האָט זי איהם גענו-מען שטאַרק ווידערשפרעכען. ניין, זי קען ניט פֿערטראָגען אזאַ לעכער-ליכען אונזיגן — זי בעט פֿערצייהונג, אָבער זי רופֿט עס לעכערליכער אונזיגן, און זי איז פֿעסט איבערצייגט, אַז הערר נאַגעל גלויבט אויך ניט דאָס, וואָס ער זאָגט. אַז מען הערט אַזעלכע זאַכען פֿון געבילדעטע טענ-שען, טאָ וואָס האָט מען שוין צו ערוואַרטען פֿון דעם פּראָסטען מאַן? וואוהין וועט מען אויף אַזאָ'ן אופן פֿערקריכען? דאַן קענען, הייסט עס, די דאָקטוירים זיך געהמען דעם וועג.

נאַגעל האָט זיך פֿערטהייריגט. איינס איז אזוי גוט ווי דאָס אַנדערע; עס געווענדעט זיך אַן דעם ווילען, דעם גלויבען, דעם גייסטעס-געמיטה פֿון די פּאַציענטען. אָבער די דאָקטוירים דאַרפֿען זיך פֿונדעסטוועגען ניט

געהמען דעם וועג, זיי האָבען דאָך וויער געמיינדע, וויערע גלויביגע; זיי האָבען די געבילדעטע מענשען, און די געבילדעטע מענשען היילט מען דורך מעדיצין, בעת ווען די „אפיקורסים“, דער פראָסטער עולם, ווערן געהיילט דורך אייווערנע רינגען, פֿערברענטע מענשען-ביינער און בית-עילם-ערד. האָט מען דען ניט געהאַט ביישפיעלען, אז חולאים זיינען אייסגעהיילט געוואָרען דורך איינפֿאַך קלאָהר וואַסער, ווען מען האָט זיי איינגערעדט, אז דאָס איז אַן אויסגעצייכענטע רפואה? וואָס פֿאַר ערפֿאַה-רינגען האָט מען צום ביישפיעל געמאַכט מיט מאָרפֿיִוס-קראַנקע! נאָך אַינלעכע מערקווירדיגע פֿאַקטען, און אז מען איז נאָך דערצו אַ ניט-געלערנטער מענש, מאָר מען, הייבט עס, ניט זיך ערקלעהרען אונאבהיינגיג פֿון גלויבען אין דער דאָקטאָרשער וויסענשאַפֿט? איבעריגעס וויל ער ניט מאַכען דעם איינדרוק, אזוי ווי ער וואָלט האָבען אַ ידיעה אין די דאָזיגע זאַכען: ער איז ניט קיין פֿאַכמאַן און האָט ניט קיין קענטענישען. און אחוץ אלעמען איז ער אין דעם מאַמענט אזוי גוט אויפֿגעלעגט, אז ער וויל אויך ביי די אַנדערע ניט אוועקרויבען די פֿרעהליכקייט. פֿרוי סטער-גערמען מעג איהם ווירקליך פֿערצייהען!

ער האָט אלע ווילע אַ קוק געמאָן אויפֿ'ן זייגער און האָט זיך שוין צוגעקנעפעלט דאָס דעקעל.

אין מיטען דעם דאָזיגען שמועס איז מיט אימפעט אַרזיינגעפֿאַלען דער דאָקטאָר. ער איז געווען נערוועז און מרה-שחורה'דיג, האָט געגריסט מיט אַ געצוואונגענער לעבעדיגקייט און געדאַנקט זיינע געסט, וואָס זיי זיינען נאָך ניט אוועקגעגאַנגען. נו יא, מיט'ן אַרזיינגקט איז דאָך גאָרנישט דאָ וואָס צו מאַכען, און געהט ער זיך געוונדערהייט! וויטער אָבער פֿעהלט דאָך קיינער ניט פֿון דער גאַנצער קאָמפּאַניע. אַך, וואָס פֿאַר אַ קאַמפֿי דאָס איז אויף דער דאָזיגער וועלט!

דאן האָט ער אָנגעהויבען, ווי זיין שטייגער איז געווען, צו דער-עעהלען וועגען דעם גאַנג, וואָס ער האָט געמאַכט. זיין וויערע סיענע האָט זיך גענומען דערפֿון, וואָס זיינע פּאַציענטען האָבען געטוישט אלע זיינע ערוואַרטונגען; ווי אַידיאָמען האָבען זיי זיך אויפֿגעפֿיהרט, ווי עולען; אין דול-היוו וואָלט ער זיי געדאַרפֿט הייסען איינשפּאַרען. יא, אזאַ מין הויז, ווי דאָס, וואו ער איז נור וואָס געווען! די פֿרוי קראַנק, דער פֿרוי'ס פֿאַטער קראַנק, דער פֿרוי'ס זעהן קראַנק! און אַן עפֿיש איבערן גאַנצען הויז! אָבער די אַנדערע פֿון דער פֿאַמיליע מיט הייסע באַקען, די קליינע קינדער געוונד און שטאַרק. אונגעגרייפֿליך, צום ערשטיינען; ניין, ער פֿערשטעהט עס גאָר ניט! דאָ איז געלענען

דער אלטער טאָן, דער פֿרוי'ס פֿאַטער, מיט אַן אָפֿענער, בלוטענדער
וואונד, אזוי גרויס. האָט מען געשיקט רופֿען עפעס אַ באַבעצע, אַ
רופֿא'מע, און די האָט געשמילט דאָס בלוט, דאָס איז אמת; אָבער
מיט וואָס האָט זי עס געשמילט? שוידערליך, פֿערברעכעריש; ס'איז
גאָר ניט מעגליך צו זאָגען, ווי עס האָט גע'עפּוש'ט; איינפֿאַך ניט אויס-
צוהאַלטען! און אויסערדעם, ביי דער ערשטער, בעסטער געלעגענהייט
קאַלטער בראַנד אין דער וואונד! ווען ער וואָלט היינט ביינאַכט ניט גע-
קומען אַהין, גאָט ווייס! יאָ, דאָס געווען וועגען די באַכסקע דאָקטוירים
סוז פֿערשמאַרקט ווערן; דאָס מוז געשעהן; און עס אַריינגעבען צו
אַזעלכע לייט אין די הענד, וועלכע . . . נאָ, דאָס בלוט איז געשמילט
געוואָרען. אָבער דאָ קומט דער זעהן, אַ דערוואַקסענער זעהן אין הויז,
אַ לאַנגער שוויין-קערל, וועלכער האָט געקראָגען אַן אויסשלאַג אויף'ן
געזיכט. כ'האַב איהם שוין פֿריהער געגעבען צוויי זאַלבען און איהם
אויסדריקליך אָנגעזאָגט; אָט די געלע זאַלב איין — איין — שטונדע
אין טאָג. און אָט די ווייסע זאַלב, צינק-זאַלב, די איבעריגע 23 שעה.
וואָס טהוט ער? נעהמט נאַטירליך די זאַלבען פֿערקעהרט, נוצט די ווייסע
זאַלב איין שטונדע, און די געלע, וועלכע ברענט און ציהט ווי דער
טייוועל, דעם גאַנצען טאָג און די גאַנצע נאַכט. אזוי געהט ער אָן צוויי
וואַכען נאָכאַנאַנד. אָבער דאָס מערקווירדיגסטע איז אָט וואָס: דער יונג
איז דאָך געוונד געוואָרען, געוונד, ניט קוקענדיג אויף ויין דומהייט;
געזונד! אַן אָקס, אַ קעמעל, וואָס ווערט געזונד, ס'מאַכט ניט אויס
דורך וואָס פֿאַר מיטלען! היינט ביינאַכט שמעלט ער זיך פֿאַר פֿאַר מיר
מיט אַ באַט און מיט אַ פֿנים, אויף וועלכע ס'איז קיין קנייטשעלע
ניט געווען צו געפֿינען. גליק, שוויינען-גליק! דער מענש האָט געקענט
פֿאַר אַ לאַנגע צייט בלייבען אַ קאַליקע אויף'ן געזיכט. . . און אַזונד
דעם אינגעל'ס מוטער, די פֿרוי פֿון הויז. זי איז קראַנק, אָבגעשוואַכט,
מאָט, נערוועז; ס'שווינדעלט איהר אין קאָפּ, ס'רוישט איהר אין די
אויערן, זי האָט קיין אַפעטיט ניט. באַדען! זאָג איך. באַדען און וואַשען,
און וואַסער איבער'ן קערפער, צו'ן אל די שוואַרצע יאָהר! קאַכט אָב אַ
קאַלב און עסט זיך אַרויף אַביסעל פֿלייש אויף די ביינער, מאַכט אויף
די פֿענסטער און לאָזט אַרײַן אַביסעל פֿרישע לופֿט, געהט אַרויס א. א.
ו.; אָבער פֿריהער פֿון אלץ בעדער און אַברייבונגען און ווידער אַמאָל
בעדער; אַניט וועט מיין מעדיצין גאָר ניט העלפֿען. — נאָ, אויף אַ קאַלב
האָט זי קיין געלד ניט, דאָס קען זיך גאַנץ לייכט מעגליך זיין — אָבער
זי באַדט זיך, זי באַדט זיך, וואַשט אַראָב פֿון זיך אַביסעל בלאַטע;

ס'ווערט איהר אייזקאלט דערביי, ס'פריהרט איהר, ס'ווארפט איהר א זאָהן און א זאָהן ביי דער דאָזיגער ריינליכקייט, און דאָן הערט זי ווידער אויף מיט'ן וואַסער! ניין, זי האָט שוין די ריינליכקייט מעהר ניט געקענט אריבערטראַגען! נו, און דאָן? דאָן כאַכט זיך איהר א געלעגענהייט, זי קריגט א קייט, א פאָדאָנראַ-קייט, וואָלטאָ-קרייז, אָדער זיי עס זאל ניט הייסען, און היינט זיך דאָס אַרום. איך בעט, זי זאל עס מיר ווייזען: אַ צינקענע פלאַטע, אַ פאָר האַקענס, אַ פאָר קלענערע האַקענס — דאָס איז אלעס. אָבער צום טייעל, נאָך וואָס טראָגט איהר דאָס? יא, ס'האָט איהר אַביסעל געהאַלפֿען, ווירקליך געהאַלפֿען, ס'האָט געשטילט די שמערצען אין קאָפּ, ס'האָט זי אַביסעל דערוואַרעמט. ווירקליך, אָט די האַקענס און אָט די צינקענע פלאַטע האָבען איהר ניט געטהאָן! וואָס זאל מען פֿאַרט טהאָן מיט אַזעלכע מענשען? כ'וואָלט געקענט אַנשפייען אויף א הילצערנעס פֿלאַקען און איהם איהר געבען; דאָס וואָלט איהר פונקט אזוי געהאַלפֿען; אָבער דערוועגען זאל מען זיך דאָס איהר צו זאָגען! וואַרפט עס אוועק, זאָג איך צו איהר, אַניט טהו איך מעהר גאָר נישט פֿאַר איך, כ'וועל זיך ניט צוריהרען צו אייך! און וואָס, טיינט איהר, טהוט זי? זי האַלט פֿעסט די צינקענע פלאַטע און לאָזט מיך געהן! הייזי! לאָזט מיך געהן! גרויסער גאָט; ניין, ניט קיין דאָקטאָר, אַ באַבסקער רופּא דארף מען זיין . . ."

אַ צוקאָכטער האָט זיך דער דאָקטאָר אנדערגעוועזט טרינקען זיין קאַפֿע. זיין פֿרוי האָט זיך איבערגעקוקט מיט נאַגעל'ן און האָט דאָן לאַכענדיג געזאָגט:

"הערר נאָגעל וואָלט אַקוראַט אזוי געהאַנדעלט, ווי די פֿרוי, גראָד אידער די ביסט געקומען האָבען מיר וועגען דעם גערערט. הערר נאָגעל גלויבט ווינציג וואָס אין זיין וויסענשאַפֿט."

"אויי! הערר נאָגעל גלויבט ניט אין מיין וויסענשאַפֿט?" האָט דער דאָקטאָר כעטערקט מיט אַ טאָן פֿון איראָניע. "איבעריגענס, הערר נאָגעל קען זיך גלויבען, וואָס ער וויל."

געערגערט, געקריינקט און פֿול מיט זאָרן אויף אָט די שלעכטע פּאַציענטען, וועלכע האָבען ניט געטהאָן דאָס, וואָס ער האָט זיי אָנגע- געזאָגט, האָט דער דאָקטאָר שטילערהייט אויסגעטרונקען זיין קאַפֿע. כ'דאָס איהם שטארק פֿערדראַסען, וואָס אלע האָבען געקוקט אויף איהם. "טויט דאָך וואָס עס איז, ריהרט זיך," האָט ער געזאָגט. אָבער נאָך'ן האַפֿט איז ער ווידער פונטער געוואָרען, האָט געפֿלידערט אַ וויילע מיט דאָגני'ן, האָט זיך לוסטיג געכאַכט איבער זיין רודערער, איבער דעם מאַן

פֿון'ס שיפֿעל, וואָס האָט איהם אָבגעפֿיהרט צו די קראַנקע; דאָן איז ער
ווידער אַרויפֿגעקומען אויף זיינע אונאַנגענעהמליכקייטען אַלס דאָקטאָר
און האָט זיך פֿון דאָס ניי גענומען קאָכען. ס'איז איהם געווען אינעם
צו פֿערגעסען דעם דאָזיגען טעות מיט די זאַלבען; ס'איז בלויז ווילדקייט
און אַבערגלויבען און דומהייט, אַלעס אינאיינעם; נאָך אַלעס דעם איז
דאָך דאָס שרעקליך מיט דער אונזיסענהייט אין פֿאַלק.

„אָבער דער מאַן איז דאָך געוונד געוואָרען!“

ווען דער דאָקטאָר קען, וואָלט ער דאָנגיין מיט די צייהנער אויף
שטיקער צוריסען, בעת זי האָט דאָס געזאָגט. ער איז אויפֿגעשטאַנען.
דער מאַן איז געוונד געוואָרען, יאָ; אָבער וואָס ווייטער? דאָס שליסט
דאָך ניט אויס, אז די דומהייט פֿון'ס פֿאַלק איז הימעל-שריינער. דער
מאַן איז געוונד געוואָרען, דאָס איז אמת; אָבער אַשטיינער ווען דער
מאַן פֿערברענט זיך די גאַנצע הויט פֿון פֿנים? וואָס פֿאַר אַ זיגן האָט
עס צו פֿערטהידיגען זיין אָקסען-דומהייט?

אַט דער ערגערליכער צוזאַמענשטויס מיט אַ פּויער-יונג, וועלכער
האָט געהאַנדעלט פּונקט פֿערקעהרט ווי ער האָט געהייסען און איז פֿונד-
דעסטוועגען פֿאַרט געוונד געוואָרען, האָט דעם דאָקטאָר אויפֿגעזעענט
מעהר ווי אַלעס אַנדערע און געמאַכט זיין געוועהנליך מילדען בליק
גאַנץ ווילד הינטער די ברילען. דער נאַרישסטער צופֿאַל האָט איהם פֿער-
רוקט אין דער פֿינסטער; צוליעב אַ צינקענע פּלאַטע האָט מען איהם
אָבגעלייגט אָן אַ זייט, איהם געקרינקט אין זיין ווירדע, און דאָס האָט
ער ניט געקענט פֿערגעסען, ביז וואָנען ער האָט נאָך צו דעם קאַפֿע
אויך אויסגעטרונקען אַ גלאָז שטאַרקען „מאָרדי“. דאָן האָט ער זיך
פּלוצלינג אָבגערופֿען;

„דו יעמא, מעגסט עס וויסען, כ'האָב געגעבען דעם מאַן, וואָס איז
מיך געקומען רופֿען, פֿינף קראַנען. האַהאַהאַ; אין מיין לעבענס טאָג
האָב איך אַזאָ חברה-מאַן ניט געזעהן; דער גאַנצער הינטערשטער טהייל
פֿון זיינע הויזען איז געווען צופֿליקט; אָבער אַ קערפּער-קראַפֿט! אַ מין
זאָרגלאָזיגקייט! עס זאָל עס איהם גאָר אָנהויבען אַרען! אָן אמת'ער
טייוועל! דעם גאַנצען וועג האָט ער געהאַלטען אין איין זינגען, ער גלויבט
גאַנץ פֿעסט, אז ער וואָלט געקענט דערגרייכען דעם הימעל מיט זיין
פֿישער-שטעקעל, ווען ער שטעהט אויף'ן שפיץ פֿון דעם עטיעפֿיעל-באַרג.
אָבער דו מוזסט זיך ערשט דאָן שטעלען אויף די שפיץ פֿינגער, האָב איך
געזאָגט. ער האָט גאַרנישט בעמערקט און האָט זיך געשוואָרען ביי אַלעס,
וואָס איז איהם הייליג און טייער, אז ער קען פּונקט אזוי גוט שטעהן

אויף די שפיץ פֿינגער, ווי ווער עס איז. האהאָהאָ! האָט מען ווען געהערט
אזא מיין זאך! אָבער קאָמיש איז ער געווען!"
ענדליך האָט זיך פֿרייליין אַנדערעסען אויפֿגעהויבען, אום צו געהן,
אין אלע אַנדערע זיינען אויך אויפֿגעשטאַנען פֿון זייערע פֿלעצער. בשעת
נאָעל האָט געזאָגט גוטע נאַכט, האָט ער אזוי וואָרט, אזוי אויפֿריכטיג
געדאַנקט, אז ער האָט אין גאַנצען ענטוואָפֿענט דעם דאָקטאָר, וועלכער
איז די לעצטע פֿערטעל שעה געווען גאָר אונפֿריינדליך צו איהם. —
"לאָזט זיך אַקאָרשט באלד ווידער זעהן. אָבער זאָגט נאָר, האָט איהר
מיטגענומען אַ ציגאַר? פֿעררויכערט דאָך אַ ציגאַר." און דער דאָקטאָר
האָט איהם אַרײַנגעשטופֿט אַ ציגאַר אין דער האַנד.
דערווייל איז שוין דאַגני געשטאַנען אַן אָנגעמאַנענע אויף די טרעפֿ
אין האָט געוואָרט.

VIII.

ס'איז געווען אַ שעהנע נאַכט.

די געזעהלטע עטליכע מענשען, וועלכע זיינען נאָך געווען אויף דער
גאַס, האָבען געהאַט פֿרעהליכע, צופֿרידענע פֿנים'ער; דאָרט אויף'ן
ביה עולם איז נאָך געגאַנגען אַ און מאַן האָט געשטופֿט אַ וועגעלע און
שטילערהיים צוגעוונגען דערביי. ווייטער איז אלעס געווען אזוי שטיל,
אז מען האָט קיין שום אַנדער זאך ניט געהערט, אויסער דאָס ראָויגע
געזאַנג. אַרונטערקוקענדיג פֿון דעם דאָקטאָר'ס הויז אין דער הויך, האָט
די שטאָרט אויסגעזעהן ווי אַ מאָדנע פֿערדרעהטער ריעזען-אינועקט, אַ
משונה'דיג, אויסגעלוספֿערט טהיער, וואָס האָט זיך אוועקגעלייגט פֿלאַך
אויף'ן בויך אין אויסגעשטרעקט הענד און הערנער און נערווען אין אלע
ריכטינגען: כלווי דאָ און דאָרט האָט עס געריהרט מיט אַן אַבר —
זיי איצט דאָרט אונטען אויף'ן ים, וואו אַ קליינטשיק דאַמפֿ-שיפֿעלע
האָט זיך שטילערהיים געגליטשט איבער די כוואַליעס און געמאַכט אַ
קנייטש אין דאָס שוואַרצע וואַסער.

פֿון נאָעל'ס ציגאַר האָט זיך אויפֿגעהויבען אַ בלויער רויך אין דער
לופֿטען. ער האָט איינגעזויגען אין זיך דעם דופֿט פֿון וואַלד און גראַז,
און אַ געפֿיהל פֿון טיעפֿער צופֿריעדענהייט האָט איהם דורכגענומען, אַן
אייגענארטיגע, שטאַרקע פֿרייד, ביי וועלכע ס'האָבען זיך איהם געשמעלט
טרעהרען אין די אויגען און דער אָטהעם איז איהם שיער ניט פֿערבאַפֿט

געוואָרען. ער איז געגאנגען לעבען דאָנאָן; זי האָט נאָך קיין וואָרט נישט אויסגערעדט. אז זיי זיינען אַריבערגעגאנגען דעם בית עולם, האָט ער געזאָגט אַ פּאָר לויב-ווערטער וועגען דעם דאָקטאָר, אָבער זי האָט גאָר-נישט געענטפּערט. אַצונד האָט איהם די שעהנקייט און שטילקייט פֿון דער נאַכט אַזוי טיעף בערווישט, האָט איהם אַזוי ליידענשאַפֿטליך דורך און דורכגענומען, אז זיין אַטהעם איז געוואָרען קורץ און זיין בליק פֿייכט. יאָ, ווי הערליך עס איז אין די העלע נעכט! מיט אַ קלינגענדיגער, הויכער שטימע האָט ער געזאָגט:

„ניין, זעהט נאָר די בערגלאַך; ווי קלאָהר זיי ליגען זיך דאָרט! איך בין אַזוי פֿרעהליך, פֿרייליך, כ'בעט אייך, האָט איינזעהעניש מיט מיר, ווען איהר ווילט אַזוי גוט זיין; היינט ביינאַכט קען איך נאָך פֿאַר לויטער גליק בעגעהן נאַרישקייטען. זייט איהר דען אויך נישט פֿרעהליך? יאָ, איהר זאָלט נאָך פֿרעהליך ווערן; איהר הערט, וואָס איך זאָג? כ'וואָלט אייך איצט אַזוי גערן, אַזוי פֿון האַרצען געוואָלט פֿערשאַפֿען עפעס אַ פֿרייד, וואָס איהר זאָלט נישט פֿערלאַנגען פֿון מיר; איהר מענט עס מיר גלויבען — יאָ גאָט, ווי איהר קענט מיר גלויבען! קוקט נור אָן די סאַסנעס דאָ, און די שטיינער און די שמעקעדיגע בוימלאַך, זיי זעהען אין דער דאָזיגער נאַכט-בעלייכטונג אויס ווי זיצענדע מענשען. און די נאַכט איז קיהל און ריין; זי רופֿט נישט אַרויס קיין מאַדנע שווערע געדאַנקען, און אין ערגעץ לויערן נישט קיין פֿערבאַרגענע געפֿאַהרען. נישט אמת? ניין, איהר זאָלט נישט זיין אונזעפֿריעדען מיט מיר, איהר טאָרט עס נישט, איך אליין בין אַזוי פֿרעהליך. איך פֿיהל, עפעס אַזוי ווי מלאכים וואָלמען דורכדרונגען מיין גאַנצע זעלע און דאָרט אַ ליעד געוונגען. וואָס זשע, איך שרעק אייך פֿילייכט?“

זי איז געבליבען שטעהן, און דערפֿאַר האָט ער געפֿרעגט, צי זי שרעקט זיך פֿאַר איהם. זי האָט איהם שמויבלענדיג אָנגעקוקט מיט איהר בלויען בליק, איז דאָן ווידער ערנסט געוואָרען און האָט געזאָגט: „כ'האָב אַזוי אַפֿט נאַכגעדיינקט וועגען דעם, וואָס פֿאַר אַ סאָרט מענש איהר זייט.“

דאָס האָט זי געזאָגט, בעת זי איז נאָך אימער געשמאַנען און געד-קוקט אויף איהם, און מיט אַ שטילער, ציטערענדער שטימע. און דעם גאַנצען זעג האָט זי גערעדט מיט יענער ציטערענדער קלאָהרער שטימע, אַזוי ווי זי וואָלט געווען האַלב שרעקעדיג, האַלב פֿרעהליך. דאָ האָט זיך צווישען זיי אָנגעהויבען פֿאַלגענדער געשפרעך, אַ געד-שפרעך, וואָס האָט אָנגעהאלטען דעם גאַנצען וואַלד, ווי לאַנגזאַם זיי זיינען

ניט גענאנגען, וואָס איז אַרבערנעשפרונגען פֿון איין ענין צום אַנדערן, פֿון שטימונג, צו שטימונג, מיט דער גאַנצער אויפגערעכטקייט, וועלכע האָט זיי ביידען דורכגענומען:

„איהר האָט געדיינקט וועגען מיר? ווירקליך? אָבער איך האָב דאָך פֿיעל, פֿיעל מעהר געדיינקט וועגען אייך, פֿרייליך. איך האָב שוין גע- וואוסט פֿון אייך, נאָך איידער איך בין אָנגעקומען אַהער, כ'האָב געהערט אייער נאָמען אויף'ן שיף; דורך אַ צופֿאל האָב איך איהם געהערט; כ'האָב זיך צוגעהערט צו אַ געשפרעך. און איך בין אָנגעקומען אַהער דעם 12טען יוני, דעם 12טען יוני . . .“

„אך וואָס, גראָד דעם 12טען יוני!“

„יא, און די שטאָרט איז געווען בעהאַנגען מיט פֿאַהנען, און איך האָב זיך געטראַכט ביי זיך, ס'איז אַזאָ בעצויבערענד שטעדטעל; דער- פֿאַר בין איך דאָ אַראָב אויף'ס לאַנד. און גלייך האָב איך געהערט נאָך מעהר וועגען אייך . . .“

זי האָט אַ שמייכעל געטהאָן און געפֿרעגט:

„דאָס האָט איהר אַודאי געהערט פֿון מינוט'ן?“

„ניין,“ האָט ער געענטפֿערט, „כ'האָב געהערט, אַז אַלע האָבען אייך ליעב, אַלע מענשען, און אַז אַלע בעוואונדערן אייך . . .“ און פֿלוצלינג איז איהם אַרויף אויף'ן זינען דער טהעאָלאָג קארלסען, וועלכער האָט זיך צוליעב איהר גענומען דאָס לעבען.

„אזוי? האָט איהר דאָס ווירקליך געהערט? נא, אָבער זינט איך בין אַ בלה געוואָרען, איז ווינציג וואָס איבערגעבליבען פֿון דער גאַנצער בע- וואונדערונג. וואָס זאָגט איהר דערצו? אין די פֿאַר טעג האָט זיך די גאַנצע שטאָרט אזוי ווי איבערגעקעהרט; בלויז אַ פֿאַר פֿריינדיגען האַלטען זיך נאָך לעבען מיר.“

„ניין, איהר האָט געוויס אַ מעות . . .“

„אך, עס פֿערשאַפֿט מיר ניט קיין שמערצען, דאָס דאַרפֿט איהר אויף מיר ניט גלויבען; וואָס זשע, איהר גלויבט עס פֿאַר?“

אַט די פֿאַר ווערטער זיינען איהם אַרוין אין קאַפּ, און ער האָט איהר איבערגעשלאָגען די רייד:

„מאכט איהר זיך איבערהויפט אַ וועזען פֿון דעם, וואָס איך גלויב וועגען אייך?“

ער האָט תיכף חרטה געהאַט, וואָס ער האָט זיך געווענדט צו איהר מיט דער דאָזיגער אויפֿדרינגליכער פֿראַגע; ער איז געוואָרען רויט פֿאַר שאַנדע און אַ היבשע צייט האָט ער ניט געקענט פֿערגעסען אַט די

איבער-אילונג זיינע. זי האָט איהם אויך גאַרנישט געענטפֿערט, נאָר זיך געמאַכט, אזוי ווי זי וואָלט גאַרנישט געהערט. זי האָט אָנגעהויבען ריידען פֿון'ס לאַנד-ריכטער ריינערט, אַ מאַן, וועלכער איז שטענדיג געווען אזוי אויפֿמערקזאַם און אזוי פֿריינדליך צו איהר — האַהאַהאַ — וועמען זי האָט אָבער אויך איצט פֿערלאָרען, זינט זי איז אַ כלה. „וואָס זשע, איהר זיפֿצט גאָר? נור וואָס זייט איהר דאָך געווען אזוי פֿרעהליך? זיפֿצט ניט!“

נו געוויס! ער איז פֿרעהליך, אויסערגעווענהליך פֿרעהליך.
זיי האָבען זיך אָנגעקוקט. דאָס דאָזיגע „זיפֿצט ניט“ האָט נאָך אָבגעקלונגען אין איהם, האָט איהם געגלעט ווי אַ ווייכע, פֿיינע האַנד. „זאָגט מיר, איך בעט אייך,“ האָט זי ווייטער געפֿרעגט, „איהר האָט עס ווירקליך געמיינט, דאָס וואָס איהר האָט געזאָגט וועגען די פֿלאַט-אָפֿיצירען? האָט איהר אַלעס געמיינט ערנסט?“
„יאַ, אַלעס, אונבעדיגט. פֿאַרוואָס האָב איך עס דען ניט געזאָלט מיינען? איך בין פֿערליעבט אין זיי און בין עס אימער געווען; איך בעוואונדער זייער פֿריי לעבען, זייער שטאַלצע האַלסונג, זייערע אונט-פֿאַרמען, זייער פֿרוישקייט און אונערשראַקענקייט; איך געפֿין, אז זיי זיינען בעזויבערער. דאָס רוב זיינען זיי אויך אויסערגעווענהליך אָנגע-נעהמע מענטשען. און נאָך עפעס אַנדערש; זייער עהרענגעפֿיהל איז מיסטענס שטאַרק קענטיג; ס'איז אזוי זעלטען, אז מען זאָל געפֿינען פֿערברעכער צווישען די אָפֿיצירען. יאַ, דאָס זיינען אויסגעצייכענטע לייט.“

„יאַ,“ האָט זי פֿאַר זיך געזאָגט.
דאָן איז זי אַ וויילע געגאַנגען שטיל-שווייגענדיג און האָט נאָכגע-דיינקט וועגען דעם; נאָר דערנאָך האָט זי ווידער געזאָגט:
„נאַ, אָבער איצט ריידען מיר פֿון אייך! אָה געוויס! מיר ריידען פֿון אייך; פֿערציהט, קען איך אייך שטעלען אַ פֿראַגע? יאַ, איך דאַנק אייך טויענד מאל, טראָגט מיין זונגעשירם; — אָבער זאָגט מיר: האָט איהר וואָס עס איז געהאַט מיט'ן לאַנד-ריכטער? נעכטען אָבענד האָט איהר ביי איהם געבעטען פֿערציהונג וועגען אַ געוויסע זאַך, און היינט ביינאַכט האָט איהר מיט איהם כמעט קיין וואָרט ניט אויסגערעדט. איז דאָס אייער שטוינער אזוי יעדען איינעם צו בעלידיגען און דערנאָך בע-טען ענטשולדיגונג?“

זי האָט זיך צולאַכט און געקוקט פֿאַר זיך אויפֿן וועג.

„עהרליך געזאגט, ס'איז געווען זעהר אונגערעכט פֿון מיר צו בע-
ליידיגען דעם לאַנד-ריכטער; אָבער איך בין זיכער, אַז ער וועט מיר
פֿערצייהען, ווען איך וועל נור געפֿינען אַ געלעגענהייט זיך מיט איהם
דורכצוריידען. איך בין אביסעל צו האַסטיג, אביסעל צו גראָב; די
גאַנצע געשיכטע איז געקומען דורך דעם, וואָס ער האָט מיך אַ שטויט
געטהאָן, בעת ער איז אַרײַן אין אַ טהיר. אַ קלייניגקייט, אַ גאַרנישט
אלואַ, אונפֿאַרויכטיגקייט פֿון זײַן זײַט; אָבער איך שפּרינג גלײַך אויף ווי
אַן אָבנערײסענער נאַר און גיב איהם אַ פֿאַר עהרען-טיטלען, האַלט איהם
סמראַשענדיג אַ פֿלאַש סעלצער אונטער דער נאָז און דער סוף איז, אַז
איך פֿלעגט איהם אײַן דעם הוט. גלײַך נאָכדעם איז ער אַוועק; אַלס
געבילדעטער מענש האָט ער אויך געמוזט אַוועקגעהן. אָבער שפּעטער
אַ ווײַלע האָט מיך שטאַרק פֿערדראָסען אויף מײַן בענעהמונג, און איך
האָב בײַ זיך בעשלאָסען צו בעטען בײַ איהם פֿערצייהונג. נאַטירליך
בין איך אויך אביסעל צו ענטשולדיגען; איך בין יענעם טאַג געווען
נערוועז און האָב געהאַט אַלערליי ערגערנישען; אָבער דערפֿון ווײַס קײ-
נער נים, אַזעלכע זאַכען קען מען נים דערזעהלען, און דערום מוז איך
ליעבערשט געהמען די גאַנצע שולד אויף מיר. נאָר דאָס איז געווען דאָס
ערשטע מאָל, וואָס איך בין געווען אַזוי ברױטאַל; דאָס קענט איהר מיר
זיכער גלײַכען.“

ער האָט גערעדט גאַנץ שנעל, אָהן דעם ער זאָל זיך בעדיינקען,
און מיט אַן אויפֿריכטיגען טאָן, אַזוי ווי ער וואָלט געוואָלט זײַן גערעכט
אויף ביידע זײַסען; אויך פֿון זײַנע מיענעס האָט זיך נים אַרויסגעוויזען
קײַן שום הינטערליסטיגקייט, קײַן פֿערשטעלטקייט. אָבער דאַנגי איז
פֿלוצלינג געבליבען שטעהן, האָט איהם ערשטוינט אַרײַנגעקוקט גלײַך
אין געזיכט און געזאָגט;

„אָבער נײַן . . . נײַן . . . אַזוי איז דאָך דאָס נים געווען. איך
האָב די זאַך געהערט גאַנץ אַנדערש.“
„סינום זאָגט ליגען!“ האָט נאַגעל אײַסגעשריען מיט גליהענדע
כאַקען.

„סינום? איך האָב עס גאָר נים געהערט פֿון סינום'ן. נאָך וואָס
זאָגט איהר ליגען וועגען זיך אליין? כ'האָב עס געהערט פֿון אַ מאַן אויף'ן
מאַרק, פֿון דעם גיפֿס-גיסער; ער האָט מיר דערזעהלען די גאַנצע גע-
שיכטע, ער האָט געזעהן אַלעדינג, פֿון אַנפֿאַנג ביז ענדע.“
פּױזע.

„פֿאַרוואָס פֿערלײַמדעט איהר זיך אליין? דאָס פֿערשטע איך נים!“

האָט זי ווייטער געוואָגט און האָט איהם געקוקט גלייך אין פנים אַרײַן.
„איך האָב היינט געהערט די געשיכטע, און איך בין געווען אזוי צופֿרייע-
דען דערפֿון; דאָס הייסט: איך האָב געפֿונען, אז איהר האָט געהאַנדעלט
אזוי אונגעוועהנליך שעהן, אזוי אונגעוועהנליך בערעכענט; ס'האָט אייך
אזוי גוט געפֿאַסט; און איך האָב אייך גערן געוואָלט דאַנקען דערפֿאַר.
ווען איך וואָלט היינט פֿאַרמיטאַג ניט געהערט אָט די געשיכטע, וואָלט
איך אפשר גאָר ניט געוואָגט איצט דאָ צו געהן מיט אייך; דאָס זאָג
איך אייך גאַנץ אָפֿען.“
פּויע.

דאָן האָט ער זיך אָבגערופֿען:

„און אַזונד בעוואַונדערט איהר מיך דערפֿאַר?“

„איך ווייס ניט,“ האָט זי געענטפֿערט.

פּויע. אַ היבשע וויילע האָט קיינער פֿון זיי ביידען ניט גערעדט. זי
האָט געוואַרט, געקוקט אַ וויילע אַרויף צו נאַגעל'ן און אַ וויילע פֿאַר זיך
אויף'ן וועג.

„הערט איהר,“ האָט ער דאָן ווייטער געוואָגט, „דאָס אַלעס איז ניט
מעהר ווי אַ קאָמעדיע. איהר ווייט אַן עהרליך וועזען, ס'איז מיר דערוויי-
דער אייך צו דערזעהלען ליגענט, איך וועל אייך זאָגען, וואָס דאָ טהוט
זיך.“

און פֿרעד, מיט אַ קופֿערנעם שטערן, האָט ער איהר ערקלעהרט
ווי אזוי ער האָט דאָס אַלעס בערעכענט:

„אויב איך ערקלעהר אָט דעם צוואַמענשטויס מיט'ן לאַנד-ריכטער
אויף מיין שטייגער, אויב איך פֿערדרעה אַביסעל די זאָך און בעשמוץ
זיך זאָגאַר אַלײַן, איז דאָס ביי מיר אין גרונד גענומען — אין גרונד
גענומען — בלויז אַ ריינע שפּעקולאַציע. איך סטאַרע זיך אַרויסצוקריגען
אזויפֿיעל פּראָפֿיט וויפֿיעל ס'איז נור מעגליך פֿון דער געשיכטע. איהר
זעהט, אז איך בין אויפֿריכטיג מיט אייך? איך האָלט עס נעמליך פֿאַר אַ
זעלבסטפֿערשטענדליכע זאָך, אז אימיצער וועט דאָך אייך ווען עס איז
דערזעהלען דעם אמת איבער דער גאַנצער פּאַסירונג, און אויב איך האָב
זיך שוין דאָן אין פֿאַראַויס געטאַכט אזוי שלעכט ווי מעגליך, וועל איך
דאָך דערביי געווינען, האָבען אַן אונגעהויערן פּראָפֿיט. איך ווער אויף
אַזאַן אופן בעקרוינט מיט גרויסקייט, מיט אַן איידעלען כאַראַקטער, וואָס
האָט גאָר קיין גלייכען ניט צו זיך — ניט אמת? — אָבער דאָס קומט
פֿאַר אויסשליסליך דורך אַ שווינדעל, אזוי איינפֿאַך, אזוי געמיין, אז איהר
מוזט ווערן אויפֿגעבראַכט, ווען איהר הערט דערפֿון. איך געפֿין עס פֿאַר

ריכטיגער פֿון אליין, זיך מודה צו זיין און אייך אָפֿען אַרויסזאָגען דאָס אלעס, ווייל איהר פֿערדיענט עהרליכקייט; אָבער וואָס איך דערגרייך דערמיט איז נאָטורליך, אייך צו פֿעריאָגען פֿון מיר טווענד מייל די ווייט — לידער."

זי האָב איהם נאָך אליין אָנגעקוקט, געטראַכט וועגען דעם דאָזיגען מאָן און זיינע ווערטער, נאָכגעדיינקט און זיך געבילדעט איהר מיינונג. וואָס האָט זי געזאָלט גלויבען? וואָס איז ער פֿאַרט אויסגען געווען מיט זיין אָפֿענקייט? פֿלוצלינג בלויבט זי ווידער שטעהן, גיט אַ פֿאַמט מיט די הענד און פֿלאַצט אַרויס מיט אַ געלעכטער אויף'ן קול.

„נאָ, איהר זייט דאָך דער פֿרעכסטער מענטש, פֿון וועמען איך האָב ווען עס איז געהערט! דערזעהלען וועגען זיך זאָבען, איינע אליין גרעכער ווי די אַנדערע; בלויז כדי זיך אליין צו רואינירען! אָבער דערמיט וועט איהר ניט קומען ווייט! אזא מין שגעון האָב איך נאָך קיינמאָל ניט געהערט! מיט וואָס זייט איהר דאָס זיכער געווען, אז איך וועל ווען עס איז געוואָהר ווערען דעם אמת וועגען דער גאַנצער געשיכטע? אָט דאָס זאָגט מיר! ניין, האַלט, זאָגט בעסער גאַרנישט, איהר וועט דאָך ווידער זאָגען ליגען! פֿווי! ווי מאַוס דאָס איז פֿון אייך, האַהאַהאַהאַה! אָבער הערט אַקאַרשט: אויב איהר בערעכענט אַלזאָ, אז עס וועט געהן אזוי אין אזוי, און אויב איהר אָרדענט אלעס איין ווי געהעריג איז און דער-גרייכט דאָס, וואָס איהר ווינשט — פֿאַרוואָס זשע רואינירט איהר דערנאָך אלצדינג, דערמיט וואָס איהר זייט זיך מודה — דאָס, וואָס איהר רופֿט אייער בעטרוג? נעכטען אָבער האָט איהר אויך געטהאָן עטוואָס פֿון דעם סאַרט; כ'הויב אייך ניט אָן צו פֿערשטעהן. אָבער פֿאַרוואָס בערעכענט איהר אלעס איבעריגע און בערעכענט פֿונדעסטוועגען ניט, אז איהר אליין דעקט אויף אייער שווינדעל?"

ער האָט זיך אויף קיין פֿאַל ניט אונטערנעגעבען, נאָר ער האָט זיך פֿערטראַכט אַ וויילע און געענטפֿערט:

„אָבער איך בערעכען עס דאָך; דאָס בערעכען איך אויך. איהר וועט עס אליין איינזעהן; הערט אַקאַרשט: ווען איך בין זיך מודה — בין זיך אַלזאָ מודה — רייזיקיר איך אייגענטליך גאַרנישט דורך דעם — איך רייזיקיר ניט פֿיעל. ערשטענס איז נאָר ניט זיכער, אז דער, פֿאַר וועמען איך בין זיך מודה, גלויבט מיר, יאָ, זעהט איהר! איהר צום ביישפיעל גלויבט מיר אין דער רגע ניט, אָבער וואָס איז דער רעזולטאַט דערפֿון? יאָ, דער רעזולטאַט דערפֿון איז, אז איך פֿערדין דאָך מעהר דערביי, איך פֿערדין אונגעהייער פֿיעל, ביין געווינסט וואַקסט ווי אַ לאַזינע, ביין גרויסקייט

זוערש הויך ווי א בארג! נו, אבער צווייטענס וואלט איך יעדענפאלס ארויס מיט פראָפֿיט פֿון דער שפעקולאציע, אפילו ווען איהר גלויבט מיר. איהר שאַקעלט מיט'ן קאָפּ? ניין, טהוט עס ניט; איך פֿערזיכער איך, כ'האַב דאָס דאָזיגע מיטעל אָנגעווענדעט גאַנץ אָפֿט און האָב שטענדיג דערביי פראָפֿיטירט, וואָרים אויב איהר וואָלט ווירקליך גלויבען, אז איך מיין עס אויפֿריכטיג מיט מיין מודה זיין זיך, דאַן וואָלט איהר פֿון אייער זייט יעדענפֿאלס איבערראשט געוואָרען פֿון מיין אָפֿענקייט. איהר וואָלט זיך געטראַכט: נו יא, ער האָט מיך אָבגעבלאָפֿט, אָבער ער האָט זיך גלייך מודה געווען דערויף, אי דאָס, אָהן דעם ער וואָל עס גאָר נייטיג האָבען; זיין פֿרעכהייט איז מיסמיש, ער קוקט לחלוטין ניט אויף קיין זאַך, ער פֿערשפּאַרט מיר איינפֿאַך דעם וועג דורך זיין מודה זיין! הקיצור: איך בריינג איך דערצו, מיך אָנצוקוקען, כ'רייז אויף אייער נייגערִיגקייט, זיך מיט מיר צו בעשעפֿטיגען, כ'רוף אַרויס אייער אויפֿגעבראַכטקייט. מיט ניט ליינגער ווי אַ מינוט צוריק האָט איהר אַליין געזאָגט: ניין, כ'הויב איך ניט אָן פֿערשמעהן! זעהט איהר, דאָס האָט איהר געזאָגט, ווייל איהר האָט געפרוּאוּט מיך שטודירען, מיך אויספֿאַרשען אויף'ן גרונד — עמוּאַס, וואָס קיצעלט מיך ווידער, יא, וואָס איז גאַנץ זיס פֿאַר מיין גומען. אָבער אויף אַלע פֿעלע האָב איך מיר מיין פראָפֿיט, צי איהר גלויבט מיר, צי ניט, פֿערשמעהט איהר איצט? דאָס איז אזוי איינפֿאַך. פּוּזע.

„און איהר ווילט מיר איינריידען,“ האָט זי געזאָגט מיט ווייט אויפֿ- געריסענע אויגען, אָבער נאָך האַלטענדיג דערביי אַרויסצופֿלאַצען מיט אַ געלעכטער, „איהר ווילט מיר, הייסט עס, איינריידען, אז איהר האָט אָט די גאַנצע כיסרעקייט געפֿלאַנעזעט פֿון פֿריהער, אז איהר האָט אַלעס אויס- גערעכענט און זיך צוגעגרייט דערצו? ס'הויבט זיך ניט אָן! ס'הויבט זיך ניט אָן! האַהאָהאַ, אָבער אַצונד וועט מיך שוין קיין זאַך פֿון אייער מויל ניט איבערראשען, ניין, פֿון איצט אָן ריכט איך זיך אויף אַלצדינג, נאָר וואָל זיין גענוג, איהר האָט נאָך געקענט קומען מיט אַסך ערגערע ליגענס, איהר זייט גאַנץ געשיקט.“

ער איז מיט האַרטנעקיגקייט בעשטאַנען אויף דאָס זייניגע, און האָט גע'טענה'ט, אז נאָך אָט דער ענטשיידונג איהרער מוז זיין גרויסמוטהיג- קייט זיין ווייניגסטענס אזוי הויך ווי אַ באַרג, יא, אַ זעהר הויכער באַרג זאָגאַר, און ער מוז איהר זעהר שטאַרק דאַנקען, העהעהע, יא, ער האָט ערריכט אַלעס, וואָס ער האָט געוואָלט. אָבער עס איז צו ליע- בענסווירדיג פֿון איהר, ווירקליך צו גוממוטהיג . . .

„יא, יא,“ האָט זי איהם איבערגעשלאָגן די רייד, „לאָמיר עס לאָזען צורוח.“

אַבער אַצונד האָט ער זיך אָבגעשטעלט.
„איך זאָג אייך נאָך אַמאָל, אַז איך האָב אייך בעשאַטען מיט ליגענס,“ האָט ער געזאָגט און איהר געקוקט גלייך אין געזיכט אַרײַן.
אַ וויילע האָבען זיי זיך אָנגעקוקט; איהר האַרץ האָט אָנגעהויבען שטאַרקער צו שלאָגען, און זי איז געוואָרען אַביסעל בלייך. פֿאַרוואָס נעהט איהם אַזוי אין לעבען, אַז זי זאָל גלויבען אויף איהם דאָס ערנסטע. געוועהנליך גיט ער דאָך אַזוי גערן און וויליג נאָך אויף אַלצדינג — נאָר דאָ אין דער פֿראַגע איז איהם ניט געווען צו ריהרען פֿון אָרט. וואָס פֿאַר אַ פֿיקסע אידעע! וואָס פֿאַר אַ שגעון! מיט פֿערדרוס האָט זי זיך אָבגערופֿען:

„כ'זוייס ניט, פֿאַרוואָס איהר דעקט פֿאַר מיר אויף אייער נשמה, פֿאַרוואָס איהר קעהרט פֿאַר מיר אויס אייער סאַמע אינערסטעס נאָך דרויסען. ניין, הערט איהר, איהר האָט דאָך מיר פֿערשפּראַכען צו זיין אָנשטענדיג און האָט געזאָגט: איהר וועט זעהן, ווי אָנשטענדיג איך וועל זיין. יא, אַ שעהנע אָנשטענדיגקייט!“

איצט איז זי ווירקליך געווען אין בעס. זי האָט אָנגעהויבען מאַכען אַ וויערע טיענע צו זיין איינגעשפּאַרטקייט, וועלכע איז געווען אַזוי זיכער, אַזוי פֿעסט, אַז זי איז איינפֿאַך צוטומעלט געוואָרען דערפֿין; זי האָט זיך געפֿיהלט געקריינקט, וואָס זי ווערט אַזוי כסדר אַרומגעוואָרפֿען אַהין און אַהער, צווישען גלויבען און צווייפֿעל. אין איהר אויפֿרעגונג האָט זי אויך צוריקגענומען איהר זונענשירים; איצט האָט זי געהאַלטען אין איין קלאַפּען דערמיט אָן איהר האַנד.

ער איז מיט אַמאָל געוואָרען אונגליקליך. ווי אונגעשיקט איז ער דאָס שטענדיג געווען אין אַלצדינג, וואָס ער האָט אונטערנומען! וואָס פֿאַר נאַרישע פֿעהלערן ער מאַכט דאָס אימער! יא, ווען זי זאָל איהם נור איצט וועלען ענטשולדיגען, איהם פֿערגעבען; בלויז דאָס איינע מאָל, אָדער ווען זי זאָל ווייניגסטענס ניט זיין ביז אויף איהם! צי זי וויל ניט, ער זאָל איהר געבען אַ בעווײַז, וואָס ער איז אימשטאַנד צו טהאָן, כדי זיך איבערצובעמען מיט איהר? ווען זי וואָלט נור וועלען איהם אויפֿגעבען עפעס אַן אויפֿגאַבע, אַ וואונק, נור אַ פינטעל טהאָן מיט די אויגען! אַך, ער איז דאָך גרייט אויף אַלעס . . .

ענדליך האָט זי ווידער געטוט אָנהויבען לאַכען. ניין, ס'איז אונ-
טענליך, ס'איז געווען אונטענליך און עס וועט בלויבען אונטענליך!

איבעריגענס, אויב דאָס קען איהם מאַכען פֿערגניגען . . . אָבער קיין
וואָרט וואָל ניט געדאַכט ווערן וועגען אָט די פֿיקסע אידעע, וועגען אָט
דעם שנעון, קיין וואָרט . . .
פּויוע.

„ווייסט איהר נאָך וואָס,“ האָט ער זיך אָבגערופֿען, „דאָ איז דאָס
געווען, ווען איך האָב אייך צום ערשטען מאל געטראָפֿען. ניין, הערט
איהר, איך וועל קיינמאל ניט פֿערגעסען, ווי צויבערהאַפֿט איהר האָט
אויסגעזעהן, ווען איהר זייט אַנטלאָפֿען פֿון מיר. ווי אַ נימפֿע, אַן ער-
שיינונג . . . אָבער אַזונד וויל איך אייך דערזעהלען אַ מעשה'לע, וואָס
האָט מיט מיר געטראָפֿען. וואָל איך?“

„אָך יאָ, אַ מעשה'לע! האָט זי ניט ווילענדיג אויסגערופֿען. איצט
איז זי שוין ווידער געווען צופֿרירדען ווי אַ קינד און האָט איהם צוגע-
טריבען צו דערזעהלען, גוט, ער קען טראָגען איהר זונגעשירם, ווען
ער וויל ניט אַנדערש; פֿון וואָס מען קען דאָס האָבען פֿערגניגען! אָבער
די מעשה'לע! פֿאַר וואָס הויבט ער שוין ניט אָן?“

יאָ. ס'איז דאָך בלויז אַ קורצע פֿאַסירונג און מען קען זי דערזעהלען
איינס און צוויי. ער איז אַמאָל געזעסען ביי זיך אין צימער, אין אַ קליינער
שטאָדט; ניט אין נאָרוועגען; איבעריגענס איז דאָך אַלצאיינס, וואו דאָס
איז געווען; אַלואָ, אום קיין סך ניט צו ברייען — איינמאל אין אַ מילדען
הערבסמאָבענד איז ער געזעסען ביי זיך אין צימער. פֿאַר אַכט יאָהרען,
1883. ער איז געזעסען מיט'ן רוקען צו דער מהיר און האָט געלייענט
אַ בוך.

„האָט איהר געהאַט אַ לאַמפֿ?“

„יאָ, אויף דרויסען איז געווען פֿינסטער חושך. איך בין געזעסען אין
געלייענט. דאָ געהט אימיצער אויף דרויסען, כ'הער דייטליך די טריט
אויף די טרעפֿ, כ'הער אויך, ווי עס קלאַפֿט. „אַריין!“ קיין מענשן
כ'עפֿען די טהיר; ניטאָ קיינער אויף דרויסען. קיין מענשליך וועזען אויף
דרויסען. כ'קלינג אָן; דאָס דיענסטמיידעל קומט אַרויף. צי אימיצער איז
נור וואָס אַרויף אויף די טרעפֿ? ניין, קיינער ניט. גוט — גוטע נאַכט!
און דאָס מיידעל געהט אַרויס.

איך זען זיך ווידער אַנידער ביי מיין בוך. מיט אַמאָל דערפֿיהל איך
אַ הויך, אַ ריהר, אַווי ווי דער אַטהעם-צוג פֿון אַ מענשען, און איך הער,
ווי עס שעפֿטשעט: „קום!“ כ'קוק זיך אום; ניטאָ קיינער. כ'לויען ווידער,
כ'ווער אין כעס און זאָג: „צום טייוועל!“ כ'בין געווען איינער אליין אין
צימער, אָבער איך האָב געזאָגט: „צום טייוועל!“ מיט אַמאָל דערזעה

איך לעבען מיר א נידעריגען, בלאסען מאן מיט א רוימער באַרד און
שרוקענע, צושויערטע האַר, וואָס שטעהען גראַד אין דער הויך; דער
מאן שפּעהט ביי מיין לינקער זייט, ער פינטעלט צו מיר מיט איין אויג,
פינטעל איך צוריק! מיר האָבען זיך פֿריהער קיינמאָל ניט געזעהן, אָבער
מיר האָבען געפינטעלט איינער צום אנדערן מיט די אויגען. דאָן מאַך
איך צו דאָס בוך מיט דער רעכטער האַנד, דער מאן געהט צו צו דער
טהיר און פֿערשווינדעט; איך האָב איהם נאָכגעפֿאַלגט מיט מינע בליקען
און געזעהען, ווי ער איז פֿערשוואַנדען. שטעה איך אויך אויף און געה
צו צו דער טהיר; דאָ דערהער איך ווידער, ווי עס שעפטשעט: „קום!“
גוט, כ'טהו אָן אַ ראַק, כאַפּ ארויף די קאלאַשען אויף די פֿיס און געה
אַרויס. דו מענסט פֿעררויכערן אַ ציגאַר, מראַכט איך, געה צוריק אַריין
אין צימער און פֿעררויכער אַ ציגאַר; כ'לייג אויך אַריין עטליכע ציגאַרען
צו מיר אין סאַש; אסור צי איך ווייס פֿאַר וואָס איך האָב עס געטהאָן;
נאָר איך האָב עס געטהאָן און בין ווידער אַרויסגעגאַנגען.

ס'איז געווען שטאַק-פֿינסטער, און איך האָב גאַרנישט געזעהן, נאָר
איך האָב געפֿיהלט, אז דער נידעריגער מאן געהט לעבען מיר. כ'האָב אַ
וואָרף געטהאָן מיט די אָרעמס, אום איהם צו כאַפּען, און איך האָב
בעשלאָסען צו בלייבען שטעהן, אויב ער וועט מיר ניט זאָגען ווער און
וואָס ער איז; אָבער איך האָב איהם ניט געקענט געפֿינען. כ'האָב אויך
געפרוּווט אין דער פֿינסטער פינטלען מיט די אויגען צו איהם, זיך
אומנעדערעהם אין אלע זייטען און געפינטעלט, אָבער ס'האָט גאָר ניט
געהאַלפֿען. גוט, האָב איך געזאָגט, כ'געה ניט צוליעב דיר; כ'געה
פֿאַר מיר אליין, כ'מאָך אַ שפּאַציר; ביטע צו געדיינקען, כ'מאָך בלויז
אַ שפּאַציר. כ'האָב גערעדט הויך, כדי ער זאָל עס הערען. אזוי בין איך
געגאַנגען עטליכע שטונדען, כ'בין אַרויסגעקומען אויף דאָס לאַנד, אין אַ
וואַלד; כ'האָב געפֿיהלט, ווי די טוי-פֿייכטע צווייגען און בלעטער האָבען
מיר געקלאַפט אין געזיכט. גוט, האָב איך זיך ענדליך אָכגערוּפֿען און
אַרויסגענומען דעם זייגער, כדי צו זעהן ווי שפעט עס איז; גוט, אַצונד
געה איך אַלואַ צוריק אַהיים! אָבער איך בין ניט געגאַנגען אַהיים; כ'בין
ניט געווען אומשטאַנד זיך אומצוקעהרען; ס'האָט מיך אָהן אויפֿהער
געטריבען ווייטער, פֿאַרווערטס. ס'איז דאָך איבעריגענס אזא וואַנדער-
שעהן וועטער, האָב איך דאָן געזאָגט, נישקשה, דו קענסט אזוי אַרומגעהן
ווייטער אַ נאַכט אָדער צוויי, דו האָסט דאָך גענוג צייט! דאָס האָב איך
געזאָגט, כאַטש איך בין געווען סיעד און דורכגענעצט פֿון טוי. כ'האָב
פֿעררויכערט נאָך אַ ציגאַר; דער נידעריגער מאן איז אַלץ געווען לעבען

מיר, כ'האָב געפֿיהלט, ווי ער בלאָזט אויף מיר. און איך בין גענאָנגען אָהן אן אָבשמעל, כ'בין גענאָנגען אין אַלע מעגליכע ריכטונגען, אָבער ניט אַהיים אין שטאָדט אַרײן. מײנע פֿיס האָבען אָנגעהויבען וועה צו טהאָן; איך בין געווען דורכגענעצט פֿון טוי ביו צו די קניע, און מיין געזיכט האָט מיר אויך וועה געטהאָן, ווייל די פֿייכטע צווייגען האָבען זיך כסדר פֿערטשעפעט אָן מיר. איך האָב געזאָגט: ס'מעג זיך טאַקע אויסוועהן אַביסעל וואונדערליך, וואָס איך געה אַזוי שפעט ביינאַכט שפּאַצירען; אָבער דאָס איז שוין ביי מיר אַזאַ געוואוינהייט, אַ מנהג פֿון קינדווייז אויף, צו געהן שפּאַצירען אין די גרעסטע וועלדער, וואָס איך קען נור געפֿינען. און מיט צונויפֿגעביסענע צײהן בין איך גענאָנגען ווייטער. דאָן האָט דער טהורם-זייגער אונטען אין דער שטאָדט געשלאָגען צוועלף, איינס, צוויי, דריי, פֿיער, ביו צוועלף; כ'האָב געצעהלט די קלעפּ. אָמ דער בעקאַנטער קלאָנג האָט מיך שטאַרק אויפֿגעמונטערט, הגם עס האָט מיך אויך שטאַרק פֿערדראָסען, וואָס מיר זײנען נאָך ניט געווען ווייטער אַזעק פֿון דער שטאָדט, נאָכדעם ווי מיר האָבען זיך אַרוםגעשלעפט אַזאַ לאַנגע צײט. גוט אַלזאַ, דער טהורם-זייגער האָט געשלאָגען, און אין דעם מאָמענט, ווען דער צוועלפֿטער שלאָג האָט אָבגעקלונגען, שטעהט דער נידעריגער מאַן ווידער אַ לעבעדיגער פֿאַר מיר און לאַכט. אין מיין לעבען וועל איך איהם ניט פֿערגעסען, אַזוי דײטליך איז ער דאָרט גע- געשטאַנען. עס האָבען איהם געפֿעהלט צוויי פֿאַדערשטע צײהן, און די הענד האָט ער געהאַלטען אויף'ן רוקען. . . ."

"אָבער ווי האָט איהר איהם געקענט זעהן אין דער פֿינסטער?"
"ער האָט אליין געלויכטען, ער האָט געלויכטען מיט אַ טאַרניט ליכט, וואָס האָט אויסגעזעהן אַזוי ווי עס וואָלט געווען הינטער איהם, אַזוי ווי עס וואָלט אַרויסגעשמראַהלט פֿון זײן רוקען און וואָלט איהם געמאַכט דורכזיכטיג; זאָגאַר זײנע קליידער זײנען געוואָרען העל ווי דער טאַג; זײנע הויזען זײנען געווען צוריסען און זעהר קורץ. אָמ דאָס אַלעס האָב איך געזעהן אַ סעקונדע דער אָנבליק האָט מיך צומישט, ניט ווילענדיג האָב איך פֿערמאַכט די אויגען און אָבגעטראָמען אַ האַלבען טריט צוריק. אַז איך האָב ווידער געעפֿענט די אויגען, איז שוין דער מאַן ניט געווען. . . ."

"אַה. . . ."

"יא, אָבער וואָרט אַקאַרשט! איך בין צוגעקומען צו יענעם מערק- ווירדיגען טהורם, וואָס. . . . אַלזאַ ווייטער: כ'בין צוגעקומען צו אַ טהורם, כ'בין געשטאַנען אַנטקעגען איהם און האָב איהם וואָס ווייטער

אלץ דימליכער געזעהן, א שווארצער, אכט-עקיגער טהורם גאנץ איינפאך, וועלכער האָט אויסגעזעהן אזוי ווי דער טהורם פֿון די ווידערן אין אַטהען, אייב איהר האָט ווען עס איז געזעהן אַ צייכנונג דערפֿון. איך האָב קיינ-כאָל ניט געהערט פֿון אַ טהורם אין דעם דאָזיגען וואַלד, נאָר גענוג, ער איז געווען דאָרט: איך שמעה ביי אַט דעם טהורם, איך הער ווידער אַ: „קום!“ איך געה אַרײַן. די טהיר האָב איך געלאָזט אָפֿען הינטער מיר, און דאָס איז פֿאַר מיר געווען אַ שטיקעל בערוהיגונג.

אינעווייניג אין דעם געוועלב בעגעגען איך ווידער אַמאָל דעם אַלטען מאַן; אויף איין וואַנד האָט געברענגט אַ לאַמפּ, און דערפֿאַר האָב איך איהם געקענט גוט זעהן; ער איז מיר אַנטקעגען געקומען, אָקוראַט ווי ער וואָלט די גאַנצע צײַט געווען דאָ אינעווייניג, האָט געלאַכט שטילער-הײַט און איז געבליבען שמעהן אַנטקעגען מיר און מיך אָנגעקוקט, בעת ער האָט געלאַכט. כ'האָב איהם אַרײַנגעקוקט אין די אויגען, און מיר האָט זיך אָבגעדרוכט, אזוי ווי איך וואָלט דאָרט געזעהן שרעקליכע זאַכען, מיט וועלכע אַט די אויגען האָבען זיך אין לעבען אָנגעזעהן; ער האָט ווידער געפינטעלט צו מיר, אָבער איך האָב ניט געפינטעלט צוריק, איך האָב אַלץ אָבגעטראָטען אַהינטער, וואָס געהענטער ער איז צוגעקומען צו מיר. פֿלוצלינג דערהער איך לײַכטע טרויט הינטער מיר, איך דרעה אים דעם קאָפּ און זעה, ווי עס קומט אַרײַן אַ יונגע פֿרוי.

נא, כ'קוק זי אָן און מיר ווערט פֿרעהליך אויף'ן האַרצען; זי האָט געהאַט דײַטע האָר און שוואַרצע אויגען, אָבער זי איז געווען אַרים אָנ-געטהאָן און איז אַרומגענאַנגען באַרוועס אויף דער שטיינערנער פֿאַדלאַגע. איהרע אָרעמס זײַנען געווען נאַקעט.

אַ רגע מעסט זי אונז אָב מיט די אויגען, דאַן פֿערנייגט זי זיך זעהר מיט פֿאַר מיר און געהט צו צו דעם נידעריגען מאַן. ניט אויסריידענדיג קיין וואָרט, הױבט זי אָן אָבקעפלען זײַנע קליידער און אַרומטאַפֿען איבער זיין קערפּער, אזוי ווי זי וואָלט עפעס געזוכט; און גלייך נאָכדעם ציהט זי אַרויס פֿון'ם אונטערשלאַג פֿון זיין מאַנטעל אַ ברענענדע לאַמ-טערנע, וועלכע זי היינט זיך אויף אויף'ן פֿינגער. די לאַמטערנע האָט געלויבטען אזוי העל, אז זי האָט פֿאַלשמענדיג אַריבערגעשטראַהלט דעם לאַמפּ, וואָס איז געהאַנגען אויף דער וואַנד. דער מאַן איז געשטאַנען גאַנץ רוהיג און האָט נאָך אַלץ שטילערהײַט געלאַכט, אין דער צײַט וואָס ער איז אַרומגעטאַפּט געוואָרען. „גוטע נאַכט!“ האָט געזאָגט דאָס מיידעל און אָנגעוויזען אויף אַ טהיר; דער מאַן, אַט די טוראָדיגע, מאַדנע האַלבע היה איז אוועק, איך בין געבליבען אַלײַן מיט מיין נײַער בעקאַנטער.

זי איז צוגעגאנגען צו מיר, האָט זיך ווידער טיעף פֿערניגט פֿאַר מיר, און ניט לאַכענדיג, מיט אַ נידעריגע שטימע האָט זי געפֿרעגט:

„פֿון וואַנען קומסט דו?“

„פֿון דער שטאָדט, שעהן מיידעל,“ האָב איך געענטפֿערט, „כ'קום

פֿון שטאָדט.“

„פֿרעמדער, פֿערגיב מיין פֿאַטער!“ האָט זי זיך פֿלוצלינג אָבגערופֿען,

„און טהו אונז קיין שלעכטס ניט דערפֿאַר; ער איז קראַנק, ער איז

וואַהנזיג, האָסט געזעהן זיינע אויגען?“

„יא, כ'האָב געזעהן זיינע אויגען,“ האָב איך געענטפֿערט, „און איך

האָב געשפּירט, אז זיי האָבען טאָכט איבער מיר, איך בין זיי נאָכגע-

גאָנגען.“

„וואו האָסט דו איהם געטראָפֿען?“

און איך האָב געענטפֿערט:

„ביי מיר אין דערהיים, אין מיין צימער; איך בין געזעסען און האָב

געלייענט.“

דאָ האָט זי אַ שאַקעל געטהאָן מיט'ן קאַפּ און אַראָבגעקוקט צו

דער ערד.

„אָבער נעהם זיך ניט צום האַרצען דערפֿון, שעהן קינד,“ האָב איך

זיך אָבגערופֿען, „כ'בין צופֿרידען, וואָס איך האָב געמאַכט דעם וועג;

כ'האָב גאָרנישט פֿערוואַמט דורך דעם און איך בעדויער ניט, וואָס איך

האָב דיך געטראָפֿען. זעה נאָר, איך בין פֿרעהליך און צופֿרידען; אַנו,

שמייכל דו אויך אַזונד!“

אָבער זי האָט ניט געשמייכלט, זי האָט געזאָגט:

„טהו אויס דייע שיד, דו קענסט די נאַכט ניט אַוועקגעהן פֿון

דאַנען; כ'וויל דיר אויסטריקענען דייע קליידער!“

כ'האָב אַ קוק געטהאָן אויף מיינע קליידער, זיי זיינען געווען דורכ-

גענעצט, מיינע שיד זיינען געווען פֿול מיט וואַסער. כ'האָב געטהאָן זיי

זי האָט געזאָגט, אויסגעטהאָן די שיד און זיי איהר דערלאָנגט; נאָר

נאָכדעם ווי איך בין פֿאַרטיג געווען דערמיט, האָט זי פֿערלאָשען דעם

לאָמפּ און האָט געזאָגט:

„קום! און רעד ניט!“

„וואַרט אַ ווילע, דו שעהנע!“ האָב איך געזאָגט און זי צוריקגע-

האַלטען.

„אויב איך דאַרף ניט שלאָפֿען דאָ — פֿאַר וואָס זשע האָסט דו מיר

אזוי גיך געהייסען אויסטהאָן מיינע שיד?“

„דאָס טאָרסט דו נים ערפֿאַהרען, האָט זי געענטפֿערט.

און איך האָב עס נים ערפֿאַהרען.

זי האָט מיך דורך דער טהיר אַרײַנגעפֿיהרט אין אַ דונקעלען צימער ; כ'האָב געהערט אַ נערויש, אַזוי ווי אימיצער וואָלט הינטער אונז געסאָגט פעט ; כ'האָב געפֿיהלט אַ ווייכע האַנד אויף מיין מויל, און דעם מיידעל'ס שטימע האָט געזאָגט :

„דאָס בין איך, פֿאַטער ; דער פֿרעמדער איז אַוועק — ווייט אַוועק.“

אַבער נאָך אַמאָל האָב איך דערהערט, ווי דער וואַהנויניגער האָט הינטער אונז נעקייכט.

מיר זיינען אַרויף אויף טרעפֿ, זי האָט מיר געהאַלטען בײַ דער האַנד, און קיינער פֿון אונז האָט נים גערעדט. מיר זיינען אַריין אין אַן אַנדער געוועלב, וואו מען האָט נים געזעהן קיין ליכט-שטראַהל ; איבעראַל קויהל-שוואַרצע נאַכט.

„שטיל!“ האָט זי געשעפֿטשעט. „דאָ איז מיין בעט.“

און איך האָב אַ טאַפֿ געטהאָן מיט דער האַנד און געפֿונען דאָס בעט.

„אַזונד טהו אויך אויס דיינע איבעריגע קליידער,“ האָט זי ווידער

געשעפֿטשעט.

כ'האָב זיי אויסגעטהאָן און זיי איהר דערלאַנגט.

„נומע נאַכט!“ האָט זי געזאָגט.

„ניין, בלײַב דאָ, דו שענהע, דו זיסע! איצט ווייס איך. פֿאַרוואָס

דו האָסט מיר געהייסען דאָרט אונטען אויסטהאָן די שיד ; יא, כ'וועל

זיין נאָנץ שטיל, דיין פֿאַטער האָט מיך נים געהערט — קום!“

אַבער זי איז נים צוגעקומען.

„נומע נאַכט!“ האָט זי נאָך אַמאָל געזאָגט און איז אַוועק . . .

פּויוע. דאָנני איז געוואָרען רוים ווי אַ פֿלאַם, איהר ברוסט האָט

זיך האַסטײַג געהייבען און אַרונטערנעלאָזט, איהרע נאָזלעכער האָבען

געצײטערט. שנעל האָט זי אַ פֿרעג געטהאָן :

„זי איז טאַקע אַוועק?“

„יא — ליידער!“ האָט נאָגעל געענטפֿערט.

פּויוע.

„פֿאַרוואָס זאָגט איהר עפעס „ליידער“?“

„הם! דאָס טאָרסט דו נים ערפֿאַהרען.“

„האהאהא, און איך האָב עס נים ערפֿאַהרען! — נום, און דאָן?

נא, ווי טאָדנע דאָס איז!“

„יא, אצונד פֿערוואַנדעלט זיך מיין נאַכט און ווערט ווי אַ צויבער-
מעשה'לע, אַ רויווען-רויטע עראינערונג. שמעלט זיך פֿאַר אַ העלע, העלע
נאַכט . . . איך בין געווען אליין; די פֿינסטערניש אַרום מיר איז געווען
שווער און דיק ווי סאַמעט. כ'בין געווען מייער, מייע קניע האָבען גע-
ציטערט, כ'בין אויך געווען אַביסעל צומישט. דער שורקע פֿון אַ וואַהנ-
זינגען, וועלכער האָט מיך אַרומגעשלעפט שטונדען-לאַנג אין פֿייכטען
גראַז, מיך געפֿיהרט ווי אַ שטיק פֿיה, בלוזי מיט זיין בליק און מיט
זיין „קום! קום!“ דאָס צווייטע מאל וועל איך ביי איהם ארויסכאַפען
די לאַמטערנע און איהם דערמיט צוועצען דאָס מויל! איך בין געווען
שרעקליך פֿערביטערט; פֿאַר כעס האָב איך פֿעררויכערט אַ ציגאַר און
בין געגאַנגען שלאַפֿען. כ'בין געלעגען אַ קורצע וויילע און האָב געקוקט
אויף דאָס פֿייער פֿון מיין ציגאַר; דאָן הער איך ווי אונטען ווערט צוגע-
האַקט די טהיר — און אלעס איז שטיל.

זעהן מינוטען זיינען פֿערביי. מערקט אייך גוט: איך ליג פֿאַלשמענדיג
וואַך אויף מיין געלעגער און רויכער מיר מיין ציגאַר. מיט אַמאל געהט
דורך אַ גערויש דורך'ן געוועלב, אַקוראַט ווי מען וואַלט איבעראַל אויף
דער סמעליע געעפֿענט קליינע פֿענסטערלאַך. איך שפּאַר זיך אָן אויף'ן
עלענבויען און לאָז טיין ציגאַר אויסגעהן, כ'קוק זיך אַרום אין דער
פֿינסטער און קען גאַרנישט זעהן. לייג איך זיך ווידער אַנידער און
האַרד זיך איין, און מיר קומט פֿאַר, אזוי ווי איך וואַלט געהערט ווייטע
קלאַנגען, אַ וואונדערליך, טויזענד-שטימיגעס שפּיעל, ערגעץ-וואו אויף
דרויסען, פֿילייכט אויבען מייע אונטער'ן הימעל, נאָר טויזענד-שטימיג
און שטיל. דאָס דאָזיגע שפּיעלען הערט זיך אָהן אויפֿהער און קומט
געהענטער און געהענטער, און ענדליך רוישט עס מיר איבער'ן קאַפּ,
איבער דעם טהורס-דאַך. איך שפּאַר זיך ווידער אָן אויף דעם עלענ-
בויען. איצט לעב איך דורך עפעס, וואָס בערוישט מיך נאָך ביי
אויף היינטיגען סאַג מיט אַ מאַדנעס, יא, מיט אַן איבערנאַטירליכען
געפֿיהל פֿון גענוס, ווען איך דערמאַן זיך נור אין דעם: אַ שטראַם פֿון
קליינע, בלענדענדע וועענדלאַך גיסט זיך פּלוצלינג אַראָב צו מיר; זיי
זיינען גאַנץ ווייס; מלאכים, מירואַדען פֿון מלאכים'לאַך, וועלכע לאָוען
זיך אַרונטער פֿון אויבען ווי אַ משופּע'דיגע ליכטיגע וואַנד. זיי פֿילען
אָן דאָס געוועלב, ס'איז פֿילייכט דאָ אַ מיליאָן אַזעלכע ברואים'לאַך, עס
קישעט מיט זיי פֿון די דילען ביי צו דער סמעליע, און זיי זינגען, זיי
זינגען, און זיינען גאַנץ נאַקעט און ווייס. מיין האַרץ ווערט שטיל;
איבעראַל זיינען דאָ מלאכים, כ'הער זיך צו צו זייער געזאַנג, זיי ריהרען

אן מיינע אויגען-ברעמען און ועצען זיך מיר ארויף אויף די האָר, און דאָס גאַנצע געוועלב איז פֿול מיט'ן דופֿט, וואָס שטראַמט זיי אַרויס פֿון טויל.

איך ליג אָנגעשפּאַרט אויף'ן עלענבויען און שטרעק אויס טיין האַנד נאָך זיי, און עטליכע פֿון זיי ועצען זיך דערויף; ביי מיר אויף דער האַנד זעהן זיי אויס ווי ציטערנדע זיבען-שטערען. אָבער איך בויג זיך אָן נאָך פֿאַרענט און קוק זיי אַרײַן אין די אויגען, און איך זעה, אז אָט די אויגען זיינען בלינד. לאָז איך אָב די זיבען בלינדע און פֿאַנג זיבען אַנד-דערע, און אויך די זיינען בלינד. אַך, אַלע זיינען זיי געווען בלינד — דער גאַנצער טהורם איז געווען פֿול מיט בלינדע מלאכים, וועלכע האָבען געוונגען.

כ'האָב זיך קיין ריהר ניט געטהאָן; מיר איז שיעור ניט אָבגענומען געוואָרען דער אַטהעם, בעת איך האָב דאָס געזעהן, און צוליב אָט די בלינדע אויגען איז דורכגעגאַנגען אַ שמערצליכער וועה-געשרײַ דורך טיין ועלע.

ס'איז אַריבער אַ מינוט. איך ליג און האָרד זיך איין און הער ערגעץ-וואו פֿון דער ווייטענס אַ שווערען, גראָבען קלאַפּ, כ'הער איהם אזוי דייטליך, אזוי שרעקליך דייטליך, ער האָט נאָך אָבגעקלונגען אַ היכשע וויילע נאָכדעם; ס'איז ווידער אַמאָל געווען דער טהורם-זייגער פֿון דער שטאַרט, וואָס האָט געשלאָגען; ס'האָט געשלאָגען איינס אַזײַגער.

און מיט אַמאָל האָט דאָס מלאכים-געזאַנג אויפֿגעהערט. איך האָב געזעהן, ווי זיי האָבען זיך ווידער אויסגעשטעלט אין אַרדנונג און אַזעק-געפֿלויגען, זיי האָבען זיך אַ לאָז געטהאָן צום דאָך, זיך געשפּאַרט און געשטופּט, כדי וואָס גיכער אַרויסצופֿליהען; זיי זיינען געשטאַנען פֿעסמ צונויפֿגעשפּאַרט ווי אַ וואַנד פֿון גאַלע ליכט, און אַלע האָבען זיי געקוקט צו מיר, בשעת זיי האָבען אַזעקגעשוועבט. דער לעצטער האָט זיך אומ-געדריעהט און האָט מיך נאָך אַמאָל אָנגעקוקט מיט זיינע בלינדע אויגען, אידער ער איז פֿערשוואַנדען.

דאָס איז טיין לעצטע עראינערונג — אָט דער איין מלאך. וואָס האָט זיך אומגעקעהרט און אַ קוק געטהאָן צו מיר. דאָן איז אַלעס געוואָרען צוריק פֿינסטער. איך בין אַנידערגעפֿאַלען אויף'ן קישען און אַנשלאָפען געוואָרען . . .

אז איך האָב זיך אויפֿגאַכאַמט, איז שוין געווען העלער טאָג. איך בין נאָך אַלץ געווען אליין אין געוועלב. מיינע קליידער זיינען געלענען

לעבען מיר אויף דער פּאָדלאַגע; כ'האַב זיי אַ טאַפּ געטהאַן, זיי זיינען געווען פֿייכטלאַך, נאָר איך האָב זיי דאָך אָנגעטהאַן. דאָ האָט זיך גע-
עפֿענט די טהיר, און דאָס מיידעל פֿון פֿאַריגען אָבענד האָט זיך ווידער
בעוווּיען.

זי איז צוגעגאַנגען גאַנץ נאָהענט צו מיר, און איך זאָג:
"דו ביסט אזוי בלייך, דו שעהנע, וואו ביסט דו געווען די נאַכט?"
"דאָרט אויבען," זאָגט זי און ווייזט אַרויף צום טהורם-דאַך.
"וואָס זשע, דו האָסט דען ניט געשלאָפֿען?"
"ניין, כ'האַב ניט געשלאָפֿען, כ'בין אויף געווען."
"אָבער האָסט דו נאָר ניט געהערט קיין מוזיק די נאַכט?" האָב
איך געפֿרעגט. "איך האָב געהערט אַן אונבעשרייבליכע מוזיק."
און זי האָט געענטפֿערט:

"יא, דאָס האָב איך דאָס געשפּיעלט און געוונגען."
"דו ביסט דאָס געווען? זאָג מיר, קינד, צי דו ביסט עס געווען?"
"יא, איך בין עס געווען," האָט זי געענטפֿערט. דאָן האָט זי מיר
געגעבען די האַנד און געזאָגט; "אָבער איצט קום, כ'וועל דיך אַרויס-
פֿיהרען אויף'ן וועג."

און מיר זיינען אַרויסגעגאַנגען פֿון טהורם און האַנד אין האַנד אַרויס
אין וואַלד. די זונן האָט אַראָכגעשיינט אויף איהרע גאָלדענע האַר, און
איהרע שוואַרצע אויגען זיינען געווען הערליך. כ'האַב זי גענומען אין
מיינע אַרעמס און איהר דריי סאָל אַ קוש געגעבען אין שטערן; דאָן בין
איך פֿאַר איהר געפֿאַלען אויף די קניע. מיט ציטערנדע הענד האָט זי
אַראָכגענומען אַ שוואַרצען באַנד פֿון זיך און איהם אַרומגעבונדען אַרום
מיין האַנד-געלענק; אָבער בשעת זי האָט עס געטהאַן, האָט זי געוויינט
און איז געווען שטאַרק געריהרט. איך האָב געפֿרעגט:
"פֿאַרוואָס וויינסט דו? פֿערלאָז מיך, אויב איך האָב דיר געטהאַן
עפעס שלעכטס!"

אָבער זי האָט נור געזאָגט:
"קענסט דו זעהן די שטאַדט?"
"ניין," האָב איך געענטפֿערט, "איך קען ניט זעהן די שטאַדט. דו
זעהסט זי?"

"שטעה אויף און לאָמיר געהן ווייטער."
און מיר זיינען געגאַנגען ווייטער, מיט דעם זעלבן וועג, אַ בערגעל
אַראָב, אַ בערגעל אַרויף; איך בין ווידער געבליבען שטעהן און האָב זי
צוגעצויגען צו מיין ברוסט און געזאָגט:

„אָה, ווי דו מאַכסט, איך זאָל דיך ליעבען! ווי דו פֿילסט מיך אָן מיט בליק!“

אין זי האָט אייפֿגעציימערט אין מיינע אָרעמס, אָבער ניט קוקענדיג דערויף האָט זי געזאָגט:

„איצט מוז איך זיך אומקעהרען. דו קענסט דאָך שוין זעהן די שטאָרט?“

„יאָ,“ האָב איך געענטפֿערט; „אויך דו זעהסט זי דאָך געוויס?“ „ניין,“ האָט זי געזאָגט.

„פֿאַרוואָס ניט?“ האָב איך געפֿרעגט.

זי האָט אַ טראַט געטהאָן צוריק און אויסגעשטעלט אויף מיר אַ פֿאַר גרויסע אויגען, און איידער זי איז אוועק, האָט זי זיך פֿאַר מיר מיעף פֿערנייגט. אז זי איז געווען אַ פֿאַר טריט אוועק פֿון מיר, האָט זי זיך נאָך אַסאָל אומגעדרעהט און אַ קוק געטהאָן אויף מיר.

אָבער דאָ בין איך געוואָהר געוואָרען, אז אויך איהרע אויגען זיינען געווען בלינד. . . .

איצט געהען אַריבער צוועלף שטונדען, וועגען וועלכע איך קען קיין רעכנונג ניט אָבגעבען, און וועלכע זיינען מיר איינפֿאַך אַרויס פֿון זכרון. איך ווייס ניט, וואָס פֿון זיי איז געוואָרען; כ'האָב זיך געקלאַפט אין קאָפּ אין געזאָגט: עס זיינען דאָ צוועלף שטונדען; זיי מוזען זיין ערגעץ־וואו דאָ אינעווייניג; זיי האָבען זיך נור בעהאַלטען, און איך מוז זיי געפֿינען. אָבער איך האָב זיי ניט געפֿונען. . . .

ס'איז ווידער אַסאָל אָבענד, אַ דונקעלער, מילדער הערבסט־אָבענד. איך זיין ביי מיר אין צימער און האַלט אַ בוך אין האַנד. איך לאָז אַראָב די אויגען, מיין בליק פֿאַלט אויף מיינע פֿיס; זיי זיינען נאָך אַביסעל נאָס; כ'גיב אַ קוק אויף מיין האַנד־געלענק, אַ שטיק שוואַרצער באַנד איז אַרויסגעבונדען אַרום דעם. אַלעס איז אַלזאָ ריכטיג.

כ'קלינג אָן נאָך'ן דיענסטמיידעל און פֿרעג, צי ס'איז פֿאַרהאָן אַ טהורם דאָ ניט ווייט, ערגעץ־וואו אין וואַלד, אַ שוואַרצער, אַכט־עקיגער טהורם? — דאָס מיידעל שאַקעלט מיט'ן קאָפּ: יאָ, ס'איז דאָ אַ טהורם. — אין דאָרט וואוינען אויך מענשען? — יאָ, אַ מאַן, אָבער ער איז קראַנק, ער איז טשוונע; מען רופֿט איהם דער „מאַן מיט דער לאַמטערנע“. דער „מאַן מיט דער לאַמטערנע“ האָט אַ טאַכטער, און זי וואוינט אויך אין טהורם: ווייטער וואוינט דאָרט קיינער ניט. — שוין גוט, גוטע נאַכט! דאָן לייג איך זיך שלאָפֿען.

און אויף סאָרגען אין דער פֿריה געה איך אַרויס אין וואַלד; איך

זעה מיט'ן זעלבן וועג און זעה דיזעלבע בוימער, און איך געפֿין אויך דעם טהורם. איך געה צו צו דער טהיר און דערוועג א בילד, וואָס פֿערקאָפט מיר ביים האַרצען: אויף דער ערד ליגט דאָס בלינדע מיידעל, צושמעטערט דורך אַ פֿאַל, טויט, אין גאַנצען צוריסען. זי ליגט מיט אַן אָפֿענעם מויל, און די זונן שיינט אויף איהרע רויטע האַר. און אויבן אויף'ן שפיץ דאָך פֿון טהורם פֿלאַטערט נאָך אַ שטיק פֿון איהר קלייד, וואָס איז געבליבען היינגען; אָבער אונטען ביי דער טהיר געהט אַרום דער קליינער מאַן און געהמט ניט אַראָב קיין אויג פֿון דעם טויטען קערפֿער. זיין ברוסט ווערט צונויפֿגעקערעמפֿט, און ער שרייט הויך אויף'ן קול; אָבער ער ווייס קיין אַנדער זאך ניט וואָס צו טהאָן, נור אַרומגעהן אַרום דעם מת און איהם אָנקוקען און שרייען. ווען זיין בליק איז גע- פֿאַלען אויף מיר, בין איך פֿערציטערט געוואָרען פֿאַר שרעק, און איך בין אַנטלאָפֿען צוריק אין שטאָדט אַרײַן. איך האָב איהם שוין מעהר ניט געזעהן . . .

פֿרייליין, דאָס איז מײַן מעשה'לע."

נאָגעל איז אַנשוויגען געוואָרען.

אַ היבשע וויילע נאָכדעם האָט קיינער פֿון זיי ביידען קיין וואָרט ניט אויסגערעדט. דאָגני איז געגאַנגען גאַנץ לאַנגזאַם און האָט געקוקט פֿאַר זיך אויף'ן וועג. ענדליך האָט זי זיך אָבגערופֿען:

"גאָט, וואָס פֿאַר אַ וואונדערליך טעשה'לע!"

וידער איז ענטשטאַנען אַ שטיל-שוויגען. אַ פֿאַר מאָל האָט נאָגעל געפרואווט עס איבערשלאָגען, מאַכענדיג אַ בעמערקונג וועגען דעם טיעפֿען פֿריעדען, וואָס הערשט אין וואַלד, אָבער דאָגני האָט ניט גע- ענטפֿערט. ענדליך האָט ער זיך צולאַכט הויך אויף'ן קול און געזאָגט:

"ס'איז דאָך שוין אַכט יאָהר אין דעם; דאָס האָט דאָך ניט היינט פֿאַסירט. שפירט איהר, ווי דער וואַלד שמעקט דאָ? בעסטע, לאָמיר זיך דאָ אַביסעל צוועצען!"

זי האָט זיך אַנדערגעזעצט; נאָך אַלין שטיל, פֿול מיט געדאַנקען, און ער האָט זיך געזעצט לעבען איהר.

"דיינקט איהר נאָך וועגען דעם מעשה'לע?" האָט ער געפֿרעגט.

"יאָ."

וידער האָט ער געזאָגט, אַז עס איז דאָך שוין צו אַלט, זיך דער- מיט נאָך צו בעשעפֿטיגען. און אויסער דעם איז דאָך דאָס גאַר ניט אַזוי אונדזיימליך, ניט אמת? ניין, דאָן וואַלט זי געדאַרפֿט הערען, וואָס פֿאַר מעשה'לאַך די מענשען אין די טראָפֿישע לענדער דערזעהלען! ער האָט

עס אָפֿט געהערט און איהם פֿלעגט פֿאַר שרעק אַרױבער אָן אײַז־קאַלמער
שוידער אײבער'ן לײב.

„ניין, אײער געשיכטע, שײנט מיר, איז נײט אַזױ אונהײמליך,“ האָט
זי געזאָגט, „נאָר וואונדערליך, מאַדנע. יאָ, אײך דאַנק אײך דערפֿאַר.“
אין זײן פֿרײד אײבער דעם, וואָס זי איז ווידער געוואָרען רײדעווודיג,
האַט ער זיך פֿון דאָס נײ אָנגעהױבען פֿונאַנדערצולאָזען מײכ דעם, וואָס
די לײט דאָרט אין די וואַרענטע לענדער ווײנען אײמשטאַנד צו דערצעהלען.
„קומט אַקאַרשט אַרױבער קײן צײלאָן, אין דעם אַלטען מאַוריאַפֿאַרני;
קומט אין די בערג און וועלדער בײ מעהאַווילע און הערט דאָרט
מעשה'לאַך; די פֿערכאַפען אײנעם גאַנץ אײנפֿאַך בײם אָטהעם! דאָרט
טרעפֿט מען זיך צונויף מיט אײנעם פֿון די עלטסטע פֿעלקער פֿון דער
וועלט, די אור־מענשען פֿון צײלאָן. זײ לעבען דאָס קלענליכסטע לעבען,
פֿעריאָגט אין די וועלדער דורך די סײנאַלעזען און דער אײראָפֿעאישער
באַנדע; אָבער דער צעהלען קענען די! געשיכטען וועגען די דיאַ-
טאַנסען־הײהלען, וועגען די בערג־פֿרינצען, וועגען פֿערפֿיהרערישע ים־
שעהנהױמען, וועגען נײסטער פֿון דער לופֿטען און פֿון דער ערד, וועגען
פֿאַלאַצען פֿון פֿערל א. א. וו. אָט דאָס פֿאַלק איז אַ פֿאַלק מיט אַ
שײקואַל, מיט וואונדערבאַרע טראַדיציעס, יעדער אײנצעלנער פֿיהלט זיך
אַלס אַבשטאַמלינג, אַלס יורש פֿון די דאָזיגע גרעסטע מערכען־קעניגע.
זײ שטעהען אָנגעטהאָן אין טראַנטעס און צווינגען דעם פֿרעמדען, אַראָב־
צולאָזען פֿאַר זײ די אױגען צו דער ערד, ווען זײ רײדען. מיט אַ בעזונד־
דערער ליעכשאַפֿט שילדערן זײ די טײכטישע, די גרויסע און זעלטענע
וואונדערבאַרע זאַכען; אײבערהויפט איז גאָר צו זײ קײן גלײכען נײטאָ,
זײען עס האַנדעלס זיך דערפֿון, אױסצוקלעהרען אונגעהײערע פֿאַנטאַזיעס,
פֿיכער־געבורטען פֿון אַ משונענעם מוח. זײער לעבען איז פֿון אָנפֿאַנג אָן
געווען אַ לעבען אין אַ וועלט פֿון פֿאַבעלען און וואונדערליכע מעשה'לאַך,
אין זײ רײדען פֿונקט אַזױ לײכט וועגען די ווילדע צױבער־פֿאַלאַצען הײנטער
די בערג, ווי מײכ די שטומע געוואַלטיגע כוחות אין די וואַלקענס, וועגען
דער גרויסער טאַכט, וועלכע אַרבייט דאָרט אױבען אין וועלט־רוים און
קײט שטערען. אָבער דאָס אַלעס קומט דערפֿון, וואָס אָט די מענשען
לעבען אונטער אַן אַנדער זונן און עסען פֿרוכטען אָנשטאַט האָבער־גריין!“
דאַנן האָט זיך צולאַכט; זי האָט געהאַט, וואָס אײנצואווענדען
געגען דעם, וואָס ווע, האָבער־גריין איז דען נײט גוט? האָבען מיר אַלײן
דען אײך נײט די שעהנסטע מעשה'לאַך? אסכיערנסען, צום בײשפּיעל?
ער איז אַרױנגעקומען אין הײן: נאַטירליך, נאַטירליך, איז האָבער

אן אויסגעצייכענטער מאכל דא אין לאַנד, וואו ס'איז ניטאָ קיין זונן;
ווער וועט דען סמייען אַנדערש צו זאָגען? אָבער די זונן? צי זי האָט אַ
בעגריעף פֿון אַ זונן, וואָס קען ברענגען אונגעהייער שטאַרק, אַ זונן, וואָס
שוימט און רוישט פֿאַר לויטער ליכט? און די מערצען, די מעשה'לאַך
פֿון די הויכע בערג, יאָ, די ניקסען-מערכען, אָט די אומגעלומפערטע
אויסגעבורטען פֿון אַ פֿאַנטאַזיע אין לעדערנע הויזען, וועלכע ווינען אויס-
געטראַכט געוואָרען אין פֿינסטערע ווינטער-נעכט, אין כאַמעס, וואו דער
טראַן-לאַמפּ איז אַראָבגעהאַנגען פֿון דער סטעליע. צי האָט זי ווען
געלייענט טויענד און איין נאַכט? נאָ, אָבער אָט די מעשה'לאַך פֿון דעם
גודבראַנדסטהאַל, אָט די טרויעריגע, בויערישע פּאַעזיע, אָט די פֿאַנטאַזיע
צופֿום — יאָ, די געהערט צו אונז, דאָס איז אונזער גייסט; מיר האָ-
בען ניט געהאַט די מעגליכקייט, עס בעטער אויסצוקלעהרען, מיר האָבען
זיך אויסגעבאַרגט אַביסעל שטאַמט ביי אַנדערע, דאָ און דאָרט גע'גנב'עט
אַ שטיקעל. ווי? נו יאָ, די מעשה'לאַך פֿון צפון-לאַנד, איז דען מיט זיי
ניט פונקט דאָס זעלבע? רופֿען זיי דען ניט אַרויס דיזעלבע שטימונג,
אַקוראַט ווי מען וואָלט געהערט אַ פֿישער אַרויפֿטרעטענדיג פֿון'ס שיפֿעל,
די גרויסע שטיוועל פֿול מיט ים-וואַסער. מעהר האָט זיך אונז ניט איינ-
געגעבען צו מאַכען פֿון דער מיסטישער, רוייער שעהנקייט פֿון'ס ים. פֿאַר
דעם אַריענטאַלען, פֿאַר דעם מורח-מאַן וואָלט אַזאַ מין נאָרדלאַנדס-יאַכט
געווען אַ פֿאַבעל-שיף, אַ שיף פֿון גייסטער. צי זי האָט שוין אַמאָל
געזעהן אַזאַ יאַכט? ניט? זי זעהט אויס, אַקוראַט ווי זי וואָלט געהאַט אַ
געשלעכט, אַזוי ווי זי וואָלט געווען אַ גרויסע, וויבליכע היה. דער
שנאָבעל הויכט זיך אויף אין דער לופֿטען ווי אַ האָרן, וואָס קען אַראָב-
רופֿען די פֿיער ווינדען. אָבער אום דאָס צו זעהן, מוז מען האָבען אַ
בעזונדער ליכט, און אום דאָס צו דערזעהלען, דאַרף מען האָבען אַ מוח,
וואָס זאָל שיער ניט פּלאַצען פֿאַר וואַהנונגן. ניין, די זאַך איז די: די זונן
שיינט דאָ ניט; די נאָרוועגישע זונן איז אַ לבנה, אַ לאַמטערנע, וואָס
גיט דעם נאָרוועגער העכסטענס די מעגליכקייט צו אונטערשיידען שוואַרץ
פֿון ווייס. יאָ, אַ בעמערקונג: דאָס איז, גאָט בעהיט, ניט קיין פֿאַרוואַרף
חלילה; ס'איז בלויז די בעשיידענע מיינונג פֿון אַן אַגראַנאַם איבער אַ
געאַגראַפֿישע ערשיינונג.

„איך פֿערשטעה ניט, וואָס איז אייגענטליך מיט אייך,“ האָט זי
געזאָגט, „און איך מוז ווירקליך לאַבען, ווען איך דיינק נאָך וועגען דעם.
ס'זעהט אויס, אַז עס איז אייך אַלצאיינס, וועגען וואָס פֿאַר אַ פֿראַגע
מען זאָל ניט ריידען, איהר זייט אין אַלצדינג און אימער יעדען איינעם'ס

גענוער. צי ס'האנדעלט זיך וועגען גלאדסטאן, צי וועגען פאדאגרא-
קייטען אדער מעשה'לאך, איבעראל זייט איהר דער לעבעדיגער קאג-
טראכט צו אלצדינג, וואס אנדערע מענטען דיינקען. נו, דאס איז אבער
וירקליך אזוי אינטערעסאנט, אז איך בעט אייך, ועצט פארט, ועצט
פארט, זאגט נאך עפעס! כ'וואלט עס אזוי גערן געוואלט! וואס איז, צום
ביישפיעל, אייער מיינונג איבער די לאנדעס-פערטהיידיונג?

דאס גאנצע בלוט איז איהם ארוין אין געזיכט און ער האט אראב-
געלאזען דעם קאפ. ווי האט דאס דאזיגע מידעל מיט אזעלכע בלויע
אייגען איהם געקענט אויף אוא'ן אויפן מאכען צום נאר? אן אנדערס
מאל, פון מיינטוועגען; אבער אין אזא שעהנער נאכט, אין אזא טיעפען
פריעדען! גאנץ צומישט האט ער אלוף געזאגט:

„לאנדעס-פערטהיידיונג? לאנדעס-פערטהיידיונג? וואס מיינט איהר
דערמיט?“

„איך פערזיכער אייך, ס'איז מיר נור אזוי גלאט איינגעפאלען,“ האט
זי האסטיג געזאגט און איז אויך רויט געווארען; „איהר דארפט קיין
פאראיבעל ניט האבען. די זאך איז אט וואס: מיר ווילען אראנזשירען א
באזאר, אן אבענד-אונטערהאלטונג צו גונסטען דער לאנדעס-פערטהיי-
דינונג. דאס איז מיר גראד אין דער רגע ארויף אויף זינען.“
פויזע. פלוצלינג ניט ער א קוק אויף איהר, און זיינע אויגען
שטראהלען.

„כ'בין היינט אבענד גליקליך, וויל איך אייך זאגען, און דערום האב
איך פילייכט צופיעל געפלאפעלט; אבער איהר פערצייהט דאך, ניט
וואהר? דיינקט איהר ניט יעדענפאלס, אז דאס מעשה'לע, וואס איך האב
אייך דערזעהלט, איז ניט געווען אזוי שעהן? אן אנדערס מאל וואלט איך
עס אפשר געסאכט בעסער, פילייכט אביסעל בעסער, כ'ווייס עס ניט;
נאר היינט אבענד בין איך געווען צו פרעהליך, אום צו קענען זיין אויף
דער סאטע הויך. איך פרעה זיך מיט אלצדינג, מיט יעדער זאך; אבער
דער עיקר פרעה איך זיך, וואס איך האב דאס גליק צו זיין מיט אייך
צוזאמען. יא, איך בין אייך אזוי הארציג, אזוי הארציג דאנקבאר, איהר
מענט עס מיר גלויבען; אבער דאן בין איך אייך אזוי פרעהליך, וויל
מיר דוכט זיך, אז דאס איז די שעהנסטע נאכט, וואס איך האב ווען
געהאט אין טיין לעבען. איך בעגרייף עס ניט. איך פיהל, עפעס אזוי ווי
איך וואלט געווען א מהייל פון דעם דאזיגען וואלד אדער פון דעם דא-
זיגען פעלד, דער צווייג פון א סאכטע, אדער א שטיין, פון מיינעטוועגען
אויך א שטיין, נאר א שטיין, וואס איז דורכדרונגען פון אט דעם גאנצען

צארטען דופט און פֿריעדען, וואָס נעהמט אונז אַרום, זעהט נור דאָרט,
אך, זעהט נור! ס'טאָגט שוין. איהר זעהט דעם זילבערנעם פּאַס? איז
דאָס ניט הערליך?!"

ביידע האָבען אַריבערגעקוקט צו דעם ווייסען פּאַס אויף'ן הימעל;
דאָן האָט זי ווידער אָנגעשטעלט אויף איהם איהר בליק און געזאָגט:
"יא, אויב איהר מיינט, אז אויך איך בין אייך היינט אָבענד ניט
דאָנקבאַר, האָט איהר אַ טעות."

און דאָס האָט זי געזאָגט, אָהן דעם זי זאָל אייגענטליך זיין גע-
צוואונגען דערצו, פֿון איהר פֿרייען ווילען, דירעקט, אזוי ווי עס וואָלט
איהר פֿערשאַפֿט אַ פֿערגניגען עס צו זאָגען. נאָגעל האָט איהר אויפֿ-
מערקזאַם אַריינגעקוקט אין געזיכט און אויסגערופֿען:

"איהר? ווירקליך? ווי גליקליך מאַכט איהר מיך! יא, אָט די נאַכט
וועל איך קיינמאַל ניט פֿערגעסען! זאָל איך ווייזען אַ קליינעם קונוין,
וואָס איך קען, מיט אַ שטרוי און אַ צווייג, ווי אזוי דאָס שטרוי ווערט
שטאַרקער ווי דער צווייג? כ'וואָלט אזוי גערן געטהאָן אַלעס, וואָס קען
אייך פֿיליכט געפֿעלען, בלויז אויס דאָנקבאַרקייט, כדי איך צו בעווייזען
מיין איבערגעבענהייט. אָבער לאַמיר ליבערשט פֿלוידערן, דאָס איז
בעסער. אַה, היינט איז יאָהאַניס-נאַכט! ליבעסטע, איז עס ניט בערוי-
שענדיג שעהן? טהוט נור אַ קוק דאָרט, לאַמיר איך נור אָנווייזען די
קלענסטע זאָך, וואָס מאַכט אַן איינדרוק אויף מיר; דער איינצעלנער
וואַכאַלדער-בוים, וואָס שמעהט דאָרט; זעהט נאָר, ווי ער בויגט זיך צו
אונז און זעהט אזוי גוט אויס. און פֿון סאָסנע צו סאָסנע שפּאַנט די שפּין
איהר געוועב; ס'זעהט אויס ווי זעלטענע, כינעזישע אַרבייט, ווי זונען,
פֿון וואַסער געשפּונען. ס'איז דאָך איך ניט קאַלט, ווי? איך בין זיכער,
אז וואַרעמע, שמיכלענדע עלפֿען-מיידלאַך טאַנצען איצט אַרום אַרום
אונז; אָבער ניט קוקענדיג דערויף וועל איך מאַכען אַ פֿייער, אויב איך
איז קאַלט; זאָל איך. . . הערט, עס פֿאַלט מיר גראָד איין: דאָ ניט
ווייט, דוכט זיך, האָט מען געפֿונען קאַרלסען'ן?"

מיט אַן אויסזיך פֿון צאָרן אין איהר שעהנעם געזיכט האָט זי זיך
אויפֿגעכאַפּט און געזאָגט:

"אויף, ניין, לאַמיר ניט ריידען פֿון איהם! לאַמיר איהם לאָזען צורוח
כ'בעט איך! האָט מען ווען געהערט אזוי וואָס!"

ער האָט ווידער געבעטען ענטשולדיגונג אין געוואָלט פֿערגלעטען
זיין פֿעהלער:

„סען זאָנט, אז ער האָט אייך אזוי שמאַרק ליעב געהאַט — און דאָס קען איך איהם ניט פֿערדיינקען . . .“
„סײך ליעב געהאַט? יאָ, פֿילייכט אַביסעל, ס'קען מעגליך זיין. זאָנט סען דען אויך ניט, אז ער האָט זיך צוליעב מיר געטויטעט, מיט מיין פֿעדער-מעסערל? נאָ, איצט מוזען מיר שוין געהן!“
זי איז אויפֿגעשטאַנען. זי האָט גערעדט מיט אַ טרויעריגען טאָן, אָהן פֿערלענענהייט און אָהן פֿערשמעלטקייט. ער איז געווען שמאַרק ערשטוינט. זי האָט געוואוסט, אז זי האָט געטריבען איינעם פֿון איהרע ליעבהאַכער זום טויט, און האָט פֿונדעסטוועגען ניט געמאַכט קיין שום וועזען דערפֿון, האָט ניט געלאַכט דערפֿון, נאָר עס אויך ניט אויסגענוצט פֿאַר זיך, צו איהר פֿאַרטהייל; זי האָט בלויז גערעדט דערפֿון ווי פֿון אַ טרויעריגער פּאַסירונג און דאָן האָט זי מיט אַמאָל אויפֿגעהערט. ווי ריין און שעהן איז זי געווען, בעת זי איז דאָ אזוי געגאַנגען! די לאַנגע, העלע האָר זיינען איהר אַרונטערגעפֿאַלען איבער דעם קאַלנער פֿון איהר קלייד, און איהרע באַקען האָבען געהאַט אַ וואַרעמע, פֿרישע פֿאַרב, אויף וועלכער ס'איז געלעגן אַ הויך, אזוי ווי פֿון'ס טהוי פֿון דער נאַכט. ווען זי איז געגאַנגען, האָבען זיך די הויכע היפֿטען איהרע גאַנץ לייכט געווינט.
זי זיינען אַרויסגעקומען פֿון וואַלד, אַ העלער ליכטיגער פּלאַץ איז געלעגן פֿאַר זיי, אַ הונד האָט געבולען, און גלייך נאַכדעם האָט זיך נאַעל אַכגערופֿען:

„אַט איז שוין דער פּאַסטאַר-הויף. ווי שעהן און בעקוועם ער זעהט אײס; אָט די גרויסע, ווייסע געביידען מיט דעם גאַרטען און דעם הונדען-שטיבעל און דעם פֿאַהנען-שטאַנג סאַמע מיטען אינ'ם נעדיכטסטען וואַלד! גלויבט איהר ניט, פֿרייליין, אז עס וועט זיך אייך ביינקען צוריק אַהער, ווען איהר וועט אַמאָל אַוועקפֿאַהרען פֿון דאַנען, איך מײן, ווען איהר וועט חתונה האָבען? נו, עס היינט דאָך אָב דערפֿון, וואו איהר וועט וואוינען.“

„וועגען דעם האָב איך נאָך ניט געדיינקט,“ האָט זי געזאָגט און דאָן האָט זי צוגעלייגט: „קומט צײט, קומט ראַטה!“
„קומט צײט, קומט פֿרייד!“ האָט ער געזאָגט.
זי האָט אַ סאַך געטהאָן מיט דער האַנד און אַביסעל אונגערוילדיג געענטפֿערט:

„גיין, איצט זײט איהר שוין ניט פֿרעהליך. ווי שפעט איז עס?“
„אַרום צוויי.“

„הערט אַקאַרשט,“ האָט זי געזאָגט, „איהר דאַרפֿט זיך ניט וואונדערן

דערויף, וואָס איך געה אַרום אזוי שפּעט ביינאַכט. מיר טהוען עס דאָ; מיר זיינען דאָ לויטער בויערן, נור נאַטור-קינדער. דער אַדיונקט און איך פֿלענען דאָ אָפֿט אזוי אַרומגעהן ביו'ן גרויסען טאָג."

"אַבער ווער האָט דען געפֿיהרט דאָס געשפרעך צווישען איך? אויף מיר האָט דער אַדיונקט געמאַכט דעם איינדרוק, אז ער איז אַ מאַן, וואָס רעדט ניט קיין סך."

"ניין, איך האָב אימער אַם מייסטען גערעדט; דאָס הייסט: איך האָב געפֿרעגט, און ער האָט געענטפֿערט. איהר ווייסט דאָך גאַנץ גוט, מען קען דאָך האָבען אזויפֿיעל וואָס צו פֿרעגען. נאָ, דאָס געהערט ניט אהער. וואָס טהוט איהר איצט, ווען איהר קומט אַהיים?"

"ווען איך קום איצט אַהיים? איך לייג זיך און שלאָף ביו — יאָ, ביו אַרום מיטאַג-צייט, כ'שלאָף ווי אַ שטיין, ווי טויט, איך כאַפּ זיך ניט אויף, כ'האָב קיין חלומות ניט. וואָס טהוט איהר?"

"אַבער איהר דיינקט גאָר ניט? ליגט איהר ניט אַ היבשע צייט וואָך און דיינקט וועגען אַלערליי זאַכען? וואָס זשע, איהר קענט דען גלייך איינשלאָפֿען?"

"גלייך ווי איך לייג זיך. איהר ניט?"

"הערט, דאָ זינט שוין אַ פֿויגעל. ניין, ס'מוז שוין זיין שפּעטער ווי איהר וואָנט; ווייזט מיר אַקאָרשט אייער זייגער. אַבער גרויסער גאַט, ס'איז דאָך שוין דריי, ביינאַה פֿיער! פֿאַר וואָס האָט איהר געוואָנט, אז עס איז ערשט צוויי?"

"פֿערצייהט!" האָט ער געוואָנט.

זי האָט איהם אָנגעקוקט, איבעריגענס ניט מיט כעס, און דאָן האָט זי געוואָנט:

"איהר האָט מיר ניט געדאַרפֿט זאָגען קיין ליגען, כ'וואָלט אזוי אויך געבליבען דאָ אויף דרויסען ביו איצט; איך רייד פונקט ווי עס איז. איך האָף, אז איהר פערשמעהט מיך און איהר לייגט ניט אַרײַן אין מיינע רייד מעהר ווי זיי בעדייטען. איך האָב ניט קיין פֿיעל פֿערגניגען, און איך כאַפּ זיך אָן מיט ביידע הענד אָן דעם ביסעלע, וואָס מאַכט זיך. אזוי בין איך געוואוינט געווען צו לעבען, זינט מיר זיינען דאָ, כ'גלויב אויך ניט, אז דאָס האָט וועמען עס איז פֿערשאַפֿט ערגערניש. איבערי-גענס ווייס איך ניט דערפֿון, און עס איז מיר אויך אַלצאיינס; פאַפּאַ וואָנט יעדענפֿאַלס גאַרנישט וועגען דעם, און דאָס איז פֿאַר מיר גענוג. קומט, מיר וועלען געהן גאָך אַ שטיקעל."

זי זיינען פֿערבייגעגאַנגען דעם פאַסטאַר-הויף און אַרײַן אין וואַלד

איף דער אנדער זייט. די פיינעל האָבען געזונגען; דער וויסער פאַס אין
טורח איז געוואָרען ברייטער און ברייטער. דאָס געשפרעך איז שוין ניט
סעהר געווען לעבעדיג און האָט זיך געדורעהט אַרום גלייכגילטיגע זאַכען.
„ביי אייך אין הויז ווערט אודאי פֿיעל געלייענט?“ האָט ער געזאָגט.
זי האָט געענפֿערט:

„פֿון וואַנען ווייסט איהר דאָס?“

„כ'האָב עס געהערט; כ'ווייס אייך, אַז אייער פֿאָטער האָט ביכער
פֿון טורגעניעוואָ און גאַרבאַרג. און דאָס איז אַ גוטער צייכען.“
„יא, טורגעניעוואָ, איז ער ניט וואונדערבאַר? מינוט האָט שוין, הייסט
עס, ווידער געפלוידערט; פֿון אַן אנדערען האָט איהר עס ניט געקענט
הערען. יא, מיר לייענען אסך, פאַפּאַ לייענט שטענדיג, ער האָט אַזוי
פֿיעל ביכער. וואָס דיינקט איהר וועגען טאַלסטאַי?“

„גוט, נאַטירליך. טאַלסטאַי איז אַ גרויסער און מערקווירדיגער מאַן.“
אַבער דאָ האָט זי זיך אַזוי צולאַכט, אַז עס האָט אַבגעקלונגען אי-
בערן גאַנצען וואַלד, און זי האָט איהם איבערגעשלאָגען די רייד:
„ניין, איצט זאָגט איהר שוין ווידער עפעס, וואָס איהר מיינט ניט;
כ'קען עס דערקענען אַן אייער פנים. איהר האַלט גאַרנישט פֿון טאַל-
סטאַי.“

„הם! דאָס הייסט . . . ניין, לאָמיר בעסער ניט אַרויפֿקומען צוריק
איף שמרייט-פֿראַגען, אַנים וועל איך נאָך ווערן לאַנגווייליגער זָווי ווען
עס איז. איך האָב ניט דאָס גליק צו זיין אייניג מיט אַלע מענשען, און
איך וואָלט זעהר ניט וועלען ווערן איבערדריסג ביי זיי אין די אויגען.
וואָס האַלט איהר אליין פֿון טאַלסטאַי?“

„איצט זייט איהר שוין ניט פֿרעהליך, איצט זייט איהר שוין אַלזאָ
נידעליך ניט פֿרעהליך. יא, יא, לאָמיר זיך אומקעהרען. שטיל, ביסק,
כ'קום שוין!“ האָט זי אַ געשרוי געטהאָן צום הונד. וועלכער האָט זיך
געצויגען און געריסען פֿון דער קייט.

„אַפֿען אין עהרליך גערעדט,“ האָט ער געענפֿערט, „ווען איך זאָל
איך וועלען זאָגען, ווי פֿרעהליך איך בין, און פֿאַרוואָס איך בין אַזוי
פֿרעהליך, וואָלט איהר ווידער אַנטלאָפֿען פֿין מיר, און דאָס דאַרף ניט
געשעהן. ערלויבט מיר, עס צו האַלטען פֿאַר זיך אליין . . .“
און ווידער האָט זי איהם אונטערבראַכען:

„גו, יא, נאַטירליך . . . יא, יא, ס'איז געווען אַן אַנגענעהמער אַבענד:
אַבער איצט טוזט איהר דאָך אודאי זיין שטאַרק מיעד? אַלזאָ, אַ דאַנק

פֶּאָר די בעגלייטונג! נאָר זעהט, כ'האַב שיער ניש פֿערנעמען, מיין וונענ-
שירם דאַרפֿט איהר ניש מיטנעהמען: ס'וואָלט געווען אַ שעהנע געשיכטע,
ווען איהר געהמט איהם מיט, האָהאַאַ!"
זי איז שוין געווען ביי דער טהיר; פֿלוצלינג האָט זי זיך נאָך אמאָל
אומגעדריעהט און געזאָגט:

"אויך צוליב אַן אנדער אורזאך איז עס גוט, וואָס איך האָב איך
היינט ביי נאכט געטראָפֿען; אַצונד וועל איך דאָך האָבען עפעס צו
דערזעהלען מיין חתן, ווען איך וועל שרייבען צו איהם. כ'וועל איהם
זאָגען, אַז איהר זייט אַזאַ מענש, וואָס קען זיך ניש צוגנויפֿגעהן מיט קיינעם
אין קיין פֿראגע; דאַן וועט ער זיך שרעקליך וואונדערן; מיר קומט פֿאָר,
אַזוי ווי איך וואָלט איהם שוין געזעהן, ווי ער גריבעלט זיך איבער'ן ברעף
און קען איהם ניש בעגרייפֿען. ער איז דאָך אַזוי הערצליך גוט; גאָט,
ווי גוט ער איז! ער ווידערשפרעכט קיינעם ניש. יא, איהר טעגט מיר
גלויבען, ער איז אַ פֿראכטפֿולער יונג, אַ שאַד, וואָס איהר וועט זיך ניש
שרעפֿען מיט איהם, אין דער צייט, וואָס איהר זייט דאָ, גוטע נאכט!"
און נאָגעל האָט געענפֿערט: "גוטע נאכט, גוטע נאכט!" און האָט
איהר נאָכגעקוקט, ביז זי איז פֿערשוואונדען אין הויז.

דאָס איז געווען אלעס, פֿון וואָס זיי האָבען די גאַנצע נאכט גערעדט,
נאָגעל האָט אַראָבגענומען זיין מיץ און האָט זי געטראָגען אין דער האַנד,
דורכגעהענדיג דעם וואַלד. ער איז געווען אויסערגעוועהנליך פֿערטראַכט;
עמליכע מאָל איז ער געבליבען שטעהן און האָט אויפֿגעהויבען די אויגען,
געקוקט אַ וויילע פֿאָר זיך און איז דערנאָך מיט קורצע, לאַנגזאַמע טריט
אַוועק ווייטער. מיט אַ שמייכלנדער, פֿרעהליכער מיענע. וואָס פֿאָר אַ
שטימע, וואָס פֿאָר אַ שטימע זי האָט דאָס אַביסעל! האָט טען שוין אַזוי
וואָס געהערט? אַ שטימע, אין וועלכער עס צימערט געזאַנג; ווי האָט זי
זי איהם דאָס אַביסעל בעצויבערט; דאָס דאָזיגע זיסע, ליכטיגע וועזען!

IX

אויף טאָרנען אַרום מיטאַג-צייט.

נאָגעל איז נאָר וואָס געווען אויפֿגעשמאַנען, און ניש עסענדיג קיין
אַנבייסען איז ער אַרויס אין גאַס. ער איז שוין געווען ווייט אונטען אין
דער שטאָרט; דאָס שמראַהלענדע וועטער און דאָס מונטערע לעבען אויף
דער לאַנדונגס-בריק האָבען איהם שטאַרק צוגעצויגען. מיט אמאָל האָט

ער זיך געווענדעט צו א מאן און זיך נאָכגעפֿרענט ביי איהם אויף דעם
לאַנד־ריכטער'ס ביוראָ; דער מאן האָט איהם געגעבען דעם אַדרעס, און
נאָעל איז גלייך אַוועק אַהין.

ער האָט אָנגעקלאָפֿט און איז אַרײַן, איז דורכגעגאַנגען פֿערביי אַ
פֿאַר מענער, וועלכע זײַנען געוועסען אין געשריבען, און פֿון דאָרט צום
לאַנד־ריכטער רײַנערט, וועמען ער האָט ערקלעהרט, אז ער וויל מיט
איהם האָבען אַ געשפרעך אונטער פֿיער אויגען — ס'װעט ניט לאַנג
דייערן. דער לאַנד־ריכטער האָט זיך מיט אַ ברױגז'ער מיגענע אויפֿגעהויבען
און איז אַרײַן מיט איהם אין אַ ווייטען־צימער.

דאָ האָט נאָעל געזאָגט:

„ביכעט אייך, מיר צו ענטשולדיגען, וואָס איך קום נאָך אַמאָל צוריק
אײַף אַיך דער זאַך; ס'האַנדעלט זיך וועגען דער געשיכטע מיט מינוט'ן,
ווי איהר ווייסט, איך בעט אייך דאָ פֿאַרדאָן.“

„איך בעטראַכט אַט די אַנגעלעגענהייט אַלס געענדיגט,“ האָט דער
לאַנד־ריכטער געענטפֿערט, „יאָהאַניס־אַבענד האָט איהר זיך ענטשולדיגט
פֿאַר מיר אין דער געגענווארט פֿון אַ גאַנצער קאָמפּאַניע מענשען; דאָס
איז פֿאַר מיר גענוג, איך פֿערלאַנג מעהר גאָרנישט.“

„זעהט איהר, דאָס איז אויסערגעווענהליך שעהן,“ האָט נאָעל גע-
זאָגט, „ווירקליך שעהן, און פֿון דײַטליכקייט וועגען ווידערהאַל איך נאָך
אַ דריטען מאל, און עס איז שעהן פֿון אייך. העהע! אָבער איך בין ניט
צופֿרידען מיט דער זאַך ווי זי איז, הערר לאַנד־ריכטער. דאָס הייסט,
איך בין צופֿרידען, אַזוי ווייט ווי עס האָט צו טהאָן מיט מיר אַלײַן,
אָבער ניט וואָס אָנבעלאַנגט מינוט'ן. כ'וואָלט געוואונשען, איהר זאָלט
אײַנזעהן, אז אויך מינוט דאַרף קריגען זײַן בעפֿרײַדיגונג, און אז איהר
זײַט דער מאן, וואָס מוז עס איהם געבען.“

„וואָס זשע, איהר טײַנט אפשר, איך זאָל געהן בעטען דעם דומקאָפּ
ענטשולדיגונג פֿאַר די פֿאַר שפּאַסען, וואָס איך האָב געמאַכט — איז
דאָס אײער טײַונג? הערט אַקאַרשט, וואָלט ניט געווען אַס בעסטען,
זײַן איהר קימערט זיך וועגען אײערע אײַגענע אַנגעלעגענהייטען, און
ניט . . .“

„יאָ, יאָ, יאָ, דאָס איז גוט געזאָגט! אָבער דאָ קומען מיר צום
פּונקט, צו דער זאַך גופּא: איהר האָט מינוט'ן צוריסען דעם ראָק און
איהם צוגעזאָגט אַן אַנדערן. געדײַנקט איהר עס נאָך?“

„נײַ, וויל איך אייך וואָס זאָגען: איהר שטעהט אין אַן עפֿענטליכען
ביוראָ און פּלאַפּעלט וועגען אַ פּרױואַט־זאַך, וואָס געהט אייך נאָר ניט

אָן, דאָ בײַן אײך בעל הבית. איהר דארפֿט נײַט געהן צוריק דורך'ן קאַנ-
טאַר; איהר קענט אויך געפֿינען די גאָס דורך אָט דער טהיר."
דאָס זאָגענדיג האָט דער לאַנד-ריכטער געעפֿענט די קליינע טהיר.
נאָגעל האָט זיך צולאָכט און געזאָגט:

"נאָ — נאָ —; איהר שרעקט מיך נײַט איבער; נײַן, ערנסט גערעדט,
איהר מוזט גלייך אויף'ן שמעל אָבשיקען דעם ראָק, וואָס איהר האָט
פֿערשפראָכען מינוט'ן. ער דארף איהם האָבען, דאָס ווייסט איהר דאָך,
און ער האָט אײך געגלויבט אויף'ן וואָרט."

דער לאַנד-ריכטער האָט פֿונאַנדערגעעפֿענט די טהיר און געזאָגט:
"זײַט אזוי גוט!"

"מינוט האָט דאָך אַנדערש נײַט פֿערשטאַנען, נור אז איהר זײַט אָן
עהרליכער מענש," האָט נאָגעל ווייטער גע'טענה'ט, "און איהר טאַרט
איהם נײַט אזוי גאַנץ געמײן אָבנאַרען."

יעצט אָבער האָט דער לאַנד-ריכטער געעפֿענט די טהיר צום קאַנ-
טאַר און האָט אַ רוף געטהאָן די צוויי מענער. דאָ האָט נאָגעל אויפֿגע-
הויבען די מיץ אין דער לופֿטען און איז גלייך אַרויס. ער האָט מעהר
קײן וואָרט נײַט געזאָגט.

ווי אונגליקליך אָט די זאך איז אָבגעלאָפֿען! ס'וואָלט אַסך בעסער
געווען, ווען ער וואָלט גאָרנישט אַרײַן צו איהם. נאָגעל אין אַוועק אַהײַם,
האָט גענעסען פֿריהשטיק, געלעזען די צײַטונג און זיך אַ ווײַלע געשפּיעלט
מיט דעם הונד יאַקאַבסען.

נאָכמיטאַג האָט ער פֿון זײַן צימער געזעהן, ווי מינוט מראָגט אַ
זאַק און שלעפֿט זיך איבער דעם שלעכטען, שמײַנערדיגען וועג פֿון האַפֿען.
ס'איז געווען אַ זאַק מיט קויהלען. ער איז געגאַנגען שטאַרק אײַנגעבויגען
און האָט נײַט געקענט זעהן, וואָס עס טהוט זיך פֿאַר זײַנע אויגען, ווײַל
די משא האָט איהם כמעט אַרונטערגעדריקט ביז צו דער ערד. ער איז
געווען אזוי שוואַך אויף די פֿיס און איז געגאַנגען אזוי קרום, אז זײַנע
הויזען זײַנען ביים אינעווייניגסטען ראַנד געווען אין גאַנצען צוריסען.
נאָגעל איז איהם אַנטקעגען געגאַנגען און האָט איהם געטראָפֿען אונטען
ביים פּאַסט-הויז, וואו ער האָט אויף אַ רגע אָבגעלייגט דעם זאַק.

זײ האָבען זיך פֿערנייגט אײַנער פֿאַר'ן אַנדערן. אז מינוט האָט
אויפֿגעהויבען דעם קאַפּ און איז געבליבען שמעחן גלייך, האָט זיך זײַן
לינקער אַקסעל טיעף אַרונטערגעלאָזט. נאָגעל טהוט איהם פֿלוצלינג אַ
פאַק בײַ דעם דאָזיגען אַקסעל, און אָהן אַ שום הקדמה, איהם נײַט אָב-
לאָזענדיג, זאָגט ער מיט אַ זעהר אויפֿגערעגטען טאָן:

„האָט איהר עפעס אויסגעפליידערט וועגען דעם געלד, וואָס איך האָב אייך געגעבען; וועמען עס איז געזאָגט וועגען דעם? ווי?“
 מינוט איז געבליבען שטעהן א צווישטער און האָט געענטפֿערט.
 „ניין, דאָס האָב איך נישט געטהאָן.“

„הערט אויס, וואָס איך זאָג אייך,“ קאָכט זיך נאָגעל ווייטער און ער ווערט בלייך פֿאַר אויפֿרענונג; „אז איהר וועט זיך ווען עס איז דערוועגען צו פלאַפֿלען וועגען די פֿאַר שילינג, וועל איך אייך דערשלאָגען אויף טויט — אויף טויט! ביי גאָט אין הימעל! איהר פֿערשטעהט וואָס איך זאָג? און אייך דער פֿעטער איינערער זאָל האַלטען מויל.“
 מינוט איז געשטאַנען מיט אַן אָפֿענעם מויל און האָט ווען נישט ווען ארויסגעשטאַמעלט אַ וואָרט: ער וועט גאַרנישט זאָגען, קיין איין וואָרט נישט, ער פֿערשפרעכט עס — דאָס איז ווי אַ נדר, וואָס ער געהט אויף זיך . . .

און גלייך ער וואָלט געוואָלט זיך פֿערענטפֿערן פֿאַר זיין צוקאָכט-קייט, האָט נאָגעל צוגעלייגט:

„דאָס איז אַ לאַך פֿון אַ שמאַרט, יאָ, אַ נעסט, אַ שטאַל! מען האַלט אין איין קוקען אויף מיר, ווי איך שטעה אין געה, כִּ׳קען זיך נישט ריהרען. אָבער איך בין ווי מוחל אָט די שפּיאָנירונג, איך קימער זיך ווינציג וואָס וועגען די מענשען. אַצונד האָב איך אייך געוואָרענט. איך וויל אייך וואָס זאָגען: כִּ׳האָב יעדען גרונד צו גלויבען, אז דאָס דאָזיגע פֿרייליין קיעלאַנד, צום ביישפּיעל, איז צו קלוג און זי בריינט אייך דערצו, איהר אַלעס צו דעצעהלען; אָבער איך קען אָט די נייגערדיגקייט נישט פֿערמאָגען, בשים אויפֿן נישט! איבערויגענס בין איך נעכטען אָבענד געווען מיט איהר צוואַמען. זי איז אַ גרויסע קאָקעסקע, נאָ, אָבער דאָס געהערט נישט אַהער. איך בעט אייך נור נאָך אַטאַל, נישט צו ריידען קיין וואָרט וועגען דער קלייניגקייט, וואָס געהט אָן צווישען אונז. און אויב אייער אָנקעל וועט עפעס זאָגען, וועל איך איהם פֿערשטאַפען דאָס מויל, אזוי העלף מיר גאָט! געהט גלייך אַהיים און זאָגט עס איהם. האָט איהר מיך ריכטיג פֿערשטאַנען?“
 „יאָ, גאַנץ ריכטיג.“

„ס׳איז איבעריגענס גוט, וואָס איך האָב אייך איצט געטראָפֿען,“ דאָס נאָגעל ווייטער געזאָגט, „כִּ׳ויל נאָך ריידען מיט אייך וועגען עפעס אנדערש: איהר געדוינקט דאָך, אייערנעכטען מיטאַג זיינען מיר געזעסען צוואַסען אויף אַ מצבה אויבען אויפֿן בית עולם.“
 „יאָ.“

„כִּ׳האָב אָנגעשריבען אַ פֿערז אויף אַ שטיין, כִּ׳ניב צו, אַ שלעכטען

און אונפאסענדען פֿערו, אָבער דאָס האָט גאָר נישט צו טהאָן דערמיט;
כ'האָב אַלע אָנגעשריבען דעם פֿערו, אז איך בין אַוועק, איז נאָך דער
פֿערו דאָרט געשטאַנען, און אז איך בין אין אַ פּאָר מינוטען אַרום צו-
ריקגעקומען אַהין, איז ער געווען אָבגעמעקט — איז דאָס געווען אייער
אַרבייט?"

מינוט לאָזט אַראָב די אויגען צו דער ערד און ענטפֿערט יאָ.
פּויוע. אָבער שטאַמלענדיג פֿאַר שרעק, וויל מען האָט איהם גע-
פּאַקט ביי דער דאָזיגער דרייסטקייט, וואָס ער האָט אָבגעטהאָן אויף זיין
אייגענער פֿעראַנטוואָרטליכקייט, וויל זיך מינוט ערקלעהרען:

"כ'האָב גערן געוואָלט פֿערהינדערן . . . איהר האָט נישט געקענט
מינאַ מעקק, דאָס איז די גאַנצע געשיכטע, אַניט וואָלט איהר עס נישט
געטהאָן, נישט אָנגעשריבען דעם פֿערו. איך האָב זיך אויך געמאַכט ביי
זיך; מען מוז איהם ענטשולדיגען, ער איז אַ פֿרעמדער דאָ אין שטאָרט,
און איך, וואָס איך בין דאָ ווי ביי זיך אין דערהיים, איך קען עס לייכט
פֿערריכטען; האָב איך עס נישט געדאַרפֿט טהאָן? כ'האָב אָבגעמעקט
דעם פֿערו. קיינער האָט איהם נישט געלייענט."

"פֿון וואַנען ווייסט איהר, אז קיינער האָט איהם נישט געלייענט?"
"קייין איין לעבעדיגע זעלע האָט איהם נישט געלייענט! נאָכדעם ווי
איך האָב אייך און דאָקטאָר סטענערסען בעגלייט ביו צום טויער פֿון
בית עולם, האָב איך זיך גלייך אומגעקעהרט און איהם אָבגעמעקט.
ס'האָט אין גאַנצען גענומען אַ פּאָר מינוטען און קיינער איז דאָרט נישט
געווען."

נאָגעל האָט אַ קוק געטהאָן אויף איהם, גענומען זיין האַנד און זי
געדריקט, נישט זאָגענדיג דערביי קיין וואָרט. זיי האָבען זיך אָנגעקוקט
איינער דעם אַנדערן; נאָגעל'ס מויל האָט לייכט אַ ציטער געטהאָן.
"אַדיע," האָט ער געזאָגט. "יאָ, ריכטיג: האָט איהר שוין געקראָגען
דעם ראָק?"

"הם. אָבער איך וועל איהם געוויס קריגען ביו דעם מאָג, ווען איך
וועל איהם דאַרפֿען. אין דריי וואָכען אַרום דאַרף . . ."

אין דער זעלבער רגע געהט פֿערביי די ווייס-האַריגע אייער-פֿרוי;
מאַרטהאַ גודע; דעם קאַרב טראָגט זי אונטער'ן פֿאַרטוך, און די שוואַרצע
אויגען לאָזט זי אַראָב צו דער ערד. מינוט האָט געגריסט, נאָגעל אויך;
זי האָט כמעט נישט געענטפֿערט אויף דער בעגריסונג, איז שנעל פֿערביי-
געגאַנגען, געלאָפֿען אין מאַרק, וואו זי האָט פֿערקויפֿט איהרע צוויי, דריי
אייער, און דערנאָך איז זי געלאָפֿען צוריק אַהיים מיט איהרע פּאָר שילינג.

די האָט געטרעגן אַ גיין, דין קליידעל. נאָגעל האָט דאָס דאָזיגע גרינגע
קלייד גיט אַרייַנגעלאָזט פֿון אויג. ער האָט געזאָגט:

„וואָס דאַרף אין דרייַ וואָכען אַרום ווין?“

„אַ באַזאָר,“ האָט מינוט געענטפֿערט, „אַ גרויסע אָבענד-אונטער-
האַלטונג; וואָס וועט, איהר האָט נאָך נאָר גיט געהערט דערפֿון? איך
וועל דאַרפֿען שטעהען מיט די אַנדערע אין די לעבעדיגע בילדער; פֿריי-
ליין דאַגני האָט עס שוין בעשטימט.“

„אווו?“ האָט נאָגעל געזאָגט און האָט זיך פֿערטראַכט אַ וויילע.
„יאַ, יאַ,“ האָט ער דאָן ווייטער געזאָגט, „איהר וועט די טעג קריגען
דעם דאָק, אַ נייעם ראָק זאָגאַר, אַנשטאַט דעם אַלטען, וואָס ער האָט
איך פֿערשפּראַכען. דער לאַנד-ריכטער האָט מיר היינט געזאָגט, אַז
ער האָט זיך געהאַט פֿערגעסען אָן דעם, אָבער אין איינעם פֿון די נעכסטע
טעג וועט ער איהם צושיקען. דער לאַנד-ריכטער איז אין גרונד גענומען
נאָר גיט אַזוי שלעכט. אָבער הערט, דאָס דאַרפֿט איהר אַקאַרשט גיט
פֿערגעסען: איהר דאַרפֿט איהם גיט דאַנקען דערפֿאַר, קיינמאַל גיט!
איהר טאַרט אונטער קיינע אונטשטענדען גיט דערמאָנען דעם ראָק פֿאַר
איהם אין די אויגען; ער וויל גיט קיין דאַנק. איהר פֿערשטעהט?
בייאַלט איהם געווען פֿיינליך, האָט ער געזאָגט, ווען איהר קומט צו
איהם און גיט איהם אָב אַ דאַנק פֿאַר דער קליינער געפֿעליגקייט. יאַ,
איהר וועט דאָך געוויס אליין אויך איין, אַז עס וואָלט געווען מאַקטלאַז
פֿון איך איהם צו דערמאָנען אָן דעם טאַג, ווען ער איז געווען שכור
און איז אַזעק פֿון האָטעל מיט אַ צוקניטשטען הוט. גיט אמת?“

„געוויס.“

„וואָרים איהר ווייסט דאָך נאָנט גוט, אַז איך האָב איהם שרעקליך
אַרונטערגעטאַכט, און איהם פֿאַר אַזוי פֿיעל מענשען אין די אויגען גע-
ווען הונד. אמת טאַקע, אַז איך האָב זיך פֿאַר איהם ענטשולדיגט
וועגען דעם, אָבער דאָך. איהר וועט אַלואַ אָננעהמען דעם ראָק און
נאָרישט לאָזען סערקען; אייער פֿעטער דאַרפֿט איהר אויך גיט זאָגען
קיין וואָרט, פֿון וואָנען איהר האָט איהם; קיינער דאַרף עס גיט וויסען;
דער לאַנד-ריכטער האָט עס אויסדריקליך פֿערלאַנגט. איהר בעגרייפֿט
דאָך נאָנט גוט, אַז עס וואָלט געווען אונאַנגענעהם פֿאַר איהם, ווען עס
ווערט בעקאַנט אין שטאָרט, אַז ער פֿערוינדיגט זיך געגען דעם ערשטען
בעסטען, וואָס קומט איהם צו דער האַנד, און איז דאָן געצוואונגען עס
גיט צו מאַכען, עס צו פֿערנלעטען דורך רעק, גיט וואָהר?“

„יאַ, דאָס בענרייף איך.“

„ס'איז אלוז אַבגעמאכט?“

„יא, איך וועל גאַרנישט זאָגען.“

„גוט . . . הערט, עס פֿאַלט מיר בלויז אזוי איין: פֿאַרוואָס בע-
נוצט איהר זיך נישט מיט אַ וועגעלע, פֿונאַנדערצוטראַגען די קויהלען אין
די הייזער?“

„איך קען דאָס נישט צוליעב מיין אונגליקליכען פֿאַל; כ'טויג נישט
צום ציהען. איך קען טראָגען גאַנץ שווערע לאַסטען, ווען איך לאָד זיי
נור פֿאַרויכטיג אָן אויף מיר, אָבער איך קען נישט ציהען; אין אזא פֿאַל
קען איך זיך צו שטאַרק אָנשמריינגען און דאַן פֿאַל איך אויף דער נאָז
און האָב גרויסע שמערצען. אָבער מיט אַ זאַק געהט עס גאָר נישט
שלעכט.“

„ניין, ניין.“

פּויע.

„ווי איז דאָס, איהר ווילט מיך שוין גאָר קיינמאָל מעהר נישט בע-
זוכען?“ האָט נאָגעל געפֿרעגט. „טהוט עס דאָך, נומער פֿריינד! ס'איז
נישט שעהן פֿון אייך, וואָס איהר האַלט זיך אזוי פֿון וויימען. איהר זייט
אויך נישט געצוואונגען צו טרינקען, ווען איהר קומט. פֿערגעסט נישט,
נומער זיכען; געהט אַריין גלייך, אָהן צערעמאָניעס.“

דאָס זאָגענדיג האָט ער אַריינגערוקט מינוט'ן אַ באַנקנאָט אין דער
האַנד און האָט זיך נעלאָזט געהן שנעל מיט דער גאַס אַראָב צום האַפֿען;
מינוט האָט איהם נאָכגעשריען, איהם גערופֿען, אָבער ער האָט עס נישט
געהערט. בעת'ן גאַנצען געשפרעך האָט ער נישט אַראָבגענומען קיין אויג
פֿון'ם גרינעס קלייד.

אַז ער איז צוגעקומען צו מאַרטשאַ גודע'ס הייזעל, איז ער געבליבען
שמעהן אַ רגע און האָט זיך אומגעקוקט אין אלע זיימען. קיינער האָט
איהם נישט בעמערקט. ער האָט נישט געקראָגען קיין ענטפֿער, ווען ער
האָט אָנגעקלאַפּט. צוויי מאָל איז ער שוין געווען ביי איהר טהיר און
האָט אַלץ נישט געקראָגען קיין ענטפֿער; ער האָט זי אָבער נור וואָס גע-
זעהן געהן דירעקט פֿון מאַרק אַהיים, און ער האָט נישט געוואָלט אוועקגעהן
פֿון דאָרט, איידער ער איז געווען אינעווייניג ביי איהר. ענטשלאָסען
האָט ער געעפֿענט די טהיר און איז אַריינגעגאַנגען.

זי איז געשטאַנען אין טימען צימער און האָט איהם אָנגעקוקט. איהר
געזיכט איז פֿלוצלינג געוואָרען רויט ווי בלוט, און זי איז געווען אזוי
דערשראָקען, אַז זי האָט אַ גאַנצע ווילע געהאַלטען די הענד אויסגע-
שמערקט, נישט וויסענדיג וואָס צו מהאָן.

„ענטשולדיגט מיר, פֿרײליין, פֿאַר מײן אויפֿדרײנגליכקײט, אײך בעט אײך זעהר,“ האָט נאָגעל געזאָגט און דערבײ האָט ער זיך אונגעוועהנליך טײפֿ פֿערניגט. „אײך וואָלט אײך געווען אויסערגעוועהנליך דאַנקבאַר, ווען אײך קען רײדען מיט אײך אָן אויגענבליק. זײט גאַנץ רוהיג; אײך וועל אײך לאַנג נײט אײפֿהאַלטען. שוין אַ פֿאַר מאָל האָב אײך אומויסט געזוכט אײך צו טרעפֿען, און ערשט הײנט האָב אײך דאָס גליק אײך צו געפֿינען אין דערהײם. מײן נאָמען איז נאָגעל, אײך בין דאָ פֿרעמד און וואוּן אײזט אין „צענטראַל“. אײך בעט אײך נאָך אַמאָל, פֿערצײהט, וואָס אײך האָב זיך אוימעכעטענערהײט אַרײנגעשפּאַרט אַהער.“

ווי האָט נאָך אַלץ גאַרנישט געזאָגט, האָט איהם אָבער אוועקגע- שטעלט אַ שטוהל און אַליין איז זי צוגעגאַנגען ביז צו דער טהיר פֿון קיך, וואוּ זי איז אַ ווײלע געבליבען שטעהן. זי איז געווען אין אַ מורא'— דיגער פֿערלעגענהײט און האָט זיך געצופּט פֿאַר'ן פֿאַרמוך, בעת זי האָט איהם אָנגעקוקט.

דאָס צײטער איז געווען אַזוי ווי ער האָט עס זיך פֿאַרנעשטעלט; אַ ביז, אַ פֿאַר שטוהלען און אַ בעט, דאָס איז כמעט געווען אַלעס, וואָס עס האָט ענטהאַלטען. אויף די פֿענסטער זײנען געשטאַנען עטליכע פֿלאַנצען מיט וויסע בליטהען, אָבער קיין פֿאַרהאַנגען זײנען נײט געווען; די פֿאַרלאַגע איז נײט געווען רײן. נאָגעל האָט אויך געזעהן דעם קלעג- ליכען, הױבען לעהן-שטוהל אין ווינקעל הײנטער'ן בעט; ער האָט שוין געהער נײט געהאַט נור צוויי פֿיס און איז געשטאַנען אַ ציבראַכענער אָנ- געשפּאַרט אָן וואַנד. דער זײן איז געווען בעצױגען מיט רױטען פֿלוש.

„זען אײך וואָלט אײך נור געקענט בערוהיגען, פֿרײליין,“ האָט זיך נאָגעל אָנגערופֿען. „נײט אײמער האָט מען אַזוי שטאַרק מורא פֿאַר מיר, ווען אײך קום ערגעץ-וואוּ אַרײן; העהעהע. ס'איז נײט דאָס ערשמע מאָל. וואָס אײך קום אַרײן צו לײטען דאָ אין שטאָרט, נײט אײך אַליין האָב אײך געטאַכט אַ בעזוך. כ'געה פֿון הײז צו הײז, כ'פֿרוכיר איבעראַל, פֿיליכט האָט איהר שוין געהערט דערפֿון? נײט? יאָ, ס'איז אָבער דאָך אַזוי, מײן פֿראַפֿעסיאָן פֿערלאַנגט דאָס פֿון מיר, אײך בין אַלזאָ אַ זאַמלער, כ'קלײב אויף אַלערליי אַלמע זאַכען, כ'קויף אַלמע, אָבגעניצטע זאַכען אין בעזאַהל דערפֿאַר, וואָס זײ זײנען פֿאַר מיר ווערטה. יאָ, דערשרעקט זיך נור נײט, פֿרײליין; כ'נעהם קײן זאַך נײט צו, ווען אײך געה אוועק, העהעהע, זײן. אײך האָב נײט אָט די שלעכטע געוואוינהײט; איהר קענט זײן גאַנץ רוהיג. אז אײך קען גאַרנישט קריגען צו קױפֿען מיט גוטען, איז נײט. און יעדענפֿאַלס רױבען רױב אײך גאַרנישט.“

„אָבער איך האָב נים קיין אַלטע זאַכען, וועלכע . . . .“ האָט זי
ענדליך געזאָגט און האָט אויסגעזעהן גאַנץ פֿערזווייפֿעלט.
„דאָס זאָגען די לייט שטענדיג!“ האָט ער געענטפֿערט. „נו, כ’ניב
צו, אז עס זיינען פֿאַרהאַן זאַכען, וואָס זיינען איינעם ליעב געוואָרען, פֿון
וועלכע מען האָט קיין חשק נים זיך צו שיידען; זאַכען, צו וועלכע מען
איז דאָס לעבען לאַנג צוגעוואוינט געווען, וואָס מען האָט געקריגען בירושה
פֿון עלטערן אָדער זאָגאַר גרויס-עלטערן. פֿון דער אַנדער זייט אָבער
שטעהען זיי דאָ, די אָבגעדאַנקטע, אָבגעניצטע זאַכען און טויגען מעהר
צו גאָרנישט; נאָך וואָס זשע זאָלען זיי פֿערנעהמען אומזיסט פֿלאַץ, אין
דער צייט וואָס מען קען זיי מאַכען צו געלד? עס שטעקט אַ היבשע
מסבע, ווייסט איהר, אין אָט די אונניצליכע הויז-זאַכען, און סוף כל סוף
זוערן זיי דאָך גאָר אין גאַנצען צושאַטען און מען מוז זיי אַרויפֿטראָגען
אויף’ן בוידים, אָבער פֿאַרוואָס זיי ליעבערשט נים פֿערקויפֿען, אזוי לאַנג
זיי ס’איז נאָך דאָ צייט? אַ טהייל מענשען ווערן ביז, ווען איך קום, און
ענטפֿערן, אז זיי האָבען נים קיין אַלטע זאַכען — גוט, יעדער איינער
לויט זיין געשמאַק, פֿערנייג איך זיך און געה. אַנדערע ווידער שעהמען
זיך און האָבען מורא מיר צו וויזען אַ בראַט-פֿענדעל אָהן אַ דנאָ. ס’איז
זיי נים צו פֿערדינקען; אָבער דאָס זיינען בעזונדערס די נאַיווע מענ-
שען, וועלכע ווייסען נים, ווי שטאַרק ס’איז היינט צו טאָג ענטוויקעלט
די מאַניע, דער שגעון צו קלייבען אַלטע זאַכען. איך זאָג אויסדריקליך
מאַניע; איך בין זיך מודה, אז עס איז איינפֿאַך די ריינע מאַניע, וואָס
טרייבט מיך, און איך רוף דערום אָן די זאַכען ביי זייער נאָמען; פֿאַר-
וואָס זאָל איך עס נים טהאָן? נו, איבעריגענס געהט דאָס קיין אַנדערן
נים אָן נור מיר אַליין און עס איז מיין זאַך, איך דערמאָן עס נור דאָ
סתם אין דער וועלט אריין. אָבער וואָס האָב איך געוואָלט זאָגען? ס’איז
דאָך ווירקליך לעכערליך און נאַריש פֿון אָט די מענשען, וואָס זיי ציטערן
אזוי צו וויזען אָן אַנטיקייטעט, אָן אַלטע זאַך. ווי זעהען פֿאַרט אויס די
רינגען און וואַפֿען, וואָס מען גראַבט אויס פֿון די אַלטע הונען-קברים?
און האָבען זיי פֿילייכט צוליעב דעם קיין ווערטה נים? נים אמת, פֿריי-
ליין? איהר האָט בעדאַרפֿט זעהן מיין זאַטלונג פֿון גלאַקען! כ’האָב אַ
גלאַק — איבעריגענס פֿון גאַנץ פֿראַסמען אייזענבלעך — וואָס האָט
זאָגאַר געדיענט אַלס גאַטהייט ביי אָן אינדיאַנער-שטאַם. שטעלט זיך נור
פֿאַר, אונענדליך פֿיעל יאָהרען איז אָט דער גלאַק געהאַנגען אויף אַ סלופֿ
אין לאַגער, און מען האָט צו איהם געבעטען און קרבנות האָט מען איהם
געבראַכט! יאָ, זעהט איהר שוין! אָבער איך פֿערקריך אָן אַ זייט, דאָס

איז דאך נים דער צוועק פֿון מיין בענד; אז איך קום ארויף אויף דעם
 האַפּטעל פֿון מינע גלאַקען, דאן רייך איך אימער צופֿיעל!"
 „איך האָב אָבער ווירקליך נים אַזעלכע אַלמע זאַכען,“ האָט מאַרטאַ
 זיידער געזאָגט. „ליידער,“ האָט זי צוגעלייגט און איז אַנשוויגען געוואָרען.
 „מען איך,“ האָט זיך נאָגעל לאַנגזאַם און מיט אַן איבערלייגטער
 מינע אָבערזופֿען, „מען איך צום ביישפּיעל אָנקוקען אָט דעם שטוהל
 האַרט?“ ער האָט אָנגעוויזען אויף'ן ווינקעל ביים בעם. „ס'איז נאָטירליך
 בלויז אַ פֿראַגע, כ'ריהר זיך נים פֿון אָרט, ביז וואַנען איהר וועט מיר
 נים ערלויבען; אום גאָטעס ווילען, זאָגט עס דאָך אַרויס אָפֿען, אויב
 איהר ווילט נים, איך זאָל אָנקוקען דעם שטוהל? איבערויגענס האָב איך
 איהם שוין געהאַט אין אויג פֿון דעם מאַמענט אָן, וואָס איך בין אַרײַנ-
 געקומען אַהער.“

מאַרטאַ איז צומישט; זי ענפֿערט:

„דעם . . . בעסטער הערר, ביטע . . . די פֿיסלאַך זיינען אָכגע-
 בראַכען . . .“

„די פֿיסלאַך זיינען אָכגעבראַכען, גאַנץ ריכטיג? נו, איז וואָס? וואָס
 האָט דאָס צו טהאָן דערמיט? פֿילייכט גראָד דערפֿאַר וואָס זיי זיינען
 אָכגעבראַכען, יא, גראָד דערפֿאַר; קען איך פֿרעגען, פֿון וואַנען איהר
 האָט איהם?“

אַזונד האָט נאָגעל געהאַלטען דעם שטוהל אין די הענד, האָט איהם
 געדריעהט און געקעהרט אין אַלע וויטען און איהם בעטראַכט ווי ס'געהער
 צו זיין. ער האָט נים געהאַט קיין שום פֿערגילדונג, בלויז אַ שטיקעל
 פֿעדעצערונג אויף'ן רוקען-ווענטעל, אַ מין קרוין, פֿון מאַהאַגאַני-האַלץ
 איינסנשיניצט. דער רוקען איז געווען צושפּאַלטען; אויף'ן ראַנד אַרום
 דעם ווײַ-אַרט האָט מען אויף עטליכע פֿלעצער געשניטען טאַבאַק; מען
 האָט נאָך געקענט זעהן די שפּורען דערפֿון.

„מיר האָבען איהם פֿון ערגעין-וואו אין אויסלאַנד, כ'ווייס נים אויף
 ריכטיג פֿון וואַנען; מיין זיידע האָט אַמאָל מיטגעבראַכט מיט זיך עטליכע
 אַזעלכע שטוהלען; נאָר דאָס איז דער איינציגער, וואָס איז איבערגעבלי-
 בען. מיין זיידע איז געווען אַ מאַטראָז.“

„אוי? און אייער פֿאָטער איז אויך געווען אַ מאַטראָז?“

„יא.“

„דאן וויס איהר אודאי אויך מיטגעפֿאַהרען? פֿערצייהט, וואָס איך
 פֿרעג זיך נאָך.“

„יא, איך בין פֿיעל יאָהרען מיטגעפֿאַהרען.“

„וירקליך? נא, דאָס איז דאָך אינטערעסאנט! איהר האָט געזעהן אסך לענדער, דורכגעאקערט די געזאלצענע כוואליעס, ווי מען רופט עס? יא, דאָס איז וירקליך אינטערעסאנט! און דאָן האָט איהר זיך צוריק בעזעצט דאָ? אַך יא, אין דער היים איז פאַרט בעסער ווי איבעראל, יא, אין דער היים. . . וואָס האָב איך געוואָלט פֿרעגען? האָט איהר ניט קיין אידעע, וואו אייער זיידע האָט ערגעץ אויסגעזוכט דעם שמוהל? כ'וויל אייך זאָגען, פֿארוואָס איך פֿרעג עס. כ'מוז האָבען אַ שטיקעל ידיעה וועגען דער געשיכטע פֿון די זאכען, קענען אזוי צו זאָגען זייער לעבענס-לויף.“

„ניין, איך ווייס ניט, וואו ער האָט איהם אויסגעזוכט, ס'איז שוין אזוי לאַנג צוריק. פֿילייכט אין האַלאַנד? ניין, איך ווייס ניט.“

צו זיין גרויסער צופֿרידענהייט האָט ער בעמערקט, אז זי איז וואָס ווייטער אלץ לעבעדיגער געוואָרען. זי איז צוגעגאָנגען אַביסעל ווייטער אין צימער, איז כמעט געשטאַנען לעבען איהם, בעת ער האָט אַרומגע-דרעהט דעם שמוהל אין אלע זייטען, אזוי ווי ער וואָלט זיך גאָר ניט געקענט זאָט אָנקוקען אין איהם. ער האָט ניט אויפֿגעהערט צו ריידען, האָט געמאַכט זיינע בעמערקונגען וועגען דער אַרבייט און איז אַרײַן אין התפעלות, אויסגעפֿינענדיג אויף דער הינטערשטער זייט פֿון דער פּאָ-רענטשע אַ קליין, אַרײַנגעלייגט ברעטעלע, וואו ס'איז ווידער געלעגען אַן אַנדער ברעטעלע — גאַנץ געוועהנליכע אַרבייט — געשמאַקלאָזע קינדער-מאַכעריי, וואָס איז זאָגאַר ניט געווען גענוי אויסגעפֿיהרט. דער שמוהל איז געווען צופֿוילט, און ער האָט איהם בעהאַנדעלט זעהר פֿאַרויכטיג.

„יא,“ האָט זי זיך דאָן אָנגערופֿען, „אויב איהר ווילט וירקליך. . . איך מײַן, אויב עס קען אייך פֿערשאַפֿען וואָס פֿאַר עס איז פֿערגניגען צו האָבען אַט דעם שמוהל, מעגט איהר איהם אייך נעהמען. איך גיב איהם אייך מיט פֿרייד. כ'וועל איהם אַליין אַוועקטראָגען אין האַטעל, אויב איהר ווילט. איך דאַרף איהם ניט.“ און פֿלוצלינג האָט זי זיך געמוזט צולאכען, זעהענדיג, ווי פֿערקאַכט ער איז אין אַט דעם צופֿוילמען שטיק מעבעל. „אייגענטליך האָט ער דאָך שוין מעהר ניט ווי איין רעכטען פֿוס,“ האָט זי געזאָגט.

ער האָט אַ קוק געטהאָן אויף איהר. איהרע האָר זיינען געווען ווייס, אָבער איהר שמייכעל איז געווען יונג און פֿייערדיג, און איהרע צייהן זיינען געווען שעהן. אז זי האָט געלאכט, זיינען איהר די אויגען געוואָרען פֿייכט גלאַנצענדיג, וואָס פֿאַר אַ שוואַרצ-אויגיגע אַלמע יונגפֿרוי! נאָגעל האָט ניט געמאַכט קיין שום מיענע.

„ס'פֿרעהם מיך,“ האָט ער מיט אַ טרוקענעם טאָן געזאָגט, „וואָס איהר ענטשליסט זיך מיר אָבצולאָזען דעם שטוהל. איצט קומען מיר צום פֿריוו. ניין, וואָרט אַ וויילע, לאָזט מיך אויסריידען; איך וויל ניט, איהר זאָלט פֿערלאַנגען דעם פֿריוו; דעם בעשטימט איך אימער אַליין. איך טאַקסיר אָב אַ זאַך, באָס אַזויפֿיעל און אַזויפֿיעל דערפֿאַר, און באַסטאַ! איהר קענט דאָך נאָך פֿערלאַנגען אַן אונפֿערשעהמטע סומע, מיך וועלען אָב-פֿריציווען, פֿאַרוואָס ניט? דאַגענען קענט איהר אפילו איינווענדען, אַז איהר זעהט נאָר ניט אויס אַזוי גייעג — גוט, דאָס וויל איך גערן צו-געבען; אָבער דאָך; איך האָב צו טהאָן מיט זעהר פֿערשידענאַרטיגע מענטשען, און איך האָב ליעב אַליין צו בעשטימען דעם פֿריוו, כדי איך זאל וויסען, וואָס איך טהו. דאָס איז ביי מיר אַ פֿרינציפּ, וואָס וואָלט איך אַשטיינער געשטערט צו פֿערלאַנגען פֿאַר'ן שטוהל דרוי הונדערט קראָנען, ווען עס ליגט ביי אייך אין די הענד? אָבער בעצאָהלען אַזאַ אונגעהייערן פֿריוו איז מיר אונמעגליך; איך זאָג עס אייך גאַנץ אָפֿען אַרויס, כדי איהר זאָלט זיך נור ניט מאַכען קיין אילוועס. כ'וויל זיך דאָך ניט רואינירען, כ'זאָלט דאָך געמוזט זיין פֿערריקט אייך צו בע-צאָהלען 300 קראָנען פֿאַר'ן שטוהל. קורץ און גוט: איך גיב אייך דערפֿאַר 200, קיין איין שילינג ניט מעהר. דעם ווערטה פֿון אַ זאַך וויל איך בעצאָהלען, אָבער מעהר ניט.“

זי האָט קיין וואָרט ניט אויסגערעדט, זי האָט איהם אָנגעקוקט און געעפֿענט די אויגען אַזוי גרויס ווי זי האָט נור געקענט. צולעצט האָט זי גענלויבט, אַז ער שפּאַסט, און האָט אָנגעהויבען צו לאַכען.

נאָעל האָט רוהיג אַרויסגענומען די צווי רויטע באַנקנאָטען פֿון טאַש און אַ פֿאַר טאַל געפֿאַבעט דערמיט אַהין און אַהער. דעם שטוהל האָט ער דערזייל ניט אַרויסגעלאָזט פֿון די אויגען. ער האָט געזאָגט:

„כ'וויל ניט לייקענען, אַז איהר וואָלט פֿילייכט פֿון אַן אַנדערן גע-קענט קריגען מעהר; כ'וויל זיין עהרליך און עס צוגעבען; אַביסעל מעהר וואָלט איהר אפשר געקענט אַרויסשלאָגען דערפֿון. אָבער נו האָב איך זיך נראָד געסראַכט ביי זיך, אַז איך קען געבען די קיילעכדיגע סומע פֿון עיין הונדערט פֿאַר דעם דאָ און איך מיין, אַז העכער קען איך ניט געהן. איבעריגענט טהוט וואָס איהר ווילט; נאָר איבעלייגט זיך אַפֿריהער. צוויי הונדערט קראָנען זיינען דאָך אויך געלד.“

„ניין,“ האָט זי געענטפֿערט, נאָך אַלין לאַכענדיג, „האַלט אייער געלד ביי זיך.“

„איך וואָל האַלטען מיין געלד ביי זיך?״ האָט ער איהר איבערגע-
שלאָגען די רייד און ווידער געפֿאַכעט מיט די באַנקנאָטען. ״וואָס הייסט
דאָס? קען איך פֿרעגען, וואָס עס פֿעהלט אָט דעם געלד? גלויבט איהר
פֿילייכט, אז עס איז אייגען פֿאַבריצירט? ווי? אָדער — צי ווייט איהר
מיר אַקאָרשט ניט חושד, אז איך האָב עס גאָר ערגעץ-וואו גע'גנב'עט?
ווי?״

זי האָט מעהר ניט געלאַכט. ס'איז קענטיג געווען, אז דער מאַן
מיינט עס ערנסט, און זי האָט זיך אָנגעהויבען איבערלייגען. האָט ער
געוואָלט וואָס עס איז אַרויסקריגען ביי איהר, דער פֿערריקטער מענש?
אורטהיילענדיג נאָך זיינע אויגען, האָט מען אויף איהם געקענט גלויבען
אַלצידינג. גאָט ווייס, צי האָט ער ניט אויסגעטראַכט וואָס עס איז, צי
ווייל ער איהר ניט אונטערשמעלען אַ פֿאַסטקע? פֿאַרוואָס איז ער עפעס
געקומען גראָד צו איהר מיט זיין געלד? ענדליך האָט עס אויסגעזעהן,
אזוי ווי זי וואָלט געפֿאַסט אַ בעשלוס, און זי האָט געוואָגט:

„יא, ווען איהר ווילט ניט אַנדערש נאָר געבען מיר איין אָדער צוויי
קראַנען פֿאַר'ן שטוהל, בין איך אייך דאַנקבאַר דערפֿאַר; אָבער דאָן איז
דאָס שוין אויך צו גוט פֿון אייער זייט. און מעהר וויל איך דערום ניט
האַבען.״

ער האָט געמאַכט אַ מיענע, אזוי ווי ער וואָלט געווען שמאַרק פֿער-
וואונדערט, איז צוגעגאַנגען אַ טריט געהענטער און האָט זי אָנגעקוקט.
דאָן האָט ער זיך צולאַכט הויך אויף'ן קול.

„אָבער . . . האָט איהר בערעכענט, וואָס . . . דאָס פֿאַסירט מיר
צום ערשטען מאָלן אין מיין גאַנצער זאַמעל-צייט! נא, ב'קען פֿערשמעהן אַ
שפּאַס . . .״

„דאָס איז ניט קיין שפּאַס! כ'האָב נאָך קיינמאָל אזוי וואָס ניט גע-
הערט! איך וויל ניט מעהר, כ'וויל גאָרנישט; געהטט אייך דעם שטוהל,
אויב איהר ווילט?״

נאָגעל האָט זיך געקאַממעט פֿאַר געלעכטער.

„איך קען נאָך פֿערשמעהן אַ שפּאַס און כ'ווייס, ווי אזוי איהם צו
שעצען, יא, ער ענטזיקט מיך; כ'לעבען, ער ענטזיקט מיך. איך לאַך זיך
אימער אָן ווי אַ פּויק פֿון אַ נומען שפּאַס. אָבער איך מיין, אז מיר וואָל-
מען אַצונד געדאַרפֿט מאַכען אַ סוף און קומען צו אַ פֿערגלייך; ניט
וואָהר? דיינקט איהר ניט, אז עס וואָלט געווען אַם בעסטען, ווען מיר
מאַכען איצט איינפֿאַך אַב צווישען זיך, איידער מיר קומען גאָר אַריין אין

א שלעכטער לוינע? סוף בל סוף קענט איהר גאר אוועקשטעלען דעם שטוהל צוריק אין ווינקעל און פֿערלאנגען פֿינף הונדערט; ווי?
„ניין, געהטט איך דעם שטוהל. איך . . . וועגען וואָס דיינקט איהר?“

ווי האָבען זיך אָנגעקוקט איינס דאָס אַנדערע. זי איז געוואָרען בלאָס.

„אויב איהר גלויבט, אז איך דיינק וועגען עפעס אַנדערש, ווי צו קרינען דעם שטוהל פֿאַר אַ פּאַסענדען פּרייז, האָט איהר אַ מעות,“ האָט ער געזאָגט. „פֿאַר וואָס האַלט איהר מיך, פֿאַר אַן אָבגעריסענעם הונד אָדער אַ אינגעל? יאָ צי ניין? אָדער האַלט איהר מיך פֿאַר אַ נאַרישען בחור, פֿון וועמען איהר קענט חזק מאַכען? איך ווויס, וואָס אַן אַלטע זאך איז ווערטה, דאָס איז ניט די ערשטע, וואָס איך האָב געקויפֿט.“
אָבער אויך דער קניץ האָט ניט געהאַט קיין שום ווירקונג. מאַרטהאַ האָט אויסגעשריען:

„אָבער, מיין גאָט, דער שטוהל איז אייערער — אייערער!“

„איך וואָלט איך נאָטירליך געדאַרפֿט זיין זעהר דאַנקבאַר פֿאַר אייער גרויסאַרטיגער פֿריינדליכקייט, יאָ, כ'וואָלט איך געדאַרפֿט פֿאַלען אויף די קניע און איך דאַנקען, פֿרייליין. אָבער מיר זאַמלער האָבען נאָך איך אַביסעל עהרע אין זיך, ווי קליין זי זאָל אָפֿטמאָל ניט זיין, און אָט די עהרע האַלט מיך אָב, שטעלט זיך אַזוי צו זאָגען אַנטקעגען מיר אויף די הינטערשטע פֿיס, ווען איך פֿרוואו זיך ארויסקריגען אַ טייערע זאך פֿאַר אַ ביליגען פּרייז. מיין גאַנצע זאַמלונג וואָלט ביי מיר — ביים בעל הבית — אין די אויגען געפֿאַלען, ווען איך זאָל אוועקשטעלען אַ געגענשטאַנד, וואָס איז אויף אַזאַ אָפּן אַרויסגעשמוגעלט געוואָרען, צווישען אַלע אַנדערע זאַכען; דאָס וואָלט אַרויפֿגעלייגט אַ געוויסען פֿאַלשען טאָן אויף יעדע סינדעסטע זאך. קענט איהר דען ניט בעגרייפֿען, אז דער פּרייז שפּיעלט אויך אַ ראָלע, אז דער געגענשטאַנד קריגט אָפֿט אַ הויכען ווערטה דורך דעם, וואָס מען האָט געטויט האָבען אַזעלכע און אַזעלכע גרויסע אָנשטרענגונגען און אַזעלכע און אַזעלכע הויכע אויסגאַבען, אום איהם צו בעקומען? העהעהע! כ'טוה לאַכען; ס'איז דאָך אַזוי קאָמיש, וואָס איך מוז דאָ ריידען פֿון אייער טובה וועגען, אָנשטאַט צו קוקען אויף מיין אייגענעם פֿאַרטהייל. אָבער אז איהר צווינגט מיך דערצו!“

זי האָט זיך ניט אונטערגעגעבען, ניין, ער האָט נאָרנישט עררייכט ביי איהר. ער האָט עס געפרוואוּט אויף אַלערליי אָפּנים, אָבער אַהן ערפֿאַלג. זי איז בעשטאַנען דערויף, אָדער ער זאָל געהמען דעם שטוהל

פֿאַר אַ קלייניגקייט, איין קראַנע אָדער צוויי, אָדער ער זאָל איהם לאָזען
שטעהן, מאו ער שטעהט. אזוי ווי ס'איז גאָר ניט געווען צו העלפֿען
געגען אָט דער איינגעשפּאַרטקייט, האָט ער ענדליך, כדי זי זאָל גאָרנישט
בעמערקען, געזאָגט:

„גוט, לאָמיר עס היינט צוריה לאָזען. אָבער זאָגט מיר צו, אז
איהר וועט דעם שטוהל ניט פֿערקויפֿען קיין אַנדערן, איידער איהר וועט
מיר לאָזען וויסען וועגען דעם; פֿערשפרעכט איהר מיר דאָס? איך וועל
איהם ניט אָבלאָזען, אפילו ווען ער וועט ווערען אביסעל מהייערער.
יערענפֿאַלס בין איך גרייט צו צאָהלען פּונקט אזויפּיעל ווי יעדער אַנ-
דערער, און איך בין געקומען צוערשט.“

אז נאָגעל איז ווידער געווען אויף דרויסען, האָט ער אָנגעהויבען
געהן מיט לאַנגע, אויפֿגערגטע טריט די גאס אַרויף. וואָס פֿאַר אַן
עקשנות ביי אָט דעם מיידעל; ווי אָרעם זי איז, און ווי מיסטרואיש!
האָסט דו געזעהן דאָס בעט? האָט ער זיך אליין געפֿרעגט; אפילו קיין
שמרוי-זאָק איז דאָרט ניטאָ, ניט אמאָל אַ ליילאָך. בלויז צוויי אונטער-
קליידלאָך, וועלכע זי מוז פֿילייכט ביידע אַנטהאַן, דאָן ווען עס איז קאַלט.
און ניט קוקענדיג דערויף ציטערט זי אזוי שטאַרק, ניט אַריינצופֿאַלען
אין עטוואָס אונגעקאַנטעס, אז זי ווייזט צוריק אַן אַנבאַט, וואָס איז אויף
אזאָ כיטרען אופן אויסגעטראַכט געוואָרען! אָבער צום טייוועל, וואָס אַרמ
עס איהם? ניין, אייגענטליך אַרמ עס איהם טאַקע גאָרנישט; אָבער
ס'איז דאָך ווירקליך אַ טייוועלס-טיידעל, וואָס? ווען ער זאָל אַריבער-
שיקען צו איהר אַ מאַן, כדי צו שטייגען אויף'ן שטוהל, אַרויפֿטרייבען
דעם פֿרייז אין דער הויך, דאָן וועט זי פֿילייכט אויך ניט האָבען קיין
צוטרוי? די נאַרישע פֿרוי! די נאַרישע פֿרוי! אָבער וואָס האָט ער גאָר

געדאַרפֿט געהן אַהין, ער זאָל אויף אַזאָ'ן אופן אָבגעוויזען ווערן?

אין זיין פֿערדרום איז ער ציגעקומען צום האַמעל, אליין ניט וויסענ-
דיג אויף ריכטיג וואו ער איז אין דער וועלט. ער איז געבליבען שטעהן,
דאָן האָט ער זיך האַסטיג אומגעקעהרט און איז ווידער אַראָב די גאס,
צו י. האַנסען'ס שניידער-געשעפֿט; דאָרט איז ער אַריין. ער האָט גערעדט
מיט'ן מייסטער אליין, האָט בעשמעלט אונטער פֿיער אויגען אַ ראָק פֿון
דעם און דעם סאָרט, און אָנגעזאָגט דעם שניידער, ער זאָל אַכטונג געבען,
קייער זאָל זיך ניט דערוויסען פֿון אָט דער בעשמעלונג. אזוי גיך ווי
דער ראָק וועט זיין פֿאַרטיג, זאָל ער גלייך אָבגעשיקט ווערן צו מינוט'ן.
צו גרעגאָרד, דעם קרומען קויהלען-טרעגער, וועלכער . . .

צי דאָס איז פֿאַר מינוט'ן?

יא, וואָס ווײַטער? נור נײַט צופֿיעל זיך נאָכפֿרעגען! נור נײַט שמופֿען די נאָז, וואו מען דאַרף נײַט!

ס'איז בלויז וועגען נעהמען אַ מאָס.

נו יאָ — דער ראָק איז אַלואַ פֿאַר מינוט'ן: אָבער עס איז שוין רעכט, סיננס אליין קען קומען און זיך לאָוען נעהמען אַ מאָס; פֿאַרוואָס נײַט? אָבער קיין איבעריג וואָרט, קיין פינטעל מיט'ן אויג — אָבנעמאַכט? און ווען וועט דער ראָק זיין פֿאַרטיג? אין אַ פֿאַר טעג; נומ!

נאָגעל האָט גלייך בעצאָהלט דאָס געלד, געזאָגט אַדיע און איז זיך אוועק. ער האָט זיך געריכען די הענד, זיין פֿערדרוס איז אַריבער, און ער האָט געזונגען. יאָ, יאָ — ער וועט נײַט קוקענדיג אויף דעם אַלעס — נײַט קוקענדיג אויף דעם אַלעס! וואָרט אַקאַרשט, אַז ער איז נעקומען אַהיים, איז ער אַרויפֿגלאַפֿען צו זיך אין צימער און האָט אָנגעקלוגגען; זינע הענד האָבען געצימערט פֿאַר אונגעדולד, און ווי די שוהר האָט זיך נור געעפֿענט, האָט ער אויסגעשריען:

„פּאַפּיר פֿאַר טעלעגראַמען, סאַראַ!“

ער האָט נראָד געעפֿענט זיין וויאָלין־קאַסטען, בעת סאַראַ איז אַרייַג-נעקומען און צו איהר גרעסטער ערשטוינונג האָט זי דערזעהן, אַז אָט דער קאַסטען, וועלכען זי האָט אַזוי פֿאַרויכטיג בעהאַנדעלט, האָט געהאַט אין זיך נור שמוציגע וועש און עטליכע שרייבֿ-זאַכען, אָבער נײַט קיין וויאָלין. זי איז נײַט גלייך אַרויס פֿון צימער, נאָר געבליבען שמעהן און בעמראַכט דעם קאַסטען.

„פּאַפּיר פֿאַר טעלעגראַמען!“ האָט ער ווידערהאַלט העכער, „כ'האַב

פֿערלאַנגט פּאַפּיר פֿאַר טעלעגראַמען!“

אַז ער האָט דאָס ענדליך געקראָגען, האָט ער אָנגעשריבען אַן אָרדער צו אַ בעקאַנטען אין קריסטיאַניאַ, ער זאָל אַרויסשיקען אין געהיים און אָהן אַ נאָמען צוויי הונדערט קראָנען צו פֿרייליין מאַרטשאַ גודע, דאָ אין שטאָדט, און אָהן אַ שריפֿטליך וואָרט דערצו. „טעפֿסטע פֿערשוויגענהייט פֿערלאַנגט. יאַהאַן נאָגעל.“

אָבער דאָס האָט נײַט געטוינט, ניין. אַז ער האָט זיך ריכטיג איבער-לייגט, האָט ער נעמוזט אויפֿגעבען דעם פּלאַן. צי וואָלט נײַט געווען אַס בעסטען, זיך צו ערקלעהרען אַביסעל אויספֿיהרליכער און מיטשיקען דאָס געלד, בדי צו זיין זיכער, אַז עס וועט איבערגעשיקט ווערן דאָרט, וואו מען דאַרף? ער האָט צוריסען די טעלעגראַמע, יאָ, ער האָט זי זאָגאַר פֿערברענט און אין גרויס איילעניש אָנגעשריבען אַ ברעפֿ. יאָ, דאָס איז

בעסער, א בריעף איז פֿאַלשמענדיגער; אזוי קען עס ווירקליך געהן. יאָ, ער וועט אָנווייזען, געבען צו פֿערשטעהן . . .

נאָר אז ער האָט שוין געהאַט אַרײַנגעלייגט דאָס געלד און פֿער-
מאַכט דעם קאָנווערט, איז ער געבליבען זיצען אַ ווײַלע און זיך מיט
געווען. זי קען נאָך האָבען אַ פֿערדאַכט, האָט ער צו זיך אַליין געוואָגט;
צוויי הונדערט קראָנען זײַנען צו אַ קײלעככדיגע סומע, דערצו נאָך אַ
סומע, וועלכע ער האָט איהר נאָר וואָס געהאַלטען פֿאַר דער נאָז; נײַן,
דאָס טױג אויך נײַט! ער האָט אַרױסגענומען נאָך אַ בילעט פֿון צעהן
קראָנען, געעפֿענט דעם קאָנווערט און געענדערט די סומע אויף צוויי
הונדערט צעהן קראָנען. דאָן האָט ער פֿערויגעלט דעם בריעף און איהם
אונעקגעשיקט.

נאָך אַ גאַנצע שטונדע דערנאָך איז ער געווען בעגײסטערט פֿאַר
דעם דאָזיגען פֿלאַן, ווען ער האָט נאָר געטראַכט דערפֿון. ווי אַ וואונ-
דערליכער בריעף פֿון הימעל וועט ער קומען איבער איהר, פֿון אויבען,
פֿון דער הויך, פֿון אונטעקאנטע הענד אַראָבגעוואָרפֿען אויף איהר. און
וואָס וועט זי פֿאַרט זאָגען, ווען זי וועט קריגען דאָס דאָזיגע געלד? נאָר
אז ער האָט זיך נאָך אַמאָל געפֿרענט, וואָס זי וועט זאָגען, ווי אזוי זי וועט
אויפֿנעהמען די גאַנצע זאַך, איז ער ווידער אַראָבגעזעצט געוואָרען פֿון
מוטה: דער פֿלאַן איז געפֿעהרליך, צו דרייסט; ס'איז אַ נאַרישער און
שלעכטער פֿלאַן. גראַד דערפֿאַר, וואָס זי וועט קיין פֿערנינפֿטיג וואָרט
ניט זאָגען, נאָר זיך דרעהען און קרימען ווי אַ גאַנז — דאָס האָט איהם
געשראַקען. אז דער בריעף וועט אָנקומען, וועט זי איהם אײַנפֿאַך ניט
פֿערשטעהן, נאָר עס איבערלאָזען פֿאַר אַנדערע, איהם צו פֿערמײַטשען.
זי וועט איהם פֿונאַנדערשפּרייטען אין דער פֿאַסט אויף'ן מיט, אזוי אז
די גאַנצע שטאַדט וועט זיך דערמיט בעשעפֿטיגען; זי וועט עס איבער-
לאָזען פֿאַר דעם פֿאַסט-בעאַמטען, ער זאָל טהאָן דערמיט וואָס ער וויל,
און וועט זיך נאָך אימער צערעמאַניען און זאָגען: „נײַן, האַלט אײער
געלד בײַ זיך!“ דאָן לײַגט דער פֿאַסט-בעאַמטער אַרויף דעם פֿינגער
אויף דער נאָז און זאָגט: „וואָרט אַקאַרשט, מיר חלום'ט זיך עפעס!“ און
דאָן מיטט ער אויף די ביכער און געפֿינט, אז דיזעלכע סומע איז מיט
עפֿליכע מעג פֿריהער אָבגעשיקט געוואָרען פֿון דאַנען, פֿונקט דיזעלכע
סומע, אום ניט צו זאָגען, פֿילייכט דיזעלכע באַנקנאָמען, צוויי הונדערט
און צעהן קראָנען אויף דעם און דעם אַדרעס אין קריסטיאַניאַ; אַלס
שיקער פֿון'ם געלד וועט זיך דאָן אַרױסשמעלען אַ געוויסער יאָהאָן נאַגעל,

א פֿרעמדער, וועלכער וואוינט אין „צענטראל“ . . . יא, יא, אָט די פּאָסט-
בעאַסטע האָבען דאָך אַ נאָז, אזוי לאַנג, אז זי טויג צום שפּירען . . .
נאָעל האָט אָנגעקלונגען און האָט געהייסען דעם דיענער פֿון האָטעל
גלייך אַריבערגעהן און צוריקבריינגען דעם בריעף.

אָט די נערוועזע אַיפֿרענונג פֿון'ס גאַנצען מאָג האָט געמאַכט, אז
די גאַנצע זאַך איז איהם ענדליך געוואָרען אויבערדריסיג. אייגענטליך
וואלט דאָך דער טייוועל געמענט כאַפּען די גאַנצע געשיכטע! וואָלט עס
איהם אסך געאַרט, ווען גאָט דער האַר זאָל מאַכען אַ צוזאַמענשטויס
מיט פֿערלוסט פֿון מענשען-לעבען אויף דער אַר-יבֿאהן מיעף אינעווייניג
אין אַסערקאָ? ניין, ווירקליך ניט! נו, און פונקט אזוי ווייניג האָט ער
זי סהאָן מיט דער עהרענהאַפֿטער יונג-פֿרוי מאַרטהאַ גודע, דאָ אויף'ן
אַרט!

צוויי טעג איז ער ניט אַרויס פֿון האָטעל.

X

שבת אָבענד איז מינוט אַריינעקומען צו איהם אין צימער. מינוט
איז גענאָנגען אין זיין נייעם ראָק און האָט געשטראַהלט פֿאַר פֿרייד.
„כ'האָב בעגענענט דעם לאַנד-ריכטער,“ האָט ער געזאָגט, „ער
האָט ניט געמאַכט קיין שום מיענע און האָט מיך זאָגאַר געפֿרעגט, פֿון
וועמען איך האָב געקריגען דעם ראָק. אזוי כיטרע האָט ער מיך געשטעלט
אויף דער פּראָבע.“

„וואָס האָט איהר איהם דען געענטפֿערט?“

„כ'האָב געלאַכט און געענטפֿערט, דאָס וועל איך ניט זאָגען, קיין
מענשען ניט, ער זאָל אויף מיר קיין פֿאַראַיבעל ניט האָבען; אַריע! . . .
יא, יא, כ'האָב געהאַט אַן ענטפֿער פֿאַר איהם . . . הערט איהר, ס'איז
שיין אַודאי דרייצעהן יאָהר, זינט איך האָב ניט אָנגעטהאָן קיין נייעם
ראָק; כ'האָב עס ריכטיג אויסגעוועכענט, אַך יא! נאָר די מענשען זיינען
גשווען אויסערנעוועהגליך גוט צו מיר און האָבען מיר אָפֿטמאָל געגע-
בען גוטע, געניטע קליידער צום טראָגען. און אַצונד, היינט אָבענד, בין
איך אזוי פֿרעהליך ווי אין מינע קינדער-יאָהרען. קענט איהר דאָס
בעגרייפֿען? אַלץ נור צוליעב אָט דעם נייעם ראָק; יא, יא, אייך דאַנק
איך אייך. אָבער ס'איז וואָהר, כ'האָב דאָך אייך נאָך ניט געדאַנקט פֿאַר
דאָס געלד, פֿאַר דאָס לעצטע געלד, וואָס איהר האָט מיר געגעבען. יא,

דאָס מיר איך טהאָן, און איך מעג דאָך דאָס איצט טהאָן; ס'איז דאָך קיינער ניטאָ דאָ. דאָס איז צופֿיעל געלד פֿאַר אַ קריפעל; פֿינף קראָנען איז שוין אויך אַסך געלד; אָבער גאָר דאָפעלט — זעהן קראָנען! פֿער- צייהט מיר, וואָס איך פֿאַלג אייך ניט און דאַנק אייך געגען אייער ווילען; אָבער איך פֿיהל, עפעס אַזוי ווי אַלע שרױפֿען וואָלטען אין מיר לויז געוואָרען און וואָלטען זיך מעהר ניט געקענט האַלטען רוהיג. האַהאַהאַהאַ! נאָט זאָל מיר מוחל זיין, וואָס איך לאַך! יאָ, כ'האַב געוואוסט, אַז איך וועל ווען עס איז קריגען דעם ראָק; וואָס האָב איך געוואָנט? דאָס געדויערט אָפֿט אַ צייט לאַנג, אָבער איך וואָרט קיינמאָל ניט אומזיסט. לייטענאַנט האַנסען האָט מיר אַמאָל פֿערשפּראַכען צוויי וואָלענע העמדער, וועלכע ער ניצט מעהר ניט; דאָס איז שוין אַ מעשה פֿון צוויי יאָהר צייט, אָבער איך בין אַזוי זיכער, אַז איך וועל זיי אַמאָל בעקומען, אָקוראַט ווי איך וואָלט זיי שוין געטראָגען אויף זיך. אַזוי איז עס אימער; שפעטער דערמאָנען זיי זיך, און דאָן גיבען זיי מיר וואָס איך דאַרף, ווען עס קומט די צייט דערצו. אָבער דיינקט איהר ניט, אַז אין נייע קליידער זעה איך אויס גאָר אַ נייער מענש? אַך, ווי האָט איהר מיר געהאַלפֿען און אויף יעדען מעגליכען אופן בייגעשטאַנען!"

„אָבער פֿאַרוואָס זייט איהר מעהר ניט געקומען אַהער? פֿאַרוואָס זייט איהר פֿערשוואונדען?"

„יאָ, די זאַך איז אַט וואָס: איך האָב געוואָרט אויף'ן ראָק. גלויבט מיר, איך האָב אימער געדריינקט וועגען דעם דאָזיגען ראָק פֿון'ם לאַנד- ריכטער און בעשלאָסען ביי זיך, ניט צו קומען מעהר צו אייך אין דעם אַלטען. דאָס איז די גאַנצע אַרוואַך; אָבער פֿערצייהט, וואָס איך זאָג עס אַרויס אַזי גאָר אָהן צערעמאָניעס. דאָס איז שוין אַזאַ אייגענשאַפֿט ביי מיר, ס'קריינקט מיך אַריינצוקומען צו מענשען מיט אַ צוריסענעם ראָק, ווייס גאָט פֿאַרוואָס, נאָר איך זינק אַראָב טיעף אין מיין רעספעקט צו זיך אַליין. בין איך ניט גערעכט? איבעריגענס ענטשולדיגט מיר, וואָס איך רייך אין אייער געגענוואָרט פֿון מיין ועלבסט-אַכטונג, אַזוי ווי זיי וואָלט ווירקליך געווען עטוואָס בעדייטענדעס; אָבער דאָס איז זיי ניט, און דאָך שפיר איך זיי אָפֿט און . . ."

„פֿערצייהט, וואָס איך שלאָג אייך איבער; אָבער וואָלט איהר ניט וועלען עפעס מרינקען? ניט? אָבער אַ זיגאַר וועט איהר דאָך רויכערן?"

נאָגעל האָט אָנגעקלונגען און געהייסען ברױנגען וויין און ציגאַרען; ער האָט זיך גלייך גענומען צום מרינקען, אָבער מינוט האָט בלויז

געוויכערט אין געקוקט אויף איהם. מינוט האָט געהאַלטען אין אין
 ריידען און ס'האָט אויסגעזעהן, אז ער וויל גאָר נישט אויפהערען.
 „הערט אַקאַרשט,“ האָט זיך גאַנעל אָנגערופֿען, „מיט העמדער
 שטעהט עס פֿיליכט נישט נישט ביי אײך? ענטשולדיגט, וואָס איך פֿרעג,
 כ'וואָלט זעהר נישט געוואָלט זיך אָנוואַרפֿען אויף אײך.“
 מינוט האָט געענטפֿערט:

„נישט דערפֿאַר האָב איך גערעדט פֿון די צוויי העמדער; אַזוי וואָהר
 ווי איך זײַן דאָ, נישט דערפֿאַר.“

„נאַטירליך נישט! וואָס שרייט איהר אַזוי? אָבער דאָך זאָגט מיר
 אָפֿען, ווי עס האָלט מיט אײך; אויב איהר האָט גאַרנישט דאַנעגען, מאַ
 ווייזט מיר, וואָס איהר מדאָגט, כ'מײן, אונטער אייער ראָק.“

„מיט פֿערנגניגען, אַך, מיט פֿערנגניגען! זעהט אַלײן, דאָ אָט די
 זײט, און די אַנדערע זײט איז נישט ערגער . . .“

„אָה יאָ, וואָרט אַקאַרשט, די אַנדערע זײט איז אַביסעל ערגער,
 ווי איך זעה . . .“

„אָבער קען מען עס דען בעסער ערוואַרטען?“ זאָגט מינוט. „נײן,
 איך דאַרף איצט קײן העמדער נישט, ס'איז נישט אמת. כ'געה זאָגאַר אַזוי
 ווייט, צו זאָגען, אז אזא העמד ווי דאָס דאָזיגע איז נאָך צו נישט פֿאַר
 מיר. ווייסט איהר, פֿון וועמען איך האָב עס געקריגען? פֿון דאָקטאָר
 סטענערסען, יאָ, פֿון דאָקטאָר סטענערסען אַלײן, און איך גלויב, אז די
 פֿרוי הויכט גאָר נישט אָן וויסען דערפֿון, הגם זי איז דאָך אויך די גוטסט-
 קײט אַלײן. איך האָב עס זאָגאַר אויף ווייהנאַכטען בעקומען.“
 „אויף ווייהנאַכטען?“

„וואָס זשע, איהר מײנט, דאָס איז שוין אזאָ לאַנגע צײט? האַהאַהאַהאַ!
 ענטשולדיגט, וואָס איך לאַך; ענטשולדיגט אום גאָטעס ווילען! איך צורײס
 דאָך נישט אזא העמד ווי אַ ווילדע חיה; איך מאַך דאָך נישט עקסטראַ קײן
 לעבער דערין; סאַקע צוליעב דעם סהו איך עס ביינאַכט אײס און שלאָף
 נאַקעט, כרי עס נישט אָבצונײצען אומזיסט און אומנישט. אויף אזאָן אופן
 האָלט עס אַסך לײנגער, און איך קען קומען צווישען מענשען, אָהן דעם
 זיך צו סווען שעהמען, וואָס איך האָב נישט קײן גאַנץ העמד אויף'ן לײב.
 און איצט בײ די לעבעדיגע בילדער קומט עס מיר גוט צו נײן, וואָס איך
 האָב נאָך אַ העמר, אין וועלכען איך קען זיך ווײזען פֿאַר'ן עולם; פֿרײ-
 לײן דאַנני בעשטעהט נאָך אימער דערויף, איך זאָל מיטוירקען; כ'האַב
 זי נעכטען געטראָפֿען בײ דער קירכע. זי האָט איך גערעדט פֿון
 אײך . . .“

„און איך וועל אייך שאַפֿען אַ פּאָר הויזען צו אייער אויפֿטריט, האָט נאָגעל געזאָגט, יאָ, דאָס וועל איך ווירקליך טהאָן; ס'מוז דאָך ווערטה זיין געלד, אייך צו זעהן, ווי איהר טרעט אויף אין דער עפֿענט-ליכקייט. אז דער לאַנד-ריכטער שיינקט אייך אַ ראָק, שיינקט איך אייך אַ פּאָר הויזען; דאָס איז נישט מעהר ווי רעכט. אָבער איך טהו עס אונטער דער געוועהנליכער בעדינגונג, אז איהר זאָלט עס האַלטען בסוד; פּראַווט אַקאָרשט זאָגען בלויז איין מענשען אַ וואָרט דערפֿון, דאָן . . .”

„ניין, קיינמאָל נישט; קיין לעבעדיגער זעעלע נישט; אָבער . . .”

„איך מיין, איהר זאָלט דאָך טרינקען אַביסעל וויין, נישט וואָהר? נאָ, טהוט ווי איהר געפֿינט פֿאַר גוט; איך וויל היינט אָבער טרינקען, איך בין נערוועז און טרויעריג. אָבער קען איך אייך שמעלען אַ פֿראַגע? ס'איז אפילו אַ דרייטע פֿראַגע; כ'וואָלט גערן געוואָלט וויסען . . . איז עס אייך בעקאַנט, אז איהר האָט אַ צונאַמען ביים עולם? מען רופֿט אייך נאָך איינפֿאַך מינוט; ווייסט איהר דאָס?”

„געוויס ווייס איך דאָס, כ'בעהאַלט זיך גאָר נישט דערמיט. תחילת איז עס מיר געווען זעהר שווער אַריבערצוטראָגען; כ'האַב געבעטען צו נאָם, ער זאָל מיר ביישטעהן; כ'בין אַרוםגעגאַנגען אַ גאַנצען זונטאַג אין וואַלד און בין געפֿאַלען אויף די קניע אויף דריי פֿערשיעדענע פֿלעצער און געבעטען צו גאָט, זינדיג ווי איך בין געווען; אָבער ס'איז שוין לאַנג זייט דעם, פֿיעל יאָהרען, און איצט רופֿט מיך קיינער נישט אַנדערש נור מינוט, און דאָס איז דאָך נאָך אלעם דעם גאָר נישט אזוי שלעכט. פֿאַר-וואָס האָט איהר אזוי גערן געוואָלט וויסען, צי ס'איז מיר בעקאַנט? וואָס קען איך דען העלפֿען דערצו, ווי גוט בעקאַנט עס זאָל מיר נישט זיין?”

„ווייסט איהר אויך, פֿון וואָנען איהר האָט איהם געקריגען, אָט דעם נאַרישען נאָמען?”

„יאָ, דאָס ווייס איך אויך. דאָס הייסט: ס'איז דאָך שוין אזא לאַנגע צייט — איידער איך בין געוואָרען אַ קריפעל — אָבער איך געדיינקט עס נאָך זעהר גוט. ס'איז געווען אַן אָבער אָדער, בעסער געזאָגט, אַ נאַכט אויף אַן אונטערהאַלטונג פֿון יונגע לייט, סאַטע בחורים. איהר האָט פֿילייכט בעמערקט דאָס געלע הויז דאָ אונטען ביים צאָלל-שפייכלער, רעכטס, ווען מען געהט אַרונטער? דעמאָלט איז עס געווען ווייס געקאַלכט, און דער בירגער-מייסטער האָט דאָרט געוואוינט; דער בירגער-מייסטער איז געווען אַ בחור און האָט געהייסען סערענסען, אַ לוסטיגער גוטער ברודער. איינמאָל אין אַ זומער-אָבענד בין איך אַרויפֿגעקומען פֿון'ם ברעג, וואו איך בין געגאַנגען שפּאַצירען און האָב בעטראַכט די שיפֿען.

אז איך בין פֿערבייגעגאנגען פֿערביי דאָס דאָזיגע געלע הויז, האָב איך פֿערשטאַנען, אז דאָרט זיינען דאָ געסט, וואָרים איך האָב געהערט אַ געלעכטער און אַסך שטימען. און ווי איך געה אַזוי פֿערביי די פֿענסטער, דערזעהען זיי מיך און קלאַפֿען אין די שוויבען. איך געה אַריין און געפֿין דאָקטאָר קאַלביע, קאַפיטאַן וויליאַם פֿראַנטע, דעם זאַלל-אויפֿוועהער פֿאַלקעדאָהל און עטליכע אַנדערע; יא, זיי זיינען שוין אַלע טויט, אָדער ווייט אַוועק פֿון דאַנען, אַלע אינאַינעם; אין גאַנצען זיבען אָדער אַכט, און אַלע טויט שבור. זיי האָבען צובראַכען אַלע שטוהלען, בלויז פֿון פֿערגניגען וועגען; דער בירגער-מייסטער האָט עס אַזוי געוואָלט, און די גלעזער זיינען אויך געווען צובראַכען, אַזוי אז מיר האָבען געמוזט מריג-קען פֿון פֿלאַש.

אז איך בין נאָך דאָן אויך צוגעקומען און אויך געוואָרען טויט שבור, איז שוין גאָר קיין סיף ניט געווען צו דעם ליאַרם; די העררען האָבען זיך אויסגעטהאָן און זיינען אַרומגעלאָפֿען נאַקעמעהייט איבער די זימערן, כאַטש די פֿאָרהאַנגען זיינען ניט געווען אַרומגעגלאָזען; און אַזוי ווי איך האָב ניט געוואָלט טהאָן ווי די אַנדערע, האָבען זיי מיך געפֿאַקט און מיר טיט געוואָלט אויסגעטהאָן די קליידער. איך האָב זיך ניט אויפֿגעהערט צו ראַנגלען און געטהאָן וואָס איך האָב נור געקענט; איך האָב זיך אַנדערש ניט געקענט העלפֿען, כ'האַב ביי זיי געבעטען פֿערציייהונג, גענומען יעדען איינעם פֿאַר דער האַנד און געבעטען פֿער-ציייהונג . . .

„פֿאַרוואָס האָט איהר געבעטען פֿערציייהונג?“

„פֿאַר גאָרנישט, בלויז כדי זיי זאָלען מיר טהאָן אַזוי ווייניג רשעות ווי נור סעגליך; אָבער ס'האַט גאָרנישט געהאַלפֿען, זיי האָבען מיך אויסגעטהאָן נאַקעט, ווי די מאַמע האָט מיך געהאַט. דער דאָקטאָר האָט אויך געפֿונען אַ בריעף ביי מיר אין טאַש, און אָט דעם בריעף האָט ער אָנגעהויבען פֿאַרלעזען פֿאַר די אַנדערע; אָבער דאָ האָב איך זיך אַביסעל אויסגעניכטערט, וואָרים דער בריעף איז געווען פֿון מיין מוטער, וועמען איך האָב ועהר ליעב געהאַט; און דעם בריעף האָט זי מיר געשריבען נאָך דאָן, ווען איך בין אַרויסגעפֿאַהרען אויפֿ'ן ים; קורץ און גוט, כ'האַב גערופֿען דעם דאָקטאָר „ביער-פֿעסעל“, ווייל עס איז געווען אַ בעקאַנטע זאַך, אז ער האָט פֿיעל געטרונקען. „איהר זייט אַ ביער-פֿעסעל!“ האָב איך געזאָגט. ער איז געוואָרען שרעקליך אין כעס דערפֿאַר און האָט מיך געוואָלט פֿאַקען ביים גאַרנעל, נאָר די אַנדערע האָבען איהם אָנגעהאַלטען. לאַמיר איהם ליעבערשט אַנ'שבור'ן! האָט זיך דער בירגער-מייסטער

אַבגערוּפֿען, מיינענדיג מיך; אזוי ווי איך וואָלט שוין פֿון לאַנג ניט געווען שבור. און זיי האָבען מיר נאָך מעהר אַריינגעגאַסען אין האַלו, פֿון פֿער-שיעדענע פֿלעשער. דאָן זיינען צוויי פֿון די העררען — איך געדוינק שוין נישט, ווער זיי זיינען געווען — אַריינגעקומען מיט אַ ביטעל וואַסער; זיי האָבען עס אַוועקגעשמעלט אין מיטען צימער און פֿאַרגעשלאָגען, איך וואָל געטויפֿט ווערן. אַלע האָבען געוואָלט איך וואָל געטויפֿט ווערן. און דאָן געמאַכט אַ געוואַלדיגען ליאָרם איבער דעם דאָזיגען איינפֿאַל. און דאָן איז זיי איינגעפֿאַלען, אַריינצומהאַן פֿערשיעדענע זאַכען אין וואַסער, כדי עס צו מאַכען אומריין; זיי האָבען אַריינגעשפיגען און אַריינגעגאַסען בראַנפֿען און אַריינגעשאַטען צוויי לאַפֿעטעס אַש, כדי עס נאָך מומענט צו מאַכען. אָבער אַצונד האָט מען מיך געדאַרפֿט טויפֿען. „פֿאַרוואָס קענט איהר נישט פֿונקט אזוי גוט טויפֿען איינעם פֿון די אַנדערע? פֿאַר-וואָס עפעס גראָד מיך?“ האָב איך געפֿרעגט דעם בירגער-מייסטער און אַרומגענומען זיינע קניע. „מיר זיינען שוין אַלע געטויפֿט,“ האָט ער געענטפֿערט, „גענוי אויף אַזאַ אַופן געטויפֿט.“ און דאָס גלויב איך אויך, וואָרים אזוי פֿלעגט ער עס אימער מאַכען מיט די, וועלכע פֿלעגען אַרומ-געהן אַרום איהם. „קום אַהער פֿאַר מיין אַנגעזיכט!“ האָט זיך דער ביר-גער-מייסטער דאָן גלייך געווענדעט צו מיר. אָבער איך בין נישט געגאַנגען מיט גומען, איך בין געבליבען שמעהן און האָב זיך פֿעסט אַנגעהאַלטען אָן דער קליאַסקע פֿון סהיר. „קום צו דער שטונדע און דו וועסט קומען צו דער מינוט!“ האָט ער געזאָגט. אָבער ניין, איך בין נישט געגאַנגען. אָבער דאָ האָט קאַפיטאַן פֿראַנטע אויסגעשריען: „מינוט, מינוט, דאָס איז דאָס וואָרט! מען מוז איהם טויפֿען מיט'ן נאַמען מינוט!“

און אַלע זיינען געווען אייניג, אז איך מוז געטויפֿט ווערן מיט'ן נאַמען מינוט; ווייל איך בין אזוי קליין, פֿאַסט זיך דאָס אזוי גוט. דאָן האָבען מיך צוויי סאַן גענומען און מיך צוגעשלעפט צום בירגער-מייסטער און מיך געבראַכט פֿאַר זיין אַנגעזיכט, און אזוי ווי איך בין געווען אזוי קליין און אונטערדייטענד פֿון געשטאַלט, האָט מיך דער בירגער-מייסטער איינער אַליין גענומען און מיך אַבגעטונקט אין ביטעל. מיין קאַפֿ האָט ער אין גאַנצען אונטערגעטונקט און אַנגעריבען מיין נאָז אָן דעם גרונד פֿון'ס ביטעל, וואו עס זיינען געלעגען שטיקער גלאַז און אַש, און דאָן האָט ער מיך אויפֿגעהויבען און געמאַכט די ברכה איבער מיר. דערנאָך האָבען די קוואַטערס געמוזט ערפֿילען זייער אַמט איבער מיר, און דאָס איז בעשטאַנען אין דעם, וואָס יעדער איינער פֿון זיי האָט מיך אויפֿגע-הויבען אין דער הויך און מיך צוריק געלאָזט אַרומערפֿאַלען; און אז זיי

זיינען סיער געווארען דאָס צו מהאָן, האָבען זיי זיך אויסגעשטעלט אין צוויי רייהען און מיך אַרומגעוואַרפֿען איינער צום אַנדערן, זיי אַ פּילקע; דאָס האָבען זיי געטהאָן, כדי איך זאָל טרוקען ווערן; און אויך דערמיט זיינען זיי אָנגעגאַנגען, ביז וואָגען די זאָך איז זיי געוואָרען איבערדריסיג. ענדליך האָט דער בירגער-מייסטער אַ געשריי געטהאָן: „האַלט!“ און גלייך נאָכדעם האָבען זיי מיך אָבגעלאָזט און האָבען מיך אַלע אינאיינעם גערופֿען מינוט, זיי האָבען מיר אָנגענומען פֿאַר דער האַנד און מיך גע- היפֿען מינוט, כדי צו פֿערוויגלען דעם טויף-כּונד. אָבער איך בין נאָך אַמאָל אַריינגעוואָרפֿען געוואָרען אין ביטעל; דאָס האָט מיך דאָקטאָר קאַלביע מיט אַלע כּחות אַריינגעוואַרפֿען, אַזוו אַז איך האָב זיך וואָס עס איז צובראָכען אין דער זייט; ער האָט מיר ניט געקענט מוחל זיין, פֿאַר וואָס איך האָב איהם געוידעלט. . . יא, פֿון אַט דער נאַכט אָן שטאַמט מיין צונאַמען; און אַזוי איז עס צוגעגאַנגען, אַז איך בין געבליבען מיט'ן נאַמען „מינוט“ ביז אויף היינטיגען טאַג. אויף מאָרגען האָט די גאַנצע שטאָדט געוואוסט, אַז איך בין געווען ביים בירגער-מייסטער און אַז מען האָט מיך דאָרט געטויפֿט.“

„און איהר האָט זיך צובראָכען וואָס עס איז אין דער זייט? אָבער אין קאַפּ האָט אייך נאָר ניט געשאַדט?“
פּוּזע.

„שוין צום צווייטען מאַל, אַז איהר פֿדענט מיך, צו האָב איך ניט געהאַט קיין שאַדען אין קאַפּ, און פֿילייכט ווילט איהר וואָס וואָגען דער- מיט, אָבער איך האָב זיך דעמאָלט ניט אָנגעשלאָגען מיט'ן קאַפּ אָן ביטעל, דער טוח איז מיר ניט גערוהרט געוואָרען, אויב עס איז דאָס, פֿאַר וואָס איהר האָט מוראַ? אָבער איך האָב זיך שטאַרק אָנגעשלאָגען אַן קיבעל, אַזוי אַז איך האָב זיך צובראָכען אַ ריפּ, דאָס איז אַמת, דאָס לייקען איך ניט. נאָר איצט איז שוין אַלעס ווידער גוט: ווען איך וואָלט גור אַזוי פֿרײ געווען פֿון יעדער זינד!“

אין דער צייט וואָס מינוט האָט גערעדט, האָט נאָגעל געהאַלטען אין איין טרינקען; ער האָט אָנגעקלונגען, געהייסען בריינגען נאָך וויין און ווידער געטרונקען. פּלוזלינג האָט ער זיך אָבגערופֿען:
„יא, ס'פֿאַלט מיר גראָד איין: גלויבט איהר ניט, אַז איך פֿערשטעה זיך ביז צו אַ געוויסען גראָד אויף מענטשען? נאַ, איהר דאַרפֿט מיך ניט אַנקוקען מיט אַזעלכע ערשטוונטע אויגען, ס'איז בלויז אַ קאַמעראַרשאַפֿט- לייכע פֿראַגע. האַלט איהר מיך פֿאַר פֿעהיג אַריינצוקוקען אין דער נשמה דעם, מיט וועמען איך רייד?“

מינום קוקט איהם אן א דערשראָקענער און געפֿינט ניט קיין ענטפֿער.
דערנאָך הויבט נאָגעל ווידער אָן:

„איבעריגענס מוזט איהר מיר ענטשולדיגען; אויך פֿאַריגעס מאָל,
זוען איך האָב געהאַט דאָס פֿערנגניגען אייך צו זעהן ביי מיר, האָב איך
אייך דורך עמליכע שרעקליכע פֿראַגען אַרויסגעבראַכט פֿון די כלים. איהר
קענט זיך דאָך דערמאַנען, אַז איך האָב אייך צווישען אַנדערעס אויך
אַנגעבאַטען אַזויפֿיעל און אַזויפֿיעל געלד, זיך אַנצוגעבען אַלס פֿאַטער
פֿון אַ פֿרעמדען קינד. האַהאַהאַ, אָבער אַיַ, איהר קענט זיך דערמאַנען
אָן דעם? נאָר דעמאָלט האָב איך געמאַכט יענעם פֿעהלער, ווייל איך
האָב אייך ניט געקענט; איצט אָבער בריינג איך אייך איבער אַ ניס
אַריין אין ערשטוינונג, און דאָס, ניט קוקענדיג דערויף וואָס איך קען אייך
זעהר גוט און שעץ אייך זעהר שטאַרק. זעהט איהר, היינט טהו איך
דאָס איינפֿאַך דערפֿאַר, ווייל איך בין זעהר נערוועז און שוין זעהר בע-
טרונקען. דאָ האָט איהר אייך די גאַנצע ערקלערונג. איהר מערקט דאָך
נאַטירליך, אַז איך בין טויט שכור. נאַטירליך מערקט איהר עס! נאָך
וואָס טויג זיך פֿערשמעלען? אָבער וואָס האָב איך געוואָלט זאָגען — יאַ,
עס וואָלט מיר ווירקליך געווען אינטערעסאַנט צו וויסען, ווי ווייט איהר
האַלט מיך אימשטאַנד צו טרעפען — אַריינצוקוקען אין דער מענשליכער
זעלע און זי דורכפֿאַרשען. האַהאַ, אַז איך זאָג זאָגאַר „מענשליכע זעלע“
און רייד וועגען איהר, מוז דאָך אייך זיין קלאָהר, אַז איך בין שרעקליך
בעטרונקען, ניט וואָהר? נאַ, אָבער איך וויל עס אייך ערקלעהרען, אַזוי
גוט ווי איך קען: איך מערק זאָגאַר אַ גאַנץ דינעס אונטער-טאָן אין דער
שטימע פֿון דעם, מיט וועמען איך רעד, איך האָב אַן אונגלויבליך גוטען
געהער. אַז איך רעד מיט אַ מענשען, דאַרף איך איהם ניט אָנקוקען,
כדי גענוי צו פֿערשמעהן דאָס, וואָס ער זאָגט; איך הער גלייך אויף'ן שמעל,
צו ער בלאָפֿט מיר, אָדער צו ער דערזעהלט עפעס ניט ווי געהעריג איו.
די שטימע איו אַ געפֿעהרליכער אַפֿאַראַמ. פֿערשטעהט מיך, וואָס איך
זאָג אייך. איך מיינ ניט דעם מאַטעריעלען קלאַנג פֿון דער שטימע, דער
קען זיך זיין הויך אָדער נידעריג, קלינגענדיג אָדער רויח, כ'מיינ ניט דאָס
שמאָפֿליכע פֿון דער שטימע, דעם עקזיסטירענדען טאָן, ניין, איך האָלט
זיך אָן דעם מיסטעריום, אָן דאָס פֿערבאַרגענע, וואָס ליגט היינט ער
דעם אַלעס, אָן דער וועלט, פֿון וועלכער עס געהט אַרויס. . . איבער-
ריגענס מעג זי געהן צום טייוועל, אָם די וועלט, וואָס ליגט פֿון הינטען!
אימער מוז עפעס ליגען אַ וועלט פֿון היינטען! הערט איהר, ס'וואָלט
אַלעס געווען אַזוי שעהן און גוט, ווען איהר וואָלט אויך גענומען אַ

בלעזען; איך בענדיק גאר נישט, ווי איהר קענט דאן אזוי זינען מיט א
ברוקענעם האלד.

נאנעל האָט ווידער געטרונקען און דאן האָט ער ווייטער געזאָגט :
„וואָס וויל איהר מיט אַמאָל געוואָרען אזוי שטיל? לאָזט זיך אַקאַרשט
נישט פֿערהרעהן דעם מוח דורך מײַן בערהמעריי וועגען מײַן גרויסער
מעגשען־קעגנשניש, אזוי אז איהר וועט שוין באלד נישט סמײען זיך צו
דיהרען פֿון אַדט, האַהאָהאַ! יאָ, דאָס וואָלט פֿיין אויסגעוועהן! אָבער
איצט האָב איך שוין פֿערגעסען, וואָס איך האָב געוואָלט זאָגען. נאָ, דאן
וועל איך זאָגען עפעס אנדערש, וואָס איז מיר נישט צום האַרצען, אָבער
וואָס איך וועל פֿון דעסטוועגען פֿאַרט זאָגען, ביז איך וועל זיך דערמאָנען
אַן דעם, וואָס איך האָב פֿערגעסען. גאָט, וואָס פֿאַר דומהייטען איך
פלאַפעל דאָס אַביסעל! אָבער וואָס האַלט איהר פֿון פֿרייליין קיעלאַנד?
לאָסדיק הערען אייער מײַנונג וועגען איהר. מײַן מײַנונג איז די, אז
פֿרייליין קיעלאַנד איז ביז צו דעם גראַד אַ קאָקעטקע, אז עס וואָלט פֿאַר
איהר אין גרונד גענומען געווען אַ ווילדע פֿרייד, ווען נאָך אנדערע, אַם
ליעבסטען אזוי פֿיעל ווי מעגליך — איך אליין אויך אין כלל — וואָלטען
זיך צוליב איהר גענומען דאָס לעבען. דאָס איז מײַן מײַנונג. זי איז
רייכענד, יאָ, דאָס איז זי, אין עס מוז זײַן אַ זיסער שמערץ, זיך צו לאָזען
צוטרעטען פֿון איהר פֿוס; איך וויל אויך נישט שווערען, אז איך וועל איהר
אַמאָל בעטען, עס צו טהאָן. איבעריגענס איז נאָך דערווייל קיין איילע-
ניש נישט אין דעם, איך האָב נאָך צײַט. . . אָבער זאָל מיך גאָט נישט שמראָ-
פֿען, איך פֿיהר אייך היינט אָבער אַראָב פֿון זינען מיט מײַנע רייד! האָב
איך אייך בעליידיגט? איך מײַן אייך פֿערזענליך?“

„ווען איהר וואָלט געוואוסט, ווי פֿיין פֿרייליין קיעלאַנד האָט גערעדט
זינען אייך! כ׳האָב זיך נעכטען בעגעגענט מיט איהר, זי האָט גערעדט
מיט מיר אַ לאַנגע צײַט. . .“

„ואָנט מיר — ענטשולדיגט, וואָס איך לאָז אייך נישט אויסריידען —
אָבער האָט איהר פֿילייכט אויך עפעס פֿון דער פֿעהינקייט, צו קענען
הערען, וואָס עס ציטערט היינטער פֿרייליין קיעלאַנד׳ס טאַטערעלעך
שפּיסע! — אָבער אַצונד הערט איהר אליין גאַנץ בעשטימט, אז איך
פלאַפעל לויטער אונזין! יאָ, נישט אסט? אַלואָ? אָבער עס וואָלט מיך
געפֿרעהט, ווען איהר וואָלט זיך אויך אַביסעל פֿערשטאַנען אויף טענשען;
איך וואָלט אייך דאן געוואונשען גליק און געזאָגט: מיר ביידע, מיר
שטעהען אין דער הייד, ווייל מיר פֿערשטעהען זיך דערויף; קומט,
לאָסיר שליסען אַ בונד און אַבסאַכען, נישט צו בענוצען אונזער וויסען

אינער געגען אנדערן — איינער געגען אנדערן, פֿערשמעהט
איהר? אזוי נעמליך, אז איך צום ביישפיעל בענוץ קיינמאל נישט מײן
וויסען געגען איך, זאגאר ווען איך קוק איך אריין אין דער נשמה און
קען איך דורך אין דורך. דאָס האָב איך געוואָלט זאָגען. נו, איצט
ווערט איהר שוין ווידער אונרוהיג און זעהט אויס שרעקעדיג! איהר
האָט זיך גאָר נישט וואָס צו שרעקען פֿאַר מײן בעריהמעריי; דאָס איז
פּוסטע פּלױדעריי; אז איך בין שכור, ווערט מײן מויל אזוי גרויס...
אַבער איצט דערמאָן איך זיך צופֿעליג אָן דעם, וואָס איך האָב פֿריהער
געוואָלט זאָגען, ווען איך האָב אָנגעפֿאַנגען ריידען וועגען פֿרייליין קיע-
לאַנד, וואָס איז מיר נישט געווען צום האַרצען. נאָך וואָס האָב איך
ווירקליך געדאַרפֿט אַרויספֿלאַצען מיט מײן מיינונג איבער איהר, ווען
איהר פֿרעגט זיך נישט נאָך דעם! איך האָב איך גאָר אין גאַנצען
פֿערדאַרבען די גוטע שטימונג אייערע; געדיינקט איהר נאָך, ווי אויפֿ-
געלייגט, ווי פֿרעהליך איהר זייט געווען, ווען איהר זייט מיט אַ שטונדע
צוריק אַריינגעקומען אַהער? אָט די גאַנצע פֿלאַפּלעריי קומט פֿון וויין...
אַבער לאָמיר אַקאַרשט צום צווייטען מאל נישט פֿערנעסען וואָס איך האָב
געוואָלט זאָגען; בשעת איהר האָט גערעדט וועגען דער אונטערהאַלטונג
פֿון די יונגע מענער ביים בירגער-מייסטער, איז מיר אויף אַ מערקוויר-
דיגען אופן אַרויפֿגעקומען דער געדאַנק, אז אויך איך וואָלט געוואָלט
געבען אַ העררען-געזעלשאַפֿט, יאָ, אויף לעבען און מײט אַ העררען-
געזעלשאַפֿט פֿאַר עטליכע איינגעלאַדענע; איך לאָז נישט נאָך, דאָס מוז
אַראַנזשירט ווערן; און איהר מוזט אויך קומען, איך רעכען בעשטימט אויף
אויך. יאָ, איהר קענט זיין גאַנץ רוהיג, מען וועט איך נישט טויפֿען אַ צווייטען
מאל; איך וועל זאָרגען דערפֿאַר, אז מען זאָל איך בעהאַנדלען מיט'ן
גרעסטען רעספעקט; איבערהויפּט זאָל מען נישט ברעכען קיין שמוהלען
און טישען; אַבער איך וואָלט גערן וועלען אַמאל אין אַן אַבענד האָבען
ביי מיר אַ פֿאַר פֿריינד, אי דאָס אזוי גיך ווי מעגליך. לאָמיר זאָגען אַרום
ענדע וואָך. וואָס דיינקט איהר דערצו?"

נאָגעל האָט אויף ס'ניי געטרונקען, האָט אויסגעטרונקען צוויי פֿולע
גלעזער. מינוט האָט אויך דערצו גאָר נישט געזאָגט. ס'איז קענטיג
געווען, אז זיין ערשטע, קינדליכע פֿרייד איז פֿערשוואַנדען, און ס'האָט
אויסגעזעהן, אז ער האָט בלויז מחמת העפֿליכקייט אויסגעהערט די פֿלוי-
דעריי פֿון זיין גאַסט-ווירטה. ער האָט געהאַלטען אין איין ענטזאָגען זיך,
צו טרינקען וואָס עס איז.

איהר זייט מיט איינמאל געוואָרען אזוי מערקווירדיג שמיל, "האָט

וּיך נאַגעל אָבגעזעפֿען. „ס'איז דאָך לעכערליך, אָבער ווייסט איהר, אז איהר זעהט אין דער רגע אויס, עפעס אזוי ווי איהר וואָלט זיך געפֿיהלט געטראָפֿען פֿון וואָס עס איז, פֿון אַ וואָרט, אָן אַנדרייטונג? יאָ, וואָלט מען עס געגלויבט! פֿון עפעס געטראָפֿען! כ'האָב בעמערקט, אז איהר האָט זיך נור וואָס שטאַרק דערשראָקען, אז איהר זייט פֿערציטערט געוואָרען! ניט? נו, האָב איך אַפֿנים אַ מעות געהאַט. האָט איהר זיך ווען עס איז פֿאַרגעשטעלט, ווי עס מוז אַ געהיימען פֿעלשער ווערן צו מיט, ווען אַ דעטעקטיוו קומט אין אַ שעהגעס מאָג אומגעריכטערהייט צו צו איהם, לייגט איהם אַרויף די האַנד אויף'ן אַקסעל און קוקט איהם בשעת מעשה אַרײַן אין די אויגען, ניט אויסריידענדיג דערביי קיין איין יאָרט! . . . אָבער וואָס פֿהו איך פֿאַרט מיט אייך? איהר ווערט אַלץ שווערדיגער און פֿערשלאָסענער. איך בין היינט גערווען און פֿייניג איך בין אויף'ס בלוט, אָבער איך מוז ריידען; דאָס איז שוין מיין טבע אזוי, זײַן איך בין שכור. און אזועקנעהן דאַרפֿט איהר אויך ניט, אַניט וועל איך זיין געצוואונגען צו פֿליידערן נאָך אַ שטונדע צייט מיט דעם דינעם-טיידעל, מיט סאַראַן, און שוין אָבגעזעהן דערפֿון, וואָס דאָס איז לאַנג-ווייליג, איז עס אויך ניט פֿאַסיג."

פֿיווע. נאַגעל האָט אויסגעטרונקען נאָך אַ גלאָז און דאָן ווייטער געזאָגט:

„אך יאָ, ווי געזאָגט: די מענשליכע זעלע! וואָס זאָגט איהר פֿאַרט דערצו? איין פֿריה סאַרגען, מיט עטליכע טעג צוריק, דערטאַפֿ איך זיך — איך, יאָהאַן נילמען נאַגעל, דערטאַפֿ זיך דערביי, ווי איך געה אזוי אַרום אהין און אַהער לעבען קאַנגול אַנדערעסען'ס הויז און גריבעל זיך וועגען דעם, ווי הייך אָדער ווי גידעריג זיין וואוין-זימער קען זיין! יאָ — ווי געפֿעלט אייך דאָס?! אָבער דאָס איז אויך ווידער, אויב איך קען זיך אזוי אויסדרוקען, די מענשליכע זעלע. קיין באַגאַטעל, קיין שום קליי-ניקייט געהט איהר ניט אַרויס פֿון די אויגען, אַלעס האָט אַ בעדייטונג פֿאַר איהר. . . . וואָס פֿאַר אַן איינדרוק מאַכט עס צום ביישפֿיעל אויף אייך, ווען איהר קומט אַמאָל ביי נאַכט אַהיים פֿון וואָס פֿאַר עס איז אונטערהאַלטונג, פֿון וואָס פֿאַר עס איז שפּאַציר, און איהר טרעפֿט זיך דאָ אַן מיט אַ סאַן, וואָס שמעהט אין אַ ווינקעל און קוקט אייך אָן און קעהרט אים דעם קאַפֿ צו אייך, ווען איהר געהט פֿערביי, און קוקט בלויז אויף אייך און זאָגט נאָרנישט? און דערצו געהט איך נאָך אָן, אז איהר קענט בלויז זעהן זיין געזיכט און זיינע אויגען, וואָס דאָן? אַך, עס קומען פֿאַר פֿערשידענע זאַכען אין דער מענשליכער זעלע! . . . איהר קומט אַמאָל

אין אָבענד אין אַ קאַמפּאַניע פֿון — לאַמיר זאָגען: צוועלף פּערוואָן, און די דרייצעהנטע — עס מעג זיך זיין אַ טעלעגראַפֿיסטין, אָן אַרעמער ריכטער, אַ שרייבער פֿון אַ קאַנטאַר, אַ שיפֿס-קאַפיטאַן, הקיצור אַ פּערוואָן אָהן אַ שום בעדייטונג — און די דרייצעהנטע זיצט אין אַ ווינקעל און נעזשט ניט קיין אַנמחיל אין געשפרעך און מאַכט ניט קיין שום ליאַרס; אָבער ניט קוקענדיג דערויף האָט אָט די דרייצעהנטע פּערוואָן איהר ווערטה, ניט נור אָן אין פֿאַר זיך, נאָר אויך אַלס פֿאַקטאָר אין דער געזעלשאַפֿט. גראַד ווייל זי טראָגט אָט די קליידער, ווייל זי האַלט זיך אַזוי שטום, ווייל איהרע אויגען קוקען זיך אום אַזוי דום און גאַרנישט-זאָגענדיג צווישען די אַנדערע געסט, און ווייל עס איז איהר ראָלע, צו זיין אַזוי ווייניג בעדייטענד, — גראַד דערפֿאַר טראָגט זי ביי דערצו, צו געבען דער געזעלשאַפֿט איהר באַראַקטער. גראַד דערפֿאַר וואָס זי זאָגט גאַרנישט, ווירקט זי נעגאַטיוו און רופֿט אַרויס אין גאַנצען צימער דעם שטילען טאָן פֿון טרה-שחורה'דיגקייט, וואָס מאַכט, אַז די איבעריגע געסט זאָלען גראַד ריידען אַזוי הויך, און ניט העכער. בין איך ניט גערעכט? אָט די פּערוואָן קען דורך דעם גאַנץ איינפֿאַך ווערן די מעכ-טיגסטע אין דער קאַמפּאַניע. ווי געזאָגט, איך פֿערשטעה זיך ניט אויף קיין מענשען, נאָר אָפֿט אַמווירט עס מיך פֿונדעסטוועגען צו בעאַבאַכטען, וואָס פֿאַר אַ מורא'דיגען ווערטה קלייניגקייטען קענען האָבען; אַזוי האָב איך אַמאָל מיט מיינע אייגענע אויגען געזעהען, ווי אַ ווילד-פֿרעמדער, אַרימער אינושענדיג, וועלכער האָט אַבסאָלוט ניט געעפֿענט דאָס מויל . . . אָבער דאָס איז נאָר אַן אַנדער געשיכטע און האָט מיט דער דאָזיגער גאַרנישט צו טהאָן, מעהר ניט זיי זיינען מיר ביידע פֿערבייגעפֿלויגען אין מוח און דאָרט איבערגעלאָזט זייערע שפורען. אָבער כדי זיך צו האַלטען ביי דעם משל: ווער ווייס, צי אייער שטיל-שווייגעניש גיט היינט אָבענד ניט מיינע ווערטער דעם אייגענעם טאָן — אַבגעזעהען פֿון מיין שטאַרקער בעטרונקענהייט — צי ס'איז ניט גראַד די מיענע פֿון אייער געזיכט, אָט דער האַלב שרעקענדיגער, האַלב אונשולדיגער אויסדרוק אין אייערע אויגען, וואָס טרייבט מיך צו ריידען אַזוי, ווי איך טהו עס איצט! דאָס איז גאַנץ נאַטירליך און איך פֿון מיין זייט וואונדער זיך גאָר ניט דערויף. איהר הערט זיך צו צו דעם, וואָס איך זאָג — וואָס איך בע-טרונקענער זאָג —, איהר פֿיהלט זיך אַלזאָ אויף וואָס פֿאַר עס איז אופן געטראָפֿען — אום זיך ווידער צו בענוצען מיט דעם שוין איינמאָל בע-נוצטען אויסדרוק געטראָפֿען —, און איך פֿיהל, אַז איך וואָלט גע-קענט נאָך ווייטער געהן און אייך שלידערן נאָך אַ פֿאַר מיין ווערטער

אין פנים אריין. דאָס אלעס בריינג איך נאָר אלס ביישפיעל פֿאַר דעם ווערט
פֿין קלייניגקייטען. לאָזט די קלייניגקייטען ניט אַרויס פֿון אויג, ליעבער
פֿריינד! אום גאָטעס ווילען, די קלייניגקייטען האָבען אַ געוואַלדיגען
ווערט. . . אַריין!"

ס'איז געווען סאָראַ, וועלכע האָט אָנגעקלאַפּט און איהם געמעלדעט,
אַז נאַכטמאָהל איז פֿאַרטיג. מינוט איז גלייך אויפֿגעשטאַען. איצט האָט
מען געקענט זעהן אויף נאַגעל'ס געזיכט, אַז ער איז געווען בערווישט, ער
האָט זיין וואַגאַר אָנגעהויבען פֿלאַנטערן מיט דער צונג; אויסערדעם האָט
ער זיך כסדר ווידערשפּראָכען און האָט אַלץ ערגער און ערגער געשפּאַסט.
זיינע פֿערטראַכטע אויגען און די אָדערן, וועלכע זיינען איהם אויפֿגעלאָפֿען
אויף די שלייפֿען, האָבען געצייגט, אַז זיין קאָפּ איז פֿול מיט פֿערשידענע
געדאַנקען.

"יאָ," האָט ער זיך אָבגערופֿען, "עס וואונדערט מיך ניט, וואָס איהר
ווילט זיך אזוי גערן בענוצען מיט דער געלעגענהייט אוועקצוגעהן, נאָך
דעם גאַנצען אינווייניג, מיט וועלכען איהר האָט זיך היינט אָבענד געמוזט
אָנהערען. איבער עטליכע זאַכען וואָלט איך אָבער נאָך וועלען הערען
אייער מיינונג; אזוי האָט איהר נאָך אַכסאַלוט ניט פֿערענטפֿערט זיין
פֿראַגע, וואָס איהר דיינקט טיעף ביי זיך אין האַרצען וועגען פֿרייליין
קיעלאַנד. מיר קומט זי פֿאַר, ווי דאָס זעלטענסטע, אונעררייכבאַרסטע
וועזען. פֿול מיט שעהנקייט און ריין און ווייס ווי שנעע — שטעלט זיך
פֿאַר ריינעס, עכטען ווידען-שנעע. אזוי שטעהט זי מיר פֿאַר'ן געדאַנק.
אויב איהר האָט דורך דעם, וואָס איך האָב פֿרייהער געזאָגט, בעקומען
אַן אַנדער איינדרוק, טאָ איז ער פֿערקעהרט. . . לאָמיר איצט אַלזאָ
אויסמיינקען דאָס לעצטע גלאַז אין אייער געגענוואַרט; פֿאַר אייער
געזונד! . . . אָבער דאָ פֿאַלט מיר גראַד עפעס איין. ווען איהר וואָלט
געהאַט געדולד, זיך אָבצוגעבען מיט מיר נאָך אַ פֿאַר קורצע מינוטען,
וואָלט איך אייך געווען אויסערגעווענהליך דאַנקבאַר. די זאַך איז די —
לאָמיר עס אייך זאָגען אָפֿען, אָבער קומט צו נעהענטער, איך זאָל עס
אייך קענען זאָגען שטילעהרייט, וואָרים דאָ אין הויז זיינען די ווענד דין,
און מען סוז זיין פֿאַרויכטיג — יאָ, די זאַך איז די: איך בין שרעקליך
פֿערליעכט אין פֿרייליין קיעלאַנד. אַזונד האָב איך עס אַרויסגעזאָגט!
דאָס זיינען בלויז אַ פֿאַר האַרטע און קלענגליכע ווערטער איבער דער
זאַך, אָבער איין נאָט אין הימעל ווייס, ווי וואַהניויג איך ליעב זי, און
ווי איך לייד צוליעב איהר. נו, דאָס איז זיך אַ זאַך פֿאַר זיך, איך ליעב,
איך לייד, און גענוג, דאָס געהערט ניט אַהער. אַלזאָ! אָבער איך האָף,

אז איהר וועט מיין אַפֿעהערציגקייט בעהאַנדלען מיט דער גאַנצער
פֿאַרזיכטיגקייט, וואָס זי פֿערדיענט. פֿערשפרעכט איהר מיר דאָס? אַ
דאַנק, מייערער פֿריינד. אָבער, וועט איהר זאָגען, ווי אזוי קען ער זיין
פֿערליעבט אין איהר, אז זי איז אַ גרויסע קאָקעטקע? ערשטענס קען מײַן
נאַנץ גוט לייעב האָבען אַ קאָקעטקע, דאָס איז ניט קיין הינדערניס;
אָבער דאָס אַרט מיך ניט, וועגען דעם וויל איך ניט ריידען. נאָר עס
קומט נאָך עפעס אַנדערש דערצו. ווי איז עס פֿאַרט געווען, האָט איהר
בעהויפטעט, אז איהר קענט די מענשען, אָדער איהר האָט עס ניט
בעהויפטעט? אויב איהר קענט די מענשען, וועט איהר אויך פֿערשמעהן,
וואָס איך זאָג איצט: איך קען אונמעגליך מיינען, אז פֿרייליין קיעלאַנד
איז אַ קאָקעטקע; כ'מיין עס ניט ערנסט. אין געגענטהייל, זי איז אַן
אויסערגעווענהליך נאַטירליכע פֿערוואָן — וואָס זאָגט איהר, צום ביישפּיעל,
צו איהר אונגעצוואונגענער אַרט צו לאַכען, כאַטש זי האָט אפילו ניט
קיין בעזונדערס ווייסע צייהן? זי לאַכט צו גערן און צו אונבערעכענט,
אז זי זאָל זיין אַ קאָקעטקע. אָבער מערקט זיך מיינע ווערטער: ניט
קוקענדיג דערויף קען איך טהאָן דאָס מייניגע און פֿערשפּרייטען
די מיינונג, אז פֿרייליין קיעלאַנד איז אַ קאָקעטקע; דאָס שטערט מיך
נאָר ניט. און איך טהו דאָס ניט, כדי איהר צו שאַדען און זיך נוקם צו
זיין אַן איהר, נאָר כדי זיך אַליין צו האַלטען אויף די פֿיס; איך טהו עס
אויס אייגענליעבע, וויל איך קען זי ניט דערגרייכען, וויל זי לאַכט זיך
אויס פֿון אַלע מיינע אַנשמריינגונגען צו געווינען איהר לייעבע, וויל זי
איז שוין אַ כלה, אַ פֿערבונדענע; זי איז פֿאַר מיר פֿערלאָרען, אין
גאַנצען פֿערלאָרען. זעהט איהר, דאָס איז, מיט אייער ערלויבעניש, אַ נייע
און אַ גאַנץ אַבשמעהענדע זייט פֿון דער מענשליכער זעלע. איך וואַלט
געווען אימשטאַנד, צוצוגעהן צו איהר אויף דער גאַס און אין פֿולען
ערנסט און פֿאַר מענשען אין די אויגען צו זאָגען — נור לפנים, כדי זי
אַראַבצואואַרפֿען און איהר צו שאַדען — איך וואַלט געווען אימשטאַנד,
זי אַנצוקוקען און איהר צו זאָגען: „גוטען טאָג, פֿרייליין! כ'גראַטוליר
איך צום ריינעם העמד!" יאָ, האָט איהר שוין אַמאָל געהערט אזוי וואָס?
אָבער איך וואַלט עס געקענט זאָגען. וואָס איך וואַלט דערנאָך
געטהאָן — זי איך וואַלט אוועקגעלאָפֿען אַהיים און זיך אויסגעוויינט,
אָדער איך וואַלט גענומען אַ פֿאַר טראַפען פֿון'ם פֿלעשעל, וואָס איך
טראָג דאָ ביי מיר אין טאַש — דאָס היפער איך איבער. יאָ, יאָ! אָבער
אזוי ווייט קען די מענשליכע זעלע קומען! ווייסט איהר וואָס? איך וואַלט
געקענט אין אַ שעהנעם טאָג, בעת איהר פֿאַמער, פּאַסטאַר קיעלאַנד,

האלט זיין דרשה, דורכנעהן די גאנצע קירכע און זיך אָבשטעלען לעבען
פֿרייליין קיעלאַנד און איהר זאָגען די שענדליכסטע ווערטער, בלויז כדי
זי זאל רויס ווערן פֿאַר חרפה. און דערנאָך איהר פֿאַלען צו די פֿיס און
זיך בעסען ביי איהר, זי זאל מיך בעגליקען, דערמיט וואָס זי וועט מיר
אָנשפּייען אין פנים . . . אָבער אַצונד, זעה איך, האָט איהר ווירקליך
מירא; כ'ניב צו, און איך רייז דאָ צו העוה'דיגע ווערטער, בפרט נאָך אז
איך רייז וועגען דער טאָכטער פֿון אַ פֿריידיגער צו אַ פֿריידיגער'ס ווהן.
פֿערזייהט מיר, מיין פֿריינד, אָבער ס'איז ניט מחמת שלעכטסקייט —
נור וויל איך בין מיט שכור. הערט איהר: כ'האָב אַמאָל געקענט אַ
ייגען מאָן, וואָס האָט צוגע'גנב'עט אַ גאָז-לאַמטערנע, האָט זי פֿערקויפֿט
צו אַ טאַנדעמניק און דאָס געלד אויף דעם רוישיגסטען אופן פֿער'שכור'ט;
ביי נאָט, דאָס איז אַן אמת'ע מעשה; ער איז זאָגאר געווען אַ בעקאָנטער
מיידער, פֿאַסטאָר האַערעם'ס אַ קרוב. אָבער וואָס דאָס האָט צו טהאָן
מיט מיין פֿעהרעלטניס צו פֿרייליין קיעלאַנד? דאָ וויט איהר ווידער
גערעכט! איהר זאָנט אפילו גאַרנישט, נאָר איך דערקען עס אָן אייך,
כ'זעה ווי עס שוועבט אייך אויף די ליפֿען, און עס וואָלט דאָך טאַקע
געווען אַ גאַנץ ריכטיגע בעמערקונג פֿון אייער זייט. וואָס אָנבעלאַנגט
פֿרייליין קיעלאַנד, איז זי פֿאַר מיר פֿאַלשטענדיג פֿערלאָרען, אָבער ניט
איהר בעקלאַנג איך דערפֿאַר, נאָר זיך אליין. איהר, וואָס איהר שמעהט
דאָ אַ ניכטערער פֿאַר מיר און קענט אַרײַנקוקען יעדען מענשען אין דער
נשמה אַרײַן, איהר וואָלט עס אויך פֿערשטעהן, ווען איך זאל אין אַ
שעהנעם מאָג פֿערשפּרייטען אַ קלאַנג איבער דער שמאָרט, און פֿרייליין
קיעלאַנד איז געוועסען ביי מיר אויפֿ'ן שוים, און איך האָב זיך שוין דריי
נעכט נאָכאַנאַנד מיט איהר געמראָפֿען אויף אַ געוויסען פּלאַץ אין וואַלד,
אין און זי האָט שפּעטער אָנגענומען פֿון מיר זאָכען, וועלכע איך האָב
איהר געשיינקט. ניט וואָהר, איהר וואָלט עס פֿערשטאַנען? איהר פֿער-
שמעהט זיך שוין נאָר גוט אויף מענשען, מיין פֿריינד; יאָ, יאָ, דערצעהלט
מיר אַקאַרשט קיין מעשות ניט . . . האָט עס אייך קיינמאָל ניט פֿאַ-
סירט, און איהר זייט גענאַנגען אין גאָס, פֿערטיעפֿט אין אייערע אייגענע,
אינשולדיגע געדאַנקען, און איידער איהר האָט נאָך צייט געהאַט זיך
רעכט אומצוקוקען, האָבען זיך אַלע אויגען געווענדעט צו אייך, אייך
אָנגעטאַסטען פֿון קאָפּ בײַ די פֿיס? אַ זעהר פיניליכע לאַגע, אין וועלכער
מען קען אַרײַנפֿאַלען. אַ צוטומעלטער הויבט איהר אָן זיך אָבצובאַרשטען
פֿון הינטען און פֿון פֿאַרענט, ווי אַ גנב קוקט איהר אַראָב אויף זיך, צי
איז עפעס וואָס עס איז ניט אין אַרדנונג אויף אייערע קליידער, און

איהר ווערט אזוי צומישט, אז איהר נעהמט זאגאר אראָב דעם הוט און קוקט נאָך, צי איז ניט אַקאַרשט געבליבען שמעקען דאָס צעמעלע מיט'ן פרייז דערויף, הגם איהר טראָגט אַן אלמען הוט. אָבער דאָס אלעס העלפֿט גאַרנישט, איהר געפֿינט גאַרנישט אין אונאַרדנונג, און איהר מוזט עס רוהיג אַריבערטראָגען, אז יעדער שניידער-אינגעל און יעדער ליימע-נאַנט זאָל קוקען אויף אייך וויפֿיעל זיין האַרץ גלוסט . . . אָבער, בעס-טער פֿריינד, אויב דאָס איז דאָך אַ גענוג גרויסע, אַ גיהנום'שע פּלאַג, וואָס זשע זאָל מען שוין זאָגען, ווען מען ווערט אַשטוייגער גענומען אויף'ן פֿעהרער? . . . איצט האָט איהר ווידער אַ צימער געטהאָן. ניט אמת? זעהט נאָר, מיר דוכט, איך האָב גאַנץ דייטליך געזעהן, ווי איהר האָט אַ לייכטען צימער געטהאָן . . . אַלואַ, ווען מען ווערט גענומען אויף'ן פֿעהרער, ווען מען ווערט געשמעלט פֿאַר דעם כיטרעסטען טייוועל פֿון אַ פּאָליציי-מאַן, ווען מען ווערט פֿאַר'ן גאַנצען פּובליקום גענומען אויף אַ קרייץ-פֿעהרער, וואו מען קומט אויף צוועלף פֿערשיעדענע הינטער-וועגען אַלץ צוריק אויף דעם איינעם גלויבען פּונקט — אַה, וואָס פֿאַר אַ גרויסאַרטיגער פֿערגניגען פֿאַר דעם, וואָס האָט גאָר ניט צו טהאָן מיט דער גאַנצער געשיכטע און ויצט נור און הערט זיך צו! ניט וואָהר? וועגען דעם זייט איהר איינפֿערשמאַנען מיט מיר? . . . צי וועט אַקאַרשט ניט אַרויס נאָך אַ גלאַז וויין, ווען איך זאָל די פּלאַש אַביסעל צוררי-קען . . ."

ער האָט אויסגעטרונקען דאָס לעצטע ביסעל וויין און האָט גערעדט

זייטער:

„איך טוו אייך בעמען, איהר זאָלט מיר פֿערצייהען, וואָס איך האַלט אין איין בייטען דעם געשפרעך. אָט די פֿיעלע און פּלעצליכע שפרונגען אין מיין געדאַנקען-גאַנג קומען, אמת, טהיילווייז דערפֿון, וואָס איך בין אַצונד אזוי שרעקליך בעטרונקען, אָבער טהיילווייז איז עס אויך איבער-הויפט אַ פֿעהלער ביי מיר. די זאַך איז נעמליך די, וואָס איך בין ניט מעהר ווי אַן איינפֿאַכער אַגראָנאַס, אַ שילער פֿון אַ קוה-מיסט-אַקאַדעמיע; כ'בין אַ דיינקער, וואָס האָט זיך ניט אויסגעלערענט דיינקען. נו, לאָמיר ניט ריידען פֿון ספעציעלע זאַכען; די אינטערעסירען אייך ניט, און מיר זיינען זיי איינפֿאַך דערווידער. ווייסט איהר וואָס, עס געהט אָפֿט אזוי ווייט, ווען איך זיך דאָ אליין און דיינק וועגען אַלערליי זאַכען, אז איך רדף זיך אליין אויף'ן קול ראָשפֿאַר. וואָס וועט איהר זאָגען דערצו, ווען איך וועל אייך דערצעהלען, אז איך האָב אַמאָל ווירקליך זיך געלאָזט מאַכען אַ שמעמפֿעל מיט אַ שטאַכעל-שוויין? . . . דערביי קומט מיר

אויף אויף'ן זינען א מאן, וועמען איך האב א צייט לאנג געקענט אלס
א נאכז קלונען אין אַנשטענדיגען סטודענט פֿון פֿילאָלאָגיע אין אַ דייטשער
אוניווערסיטעט. דער מאן איז געוונקען, אין פֿערלויף פֿון צוויי יאָהר
צייט איז ער געוואָרען אי אַ שכור, אי אַ ראַמאַנען-שרייבער. אַז ער
האַט זיך געטראָפֿען מיט פֿרעמדע מענשען, און מען האָט איהם געפֿרעגט,
ווער ער איז, פֿלעגט ער ענדליך בלויז ענטפֿערן, אַז ער איז אַ פֿאַקט.
איך בין אַ פֿאַקט!" פֿלעגט ער זאָגען און דערביי פֿון שטאַלץ צונויפֿ-
גייען דאָס בילד. נו, דאָס אינטערעסירט אייך ניט. . . איהר האָט
געזעט פֿון אַ מאַן, אַ דיינקער, וואָס האָט ניט געלערענט דיינקען.
אדער האָב איך אליין גערעדט דערפֿון? ענטשולדיגט, איצט בין איך
דאך שרעקליך בעטרונקען; אָבער דאָס מאַכט נאָר ניט אויס, איהר
דארפֿט זיך נאָך ניט אומקוקען דערויף. איבעריגענס וואָלט איך דאָס
איך גערן געוואָלט ערקלעהרען, מיט דעם דיינקער, וואָס האָט ניט גע-
קענט דיינקען. אַזוי ווייט ווי איך האָב אייער אויסדרוק פֿערשטאַנען,
האַט איהר דעם מאַן געוואָלט אָנגרייפֿען; יאָ, אַזאַ איינדרוק האָט עס
זיךקליך געמאַכט אויף מיר; איהר האָט גערעדט מיט אַ שפּאַטישען
מאַן; אָבער דער מאַן, וועמען איהר האָט אָנגערופֿען, פֿערדיענט פֿונ-
דעסטוועגען, מען זאָל איהם גענויער בעטראַכטען. ערשטענס איז ער
געזייען אַ גרויסער נאַר. יאָ, יאָ, דערפֿון טרעט איך ניט אָב, ער איז
געזייען אַ נאַר. ער איז שטענדיג אַרומגעגאַנגען מיט אַ לאַנגען, רויטען
האַלסבנד און פֿלעגט כסדר לאַכען פֿון לויטער נאַרישקייט; יאָ, ער איז
געזייען אַזוי נאַריש, אַז ער פֿלעגט אָפֿט ויצען פֿערטייעפֿט אין אַ בוך, ווען
אימייער פֿלעגט אַרױנקומען צו איהם, הגם ער האָט קיינמאַל ניט גע-
ליינט. ער פֿלעגט אויך ניט טראָגען קיין זאַקען, נור כדי זיך צו קענען
קייפֿען אַ רױז פֿאַר'ן קנאַב-לאַך. אַזוי איז ער געווען. אָבער דאָס בעסטע
פֿון אַלצדינג איז געווען דאָס, וואָס ער האָט געהאַט אַ מאַסע פֿאַמאַ-
גראַפֿיעס, פֿאַמאַגראַפֿיעס פֿון פּראַקטישע, שעהנע אַרבייטער-טעכטער; און
אויף די דאָזיגע פֿאַרטרעטען פֿלעגט ער אָנשרייבען גרויסע, קלינגענדע
געטען, נור כדי צו מאַכען דעם איינדרוק, אַז ער האָט אַלערליי גרויס-
אַרבייטע בעקאַנטשאַפֿטען. אויף איינס פֿון די בילדער האָט ער מיט
דייטליכע בוכשטאַבען אָנגעשריבען "פֿרייליין סטאַנג", כדי מען זאָל מיי-
נען, אַז זי איז דעם שטאַטס-מיניסטער'ס אַ קרובה, הגם די בחור'טע
האַט העכסטענס געקענט הייסען "ליע" אָדער "האַנג". האַהאַהאַ! וואָס
יאָגט מען פֿאַרט צו אַזאַ סין גרויסהאַלטעריי? ער האָט זיך איינגערעדט,
אַז די מענטשען האַבען מיט איהם צו טהאָן, פֿערליימדען איהם; "די לייט

פֿערליימדען מיך!" פֿלעגט ער זאָגען. האַהאַהאַ! גלויבט איהר ווירקליך, אז אימיצער האָט זיך אַמאָל גענומען די מיה איהם צו פֿערליימדען? ווי? איין טאָג איז ער אַריינגעקומען אין אַ ציערונג-געשעפֿט אין האָט גערוי-כערט צוויי ציגאַרען! איינעס האָט ער געהאַט אין דער האַנד, דעם אַנדערן אין מויל, אָבער ביידע זיינען געווען אָנגעצונדען. ער האָט פֿיליכט ניט געוואוסט, אז ער האָט גערויכערט צוויי ציגאַרען אין איין און דער-זעלבער צייט, און אַלס דיינקער, וואָס האָט ניט געלערענט צו דיינקען, האָט ער אויך ניט געפֿרעגט. . . .

"איצט מוז איך געהן," האָט זיך מינוט ענדליך שטילערהייט אָב-גערופֿען.

נאָעל האָט זיך פֿלוצלינג אויפֿגעהויבען.

"מוזט איהר שוין געהן?" האָט ער געזאָגט. "וואָס זשע, איהר ווילט ווירקליך געהן? יאָ, די געשיכטע איז אויך צו לאַנג, ווען מען זאָל וועלען דעם מאַן גענוי בעטראַכטען. זאָל עס בלייבען אויף אַן אַנדערס מאָל. איהר ווילט אַלואָ אַבסאָלוט אַוועקגעהן? טויענער דאַנקען איך פֿאַר היינט אָבענד, הערט איהר! איצט בין איך אָבער מערקווירדיג בעטרונקען; ווי זעה איך אייגענטליך אויס? — יאָ, איך פֿערשטעה אייערע מיענעס; איהר זיט אַ קלוגער קערל, הערט גרענאַרד, און ס'איז אַ פֿערגניגען צו קוקען אויף אייערע קלוגע אויגען, אזוי אונשולדיג ווי זיי זיינען. פֿער-רויכערט נאָך אַ ציגאַר, איידער איהר געהט. ווען קומט איהר אַלואָ ווידער? אָבער צום טיוועל, כ'האַב שיער ניט פֿערגעסען, איהר מוזט דאָך קומען צו דער העררען-געזעלשאַפֿט, איהר הערט? קיין האָר זאָל ניט געקרימט ווערן. . . . ניין, וואָרים איך וויל אייך זאָגען, ס'וועט זיין בלויז אַ קליינע, געמיטהליכע אָבענד-געזעלשאַפֿט, אַ ציגאַר, אַ גלאַז וויין, אַביסעל פֿלוידעריי און ניין מאָל ניין הורראַס פֿאַר דאָס פֿאַטערלאַנד, דאַקטאָר סטענערסען'ן צוליב, ניט וואָהר? ס'וועט זיין רעכט. און די פֿאַר הויזען, פֿון וועלכע מיר האָבען גערעדט, די וועט איהר זיכער קריגען, די קריגט איהר בעשטימט, אָבער נאַטירליך אונטער דער געוועהנליכער בעדינגונג, אז איהר זאָלט קיינעם גאַרנישט זאָגען. איך דאַנק אייך פֿון גאַנצען האַרצען פֿאַר אייער געדולד היינט אָבענד! לאָזט מיך אייך דריקען די האַנד! פֿערוויכערט אַ ציגאַר! הערט אויס, נאָך איין וואָרט! האָט איהר גאָר קיין ביטע ניט צו מיר? וואָרים, אויב איהר האָט, דאָן גערן. נו, ווי איהר ווילט זיך. גוטע נאַכט, גוטע נאַכט! . . ."

XI

אזוי איז געקומען דער 29טער יוני, ס'איז געווען א סאָנטאָג.
אין דעם דאָזיגען מאָג האָבען פּאַסירט עטליכע אויסערגעווענהליכע
זאַבען; ס'איז זאָגאַר אַראָבגעפֿאַלען אַ פֿרעמדע פּערזאָן אין שטאָרט, אַ
פֿערשלייערע דאַמע, וועלכע איז אין צוויי שעה אַרום ווידער פֿערשוואַונ-
דען, נאָכדעם ווי זי האָט געמאַכט אַ בעזוך אין האָטעל.

שוין גאַנץ פֿריה איז יאָהאַן נאַגעל אַרוםגעגאַנגען אַ פֿרעהליכער
איבער'ן צימער און האָט צוגעווינגען און געפֿייפֿט. ביים אָנטהאַן זיך האָט
ער אויסגעפֿייפֿט פֿערשידענע לוסטיגע מעלאָדיען, אזוי ווי ער וואָלט געווען
זעהר גוט אויפֿגעליינט. דעם גאַנצען פֿריהערדיגען מאָג איז ער געווען שטיל
און שווייגענדיג נאָך דער היבשער בערווישונג פֿון שבת-צור-נאַכט, ווען
מינט איז ביי איהם געווען; מיט לאַנגע טרים האָט ער אַרוםגעשפּאַנט
אין צימער אַרויף און אַראָב און האָט געטרונקען אַסך וואַסער. און
סאָנטאָג אין דער פֿריה, בשעת ער איז אַרויסגעקומען פֿון האָטעל, האָט
ער נאָך אַלץ געהאַלטען אין איין צווינגען און פֿייפֿען און האָט אויסגע-
זעהן זעהר צופֿרידען; אין אַן אָנפֿאַל פֿון פֿרייד האָט ער זאָגאַר גענומען
ריידען מיט אַ פֿרעמדער פֿרוי, וועלכע איז געשטאַנען אויף דרויסען ביי
די טרעפּ, און האָט איהר געגעבען פֿינף קראַנען.

„קענט איהר מיר זאָגען, וואו איך וואָלט זיך געקענט אויסבאַרגען
אַ פֿידעל?“ האָט ער געפֿרעגט. „וויסט איהר פֿיליכט, זי ס'איז דאָ אין
שטאָרט פֿאַרהאַן אויסזער, וואָס שפּיעלט פֿידעל?“

„ניין, דאָס ווייס איך ניט,“ האָט די פֿרוי ערשטוינט געענטפֿערט.
זי האָט עס ניט געוואוסט, אָבער ער האָט איהר פֿונדעסטוועגען דאָך
מיט פֿערנניגען געגעבען פֿינף קראַנען און איז האַסטיג געגאַנגען ווייטער.
ער האָט דערזעהן דאַגני קיעלאַנד מיט איהר רויטען זונגעשירם, אַרויס-
קומענדיג פֿון אַ סאַנאַוין, און ער איז איהר נאָכגעגאַנגען. זי איז געווען
אַליין. ער האָט זיך טיעף פֿערניינט און אָנגעהויבען ריידען צו איהר.
זי איז מיט איינסאַל געוואָרען פֿלאַמענדיג רויט ווי אימער און האָט זיך
פֿערשטעלט מיט'ן וונגעשירם, כדי מען זאָל עס ניט בעמערקען.

תחילת האָבען זיי גערעדט וועגען ווער לעצטען שפּאַציר-גאַנג אין
וואַרד. ס'איז אייגענטליך דאָך געווען אַביסעל לייכטזיניג פֿון איהר;
וואָרום זי האָט זיך אַביסעל פֿערקיהלט, הגם דאָס וועטער איז געווען
אזוי וואַרם; זי האָט זיך נאָך ניט געפֿיהלט אין גאַנצען געזונד. זי האָט

דאָס געזאָגט אָפֿען און אויפֿריכטיג, אזוי ווי זי וואָלט זיך פֿערטרויט פֿאַר אַן אלטען בעקאַנטען.

„אַבער עס דאַרף אייך ניט באַנג טהאָן, איך בעט אייך!“ האָט ער זיך גלייך און אָהן צערעמאָניעס אָנגערופֿען.

„ניין,“ האָט זי מיט אַ פֿערוואַונדערטער מינע געענטפֿערט, „ניין, ס'טהוט מיר ניט באַנג; ווי פֿאַלט אייך איין אזאָ זאָך? ניין, איך גלויב עס איז געווען אַ שעהנע נאַכט, כאַטש איך האָב זיך די גאַנצע צייט געשראַקען פֿאַר דעם „מאַן מיט דער לאַמטערנע“, וועגען וועלכען איהר האָט גערעדט, ס'האָט זיך מיר שוין אויך גע'חלום'ט פֿון איהם. אַ מורא'דיגער חלום!“

דאָן האָבען זיי אַ וויילע גערעדט וועגען דעם „מאַן מיט דער לאַמטערנע“; נאָגעל איז היינט געווען זעהר אויפֿגעלייגט צו פֿלודערן, ער האָט צוגעגעבען, אז ער אליין האָט אויך צייטגענוויי לעבערליכע אַנפֿאַלען פֿון שטומער מורא פֿאַר אלערליי זאַכען; אַפֿטמאָל, צום ביישפּיעל, קען ער ניט אַרונטערגעהן די טרעפּ, ער וואָל זיך ניט ביי יעדען טרויט אומ-דרעהען, אום צו זעהן, צי אימיצער געהט ניט הינטער איהם, וואָס דאָס קען אזוינס זיין? יאָ, וואָס קען עס פֿאַרט זיין?! עטוואָס מיסטישעס, זעלטזאַמעס, וואָס די קלעגליכע „אלוויסענדע“ וויסענשאַפֿט איז צו פֿיער-קאַנטיג און צו גראָב צו דערגעהן, דער הויך פֿון אַן אונזיכטיגער מאַכט, דער איינפֿלוס פֿון די בלינדע קרעפֿטען פֿון לעבען.

„ווייסט איהר,“ האָט ער געזאָגט, „אז איך וואָלט אין דער רגע חשק געהאַט זיך צו פֿערקירעווען פֿון דער דאָזיגער גאַס אין אַן אַנדערער, ווייל אַט די הייזער דאָ, אַט די הויפֿענס שטיינער [אויף רער לינקער זייט, די דריי באַרענבויער אונטען ביים פֿרידענסריכטער אין גאַרטען — ווייל דאָס אַלעס מאַכט אויף מיר אַן אונסימפּאַטישען אייגנדרוק. אז איך געה אליין, פֿערקירעווע איך זיך קיינמאָל ניט אין דער גאַס, איך געה זי אַרום, זאָגאַר ווען עס איז אַן אומוועג פֿאַר מיר. וואָס קען דאָס פֿאַרט זיין?“

דאָגני האָט זיך צולאַכט.

„איך ווייס ניט,“ האָט זי געענטפֿערט, „אַבער דאָקטאָר סטענערסען וועט עס געוויס אָנרופֿען נערוועזקייט און אַבערגלויבען.“

„נאַנץ ריכטיג, אזוי וועט ער עס אָנרופֿען; אַך, וואָס פֿאַר אַ שטאַלצע דומהייט! איהר קומט אַן ביי נאַכט אין אַ פֿרעמדער שטאָדט, לאַמיר זאָגען אַט די שטאָדט: פֿאַרוואָס ניט? אויף טאָרגען מאַכט איהר אַ שפּאַציר דורך די גאַסען, כדי צום ערשטען מאל אַ קוק צו טהאָן אויף

דער שטאָדט. בשעת איהר מאכט אָט דעם שפּאַציר פֿיהלט איהר אַ בעשטימטען, געהיימען האָס צו געוויסע גאַסען, געוויסע הייזער, בעה זיין אנדערע גאַסען און הייזער מאכען אויף אייך אַ נומען אינדרוק און רופֿען אין אייך אַרום אַ צופֿרידענע, פֿרעהליכע שטימונג. גערוועזקייט! נו נעהם איך אָבער אָן דעם פֿאַל, אַז איהר האָט גערווען ווי שוף-שטריק, אַז איהר וויסט אייגענטליך גאָר ניט, וואָס איז אַזוינס גערוועזקייט? זיימער! איהר שפּאַצירט נאָך אַלץ אַרום איבער די גאַסען, איהר בענע-גענט הינדערטער מענטשען, וועלכע געהען אייך גלייכגילטיג פֿערביי; אָבער פֿלוצלינג — ווען איהר קומט אַרוםטער צום האַפֿען און בלייבט שטעהן לעבען אַן אַרעם, איין-שטאַקייג הייזער אָהן פֿאַרהאַנגען, נאָר מיט עסליכע ווייסע בלוטען אין פֿענסטער — קומט אייך אַנטקעגען אַ מאַן, וואָס וואַרפֿט זיך גלייך דורך וואָס עס איז אין די אויגען. איהר קוקט אָן דעם מאַן, אין דער מאַן קוקט אייך אָן; ס'איז גאַרנישט דאָ קיין אַונטער-וועהגליכעס אויף איהם, בלויז דאָס וואָס ער איז אַרעם אָנגעטראָן און געהט אַביסעל איינגעהויקערט; איהר בעגעגענט זיך דאָס ערשטע מאָל אין לעבען מיט איהם, און איהר האָט דעם טאָדנעם איינפֿאַל, אַז דער מאַן הייסט יאָהאַנעס. אייכדריקליך, יאָהאַנעס. פֿאַרוואָס טו דער מאַן גראָד הייסען יאָהאַנעס? דאָס קענט איהר זיך ניט ערקלעהרען, אָבער איהר זעהט עס אָן זיינע אויגען, בערקט עס אָן זיינע אַרם-בעוועגונגען, הערט עס אָן דעם קלאַנג פֿון זיינע מריט; און דאָס נעהמט זיך ניט דערפֿון, וואָס איהר האָט שוין פֿריהער אַמאָל בעגעגענט אַ מאַן, וואָס איז געווען עהנליך צו דעם דאָזיגען היינטיגען, און וועלכער האָט אויך געהייסען יאָהאַנעס; ניין, דערפֿון נעהמט זיך דאָס ניט, וואָרום איהר האָט קיינמאָל ניט גע-פֿראַפֿען אייביגען, אָן וועלכען אָט דער זאָל אייך קענען דערטאַנען. אָבער אַט שטעהט איהר אַלזאָ מיט אייער ערשטיינונג און מיט אייער מיסמישען געפֿיהל און קענט זיך גאַרנישט ערקלעהרען.

„האָט איהר געטראַפֿען אַזאַ מאַן דאָ אין שטאָדט?“

„ניין, ניין,“ האָט ער זיך צוגעאיילט צו ענטפֿערן, „אייך רוף גור אַן אָט די שטאָדט, אָט דאָס איין-שטאַקייג הייזער און יענעס מאַן, ב'כריינג דאָס אלעס בלויז אַלס ביישפּיעל. אָבער, ניט וואָהר, דאָס איז טאָדנע! . . . עס קומען נאָך פֿאַר אנדערע טאָדנע זאַכען: איהר קומט אָן אין אַ פֿרעמדער שטאָדט און געהט אַריין אין אַ פֿרעמד הויז, לאָמיר יאָנען: אין אַ הויז, וואו איהר זייט נאָך קיינמאָל ניט געווען, מיט אַמאָל דערפֿיהלט איהר נאָנץ בעשטימט, אַזאַמאָל, פֿילייכט שוין מיט אַסך יאָהרען צוריק, האָט דאָ אין דעם דאָזיגען פֿרעמדען הויז געמוזט זיין אַן אַפּטיק.

ווי קומט איהר דערצו? ס'איז דאָ ניטאָ קיין שום זאך, וואָס זאָל אייך אָן דעם דערמאָנען, קיינער האָט עס אייך ניט געזאָגט; קיין גערוד פֿון מעדיצין, קיין פּאַסען, ניטאָ קיין סימן פֿון פּאַסען אויף די ווענד, ווי פֿון פּאַליצעס; קיין אויסגעטראָטענער וועג, וואָס זאָל האַכען געפֿיהרט צו אַ פֿערקויף-מיש. און דאָך ווייסט איהר, ווייסט איהר ביי זיך אין האַרצען, אַז מיט פֿיעל יאָהרען צוריק איז דאָ אין דעם דאָזיגען הויז געווען אַן אַפּטייק! איהר האָט קיין מעות ניט, איהר זייט אין דער רגע דורכ-דרונגען פֿון אַ געהיימיניספֿולען וויסען, וואָס אַנטפלעקט אייך פֿערבאָרגענע זאַכען. אָבער דאָס האָט אייך פֿילייכט קיינמאָל ניט פּאַסירט?"

"איך האָב ביו היינט קיינמאָל ניט נאַכגעדיינקט וועגען דעם, אָבער איצט, אַז איהר רעדט דערפֿון, קומט מיר פֿאַר, אַזוי ווי דאָס וואָלט טיט מיר אויך פּאַסירט. יעדענפֿאַלס מאַכט זיך מיר אָפּט, אַז איך האָב מורא אין דער פֿינסטער, פֿאַר גאַרנישט. אָבער דאָס איז פֿילייכט עפעס אַנדערש." "גאָט ווייס, צי ס'איז איינס און דאָס זעלבע! עס פּאַסירען אַזויפֿיעל זאַכען צווישען הימעל און ערד, מאַדנע, הערליכע זאַכען אָהן אַ שום גלייכען, און עס זיינען פֿאַרהאַן גאַנץ אונערקלעהרליכע פֿאַרגעפֿיהלען, פֿול מיט שטומער אַנגסט, וואָס מאַכען אייך ציטערן פֿאַר שרעק. שטעלט זיך פֿאַר, אַז איהר הערט אין אַ פֿינסטערער נאַכט, ווי אימיצער גליטשט זיך שטילערהייט ביי די ווענד. איהר זייט פֿאַלשטענדיג וואָך, איהר רוי-כערט אַ פיפקע און זיצט ביי אַ טיש מיט וואַכע חושים, דער קאָפּ איז אייך פֿול מיט פֿלענער. מיט אַמאָל דערהערט איהר, ווי אימיצער גליטשט זיך אויף דרויסען ביי די ווענד, אָדער זאָגאַר ביי אייך אין צימער, דאָרט ביים אויווען, וואו איהר דערזעהט אויך אַ שאַטען אויף דער וואַנד. איהר נעהמט אַראָב דעם אַבאזשור פֿון לאַמפּ, כדי עס זאָל ליכטיגער ווערן, און איהר געהט צו צום אויווען. איהר שטעלט זיך אַנטקעגען שאַטען און איהר זעהט אַן אונבעקאַנטען מענשען, אַ מיטעל-געוויקסיגען מאַן מיט אַ שוואַרץ און ווייסען וואָלענעם שאַל אַרום האַלו און מיט גאַנץ בלויע אויגען. ער זעהט אויס ווי דאָס „אינגעל קרייץ" אויף די גאַרווע-נישע קאָרטען. איך נעהם אָן, אַז איהר זייט מעהר נייגערדיג ווי דער-שראַקען, איהר גיט זיך אַ לאָז צו דעם בחור, אום איהם מיט אַ בליק צו פּעריאָגען, אָבער ער ריהרט זיך ניט פֿון אַרט, הגם איהר שטעהט אַזוי גאָהענט לעבען איהם, אַז איהר זעהט, ווי ער פֿינטעלט מיט די אויגען, און איהר ווערט געוואָהר, אַז ער איז איבערדיגענס פּונקט אַזוי לעבעדיג ווי איהר אַליין. מילא, הויכט איהר אָן מיט איהם מיט גיטען, איהר נעהמט איהם פֿון דער געמיטהליכער זייט; כאַטש איהר האָט איהם

פריהער קיינמאל נישט געוועהן, זאגט איהר: „ווי איז דאָס, אייער נאָמען איז נישט אַקאַרשט צופֿעליג האָמאַן, בערנט האָמאַן?“ און אזוי ווי ער ענטפֿערט נישט, בלייבט עס ביי אייך איהם צו רופֿען האָמאַן, און איהר זאָגט: „פֿאַרוואָס, צו'ן אלדע שוואַרצע יאָהר, זאָלט איהר טאַקע נישט ווין בערנט האָמאַן?“ און דערביי לאַכט איהר איהם אַרײַן אין פנים אַרײַן. אבער ער ריהרט זיך נאָך אלץ נישט, און איהר ווייסט נישט, וואָס מען הויבט אָן צו טהאָן מיט איהם. אַצונד טרעט איהר אָב א טריט צוריק, שטעכט מיט'ן שפיץ פֿון אייער פיפֿקע און זאָגט: „באַה!“ אָבער ער מאַכט קיין מיענע נישט. דאָ ווערט איהר שוין אין כעס און דערלאַנגט דעם מאַן אַ זעץ. עס זעהט אפילו אויס, אזוי ווי דער מאַן וואָלט געווען גאַנץ גאָהענט לעבען אייך, נאָר דער זעץ אייערער האָט איהם לחלוטין גאַרנישט געטהאָן, ער פֿאַלט נישט אום, ער שטעקט אַרײַן ביידע הענד אין די קעשענעס, טיעף אין די קעשענעס, הויבט אויף די שולטערן אין דער הויך און מאַכט אַ מיענע, אזוי ווי ער וואָלט געזאָגט: „נו, וואָס ווייטער!“ אַזא קנאַפען צימעס מאַכט ער זיך פֿון דעם זעץ, וואָס איהר האָט איהם געגעבען. „וואָס ווייטער?“ ענטפֿערט איהר מיט רציחה און איהר נישט איהם נאָך אַ זעץ אין בויך. דאָ דערוועהט איהר פֿאַלגענדעס: נאָך דעם לעצטען זעץ הויבט דער מאַן אָן ביסלעכווייז צו פֿערשווינדען, איהר זעהט מיט אייערע אייגענע אויגען, ווי ער ווערט וואָס ווייטער אלץ קלענער, אלץ אונדרייטליכער; און ענדליך איז מעהר גאַרנישט דאָ פֿון איהם נור דער בויך, דאָן פֿערשווינדט דער אויך. אָבער אין דער גאַנצער זייט האָט ער געהאַלטען די האַנד אין טאַש און אייך אָנגעקוקט מיט יענעס צו'להכעיס'דיגען אויסדרוק, אזוי ווי ער וואָלט זאָגען: „נו, וואָס ווייטער?“

דאַגני האָט זיך ווידער פֿונאַנדערגעלאַכט.

„נא, וואָס פֿאַר שעהנע זאַכען עס טרעפֿען מיט אייך!“ האָט זי געזאָגט. „נו, אָבער ווייטער? וואָס ווערט ענדליך דערפֿון?“ „אַז איהר זעצט זיך צוריק אוועק ביים טיש און הויבט פֿון דאָס ניי אָן מיט אייערע פֿלענער, געפֿינט איהר מיט אַמאָל אויס, אַז איהר האָט זיך צובלוטיגט די קנעכלאַך, שלאָגענדיג מיט זיי אָן דער וואַנד . . . אָבער וואָס האָב איך אייך געוואָלט זאָגען? יאָ: דערזעהל'ט אויף מאַרנען אָם די געשיכטע אייערע בעקאַנטע, וועט איהר הערען, וואָס זיי וועלען אייך ענטפֿערן: „איהר האָט געשלאָפֿען“, וועלען זיי ענטפֿערן. האַהאָהאַ, יא, איהר האָט געשלאָפֿען; כאַטש נאָט און אלע סלאַכים אין הימעל ווייסען, אַז איהר האָט נישט געשלאָפֿען! ס'איז דאָך איינפֿאַך נאַריש און

זוילד עם צו רופען שלאָף, ווען איהר זייט געשמאנען פֿאַלשטענדיג וואָך
ביים אויווען, גערויכערט אַ ליולקע און גערעדט מיט אַ מאַן. נו, קומט
דער דאָקטאָר. אַן אויסגעצייכענמער דאָקטאָר, וועלכער רעדט מיט אַ
פֿערצויגענעם מויל, דאָס הייסט מיט איבערלייגטקייט אין נאָמען פֿון דער
וויסענשאַפֿט. „דאָס,“ זאָגט ער, „דאָס איז בלויז נערוועזקייט.“ אַך גאָט,
וואָס פֿאַר אַ קאָמעדיע פֿון אַ מאַן איז אזאַ מיין דאָקטאָר! גוט. ער זאָגט
אַבער, אז דאָס איז נערוועזקייט. פֿאַר דעם מוח פֿון אַ דאָקטאָר איז דאָס
אַ זאָך פֿון דער און דער מאַס, אזוי פֿיעל צאָלל די הויך, און אזוי פֿיעל
צאָלל די ברייט; עפעס, וואָס מען קען אָנמאָפען מיט דער האַנד; גוטע,
דיקע נערוועזקייט. ער פֿערשרייבט דאָן אויף אַ שטיק פּאַפּיר אייווען און
כינע און קורירט אייך אויס אויף איין פֿוס. אזוי געהט עס צו! אַבער
בערעכענט נור, וואָס פֿאַר אַ פּויערשע לאַגיק דאָס איז, אַריינצופֿאַהרען
מיט זיינע מאַסען און מיט זיין כינע אין אַ געביעט, וואו אפילו די פֿיינע
און קלוגע זעלען האָבען זיך ניט געקענט ערקלעהרען די ערשיינונגען!
אַרומצובראָדושען מיט הויכע שטיוועל דאָרט, וואו מען דאַרף זיך לייכט
ווינען, באלאַנסירען פֿון איין שמופֿע צו דער אַנדערער!“

דאָן איז ענטשטאַנען אַ קורצעס שטיל-שווייגען.

„איהר וועט באלד פֿערלירען אַ קנעפעל,“ האָט זי זיך פּלוצלינג

אַנגערופֿען.

„איך פֿערליר אַ קנעפעל?“ האָט ער געפֿרעגט און אַראָבגעקוקט

אויף זיינע קליידער.

מיט אַ שמייכל האָט זי אָנגעוויזען אויף אַ קנעפעל פֿון זיין ראָק,

וואָס האָט זיך בלויז געהאַלטען אויף אַ פֿאָדיר, און האָט געזאָגט:

„ביטע, נעהמט איהם אין גאַנצען אַראָב, ער מאַכט מיך אזוי נער-

וועז; כֹּהאַב מוראַ, איהר וועט איהם פֿערלירען.“

ער האָט איהר צוליעב געטהאָן, האָט אַרויסגענומען אַ מעסער פֿון

טאַש און אָבגעשניטען דאָס קנעפעל. בשעת ער האָט אַרויסגענומען דאָס

מעסער, איז איהם פֿון קעשענע אַרויסגעפֿאַלען אַביסעל קליינגעלד און אַ

מעדאַל, וואָס איז געהאַנגען אויף אַ שטאַרק צוקנייטשמען און אָבגעניצטען

בענדעל; ער האָט זיך האַסטיג אָנגעבויגען און אויפֿגעהויבען די זאַכען,

בעת זי איז געשמאנען דערביי און האָט אַלעס געזעהן.

„וואָס איז דאָס, אַ מעדאַל?“ האָט זי געפֿרעגט. „ניין, זעהט נאָר,

פּאַקע אַ מעדאַל! אַבער ווי טראָגט איהר דאָס פֿאַרט אַרום! זעהט נאָר

דאָס בענדעל דאָ! וואָס פֿאַר אַ מעדאַל איז דאָס?“

„אַ דעמונגס-מעדאַל . . . יא, אַבער איהר דאַרפֿט דורכאויס ניט

גלויבען, אז ער איז געקומען צו מיר אין טאש דורך וואָס פֿאַר עס איז
פֿערדיענסט פֿון מיין ווייט. ס'איז ניט מעהר ווי הומבונג."

זי האָט אַ קוק געטהאָן אויף איהם. זיין געזיכט איז געווען פֿאַל-
שטענדיג רוהיג, זיינע אויגען ווייט אָפֿען, אזוי ווי ער וואָלט לחלוטין קיין
ליגען ניט געוואָגט. דעם מעדאל האָט זי נאָך אלץ געהאלטען אין האַנד.
"ווי קומט איהר דערצו צו בעהאלטען אזא זאך, עס אַרומטראָגען

ביי זיך, ווען איהר האָט עס אליין ניט פֿערדיענט?"
"איך האָב עס געקויפֿט!" האָט ער געלאַכט. "ס'געהערט דאָך צו
מיר, ס'איז מיין אייגענטום, איך בעזיין עס, ווי איך בעזיין אַ פֿעדער-
מעסער, אַ קנעפעל פֿון אַ ראָק, פֿאַרוואָס האָב איך עס דען געוואָלט
אוועקוואַרפֿען?"

"אָבער איהר וואָלט זיך קויפֿען אַ מעדאל!" האָט זי געוואָגט.
"יאַ, דאָס איז הומבונג, כ'לייקען עס גאָר ניט; אָבער וואָס טהוט
מען ניט צייטענווייז? איינמאָל, ביי אַ געוויסער געלעגענהייט, האָב איך
אַם דעם מעדאל געטראָגען אויף דער ברוסט, כ'האָב זיך געהאלטען
גרויס דערמיט און אָנגענומען אַ טאַסט, וואָס איז געגעבען געוואָרען
דערויף. האַהאָהאָהאַ, יאַ, ס'איז ווירקליך קאַמיש! אָבער, ניט וואַהר,
איין הומבונג איז ניט בעסער פֿון אַנדערן!"

"דער נאָמען איז אויסגעקראַצט," האָט זי ווידער געוואָגט.
אַזונד איז ער פֿלוצלינג רוים געוואָרען און האָט אויסגעשטרעקט די
האַנד נאָך'ן מעדאל.

"דער נאָמען איז אויסגעקראַצט? ניין, ניט מעגליך; לאַמיך אַ קוק
טהאָן. ניין, דאָס איז בלויז אָבעריבען געוואָרען אין טאש; כ'האָב איהם
כסדר געהאלטען צווישען דעם קליינגעלד, ווייטער גאָרנישט."

דאָנני האָט איהם אָנגעקוקט מיט פֿערדאַכט, נאָר זי האָט גאָרנישט
געוואָגט. פֿלוצלינג ניט ער אַ קנאַק מיט די פֿינגער און זאָגט:

"ניין, ווי האָט עס מיר גאָר געקענט אזוי אַרויסגעהן פֿון זינען!
דער נאָמען איז אויסגעקראַצט, איהר ווייט גערעכט; ווי האָב איך דאָס
געקענט פֿערנעסען? האַהאָהאַ! איך אליין האָב געלאָזט אויסקראַצען
דעם נאָמען, נאָנן ריכטיג; ס'איז דאָך ניט געווען מיין נאָמען, וואָס
איז געשטאַנען דערויף, ס'איז געווען דער נאָמען פֿון'ם אייגענטימער,
פֿון'ם רעטער; כ'האָב איהם גלייך געלאָזט אָבפֿיילען, אזוי ווי איך האָב
גור געקריגען דעם מעדאל, איך בעט אייך מיר צו ענטשולדיגען, וואָס
איך האָב דאָס אייך גלייך ניט געוואָגט; ס'איז ניט געווען, כרי צו זאָגען
ליגען. איך האָב איינפֿאַך געדוינקט וועגען עפעס אַנדערש: זייענען דעם

ווי איהר זייט אזוי פלוצלינג גערווען געוואָרען איבער'ן קנעפעל, וואָס האָט געהאַלטען דערביי זיך אָבצורייסען! און אַ שטייגער ווען עס רייסט זיך אָב? וואָלט דאָס געווען אַן ענטפֿער אויף דעם, וואָס איך האָב געזאָגט ווענען דער גערוועזקייט און דער וויסענשאַפֿט?" פֿויזע.

"אָבער איהר זייט דאָך אימער אזוי מערקווירדיג אויפֿריכטיג אַנט-קעגען מיר," האָט זי זיך אָבגערופֿען, ניט ענטפֿערענדיג אויף ויין פֿראַגע, "און איך ווייס ניט, צו וואָס דאָס קען נוצען. אייערע אַנשוואַונגען זיינען אייניגערמאַסען אונגעוועהנליך; איצט גיט איהר מיר ענדליך אַנצוהערען, אַז אַלעס איז אייגענטליך ניט מעהר ווי הומבוג, קיין זאך איז ניט איידעל, קיין זאך איז ניט ריין, קיין זאך איז ניט גרויס; איז דאָס אייער מיינונג? קען עס דען ווירקליך זיין איינס און דאָסזעלבע, צי מען קויפֿט זיך אַ מעדאַל פֿאַר אַזויפֿיעל און אַזויפֿיעל קראַנען, צי מען קריגט איהם דורך דער אָדער יענער טהאַט, דורך וואָס פֿאַר עס איז פֿערדיענסט?" ער האָט גאַרנישט געענטפֿערט. דאָן האָט זי גאַנץ לאַנגזאַם און ערנסט ווייטער געזאָגט:

"איך פֿערשמעה אייך ניט; צייטענוויי, ווען איך הער אייך ריידען, פֿרעג איך זיך אליין, צי זייט איהר ביים קלאָהרען פֿערשטאַנד. פֿערצייהט, וואָס איך זאָג עס! איהר מאַכט מיך אַלץ אונרוהיגער, יעדעס מאָל, אַלץ אויפֿגערגיטער זאָגאַר; איהר צומישט מיר די געדאַנקען, אַלצאיינס איבער וואָס איהר רעדט. איהר קעהרט אַלצדינג איבער מיט'ן קאָפּ אַראָב און מיט די פֿיס אַרויף. ווי קען דאָס זיין? איך האָב נאָך קיינמאַל ניט געפֿונען אימיצען, וואָס האָט אזוי ווייט ווידערשפּראַכען אַלעס, וואָס איז אין מיר. זאָגט מיר, איך בעט אייך: וויפֿיעל מיינט איהר אייגענטליך אליין פֿון דעם, וואָס איהר זאָגט? וואָס איז אייער האַרצענס-מיינונג?" זי האָט גערעדט אזוי ערנסט, אזוי וואַרם, אַז ער איז געבליבען ערשטוינט.

"ווען איך וואָלט געהאַט אַ גאַט," האָט ער דאָן געזאָגט, "אַ גאַט, וואָס זאָל שמעהן הויך און הייליג ביי מיר אין די אויגען, וואָלט איך ביי דעם דאָזיגען גאַט געשוואָרען, אַז איך מין אויפֿריכטיג אַלעס, וואָס איך האָב אייך געזאָגט, אַכסאַלוט אַלעס; און איך מין צו טהאַן דאָס בעסטע, זאָגאַר דאָן ווען איך צומיש אייערע געדאַנקען. ווען מיר האָבען פֿאַריגעס מאָל גערעדט צוזאַמען, האָט איהר געזאָגט, אַז איך בין דער לעבעדיגער ווידערשפּרוך געגען אַלעס, וואָס אַנדערע מענשען דיינקען; דעמאָלט האָבען מיר גערעדט ווענען פֿאַדאָגראַ-קייטען אָדער וואָס עס איז דאָרט

געווען, אָדער פֿילייכט וועגען נאָרוועגישע מעשה'לאַך. יא, ס'איז אמת,
איך ניב צו, און איך בין אַ לעבעדיגער ווידערשפרוך, כ'בעגרייף אליין
ניט פֿאַרוואַס. אָבער איך בין אויך ניט אימטשאַנד צו בעגרייפֿען,
פֿאַרוואַס אלע אנדערע מעגשען דיינקען ניט אזוי ווי איך איבער
געוויסע זאָכען. אזוי געאָרדענט און דורכזיכטיג קוקען מיר אויס די
פֿראַגען, און אזוי שטראַהלענדיג קלאַהר זעה איך דעם צוזאַמענהאַנג. דאָס
איז מיין האַרצענס-מיינונג, פֿרייליין; ווען איך וואָלט אייך געקענט בריינג-
גען דערצו, מיר צו גלויבען, איצט און אימער!"

"איצט און אימער? ניין, דאָס קען איך ניט פֿערשפרעכען."
"דאָס וואָלט איך גראַד איצט אזוי שטאַרק געוואונשען," האָט ער
געזאָגט.

זיי זיינען אַרײַן אין וואַלד. זיי זיינען געגאַנגען אזוי נאָהענט איינס
לעבען אנדערן, און זיי האָבען זיך אָפֿט אָנגערוהרט מיט די עלענבויעגענס,
און די לופֿט איז געווען אזוי רוהיג, און זיי האָבען נור געדאַרפֿט ריידען
גאַנץ שטיל און דאָך געקענט הערען יעדעס וואָרט דייטליך. ווען ניט
ווען האָט זיך געהערט דאָס סוויסמשען פֿון אַ פֿויגעל.

מיט אַמאָל איז ער געבליבען שטעהן און האָט זי אויך אָבגעשטעלט.
"ווי איך האָב דאָס געביינקט נאָך אייך דריי טעג נאָכאַנאַנד!" האָט
ער זיך אָבגערופֿען. "ניין, ניין, דערשרעקט זיך ניט; איך זאָג דאָך כמעט
נאָרנישט, און איך ווייס, און איך וועל נאָרנישט עררייכען, אזוי ווייט מאַך
איך זיך ניט קיין אילוויעס. איבעריגענס פֿערשטעהט איהר מיך פֿילייכט
גאָר ניט; איך הױב אָן פֿערקעהרט און פֿערפלױדער זיך; איך זאָג דאָס,
וואָס איך האָב גאָר ניט געוואָלט זאָגען. . ."

אז ער איז אַנשוויגען געוואָרען, האָט זי זיך אָבגערופֿען:

"ווי וואונדערליך איהר זייט היינט!"

דאן האָט זי געוואָלט געהן ווייטער.

אָבער ער האָט זי ווידער אָבגעשטעלט.

"ליעבעס פֿרייליין, וואָרט אַ ווילע! האָט היינט אַביסעל איינזעהע-
ניש מיט מיר! איך האָב מורא, צו ריידען; כ'האָב מורא, איהר וואָלט
מיר ניט איבערשלאָגען און זאָגען: געהט אייך! און דאָך האָב איך דאָס
אויפֿיעל סאָל איבערלױנט און דורכגעטראַכט."

זי האָט איהם וואָס ווייטער אליין פֿערוואונדערטער אָנגעקוקט און
געפֿרענט:

"וואוהין ציעלסט דאָס?"

„וואוהין דאָס ציעלמ? קען איך דאָס אייך זאָגען אין ריינע, איינ-
פֿאַכע ווערטער? עס ציעלמ דערצו . . . אז — אז איך ליעב אייך,
פֿרייליין קיעלאַנד. יאָ, אייגענמליך פֿערשטעה איך גאָר ניט, פֿאַרוואָס
דאָס דארף אייך אזוי שמאַרק איבערראַשען; איך בין פֿון פֿלייש און בלוט,
כ'האַב זיך בעגעגענט מיט אייך, און איהר האָט מיך הינגעריסען; דאָס
איז דאָך ניט אזוי מערקווירדיג! אַן אַנדער זאָך איז אפשר דאָס, וואָס איך
האַב עס אייך ניט געמאַרט דערצעהלען.“

„ניין, דאָס האָט איהר ווירקליך ניט געמאַרט.“

„אַבער צו וואָס ווערט מען ניט געטריבען? איך האָב אייך זאָגט
פֿערליימדעט אויס ליעבע צו אייך, כ'האַב אייך גערופֿען קאָקעטקע און
זיך געסטאַרעט אייך אַרונטערצואוואַרפֿען, נור כדי זיך צו טרייסמען און
זיך צו האַלטען אויף די פֿיס, ווייל איך האָב געוואוסט, אז איך קען אייך
ניט דערגרייכען. נו, איז שוין אַצונד דאָס פֿינפֿטע מאָל, וואָס איך בע-
געגען זיך מיט אייך, און איך האָב זיך דאָך ניט אונטערגעגעבען פֿאַר'ן
פֿינפֿטען מאָל, כאַטש איך וואָלט עס שוין דאָס ערשטע מאָל געקענט
טהאָן. אויסער דעם איז היינט אויך טיין געבורטס-טאָג, איך בין ניין און
צוואַנציג יאָהר אַלט, און פֿון דעם מאָמענט אָן, וואָס איך האָב היינט אין
דערפֿריה אויפֿגעמאַכט די אויגען, בין איך געווען פֿרעהליך און איך האָב
געזונגען. כ'האַב זיך געמראַכט — יאָ, ס'איז נאַטירליך לעכערליך זיך
אַבצוגעבען מיט אַזעלכע נאַרישע זאַכען, אַבער איך האָב זיך געמראַכט
ביי מיר: אז דו וועסט זיך היינט טרעפֿען מיט איהר און אַלעס מודה
זיין, קען עס פֿילייכט ניט שאַדען, וואָס עס איז נאָך דערצו דיין גע-
בורטס-טאָג; דו קענסט דאָך דאָס איהר דערצעהלען, און זי וועט דיר
פֿילייכט גיכער פֿערגעבען אין אזא טאָג. איהר שמייכלעם? יאָ, ס'איז
לעכערליך, דאָס ווייס איך; אַבער עס העלפֿט פֿונדעסטוועגען גאַרנישט,
איך בריינג אייך דאָ טיין ציגן, אזוי גוט ווי אַלע אַנדערע.“

„ס'איז אַבער טרויעריג, וואָס דאָס האָט אייך גראָד היינט פֿאַסירט,
האַט זי געזאָגט. „איהר זייט היינטיגס יאָהר אין אייער געבורטס-טאָג
אונגליקליך געווען. מעהר קען איך ניט זאָגען וועגען דעם.“

„ניין, נאַטירליך ניט . . . גאָט, וואָס פֿאַר אַ מאַכט איהר האָט!
איך קען בעגרייפֿען, ווי אזוי מען ווערט צוליעב אייך צו אַלע מעגליכע
זאַכען געטריבען. זאָגאַר איצט, ווען איהר האָט אַרויסגערעדט די לעצטע
ווערטער, וועלכע זיינען דאָך ניט געווען ערפֿרעהענדיג — וואָס איהר האָט
נאַטירליך גאָר ניט געהאַט ברעה צו טהאָן — זאָגאַר איצט האָט אייער
שטימע געקלונגען ווי געזאָגט; איך האָב ווירקליך געפֿיהלעט, עפעס אזוי

ווי עס וואלט אין מיר אָנגעפֿאַנגען צו בליהען. ניין, ס'איז וואונדערליך!
וויסט איהר, אז איך בין נאכט פֿאַר נאכט געווען ביי אייער הויז, פֿילייכט
וועל איך קענען כאַפֿען אַ בלישטיש פֿון אייך ערגעץ-וואו אין אַ פֿענסטער,
אז איך בין דאָ אין וואַלד געלעגען אויף די קניע און געבעטען צו
גאָט פֿאַר אייך, איך, וואָס איך גלויב ווינציג וואָס אין גאָט! זעהט איהר
דעם עספֿען-בוים דאָרט? איך האָב גראָד אויסגעקליבען אָט דעם פֿלאַץ
צו בלייבען שטעהן, ווייל איך בין דאָ ביי דעם בוים מעהר ווי איין נאכט
געלעגען אויף די קניע, אין הוילער פֿערצווייפֿלונג, שטום און פֿערלאָרען,
נור ווייל איהר האָט מיר ניט געקענט אַרויסגעהן פֿון זינען. פֿון דאַנען
האָב איך אייך יעדען אָבענד געזאָגט גוטע נאכט, כ'האָב געבעטען די
שטערען און דעם ווינד, ווי וואָלען אייך לאָזען גריסען, און איך גלויב,
אז איהר האָט עס געמוזט פֿיהלען אין שלאָף.
ווי זיינען געגאַנגען ווייטער.

„דאַגני! דאַגני!“ האָט ער זיך פֿלוצלינג אָבגערופֿען. און איידער זי
האָט נאָך צייט געהאַט זיך אומצוקוקען, איז ער אַנידערגעפֿאַלען אויף די
קניע אין מיטען וועג; און אזוי איז ער געבליבען ליגען אַ מינוט צייט,
די סייץ אין דער האַנד, מיט אַן אַראָבגעלאָזטען קאַפּ, אזוי ווי ער וואָלט
ערוואַרטעט אַ קלאַפּ. אַ דערשראָקענע האָט זי זיך אומגעקוקט; אין איהר
צוטומעלטקייט, ניט וויסענדיג וואָס צו טהאָן, האָט זי זאָגאַר געמאַכט אַ
פֿערוודך איהם אויפֿצוהויבען; אָבער זי האָט עס גלייך אויפֿגעגעבען.
„ניין, אָבער שטעהט דאָך אויף!“ האָט זי אויסגערופֿען האַרט איבער
זיין קאַפּ. „די רגע, איהר הערט! וואָס פֿאַלמט אייך איין? אין מיטען
וועג!“

און אז ער האָט זיך אויפֿגעהויבען, האָט זי איהם זאָגאַר אויפֿ-
טערקואַס געמאַכט דערויף, ער זאָל זיך אָבכאַרשטען דעם זאַמד פֿון די
קניע. ווי זיינען ניט געגאַנגען ווייטער, נאָר געבליבען שטעהן אויף'ן
זעלבען אָרט. דאָן האָט זי זיך אָבגערופֿען:

„פֿאַרוואָס האָט איהר מיר דאָס אַלעס געזאָגט? איהר וויסט דען
ניט, אז איך . . .“

„יא, יא!“ האָט ער איהר איבערגעשלאָגען די רייד מיט אַ טאָן פֿון אוי-
סערגעווענהליכער געריהרסקייט. „איך ווייס דאָך, וואָס איהר ווילט זאָגען:
אז איהר געהערט שוין לאַנג צו אַן אַנדערן, און אז איך בין אַלואַ אַ
אונגעהרליכער מענטש, וואָס וואַרפֿט זיך אָן אויף אייך, איצט ווען ס'איז
שוין צו שפֿעט — ווי זאָל איך דאָס ניט וויסען? יא, פֿאַרוואָס זשע האָב
איך אייך פֿאַרמ דאָס אַלעס געזאָגט? נו יא, כדי אויף אייך צו ווירקען,

צו טאכען אן איינדרוק אויף אייך און אייך בריינגען דערצו, איהר זאָלט
דעריבער נאָכדיינקען. ביי גאָט, איך רייך איצט די וואַהרהייט, כ'קען
ניט אַנדערש. איך ווייס, אַז איהר זייט פֿערלאָבט, אַז איהר האָט אַ חתן,
וועמען איהר האָט לייעב, אַז איהר זייט אָבגעגעבען און געבונדען, אַז
איך קען אַלואָ גאָרנישט עררייכען; יאָ, אָבער ניט קוקענדיג דערויף האָב
איך דאָך געוואָלט פֿרוואַוען ווירקען אויף אייך, כ'האָב ניט געוואָלט אויפֿ-
געבען יעדע האָפֿנונג! שטעלט זיך פֿאַר דעם געדאַנק: אויפֿצוגעבען יעדע
האָפֿנונג! דאַן וועט איהר מיך פֿילייכט בעסער פֿערשמעהן. ווען איך האָב
פֿריהער געזאָגט, אַז איך האָב גאָר ניט ערוואַרטעט צו עררייכען, איז דאָס
געווען אַ ליגען, כ'האָב עס בלויז געזאָגט, כדי אייך פֿאַרלויפֿיג צו בע-
רוהיגען און געווינען צייט, אום איהר זאָלט זיך ניט מיט איין מאָל צו
שטאַרק דערשרעקען. איז דאָס וואַהנויגן? איך וויל דערמיט ניט זאָגען,
אַז איהר האָט מיר ווען עס איז געגעבען עפעס אַן אַרוואַך צו האָפֿען,
און איך האָב זיך ווירקליך אויך ניט איינגעבילדעט, אַז איך זאָל קענען
וועמען עס איז אַרויסבייסען; אַך, דאָס איז מיר אפילו אויף'ן זינען ניט
אַרויף. אָבער איך האָב אין מיינע פֿערצווייפֿעלטע שטונדען געטראַכט ביי
זיך: יאָ, זי איז פֿערלאָבט, און זי פֿאַהרט באַלד אַוועק, פֿאַהר געוונטער-
הייט! אָבער זי איז דאָך נאָך ניט אַבסאָלוט פֿערלאָרען, זי איז נאָך ניט
אַוועקגעפֿאַהרען, ניט פֿערהייראַט, ניט טויט; ווער קען וויסען! און ווען
איך זאָל נור אַלעס פֿרוואַוען, פֿילייכט איז נאָך דאָ צייט! איהר זייט
געוואָרען מיין שטענדיגער געדאַנק, מיין צוואַנגס-געדאַנק; איך זעה אייך
אין אַלצדינג, און אַלע בלויז עלפֿען רוף איך דאַנגי. איך גלויב, אַז אין
אַט די אַלע וואַכען איז ניט אַריבער קיין איין טאַג, איך זאָל ניט כסדר
דיינקען נור וועגען אייך; אַלצאיינס אין וואָס פֿאַר אַ שמונדע פֿון טאַג
איך געה אַרויס פֿון האַטעל — אַזוי גיך ווי איך עפֿען נור די טהיר און
געפֿין זיך אויף די טרעפֿ, געהט מיר דורך די האָפֿנונג דורך'ן האַרצען:
אפשר וועסט דו זיך איצט בעגעגענען מיט איהר — און איך קוק זיך
איבעראַל אום נאָך אייך. גיין, כ'קען ניט אַנדערש, כ'ווייס זיך ניט ווי
צו העלפֿען. גלויבט מיר, אויב איך האָב איצט נאָכגעגעבען, האָב איך
דאָך ניט נאָכגעגעבען גאָר אַהן אַ קאַמפֿף, אַהן אַ שום ווידערשטאַנד.
ס'גייט דאָך ניט צו קיין מומה צו וויסען, אַז אַלע אַנשטריינגונגען, אַלע
בעמיהונגען זיינען אומזיסט און מען קען זיך פֿונדעסטוועגען פֿאַרט ניט
העלפֿען, זיך צו בעמיהען; אַט דערפֿאַר טאַקע קעמפֿפֿט מען דאָך ביי
צו דער לעצטער רגע דאַגעגען. אָבער אַז עס העלפֿט פֿאַרט ניט, דורכ-
אויס ניט! אַזויפֿיעל, אַזויפֿיעל זאָבען קלעהרט מען אויס, ווען מען זיצט

אָב אַ גאַנצע נאַכט ביים פֿענסטער און מען קען נישט שלאָפֿען. מען האַלט אַ בוך אין דער האַנד, אָבער מען לייענט נישט; מען בייסט עטליכע מאָל צונויף די צייהן און מען לייענט דריי ציילען; דאָן קען מען מעהר נישט, און צושאָקלענדיג מיט'ן קאָפּ פֿערמאַכט מען דאָס בוך. דאָס האַרץ קלאַפט ווי מיט האַמערס, שמוס שעפטשעט מען אַנגענעהמע, זיסע ווערטער פֿאַר זיך, מען רופֿט אָן אַ גאַמען און מען קויפט איהם אין געדאַנק. און עס שלאָגט צוויי, פֿיער, זעקס; דאָן וויל מען מאַכען אַ סוף און מען בע-שליסט, דאָס נעכסטע מאָל, ווען מען וועט נור האַבען די געלעגענהייט דערצו, וויל מען וואַגען דעם שפרונג און אויסזאָגען אַלצדינג. אָבער מען וואַגט איהם דאָך נישט, אַך ניין, מען געטרויט זיך נישט, מען לאָזט אַריבער איין געלעגענהייט נאָך דער אַנדערער, עס נישט וואַגענדיג; ביז וואַגען עס קומט דער טאָג, ווען מען קען שוין מעהר נישט אויסהאַלטען. . . פֿער-צייהט סיר, פֿרויליין! איך האָב אַזויפֿיעל גערעדט, כ'בעט אייך, פֿערצייהט סיר! לאָסיר געהן? אַך, דאַגני, ווי האַרציג לייעב איך אייך; כ'בין שוין דאַנקבאַר דערפֿאַר אַליין, וואָס איך האָב עס אייך געקענט זאָגען!"

אַ דערשלאָגענע, אַ צומישטע האָט זי זיך צוגעהערט צו איהם און האָט נישט געענטפֿערט קיין איין וואָרט אויף אַלע זיינע רייד. זיי זייגען נאָך אַלין געשטאַנען אויף דעמועלבען אָרט.

"ניין, נישט אַנדערש נאָר איהר זייט פֿון זיינען אַראָב!" האָט זי זיך ענדליך אָנגערופֿען, שאָקלענדיג מיט'ן קאָפּ. אין אומעטיג און בלייך, אַזוי אַז זאָגאַר איהרע אויגען האַבען אויסגעזעהן בלויליך ווי אייז, האָט זי צוגע-לייגט: "איהר ווייסט, אַז איך בין שוין פֿערלאָבט, איהר פֿערגעסט זיך נישט אָן דעם, איהר הויבט אָן דערפֿון, און פֿונדעסטוועגען. . ."

"געוויס ווייס איך עס!" האָט ער געענטפֿערט. "קען איך דען פֿער-נעסען זיין געזיכט און זיין אַניפֿאַרם? ער איז שעהן, איך געפֿין נישט קיין שום פֿעהלער אין איהם, און דאָך וואָלט איך געוואונשען, ער זאל זיין טייט און פֿערשוואַנדען! וואָס נוצט עס, וואָס איך האָב זיך אַליין הונד-דערט סאָל געזאָגט: "דו וועסט גאָרנישט עררייכען, ער איז שעהן, ער איז אַן אָפֿיציר, און דו ביסט אַן אַגראַנאַם און אַ גאָרנישט; דערצו איז ער אַהויז אַלעס דעם שוין איהר חתן, באַסטאַ!" דאָס האַרץ בוינט זיך פֿאַר גאָרנישט, אפֿילו פֿאַר דער גרעסטער אונמעגליכקייט אויך נישט. פֿרויליין קיעלאַנד, רעדט דאָך אַביסעלע פֿרוינדליך, צוליעב מיין לייעכע מהוט עס! איך וויל דאָך אייך נישט לייעכען, נאָר איך קען עס נישט אָבלאָזען; איז דען נישט קיין האַפֿנונג? זייט איהר אַבסאָלוט און

אויף אימער פֿערלאָרען פֿאַר מיר? אַך, נאָך ניט, ניט וואָהר? ליעבע, נומע, נאָך ניט!"

"יאָ — יאָ, מאַכט מיך ניט אין גאַנצען פֿערצווייפֿעלט!" האָט זי אויסגערופֿען. "צו וואָס ווילט איהר מיך ברײנגען? וועגען וואָס דײַנקט איהר? מײַנט איהר, אַז איך זאָל . . . גאָט אין הימעל, זײַט דאָך אַ גוטער! לאָמיר מעהר וועגען דעם ניט רײדען! אַצונד האָט איהר אַלעס פֿער-דאָרבען, בלױז דורך אַ פֿאַר נאַרישע ווערטער; און אַצונד טאָרען מיר שוין מעהר קײַנמאָל ניט צוזאַמענקומען. פֿאַרוואָס האָט איהר דאָס גע-טהאָן? נײַן, ווען איך וואָלט דאָס געקענט פֿאַראויסזעהן? יאָ! יאָ! זאָל איצט זײַן גענוג דערמיט, כ'בעט אייך, טהוט עס אייך אַלײן און מיר צולײב. איהר זעהט דאָך אײַן, אַז איך קען אייך גאַרנישט זײַן; כ'בעד-גרייף נאָר ניט, ווי אַזוי איהר האָט עס גאָר ווען עס איז געקענט גלױבען. נאָ; איצט מוז נעהמען אַ סוף דערצו; איהר מוזט צוריקגעהן. ווען איהר וואָלט וויסען, ווי אונרוהיג איך בין! ווען איהר ווילט מיר טהאָן אַ גרויסע טובה, טאָ געהט אַהײַם און סטאַרעט זיך צו פֿערגעסען אָן דעם. ניט אמת, איהר ווילט דאָך מיר ניט פֿערשאַפֿען קײַן ערגערניש? אָה גאָט, ס'טהוט מיר אויך אַזוי לײַד פֿאַר אייך, אָבער איך קען ניט האַנדלען אַנדערש!"

"אָבער זאָל אָט דאָס הײַנט זײַן אַ זײַגעוונד? זעה איך אייך איצט צום לעצטען מאָל? נײַן, נײַן, הערט אױס! פֿערצײהט מיר, איך וויל זיך האַלמען אַזוי געלאַסען ווי נור מעגליך. אָבער ווען איך וועל פֿערשפרעכען צו זײַן רוהיג און רײדען פֿון עפעס אַנדערש, נור ניט דער פֿון, קײַנד-מאָל ניט, טאָר איך זיך דאַן אויך ניט אַמאָל זעהן מיט אייך? ווען איך וועל אַלזאָ זײַן גאַנץ רוהיג? עס מעג זיך זײַן אַמאָל ווען אויך אַלע אײ-בעריגע וועלען אייך פֿילײכט ווערן איבערדריסן; אַבי הײַנט זאָל ניט זײַן דאָס סאַמע לעצטע מאָל. איך בעט איצט ניט מעהר, טהוט עס מיר צולײב! איהר שאַקעלט ווידער מיט'ן קאַפּ — מיט אײער רײצענדען קאַפּ, אָבער איהר שאַקעלט מיט איהם. וואָס זשע, איז אַלעס, אַלעס אונמעגליך? . . . ווען איהר ווילט מיר זאָגאַר ניט פֿערצײהען, אָבער פֿונדעסטוועגען קענט איהר דאָך זאָגען יאָ, אױס מיר צו פֿערשאַפֿען אַ שטיקעל פֿרײַד; וואָרים ס'איז דאָך הײַנט אַזוי טרויעריג געוואָרען, זעהר טרויעריג, כאַמש איך האָב הײַנט אין דער פֿריה געוונגען! בלױז אײַן מאָל נאָך! איך בעט אייך אַזוי האַרציג, ווי איך קען נור!"

"יאָ, אָבער איהר דאַרפֿט מיך ניט בעמען, ווען איך קען עס אייך ניט פֿערשפרעכען. אױסערדעם, צו וואָס וואָלט עס געטויגט? געהט

איצט אהיים; מהוט מיר צוליעב! פֿילייכט וועלען מיר זיך נאָך זעהן,
כ'זיים עס ניט, אָבער עס קען דאָך מעגליך זיין. ניין, געהט איצט,
איהר הערט?" האָט זי אונגעדולדיג אויסגערופֿען. „איהר וועט מיר טהאָן
אן אמת'ע טובה דערמיט. ס'קען נאָך אימיצער אָנקומען. . .".
פּויע. — ער האָט קיין אויג ניט אַראָבגענומען פֿון איהר, זיין ברוסט
האָט זיך מורא'דיג געהויבען. דאָן האָט ער זיך געמאַכט קוראָזש און
גענומען אָבשיעד פֿון איהר; ער האָט אַרונטערגעלאָזט די מיץ אויף דער
ערד און פּלוצלינג אָנגעכאַפּט איהר האַנד, וועלכע זי האָט איהם ניט
דערלאָנגט, און זי פֿעסט געדריקט צווישען זיינע ביידע הענד; זי האָט
א געשריי געטהאָן, און ער האָט אָבגעלאָזט איהר האַנד, אונגליקליך,
שרעקליך פֿערצווייפֿעלט דעריבער, וואָס ער האָט איהר וועה געטהאָן.
נאָך אַ פֿאַר טרוט, דאָן האָט זי געמוזט פֿערשווינדען! ער וועט זי שוין
טעהר קיינמאָל ניט זעהן, ניין; אפילו פֿון יוצא וועגען האָט זי ניט געד-
זאָגט יאָ, הגם ער האָט עס געבעטעלט ביי איהר ווי אַ גנאָד. די פֿאַרב-
קומט איהם אין פנים, ער צוכייסט זיך די ליפֿען, און ער וויל אַוועק-
געהן, זיך אויסדרעהען מיט'ן רוקען צו איהר, אַווי שרעקליך ביזו איז
ער. . . ענדליך איז ער פֿאַרט אַ מאָן; ס'איז גוט אַווי, אַלעס איז גוט,
זיי געזונד! . . .

פּלוצלינג האָט זי זיך אוימגעדערעהט און געזאָגט:

„און ביינאַכט דאַרפֿט איהר ניט אַרומגעהן אַרום אונזער הויף, ווירקליך,
דאָס דאַרפֿט איהר ניט טהאָן. דאָס האָט איהר דאָס אַלזאָ שוין עמליכע
נעכט נאָכאַנאַנד צורייצט דעם הונד ביסקען; צוליעב אייך האָט ער דאָס
אַווי שרעקליך געבולען; איין נאַכט איז פּאַפּאָ שוין געווען גרייט אויפֿ-
צושטעהן, איהר טאָרט עס ניט, הערט איהר? איך האָף, אַז איהר ווילט
אינו ביידען ניט אַרײַנבריינגען אין אַן אונגליק.“

כליוז אָט די ווערטער; אָבער ביים קלאַנג פֿון איהר שטימע איז
שיין זיין צאָרן אין גאַנצען געווען פֿערביי, ער האָט געשאַקעלט מיט'ן
קאָפּ.

„אין צו די צרות איז נאָך היינט טיין געבורטס-מאָג!“ האָט ער
געזאָגט. דאָן האָט ער אַוועקגעלייגט איין אָרם פֿאַר'ן געזיכט און גע-
נומען געהן.

זי האָט איהם נאָכגעקוקט, האָט זיך טישב געווען אַ רגע און דאָן
איז זי געלאָפֿען צוריק. זי האָט איהם אָנגעכאַפּט ביים אָרם.
„יאָ, פֿערגיט מיר! ס'איז געווען ניט שעהן פֿון מיר, דאָס צו פֿער-
געסען. געהט זיך ניט צום האַרצען צוליעב מיר; איך קען דאָך גאַרנישט

זיין פֿאַר אייך. אָבער פֿילייכט וועלען מיר זיך נאָך שפעטער זעהן;
גלויבט איהר ניט? יאָ, איצט מוז איך געהן. צום חידערוזעהן!"
זי האָט זיך אומגעקעהרט און איז שנעל אַזעק איהר וועג.

XII

אַ פֿערשלייערטע דאַמע איז אַרויפֿגעקומען פֿון ברעג, וואו זי איז
נור וואָס אַראָב פֿון שיף. זי האָט זיך געלאָזט געהן גלייך צום צענטראַל-
האַטעל.

נאָגעל איז צופֿעליג געשטאַנען ביים פֿענסטער און האָט אַרויסגע-
געקוקט אויף דרויסען; דעם גאַנצען נאָכמיטאָג איז ער אַרומגעגאַנגען
אין צימער אַרויף און אַראָב און האָט זיך נור אַ פֿאַר מאָל אָבגעשטעלט,
כדי צו טרינקען אַ גלאָז וואַסער. זיין געזיכט איז געווען אויסערגעווענה-
ליך רויט, פֿיעבער-רויט, און זיינע אויגען האָבען געברענט. איצט האָט
ער שמונדע אויף שמונדע געטראַכט בלויז וועגען איין און דערוועלבער
זאָך: וועגען זיין לעצטער בעגעגעניש מיט דאַגני קיעלאַנד.

אַ רגע האָט ער זיך געוואָלט איינריידען, אַז ער קען אַזעקפֿאַהרען
און פֿערגעסען אין אלצדינג; ער האָט געעפֿענט דעם טשעמאָדאָן, האָט
אַרויסגענומען פֿון דאָרט פּאַפּירען, אַ פֿאַר מעשענע אינסטרומענטען, אַ
פֿלייס, עטליכע בלעטער נאָמען, קליידער, צווישען זיי אַ נייעס, געלען
אַנצונ, וועלכער איז געווען פּונקט אַזוי ווי דער, וואָס ער האָט געטראָגען,
און פֿערשידענע אַנדערע זאַכען, וועלכע ער האָט פֿונאַנדערגעוואָרפֿען
אויף דער פּאַדלאָגע. יאָ, ער האָט געוואָלט אָבפֿאַהרען, ער האָט מעהר
ניט געהאַט וואָס צו טהאָן דאָ אין שטאָדט; די פֿאַהנען האָבען שוין מעהר
ניט געפֿלאַטערט אין איהר, און וויסט איז געווען אין איהרע גאַסען;
וואָס זשע האָט ער דאָ נאָך געהאַט וואָס צו טהאָן? און אַהויז דעם, אויף
וועלכע שוואַרץ יאָהר האָט ער איבערהויפט געדאַרפֿט אַריינשטעקען זיין
נאָז אַהער? ניט קיין שטאָדט, נאָר אַ העק, אַ פֿערוואָרפֿענער ווינקעל איז
עס, מיט נידעריגע, לאַנג-אוייעריגע מענשען.

אָבער ער האָט גאַנץ גוט געוואוסט, אַז עס וועט ניט קומען צום
אָבפֿאַהרען פֿון דאַנען, אַז דאָס וויל ער בלויז זיך אליין אָבנאַרען, ווייטער
נאָרנישט. אַן אומעטיגער, אַ דערשלאָגענער האָט ער צוריק איינגעפּאַקט
אַלע זיינע זאַכען און אַזעקגעשטעלט די טשעמאָדאַנעס אויף זייער פּלאַץ.
דאַן האָט ער גענומען אַרומגעהען צווישען טהיר און פֿענסטער אַרויף

אין אראָב, ארויף און אראָב מיט האַסטיגע טרויט, פֿערזונקען אין שווערע, טרויעריגע געדאַנקען, בעת ווען דער זייגער אונטען אין הויז האָט אויס-געשלאָגען איין שעה נאָך דער אנדערער. ענדליך האָט ער געשלאָגען זעקס . . .

אז ער איז געבליבען שטעהן ביים פֿענסטער און זיין בליק איז גע-פֿאלען אויף דער פֿערשלייערמער דאַמע, וועלכע איז גראָד אַרויפֿגעגאַנגען אויף די טרעפֿ פֿון האַטעל, האָט זיך זיין געזיכט אין גאַנצען פֿערענדערט, און ער האָט זיך אַ פֿאַר מאָל אָנגעכאַט פֿאַר'ן קאַפּ. נו, פֿאַרוואָס דען ניט? זי האָט פֿונקט אזוי פֿיעל רעכט צו בעזוכען דעם אָרט, ווי ער! אָבער דאָס געהט דאָך איהם ניט אָן, ער האָט אנדערע זאַכען, איבער וועלכע צו דינקען; און אחוץ דעם זיינען ער און זי געווען קוויט איינס מיט'ן אנדערן.

ער האָט זיך גלייך געמאַכט קוראזש, זיך געצוואונגען צו זיין רוהיג אין אויפֿגעהויבען אַ צייטיג פֿון דער ערד, אַריינגעקוקט דאָ און דאָרט, אזוי ווי ער וואָלט געלויבעט. ס'איז קוים אַריבער אַ מינוט, ווי סאַראַ האָט אַיפֿגעפֿענט די טהיר און איהם דערלאנגט אַ קאַרטע, אויף וועלכער ס'איז געשטאַנען אויפֿגעשריבען מיט בליי-פֿעדער דאָס וואָרט „קאַמאַ". גור „קאַמאַ". ער איז אויפֿגעשטאַנען און אַרונטערגעגאַנגען.

די דאַמע איז געשטאַנען אין קאָרידאָר און האָט גערעדט מיט דעם בעל הבית פֿון האַטעל; זי האָט אַרונטערגעלאָזט דעם שלייער. נאָעל האָט זיך פֿאַר איהר פֿערנייגט.

„גוטען טאָג, סימאָנסען!" האָט זי געזאָגט מיט אַ הויכער, ריהרענ-דער שטימע; סימאָנסען האָט זי געזאָגט.

ער האָט אַ צימער געטהאָן, האָט זיך אָבער גלייך געשטאַרקט און זיך ווענדענדיג צו סאַראַ, האָט ער געפֿרעגט;
„וואוהין קענען מיר אַריינגעהן אַ ווילע?"

זי האָט זיי אָנגעוויזען אַ צימער לעבען דעם עסס-זאַל, וואוהין זיי זיינען אַריין. אזוי גיך ווי די טהיר האָט זיך הינטער זיי צוגעמאַכט, איז די דאַמע אָהן כחות אַריינגעפֿאלען אין אַ שטוהל. זי איז געווען מורא'דיג אויפֿגערענט.

זייער געשפרעך איז געווען אָבגעריסען און דונקעל, מיט האַלבע ווערטער, וואָס נור זיי אליין האָבען פֿערשטאַנען דעם זינן דערפֿון, מיט פֿיכטע אָנצוהערענישען אויף דער פֿערנאַנגענהיים. זיי האָבען זיך שוין פֿריהער געהאַט בעגעגענט און זיינען געווען בעקאַנט. די צוזאַמענטרעפֿונג

האָט נים געדויערט קיין שמונדע צייט. די דאָמע האָט גערעדט מעהר דעניש ווי נאָרוועגיש.

„פֿערציה, וואָס איך רופֿ דיר נאָך סימאָנסען,“ האָט זי געזאָגט.

„דער אלטער, ליעבער נאָמען! ווי אלט און ליעב! יעדעס מאָל, ווען איך רייד איהם אויס, זעה איך דיר פֿאַר מיר, אַ לעבעדיגען.“

„ווען זייט איהר אָנגעקומען?“ האָט נאָגעל געפֿרעגט.

„נור וואָס, מיט אַ וויילע צוריק; כ'בין געקומען מיט'ן שיף. . .“

יאַ — און איך פֿאָהר גלייך צוריק.“

„שוין גלייך?“

„הערט איהר,“ האָט זי געזאָגט, „איהר פֿרעהט זיך, וואָס איך פֿאָהר

שוין גלייך צוריק; איהר מיינט, איך זעה דאָס נים? . . . נא, וואָס זאָל

איך אייגענטליך טהאָן פֿאַר מיין ברוסט? זאָגט מיר, איך בעט אייך.

טהוט אַ טאָפֿ דאָ, ניין, העכער אַרויף! וואָס דיינקט איהר דעריבער?

איך גלויב, אַז עס איז אַביסעל ערגער; אַז עס איז זינט דאָן ערגער

געוואָרען; נים וואָהר? נא, ס'איז דאָך אַלזאיינס. . . זעה איך אויס

נים ווי געהעריג איז? זאָגט מיר נור. ווי ליגען מיינע האָר? פֿילייכט

בין איך גאָר שמוציג, וואָרים איך בין דאָך געפֿאָהרען פֿיער און צוואַנציג

שמונדען נאָכאָנאַנד. . . איהר האָט זיך נים געענדערט, איהר זייט

פונקט אזוי קאלט, פונקט אזוי קאלט. . . איהר האָט אפשר אַ קעמעל

ביי זיך?“

„ניין. . . וואָס האָט אייך אייגענטליך בעוואויגען צו קומען אַהער?

וואָס איז דאָס, וואָס איהר. . .“

„דאָסזעלבע פֿרעג איך אייך, פונקט דאָסזעלבע: ווי פֿאלט אייך איין

צו פֿערקריבען אין אַזאַ מין אָרט? אָבער האָט איהר געגלויבט, אַז איך

וועל אייך נים געפֿינען? . . . הער אַקאָרשט, דאָ ביסט דו אַן אַגראָנאָם,

נים וואָהר? האַהאָהאָ! כ'האַב געטראָפֿען אַ פֿאַר מענשען אונטען ביים

האַפֿען, וועלכע האָבען מיר געזאָגט, אַז דו ביסט אַן אַגראָנאָם און האָסט

אַביסעל געאַרבייט אין אַ גאָרטען ביי אַ געוויסער פֿרוי סטענערסען;

קראַנקע וויינפֿערל-בוימלאַך, מיט וועלכע דו האָסט זיך בעשעפֿטיגט;

צוויי טעג נאָכאָנאַנד, הייסט עס, ביסט דו דאָרט געשטאַנען מיט פֿער-

קאַטשעטע אַרבעל און געאַרבייט. אַזאַ איינפֿאַל! . . . מיינע הענד

זיינען אייז-קאַלט: דאָס זיינען זיי אימער, ווען איך בין אויפֿגערעגט,

און איצט בין איך אויפֿגערעגט; דו האָסט אויך נים קיין מיטלייד מיט

מיר, כאָטש איך רופֿ דיר סימאָנסען, ווי אין די אלטע צייטען, און בין

פֿרעהליך און גליקליך. היינט אין דערפֿריה נאָך, בשעת איך בין געלעגען

אין דער קאיומע, האָב איך זיך געטראַכט: „ווי וועט ער פֿאַרמ ווין צו מיר; צי וועט ער מיר ווייניגסטענס זאָגען דו און ביך אַ פּאַק טהאָן אונטער דער מאַרדע, ווי ווין שטייגער איז געווען?“ און איך בין כמעט איבערצייגט געווען, אז איהר וועט עס טהאָן, אָבער איך האָב אַ טעות געהאַט. מערקט אייך גוט: איך בעט אייך ניט, עס איצט צו טהאָן; ס'איז צו שפעט. . . זאָגט מיר נור, פֿאַרוואָס האַלט איהר אין איין פּינטלען מיט די אויגען? ווייל איהר דיינקט וועגען אַ גאַנץ אַנדער זאַך, בשעת איך רייך?“

ער האָט נור געענטפֿערט:

„איך בין היינט ווירקליך אַביסעל ניט מיט אַלעמען, קאַמא. קענט איהר מיר ניט גלייך זאָגען, נאָך וואָס איהר זייט געקומען צו מיר? איהר וועט מיר טהאָן אַ גרויסע טובה.“

„נאָך וואָס איך בין געקומען צו אייך?“ האָט זי אויסגערופֿען. „גאָט, ווי מורא'דיג איהר קענט עס איינעם בעליידיגען! איהר האָט אפשר מורא, אז איך קען נאָך בעמען געלד ביי אייך; אז איך בין בלויז געקומען אייך אויספֿלינדערן? זייט זיך נור מודה, אויב איהר האָט ווירקליך אַועלכע שוואַרצע געפֿיהלען ביי אייך אין האַרצען. . . אָבער נאָך וואָס בין איך פֿאַרט געקומען צו אייך? יאָ, טרעפֿט אַקאַרשט! וואָס זשע, איהר ווייסט גאָר ניט, וואָס פֿאַר אַ דאַטום און וואָס פֿאַר אַ טאָג מיר האָבען היינט? פֿילייכט האָט איהר זיך גאָר פֿערגעסען אָן אייער אייגענעם געבורטס-טאָג?“

און שלוכצענדיג האָט זי זיך אַ וואָרף געטהאָן פֿאַר איהם אויף די קניע און אָנגעכאַפט זיינע ביידע הענד, אום זיי צוזופֿרעסען צו איהר געזיכט און זיי צודריקען צו איהר ברוסט.

ער איז גלייך זעהר שמאַרק געדיהרט געוואָרען פֿון אָט דער פֿייער-דיגער צערטליכקייט, אויף וועלכער ער האָט זיך איצט ניט געזיכט; ער האָט זי אויפֿגעהויבען צו זיך און זי גענומען אויף'ן שוים.

„איך האָב זיך אָן דוין געבורטס-טאָג ניט פֿערגעסען.“ האָט זי גע-זאָגט, „איך וועל איהם שטענדיג געדיינקען. דו ווייסט גאָר ניט, ווי איך ליב ביינאכט און וויין נאָך דיר, ווען איך קען ניט איינשלאָפֿען פֿאַר לייטער געדאַנקען. . . דו לייעבער יונג! דו האָסט נאָך אַלין דאָס ועלכע דייטע טייל! אויף'ן שיף האָב איך געדיינקט וועגען אַזוי פֿיעל זאַכען; כ'האָב געטראַכט ביי זיך, ווער ווייס, צי איז נאָך ווין טייל אַלין אַזוי רייס ווי געווען? . . . ווי די אויגען דיינע פֿלאַקערן דאָס אַרום! וואָס זשע, דו ווערסט שוין ווידער אונגעדולדיג? אַזוי ביסט דו געבליבען

דערזעלבער, נאָר דייןע אויגען פֿלאַקערן ווירקליך, גלייך די וואָלסט געטראַכט, ווי אַם שנעלסטען פֿטור צו ווערן פֿון מיר. לאָז מיך ליעבערשט זיצען לעבען דיר אויף'ן שטוהל, דאָס וועט דיר געוויס זיין אַנגענעהמער, ניט אמת? כ'האַב אַזויפֿיעל, אַזויפֿיעל צו ריידען מיט דיר, און איך מוז זיך צואיילען, וואָרים דאָס שיף געהט כּאַלד אָב; און אין מיטען דערינען צומישסט די מיך גאָר מיט דייןע גלייכגילטיגע מיענעס. וואָס זאָל איך פֿאַרמ זאָגען, אום די וואָלסט מיך אויסהערען מיט אויפֿמערקזאַמקייט? אין גרונד גענומען, הויבסט די גאָר ניט אָן צו זיין דאַנקבאַר דערפֿאַר, וואָס איך האָב זיך דערמאַנט אָן דעם היינטיגען טאַג און בין געקומען צו פֿאַהרען אַהער. . . . האָסט די עפעס געקריגען אַסך בלוזען? יאָ, געוויס. מאַדאַס סטענערסען האָט דיך אַודאי אויך אין זינען געהאַט? זאָג מיר אַקאָרשט, ווי זעהט זי אויס, אָט די מאַדאַס סטענערסען, פֿאַר וועלכער די שפּיעלסט דעם אַגראַנאַס? האַהאַהאַ, ניין, אונפֿערגלייכ-ליך! . . . איך וואָלט דיר אויך מיטגעבראַכט אַ פֿאַר בלוזען, ווען איך וואָלט געהאַט דאָס געלד דערצו; אָבער גראַד איצט בין איך צו אַרעם. . . גאָט אין הימעל, אָבער הער מיך דאָך ווייניגסטענס אויס אָט די פֿאַר אַרעמע מינוטען; ווילסט די ניט? ווי אַלעס איז איצט פֿערענדערט! געדיינקסט די נאָך, אָבער דאָס געדיינקסט די נאַטירליך ניט, און ס'איז ניט נייטיג, דיך צו דערמאַנען אָן דעם; נאָר איינמאַל האָסט די מיך שוין פֿון גאַנץ ווייט דערקענט, בלוזי אָן דער פֿעדער פֿון מיין הוט, און ביסט מיר אַנטקעגען געלאָפֿען, ווען די האָסט זי דערקענט. די ווייסט זעהר גוט, אַז דאָס איז אַזוי געווען, ניט? ס'האַט געטראָפֿען אַמאָל אויף דער פֿעסטונגס-וואַנד. די שאַקעלסט מיט'ן קאַפּ; די געדיינקסט עס אַלזאָ? נו, זעהסט די, בין איך ניט געווען גערעכט? אָבער אַזונד ווייס איך שוין ניט, נאָך וואָס איך האָב דערמאַנט אָט די געשיכטע מיט דער פֿעדער פֿון הוט; מיין גאָט, כ'האַב זיך גאָר פֿערגעסען, צו וואָס איך האָב עס אייגענמליך געוואָלט בענוצען געגען דיר, כּאַמט עס איז געווען אַ גוטער אַרגומענט. . . . וואָס איז? פֿאַרוואָס שפּרינגסט די אויף?" ער איז אויפֿגעשטאַנען, איז שטילערהייט, אויף די שפּיץ פֿינגער דורכגעגאַנגען דעם צימער און האָט מיט אימפעט אויפֿגעריסען די טהיר. "אין עסס-וואַל האַלט מען אין איין קלינגען נאָך איך, סאַראַ," האָט ער אַרויסגערעדט דורך דער טהיר.

און אַז ער איז צוריקגעקומען און האָט זיך ווידער אַנידערגעזעצט, האָט ער געשאַקעלט מיט'ן קאַפּ צו קאַמאָן און געשעפּטשעט:

"כ'האַב געפֿיהלט, אַז זי איז געשטאַנען און האָט זיך צוגעהערט."

קאמא איז געוואָרען אונגעדולדיג.

„און אזוי האָט זיך צוגעהערט!“ האָט זי געזאָגט. „ניין, פֿאַרוואָס
ווייט איהר גראָד איצט פֿערנומען מיט טויענד אַנדערע זאַכען? אָט וויך
איך שוין דאָ אַ פֿערטעל שטונדע, און איהר האָט מיך זאָגאַר נישט גע-
בעטען, איך זאָל אַרויפֿשאַרען דעם שליוער. ניין, אונטערשטעהן זאָלט
איהר זיך נור, מיך דאָס איצט צו בעטען! איהר בערעכענט גאָר נישט,
ווי שרעקליך עס איז צו האָבען אַ ווינטערדיגען שליוער איבער'ן געזיכט,
ביי אָס דער היץ. נאָ, דאָס איז דער פֿערדיגענטער לויף; נאָך וואָס בין
איך ווירקליך געקומען אַהער? איך האָב דאָך גאַנץ גוט געהערט, ווי
איהר האָט געבעטען ביי דעם דיענסטמיידעל ערלויבעניש, נור אויף אַ
וויילע אַרײַנצוגעהן אַהער. בלויז איין רגע! האָט איהר געזאָגט. דאָס
האָט איינפֿאַך געהייסען, אז איהר האָט געוואָלט זעהן פֿאַרטיג צו ווירן
מיט מיר אין אַ מינוט אָדער צוויי. יאָ, יאָ, כ'מאַך איך נישט קיין פֿאַר-
וואַרף, איך בין בלויז אזוי שרעקליך געקרינקט דערפֿון. זאָל מיר גאָט
אזוי העלפֿען! . . . און פֿאַרוואָס קען איך זיך קיינסמאָל נישט אָבלאָוען?
כ'ווייס, אז די ביסט וואַהנזיג, אז דיינע אויגען זיינען איינפֿאַך פֿערהיקט;
יאָ, ווייסט דו, דאָס האָב איך געהערט, און איך גלויב עס גערן; אָבער
איך קען זיך פֿונדעסמוועגען פֿאַרט נישט אָבטשעפען פֿון דיר. דאָקטאָר
ניסען האָט געזאָגט, אז דו ביסט וואַהנזיג, און, ווייס גאָט, דו מוזט
שוין וויין זעהן שטאַרק פֿערהיקט, אז דו האָסט זיך געקענט אוועקזעצן
אויף אזא אָרט ווי דעם דאָזיגען און זיך רופֿען אַגראַנאָס. כ'האָב נאָך
קיינסמאָל אזוי וואָס נישט געהערט! און דו געהסט נאָך אַלץ אַרום מיט'ן
אייזערנעם רינג אויף'ן פֿינגער און טראַגסט נאָך אימער אָט דעם שרייענ-
דיג געלען אַנזונג, וואָס קיין מענש אויסער דיר וואָלט נישט אַרויפֿגענימען
אויף'ן קערפֿער . . .“

„האָט דאָקטאָר ניסען געזאָגט, אז איך בין פֿערהיקט?“

„יאָ, דאָקטאָר ניסען האָט עס אויסדריקליך געזאָגט! דו ווילסט

וויסען, וועמען ער האָט עס געזאָגט?“

פּויע. אַ וויילע איז ער געשטאַנען מיט אַן אַראָבעלאָזטען קאַפּ,
פֿערוואַנקען אין געדאַנקען. דאָן האָט ער ווידער אויפֿגעהויבען די אויגען
און געפֿרעגט:

„זאָגט מיר אויפֿריכטיג, קאמא, וואָלט איך נישט געקענט העל-

פען מיט אביסעל געלד? איהר ווייסט, אז איך קען עס.“

„קיינסמאָל נישט!“ האָט זי אויסגעשריען. „קיינסמאָל נישט, איהר הערט

אום גאָטעס ווילען, ווי קענט איהר מיר שלידערן איין בעלידיגונג נאָך
דער אנדערער אין פנים אריין?"
פויזע.

"איך ווייס ניט," האָט ער זיך אָנגערופֿען, "פֿאַרוואָס מיר וויען דאָ
און מאַכען זיך איינער דעם אנדערן שווער דאָס האַרץ. . ."
אָבער אַצונד האָט זי איהם וויינענדיג איבערגעשלאָגען די רייד און
האָט שוין מעהר ניט בעטראַכט, וואָס זי האָט געוואָגט:

"ווער מאַכט עס דעם אנדערן שווער דאָס האַרץ? איך אפשר?
ווי דו האָסט זיך דאָס אזוי דורך און דורך געענדערט אין די פֿאַר מאַ-
נאַמען! איך קום אַהער, אום. . . איך ערוואַרט גאָר ניט, אַז מיינע
געפֿיהלען זאָלען אָבערענטפֿערט ווערן. דו ווייסט, איך בין ניט פֿון דעם
סאָרט, איך זאָל עס אויסבעטלען ביי דיר; אָבער איך האָב געהאַפֿט, אַז
דו וועסט מיך בעהאַנדלען מיט אַביסעל איינזעהעניש. . . גאָט אין
הימעל, ווי שרעקליך טרויעריג מיינ לעבען איז! איך וואָלט דיך געדאַרפֿט
אויסרייסען פֿון מיינ האַרץ, אָבער איך קען עס פֿאַרט ניט, איך געה דיר
נאָך און לייג זיך פֿאַר דינע פֿיס. — קענסט דו זיך דערמאָנען, איינמאָל
שפּאַצירענדיג אויף דראַמענסוועיען, ווען דו האָסט דערלאַנגט אַ הונד אַ
זעץ איבער'ן קאַפּ, וויל ער האָט אַ שפּרונג געטהאָן אין דער הויך לעבען
מיר? יאָ, ס'איז געווען מיינ שולד, איך האָב אַ געשריי געטהאָן, וויל
איך האָב געמיינט, ער וויל מיך בייסען; נו, אָבער ניט דאָס האָט ער
געוואָלט, ער האָט זיך בלווי געוואָלט שפּיעלען, און אַז דו האָסט איהם
געשלאָגען, האָט ער זיך פֿאַר אונז אנדערגעלייגט אויף'ן בויד, אָנשטאַט
צו אַנטלויפֿען. דעכאַלט האָסט דו געוויינט איבער דעם הונד און האָסט
איהם געגלעט, די האָסט שטילערהייט געוויינט, כ'האָב עס גאַנץ גוט
געזעהן; אָבער איצט וויינסט דו ניט, כאַטש. . . אָבער דאָס איז, פֿער-
שטעהט זיך, ניט קיין פֿערגלייך; וואָס זשע, דו דיינקסט אפשר, אַז איך
האָב זיך פֿערגליכען מיט אַ הונד? אַ קשיא אויף אַ מעשה; איין גאָט
אין הימעל קען וויסען, וואָס דיר קען אַלעס איינפֿאַלען; ווען דו מאַכסט
אַה, יאָ, דו האָסט געשמיכעלט! דו לאַכסט מיך אויס פֿאַר מיר אין די
אויגען! לאַמיר דיר עס אַרויסוואַגען גאַנץ אָפֿען. . . ניין, ניין, ניין, פֿער-
צייה מיר, כ'בעט דיך; איצט בין איך שוין ווידער אזוי פֿערצווייפֿעלט.
דו זעהסט דאָ פֿאַר דיר אַ געבראַכענע, איך בין אין גאַנצען געבראַכען,
דערשלאָגען, גיב מיר די האַנד! און פֿערגיב מיר איצט! איך האָב דיך
ניט געדאַרפֿט בעלידיגען; אָבער איך פֿיהל די גאַנצע צייט, אַז דו קענסט

ניט פֿערגעסען דעם קליינעם פֿעהלער פֿון דעמאָלט. ס'איז דאָך בלויז געווען אַ קליינער פֿעהלער פֿון מיר, ווען דו בערעכענסט עס גוט. ס'איז געווען שלעכט פֿון מיין ווייט, וואָס איך בין יענעם אָבענד ניט אַרונטער-געקומען צו דיר; דו האָסט מיר געגעבען סיגנאַלען נאָך סיגנאַלען, און איך בין ניט אַרונטערגעגאַנגען; איך בעדויער עס, ביי גאָט, איך בעדויער עס שטאַרק! אָבער ער איז ניט געווען ביי מיר, ווי דו האָסט געגלויבט; ער איז פֿריהער טאַקע געווען ביי מיר, אָבער דעמאָלט איז ער שוין ניט געווען, ער איז שוין געווען אַוועקגעגאַנגען. איך בין זיך דאָך מודה דערויף אין כּעס פֿערצייהונג; ווייטער קען איך גאָרנישט טהאָן. אָבער איך וואָלט איהם געדאַרפֿט אַרויסטרייבען, יאָ, אַרויסטרייבען, דאָס גיב איך צו; איך גיב גערן אַלעס צו, און איך וואָלט ניט . . . ניין, איך בעגרייף ניט . . . איך בעגרייף שוין גאָרנישט מעהר . . .".

פּיווע. אין דער שטילקייט האָט מען בלויז געהערט קאַמאַ'ס שלוכ-צען אין דעם קלאַנג פֿון די מעסער און גאַפּלען אין עסס-זאַל. זי האָט געהאַלטען אין איין וויינען און האָט זיך אונטער'ן שלייער געווישט די אויגען מיט איהר טאַשענטיבעל.

"שטעל זיך פֿאַר, ער איז אַזוי ווי אַ קינד און קען זיך גאָרנישט העלפֿען," האָט זי ווייטער געזאָגט. "צייטענווייז גיט ער אַ זעץ אָן מיט און וויל מיך שיקען צום טייוועל, יאָ, ער שעלט מיך, ער זאָגט, אַז איך האָב איהם רואינירט, און איז מעהר ווי גראָב; אָבער גלייך נאַכדעם איז ער ווידער אַזוי אונגליקליך און קען צום מאָל ניט פּועל'ן ביי זיך, מיך אַוועקצולאָזען, וואָס זשע זאָל איך טהאָן, אַז איך זעה, ווי שוואַך ער איז? איך לייג אָב די ריזע פֿון טאַג צו טאַג, כאָטש ס'געהט מיר ניט צו גוט . . . אָבער בעדויערט מיך ניט; אונטערשמעהען זאָלט איהר זיך מיר צו ווייזען אייער אונפֿערשעהמטעס מיטלייד! ער איז יעדענפֿאַלס בעסער איידער די טייסטע און האָט מיר מעהר פֿערגניגען פֿערשאַפֿט ווי וואָס פֿאַר עס איז אַנדערער, טעהר ווי איהר. איך ליעב איהם דאָך; יאָ, איהר מענט עס וויסען; כ'בין ניט געקומען אַהער, אום איהם צו פֿערליימדען. אַז איך וועל קומען אַהיים און זיך זעהן מיט איהם, וועל איך פֿאַר איהם פֿאַלען אויף די קניע און בעטען פֿערצייהונג פֿאַר דאָס, וואָס איך האָב געזאָגט. יאָ, דאָס וועל איך געוויס טהאָן."

נאַעל האָט געזאָגט:

"ליעבע קאַמאַ, ווייט דאָך איצט אַכיסעל פֿערגנינפֿטיג! לאַמיך איך העלפֿען, איהר הערט! איך גלויב, איהר דאַרפֿט עס ניימיג האָבען, ווילט

איהר ניט? ס'איז ניט שעהן פֿון אייך, זיך אָבצוואַנגען דערפֿון, דאַן ווען
איך קען דאָך דאָס איצט אַזוי לייבט און וואָלט עס אַזוי גערן טהאָן!
דאָס זאָגענדיג האָט ער אַרויסגענומען די געלד-מאַש.
ווי אַ ווילדע האָט זי אַ געשריי געטהאָן:

„איך האָב דאָך געזאָגט ניין! הערט איהר דען ניט, מענש!
„וואָס זשע ווילט איהר פֿאַרט?“ האָט ער געפֿרעגט מיט אַ מיטעל
פֿון צוטומעלטקייט.

אַצונד האָט זי זיך אַנידערגעזעצט און אויפֿגעהערט צו וויינען. ס'האָט
אויסגעזעהן, אַז זי האָט חרטה אויף איהרע שטריינגע רייד.

„הערט אויס, סימאָנסען . . . ערלויבט מיר אייך נאָך אַמאָל צו
רופֿען סימאָנסען . . . און אויב איהר וועט ניט ווערן ביין, וואָלט איך
געוואָלט עפעס זאָגען. ווי זעהט עס אויס, וואָס איהר האָט זיך אָבגע-
שמעלט אין אַזאַ מין אַרט, און נאָך וואָס טהוט איהר עס פֿאַרט?
דאַרף מען זיך דען וואונדערן, וואָס מען זאָגט אויף אייך, אַז איהר זייט
פֿערריקט? איך ווייס ניט צום מאָל, ווי די שטאָרט הייסט, איך מוז זיך
ערשט דערמאָנען, אַזוי קליין איז זי, און דאָ געהט איהר אַרום און שפיעלט
קאָמעדיע און בריינגט אַרײַן די איינוואוינער אין ערשטוינונג מיט אייערע
מאָדנע איינפֿלעען! וואָס זשע, איהר האָט שוין ווירקליך קיין בעסערס
ניט געפֿונען וואָס צו טהאָן? . . . נו, דאָס געהט דאָך מיך גאַרנישט
אַן, כּוֹזאָג עס אייך בלוז אַזוי אויס אַלטער . . . נאָ, וואָס דיינקט איהר
בעסער, דאַרף איך טהאָן צו מיין ברוסט? איצט פֿיהל איך, אַז אַט, אַט
ווערט זי צושפֿרונגען! גלויבט איהר ניט, אַז איך וואָלט זיך געדאַרפֿט
נאָך אַמאָל זעהן מיט'ן דאָקטאָר? אָבער אום גאַטעס ווילען, ווי קען
איך זיך זעהן מיט'ן דאָקטאָר, אַז איך האָב ניט קיין איינציגע ערע אין
מאַש?“

„אָבער איהר הערט דאָך, אַז איך וויל עס אייך אַזוי הערצליך גערן
אויסבאַרגען; איהר קענט עס מיר דאָך אַמאָל אָבגעבען!“

„נאָ, ס'איז דאָך אַלצאיינס, צי איך וועל געהן צום דאָקטאָר אָדער
ניט,“ האָט זי ווייטער גערעדט ווי אַן איינגע'עקשן'ט קינד. „ווער וועט
דען נאָך מיר טרויערן, אַז איך וועל שטאַרבען?“ — אָבער פֿלוצלינג
האַט זי זיך אַ קעהר געטהאָן, זיך געמאַכט אַזוי ווי זי וואָלט זיך מיט
געזיגן און געזאָגט: „אַז איך בערעכען ריכטיג, זעה איך ניט איין, פֿאַר-
וואָס איך זאָל ניט אָננעהמען אייער געלד? פֿאַרוואָס איצט ניט פֿונקט
אַזוי גוט ווי פֿריהער? איך בין דאָך ניט אַזוי שטאַרק רייד, אַז איך זאָל
צוליעב דעם . . . יאָ, אָבער איהר האָט יערעס מאָל גראָד אָבגעוואַרט

דעם מאַמענט, ווען איך בין געווען אזוי אויפגערעגט, און דאָן האָט איהר
עס מיר אָנגעבאָטען, וויסענדיג פֿאַראַויס, אז איך וועל עס ניט אָננעמען.
יא, יא, דאָס האָט איהר געטהאָן! איהר האָט עס גענוי בערעכענט, כדי
צו שפּאַרען אייער געלד, כאַמט איהר האָט איצט אזויפֿיעל; וואָס זשע,
איהר מיינט, איך האָב עס ניט בעמערקט? און זאָגאַר איצט, ווען איהר
כאָט עס מיר נאָך אַמאַל אָן, סהוט איהר עס, כדי מיך צו ערנידעריגען,
און איהר פֿרעהט זיך, וואָס איך בין ענדליך געצוואונגען עס אָנצונעה-
מען. אָבער דאָס וועט אייך גאַרנישט העלפֿען, איך נעהם עס פֿונדעסט-
וועגען פֿאַרט אָן אין בין דיר דאַנקבאַר דערפֿאַר; וואָלט נאָט געגעבען,
איך זאָל ניט דאַרפֿען אָנקומען צו דיר! אָבער וויסען זאָלט איהר, אז ניט
צוליב דעם בין איך היינט אַהערגעקומען, ניט צוליב'ן געלד, צו איהר
גלויבט מיר צו ניט. איך קען זיך ניט פֿאַרשטעלען, איהר זאָלט זיין
אזוי געמיין, דאָס צו דיינקען. . . אָבער וויפֿיעל קענסט דו מיר געבען,
סימאָנסען? נאָט אין הימעל, דו דאַרפֿסט ניט דיינקען קיין שלעכטס
וועגען מיר, כ'בעט דיך; און דו מוזט מיר גלויבען, אז איך בין אויפֿ-
ריכטיג. . .

„וויפֿיעל דאַרפֿט איהר?“

„יא, וויפֿיעל איך דאַרף! . . . נאָט, דאָס שיף וועט דאָך ניט אוועק-
געהן, ווי מיינסט דו? איך דאַרף פֿילייכט פֿיעל, אָבער. . . פֿילייכט
עסליכע הונדערט קראַנען, אָבער. . .“

„אלוז גוט. אָבער הערט אויס, איהר דאַרפֿט זיך ניט פֿיהלען ער-
נידעריגט, וואָס איהר נעהט אָן אַט דאָס געלד; ווען איהר זאָלט וועלען,
וואָלט איהר זיך עס געקענט פֿערדיענען. איהר וואָלט מיר געקענט טהאָן
א זעהר גרויסע טובה, אויב איך מעג עס ביי אייך בעטען. . .“

„אויב דו מענסט עס ביי מיר בעטען!“ האָט זי אויסגערופֿען אויסער
זיך פֿאַר פֿרייד איבער דעם דאָזיגען אויסוועג. „נאָט, ווי דו קענסט דאָס
אביסעל ריידען! וויס פֿאַר אַ טובה? וואָס פֿאַר אַ טובה, סימאָנסען!
איך בין גרייט צו אַלצדינג! אַה, דו ליעבער יונג!“

„איהר האָט נאָך דרוי פֿערמעל זעה צייט, ביז דאָס שיף וועט אָב-
געהן. . .“

„יא, און וואָס זאָל איך טהאָן?“

„איהר זאָלט זיך זעהן מיט אַ דאַמע און עפעס אויספֿיהרען פֿאַר
מיר.“

„א דאַמע?“

„זו וואוינט אונטען ביים ברעג אין אַ קלוינעם, איין-שטאָקיען הויז.“

קיין פֿאַרהאַנגען זיינען ניטאָ, נאָר אין די פענסטער שמעהען עטליכע
ווייסע בלומען. די דאַמע הייסט מאַרטאַה גודע, פֿרײליין גודע.
"אַבער איז דאָס די . . . איז עס ניט אַקאַרשט יענע מאַדאַם סטע-

נערסען?"

"איהר זייט אויף אַ פֿאַלשען שליאָד; פֿרײליין גודע איז געוויס אַרום
פֿערציג יאָהר אַלט. אָבער זי האָט אַ שטוהל, אַן אַלטען לעהן-שטוהל,
וועלכען איך האָב בעשלאָסען צו קריגען אַלס מיין אייגענטהום, און דערצו
מוזט איהר מיר בעהילפֿיג זיין . . . לייגט אַקאַרשט אַרײַן אייער געלד,
און דערווייל וועל איך אייך אַלעס ערקלעהרען."

ס'האָט אָנגעהויבען ווערן פֿינסטערלאַך, די געסט פֿון האָטעל האָבען
שוין מיט אַ גרויסען גערודער פֿערלאָזען דעם עסס-זאַל, און נאָגעל איז
נאָך געזעסען און האָט גאַנץ גענוי ערקלעהרט אַלצדינג, וואָס האָט געהאַט
אַ שייכות מיט'ן אַלטען לעהן-שטוהל. מען מוז אָנגעהן גאַנץ פֿאַרויכטיג,
מיט גרויסע קונצען וועט מען דאָ גאַרנישט מאַכען. קאַמאָ איז וואָס
ווייטער אַלץ אונגעדולדיגער געוואָרען, זי האָט שוין געוואָלט געהן; אָט
די פֿערדעכטיגע שליחות האָט איהר אַרײַנגעבראַכט אין התפעלות, זי
האָט געלאַכט הויך אויף'ן קול און געפֿרעגט, צי זי זאָל זיך ניט אַביסעל
פֿערשטעלען, ווייניגסטענס אָנטהאַן אַ פֿאַר ברילען. צי האָט ער ניט אַמאָל
געהאַט אַ רויטען הוט, אויב זי האָט קיין טעות ניט? דעם וואָלט זי זיך
דאָך געקענט אָנטהאַן.

"ניין, ניין, אָהן קונצען. איהר דאַרפֿט גאַנץ איינפֿאַך באַטען געלד
אויף דעם שטוהל, שטייגען, אַרויפֿטרייבען דעם פֿרייז אין דער הויך,
איהר קענט געהן ביז אויף צוויי הונדערט און צוואַנציג קראָנען. און
איהר מעגט זיכער זיין, אַז איהר וועט ניט בלייבען היינגען, איהר וועט
איהם ניט קריגען."

"גאָט, וואָס פֿאַר אַ מאַסע געלד! פֿאַרוואָס זאָל איך איהם ניט
קריגען פֿאַר צוויי הונדערט און צוואַנציג קראָנען?"
"ווייל איך האָב איהם מיר שוין אויסגעדרונגען."

"אַבער ווי וועט אַשטייגער זיין, אַז זי וועט מיך האַלטען ביים
וואָרט?"

"זי וועט אייך ניט האַלטען ביים וואָרט. איצט קענט איהר געהן!"
אַבער אין דערוועלבער רנע האָט זי ווידער געבעטען אַ קעמעל און
ערקלעהרט, אַז זי האָט מורא, איהר קלייד איז שטאַרק צוקנייטשט.
"אַבער איך קען עס ניט אַריבערטראַגען, וואָס דו ביסט אַזאַ אַפֿטער
איינגעהער דאָרט אויבען ביי יענער מאַדאַם סטענערסען," האָט זי

געזאגט, „כ'ועל עם ניט אריבערטראָגען, איך בין שרעקליך אונרוהיג.“ — אין זי האָט ווידער אַ קוק געטהאָן, צי זי האָט גוט בעהאַלטען איהר געלד. „זיי ליעב דו ביסט, וואָס דו האָסט מיר געגעבען אַזויפֿיעל געלד!“ האָט זי אויסגערופֿען. און האָסט זי אַרויפֿגעשאַרט דעם שלייער און האָט איהם אַ קוש געטהאָן אין מויל, פֿונקט אין מויל. אָבער זי איז נאָך פֿונדעסטוועגען געווען אין גאַנצען פֿערנומען מיט איהר וואונדערליכער שליחות צו טאַרטהאַ גודע און האָט געפֿרעגט:

„ווי אזוי קען איך דיר לאָוען וויסען אז אלעס איז גוט אָנגעגאַנגען? אייב דו ווילסט, קען איך בעטען דעם קאַפיטאַן, ער זאָל פֿייען פֿיער אָדער פֿינף מאָל; ווי מיינסט דו? זעהסט דו שוין, איך בין ניט אזוי נאַרטיג, נאָ, קענסט זיך פֿערלאָוען אויף מיר. זאָל איך דאָס ניט טהאָן פֿאַר דיר, ווען דו . . . הערסט דו, ניט צוליבעבן געלד בין איך היינט געקומען, גלויב מיר. יאָ, לאָמיר דיר נאָך אַמאָל דאַנקען. צום ווידערזעהן, צום ווידערזעהן!“

נאָך אַמאָל האָט זי זיך אַ טאַפֿ געטהאָן, צי זי האָט דאָס געלד. אין אַ האַלבע שעה אַרום האָט נאָגעל ווירקליך געהערט, ווי עס האָט פֿון'ס שיף אויסגעפֿייעט פֿינף מאָל נאַכאַנאַנד.

XIII

אַ פֿאַר טעג זיינען פֿערביי.

נאָגעל איז מייסטענס געבליבען אין דער היים, איז אַרומגעגאַנגען מיט אַ פֿינסטערער מיענע און האָט אויסגעזעהן פֿערטווששעט און לוי-דענדיג; זיינע אויגען זיינען אין אַם די צוויי טעג געוואָרען זעהר טאַם. ער האָט מיט קיינעם ניט גערעדט, אפילו מיט די מענשען פֿון האָמעל איך ניט. איין האַנד איז איהם געווען אַרומגעוויקעלט מיט אַ שמאַמע; איין נאַכט, נאָכדעם ווי ער האָט ווי געוועהנליך אַרומגעשפּאַצירט בוי פֿאַרסטאָג, איז ער אַהיים געקומען מיט דער אַרומגעוויקעלטער האַנד; די ביידע וואונדען, האָט ער געזאָגט, האָט ער געקראָגען דורך דעם וואָס ער איז געפֿאַלען איבער אַ גראַבליע, וועלכע איז געלעגען אויפֿן לאַנדונגס-האַפֿען.

דאָנערסטאָג אין דער פֿריה האָט גערעגענט, און דאָס טרויעריגע יעטער האָט זיין געטימבס-שטימונג נאָך געדריקטער געמאַכט. נאָר אז ער האָט, ליגענדיג אין בעט, דורכגעקוקט די צייטונגען און זיך אַטווירט

איבער א לעבעדיגע סצענע אין פראנצויזישען פארלאמענט, האָט ער מיט אמאָל א קנאק געטהאָן מיט די פֿינגער און איז אויפֿגעשפרונגען. כאַפט עס דער טייוועל! די וועלט איז גרויס, איז רייך, איז לוסטיג, די וועלט איז שעהן!

ער האָט אָנגעקלונגען, נאָך איידער ער איז געווען אין גאַנצען אָנגעטהאָן, און האָט מיטגעטהיילט סאַראַן, אז ער וויל אין אָבענד פֿערבעטען צו זיך עטליכע מענשען, א זעקס, זיבען פּערזאָן, וואָס זאָלען אביסעל א לעב טהאָן אויף דער וועלט, לוסטיגע חברה-לייט, דאָקטאָר סטענערסען, אַרוואַקאַט האַנסען, דעם אַדוואַקאַט א. א. וו.

ער האָט גלייך פֿונאַנדערגעשיקט די איינלאַדונגען. מינוט האָט געענטפֿערט, אז ער וועט קומען; לאַנד-ריכטער ריינערט איז אויך איינגעלאַדען געוואָרען, נאָר ער איז ניט געקומען. אַרום פֿינף אַוייגער אין אָבענד זיינען שוין אלע געווען פֿערוואַמעלט ביי נאַגעל'ן אין צימער. אזוי ווי ס'האָט נאָך אַלץ גערעגענט און ס'איז געווען אַ פֿינסטערער פֿאַרנאַכט, האָט מען אָנגעזונדען די לאַמפּען און פֿערצויגען די פֿאַרהאַנגען.

און דאָן האָט זיך אָנגעפֿאַנגען די הוּליאַנקע, אַ טרינקעריי און אַ קאַסטבאַרע, ווילדע פֿערבריינגעריי, וועגען וועלכער די גאַנצע שטאָדט האָט דערנאָך עטליכע טעג נאַכאַנאַנד גערעדט . . .

אזוי גיך ווי מינוט איז נור אַריין אין צימער, איז נאַגעל צוגעגאַנגען צו איהם און האָט זיך ענטשולדיגט, וואָס ער האָט גערעדט אַזויפֿיעל אונזינן, בעת זיי זיינען דאָס לעצטע מאָל געווען צוזאַמען. ער האָט אָנגענומען מינוט'ס האַנד און האָט זי האַרציג געדריקט; ער האָט איהם אויך פֿאַרגעשטעלט פֿאַר דעם יונגען סטודענט אַיען, וועלכער איז געווען דער איינציגער, וואָס האָט איהם ניט געקענט. מינוט האָט אַוועקגענומען נאַגעל'ן אָן אַ זייט און איהם שטילערהייט געדאַנקט פֿאַר די נייע פֿאַר הויזען, אין וועלכע ער איז שוין געגאַנגען אָנגעטהאָן; זיי פּאַסען זיך אזוי אויסגעצייכענט צום ראָק, צום נייעס ראָק, און וועלען זיך געוויס האַלטען ביי איהם דאָס גאַנצע לעבען, אַך יאָ, דאָס גאַנצע לעבען לאַנג.

„אַבער איהר האָט נאָך קיין וועסט ניט?“

„ניין, אָבער דאָס איז דאָך גאָר ניט נייטיג; איך בין ניט קיין גראַף; כ'פֿערוויכער אייך, כ'וואַלט גאָר ניט געוואוסט וואָס צו טהאָן מיט אַ וועסט.“

ביי דאָקטאָר סטענערסען האָבען זיך צובראַכען די ברילען און ער האָט איצט געטראָגען אַ פּאַנסע אָהן אַ שנירעל, וואָס איז איהם אלע וויילע אַרונטערגעפֿאַלען פֿון נאָז.

„ניין, מען מען זיך זאָגען וואָס מען וויל,“ האָט ער זיך אָבגערוּפֿען,
„אָבער סײַר לעבען דאָך אין אַ צײַט פֿון בעפֿרײאונג. בעטראַכט אַקאַרשמ
די וואַהלען, און פֿערגלײכט ווי מיט די פֿריהערדיגע וואַהלען.“
אַלע האָבען געשטאַק געטרוגקען; דער אַדווינקט האָט שוין אָנגע-
הויבען מיט וײַנע אײן-וילביגע ווערטער, און דאָס איז געווען אַ זיכערער
סימן. נאָר אַדוואַקאַט האַנסען, וועלכער האָט גאַנץ בעשטימט געטרוגקען
אַ פֿאַר גלעזער נאָך אײדער ער איז געקומען, האָט אָנגעהויבען ווי
געזעהנליך ווידערשפרעכען דעם דאָקטאָר און זיך אַרומרײסען מיט
איהם:

ער, האַנסען, איז אַ סאַציאַליסט, אויב ער קען זיך אזוי אָנרוּפֿען:
אַביסעל פֿאַרמגעשריטענער, ער געהט אַביסעל ווײַטער. ער איז נישט זעהר
זופֿרודען מיט די וואַהלען; וואָס פֿאַר אַ מין בעפֿרײאונג שטעקט דען
אײגענמליך אין זײַ? צי קען איהם אײמיזער דאָס זאָגען? אַ ליבעראַל
אַנשטאַט אַ קאַנסערוואַטיווען, דאָס איז דער גאַנצער פֿאַרטשרום, אַ
קראַליק, הײסט עס, אָנשטאַט אַ שטיק רינד-פֿיה. כאַפט עס דער קאַדיק!
יא, אַ פֿײַנע צײַט פֿון בעפֿרײאונג! האָט דען אזאַ מאַן ווי גלאַדסטאָן
זאָגאַר נישט אָנגעפֿיהרט אַ קריעג געגען פֿאַר דעם, האָט ער איהם נישט
בעקעמפֿט אויף דעם קלײנליכסטען אופן אויס מאַראַלישע גרינדע, אויס
לעבערליכע, בײַשטיק-מאַראַלישע גרינדע? נו יא, קיין צווייפֿעל נישט,
דאָס וײַנען פֿרעהליכע צײַטען! כאַפט עס דער קאַדיק!

„אָבער צום סײַוועל, וואָס איז דאָס פֿאַר אַן אונזינן!“ האָט דער
דאָקטאָר אַ געשרײ געטהאָן. „וואָס זשע, מען זאָל, הײבט עס, גאָר קיין
מאַראַל נישט האָבען?“ ווען דער עולם זאָל הערען, אז עס איז נישטאָ קיין
מאַראַל, וויפֿיעל וועלען זיך געפֿינען דאָן, וואָס וועלען וואַגען צו אַרבייטען,
צו קעמפֿען פֿאַר עפֿעס? מען מוז דעם עולם נאַרען און אַרײַננאַרען און
אזוי איהם בריינגען פֿאַרווערטס צו דער ענטוויקלונג און אימער מוז מען
אָבגעבען כבוד דער מאַראַל. ער, דער דאָקטאָר, האַלט פֿיעל פֿון פֿאַר-
געלײן, נאָר אז גלאַדסטאָן האָט איהם אויסגעפֿונען אַלס אונגענליך, מוז
מען דאָך צוגעבען, אז דער דאָזיגער מאַן פֿערשטעהט וואָס ער
יא, נאַטירליך נעהמט ער אַרויס פֿון כלל דעם הערר נאַגעל, זײן געעהר-
מען נאַסט-ווירטה, וועלכער וויל זאָגאַר נישט צוגעבען, אז גלאַדסטאָן
מראַגט רײַנע וועש. האַהאַהאַ, אַה דו גוטער גאַט! . . . יא, עס פֿאַלט
סײַר אײן, הערר נאַגעל,“ האָט ער געזאָגט, „איהר האַלט דאָך אויך נישט
פֿיעל פֿון פֿאַלסטאָיִן? כ׳האַב ווירקליך געהערט פֿון פֿרײליין קיעלאַנד,
אז איהר וײַס זיך שטאַרק מיט, צי איהר זאָלט איהם אָנערקענען.“

נאגעל איז געשמאנען און גערעדט מיט סמודענט אָיען; ער האָט זיך האַסטיג אומגעדרעהט און געענטפֿערט:

„איך קען זיך ניט דערמאָנען, צי האָב איך מיט פֿריליין קיעלאַנד גערעדט וועגען דעם דאָזיגען מאַן. איבערויגענס אָנערקען איך טאָלסטאָין אַלס איינעם פֿון די טהאַט-קרעפֿטיגסטע נאַרען פֿון דער איצטיגער צייט. און אַ שפּיי איבער דער גאַנצער געשיכטע! . . .“ אָבער גלייך נאָכדעם האָט ער צוגעלייגט: „ניט וואָהר, מיר מועגען זיך היינט אָבענד אַביסעל נראָב אויסדריקען, ווען מיר געפֿינען עס פֿאַר גוט? מיר זיינען דאָך דאָ סאַמע מאַנסבילען און געפֿינען זיך ביי אַ כּחור אין שטוב. איז דאָס אָבגעמאַכט? איך בין איצט גראָד אזוי אויפֿגעלייגט, אַז איך וואָלט גע-קענט וואָס אָנפֿאַקען מיט די לאַפעס און ברומען ווי אַ לייב.“

„נו, פֿון מיינעטוועגען, איך האָב גאָרנישט דאַגעגען! אָבער אויב טאָלסטאָי איז אַ נאַר, וואו זשע וועלען מיר דאָן ענדיגען?“

„אַך יאָ, לאַמיר אַרויסזאָגען אונזער מיינונג!“ האָט אויך דער אַדיונקט פּלוצלינג אַ געשריי געטהאָן. דער אַדיונקט האָט גראָד דערגרייכט דעם ריכטיגען צושטאַנד פֿון בעטרונקענהייט און האָט זיך שוין פֿון איצט אָן פֿאַר קיין שום זאַך ניט צוריקגעהאַלטען. „קיין בעגרענצונג, דאָקטאָר! יעדער איינער קען אַרויסזאָגען זיין מיינונג; שמעקער, צום ביישפּיעל, איז אַ געלונגענער באַד-יונג! איך וועל עס בעווייזען. . . עס בע-ווייזען!“

אַלע האָבען זיך צולאַכט, און עס האָט געדויערט אַ וויילע, איידער מען האָט געקענט ווייטער ריידען איבער טאָלסטאָי. צי איז טאָלסטאָי דען ניט איינער פֿון די גרעסטע דיכטער פֿון דער וועלט? אַ ריעזיגער גייסט?

נאָגעל'ס געזיכט איז פּלוצלינג געוואָרען רויט ווי פֿייער. „אַ ריעזיגער גייסט! זיין גייסט איז אזוי געוועהנליך ווי גור מעגליך; מען מוז בלויז אַראָברעכענען זיינע אונשעצבאַרע אייגענשאַפֿטען אַלס ערד-אַרבייטער, זיין צוריסענע בלווע, זיין לעדערנעם נאַרמעל אַרום די לענדען, דאָס הייסט די אומגעלומפּערטע ציערעריי פֿון דעם מאַן, די מוז מען אַראָברעכענען. דאָן בלייבט איבער אַ טאַלאַנטפֿולער מאַן, פּראָסט פּשוט אַ טאַלאַנטפֿולער מאַן, וואָס שרייבט ביכער און מיסיאָנירט, זיינע ביכער זיינען אי גוט אי גרויס, אָבער דאָס רוב פֿון זיי וואָלטען געקענט זיין אי בעסער אי גרעסער; זיין מיסיאָן איז רייך אין פּערזענליכער אויפֿאַפֿערונג און רייך אין רעקלאַמע; אָבער זיין לעהרע איז אויף איהר אופן — אויף איהר אופן איז זיין לעהרע ניט אויף אַ האָר טיעפֿער און

אינעם עליגענטער ווי די הללויה-געזאנגען פֿון דער „סאלווישיאן ארמיי“, פֿון דער ערלייזונג-ארטע, שטעלט זיך פֿאַר אַ רוים אָהן אַדעל, אָהן דעם אלטען אַריסטאָקראַטישען נאָמען, אָהן טאַלסמאַן'ס בלישטשענדע רובעל-מיליאָנען — וואָלט אזאָ סאָן געוואָרען אזוי בעריהט, דערפֿאַר וואָס ער האָט געלערענט עטליכע בויערן פֿערלאַטען שיד? . . . איבעריגענס זעה איד, אז איהר פֿערלירט באלד דאָס לטין פֿאַר שרעק, און דאָס איז ניט געווען מיין אַבוזש, לאַמיר ליבערשט היליען אַביסעל! פֿאַר אייער געזונד, הער גרענאַרד!

אין קורצע צווישען-רוימען האָט זיך נאָגעל בענוצט מיט דער גע-לעגנהייט אָנצוקלאַפען זיין גלאַז מיט מינוט'ן, און ער האָט איהם איבערהויפט דעם גאַנצען אָבענד אַרויסגעצייגט פֿיעל אויפֿמערקזאַמקייט. נאָך אַמאָל האָט ער דערמאָנט אַלע זיינע פֿערדיקטע געשיכטען פֿון לעצ-טען סאַל, ווען זיי זיינען געווען צוואַמען, און האָט פֿערלאַנגט פֿון מינוט'ן, ער זאָל זיי פֿערגעסען.

„איד פֿאַר מיין טהייל דערשרעק זיך גאָר ניט פֿאַר אייערע רייד,“ האָט זיך אָנגערופֿען דער דאָקטאָר. דערביי האָט ער זיך מיט אימפעט אויפֿגעכאַפט פֿון זיין שמוהל.

„צוישענווייז טרייב איד עם שוין אַביסעל צו ווייט מיט'ן ווידער-שפּרעכען,“ האָט נאָגעל ווייטער געזאָגט, „און היינט אָבענד בין איד גאַנץ בעזונדערס אויפֿגעלייגט דערצו. דאָס נעהטט זיך טהיילווייז פֿון אַ פֿאַר אונאַנגענעהמע פּאַסירונגען, וועלכע האָבען מיר אייערנעכטען אַבי-כעל פֿערביסערט דאָס האַרץ; טהיילווייז פֿון דעם מרה-שחורה'דיגען יעטער, וואָס איד קען בשום אופן ניט פֿערטראָגען. הער דאָקטאָר, איהר פֿערשטעהט זיך דאָך געוויס דערויף און איהר פֿערצייהט מיר; און דאָס איז אַ שטיקעל גליק, וואָרים אַנוט וואָלט איד פֿאַר אייך פֿילייכט געווען אַביסעל אונערטרעגליך, אזוי ווי איד בין נאָך דערצו דער בעל הבית. . . אָבער אום צו ריידען ווייטער וועגען טאַלסמאַן'ן: איד זעה ניט, אז זיין גייסט זאָל זיין טיעפֿער, ווי צום ביישפּיעל דער גייסט פֿון גענעראַל בּוּטּה. ביידע זיינען אָנזאָגער; ניט דיינקער, נאָר אָנזאָגער. זיי זעצען אָב עק-זיסירענדע פּראָדוקטען, פּאַפּולאַריזירען אַ געדאַנק, וועלכען זיי געפֿינען פּאַרטיג, שמעלען איהם אַרויס וואָלוועל פֿאַר'ן פּאָלק און ראַטעווען די וועלט. אָבער — טיינע העררען — אויב מען זעצט אָב וואַרע, ס'ווען אָבזעצען מיט פּראָפּיט; טאַלסמאַן זעצט אָב מיט שוידערליכע פֿערלוסטען. עס זיינען אַמאָל געווען צוויי פֿריינד, וועלכע זיינען איינגעגאַנגען אויף אַ וועג; איינער האָט איינגעלייגט אַ צוועלף-שילינג-שטיק, אז ער וועט פֿון

צוואנציג טריט ווייט אראבשיסען דעם אנדערן א נוס פֿון דער האַנד, אָהן דעם די האַנד זאָל בעשעדיגט ווערן. גוט, ער האָט געשאַסען, האָט געשאַסען שלעכט, האָט צושאַסען די גאַנצע האַנד אין שטיקער, אי דאָס מיט גלאַנץ. פֿאַר גרויס ווייטאָג האָט דער אנדערער געקרעכצט און מיט דער לעצטער קראַפֿט האָט ער אויסגערופֿען: „דו האָסט פֿערלאָרען די וועט, גיב אַהער דעם צוועלף-שילינג-שטיק!“ און דאָן האָט ער געקריגען די צוועלף שילינג! העהעהע, אַהער גיב דעם צוועלף-שילינג-שטיק, האָט ער געזאָגט. און ער האָט עס געקריגען. . . . מיין גאָט, ווען איך לייען טאַלסטאַים געדאַנקען, ווען איך הער אָט די ערנסטע מאַראַל-פּוויקעריי און טהו זיך אַביסעל אַרײַן אין די בעטראַכטונגען פֿון דעם דאָזיגען אידעאַלען גראַף, פֿיהל איך אַקוראַט ווי איך וואָלט געגעסען גראָו. אָט די שרייענדע טוגענד, וועלכע ווערט קיינמאַל ניט אַנשוויגען, דאָס דאָזיגע סטאַרען זיך צו מאַכען די פֿרעהליכע וועלט אזוי פּלאַטשיג ווי אַ קוכען-פֿריהער געווען אזוי לוסטיג, אָט די בעריהמערישע מאַראַל, וועלכע מאַכט פֿון זיך אַ וועוען און ווייזט זיך אַרויס בײַ יעדער געלעגענהייט — איך זאָג אייך זיכער, ער מאַכט מיך אינערליך רײַט פֿאַר חרפה. ס'קלינגט קאַמיש, אז אַ גראַף זאָל מאַכען רײַט פֿאַר חרפה אַן אַגראַנאַס; אָבער אז עס איז פֿאַרט אזוי? . . . איך וואָלט קיינמאַל ניט גערעדט דערפֿון, ווען טאַלסטאַי וואָלט געווען אַ יונגער מאַן, וועלכער וואָלט דאַרפֿען בײַ-שמעהן נסיונות, פֿיהרען אַ קאַמפּף, אום צו קענען פּריידיגען טוגענד און לעבען רײַן; אָבער דער מאַן איז דאָך אַ זקן, זיינע לעבענס-קוואַלען זיינען אויסגעטריקענט, ניטאָ מעהר אין איהם קיין שפור פֿון מענשליכע נייגונגען. אָבער — קען מען זאָגען — דאָס ריהרט דאָך ניט אָן זיין לעהרע? זיינע העררען, דאָס ריהרט יאָ אָן זיין לעהרע. ערשט אז מען איז פֿאַר עלטער געוואָרען אָבגעלאָזען און וואַסער-געדיכט, און זאָט און פֿעהרער-מעוועט פֿון געניסען, — ערשט דאָן געהט מען צו דעם יונגען מענשען און מען זאָגט: „זאָג זיך אָב!“ און דער יונגער מענש פֿערווכט דעם מעם דערפֿון און דיינקט נאָך וועגען דעם און דערקענט, אז עס איז רעכט פֿאַר גאָט, און דער יונגער מענש זאָגט זיך פֿונדעסטוועגען פֿאַרט ניט אָב, נאָר ער זינדיגט ווי אַ קייווער פֿערציג יאָהר נאַכאַנאַנד. אזוי איז דער גאַנג פֿון דער נאַטור! נאָר אז די פֿערציג יאָהר זיינען פֿערביי און דער יונגער מענש איז אַליין געוואָרען אַ זקן, דאָן זאָטעלט ער אויך אָן זיין ווייסע, ווייסע שקאַפּע און לאָזט זיך אַרויס, מיט דער קרייץ-פֿאָהן הויך אין דער בײַנערדיגער האַנד, און פּריידיגט מיט אַ מרומייטעריי די ענטזאָנג

פּוֹן'ס יונגען מאַן און די ענטזאָנונג פֿון'ס יונגען מאַן! העהעהע, יאָ, דאָס
אוי אַן אייביגע קאָמעדיע! טאָלסטאָי אַמזוּרמ מיד; איך בין ענטזיקט
דערפֿון, וואָס דער אַלטער מאַן קען נאָך טהאָן אויפֿיעל גוטס; ער וועט
אַהן צווייפֿעל אַריינגעהן גלייך אין גן עדן אַרײַן! אָבער וואָס עס פֿער-
קלענערט אַביסעל מײַן אונגעווער גרויסע עהרפֿורכט פֿאַד דעם מאַן,
איז דאָס וואָס ער ווידערהאַלט בלויז דאָסוועלבע, וואָס אויפֿיעל זקנים
האַבען געטהאָן פֿאַר איהם, און וואָס אויפֿיעל זקנים וועלען טהאָן נאָך
איהם; ער ווערט אוי געוועהנליך. אָבער ווערענדיג געוועהנליך, ווערט
ער קלאַסיש; ער ווערט דער בעקאַנטער און קלאַסישער טיפֿ פֿון'ס נאָב-
טאַכער, און ווי אלעס קלאַסישע — אַבסאָלוט אלעס — איז אוי פֿער-
דאָסט לאַנגווייליג, אוי ווערט אויך די געוועהנליכע און קלאַסישע טונגענד
פֿערדאָסט לאַנגווייליג, אוי ווערט טאָלסטאָי לאַנגווייליג. נו, דאָס איז
אָבער אַ זאָך פֿאַר זיך. דערפֿאַר איז ער דאָך טאַקע אוי בעדייטענד,
דאָס הייסט בעדייטענד אַלס לאַנגווייליגער און געוועהנליכער אַלטער מאַן.
„לאַמיר אייך נור דערמאָנען אָן דעם — אום ניט מעהר צו טהאָן —
אַז טאָלסטאָי האָט זיך אַרויסגעצײגט אַלס אמת'ער פֿריינד פֿון די פֿער-
לאָענע און אונטערדריקטע; האָט דאָס גאַרנישט צו בעדייטען? ווייזט
מיד אַקאַרשט דעם מאַן דאָ ביי אונז, וועלכער זאָל זיך, ווי ער, אָנגעה-
טען פֿאַר די אַרעטע און שוואַכע אין דער מענשליכער געזעלשאַפֿט!
ס'איז אַ צימליך פּוסטע אַנשיואונג, געפֿין איך, צו שטעלען טאָלסטאָי'ס
לעהרע, ווייל מען לעבט ניט נאָך איהר, אין איין קלאַסע מיט דער לעהרע
פֿון די נאַרזנים און די פֿערדריקטע. איך וואָלט נור געוואונשען, מיר
זאָלען האָבען אַסך אַזעלכע געוועהנליכע און לאַנגווייליגע וואָהלטהעמער
אויף דער וועלט. מענשען מיט אַ האַרץ ווי טאָלסטאָי'ס בעשולדיגט מען
ניט, אַז זיי וויינען פֿערטריקענט; דאָס האָב איך נאָך קיינמאַל ניט גע-
הערט. אוי ווייט ווי איך פֿערשטעה עס, קענען זיי בריינגען אַזעלכע
פֿערענליכע אַפֿפֿער, וועלכע איהר אַליין האָט דערמאָנט, גראָד דערפֿאַר
ווייל זייערע הערצער וויינען וואָרס און יונג.“
„בראַוואָ, דאָקטאָר!“ האָט זיך דער אַדיונקט ווידער צושריען.
„בראַוואָ! אָבער וואָנט עס נאָך ביטערער, וואָנט עס גראָב. יעדער קען
אַרויסזאָגען זיין טיינונג. אַ פּוסטע אַנשיואונג, ווירקליך, אַ פּוסטע אַנ-
שיואונג פֿון אייער זײַט, איך וועל עס בעווייזען. . .“
„גײַ, הערט אַקאַרשט,“ האָט נאָגעל לאַכענדיג געזאָגט. „לאַמיר פֿריהער
עפעס טרעקען; פֿאַר אייער געזונד. . . איהר האָט ב'לעבען געמעגט בריינגען
בעסערע אַרנומענטען, אַרויסקומען מיט אַ קרעפֿטיגערע פֿערטהידיגונג.“

איך בין ניט זעהר העפליך? ניין, דאָס זייט איהר גערעכט, דאָס בין איך ווירקליך ניט. נו, פֿערשמעהט זיך, אָז איהר מוזט זעהן איהר וואָלט מיר גאַרנישט שולדיג בלייבען. ווילט איהר ווירקליך בעהויפטען, דאָקטאָר, אַז עס איז אזוי שמאַרק צו בעוואונדערן, ווען מען גיט אַוועק אַ צעהן-רובעלדיגען, אזוי לאַנג ווי מען לאָזט זיך איבער אַ מיליאָן? איך פֿער-שמעה ניט אייער און אַלע מענשען'ס געדאַנקען-גאַנג, איך מוז זיין אַנדערש געמאַכט. און ווען מען וואָל דערפֿאַר מיין לעבען פֿערלאַנגען, איך קען דאָך ניט איינזעהען, אַז ווער עס איז, און ווייניגער פֿון אַלעמען אַ מיליאָנער, פֿעדריענט בעוואונדערט צו ווערן, דערפֿאַר וואָס ער גיט אַ נדבה."

"דאָס איז גוט!" האָט דער אַדוואָקאַט בעמערקט מיט אַ שטעכענדיגן טאָן. "איך בין אַ סאַציאַליסט, דאָס איז מיין שטאַנדפּונקט. אָבער דאָס האָט נאָך מעהר אויפֿגערייזט דעם דאָקטאָר, וועלכער האָט זיך געווענדעט צו נאַגעל'ן און אויסגערופֿען:

"קען איך פֿרעגען, צי איהר ווייסט עס ווירקליך אזוי גענוי, וויפֿיעל און וואָסערע נדבות טאָלסטאָי צומהיילט יעדעס יאָהר און יעדען טאָג? עס מוז דאָך זאָגאַר אין אַ געוועלשאַפֿט פֿון מענער זיין אַ גרענעץ פֿאַר דאָס, וואָס מען זאָגט!"

"אויך ביי סאַלסטאָי'ן," האָט נאַגעל געענטפֿערט, "קומט עס אויס אזוי: עס מוז זיין אַ געוויסע גרענעץ פֿאַר דאָס, וואָס איך גיב אַוועק! צוליב דעם האָט ער געלאָזט, אַז זיין פֿרוי וואָל נעהמען אויף זיך די שולד, פֿאַר וואָס ער גיט ניט מעהר! העהעהע, נאַ, אָבער דאָס וועלען מיר לאָזען אָן אַ זייט. . . נאָר הערט אויס: גיט מען דען ווירקליך אַוועק אַ סומע, ווייל מען איז גוט, אָדער ווייל מען מיינט צו טהאָן דער-מיט אַ גוטע און מאָראַלישע האַנדלונג? ווי גראָב און נאַאיו אָט די פֿאַרשטעלונג זעהט מיר אויס! פֿאַרהאַן מענשען, וועלכע קענען גאָר אַנדערש ניט, וועלכע מוזען געבען. פֿאַרוואָס? ווייל זיי פֿיהלען איינפֿאַך אַ פֿיזישען גענוס דערבוי. זיי טהוען עס ניט מיט אַ לאַגנישער אויסרעכ-נונג, זיי בעהאַלטען זיך און טהוען עס; עס עקעלט זיי דאָס צו טהאָן אַפֿען, ווייל דאָס וואָלט אַוועקגערויבט ביי זיי אַ טהייל פֿון'ם פֿערגניגען; זיי טהוען עס אין געהיים, מיט ציטערנדע, האַסטיגע הענד, די ברוסט איבערפֿילט מיט אַ זעעלישען גליק, וואָס זיי פֿערשמעהען אליין ניט וואָס דאָס איז. עס קומט זיי אָן פֿלוצלינג, אַז זיי מוזען וואָס עס איז אַוועק-געבען; עס ערשיינט אין דער פֿאַרם פֿון אַ געפֿיהל אין האַרצען, פֿון אַ מאַמענטאַנעם און סערקוויירדיגען דראַנג, וואָס פֿלאַצט אַרויס אין זיי און

מאכט וייערע אויגען פֿייכט. זיי ניבען ניט אויס גומסקייט, נאָר אויס
טרייב, פֿון וייער פֿערוענליכען פֿערגניגען וועגען; אַ מהייל מענשען
ווינען אויף! מען רעדט וועגען די פֿרייגיביגע מענשען מיט בעחאוונ-
רעדונג — ווי געוואָנט: איך מוז זיין אַנדערש געמאַכט, ווי די אַנ-
דערע, אָבער איך בעוואַנדער ניט די פֿרייגיביגע מענשען. ניין, דאָס טהו
איך ניט. צום טיילוועל, ווער וואָלט דען ליעבערשט ניט וועלען געבען
איידער געהמען? מעג איך פֿרעגען, צי עס גיט כאַמט אין מענשען-קינד
אויף דער ערד, וואָס וואָלט ליעבערשט ניט וועלען אַרויסהעלפען אימיגען
פֿון נויט, איידער אליין ליידען נויט? אַלס ביישפּיעל קענען מיר געהמען
איך אליין, הערר דאָקטאָר: איהר האָט דאָ ניט לאַנג געגעבען אַ טאָן
פֿון אַ שיפּעל, מיט וועלכען איהר ווייט געפֿאַהרען, פֿינף קראַנען; איהר
אליין האָט עס דערזעהלט, פֿון איך אליין האָב איך עס געהערט. נו,
אָבער פֿאַרוואָס האָט איהר געגעבען אָט די פֿינף קראַנען? געוויס ניט,
כדי צו טהאָן אַ גאָט-וואוילנעפֿעליגע טהאַט; דאָס איז איך גאָר דעמאָלט
זיכער ניט אַרויף אויף'ן ווינען; פֿילייכט האָט זיך דער מאַן גאָר ניט אוי
שמאַרק גענויטיגט אין דעם; אָבער איהר האָט עס דאָך געטהאָן! און
איהר האָט אין יענעם מאַמענט זיכער נאָכגעגעבען אַ געוויסען אונקלאָה-
רען טרייב אין זיך, וועלכער האָט איך געהייסען אַרויסגעבען וואָס עס
איז פֿון די הענד און דערפֿרעהען אַנדערע דערמיט. . . מיר דוכט, ס'איז
אזוי אונבעשרייבליך לומפיג און קליינליך, צו מאַכען אזא טאַראַראַם
וועגען דער מענשליכער וואוילטהעטיגקייט. איהר געהט אַמאָל אזוי זיך אַרום
אין גאָס, ביי דעם און דעם וועטער, איהר זעהט די און די מענשען;
דאָס אַלעס רופֿט אַרויס אין איך די און די שטימונג, פּלוצלינג דערזעהט
איהר אַ געזיכט, אַ קינדער-געזיכט, אַ בעטלער-געזיכט — לאָסיר וואָגען
אַ בעטלער-געזיכט —, וואָס מאַכט איך אויפֿצייטערן; אַ מאָרנעס גע-
פּיחל געהט דורך אייער זעלע, און איהר טהוט אַ קלאַפּ מיטן פֿוס
אין בלייבט שטעהן. דאָס דאָזיגע געזיכט האָט אָנגערירט אַן אונגע-
וועהנליך צארטע סטרונע אין איך, און איהר פֿערנאַרט דעם בעטלער
אין אַ טהיר און שפּאַרט איהם אַריין אַ צעהן-קראַנען-שיין אין האַנד.
וואָנט דו עס אויס, רעדסט דו איין וואָרט, בריינג איך דיך אום!"
זעפּטשעט איהר, און איהר קריצט מיט די צייהן און וויינט פֿאַר אויפֿ-
רענונג, בשעת איהר זאָגט עס. אזוי ווייט געהט עס איך אין דעם צו
בלייבען ניט ענטדעקט. און דאָס קען זיך ווידערהאַלען טאָג פֿאַר טאָג,
אזוי אַן איהר געפֿינט זיך דורכדעם אליין אָפֿט אין קלעם און האָט ניט

קיין ערע אין טאש . . . מיינע העררען, דאָס זיינען ניט מיינע באַראַקטער-
ציגע, דאָס גלויבט איהר האָפּענטליך ניט; אָבער איך קען אַ טאָן, אַן
אַנדער טאָן; יאָ, ב'קען צוויי מענער, וועלכע האָבען אַזאַ טבע . . . ניין,
מען ניט, ווייל מען מוז געבען, און באַסטאַ! דערפון וויל איך פֿונדעסט-
וועגען מאַכען אַן אויסנאַהם צו גונסטען פֿון די האָבגייעריגע. די האָב-
גייעריגע און די קאַרגע בריינגען ווירקליך אָפּפֿער, ווען זיי גיבען עפעס;
דערום איז גאָר קיין צווייפֿעל ניט, און דערום זאָג איך, אַז אַזעלכע לייט,
ווען זיי פּועל'ן ביי זיך זיך אַרויסצורוקען מיט אַן ערע, פֿערדיענען מעהר
אַכטונג, ווי איהר און ער און איך, וואָס מיר וואַרפֿען אַרויס אַ קראַנע
צו אונזער פֿערגגיגען, גריסט טאַלסטאַי'ן און זאָגט איהם, אַז איך גיב
ניט קיין גראַשען פֿאַר זיין גאַנצע דערווידערדיגע אויסשטעלונגס-גוטס-
קייט — ניט איידער ער גיט אַוועק אַלעס, וואָס ער בעזיצט, און אפילו
דאַן אויך ניט . . . איבעריגענס בעט איך ענטשולדיגונג, אויב איך האָב
וועמען פֿון אייך בעליידיגט, מיינע העררען. ביטע, נעהמט נאָך אַ ציגאַר,
ליעבער הערר גרענאַרד. פֿאַר אייער געזונד, הערר דאָקטאָר!"

פּריווע.

"וויפֿיעל מענשען גלויבט איהר אין אייער לעבען צו קענען בעקעה-
רען אויף אייער זייט?" האָט דער דאָקטאָר געפֿרעגט.
"בראַוואָ!" האָט אַ געשריי געטהאָן דער אַדיונקט. "אַ בראַוואָ פֿון
דעם אַדיונקט האַלטאַן!"

"איך?" האָט נאָגעל איבערגעפֿרעגט. "ניין, איך בעקעהר קיינעם
ניט, אַכטאַלוס קיינעם ניט. מיר פֿעהלען ליידער די בעדינגונגען דערצו.
אַך ניין, ווען איך זאָל דאַרפֿען לעבען פֿון בעקעהרען די מענשען,
וואַלט איך איינפֿאַך קראַפירט פֿאַר הונגער. אָבער איך קען נור ניט
בעגרייפֿען, פֿאַר וואָס אויך אַלע אַנדערע מענשען דיינקען ניט פונקט
אַזוי ווי איך. פֿאַלגליך בין איך דאָס אַפניס, וואָס איז אַס מייסטען אונ-
גערעכט. דאָך ניט אין גאַנצען אונגערעכט, ס'איז אונמעגליך איך זאָל
זיין אין גאַנצען אונגערעכט."

"אָבער איך האָב איך נאָך קיינמאַל ניט געהערט אַנערקענען וועמען
עס איז אַדער וואָס עס איז," האָט דער דאָקטאָר געזאָגט. "עס וואַלט
דאָך געווען אינטערעסאַנט צו וויסען, אויב ס'איז טאַקע גאָר ניטאָ קיין
איינער, פֿון וועמען איהר האַלט."

"לאַמיר איך עפעס ערקלעהרען," האָט נאָגעל געענפֿערט. "איך וועל
עס מאַכען בקיצור, אין אַ פֿאַר ווערטער. איהר האָט דאָך אייגענטליך
געוואַלט זאָגען: זעהט נאָר, ער האָט קיינעם ניט, צו וועמען ער קוקט

ארוף, ער איז דער שטאלן אליין, ער האלט פֿון קיינעם ניט! דאָס איז אַ מעות. מיין מוח פֿערנעהמט ניט פֿיעל; ער דערגרייכט ניט ווייט; אָבער איך וואָלט דאָך געקענט אויסרעכענען הונדערטער און הונדערטער פֿון אַט די געזעהנליכע, אָנערקענטע גרויסע מענער, וועלכע טאָבען פֿיל די וועלט מיט זייער ליאַרמענדער בעריהמטקייט. מינע אויערן זיינען פֿול מיט זיי. אָבער איך וואָלט עס פֿאַרגעצויגען אָנצורופֿען די צוויי, פֿיער, זעקס גרעסטע נייסמעס-העלדען, האַלב-געטער. גיגאַנטישע ווערטה-שעפֿער, און זיך דערנאָך האַלטען ביי עטליכע פֿאַלשמענדיגע אונבע-ריהמטהייטען, אייגענארטיגע, פֿיינע זשעניען, פֿון וועלכע מען רעדט קיינמאָל ניט, וועלכע לעבען אַ קורצע צייט און שטאַרבען יונג און אונ-בעקאַנט. ס'קען גאַנץ מעגליך זיין, אז פֿון די דאָזיגע וואָלט איך גראָד אייסגערעכענט אַ פֿערהעלטניסמעסיג גרויסע צאָהל; אַזאַ מין געשמאַק האָב איך. אָבער איינס בין איך זיכער, טאָלסטאַיין וואָלט איך פֿערגעסען צו דערטאָנען."

"הערט אױס," האָט דער דאָקטאָר געוואָנט מיט אַ צוריקווייזענדער מינע, אזוי ווי ער וואָלט וועלען מאַכען אַ סוף צום געשפּרעך — ער האָט זאָגט שטאַרק געצויגען מיט די אַקסלען —, "גלויבט איהר ווירק-ליך, אז אַ מאַן וואָלט געקענט ווערן אזוי וועלט-בעריהמט, ניט זייענדיג דערביי אַ נייסט פֿון הויכען ראַנג? עס אַמזירט מיך זעהר שטאַרק איך צו הערען ריידען, אָבער — ערלויבט מיר אייך צו זאָגען — דאָס, וואָס איהר האָט געוואָנט, איז אונזיגן, איהר ווייסט ניט, וואָס איהר רעדט; זאָל סײך דער טייוועל כאַפֿען, אויב עס איז ניט אמת! ניט וואָהר, מיר זיינען דאָך געווען איינפֿערשטאַנען, אז מיר קענען אונזער מיינונג ארויסזאָגען אַביסעל גראָב — כּפּרט נאָך אז איהר אליין האָט געמאַכט דעם אָנהויב?"

"געוויס האָבען מיר אזוי אָבגעטאַכט! און איהר ווייט גערעכט, כ'האָב געפֿלודערט צופֿיעל אונזיגן. אָבער וואָס האָב איך פֿאַרט געוואָלט זאָגען? אַזאַ דאָס וואָס טאָלסטאַי איז וועלט-בעריהמט איז, הייסט עס, אַ בעווייז פֿאַר זיין גרויסען נייסט? פֿאַרוואָס עפעס? טאָלסטאַי'ס בעריהמטקייט בעדיי-טעט דאָך ניט קיין אנדער זאַך, נור פֿאַפּולאַריטעט, און כּדי צו קריגען פֿאַפּולאַריטעט, מוז מען האָבען אַ געוויסען גראַד פֿון דומהייט, מאַראַלישע, זעעלישע דומהייט; מען מוז איינפֿאַך . . . איך זעה, איהר ווערט אונ-געדולדיג, הערט דאָקטאָר, און איהר האָט אַ רעכט דערצו; איך בין ווירקליך ניט קיין אנגענעהמער ווירטה. אָבער איצט וועל איך זיך בעסערן,

איהר וועט שוין זעהן . . . זאגט אקארשט, הערר אָיען, איהר האָט דאָך
גאָך גאָר נישט געטרונקען? פֿאַרוואָס טרונקט איהר נישט?"
די זאך איז געווען די, וואָס סטודענט אָיען איז די גאַנצע צייט גע-
זעסען אַ צוגעמויערטער און האָט זיך צוגעהערט צום געשפרעך; ער
האָט כמעט קיין איין וואָרט נישט פֿערלאָרען. זיינע אויגען זיינען געווען
נייגעריג און קליין, און ער האָט איינפֿאַך אויפֿגעשפיצט די אויערן,
בשעת ער האָט זיך צוגעהערט. ס'איז קענטיג געווען, אז דער יונגער מאַן
איז שטאַרק פֿעראינטערעסירט. מען האָט וועגען איהם דערזעהלט, אז
ער פֿערבריינגט — ווי אנדערע סטודענטען — זיין וואַקאַנס-צייט, שריי-
בענדיג אַ ראָמאַן.

סאַראַ איז געקומען מיט דער טעלדונג, אז דאָס נאַכטמאַהל איז
פֿאַרטיג. דער אַרוואַקאַנט, וועלכער איז געזעסען אַביסעל צוזאַמענגעזונקען
אויף זיין שטוהל, האָט פֿלוצלינג אויפֿגעריסען די אויגען און אַ קוק גע-
טהאָן אויף איהר, און אזוי איז צוריק אַרויס פֿון צימער, איז ער אויפֿ-
געשפרונגען, האָט זי אָנגעיאָגט אויף די טרעפּ, און מיט אַ שטימע פֿול
בעוואונדערונג האָט ער געזאָגט:

"סאַראַ, ס'איז אַ דערקוויקעניש אַ קוק צו טהאָן אויף דיר, דאָס מוז
איך דיר זאָגען!"

דערנאָך איז ער צוריק אַריינגעגאַנגען און האָט זיך אַנידערגעזעצט
אויף זיין פֿלאַץ, פונקט אזוי ערנסט ווי פֿריהער. ער איז געווען שטאַרק
בעטרונקען. אז דאָקטאָר סטענערסען האָט זיך ענדליך אַרויפֿגעוואָרפֿען
אויף איהם און גענומען קריטיקירען זיין סאָציאַליזם, האָט ער זיך אַבסאָד-
לויט נישט געקענט פֿערטהידיגען. יא, ער איז אַ פֿיינער סאָציאַליסט! אַ
שינדער איז ער, אַ קלעגליכער פֿערמיטלער צווישען מאַכט און אָהנמאַכט,
אַ יוריסט, וועלכער לעבט דערפֿון, וואָס אנדערע רייסען זיך אַרום צווישען
זיך, און לאָזט זיך בעזאָהלען דערפֿאַר וואָס ער שאַפֿט געזעצליכעס רעכט!
און אזוי וואָס וויל זיין אַ סאָציאַליסט!

"יא, אָבער אין פֿרינציפּ, אין פֿרינציפּ," דאָט דער אַרוואַקאַנט איינ-
געזענדעט.

"יא, דאָס פֿרינציפּ!" דער דאָקטאָר האָט גערעדט מיט דעם גרעסטען
שפּאַט וועגען אַרוואַקאַנט האַנסען'ס פֿרינציפּ. בעת די העררען זיינען
אַרונטער אונטען אין עסס-זאַל, האָט ער געמאַכט איין אַטאַקע נאָך
דער אנדערער, האָט זיך אויסגעלאָכט פֿון האַנסען'ן אַלס אַרוואַקאַנט און
אָנגעגריפֿען דאָס גאַנצע סאָציאַליסטישע סיסטעם, דער דאָקטאָר איז

געווען א ליבעראל מיט לייב אין זעלע, ער איז נישט געווען קיין סאָציאַל-
ליסט מיט'ן טייל. וואָס איז דאָס אַווינס דאָס סאָציאַליסטישע פּרינציפּ?
זום טייל וועל דערמיט! איצט איז דער דאָקטאָר געזעסען אויף'ן פּערד:
דער סאָציאַליזם איז, בקיצור גערעדט, גאָר פשוט די ראַכע-אידעע פֿון
די אונטערשטע קלאַסען. ס'איז גענוג צו בעטרעכטען דעם סאָציאַליזם
אַלס בעזענענענע! אַ מחנה פֿון בלינדע און טויבע בעסטיעס, וועמען די
צונג היינט אַרויס פֿון האַל, בשעת זיי לויפֿען נאָך זייערע פֿיהרער, צי
דיינקען זיי באַשט אַליין אויף וואָס אַ האָר איז ווערטה? ניין, די מענשען
דיינקען נישט. ווען זיי וואָלטען געדיינקט, וואָלטען זיי אַריבער צום לינקען
פֿליגעל און געטהאָן עפעס ניצליכעס און בראַקטישעס, אָנשטאָט צו ליגען
און פֿערשווענדען דאָס גאַנצע לעבען אין אַ מרוים. פֿוי! וועלכען סאָציאַל-
ליסטישען פֿיהרער מען זאָל נישט געהמען — וואָס פֿאַר אַ סאָרט מענשען
זיינען דאָס? אָבגעריסענע, אויסגעדראַמע חברה-לייט, וועלכע זיצען ביי
זיך אין בודענס-שטיבעל אויף אַ ביינקעלע און שרייבען אָב-האַנדלונגען
איבער די פֿערבעסערונג פֿון דער וועלט! זיי מעגען זיך זיין גאַנץ גוטע
מענשען, נאַטירליך, ווער קען עפעס זאָגען וועגען קאַרל מאַרקס? און
דאָך איז אָט דער מאַרקס געזעסען און האָט אויסגעמעקט די גאַנצע
אַרעמקייט פֿון דער וועלט — טהעאָרעטיש. זיין מוח האָט אויסגעקלעהרט
יעדען סאָרט פֿון אַרעמקייט, יעדען גראַד פֿון עלענד און נויט, זיין האַרץ
געהסט אויף די לידען פֿון דער גאַנצער מענטשהייט. דאָן טונקט ער
אויף די פֿעדער און איז גליהענדיג אין גייסט און שריויבט אָן איין וויטעל
נאָד'ן אַנדערן, פֿילט אָן גאַנצע בויגענס מיט ציפֿערן, געהסט פֿון דעם
דייכען און נישט דעם אַרימאָן, צוטהיילט סומען, מאַכט איבער די גאַנצע
עקאָנאָמיע פֿון דער וועלט, שליידערט טיליאַרדען צו די ערשטוינטע
אַדימע לייט — אַלעס וויסענשאַפֿטליך, אַלעס טהעאָרעטיש! און דאָן
זייזט זיך ענדליך אַרויס, אַז מען איז גאָר איינפֿאַך אויסגעגאַנגען פֿון אַ
גרונד-פֿאַלשען פּרינציפּ: פֿון דער גלייכהייט פֿון די מענשען! פֿוי! יאָ,
יידיקליך, אַ גרונד-פֿאַלשעס פּרינציפּ! און דאָס, אָנשטאָט צו טהאָן עפעס
ניצליכעס און אויסצופֿילען דעם מאַנגעל פֿון רעפֿאָרם-אַרבייט צום נוצען
פֿון דער וואַהרער דעמאָקראַטיע . . .

אויך דעם דאָקטאָר איז דער רויש ביסלעכווייז אַריין אין קאָפּ: ער
האַט גערערט פֿאַר פֿייער און פֿאַר וואַסער און געמאַכט אַלערליי בע-
הייטונגען. ביים טיש איז ער נאָך דערצו געוואָרען ערנער; מען האָט
געטרינקען אַ סאַסע שאַמפּאַניער און די שטימונג איז געוואָרען ווילד;
זאָגאַר מינוט, וועלכער איז געזעסען לעבען נאַגעל'ן און ביי איצט געווען

גאנץ שטיל, האָט זיך אויך אַרײַנגעמישט אין געשפרעך מיט עמליכע בעמערקונגען. דער אַדױנקט איז געזעסען שטייף, אזוי ווי ער האָלט זיך ניט געקענט ריהרען פֿון אָרט, און האָט געמאַכט געוואלדען איבער אָן אײַ, וואָס האָט אײַנגעריכט דעם אָנצוג; ער איז געווען הילפֿלאָז און האָט ניט געוואוסט וואָס צו טהאָן; נאָר אז סאַראַ איז צוגעקומען אײַהם אָבווישען, האָט זיך דער אַרוואַקאַט בענוצט מיט דער געלעגנהײט, זי אַ רײס צו טהאָן צו זיך; ער האָט זי גענומען אין די אָרעסס און געטריבען מיט אײַהר מײַאום'ע שטיק. ס'איז ענטשטאַנען אָן אונאַרדנונג איבער'ן גאַנצען מיטש.

דערווייל האָט נאַגעל פֿערלאַנגט אַ קאַרב שאַטפאַניער צו זיך אין צײַטער אַרויף; אין אַ וויילע אַרום האָט טען זיך אױפֿגעהויבען פֿון מיטש. דער אַדױנקט און דער אַרוואַקאַט זײַנען געגאַנגען אָרס אין אָרס און האָבען געזונגען פֿאַר לױטער פֿרעהליכקײט, און דער דאַקטאָר האָט זיך ווידער אַמאַל מיט הײַן פֿונאַנדערגעלאָזט איבער דעם פֿרינציפֿ פֿון סאַר צײַאָלזום; אָבער אויף די טרעפֿ האָט ער געהאַט דאָס אונגליק צו פֿער-פֿערלירען זײַן פּאַנסנע, ס'איז אַראָבגעפֿאַלען אויף דער ערד, געוויס שוין צום צעהנטען מאַל, און האָט זיך ענדליך צובראַכען. ביידע גלעזער זײַנען צושפּרונגען. ער האָט אַרײַנגעלייגט די אײַנפֿאַסונג אין טאַש און איז געבליבען בלינד די גאַנצע נאַכט נאַכאַנאַנד. דאָס האָט אײַהם געערגערט און אײַהם נאָך הײַציגער געמאַכט; מיט כעס האָט ער זיך אַנידער-געזעצט לעבען נאַגעל'ן און האָט געזאָגט:

„אויב איך האָב ריכטיג פֿערשטאַנען, האָט די „ערלייזונגס-אַרמעע“ ניט אײַער פֿאַלשטענדיגע פֿעראַכטונג? דאָס איז ניט גלאַט אזוי געד-פלאַפעלט?“

דאָס האָט ער געזאָגט אין פֿולען ערנסט און געוואַרט אויף אָן ענטפֿער. נאָך אַ קורצער פֿויזע האָט ער ווײַטער געזאָגט, אז נאָך דעם ערשטען געשפרעך, וואָס זײַ האָבען צווישען זיך געהאַט — ס'איז געווען גראָד דעם טאַג פֿון קאַרלסען'ס לױה — האָט ער אַרויסגעטראָגען דעם אײַנדרוק, עפעס אזוי ווי ער — נאַגעל — וויל ווירקליך פֿערטהיירדיגען דעם אונזיגן.

„איך פֿערטהיירדיג דאָס רעליגיעזע לעבען אין מענשען,“ האָט נאַגעל געענטפֿערט. „און פֿאַרוואָס? ווײַל עס איז אַ פֿאַקט, איך פֿער-טהיירדיג ניט ספּעציעל דאָס קריסטענטהום, דורכאויס ניט, נאָר איבער-הויפט דאָס רעליגיעזע לעבען. אײַהר האָט געזאָגט, אז מען וואָלט געד-דאַרפֿט אײַפֿהײַנגען אַלע טהעאָלאָגיען. „פֿאַרוואָס?“ האָב איך געפֿרעגט.

יחיל ויער דאלע איז איסגעשפיעלט, "האָט איהר געענטפֿערט. און אין דעם בין איך ניש געווען אינשטימיג מיט איך. דאָס רעליגיעזע לעבען איז אַ באַקט. אַ טערק הופט: „אללאַה איז גרויס!" און שטאַרבט פֿאַר דער דאָזיקער איבערצייגונג; אַ נאַרוועגער פֿאַלט אויף די קניע פֿאַר'ן אלטער און טרינקט נאָך ביי אײף היינטיגען מאָג קרויסמוס'עס בלוט. אַ פֿאַרק האָט אַ גלאַק, אין וועלכען עס גלויבט, און אין דעם דאָזיקען גרויכען שטאַרבט עס גליקליך. דער עיקר איז ניש, אין וואָס מען גלויבט, נאָר ווי מען גלויבט אין דעם . . ."

איך בין ערשטיגט צו הערען אזא מיין פלויהעריי פֿון איך. ס'איז אמת, אז איך קען איך ניש, נאָר איך האָב געטיינט, אז אויף מעהרערע געביעטען וויט איהר נאָך אַ שאַפֿערער ראַדיקאַל אידער ווער עס איז פֿון אונז. דאָ אָבער קריכט איהר איינפֿאַך אויף די גלויבע ווענד. איך פרעג זיך ווירקליך נאָך אַמאָל, צו איהר וויט ניש אין גרונד גענומען אַ פֿערמאָקריטער קאַנסערוואַטאָר. דאָ קומט איין וויסענשאַפֿטליכע קריטיק נאָך דער אַנדערער איבער טהעאָלאָגיע און טהעאָלאָגישע ביכער; איין שרייבער נאָך דעם אַנדערן טרעט אַרויס און צוגליעדערט אָט די זאַמלונג פֿון דרשות און יענע טהעאָלאָגישע אָבזאַנדלונג, און ניש קוקענדיג דערזיף געהט איהר ניש אוועק דערפֿון, אז צום ביישפּיעל די קאָמעדיע מיט קרויסמוס'עס בלוט האָט נאָך היינט אַ ווערט! איך הויב ניש אָן פֿער-שמעהן אייער געדאַנקען-גאַנג."

דיינקט איהר ניש, הערד דאָקטאָר, אז עס איז אין גרונד גענומען איך אביסל ראַדיקאַל זיך צו האַלטען פֿעסט ביי אַ טייטונג, וועלכע איז גענוי אַנטקעגנזעצט דעם זענענדיגען ליבעראַליזם? נו, דאָס וועלען מיר לאָזען אָן אַ וויט! אָבער איך בין אויך ניש איינפֿערשטאַנען דערמיט, וואָס איהר וואָנט איבער די קריטיק. אַ קרוטיקער געהמט אַ מעטאָפֿיזישע פֿראַגע אויפֿ'ן גאַפּעל און „צוגליעדערט" זי. יאָ, וואָס האָב איך איך געוואָרט פֿרעגען: וויט איהר ווען געווען אויף אַ פֿערד-מאַרק? האָט איהר געזעהן, ווי מען בייט זיך מיט פֿערד? ניש? נאָר ניש דאָס בין איך אייסען. יאָ, מיר ווילען ריידען ווענען דער קריטיק, מבח אָט די שפּיציזיגע און זעהר באַלאַנגפֿולע גאַפּעל-שמעך אין די מעטאָפֿיזישע וועלט, וואָס איז אייער טייטונג דעריבער? איך מיין, אז דאָס איז ניש ריכטיג, ס'איז אונגעבילדעטע יוריסטעריי, בייערן-לאַגיק. אויף ווייטע 34 וואָנט פֿאַסטאָר יעלם דאָס און דאָס, אויף ווייטע 108 ווידער וואָנט פֿאַסטאָר יעלם יענעס און יענעס, און אָט האָט איהר איך פֿאַסטאָר יעלם'ס לאַגיק! מיר דוכט, אז דאָס איז אייסענדיגענליך ענג. מיר פֿערשמעהען איינפֿאַך

אויף ביידע זייטען, וואָס דער מאַן האָט געמיינט; נאָר עס געהט אין דעם איהם צו באַפען ביי אַ ווידערשפּרוך, איהם פֿאַנגען אין ווערטער. אַבער נים קוקענדיג אויף דער כינעזישער שפּליטער-אַרבייט געהט זיך . . . מענטש זיין גאַנג ווייטער צו דער „קאָמעדיע מיט קריסטוס'עם בלוט“ . . .

„וואָס איז אַלזאָ אין אָרדנונג?“

„וואָס איז אַלזאָ אַ פֿאַקט! און וואָס פֿאַר אַ געווינס איז עס אין גרונד גענומען — פֿערזייהט מיר איבערגענס, אויב איך האָב זיך שוין איין מאל נאָכגעפֿרעגט נאָך דעם — , וואָס פֿאַר אַ געווינס איז עס דען אייגענטליך, פֿון ריין פּראַקטישען שטאַנדפּונקט, ווען מען רייסט אַוועק ביים לעבען יעדע פּאָעזיע, יעדען טרוים, יעדע שעהנע מיסטיק, יעדען ליגען? וואָס איז וואַהרהייט? ווייסט איהר דאָס? מיר בעוועגען זיך דאָך נור דורך סימבאָלען פֿאַרווערטס, און אָט די סימבאָלען האַלטען מיר אין איין בייטען, וואָס ווייטער מיר קומען פֿאַרווערטס . . . דאָס איז פֿאַר אייך נאַטירליך נים ראַדיקאַל גענוג — אויב עס איז פֿאַר אייך נים שוין צו ראַדיקאַל. נו, ווי איהר ווילט זיך! . . . אַבער איך לאַנגווייל אייך געוויס, הער דאָקטאָר? לאַמיר אַקאַרשט נים פֿערגעסען די גלעזער.“

דער דאָקטאָר האָט זיך אויפֿגעהויבען און איז אַרומגעגאַנגען אַ וויילע איבער'ן צימער. מיט פֿערדרום האָט ער זיך אַבגעשטעלט און געקוקט אויף אַ טאַפּעט, וועלכער האָט זיך דאָרט ביי דער טהיר אַביסעל פֿע- קאַטשעט; ער האָט זיך וואַגאַר געלייגט אויף די קניע, אום איהם אויס- צוגלייבען.

„דו וואָלסט מיר ווירקליך געקענט לייהען דינע ברילען, האַנסען, אַז דו זיצסט דאָך סיי ווי סיי און שלאָפֿסט,“ האָט ער געוואַגט איינפֿאַך אויפֿגעבראַכט.

אַבער האַנסען האָט נים געוואָלט געבען זיינע ברילען, און דער דאָקטאָר האָט זיך מיט בעס אַבגעקעהרט פֿון איהם. ער האָט זיך ווידער אַנידערגעזעצט לעבען נאַגעל'ן.

„יא, ס'איז אונזינן, אָט דאָס איז עס; אין גרונד גענומען האָט אַלצדינג אַ קנאַפען ווערט, אַז מען קוקט דערויף פֿון אייער שטאַנד- פּונקט, איהר זייט פֿילייכט גערעכט אין אַסך זאַכען. אָט געהט אַקאַרשט האַנסען'ן דאָרט, האַהאַהאַ; יא, פֿערזייה, וואָס איך געהט זיך די פֿריי- הייט צו לאַכען פֿון דיר, האַנסען, אַרוואַקאַט און סאָציאַליסט האַנסען. פֿיהלסט דו דען נים אַ געוויסע אינערליכע פֿרייד, יעדעס מאל, ווען צווי נומע בירגער צוקריגען זיך און פֿיהרען אַ פּראָצעס איינער געגען אַנדערן?

בין, ווען עס וואלט מעגליך געווען, וואָלטט דו זיי אימער פֿערגליכען מיט
מיטן און ניט גענומען קיין שילינג דערפֿאר! און דעם קומענדען וונטאָג
וואָלטט דו ארויפגעגאָנגען אין אַרבייטער־פֿעדראָן און פֿאַר צוויי האַנד-
וויקער און אַ קעב־וונג געהאַלטען אַ פֿאַרטראַג איבער דעם סאַציאַל-
דיסטרישען שטאַט. „יאָ, יעדער איינער וואָל קריגען אָן איינטראַג, לויט
זיין פֿעהיגקייט צו פֿראָדוצירען,“ וואָלטט דו געוואָנט; „אַלעס איז אַזוי
אייסגעצייכענט איינגעאַרדענט, אז קיינעם ווערט ניט געטהאָן קיין אונט-
העכט.“ אָבער דאָ שטעהט אויף דער קעב־וונג, און איין גאָט ווייס דעם
אמת, אז ער איז אַ זשעני אין פֿערגלייך מיט אייך אַלעמען; ער שטעהט
אדאָ אויף און פֿרענט: איך האָב אָבער אַ געוויסע גרויס־הענדלערישע
פֿעהיגקייט צו קאָנסומירען, וואָנט ער, אָבער אין פֿראָדוצירען בין איך
ניט מעהר ווי אַ קעב־וונג, וואָרים מיין טאַלאַנט געהט ניט ווייטער,
וואָנט ער, וואָס זשע, שטעהסט דו ניט דאָן בלייך און בייז און האָסט ניט
יאָס צו ענטפֿערן דערויף, דו באַלואַן? . . . יאָ, כראָפֿע נור, דו,
דאָס קענטט דו אַס בעסטען; כראָפֿע נור!“ דער דאָקטאָר איז איצט
געזען שטאַרק בערוישט, דו צונג איז איהם געווען אַזוי ווי צוגעוואַקסען
צום נומען און דו אויגען ווינען איהם פֿול געוואָרען מיט טרעהרען. נאָך
אַ פֿיווע האָט ער זיך ווידער געווענדעט צו נאַגעל'ן און מיט אַ מוטיגען
באָן האָט ער געוואָנט: „איבעריגענס האָב איך ניט געמוינט, אז גראָד
נור די טהעאָלאָגען וואָלטען זיך געדאַרפֿט אויסבריינגען. ניין, וואָל מיר
דער טייערעל כאַפֿען, אַלע, אַלע דאַרפֿען מיר עס טהאָן, אייסראַטען דו
מענטשען און לאָזען די ערד־אַקס ווייטער לויפֿען.“

נאָעל האָט אָנגעקלאַפֿט מיט מינוט'ן. דער דאָקטאָר האָט ניט
געקריגען קיין ענטפֿער; ער איז געוואָרען אין כעס און האָט אַ געשרוי
געטהאָן איינ'ן קור:

„הערט איהר ניט, וואָס איך וואָנט זיך אַלע, אַלע
געדאַרפֿט אויסבריינגען, וואָנט איך; איהר נאַטירליך אונד, איהר אייך.“

און דערביי האָט דער דאָקטאָר אויסגעזעהן אייסערהעוועהנליך ביז.
„יאָ, האָט נאָעל געענטפֿערט, „איך האָב אייך געטראַכט דערפֿון.
אָבער וואָס מיר אָנבעלאַנגט, האָב איך ניט קיין מוטה.“ פֿיווע, „איך וואָנט
אדאָ אייסדריקליך, אז איך האָב קיין מוטה ניט דערצו; ווען איך וואָל
אָבער איין שעהענס טאָג דאָך קריגען דעם מוטה, האָב איך שוין
ברייט דעם פֿיסטיל דערצו, און פֿאַר אַלע פֿעלע טראַג איך איהם איינער
ביי מיר.“

און דערביי האָט ער פֿון דער וועסטען־קעשענע אַרויסגענומען אַ

מעדיצין-פלעשעלע מיט א גיפֿט-צייכען דערויף אין האָט עם געהאלטען
אין דער הויך. דאָס פֿלעשעלע איז נור געווען האַלב אָנגעפֿילט.

„עכטע בלויווערע, קלאָהר ווי וואַסער!“ האָט ער געזאָגט. „אַבער
איך וועל קיינמאָל ניט האָבען דעם מומה דערצו; עם ווערט מיר וואָס
ווייטער אַלץ שווערער. . . הערר דאָקטאָר, איהר קענט דאָך מיר
געוויס זאָגען, צי דאָס איז גענוג. כ'האַב איין העלפֿט דערפֿון שוין בענוצט
אויף אַ משהער, און עם האָט אויסגעצייכענט געווירקט. אַ קורצער קאָמפֿ, אַ
אַ פֿאַר קאָמישע העווט, אַ צוויי, דריי-מאָליגעס סאָפען, דאָס איז געווען
אַלעס; מאַט אין דריי ציגע.“

דער דאָקטאָר האָט גענומען דאָס פֿלעשעלע, האָט עם אָנגעקוקט,
עם אַ פֿאַר מאָל דורכגעשאַקעלט און געזאָגט:

„דאָס איז גענוג, מעהר ווי גענוג. . . איך וואָלט אייגענטליך
געדאַרפֿט צונעהמען ביי איך דאָס פֿלעשעלע; נאָר אז איהר האָט ניט
קײן מומה, מאָ. . .“

„ניין, איך האָב ניט קײן מומה.“

פֿויע. נאָגעל האָט צוריק אַרײַנגעלייגט דאָס פֿלעשעלע אין וועסט-
מאַש. דער דאָקטאָר איז וואָס ווייטער אַלץ מעהר צוזאַמענגעזונקען; ער
האַט אויסגעמרונקען זײַן גלאַז, זיך אומגעקוקט מיט טױטע אויגען אַרום
זיך און אַ שפּײַ געטהאָן אויף דער פּאַדלאַגע. פּלוצלינג האָט ער אַרײַ-
בערגעשריען צו דעם אַרײַנקט:

„העדאַ, וואו האַלטסט דו ערגעץ אין דער וועלט, האַלטאַן? קענסט
דו נאָך אויסריידען „געדאַנקען-אַסאַסיאַציאָנען“? איך קען עם שוין ניט.
נימע נאַכט!“

דער אַרײַנקט האָט געעפֿענט די אויגען, האָט זיך אַביסעל אויס-
געגלייכט דעם רוקען, איז אויפֿגעשטאַנען און צוגעגאַנגען צום פֿענסטער,
וואו ער איז געבליבען שטעהן אין האָט אַרײַנגעקוקט אויף דרויסען. אז
דאָס געשפרעך האָט פֿון דאָס נײַ אָנגעפֿאַנגען, האָט ער זיך בענוצט מיט
דער געלעגענהייט זיך אַרײַסצו'גנב'ענען; ער האָט זיך שטילערהײַט
גערוקט ביי דער וואַנד, האָט געעפֿענט די טהיר און זיך אַרײַסגעמאַכט,
איידער אימיצער האָט עם בעמערקט. אויף אזא שטײַגער פֿלעגט אַרײַנקט
האַלטאַן אימער אַוועקגעהן פֿון אַ געזעלשאַפֿט.

מינוט איז אויפֿגעשטאַנען און האָט אויך געוואָלט אַוועקגעהן; נאָר
אַז מען האָט איהם געבעטען, ער זאָל נאָך בלייבען אַ ווײַלע, האָט ער
זיך צוריק אַנידערגעזעצט. אַרוואַקאַט האַנסען איז געשלאָפען. די דריי,
וועלכע זײַנען נאָך געווען ניכטער, סטודענט אַיען, מינוט אין נאַגעל,

האָבען אָנגעהויבען ריידען פֿון ליטעראַטור. דער דאָקטאָר האָט זיך צוגעהערט מיט האַלב-פֿעדמאַכטע אויגען, ניט אויסריידענדיג קיין וואָרט, גלייך גאַכדעם איז ער אויך אַנשלאָפֿען געוואָרען.

דער סטודענט איז געווען שטאַרק בעלעווען און האָט געהאַלטען פֿון סאַפּאַסאַן: מען מוז צוגעבען, און מאַפּאַסאַן האָט דערגרונטעוועט די געהיימיסע פֿון דער פֿרוי, און אז עס איז ניטאָ קיין גלויבען צו איהם אַלס דיכטער פֿון דער לעבע. וואָס פֿאַר אַ דרייסטקייט אין דער שיל-דערונג, וואָס פֿאַר אַ וואונדערבאַרע קענטניס פֿון'ס מענשען-האַרצען! אָבער נאָגעל האָט אַרויסגעפֿלאַצט מיט אַ לעכערליכער צוקאָכטקייט, האָט געקלאַפט אָן טיש, געשריען, איז אָנגעפֿאַלען אויף די שריפֿטשמעלער, האָט געמאַכט אַש און בלאַטע כמעט פֿון אַלעמען און בלויז געשאַנעוועט דאָס לעבען פֿון געזעהלטע עטליכע. זיין ברוסט האָט זיך געהויבען אַרויף אין אַראָב, און דער שוים איז איהם געלאָפֿען פֿון מויל:

די דיכטער! העהע, יאָ, דאָס מוז מען זאָגען, זיי ווינען אַרוינגער-דרינגען אין דאָס טעפֿסטע מענשען-האַרץ! וואָס ווינען זיי דען, די דיכטער, אָט די גאוה'דיגע וועזענס, וועלכע האָבען פֿערשטאַנען ווי אַזוי צו קריגען אזא מאַכט אין'ס מאַדערנעם לעבען, וואָס ווינען זיי? יאָ, אַן איינשלאָג אויף'ן געוועלשאַפֿטס-קערפֿער, רייצבאַרע, געשוואָלענע באַרד-פֿרישטישקעס, וועלכע מען מוז בעהאַנדלען צאַרט און אָננעהמען מיט פֿאַרויכטיגקייט, אַניט ווערן זיי שלעכט, וואָרום זיי פֿערטראַגען ניט קיין האַרטע בעהאַנדלונג! יאָ, פֿון די דיכטער מוז מען דורכאויס מאַכען אַ טאַראַראַם, בעזונדערס פֿון די נאַרישסטע, פֿון די מענשליך ווייניג ענט-וויקעלטע, פֿון די אַלטע; וואָרום אַניט ברוגוז'ן זיי זיך אָן און פֿאַהרען אוועק אין אויסלאַנד! העהע, אין אויסלאַנד, יאָ! אָה דו גוטער גאַם, וואָס פֿאַר אַ זיסע קאַמעדיע! און טאַמער איז פֿאַרהאַן אַ דיכטער, אַ וויקליך גייסט-בערווישטער וינגער מיט טענער אין דער ברוסט, דאַן זאָלט מען געמענט שווערען ביים טייוועל אַלוי, און ער ווערט געשמעלט זייער הינטער די גראָבע, קאַפֿירענדע פֿראַפֿעסיאָניסטען, וועלכע ווינען טכנד דעם עולם מיט ביטערע שנאַפֿטען. יאָ, יאָ, די מאַסע איז דאָס— די קוואַנטיטעט — און דער גראָבער געשמאַק פֿון די טרינקער! . . .

ג. ער, נאָגעל, איז ניט קיין קענער, נאָר אַן איינפֿאַכער אַגראַנאָם מיט אַ געזעהנליכען פֿערד-געשמאַק, אין דערום וויל ער זאָגאַר ניט האָבען קיין פֿופֿציג טענשען אויף זיין ווייט. עס האָט זיך איהם שוין אַמאָל גע-מאַכט, און ער האָט געלויבען דערפֿון וואָס ער האָט זיך אויסגעשפּראַכען איבער דער שעקספֿיר-פֿראַגע. איינמאָל אין אַן אָבענד-אונטערהאַלטונג.

יא, ער האָט ווירקליך געלייענט שעקספיר; ער האָט זיך געהאַט פֿאַר-
גענומען אַרויפֿצושטייגען אויף דעם סאַמע שפיץ פֿון דער בילדונג, דאָס
איז געווען זיין עהרגיין, און דערום האָט ער געלייענט שעקספיר. אָבער
אויף צו להכעיס האָט ער אויסגעפֿונען, אז שעקספיר איז זעהר אָנגע-
לאָזען, קוים וואָס ער ריהרט זיך, און זיינע פֿערעהרער זיינען מענשען,
וואָס בענוגענען זיך מיט זעהר, זעהר ווייניג. דאָ האָט זיך אויפֿגעהויבען
א פֿאַכמאַן, א קענער, אן עסטעהעטיקער, וועלכער האָט איהם מיט כעס
געוואָנט: יא, דאָס איז איינער מיינונג, אָבער עס איז ניט געוואָנט, אז
דאָס איז די מיינונג פֿון דער גאַנצער וועלט! העהע, ס'איז ניט די מיינונג
פֿון דער גאַנצער וועלט, האָט ער געוואָנט. זאָל אונז גאָט אָבהיטען, וואָס
פֿאַר אַ קאָמישער מאַן! ניין, די מיינונג פֿון דער גאַנצער וועלט איז דאָס
טאַקע ניט, נור, איז וואָס? וואָס אַרמט עס איהם, נאַגעל'ן, אז די פֿופֿציג
טויענד פֿערעהרער האָבען אן אַנדער מיינונג ווי ער? וואָס, אין גאָט'ס
נאָמען, געהט עס איהם אָן, וואָס די מענשהייט איז פֿאַר רויט, ווען ער
איז פֿאַר שוואַרץ? . . . נו קומט מען וואָנאַר מיט טאַפֿאַסאַן. גאָט איך
הימעל! אַ מאַן, וואָס האָט פֿיעל געשריבען איבער ליעבע, און געוויס,
די ביכער זיינען איהם געגאַנגען פֿון דער האַנד; יא, וואָס גערעכט איז
גערעכט. אַך, אַ קליינער, העל-פֿונקלענדער שטערן, אַ ווירקליכער
דיכטער, אַלפֿרעד דע מיסע, ביי וועמען די ליעבע איז ניט קיין ברעגענדע
רוטינע, נאָר אַ פֿיינער און פֿייערדיגער פֿרייהלינגס-טאַן, ביי וועמען די
ווערטער פֿלאַמען איינפֿאַך אין די ציילען — אָט דער דיכטער האָט
פֿיליכט ניט קיין העלפֿט אַוויפֿיעל פֿערעהרער אויף זיין זייט, ווי מאַפֿאַ-
סאַן, דער קליינער, מיט זיין אויסערגעוועהנליך גראָבער און זעלענלאָזער
לענדען-פֿאַזיע . . .

נאַגעל האָט אַריבערגעטראָטען אַלע גרענעצען, ער האָט געפֿונען אַ
געלעגענהייט אָנצופֿאַלען אויף וויקטאָר הוגאָ און אין אַלגעמיין צו שיקען
די גרעסטע דיכטער פֿון דער וועלט צום טייוועל! יא, איינפֿאַך זיי שיקען
צום טייוועל! זיי ער מעג דאָ בריינגען איין איינציגע קליינע פֿראָבע פֿון
וויקטאָר הוגאָ'ס פּוסטע פֿאַעטישע פּויקעריי? מערקט אייך נור; "ווען
דיין שטאָהל וואָלט ווייניגסטענס געווען אַזוי שאַרף ווי דיין לעצטער ניין!"
יא, וואָס זיי דינקען דערצו; זיי קלינגט דאָס ניט גוט? וואָס דער הער
גרעגאָרד דענקט?

דערביי האָט נאַגעל דורכגעבויערט מינוט'ן מיט זיין בליק. ער האָט
געהאַלטען אין איין קוקען אויף איהם, און האָט ווידערהאַלט נאָך אַמאָל
יענע איינצעלנע ציילע פֿון וויקטאָר הוגאָ, נאָך אימער האַלטענדיג די

אויגן זונגעשיידט צו מינוט'ס געזיכט. מינוט האָט ניט געענטפֿערט.
זיינע בלויע אויגען האָבען זיך מורא'דיג ברויט געעפֿענט און א צומיד
טעלסער האָט ער א היבשען זופ געטהאָן פֿון זיין גלאָז.

„אָבער דער פֿערז איז דאָך נאָך אלעס דעם ניט אזוי אונטערגליך,
האָט זיך דער סטודענט אָבערווֿפֿען.

נאָגעל האָט זיך ווידער זוקאכט: „אזוי, אלואַ ניט אזוי אונטערגליך?
אזוי שדעכט זאָגאר ווי ער האָט איהם אָבגעזאָגט, האָט ער נאָך זיין ווידער
קונג? יא, זעהט איהר! ניין, דאָן מוז ער אנדערש אויסגערעדט ווערן!“
ער וואָלט אויגעטליך געדארפֿט אויפֿשטעהן, זיך שטעלען ביי דער טהור
און פֿון דאָרט אויסשפּייזן אָט די זיסע פּאָעזיע די העררען איבער די קעפֿ.
יא, וואָרט אויב מען וויל וויקטאָר הונגאַר ווירקליך טהאָן זיין רעכט, מוז
מען איהם פּאַרלעזען מיט א גרויסען קייענדען טויל, אַניט געהט אזוי
עס זאָגען אַרויס זיין גייסט פֿון דער פּאָעזיע. . . נג, עס לוינט זיך ניט
די טיה צו ווידערן ווייטער איבער וויקטאָר הונגאַ. „געבענשט זאל זיין זיין
אנדינקען! פֿאַר אייער געזונד!“

זיי האָבען געמונקען.

„איהר האָט דערמאָנט איבסען!“ האָט זיך נאָגעל נאָך אלץ געקאָכט.
נאָך זיין מינוט נאָך איז פֿאַרהאָן נור איין דיכטער אין נאָרוועגען, און
דאָס איז גיט איבסען. ניין, ווירקליך ניט. מען רעדט וועגען איבסען
אלס דיינקער; צי ס'איז ניט גוט צו מאַכען א קליינעס אונטערשייד
זיישען פּאַפּולערע פֿערינעפֿטיגע בעמערקונגען און ווירקליכען דיינקען?
מען רעדט פֿון איבסען'ס בערויהמטקייט, מען בלאָזט אונז אַן פֿילע אויערן
זעגען זיין מוטא; צי ס'איז ניט גוט צו מאַכען א קליינעס אונטערשייד
זיישען דעם טהעאָרעטישען און דעם פּראַקטישען מוטא, זיישען דעם
רעזאָלוציאָנס-דראַנג אָהן אויגענוזן און אָהן א שום ריקויכט און דעם
אויפֿריוועגנס-מוטה ביי זיך און דער הויס? דער איינער שטראַהלט אין
דעבען, דער אנדערער רופֿט אַרויס אַן ערשטוונג אין טהעאָטער. דער
נאָרוועגישער שריפֿטשטעלער, וועלכער בלאָזט זיך ניט אָן און האַלט ניט
דעכט א שפּיעל אַנשטאָט א שפּיען, איז דאָך ניט קיין נאָרוועגישער
שריפֿטשטעלער; וואָס פֿאַר עס איז שייס-פֿלאַקען מוז מען געפֿינען, כדי
זיך אָן דעם צו רייכען, אַניט ווערט מען ניט בעטראַכט אלס מוטאגיע
מידאָשקע. יא, ס'איז ווירקליך זעהר אינטערעסאָנט צו קוקען דערויף פֿון
זיישען! ס'איז א טיין שלאַכט-טויטעל און א מענער-מוטה, ווי ביי א
נאָפּאלעאָנישע טלחטה; אָבער א געפֿאהר און א רייזקע, ווי ביי א פֿראַנג-
זיישען רועל. העהעהע. . . ניין, א טאן, וועלכער וויל רעוואַלטיזירען.

מוז דאך פריהער פֿון אלצרינג קענען אָננעהמען א פּען אָהן זיידענע האַנד־שוה; ער דאַרף נים זיין קיין קליינע שרייבענדע זעלטענהייט; נים בלויז א ליטעראַרישער בעגריף פֿאַר די דייטשען, נאָר אַ בעזענליכער, טהעטיגער מענש אין דעם גערודער פֿון'ס לעבען. איבסען'ס רעוואָלוציאָנס־מוטה וועט זיכער קיינמאָל נים אַרויפֿפֿיהרען זיין מאַן אויף דאָס דינע אויב; דער עקספּערימענט מיט דעם מאַרפּעדאָ־שיפּעל אונטער'ן בריק איז אַ קלענליכע דעפּאַרטאַמענט־טהעאָריע אין פֿערגלייך מיט דער לעבעדיגער, פֿלאַמענדיגער טהאַט. צי די העררען האָבען ווען געהערט, ווי אימיצער צורייסט ליוועננט? העהעהע, אַ גאַנץ וואַזשנער גערויש! . . . נו, איבעריגענס איז אויב גערויש פֿיליכט אזוי גוט ווי דער אַנדערער, זוי בעגייסטערט מיר זאָלען נים זיין פֿאַר אַזאַ מין ווייבערשע אַרבייט ווי דאָס שרייבען פֿאַר'ן פּובליקום. פֿערשטעהט זיך — ווי קלענליך זי איז נים, האָט זי דאָך יעדענפֿאַלס פּונקט אזוי פֿיעל ווערטה ווי לעאַ מאַל־סמאָ'ס רויכערענדע מאַראַל און זיין פּראָפּאַגאַנדאַ פֿאַר זיין שווימענדען גאַט. נאָר געהט דאָס אַלעס צום טייוועל!

אלעס?

יא, ביינאָה. איבעריגענס האָבען מיר אויב דיכטער, דאָס איז ביערנסאָן אין זיינע בעסטע שטונדען. ער איז דאָך אונזער איינציגער, דאָך אונזער איינציגער . . .

וואָלטען דען דאָס רוב טענות געגען טאָלסטאָי'ן אויך נים געקענט אָנגעווענדעט ווערן אויף ביערנסאָן? צי איז נים ביערנסאָן אויך נור אַן אַנזאָגער, אַ מאַראַל־פּריידיגער, אַ געווענהליכער, לאַנגווייליגער אַלמער מאַן, אַ ביכער שרייבענדער פּראָפּעסיאָניסט און נאָך אַזעלכעס?

„ניין!“ האָט נאָגעל אויסגערופֿען הויך אויף'ן קול. ער האָט געמאַכט מיט די הענד און פֿערטהייריגט ביערנסאָן'ן מיט וואַרעמע ווערטער: מען קען נים פֿערגלייכען ביערנסאָן'ן מיט טאָלסטאָי'ן, טהיילווייז ווייל עס וואָלט געווען געגען די איינפֿאַכע אַגראַנאַמישע פֿערנוגפֿט פֿון יעדען איינעם, טהיילווייז ווייל דאָס מענשליכע געפֿיהל רעדט געגען דעם. ערשטענס איז ביערנסאָן אַ זשעני — וואָס טאָלסטאָי איז אין זיין גאַנצען לעבען נים געווען. ביי איהם, נאָגעל'ן, שטעהען די גאַנץ געווענהליך גרויסע און פּראָסטע זשעניען נים הויך. איין גאַט ווייסט דעם אמת, אַז ער האָלט נים פֿיעל פֿון זיי — אָבער נים אַמאָל ביי צו זייער הויך האָט זיך טאָלסטאָי דערהויבען. דאָס שטערט נאָמידליך נים, אַז טאָלסטאָי קען מאַכען ביכער, וועלכע זיינען בעסער, ווי אַסך פֿון ביערנסאָן'ס; אָבער וואָס בעווייזט דאָס? גוטע ביכער קענען זאָגן דענישע קאָפיטאַנעס,

נארווענישע באַלער און ענגלישע פֿרויען אויך מאַכען. צווייטענס איז ביערנסאָן אַ מענטש, און איבערהויטליכענדע פֿערזענליכקייט, ניט קיין בענדיף. ער רוישט אַרום ווי אַ לעבעדיגער קערפּער אויף אונזער ערד־קיגעל אין דאָרף האָבען רוים פֿאַר פֿערציג. ער וועט ניט ווי אַ ספּינקס פֿאַר די מענטשען, גרויס און מיסטיש; ויין אינערליכעס איז ווי אַ וואַלד אין שטורם, ער קעמפּט, איז איבעראַל דערביי און שעדיגט אין גרונד גענימען ווער שטאַרק וועט אָנגעלעגעהיימען ביים פּובליקום. ער איז אַ הערשענדיגער גייסט, איינער פֿון די ווייניגע בעפֿעהלענדע; ער קען שטעקן איר אַ טריבונע און טוט אַ האַנד־בעוועגונג איינשמילען אַ פֿייער־פּערי. ער האָט אַ מוח, אין וועלכען עס האַלט אין איין שפּראַצען און קיינען מיט געדאַנקען; ער וועגט קרעפּטיג און מאַכט גראַבע פֿעהלערן, אָבער ביידעס טהוט ער מיט פֿערזענליכקייט און גייסט. ביערנסאָן איז אונזער דיכטער מיט אינספּיראַציאָן, מיט דעם געטליכען פֿונק; עס פֿאַנגט אָן אין איהם ווי אַ גערויש אין תּבואה־פֿעלד אין אַ זומערדיגען טאָג, אין עס ענדיגט זיך דערמיט, וואָס מען הערט גאַרנישט אָהן איהם, גאַרנישט אָהן איהם. אין אַזאַ פֿאַרם דריקט זיך אויס די בעוועגונג פֿון ויין וועלע; דאָס איז די בעוועגונגס־פֿאַרם פֿון'ס זשענע. מיט ביערנסאָן'ס פּאָעזיע פֿערגליכען איז צום ביישפּיעל איבסען'ס פּאָעזיע איינפֿאַכע מעכאַנישע ביזאַראַרבייט. איבסען'ס פֿערזען בעשטעהען אין הויכען גראַד דערויין, וואָס זיי גראַמען זיך גוט, אַזוי אַז עס קנאַקט בלווי; דאָס רוב פֿון ויינע שייטפּיעלען ווינען דראַמאַטישע הילצערנע גול'ס. "אויף וואָס פֿאַר אַ שוואַרץ יאָהר דאַרף מען דאָס! . . . נאָ, איבערווענעס, זאָל ויין גענוג; פֿאַר אייער געזונד! . . ."

ס'איז געווען צוויי אַזייגער, מינוט גענעצט, שלעפֿעריג נאָך אַ פֿולען אַרכייס־טאָג, טיעד און געלאַנגטוויילט דורך נאַגעל'ס אונאַויֿפהערליכער פּלוידעריי, שטעהט ער אויף און וויל געהן. אַז ער האָט שוין געהאַט געוואַנט אַדיע און איז שוין געווען ביי דער טהור, האָט זיך דערווייל געטאַכט עטוואָס, וואָס האָט איהם פֿעראַוואַכט צו בלייבען שטעהן, אַ קליינע פּאַסירונג, וואָס איז אַ היבשע וויילע נאַכדעם געווען פֿון גרויסער בעדייטונג; דער דאָקטאָר כאַפט זיך אויף, טהוט אַ שטאַרקען מאַך מיט'ן אַרם און אין ויין קורצזוכטיגקייט וואַרפֿט ער אום עטליכע גלעזער; נאַגעל, וועלכער איז געזעסען לעכען דאָקטאָר, איז בעגאַסען געוואָרען מיט שאַטפּאַניער. ער איז אויפֿגעשפרונגען, האָט זיך לאַכענדיג אָבגע־טרייסעלט די נאַסע ברוסט, אין מיט און אויסגעלאַסענעס טאָן האָט ער איינסערטען: "הוראָה!"

מינוט איז גלייך געווען אויף'ן פלאץ, גרויט צו דיענען; ער איז צו-
געלאָפֿען צו נאָגעל'ן מיט טאַשענטיכלאָך און האַנדטיכער און האָט איהם
געוואָלט אַרומווישען; בעזונדערס בעגאַסען איז געווען די וועסט; ווען ער
וויל זי נור אויף אַ רגע אויסטהאַן, אויף איין מינוט, וועט זי גלייך אויב-
געטריקענט ווערן! אָבער נאָגעל האָט מיט געוואָלט אויסטהאַן די וועסט,
אַזונד האָט זיך דער אַדוואָקאַט אויך אויפֿגעכאַפט פֿון'ם ליאַרס און אויך
אַנגעהויבען שרייען „הוררהא“, מיט וויסענדיג, וואָס דאָ איז פֿאַרגעקומען.
נאָך אַמאָל האָט מינוט געבעטען אויף אַ רגע די וועסט; גאָגעל האָט
נור געשאַקעלט מיט'ן קאַפּ. פּלוּצלינג טהוט ער אַ קוק אויף מינוט'ן;
איהם קומט עפעס אַרויף אויף'ן זינען, ער שמעהט גלייך אויף, טהוט
אויס די וועסט און דערלאַנגט זי איהם מיט אימפעט.

„ביטע!“ האָט ער געזאָגט, „ווישט זי אָב; האַלט זי פֿאַר אייך; יאָ,
יאָ, איהר קענט זי האַלטען פֿאַר אייך, איהר האָט דאָך מיט קיין וועסט,
טאַכט מיט קיין דומהייטען! איך גיב זי אייך מיט'ן גאַנצען האַרצען,
ליעבער פֿריינד,“ נאָר אזוי ווי מינוט האָט זיך נאָך אַלין מיט געוואָלט
אונטערגעבען, האָט איהם נאָגעל אַריינגעשפּאַרט די וועסט אונטער'ן
אַרם, אויפֿגעפֿענט די טהיר און איהם אויף אַ פֿריינדליכען אופן אַרויס-
געשטופּט אויף דרויסען.

און מינוט איז צוועק.

דאָס איז צוגעגאַנגען אזוי שנעל, אז נור אַיען, וועלכער איז געוועסען
ביי דער טהיר, האָט עס בעמערקט.

אַזונד האָט דער אַדוואָקאַט פֿאַרגעשלאָגען, מען זאָל אויך צוברעכען
די איבעריגע גלעזער. נאָגעל האָט גאַרנישט געהאַט דאַגענען, און איצט
האָבען זיך פֿיער דערוואַקסענע מענער אונטערהאַלטען דערמיט, צו שליי-
דערן איין גלאָז נאָך'ן אַנדערן אין וואַנד. דערנאָך האָבען זיי געטרונקען פֿון
די פֿלעשער, געשריען ווי טאַטראָוען און אַרומגעטאַנצט איבער'ן צימער, ס'איז
געוואָרען פֿיער אזויגער, איידער אָט דער צייט-פֿערטרייב האָט זיך געענ-
דיגט. דער דאָקטאָר איז געווען שטאַרק בעטרונקען. נאָך אין דער
טהיר האָט זיך סטודענט אַיען געווענדעט צו נאָגעל'ן אין געזאָגט:

„אָבער דאָס, וואָס איהר האָט געזאָגט וועגען טאַלסטאַי'ן, לאָזט זיך
דאָך אויך זאָגען וועגען ביערנסאָן. איהר זייט מיט קאַנזעקווענט אין
איערע רייד . . .“

„האַהאָהא!“ האָט זיך דער דאָקטאָר צולאַכט ווי אַ פֿערהיקטער,
„די ריכטיגע צייט, ווען צו פֿערלאַנגען קאַנזעקווענצען! . . . קענט איהר
זאָגען „ענציקלאָפּעדיסטען“, ליעבער מאַן? „אידעען-אַסאָסיאַציען“? דאָך

קומט אקארשט, איך וועל אייך אָבפֿיהרען אַהיים . . . האָהא, די ריכ-
טיגע צייט!"

עס האָט שוין ניט געדענענט. אָבער די זונן האָט אייך ניט געשיינט;
דאָך איז דאָס וועטער געווען רעהיג און ס'האָט אויסגעזעהן, אז עס וועט
זיין אַ מילדער טאָג.

XIV

אויף טאָרגען אין דער פֿריה איז מינוט ווידער געקומען אין האָטעל.
שטילערהיים איז ער אריין צו נאָגעל'ן אין צימער, האָט אוועקגעלייגט
זיין וויגער, עטליכע פּאַפּירען, אַ שטיקעל בלוז-פֿעדער און דאָס קליינע
ניפּט-פֿלעשעלע אויף'ן טיש און האָט דאָן געוואָלט אַרויסגעהן צוריק.
אזוי ווי נאָגעל האָט זיך אין דערזעלבער רגע אויפֿגעכאַפט, איז ער
געוואונגען געווען צו ערקלעהרען, נאָך וואָס ער איז געקומען.
"ווענען יענע זאַכען, וואָס איך האָב געפֿונען אין דער וועסט-קעשענע,"
האָט ער געזאָגט.

"אין דער וועסט-קעשענע? יאָ צום טיוועל, דאָס איז דאָך וואָהר!
און וויפֿיעל איז דער וויגער?"
"אַכט. אָבער אויגער וויגער שטעהט, כ'האָב איהם ניט געוואָלט אָג-
ציהען."

"איהר האָט דאָך ניט אויסגעטרונקען די בלוז-וויגערע?"
מינוט האָט אַ שטיקעל געטהאָן און געשאַקעלט מיט'ן קאָפּ. "ניין,"
האָט ער געענפֿערט.

"אייך ניט פֿערוובט דערפֿין? דאָס פֿלעשעלע מוז זיין האַלב אָנגע-
פֿילט; לאַטיך זעהן."
אין מינוט האָט איהם געוויזען, אז דאָס פֿלעשעלע איז נאָך האַלב
פֿילט.

"גוט! — און דער וויגער איז אַכט? ס'איז אַלואַ צייט אויפֿצו-
שטעהן . . . יאָ, עס פֿאַלט מיר גראָד אוין, גרענאַד, קענט איהר מיר
אויסבאָרגען ערנעץ-וואו אַ פֿידעל? כ'וואָלט וועלען פּרוּווען, צי וועל
איך זיך קענען לערנען שפּיעלען . . . נאָ, אונזונן! די וואָהרהיים איז,
אז איך וויל קויפֿען אַ פֿידעל, כ'וויל זי אוועקשיינקען מיינעם אַ בער-
קאַנטען; ניט פֿאַר זיך דאַרף איך זי האָבען. איהר מוזט מיר אַלואַ
אונבעדינגט שאַפֿען אַ פֿידעל, ס'מאַכט ניט אויס, וואו איהר וועט זי
נעהמען."

מינוט ערקלעהרט, אז ער וועט זיך סטארען מיט אלע מעגליכ-
קייטען.

„ב'דאנק אייך טויזענד מאל. דאן וועט איהר דאך ווידער אריינקומען
צו מיר, ווען איהר וועט געפֿינען פֿאר פֿאסענד; איהר ווייסט דאך דעם
וועג. — גומען מאָג!“

אין אַ שעה אַרום איז שוין נאָגעל געווען אין וואַלד, אַרום דעם
פֿאסטאָר'ס הויף. די ערד איז נאָך געווען פֿייכט פֿון'ס רעגען, וואָס איז
נעכטען ביינאַכט געגאַנגען, און די זונן איז ניט געווען זעהר וואָרם. ער
האַט זיך אַנידערגעזעצט אויף אַ שטיין און געהאַלטען אָפֿען די אויגען,
קוקענדיג אויף'ן וועג. אויף די ווייכע קליינע זאַמד-שטיינדלאַך האָט ער
בעמערקט אַ פֿאַר בעקאַנמע פֿוס-טריט, ער איז כמעט איבערצייגט
געווען, אז דאָס זיינען דאָגני קיעלאַנד'ס שפורען, און אזוי איז געגאַנגען
אין שטאָרט. אַ היבשע וויילע האָט ער געוואַרט אוימויסט, ענדליך האָט
ער זיך ענטשלאָסען איהר אַנטקעגען צו געהן און האָט זיך אויפֿגעהויבען
פֿון שטיין.

און ער האָט ווירקליך קיין טעות ניט געהאַט; שוין ביים ראַנד פֿון
וואַלד האָט ער זי בעגעגענט. זי האָט געטראָגען אַ בוך; ס'איז געווען
סקראַפֿ'ס „גערטרוד קאַלביערנסאָן.“

תחילת האָבען זיי גערעדט אַ וויילע וועגען דעם דאָזיגען בוך, דער-
נאָך האָט זי געזאָגט:

„קענט איהר עס בעגרייפֿען . . . אונזער הונד איז טויט.“

„טויט? האָט ער איבערגעפֿרעגט.“

„מיט עטליכע טעג צוריק. מיר האָבען איהם געפֿונען טויט. איך

פֿערשטעה גאָר ניט, ווי דאָס האָט געקענט פֿאַסירען.“

„אַבער ווייסט איהר, איך האָב אימער געפֿונען, אז אָט דער הונד

אייערער איז געווען זעהר עקעלהאַפֿט; אַזאָ וואָך-הונד מיט אַ קאַרנאַסע

נאָז און מיט אַן אונפֿערשעהמטען מענשען-געזיכט. ווען ער פֿלעגט אַ

קוק סהאָן אויף אייך, זיינען זיינע מויל-ווינקלען אזוי טיעף אַראָבגעהאַנגען,

אַקוראַט ווי ער וואַלט געהאַט צו טראָגען דעם ווייטאַג פֿון דער גאַנצער

וועלט. איך בין גראָד צופֿריעדען, וואָס ער איז טויט.“

„פֿוי, שעהמט זיך . . .“

אַבער ער האָט איהר מיט אַ נערוועזער מיענע איבערגעשלאָגען די

רייד; ס'האַט אויסגעזעהן, אז ער האָט וואָס גיכער געוואַלט פֿטור ווערן

פֿון דעם דאָזיגען געשפּרעך מיט'ן הונד. ער האָט אַנגעהויבען ריידען

וועגן א טאן וועמען ער האט אמאל געמאכט, און וועלכער איז ווירק-
ליך געווען אזוי צו זאגען דאס לעבערליכסטע, וואס מען קען זעהן.
„דער טאן פלעגט זיך אביסעל ז—זאאיקען, און ער פלעגט זיך
גארנישט בעהאלטען דערמיט; ניין, אדרבה, ער פלעגט זיך אימישנע
נאך שטארקער ז—זאאיקען, ווי זיין טבע איז געווען צו טהאן, כדי אלע
זאלען זעהן זיין פעהלער. ער האט געהאט די מערקווירדיגסטע אידעען
איבער דער פרוי, איבערגענס פלעגט ער דערזעהלען א געשיכטע פון
טעקסיקא, וועלכע פלעגט ביי איהם אין מויל אויסקומען זעהר קאמיש.
ס'איז געווען א ווינטער מיט א שרעקליכער קעלט, די טהערמאמעטערס
זיינען צושפונגען געווארען, אין די מענשען האבען זיך אויפגעהאלטען
טאג און נאכט אין די הייזער. אבער איין טאג האט ער געמוזט געהן
אין א שטאדט, וואס איז געלעגען ניט ווייט פון זיין וואוינ-פלאץ. ער איז
געגאנגען דורך א נאקעטער לאנדשאפט, נור דא און דארט איז געשטא-
נען א שטיבעל, אין דער קאלטער ווינד האט איהם מורא'דיג געשניטען
אין געזיכט. ווי ער געהט אזוי מיט שנעלע, פעסטע מריט, שימט אין
דער דאזיגער פעדעווייפלעטעד קעלט ארויס א האלב נאקעטע פרוי פון
א שטיבעל אין לויפט איהם נאך; זי האלט אין איין שרייען: „איהר האט
א פראסט-בלעזעל אויף דער נאז! גיט אכטונג, איהר געהט ארום מיט
א פראסט-בלעזעל אויף דער נאז!“ די פרוי האט געהאלטען א קאך-לעפעל
אין האנד און איז געגאנגען מיט פערקאמטע ארבעל; זי האט גראד
דערזעהן אט דעם טאן מיט א פראסט-בלעזעל אויף דער נאז, פערביי-
געהענדיג פערביי איהר שטיבעל, און זי האט איבערגעלאזט איהר הייז-
ארכייט און איז ארויסגעלאפען, אום איהם דאס צו ווארענען. העהעהע,
האט מען ווען געהערט עטוואס עהנליכעס! און דא שטעהט זי אליין מיט
פערקאמטע ארבעל אין דעם שארפען ווינד, בעת ווען די גאנצע
העכטע באק איהרע לויפט ביסלאכווייז אויף און ווערט ענדליך אן אונ-
געהייערע ווייסער בלאטער. העהעהע, דאס איז איינפאך אונגלויבליך! ...
אבער ניט קוקענדיג אויף דעם און מעהרערע אנדערע ביישפיעלען פון
וויכטיגע אפפערטיטה איז דער זאאיקע געווען שטארק איינגע'עקשן'ט
אין דעם דאזיגען קאסיטעל. „די פרוי איז א מאדנע און איבערזעטליכע
בייאה,“ האט ער מיר געזאגט, ניט ערקלעהרענדיג פארוואס זי איז מאדנע
אין איבערזעטליך. „ס'איז גארנישט צו גלויבען, וואס זי קען זיך איינ-
בילדען,“ האט ער געזאגט. אין דאן האט ער דערזעהלט: „כ'האב געהאט
א פרוי, וועלכער האט זיך פערלעכט אין א יונגער דאמע; זי האט זאגאר
געהייסען קלארא. ער האט זיך שטארק געמיינט צו געווינען די ליעבי-

פֿון דער דאָזיגער דאָמע; אָבער ס'האָט גאָר נישט געהאַלפֿען, קלאַראַ
האָט אַבסאָלוט נישט געוואָלט וויסען פֿון איהם; און דאָך איז ער געווען
אַ שעהנער און אַן אַנגעזעהענער יונגער מאַן. אָבער דיזעלבע קלאַראַ
האָט געהאַט אַ שוועסטער, אַן אויסערגעווענהליך פֿערוואַקסענע, הויקער-
דיגע בריאה, וואָס איז גראָד געווען העסליך. מילא, איז זיך מיין פֿריינד
מיטב און עדכ'ענט זיך צו איהר; איין גאָט אין הימעל נור קען וויסען,
פֿאַרוואָס ער האָט עס געטהאָן; אפשר האָט ער געהאַט אַ בעווונדער
מיין דערביי, און פֿיליכט האָט ער זיך ווירקליך פֿערליעבט אין איהר,
כאָמט זי איז געווען אזוי העסליך. אָבער וואָס טהוט קלאַראַ? יאָ, דאָ
האָט די פֿרוי מיט אַמאָל בעוויזען איהרע נעגעל; קלאַראַ שרייט, קלאַראַ
מאַכט געוואַלדען: „איך בין דאָס, וועמען ער האָט געוואָלט האָבען!
איך בין דאָס, וועמען ער האָט געוואָלט האָבען!“ האָט זי געזאָגט; „אָבער
מיד וועט ער נישט קריגען, פֿאַר קיין פֿרייז אין דער וועלט נישט,“ האָט זי
געזאָגט. נאָ, אָבער מיינט איהר אפּשר, אז ער האָט געקריגען די שוועס-
טער, אין וועלכער ער האָט זיך אַלואַ שטאַרק פֿערליעבט? ניין, דאָס
איז דאָך גראָד דאָס שעהנסטע אין דער געשיכטע: קלאַראַ האָט איהם
אויך די שוועסטער נישט געוואָלט צולאָזען. העהעהע. ניין, אזוי ווי זי
איז עס אַליין געווען די, וועמען ער האָט געוואָלט האָבען, האָט ער צום
מאָל נישט געוואָלט קריגען די הויקערדיגע שוועסטער איהרע, הגם זי וואָלט
זיך מיט קיינעם נישט געוואָרפֿען. אין אזוי האָט מיין פֿריינד קיין איינע
פֿון די דאָמען נישט געקראָגען. . . . דאָס איז געווען איינע פֿון די פֿיעלע
געשיכטען, וואָס דער זאָאיקע האָט דערצעהלט. ער פֿלעגט זיי דערצעה-
לען אזוי שעהן, אזוי אינטערעסאַנט, גראָד דערפֿאַר וואָס ער פֿלעגט זיך
זאָאיקען. ער איז איבערהויפט געווען אַ גרויס רעטעניש פֿון אַ מענשען. . . .
וואָס זשע, איהר לאַנגוויילט זיך?”

„ניין,“ האָט דאָנגי געענפֿערט.

„יאָ, אַ גרויס רעטעניש פֿון אַ מענשען. ער איז געווען אזוי גייציג און אין
דערזעלבער צייט האָט ער געהאַט אזאַ נייגונג צו גנבה, אז ער איז געווען
אימטמאַנד אַרונטערצונעהמען די לעדערנע ריעמענס פֿון די פֿענסטער
אין די אייזענבאַהן-וואַגאָנען און זיי בענוצען פֿאַר זיין געברויך. איינמאָל,
הייסט עס, האָט מען איהם איינפֿאַך געפֿאַקט ביי אזאַ מין גנבה. אויף
דער אַנדער זייט האָט ער זיך ווינציג וואָס געמאַכט פֿון געלד, ווען דער
שגעון איז איהם אַנגעקומען. איינמאָל איז איהם איינגעפֿאַלען צו מאַכען
אַן אונגעהייערן וואַגען-צוג, ער האָט אָכגעדונגען פֿאַר זיך אַליין פֿיער
און צוואַנציג וועגען, וועלכע ער האָט געלאָזט אַרויספֿאַהרען איינעם נאָדן

אנדערן. דריי און צוואנציג וויינען געפֿאָהרען גאָנץ ליידיג, און אין דעם פֿיער און צוואנציגסטען — דעם לעצטען — וועט ער אליין און קוקט אַזאָב אויף די שפּאַציר־געעהער, פֿרעהליך ווי אַ גאָט איבער דעם פּאָר־ראַדנעם זיג, וואָס ער האָט צונויפֿגעשטעלט . . .

אַבער גאָטל איז אַריבער פֿון איין זאך אויף דער אַנדערער, אָהן גליק; דאָנני האָט זיך קוים צוגעהערט צו דעם, וואָס ער האָט געזאָגט. ער איז אַנשווייגען געוואָרען, ער האָט זיך פֿערטראַכט. ווייס דער טייוועל, זיי ער קען דאָס ריידען גארשיקטיגען און זיך כּסדר מאַכען צום גאָר! אַנפֿאלען אויף אַ זונגע דאַמע, דערצו גאָך ווין הערצענס־דאַמע און איהר דערזעהלען אלעליי דומהייטען וועגען פֿראַסט־בלעזעלאַך און פֿיער און צוואַנציג וועגען! אין פֿלוצלינג איז איהם אַרויף אויפֿן זינען, אז ער איז טיין איינמאָל אזוי טיכטיג אַרײַנגעפֿאלען מיט אַן אָבגעשטאַקטער מעשה וועגען אַ עקסימאָ און אַ בריעף־טאַש. ביי דער דאָזיגער עראַינערונג איז איהם די פֿאַרב אַרײַן אין פנים, ער האָט זיך גיט ווילענדיג אַ רוק געבדאָן און איז ביינאָה געבליבען שטעהן. צום טייוועל, פֿאַרוואָס גיט ער גיט אַכטונג? אַה, שעחמען מעג ער זיך! אָט די מאַמענטען, אין יעלכע ער פֿלאַפּעלט אַוויפֿיעל דומהייטען, מאַכען איהם קאַמיש, ערני־דעריגען איהם און טרויבען איהם צוריק אויף גאַנצע וואָכען און מאַנאַטען. וואָרום וואָס קען זי זיך דען דיינקען וועגען איהם!

ער האָט געזאָגט:

„אין זיי לאַנג איז נאָך צום באַזאָר, דעם פֿערטהידיגונגס־באַזאָר?“
שטייכלענדיג האָט זי געענטפֿערט:

„פֿאַרוואָס גיט איהר זיך אַוויפֿיעל מיה כּסדר אָהן אויפֿהער צו ריידען?
פֿאַרוואָס זייט איהר גערױען?“

אָט די פֿראַגע איז איהם געקומען אַזוי אימגעריכט, אז ער האָט זי אַנגעקוקט ווי אַ צומישטער. דאָן האָט ער מיט אַ נידעריגער שטימע און מיט אַ קלאַפֿענדען האַרצען געענטפֿערט:

„פֿרייליין קיעלאַנד, דאָס לעצטע טאָל וואָס איך בין געווען צוזאַמען מיט אייך האָב איך פֿערשפּראַכען, אז איך וועל זיך נאָך אַמאָל טרעפֿען מיט אייך, וועל איך ריידען פֿון אלצדינג, נור גיט פֿון דעם, וואָס איז מיר פֿערבאַטען. איך סטאַרע זיך צו האַלטען טיין צוואַג. איך האָב איהם ביי אַינע געהאַלטען.“

„א, האָט זי געזאָגט, „מען דארף האַלטען דאָס, וואָס מען זאָגט דו, מען דארף גיט ברעכען קיין וואָרט.“ און דאָס האָט זי געזאָגט גיכער צו זיך אַרײַן איידער צו איהם,

„איך האָב זיך ענטשלאַסען, עס צו פֿערוועבן, נאָך איידער איהר זייט געקומען; כ'האָב געוואויסט, אז איך וועל זיך בעגעגענען מיט אייך.“

„ווי אזוי האָט איהר דאָס געקאָנט וויסען?“

„כ'האָב געזעהן אייער שפור דאָ אויף'ן וועג.“

זי האָט איהם צוגעוואָרפֿען אַ בליק און געשוויגען.

גלייך נאָכדעם האָט זי זיך אָבגערופֿען:

„איהר האָט זיך אַרומגעבונדען די האַנד; ווי איז דאָס, איהר זייט

פֿערוואונדעט?“

„יאָ,“ האָט ער געענטפֿערט; „דאָס האָט מיר אייער הונד אַ ביס

געמאָן.“

זיי זיינען ביידע געבליבען שטעהן און האָבען זיך אָנגעקוקט איינס

דאָס אַנדערע. ער האָט צוגיפֿוגעדריקט די הענד און מיט אַ שמערצליכער

שטימע האָט ער ווייטער געזאָגט:

„איך בין יעדע איינצעלנע נאכט געווען דאָ אין וואַלד; יעדע נאכט,

איידער איך בין געגאנגען שלאָפֿען, האָב איך אייערע פֿענסטער געזעהן.

פֿערגיט מיר, דאָס איז דאָך ניט קיין פֿערברעכען! איהר האָט עס מיר

פֿערבאָטען צו טהאָן, יאָ, אָבער איך האָב עס געמאָן, ס'איז דאָך שוין אַ

פֿערפֿאלענע זאך; דער הונד האָט מיר אויך געביסען, ער האָט געקעמפֿט

פֿאַר זיין לעבען; איך האָב איהם אומגעבראַכט, כ'האָב איהם געגעבען

גיפֿט, ווייל ער האָט אימער געבילט, ווען איך בין געקומען און האָב

געוואָלט זאָגען אייערע פֿענסטער אַ גוטע נאכט.“

„אזוי, דאָס זייט איהר דאָס דער, וואָס האָט אומגעבראַכט דעם

הונד?“ האָט זי געזאָגט.

„יאָ,“ האָט ער געענטפֿערט.

פּויער. זיי זיינען נאָך אַלץ געשטאַנען אויף אַן אָרט און האָבען זיך

אָנגעקוקט, זיין ברוסט האָט זיך מורא'דיג געהויבען אַרויף און אַראָב.

„און איך וואָלט געווען אימשטאַנד צו טהאָן נאָך פֿיעל ערגערע

זאַכען, כדי אייך צו זעהן,“ האָט ער ווייטער געזאָגט. „איהר האָט קיין

אַהנונג ניט, ווי איך לייך, און ווי איך בין טאָג און נאכט פֿערגנומען מיט

אייך, ניין, דערפֿון האָט איהר קיין אַהנונג ניט. איך רייך מיט מענטשען,

איך לאָך, איך מאַך זאָגאר הוליאַנקעס — נאָך היינט ביינאכט האָב איך

געהאַט געוועלשאַפֿט ביי מיר אין צימער; מיר האָבען צולעצט צובראַכען

אַלע גלעזער — נו, אָבער אין דער צייט וואָס איך מרינק מיט אַנדערע

און זינג, דיינק איך אונאויפֿהערליך פֿון אייך און איך ווער צומישט, איך

קימער זיך אויך ניט וועגען קיין זאך, און איך ווייס ניט, וואָס פֿון מיר

ויעם ווערן. האָט דאָך כאַטש צוויי מינוטען מיטלייך מיט מיר, איך מוז
איך עפעס זאָגען. אָבער איהר דארפֿט גאָר קיין מורא האָבען, איך וועל
איך ניט שרעקען און ניט דייצען, איך מוז נור ריידען מיט איך, ווייל
איך ווער דערצו געטריבען. . . ."

"אָבער וועט איהר גאָר קיינמאָל ניט ווערן פֿערנינפֿטיג?" האָט זי
קריזן געזאָגט. "איהר האָט עס דאָך פֿערשפראַכען."

"יא, דאָס האָב איך וואַהרשיינליך געטהאָן; כ'ווייס עס ניט, נאָר
פֿילייכט האָב איך פֿערשפראַכען צו זיין פֿערנינפֿטיג. אָבער עס איז
אזוי שווער, עס איז ווירקליך אזוי שווער, ווי איך זאָל זיך ניט סמאַ-
רען דערצו. און אַביסעל דארף מען מיר דאָך ענטשולדיגען, ווען איהר
בערעכענט אלעס. וואָס זאָל איך טהאָן? ווייסט איהר, אז איך האָב
איין טאָג שוין כמעט געהאַלטען דערביי אַרױנצופאַלען אין פאַסטאַר-
הויף, עפֿענען די טהירען און גלייך אַרױנגעהן צו איך, זאָגאר ווען
נאָך אַנדערע זאָלען זיין דערביי! אָבער איך האָב אויך מיט אלע
קרעפֿטען געזוכט זיך אױנצוהאַלטען, צו קעמפֿען געגען זיך אַליין, דאָס
טענט איהר מיר גלויבען; יא, איך האָב איך זאָגאר פֿערלוימדעט און
פֿרובירט טאכען צו גאָרנישט אױער מאַכט איבער מיר, דערמיט וואָס
איך האָב איך אַראָנגעוואַרפֿען פֿאַד אַנדערע מענשען אין די אויגען. ניט
אױס ראַכע האָב איך עס געטהאָן, ניין, איהר בעגרייפֿט, אז עס האָט
וירקליך געהאַלטען דערביי, איך זאָל צוזאַמענברעכען; איך האָב עס
געטהאָן, כדי זיך אַליין צו הױבען, זיך צו לערנען צונויפֿבייסען די צױהן,
כדי ניט צו שטאַרק צו בויען דעם רוקען פֿאַר זיך אַליין, פֿאַר מיין
אױגענעם געוויסען; דערפֿאַר האָב איך עס געטהאָן. אָבער איך ווייס ניט,
פֿאַרוואָס עס געהט מיר אױצט ניט, דורכאױס ניט; פֿרוהער פֿלעגט עס
מיר אױסער געלינגען, ווען איך האָב נור ריכטיג געוואָלט; אָבער אױצט
געהט עס אזוי שווער. כ'האָב אויך געפרוּאוּט אָברױוען; כ'האָב גע-
טאכט א פֿערוּך, כ'האָב אָנגעהױבען צוזאַמענפאַקען אלע מױנע זאַכען;
נאָר איך האָב זיך ניט געטאכט פֿאַרטיג צו דער רױוע, און איך בין אויך
ניט געפֿאַהרען. ווי האָב איך געקענט פֿאַהרען! איך וואָלט דאָך איך,
אין גענענטהײל, נאָכגעפֿאַהרען, ווען איהר וואָלט ניט געווען דאָ. און
זען איך וואָלט איך קיינמאָל ניט געפֿונען, וואָלט איך אױך פֿונדעסט-
זענען פֿאַרם נאָכגעפֿאַהרען אין איך אונאױפֿהערליך געזוכט און געהאַפֿט,
איך ענדליך דאָך אַמאָל צו געפֿינען. אָבער אז איך וואָלט געזעהן, אז
עס געלינגט מיר דאָך ניט, וואָלט איך אַלין מעהר און מעהר פֿערלאָרען
מױנע האָפֿנונגען, און ענדליך וואָלט איך פֿון גאַנצען האַרצען געדאַנקט,

ווען איך קען נור זעהן אימיצען, וואָס איז אייך געווען נאָהענט, אַ פֿריינד-
דין, וואָס האָט אייך די האַנד געדריקט אָדער אין די גוטע טעג פֿון אייך
אַ שמייכל בעקומען. אזוי וואָלט איך געמאַכט. קען איך אַלואָ אָב-
פֿאַהרען פֿון דאַנען? אויסערדעס איז איצט וועטער, דער גאַנצער וואַלד
דאָ איז מיין קירכע, און די פֿייגעל קענען מיך, זיי קוקען מיך יעדען אין
דער פֿריה אָן, ווען איך קום. זיי לייגען אוועק דעם קאָפּ אָן אַ זייט און
קוקען מיך אָן. איך פֿערגעס אויך ניט, ווי די שטאָרט איז פֿון אייער-
וועגען געווען אויסגעאָנגען מיט פֿאַהנען דעם ערשטען אָבענד, ווען איך
בין אָנגעקומען; דאָס האָט אויף מיר געמאַכט דעם שטאַרקסטען איינדרוק,
איך בין דורכגענומען געוואָרען פֿון אַ מאַדנער סימפּאַטיע; און האַלב
בערוישט בין איך אַרומגעגאַנגען אויף'ן שיף און האָב געקוקט אויף די
פֿאַהנען, אָנשטאַט אַראָבצוגעהן אויף דער יבשה. יא, דאָס איז געווען
אַן אָבענד! . . . אָבער אויך שפעטער איז עס צייטענווייז געווען הערליך;
איך געה יעדען טאָג דיוועלכע וועגען ווי איהר; און אָפּטמאָל האָב איך
גליק און זעה אייערע שפורען אויף'ן וועג, אזוי ווי היינט, און דאָן וואַרט
איך אויף אייך, ביז איהר געהט פֿערביי, איך קריך אַרײַן אין וואַלד און
לייג זיך אַנידער הינטער אַ שטיין און וואַרט אויף אייך. איך האָב אייך
געזעהן צוויי מאָל, זינט איך האָב צולעצט גערעדט מיט אייך, און איין
מאָל האָב איך געוואַרט זעקס שטונדען אויף אייך, אידער איהר זייט
געקומען; אָט די גאַנצע זעקס שטונדען בין איך געלעגען הינטערן שטיין
און ניט אויפֿגעשטאַנען, נור אויס מורא, מאָסער קומט איהר פֿלוצלינג
אַן און איהר קענט מיך נאָך דערזעהן. ווער ווייס, וואו איהר זייט יענעם
טאָג אזוי לאַנג געווען. . . ."

"איך בין געווען ביי די אַנדערעסען'ס, האָט זי פֿלוצלינג געזאָגט.
"יא, פֿילייכט זייט איהר געווען דאָרט; כ'האָב אייך אויך ענדליך
געזעהן, ווען איהר זייט פֿערבייגעגאַנגען. איהר זייט ניט געווען אַליין,
אָבער איך האָב אייך גאַנץ דייטליך געזעהן, אין איך האָב אייך שטילער-
הייט בעגריסט הינטער'ן שטיין. ווער קען וויסען, וואָס פֿאַר אַ געדאַנק
ס'איז אייך אין דערזעלבער רגע אַרויפֿגעקומען אויף'ן מוח, נאָר איהר
האַט אומגעדרעהט דעם קאָפּ און אַ וויילע אָנגעקוקט דעם שטיין."
"יא, הערט איהר. . . ניין, איהר ווערט אַ פֿערציטערטער, אָקוראַט
זוי איך וואָלט געהאַט בדעה אַרויסצוזאָגען אייער טויטעס-אורטהייל. . ."
"דאָס איז עס ווירקליך, איך פֿערשטעה עס גאַנץ גוט, אייערע אויגען
זיינען געוואָרען אייז-קאַלט."
"יא, אָבער עס מוז ווירקליך געהמען אַ סוף דערצו, הערר נאָגעל!

ויען איהר וואלט בערעבענען אלעס, מיזט איהר אליין איינזעהען, אז איהר האנדעלט אויך ניט נאכץ שעהן געגען דעם אבוועזענדען. ניט אמת, ווען איהר שמעלט זיך אויף זיין פלאץ . . . שוין ניט ריידענדיג דערפון, וואס איהר מאכט עס מיר אזוי שווער. צו וואס ווילט איהר מיך בריינגען? לאס זיך עס אויך איינמאל פאר אלע מאל וואָגען: איך וועל מיין וואָרט ניט ברעכען, איך ליעב איהם. נא, דאָס איז דאָך דייטליך גענוג פאר אייך. אַצונד זייט פאַרויבטיג; איך געה ווירקליך ניט ווייטער מיט אייך, אויב איהר קענט ניט האָבען אַביסעל איינזעהעניש מיט מיר. דאָס זאָג איך אייך אַפֿען אַרויס."

זי איז געווען געריהרט, איהר מויל האָט געציטערט, און זי האָט זיך זעהר אָנגעשטרינגט, אום ניט אַרויסצופלאַצען מיט אַ געוויין. אזוי ווי באַנעל האָט גאָר ניט געענטפֿערט דערויף, האָט זי צוגעלייגט:

"איהר קענט מיך בעגלייטען אַהיים, ביז אין דערהיים, אויב איהר האָט לוסט און אויב איהר ווילט עס ניט מאַכען אונאַנגענעהם פֿאַר אונז ביידען. ווען איהר ווילט מיר עפעס דערצעהלען, וואָלט איך אויך דאַנק-באַר געווען; איך הער גערן, ווי איהר רעדט."

"יא, האָט ער פלוזלינג מיט אַ פֿרעהליכער שטימע געזאָגט, "יא, אויב איך קען נור מיטגעהן מיט אייך! איך וועל אויך . . . אַך, איהר ניכט מיך איינפֿאַך אָב מיט קאַלטע וואַסער, ווען איהר ווערט ביזו אויף מיר . . ."

"איך בין אַבסאָלוט ניט ביזו אויף אייך; אָבער איהר מאַכט מיך יעדעס מאל טרויעריג. ס'איז ניט אייער אַבזיכט, גאָר . . ."

אַצונד האָבען זיי אַ היבשע ווילע גערעדט פֿון גאַנץ גלויבליטיגע זאַכען. זיי האָבען געמאַכט קליינע טריט און זיינען געגאַנגען אזוי לאַנג-זאָב, אז עס האָט במעט אויסגעזעהן, אז זיי שמעהן אויף אַן אָרט.

"זיי עס שמעקט! זיי עס שמעקט!" האָט ער געזאָגט. "אַך, ווי גראָז און בלוטען וואַקסען דאָס איצט נאָך'ן רעגען! כ'ווייס ניט, צי איהר אינ-טערעסירט זיך שמאַרק מיט בויער? ס'איז אַ מאַדנע זאַך, גאָר איך פֿיהל אַ מיין געהייסניספֿאַלע פֿערוואַנדשאַפֿט צווישען מיר און יעדען בוים אין יאָרד. מיר קומט פֿאַר, אזוי ווי איך וואָלט אַמאָל געהערט צום וואַלד; אז איך שמעה דאָ אזוי און קוק זיך אום אַרום מיר, געהט מיר דורך אַ מיין עראַינערונג דורך מיין גאַנצען איך. אַה, בלייבט שמעהן אַ רגע! הערט נור; הערט, ווי די פֿייגעל זינגען הויך אויף'ן קול אַנטקעגען דער זונן! זיי זיינען פֿערהויקט און נאָרשישעוואַטע, זיי קענען אונז נאָך פֿון גרויס פֿרויך אַריינפֿליהען גלייך אין געזיכט אַריין."

און זיי זיינען געגאנגען ווייטער.

„מיר שמעהט נאך אימער פֿאר די אויגען די שענהע פֿארשמעלונג, וואָס איהר האָט אין מיר דערוועקט, וועגען דעם שיפֿעל און דעם בלוז-וידענעם זעגעל אין דער פֿאַרם פֿון אַ האַלבער לבנה,“ האָט זי זיך אָב-גערופֿען. „גאָט, ווי שעהן דאָס איז! ווען דער הימעל איז אזוי היבשלאַך ווייט און הויך, דוכט זיך מיר אָב, עפעס אזוי ווי איך וואָלט זיך אליין אַרומגעשאַקעלט דאָרט אויבען און געכאַפט פֿיש מיט אַ זילבערנעם אַנגעל.“

ער איז געווען גליקליך, וואָס זי דערמאָנט זיך נאָך אָן דער דאָזיגער שטימונג פֿון דעם יאָהאַנים-אַבענד; זיינע אויגען זיינען געוואָרען פֿייכט, און ער האָט געענפֿערט וואַרם:

„יאָ, גאַנץ ריכטיג, עס וואָלט זיך אויך בעסער געפֿאַסט, ווען איהר, און ניט איך, זיצט אין אזאָ שיפֿעל!“
אז זיי זיינען געקומען אונגעפֿעהר אין מיטען וואַלד, איז זי געווען אונפֿאַרויכטיג גענוג צו פֿרעגען:

„ווי לאַנג בלייבט איהר דאָ?“

זי האָט גלייך חרטה געהאַט דערויף, זי וואָלט עס גערן צוריק גע-כאַפט; אָבער זי האָט זיך גלייך ווידער בערוהיגט, ווייל ער האָט אַ שמייכעל געטהאָן און אויסגעמיעדען צו געבען אַ דירעקטען ענטפֿער. זי איז איהם דאַנקבאַר געווען פֿאַר זיין טאַקט, ער האָט זיכער בעמערקט איהר פֿערלעגענהייט.

„איך בלייב דאָך דאָ, וואו איהר זייט,“ האָט ער געענפֿערט. . . .

„איך בלייב דאָ, אזוי לאַנג ווי איך וועל האַכען געלד,“ האָט ער דערנאָך געוואָגט. און האָט צוגעלייגט: „אָבער דאָס וועט ניט געדויערן אזוי געפֿעהרליך לאַנג.“

זי האָט אַ קוק געטהאָן אויף איהם, דאָן האָט זי מיט אַ לאַכענדען מאַן געפֿרעגט:

„וועט דאָס ווירקליך ניט געדויערן אזוי געפֿעהרליך לאַנג? איהר זייט דאָך רייך, ווי איך האָב געהערט.“

דאָ האָט זיך בעוויזען דער אַלטער, געהיימיניספֿולער אויסדרוק אויף זיין געזיכט, און ער האָט געענטפֿערט:

„איך בין רייך? הערט איהר, עס געהט אַרום אַ קלאַנג דאָ אין שטאָרט, אַז איך בין אַ גביר, אַז צווישען אַנדערעס האָב איך אויך אַ לאַנד-גוט פֿון גרויסען ווערטה — דאָס איז ניט אמת, איך בעט אייך,

גלויבט עס ניט, דאָס איז הומבונג. איך האָב ניט קיין לאַנד-גוט, יעדענ-
פֿאלס איז עס זעהר קליין און געהערט זאָגאר ניט מיר אליין, נאָר אויך
מיין שוויסטער; אויסערדעם איז עס אין גאַנצען פֿער'משכון'ט און איינ-
געטונקט אין חובות. דאָס איז די וואַרהייט.

זי האָט געלאַבט, אזוי ווי זי וואָלט ניט געגלויבט, וואָס ער זאָגט.
"יא, איהר זאָגט דאָך אימער די וואַרהייט, ווען איהר רעדט
פֿון זיך."

"איהר גלויבט מיר ניט? איהר צווייפֿעלט? לאָמיק אייך דערזעה-
לען, כאָמש עס איז פֿאַר מיר ערנידערוגענד, אָבער לאָמיק אייך דאָך
דערזעהלען פֿון וואַנען דער קלאַנג געהט זיך: איהר מוזט וויסען, אז
שיין דעם ערשטען טאָג, ווען איך בין נור אָנגעקומען אַהער אין שטאָדט,
בין איך געגאַנגען פֿינף מייל צו פֿוס, מיט'ן גלויבען וועג אין דער
געכסער שטאָדט בין איך געגאַנגען צו פֿוס, און פֿון דאָרט האָב איך
ארויסגעשיקט צו זיך אליין דריי טעלעגראַמען וועגען אַ גרויסע סומע
געלד און וועגען אַ גוט אין פֿינלאַנד. דערנאָך האָב איך אָט די דריי
טעלעגראַמעס עטליכע טעג געלאזט ליגען אָפֿען אויפֿ'ן טיש ביי מיר אין
זימער, כדי יעדער איינער אין האַטעל זאָל זיי קענען לייענען. איצט
גלויבט איהר מיר? איז עס אַלואָ ניט קיין הומבונג מיט מיין געלד?"

"גאטירליך, אויב איהר לייגט איצט ווידער ניט וועגען זיך אליין."
"ווידער? איהר האָט אַ טעות, פֿרייליין. ביי גאָט אין הימעל, איך
זאָג קיין ליגען ניט! יא!"
פּוּזע.

"אָבער צו וואָס האָט איהר עס געטהאָן? צו וואָס האָט איהר גע-
שיקט די טעלעגראַמעס צו זיך אליין?"

"יא, זעהט איהר, עס וואָלט געוואָרען אַביסעל אַ צו לאַנגע געשיכטע,
ווען איך זאָל אייך דערזעהלען אלעס וועגען דעם. . . נו, איבעריגענס,
איך האָב עס גאַנץ איינפֿאַך געטהאָן, כדי צו מאַכען אַ וועזען פֿון זיך
אין האַכען אַ גרויסען נאָמען אין שטאָדט. העהעהע, אויפֿריכטיג
גערעדט."

"איצט זאָגט איהר ליגען."

"דער סיוועל זאָל סיך באַפען, אויב איך זאָג ליגען!"

פּוּזע.

"איהר ווייס אַ וואונדערליכער מענש! איין גאָט קען וויסען, וואָס
איהר ווייס דאָ אויסען. אין איין סאָמענט געהט איהר דאָ און. . . יא."

איהר שרעקט זיך צום מאָל ניט אָב, מיר צו דערנעהלען די פֿערבאָר-
גענסטע זאָכען פֿון אייער האַרצען; און אז איך בעט אייך דאָן מיט
עטליכע ווערטער צו זיין פֿערנינפֿטיג, טהוט איהר זיך גלייך אַ דרעה
און שטעלט זיך אַליין אַרויס אַלס דעם ערגסטען שאַרלאַטאַן, אַלס ליגנער,
אַלס שווינדלער. איהר וואָלט זיך כִּלעבען געקענט פֿערשפּאַרען די
אַרבייט; דאָס איינע מאַכט פּונקט אזוי ווייניג איינדרוק אויף מיר, ווי
דאָס אַנדערע. איך בין אַ צו איינפֿאַכעם, רעהיגעס וועזען; די פֿיעלע
געניאַליטעט איז ניט פֿאַר מיין פֿערשמאַנד.

זי האָט זיך מיט אַמאָל געפֿונען בעליידיגט.

„איך האָב גראָד איצט ניט געוואָלט אַרויסווייזען קיין בעזונדערע
געניאַליטעט. ס'איז דאָך אַלעס פֿערלאָרען; נאָך וואָס וואָל איך מיך
אַלואַ בעמיהען?“

„פֿאַרוואָס זשע דערצעהלט איהר מיר אָט די אַלע אונאַנגענהעמע
זאָכען פֿון זיך אַליין, אזוי גיך ווי איהר האָט נור אַ געלעגעהייט דערצו?“
האַט זי מיט היץ אויסגערופֿען.

און לאַנגזאַם, פֿאַלשמענדיג בעהערשט, האָט ער געענטפֿערט:

„כדי צו מאַכען אַן איינדרוק אויף אייך, פֿרייליין.“

אַצונד זיינען זיי ביידע ווידער געבליבען שטעהן און האָבען זיך
אַנגעקוקט מיט פֿערגליווערטע בליקען. דאָן האָט ער ווייטער געזאָגט:

„איך האָב שוין פֿריהער אַמאָל געהאַט דאָס פֿערניגיקע, אייך צו
זאָגען אַ פֿאַר ווערטער איבער מיין מעטהאָדע. איהר פֿרעגט, פֿאַרוואָס
איך פּלאַפעל אימער אויס גראָד די געהיימניסען מיינע, וועלכע שאַרען
מיר, און וועלכע איך וואָלט געקענט האַלטען כּסוד? איך ענטפֿער:

דאָס איז פֿאַליטיק, דאָס איז אויסרעכנונג. איך דיינק ביי מיר, אז מיין
אַפֿעהערציגקייט טאַכט פֿילייכט פֿאַרט אַן איינדרוק אויף אייך, ניט קוד-
קענדיג דערויף גואָס איהר לייקענט עס אָב. איך קען מיר יעדענפֿאַלס

דיינקען, אז איהר קריגט אַ געוויסען רעספּעקט פֿאַר אָט דער גרויזאַמער
גלייכגילטיגקייט, מיט וועלכער איך ליפֿער זיך אַליין אויס. פֿילייכט
פֿעררעכען איך זיך, דאָס קען מעגליך זיין; דאָן איז נישט צו מאַכען.

אַבער זאָגאַר ווען איך פֿעררעכען זיך, מאַכט דאָך אויך גאָר ניט אויס;
איהר ווייט דאָך פֿערלאָרען פֿאַר מיר, און איך שטעל גאָרנישט איין.

אויף דעם פּונקט קען מען קומען, דאָס איז די פֿערצווייפֿלונג. איך
אַליין העלף אייך צו, צו בריינגען אַנקלאַנגען גענען מיר, און פֿערפֿעסטיג
איך דורך דעם לויט מיינע קרעפֿטען און אייער בעשלוס, מיך צוריק-
צואווייזען. פֿאַרוואָס טהו איך דאָס? ווייל עס איז מיר דערווידער צו

היידען צו מיין אייגענעם טוצען און דורך אזא געמיינהייט וואָס עס איז
צו געווינען; איך וואָלט עס נישט געקענט בריוונגען איבער מינע ליפען.
אַבער — וועט איהר זאָגען — איך פרוואו זיך, דורך ביטערקייט און
אויסוועגען צו דערגרייכען דאָס, וואָס אנדערע דערגרייכען אויף'ן געוועהנ-
ליכען גראַדען וועג? אַך ניין. . . איבערוועגנס וויל איך זיך נישט
פֿערטהיידען, רופֿט עס הומבוג, שאַרלאַטאַניזם; פֿאַרוואָס דען נישט,
דאָס איז דאָס ריכטיגע וואָרט דערפֿאַר; איך וויל אליין נאָך צולייגען,
אז עס איז די לוספיגסטע פֿעלשונג, גוט, ס'איז אַלואַ הומבוג, און איך
פֿערענטפֿער זיך נאָר נישט, איהר ווייט גערעכט, מיין גאַנצעס וועזען איז
הומבוג, נאָ, שטעקט אַבער אין יעדען מענשען אַ גרעסער אָדער אַ קלע-
נער שטיק הומבוג; היינט וואָס זשע איז דאָ נישט אַלזאַיינס? קען איין
סאָרט הומבוג דען נישט ויין פונקט אזוי גוט ווי דער אנדערער, אז איך
גרינד גענימען איז דאָך אַלעס נישט מעהר ווי הומבוג? . . . איך פֿיהל,
אז איך הייב אָן אַרײַנקומען אין מיין שטימונג, און איך וואָלט זיך
כ'לעבען געקענט אויף אַ ווילע אוועקלאָוען אויף איינעם פֿון מינע
שטעקען-פֿערד. . . אַבער ניין, איך וויל דאָס נישט; גאָט אין הימעל,
זיי איבערדרייבט איז מיר דאָס אין גאַנצען! איך זאָג: וואָס געהט עס
דיך אָן? לאָ, עס לויפֿען! פונקט. . . נאָ, וועמען קען אַשטײַגער אַרויפֿ-
קומען אויף'ן זינגן, אז ביי דאָקטאָר סטענערסען אין הויז, צום ביישפּיעל,
איז עפעס נישט אין אַרדנונג? איך זאָג אייך נישט, אז עפעס איז דאָרט
נישט אין אַרדנונג; דערפֿאַר טאָקע פֿרעגן איך דאָך, זיי עס קען וועמען
עס איז איינפֿאַלען צו גלויבען עפעס שלעכטס וועגען אָס דער געאַכטע-
טער פֿאַטיליע. עס וויינען בלויז דאָ צוויי מענשען, מאַן און פֿרוי, נישט אַ
קיין קינדער, נישט אַ קיין ערנסטע זאָרגען, און נישט קוקענדיג דערויף איז
פֿילייכט דאָ אַ דריטער, גאָט אליין קען עס וויסען, אַבער פֿילייכט איז
פֿאַרהאָן נאָך איינער, אויסער מאַן און פֿרוי, אַ זינגער מענטש, אָן אינטי-
מער, וואַרעטער פֿריינד פֿון הויז, לאַנד-ריכטער ריינערט, ווער ווייסט,
וואָס דאָ טהוט זיך? פֿילייכט לינגט די שולד אויף ביידע ווימען. מעגליך,
אז דער דאָקטאָר ווייסט זאָגאַר פֿון אַלצדינג און קען זיך פֿינדעסטוועגען
פֿאַרט נישט העלפען; ווייניגסטענס האָט ער די נאַכט שרעקליך געטרוי-
קען, און אַלעס איז איהם געווען אזוי גלויבליכטיג, די גאַנצע וועלט, —
אז ער האָט פֿאַרגעשלאָגען אויסצוראָטען די גאַנצע מענשהייט דורך בלויז-
זייערע; די ערד-אַקס קען זיך דאָן ווייטער לויפֿען. אַרעמער מאַן. . . !
אַבער ער איז נישט דער איינציגער, וואָס שטעקט ביי די קניע אין הומבוג,
זאָגאַר ווען איך רעכען אַראָב זיך — נאַגעל'ן — וואָס שטעקט דעריין

בין איבער'ן בויך. ווען איך זאל אשטייגער אַנרוֹפֿען מינוט'ן? אַ גוטע זעלע, עהרליך בין גאָר, אַ מאַרטירער! קיין שלעכט וואָרט קען מען אויף איהם ניט זאָגען; נאָר איך האָב איהם אויף'ן אויג. איך זאָג איך, און איך האָב איהם אויף'ן אויג! דאָס איבערראַשט איך, וויינט אויס? האָב איך אייך איבערגעשראָקען? דאָס איז ניט געווען מיין אַב-זיכט. יעדענפֿאַלס וויל איך איך גלייך בערוהיגען און אייך זאָגען, און מינוט'ן וועט קיינער ניט אראַבפֿיהרען פֿון גלייכען וועג, ער איז אַן אמת'ער עהרליכער מאַן. פֿאַרוואָס ושע לאָז איך איהם פֿאַרט ניט אַרויס פֿון די אויגען? פֿאַרוואָס קוק איך איהם נאָך פֿון אַ הויז-ווינקעל צוויי צוויי צווייגער ביינאַכט, ווען ער געהט פֿון אַן אונשולדיגען שפּאַציר אַהיים — און פֿון פֿאַרענט, ווען ער מאַגט אַרום וויינע זעק און בעגריסט דעם עולם אויף דער גאַס? פֿאַר גאָרנישט, מעגט איהר מיר גלויבען! פֿאַר גאָרנישט! ער אינטערעסירט מיך איינפֿאַך, איך האַלט פֿון איהם, און עס פֿרעהט מיך, וואָס איך קען איהם צוועקשטעלען אַלס דעם ריינעם און עהרליכען מענשען אין מיטען פֿון אַט דעם גאַנצען הומבונג. אַט דעריבער טהו איך עס, און איהר פֿערשטעהט דאָך מיך געוויס. העהער הע . . . אָבער לאַמיר צוריקקומען צו זיך אליין . . . אַך גיין, גיין, איך וויל אויף קיין פֿאַל ניט ריידען פֿון זיך. פֿון אַלצדינג, פֿון אַלצדינג, נאָר ניט דערפֿון!"

אַט דער לעצטער אויסרוף איז געווען צוויי עכט, צוויי טרויעריג, און ער האָט זי געבראַכט דערצו, צו פֿיהלען מיטליד מיט איהם. זי האָט אין דעם מאָמענט געוואוסט, און זי האָט דאָ צו טהאָן מיט אַ געמוטשער טער, צוריסענער נשמה. צוויי ווי ער האָט אָבער גלייך געוואָרגט דערפֿאַר, צו פֿערלעשען ביי איהר אַט דעם איינדרוק, אַרויסשיסענדיג פֿלוצלינג מיט אַ הויכען געלעכטער און שווערענדיג נאָך אַמאָל, און אַלעס איז ניט מעהר ווי הומבונג, וויינען איהרע פֿריינדליכע געפֿיהלען מיט אַמאָל פֿער-שוואונדען. זי האָט מיט אַ שאַרפֿען מאַן געזאָגט:

„איהר האָט געלאָזט פֿאַלען עטליכע אַנדייטונגען איבער פֿרוי סטער גערסען, וועלכע וואַלטען ניט געדאַרפֿט זיין האַלב צוויי שווער, אום צו זיין געמיין. איבער מינוט'ן, און אַרימען קריפעל, זייט איהר אויך געוואָרען אַ ריכטער. דאָס איז ווירקליך געווען צוויי שלעכט געהאַנדעלט, צוויי געמיין געהאַנדעלט!"

זי האָט ווידער אַנגעהויבען געהן שנעל, און ער איז מיטגעגאַנגען. ער האָט ניט געענטפֿערט, ער איז געגאַנגען מיט אַן אַראַבגעלאָזטען

קאפ. א פאָר טאָל האָט עס א צוק געטהאָן אין זיינע שולטערן, און צו איהר גרעסטער איבערראשונג האָט זי בלעמערקט, זיי צוויי גרויסע טרעה-רען האָבען זיך איהם אראָנגעקיקעלט איבער'ן געזיכט. ער האָט זיך אָנגעקעהרט אָן א ווייט אין גענומען פֿייפֿען צו א קליינעם פֿויגעל, כדי עס צו פֿערבאָרגען פֿון איהר.

א פאָר סיניטען זיינען זיי אזוי געגאָנגען, ניט אויסריידענדיג קיין וואָרט, זי איז געווען געריהרט און האָט שטארק חרטה געהאָט אויף איהרע שטריינגע ווערטער. פֿילייכט האָט ער נאָך דערצו נאָר רעכט מיט דעם, וואָס ער וואָגט; וואָס ווייסט זי? איין גאָט קען וויסען, צי האָט אָב דער מענטש אין וואָכען ניט געוועהן מעהר, ווי זי אין יאָהרען.

זיי ווינען געגאָנגען נאָך אלץ שוויגענדיג. ער איז שוין ווידער געווען פֿאלשטענדיג רוחיג און האָט זיך גלייכגילטיג געשפּיעלט מיט זיין מאַ-שינטיק. אין עטליכע מינוטען האָט מען געמוזט דערוועהן דעם פֿאסטאָר'ס הויף.

מיט אמאָל רופֿט זי זיך אָב:

„איז אייער האַנד שטארק פֿערוואַונדעט? קען איך זעהן?

צי דאָס איז געשעהן, אום איהם צוליעב צו טהאָן, אָדער זי האָט איהם אין דער רגע ווירקליך נאָכגעגעבען, נאָר זי האָט עס געוואָגט מיט אַ האַרציגער, כמעט געריהרטער שטימע; זי איז אויך געבליבען שמעקן.

אַזונד האָט זיך די גאַנצע ליידענשאַפֿט צושפּיעלט אין איהם. אין דער רגע, ווען זי איז געשטאַנען אזוי נאָהענט לעבען איהם, מיט'ן קאָפּ אַנגעבויען איבער זיין האַנד, אזוי אַז ער האָט געשפּירט דעם דופֿט פֿון איהר האַלז און פֿון איהרע האַר, און קיינער פֿון זיי האָט קיין וואָרט ניט אויסגערעדט, — אין דעם מאָמענט האָט זיך זיין ליעבע פֿונאַנדערגע-קאַכט ביז צום וואַהנוינן; ער האָט זי צוגעדריקט צו זיך, תחילת מיט איין אָרם און דאָן, אַז זי האָט זיך געוועהרט, אויך מיט'ן אַנדערן אָרם, האָט זי אַ היכשע ווילע צוגעפרעסט צו זיין ברוסט און זי כמעט אויפֿ-געהויבען פֿון דער ערד. ער האָט געפֿיהלט, אַז איהר רוקען האָט זיך איינגעבריינגען און אַז זי האָט זיך אויפֿגעהערט וועהרען. שווער און זיס איז זי געלענען ביי איהם אין די אָרעמס, און איהרע אויגען האָבען האַלב פֿערשלייערט ארויפֿגעקוקט צו איהם. ער האָט גערעדט צו איהר, האָט איהר געוואָגט, אַז זי איז הערליך, הערליך, און אַז זי וועט ביז דער לעצטער סיניט פֿון זיין לעבען בלייבען זיין טייערסטע ליעבע. איין מאָן דאָס זיך שוין פֿון איהרעטווענען געמאַכט דעם טויט, יא, דאָס וועט ער אויך טהאָן, אויף דעם סינדעסמען וואָנק איהרען, אויף איין וואָרט. אַך, זיי

ער ליעבט זי! און ער האָט עס געהאַלטען אין איין ווידערהאַלען: „איך ליעב דיר, איך ליעב דיר, מיין געליעבטע.“

זי האָט זיך מעהר ניט געוועהרט, איהר קאַפּ האָט זיך אַכסיסל אַרונטערגעלאָזט איבער זיין לינקען אָרם, און ער האָט זי געקושט מיט ברענענדע ליפען, אין קורצע פּויען, איבערגעשלאָגען בלויז פֿון די צערט-ליכסטע ווערטער. ער האָט גאַנץ דייטליך געפֿיהלט, אז זי האָט זיך אליין צוגעטוילעט צו איהם, און בעת ער האָט זי געקושט, האָט זי נאָך פֿעסטער צוגעמאַכט די אויגען.

„איך ערוואַרט דיר מאַרגען ביים בוים, דו געדריינקסט דאָך נאָך דעם עספּען-בוים; קום, איך האָב דיר ליעב, דו רייצענדע דאַגני! וועסט דו קומען? קום, אויב דו ווילסט, אַרום זיבען אויגער.“

זי האָט ניט געענטפֿערט, נאָר האָט בלויז געזאָגט:

„לאָזט מיך איצט אָב!“

און לאַנגזאַם האָט זי זיך אַרויסגעמאַכט פֿון זיינע אָרעמס.

אַ רגע איז זי געבליבען שטעהן און האָט זיך אומגעקוקט; איהר געזיכט האָט אליין מעהר און מעהר אָנגענומען אַן אויסדרוק פֿון צוטר-מעלטקייט; ענדליך האָט עס אַ זישער געטהאָן אַרום איהר מויל, און זי האָט זיך צוגעשלעפט צו אַ שטיין, וואָס איז געלעגען אויפֿ'ן וועג, און זיך אַנדערגעזעצט אויף איהם. זי האָט זיך צוואוייגט.

ער האָט זיך אָנגעבויען איבער איהר און גערעדט אין דער שטיל. דאָס האָט געדויערט אַ פּאַר מינוטען. פּלוצלינג שפּרינגט זי אויף, מיט צונויפֿגעדריקטע פֿויסטען, דאָס געזיכט בלייבט פֿאַר צאָרן; זי פרעסט צו די הענד צו דער ברוסט און וואָגט אויסער זיך פֿאַר כּעס:

„איהר זייט אַ נידעריגער מענש, אָה גאָט, ווי נידעריג איהר זייט! אָבער איהר אליין פֿיהלט עס פֿילייכט ניט. ניין, ווי האָט איהר געקענט, ווי האָט איהר דאָס געקענט טהאָן!“

דאן האָט זי ווידער אָנגעהויבען וויינען.

ער האָט ווידער אַמאָל געפרואווט זי בערווייגען, אָבער אָהן ער-פֿאַלג; אַ האַלבע שעה זיינען זיי געשטאַנען ביים שטיין אויפֿ'ן מיטען וועג און זיינען ניט געגאַנגען ווייטער.

„איהר האָט וואָנאַר פֿערלאַנגט, איך וואָל זיך ווידער אויפֿטרעפֿען מיט אייך,“ האָט זי געזאָגט, „אָבער איך וועל ניט קומען, איך וויל אייך מעהר ניט זעהן פֿאַר טיינע אויגען, איהר זייט אַ לומפּ!“

ער האָט זיך געבעטען ביי איהר, זיך געוואַרפֿען צו איהרע פֿיס און געקושט איהר קלייד; אָבער זי האָט געהאַלטען אין איין ווידערהאַלען,

אז ער איז א ליטב און אז ער האָט זיך אויפגעפֿיהרט געמיין. וואָס האָט
ער מיט איהר געטהאָן? אוועק! אוועק! ניט דערוועגען זאָל ער זיך צו
געהן מיט איהר, ניט איין טריט ווייטער!

און זי האָט זיך געלאָזט געהן אַהיים.

ער האָט איהר דאָך געוואָלט נאָכגעהן; אָבער זי האָט איהם בער-
פֿעהלענדיג אַ מאַך געטהאָן מיט דער האַנד און געזאָגט:
„איהר וועט מיר ניט נאָכגעהן!“

ער איז געבליבען שטעהן און האָט איהר נאָכגעקוקט, ביז וואַנען זי
איז אָבערגאַנגען אַ צעהן, צוואַנציג טריט ווייט פֿון איהם. דאָן דריקט
ער צוטיף די פֿויסטען און לויפֿט איהר נאָך, ניט קוקענדיג אויף איהר
פֿערבאָט לויפֿט ער איהר נאָך און צווינגט איהר אויף'ס ניי צו בלייבען
שטעהן.

„איך וועל איך קיין עלעכטס ניט טהאָן,“ האָט ער געזאָגט; „נאָר
האָט דאָך אביסעל, אביסעל מיטלייד מיט מיר! ווי איך שמעה דאָ אַווי
פֿאַר איך, בין איך גרויס, זיך צו שוויטען, נור כדי איך צו בעפֿרייען
פֿון מיר; איהר דאַרפֿט בלויז זאָגען איין וואָרט. און דאָס וואָלט איך
איך איך סאָרגען ווידערהאַלט, ווען איך זעה זיך נור מיט איך. אָבער
איהר קענט מיר שיינקען אַט די באַרמהאַרציגקייט, צו זיין גערעכט גע-
נען זיך אליין. איהר מוזט פֿערשמעהן, אז איך ווער בעהערשט פֿון אַ
טאַכט, וואָס קומט פֿון איך און וועלכע איך קען ניט בייקומען; און עס
איז דאָך ניט בלויז מיין שולד, וואָס איך האָב איך געטראָפֿען אויף מיין
וועג. זאָל גאָט געבען, איהר זאָלט קיינמאָל ניט וויסען פֿון אַזאַ שמערץ
ווי דעם, וואָס איך לעב איצט איבער.“

דאָן האָט ער זיך אומגעדורעהט און איז אוועקגעגאַנגען.

די שטאַרקע שולטערן אויף דעם קליינעם קערפֿער האָבען זיך גער-
האַלטען אין איין ציהען אַרויף און אַראָב, בעת ער איז געגאַנגען איבער'ן
וועג; ער האָט ניט געזעהן קיין איינעם פֿון די, וועלכע זיינען איהם
פֿערבייגעגאַנגען, האָט ניט דערקענט קיין געזיכט און איז ערשט געקומען
צו זיך, ווען ער איז דורכגעלאָפֿען די גאַנצע שטאָדט און איז געשטאַנען
ביי די טרעפֿ פֿון האַטעל.

XV

די פאלגענדע צוויי, דריי טעג איז נאגעל געווען אוועק פון דער שטאָדט. ער האָט געטאכט אַ ריזע מיט'ן דאָמפּף-שיף, און זיין צימער אין האָטעל איז געווען פֿערשלאָסען. קיינער האָט נישט געוואוסט, וואו ער געפֿינט זיך; אָבער ער איז אַרויף אויף אַ שיף, וואָס איז געגאַנגען ווייטער צו צפון צו, און האָט פֿילייכט בלויז געוואָלט מאַכען אַ לוסט-ריזע.

איין פֿריה-מאָרגען איז ער צוריקגעקומען, ווען די גאַנצע שטאָדט איז נאָך געשלאָפֿען; ער האָט אויסגעוועהן בלייך און מיעד. דאָך איז ער נישט אַרויף צו זיך אין האָטעל, נאָר ער האָט אַרומגעשפּאַצירט אַ וויילע אויף'ן ברעג אַהין און אַהער; דערנאָך האָט ער זיך פֿערקירעוועט אויף אַ גאַנץ נייעס וועג, צו דער אינעווייניגסטער בוכט, וואו דער רויך פֿון דעם קוימען אין דער דאָמפּף-מיהל האָט גראָד אָנגעהויבען אויפֿ-שטייגען.

ער איז נישט אוועק ווייט, און עס איז קענטיג געווען, אז ער דרעהט זיך דאָ אַרום, נור כדי ווי עס איז צו דער'הרג'ענען אַ פּאָר שטונדען. אז דער פֿערקעהר האָט זיך אָנגעפֿאַנגען אויף'ן מאַרק, איז ער געווען דאָרט; ער איז געשטאַנען ביים ווינקעל פֿון דער פּאַסט און געקוקט מיט אויפֿמערקזאַמקייט אויף יעדען פֿערבייגעהער, און ווי ער האָט נור דער-זעהן מאַרטהאָ גודע'ס גרין קלייד, איז ער צוגעגאַנגען און האָט זיך פֿערנייגט פֿאַר איהר.

ער בעט ענמשול'דיגונג; מעגליך, אז זי האָט איהם שוין פֿערגעסען? זיין נאָמען איז נאגעל; ער האָט דאָס געוואָלט ביי איהר קויפֿען דעם שמוהל, דעם אַלמען שמוהל. צי האָט זי איהם שוין פֿילייכט פֿער-קויפט?

ניין, זי האָט איהם נישט פֿערקויפֿט.

נו, און קיינער איז דאָך וואָהרשיינליך נישט געווען ביי איהר און האָט געכאַטען מעהר? ס'האָט זיך דאָך נישט געיאָוועט קיין אַנדער בעלן דערויף?

אַה יאָ. אָבער . . .

„וואָס? ווירקליך? עס זיינען נאָך אַנדערע געווען? ווי זאָגט איהר? אַ דאַמע? יאָ, אָט די צרה'דיגע ווייבער; אין אַלעס מוזען זיי אַריינ-שמעקען די נאָז! זי איז אודאי געוואָהר געוואָרען וועגען אָט דעם

וועלמענעם שטוהל, און זי מוז איהם שוין האָבען. יא, אזוי האַנדלען זיי געוועהנליך, די פֿרויען. אָבער וואָס האָט זי געבאָטען פֿאַר איהם? זיי הייך איז זי גענאָנגען? איך זאָג אייך, איך וועל דעם שטוהל פֿאַר קיין געלד ניט אַבלאָזען! דער טייוועל זאָל מיך געהמען, אויב איך וועל עס מהאָן!"

סאַרטשאַ האָט זיך דערשראָקען פֿאַר זיין צוקאָכטיקייט און זי האָט גלייך געענטפֿערט;

„ניין, ניין, איהר וועט איהם האָבען, מיט פֿערגניגען."

„קען איך אלזאָ היינט אָבענד אזוי אַרום אַכט אזויגער קומען צו אייך און אָבמאַכען די זאַך?"

יא, געוויס קען ער עס. אָבער צי עס וואָלט ניט געווען גלייכער, זי זאָל איהם אַרויפֿשיקען דעם שטוהל אין האָטעל. דאָס וואָלט דאָך געווען געענדיגט אַן עסק.

ניין. אויף קיין פֿאַל ניט, דאָס ערלויבט ער אונטער קיינע אומ־שטענדען ניט. אזאַ מיין געגענשאַטאַנד טוז בעהאַנדעלט ווערן פֿאַרויכטיג אין מיט געאיבטע הענד; אָפֿען גערעדט, ער וויל זאָגאַר ניט, אז אַ פֿרעמדער זאָל דעם שטוהל אָנקוקען. פֿונקט אַכט אַ זייגער וועט ער זיין דאָרט. יא, גוט וואָס ער האָט זיך דערמאַנט: קיין שטויב־טוך, קיין וואַשערין, זאָל נאָט אָבהיטען! קיין טראָפֿען וואַסער! . . .

נאָגעל איז גלייך אַריין אין האָטעל, וואו ער האָט זיך און די קליי־דער אַ וואָרף געטהאָן איינ'ן בעט און איז אין איין קלאַפֿ אַבגעשלאָפֿען ביז אָבענד.

אזוי גיך ווי ער האָט נור אָבגעגעסען נאַכטמאַהל, איז ער גלייך אַרונטער צום ברעג, צו מאַרסשאַ גודע'ס קליין הייזעל. ס'איז געווען אַכט אזויגער; ער האָט אָנגעקלאַפֿט און איז אַריין.

ס'איז קענטיג געווען, אז דאָס צימער איז נור וואָס אויסגעוואַשען געוואָרען, די פּאַדלאָגע איז געווען ריין, און די שויען אַרומגעווישט; זי אליין האָט זיך זאָגאַר אָנגעטהאָן אַ פּערל־קייטעל אַרום האַל. ס'איז געווען קלאָהר, אז זי האָט זיך געריכט אויף איהם.

ער האָט זי בעגריסט, זיך אַנידערגעזעצט און גלייך אָנגעהויבען די אַנטפֿעהאַנדלונגען. זי האָט נאָך איצט אויך בשום אופן ניט געוואָלט נאַכגעבען! אדרבה, זי איז נאָך געווען מעהר איינגע'עקשן'ט און ניט אַנדערש נאָר געוואָלט איהם אַוועקגעבען דעם שטוהל אומזיסט. ענדליך איז ער כלום'שט געוואָרען ביז און איהר געסטראַשעט, אַ: ער וועט איהר וואַרפֿען פֿינף הונדערט קראָנען אין געזיכט און אַנטלויפֿען מיט'ן

שטוהל. יא, זי האָט עס ווירקליך פּערדיענט! אין זיין לעבען האָט ער
ניט געזעהן אזא מין אונפֿערנינפטיגקייט, און מיט אַ קלאַפּ אויף'ן טיש
האָט ער געפֿרעגט, צי זי איז פֿון זינען אַראָב.

„ווייסט איהר וואָס,“ האָט ער געזאָגט און האָט איהר אַריינגעקוקט
שאַרף אין געזיכט אַרײַן, „אייער עקשנות הויבט מיר ווירקליך אָן פֿאַר-
קומען פֿערדעכטיג. וואָנט מיר אויפֿריכטיג: האָט איהר דעם שטוהל גע-
קריגען אויף אַן עהרליכען אופן? יא, וואָרים לאָטיך אייך זאָגען, איך
האָב צו שטאַן מיט אַלע מעגליכע מענשען, און מען קען קיינמאָל ניט
זיין גענוג פֿאַרויכטיג. אויב דער שטוהל איז אַריינגעפֿאַלען צו אייך אין
די הענט דורך וואָס פֿאַר עס איז אונגעהרליכען אָדער צוויידייטיגען אופן,
דאַן וועל איך זיך ניט צוריהרען צו איהם. איבערוינענס בעט איך אייך
מיר צו פֿערצײהען, וואָס איך קען ניט פֿערשמעהן. אייער איינגעשפּאַרט-
קייט, אייער ענטזאָגען זיך צו נעהמען געלד פֿאַר איהם.“

און ער האָט זי בעשוואַרען מיט אַלערליי שכועות, איהם צו זאָגען
דעם אמת.

צוטומעלט דורך דיווען חשד, האַלב שרעקענדיג און האַלב בעלײ-
דיגט, האָט זי זיך גלייך גענומען פֿערענטפֿערן: דעם שטוהל האָט איהר
זיידע געבראַכט אַהיים, און ער איז זײַט דאַן געבליבען אין דער פֿאַמיליע
שוין באלד הונדערט יאָהר; ער מעג איהר גלויבען, אז זי זאָגט דעם
רײַנעם אמת, אז זי בעהאַלט דאָ קיין זאַך ניט פֿון איהם. די טרעהרען
האָבען זיך איהר געשטעלט אין די אויגען.

גוט, דאַן וויל ער ווירקליך, אז עס זאָל נעהמען אַ סוף צו דער
פֿלוידעריי, און באַסטאַ! ער האָט אַרויסגענומען די בריעף-טאַש.
זי האָט אַ טראַט געמאַן צו איהם, אזוי ווי איהם ווידער אַמאָל ניט
צו לאָזען אַרויסנעהמען דאָס געלד; אָבער ער האָט ניט געקוקט אויף
קיין זאַך, האָט אַוועקגעלייגט די צוויי רײַטע באַנקנאָמען און צוריק צו-
געקלאַפּט די בריעף-טאַש.

„כײַטע,“ האָט ער געזאָגט.

„ניט מיר יעדענפֿאַלס נור פֿופֿציג קראַנען!“ האָט זי זיך געבעטען.
און אין דער רגע האָט זי איינפֿאַך ניט געוואוסט וואָס פֿאַר אַן עצה זיך
צו נעבען; זי איז געווען אזוי צוטומעלט, אז זי האָט איהם צוויי מאָל
געגלעט איבער די האָר, כּשעת זי האָט זיך געבעטען, נור כדי עס צו
פּוועל'ן בײַ איהם. זי האָט כּמעט אַלײַן ניט געוואוסט, וואָס זי טהוט;
נאָר זי האָט איהם געגלעט איבער די האָר און איהם ווידער געבעטען,

איהר צו נעמען בלייז פֿופֿעניג קרָאָנען. און די טרעהרען זיינען נאָך גער־
שטאַנען ביי דער מאָדנער פֿערזאָן אין די אויגען.

ער האָט אויפֿגעהויבען דעם קאַפּ אין אַ קוק געטהאָן אויף איהר.
אַם די אָרעמע פֿרוי מיט די זייסע האָר, אַ מיידעל פֿון פֿערציג יאָהר,
מיט שוואַרצע, נאָך גליהענדע אויגען, און דאָך מיט אַ וועזען, וואָס האָט
איהם דערסאַנט אָן אַ נאָנע, אָם די אייגענאַרטיגע, זעלטענע שענהייט
האָט געווירקט אויף איהם און ער איז אַ וויילע געבליבען אַ צומישטער.
ער האָט אָנגענומען איהר האַנד, זי געגלעט און געזאָגט:

„נאָט, ווי שעהן איהר זייט, און ווי ליעב!“

אַבער אין דערזעלבער רגע האָט ער זיך שנעל אויפֿגעהויבען און
אַבגעלאָזט איהר האַנד.

„איך האָף אַלזאָ, אז איהר וועט גאָרנישט האָבען דאָגעגען, ווען איך
וועל גלייך מיטנעהמען דעם שמוהל מיט זיך.“

און ער האָט גענומען דעם שמוהל אין דער האַנד.

ס'איז קענטיג געווען, אז זי שרעקט זיך שוין מעהר ניט פֿאַר איהם;
זעהענדיג, אז זיין האַנד איז שמוציג געוואָרען, דורך דעם וואָס זי האָט
זיך אָנגעריהרט אָן דעם אַלמען, פֿערשטויבטען שמוהל, האָט זי זיך גלייך
געכאַפּט פֿאַר דער קעשענע און איהם געוואַלט געבען איהר מאַשענטיכעל
זיך אָבערצווישען דערמיט.

דאָס געלד איז נאָך געלעגען אויף'ן טיש.

„יאָ, וואָס האָב איך געוואַלט זאָגען?“ האָט ער זיך אָבגערופֿען;
ערלויבט מיר צו פֿרעגען, צי עס וואַלט ניט געווען אַם בעסטען, ווען
איהר האַלט די געשיכטע וועגען דעם דאָזיגען האַנדעל אזוי ווייט ווי
מעגליך פֿאַר זיך? ס'האָט דאָך ניט קיין צוועק, די גאַנצע שטאָרט זאָל
זיך דערוויסען דערפֿון, ניט וואהר?“

„יאָ, האָט זי געענטפֿערט פֿערטראַכטערהייט.

„אויף אייער שטעל וואַלט איך דאָס געלד גלייך בעהאַלטען. אָדער
איך וואַלט אייגענטליך אפֿריהער מיט וואָס עס איז פֿערהאַנגען דאָס
פֿענסטער. נעהמט דאָרט דאָס קלייד.“

„וועט ניט זיין צו פֿינסטער?“ האָט זי געזאָגט. נאָר פֿונדעסטוועגען
האָט זי דאָך גענומען דאָס קלייד און עס אויפֿגעהאַנגען, און ער האָט
איהר געהאַלפֿען דערביי.

דאָס וואַלטען מיר אייגענטליך געדאַרפֿט טהאָן גלייך ווי איך בין
געקומען, האָט ער דאָן געזאָגט, „עס קען קיין גוטס ניט אַרויסקומען,
ווען מען זאָל זיך ועהן דאָ אינעווייניג.“

דערויף האָט זי גאַרנישט געענטפֿערט; זי האָט צוגענומען דאָס געלד פֿון מיש, האָט איהם דערלאָנגט די האַנד און געמאַכט מיט די ליפֿען, אָבער זי האָט קיין וואָרט נישט אַרויסגעבראַכט פֿון מויל. בעת ער שמעהט נאָך אזוי און האַלט איהר האַנד, זאָגט ער פֿלוצלינג:

„הערט אויס, קען איך אייך פֿרעגען: עס איז אייך פֿיליכט נישט אזוי גרינג זיך דורכצושלאָגען, איך מיין אָהן הילף, אָהן אונטערשטיצונג . . . יאָ, אָבער פֿיליכט האָט איהר אַ קליינע אונטערשטיצונג?"

„יאָ."

„ענטשולדיגט מיר, מהייערע מיינע, וואָס איך פֿרעג אייך! ס'איז מיר בלוז איינגעפֿאלען, ווען מען זאָל זיך דערוויסען, אז איהר האָט ביי זיך געלד, וועט איהר נישט גור מעהר קיין שטיצע נישט בעקומען, נאָר מען וועט זאָגאר צוגעהמען ביי אייך אייער געלד, עס איינפֿאָך צוגעהמען ביי אייך. ס'איז דערום נייטיג, אז קיינער זאָל נישט וויסען פֿון אונזער האַנדעל; איהר פֿערשמעהט וואָס איך זאָג? איך ראָטה אייך בלוז אַלס פֿראַקטישער מאַן. זאָגט קיין מענשען נישט, אז מיר האָבען געמאַכט דאָס דאָזיגע געשעפֿט . . . איבעריגענס, איך מיין, עס וואָלט זיין אַס בעסטען אייך צו געבען קלענערע באַנקנאָטען, כדי איהר זאָלט נישט דאַרפֿען אויס-ביימען."

אַלעס רעכענט ער אויס, יעדע קלייניגקייט, יעדע צופֿעליגקייט. ער זעצט זיך ווידער און זעהלט אויס די קלענערע באַנקנאָטען. ער זעהלט נישט גענוי, ער נישט איהר אוועק דאָס גאַנצע קליינע פֿאַפּיר-געלד, וואָס ער האָט, נעהמט אָהן אַ חשבון און דרעהט עס צונויף אין אַ הויפֿען. „נו, בעהאַלט עס אַלזאָ!" זאָגט ער.

און זי קעהרט זיך אָב אָן אַ זייט, שפּילעט אויף דאָס לייבעל און בעהאַלט דאָס געלד אויף דער ברוסט.

נאָר אז ער איז פֿאַרטיג דערמיט, הויכט ער זיך נאָך אַלץ נישט אויף, ער בלייבט זיצען און זאָגט כלומר'שט צופֿעליג:

„וואָס האָב איך געוואָלט זאָגען — איהר קענט זיך פֿיליכט מיט מינוט'ן?"

און ער האָט בעמערקט, אז איהר געויכט איז רויט געוואָרען ווי פֿייער.

„איך האָב זיך מיט איהם אַ פֿאַר מאָל צונויפֿגעטראָפֿען," זאָגט נאָגעל ווייטער, „איך האַלט שטאַרק פֿון איהם, ער איז זיכער טריי ווי גאָלד. איך האָב איהם געבעטען, ער זאָל מיר פֿערשאַפֿען אַ פֿידעל, און

ער וועט עס אודאי טהאן, דיינקט איהר ניט? נו, אָבער פילייכט קענט
איהר איהם נאָר ניט?"

„אָה יא, איך קען איהם.“

„אך, ס'איז וואהר, ער האָט מיר דערזעהלט, אז ער האָט ביי איך
געקויפֿט עטליכע בלוטען פֿאַר אַ בעגרעבעניש, קארלסען'ס בעגרעבעניש.
ואָנט מיר, פילייכט קענט איהר זיך זאָגן גוט מיט איהם? וואָס איז
איינער מיינט אַיבער איהם? איהר דיינקט דאָך יעדענפֿאַלס, אז מען קען
זיך אייף איהם פֿערלאָזען, אז ער וועט מיר פֿערשאַפֿען די פֿידעל? אז
מען האָט צו טהאן מיט אַווי פֿיעל מענשען, מוז מען זיך צייטענווייז
נאָכפֿרענען. איך האָב אַמאָל פֿערלאָרען אַ היבשע סומע געלד נור דורך
דעם, וואָס איך האָב זיך בלינדערהייט פֿערלאָזט אויף אַ מענשען, זיך
ניט נאָכפֿרענענדיג וועגען איהם; דאָס איז געווען אין האַמבורג.“

אין ווער ווייס צוליעב וואָס פֿאַר אַן אורזאך, נאָר נאָגעל דערזעהלט
די גאַנצע געשיכטע וועגען דעם מאַן, דורך וועלכען ער האָט פֿערלוירען
געלד. באַרטשאַט שטעהט נאָך אַלין פֿאַר איהם, אָנגעשפּאַרט אָן מיט;
זי איז אונדזרהיג, ענדליך זאָגט זי מיט היץ:

„ניין, ניין, רעדט ניט פֿון איהם!“

„פֿון וועמען זאָל איך ניט ריידען?“

„פֿון יאָהאַנעס'ן, פֿון מינוט'ן.“

„הייסט מינוט יאָהאַנעס?“

„יא, יאָהאַנעס.“

„הייסט ער ווירקליך יאָהאַנעס?“

„יא.“

נאָגעל שוויגט. אָט די איינפֿאַכע ערקלערונג, אז מינוט הייסט
יאָהאַנעס, ניט אַ שטויס זיינע געדאַנקען און פֿערענדערט זאָגן אויף אַ
רנע דעם אויסדרוק אין זיין געזיכט. אַ וויילע זיצט ער, ניט אויסריי-
דענדיג קיין וואָרט, דאַן פֿרעגט ער:

„און פֿאַרוואָס רופֿט איהר איהם יאָהאַנעס? ניט גרעגאָרד, ניט

מינוט?“

זי לאָזט אַראָב די אויגען און ענטפֿערט און פֿערלעגענהייט:

„מיר קענען זיך נאָך פֿון זינט מיר זיינען געווען קינדער . . .“

פֿיזע.

דאַן זאָגט נאָגעל האַלב שפּאַסענדיג און אויף'ן העכסטען גראַד גלייכ-
בילטיג:

„ווייסט איהר, וואָס פֿאַר אַן איינדרוק עס האָט אויף מיר געמאַכט?

אז מינוט מוז אייגענטליך ווין שטארק פֿעדלעכט אין אייך. יא, איך
פֿערויכער אייך, דאָס איז מיר ווירקליך גלייך אויפֿגעפֿאלען. און דאָס
וואונדערט מיך גאָר נישט אזוי שטארק, כאַטש איך מוז צוגעבען, אז
מינוט איז שוין אַביסעל צו דרייסט. נישט וואָהר? ערשטענס איז ער שוין
נישט קיין יונגער מאַן, און אַחוץ דעם איז ער דאָך אויך אַ קריפֿעל. אָבער
גאָט מיינער, די פֿרויען זיינען צייטענווייז וואונדערליך; אז עס קומט זיי
אָן דער קאַפּריו, וואָרפֿען זיי זיך איינפֿאַך אַוועק און גיבען זיך אַב מיט'ן
פֿרויען ווילען, מיט פֿרייד, מיט ענטזיקונג, צו אַבי וועמען. העהעהע,
אזוי זיינען זיי די פֿרויען! אין יאָהר 1886 האָב איך בייגעוואוינט אַ
מאָדנע פּאַסירונג: מיינע אַ בעקאַנטע, אַ יונגע דאַמע, האָט גאַנץ איינ-
פֿאַך חתונה געהאַט מיט איהר פֿאַטערס משרת'ל. איך וועל עס קיינמאַל
נישט פֿערגעסען. ער איז געווען אַ לויף-אינגעל אין געשעפֿט, אַ קינד,
זעכצעהן, זיבעצעהן יאָהר אַלט, אָהן אַ סימן פֿון אַ באָרד; אָבער שעהן
איז ער געווען, יא, אויסערגעוועהנליך שעהן, דאָס מוז איך צוגעבען. און
אויף דעם דאָזיגען פּרישען קינד האָט זי זיך אַרויפֿגעוואָרפען מיט אַ
קאָכענדער ליעבע און איז מיט איהם אַוועק אין אויסלאַנד. אין אַ האַלב
יאָהר אַרום איז זי צוריקגעקומען, און — אויס ליעבע. יא, איז עס נישט
טרויעריג — אָבער די ליעבע איז געווען פֿערביי! נא, דאָן האָט זי זיך
אַ פֿאַר מאָנאַטען געלאַנגוויילט צום טויט, פֿערהייראַט איז זי געווען, און
אזוי ווייט איז די זאַך געווען אין אָרדנונג; אָבער וואָס האָט זי פֿאַרט
געזאָלט טהאָן? האָט זי גענומען קלאַפען אין טיש און זיך אויסלאַכען
פֿון דער גאַנצער וועלט; זי ווערט אויסגעלאַסען, שליעט זיך אַרום מיט
סטודענטען און פּריקאזשטיקעס און ענדיגט דערמיט, וואָס זי קריגט
דעם נאָמען "La Glu". ס'איז געווען אַ יאָמער אַ קוק צו טהאָן אויף
איהר! אָבער נאָך אַמאָל בריינגט זי אַרײַן די מענשהייט אין ערשטמינונג;
נאָכדעם ווי זי האָט זיך אַ פֿאַר יאָהר אויף דעם דאָזיגען אויסגעצייכענטען
אופן אַמוזירט, הויבט זי אין אַ שעהנעם טאַג פּלוצלינג אָן צו שרייבען
ערזעהלונגען, זי ווערט אַ שריפֿטישטעלערין, און עס האָט געהייסען, אז
זי האָט אַ גרויסען טאַלאַנט. זי האָט געהאַט אַ גרויסען חשק צום לערנען,
אַט די צוויי יאָהר, וואָס זי האָט פֿערבראַכט צווישען סטודענטען און
פּריקאזשטיקעס, האָבען זי אויף אָן אויסערגעוועהנליכען אופן ענטווי-
קעלט. און זי האָט זיך אויסגעלערנט די קונצען, ווי מען שרייבט; פֿון
דאָן אָן האָט זי געשריבען די אויסגעצייכענטסטע זאַכען. יא, דאָס איז
געווען אַ טייוועל פֿון אַ פֿרוי! . . . נא, אָבער אזוי ווייט איהר דאָך אַלע,
איהר פֿרויען. יא, איהר לאַכט, אָבער איהר קענט עס פֿונדעסטוועגען

ניט אבליקענין: א משרת'ל פון זיבענעהן יאהר קען אייך פֿאלשטענדיג
פֿערדיקט מאַכען. איך בין אזוי זיכער, אז מינוט זאָנאר דארף אייך ניט
דריבלעכען זיין וועלטעל אליין, ווען ער זאָל זיך נור געבען אַביסעל מיה, ווען
ער געהט זיך נור ווי געהעריג איז דערצו. אין איהם איז פֿאַרהאַן עפעס,
וואָס קען זאָנאר אויף מענער מאַכען אַן איינדרוק, יא, וואָס מאַכט אויף
מיר אַ בעזונדערען איינדרוק; זיין האַרץ איז ריין ווי גאַלד, און עס איז
ניטאָ קיין פֿאַלש וואָרט אין זיין מויל. ניט אמת, זאָגט איהר אליין, איהר,
וואָס איהר קענט איהם דורך און דורך, איז עס ניט אזוי? אָבער וואָס
זאָל מען דאָנענען זאָנען וועגען זיין פֿעטער, דעם קויהלען הענדלער?
אַן אלטער חברה-מאַן, שטעל איך מיר פֿאַר, אַן אונסימפּאַטישע פּער-
זענליכקייט. מיר קומט פֿאַר, אז דאָס האַלט אייגענטליך מינוט אליין
אויף דאָס נאַנצע געשעפֿט. אָבער דאַן פֿרעג איך: פֿאַרוואָס זאָל ער ניט
קענען אייפֿהאַלטען זיין אייגען געשעפֿט? קורץ און גוט: מינוט איז צו
יעדער צייט, ווען עס זאָל נור גייטיג זיין, אימשיטאָנר צו פֿערזאָרגען אַ
פֿאַמיליע. . . . איהר שאַקעלט מיט'ן קאָפּ?"

„ניין, איך האָב ניט געשאַקעלט מיט'ן קאָפּ."

„גוט, אַלואַ, איהר ווערט אונגעדולדיג אין עס האָט זיך אייך געוויס
זונגעניסען צו הערען דעם דאָזיגען געשפּרעך איבער אַ מענשען, וואָס
געהט אייך גאָר ניט אָן, און איהר זייט פֿאַלשטענדיג גערעכט. . . .
הערט אײס, ס'איז מיר גראָד אַרויפֿגעקומען אויף'ן זינען — אָבער איהר
דאַרפֿט ניט זיין ביזו אויף מיר דערפֿאַר, איך בין נור אויסען אייער
טיבה — איהר מוזט זעהן גוט פֿערשליסען די טהיר ביינאַכט, איהר
קוקט מיך אָן מיט אַזעלכע שרעקעדיגע אויגען; האָט קיין מורא ניט,
טהייערע מינע, און זייט מיר ניט הישר אין קיין זאַך. איך וואָלט אייך
נור וועלען ראַטהען ווי אַם בעסטען; בעזונדערס איצט, ווען איהר האָט
געדלד ביי זיך, דאַרפֿט איהר קיינעם ניט צופֿיעל אָנטרויען. אמת, מיר
איז ניט אייבנעקומען, צו הערען, אז דאָ אין שטאָדט איז מען ניט זיכער
פֿאַר גנבים; אָבער ס'איז בעסער, אז מען איז פֿאַרויכטיג, ארום צוויי
אייגער ביינאַכט, וויסנט איהר דאָך, איז גאַנץ פֿינסטערליך דאָ אין דער
געגענט, אין גראָד ארום צוויי האָב איך זאָנאר געהערט אַ פֿערדעכטיגעס
גערויש ביי מיין פֿענסטער, יא, יא, איהר זייט דאָך ניט ביזו, וואָס איך
האָב אייך געגעבען די עצה? . . . נו, אַדיע! עס פֿרעהט מיך זעהר,
וואָס מיר האָט זיך ענדליך דאָך איינגעגעבען אַרויסצוקריגען ביי אייך
דעם שטיהל. אַדיע, טהייערע!"

דאָס זאָגענדיג האָט ער איהר גערדיקט די האַנד, ווען ער איז

שוין געווען ביי דער טהיר האָט ער זיך נאָך אַמאָל אומגעקעהרט און געזאָגט:

„הערט, ס'וועט זיין אַס בעסטען, ווען איהר וועט זאָגען, אז איך האָב אייך געגעבען אַ פּאָר קראָנען פֿאַר'ן שטוהל. אָבער ניט מעהר, קיין איין שילינג ניט מעהר, זאָנסט וועט מען ביי אייך צונעהמען דאָס גאַנצע געלד; געדיינקט וואָס איך, זאָג אייך. ניט וואַהר, איך קען זיך פֿערלאָזען דערויף?“

„יאָ,“ האָט זי געענטפֿערט.
ער איז אוועק און האָט מיטגענומען דעם שטוהל מיט זיך. ער האָט געשטראַהלט פֿאַר פֿרייד, ער האָט געלאַכט אין זיך און הויך אויף'ן קול, אזוי ווי ער וואָלט דאָ אָבגעטהאָן אַ זעלטענעם קונצשטיק.
„גאָט אין הימעל, ווי פֿרעהליך זי איז איצט!“ האָט ער לוסטיג גע- זאָגט. העהע, פֿאַר גרויס פֿרייד איבער איהר רייכטהום וועט זי אודאי ניט קענען איינשלאָפֿען היינט ביינאַכט! . . .“
אז ער איז געקומען אַהיים, איז מינוט געזעסען און געוואַרט אויף איהם.

מינוט איז געקומען פֿון דער רעפעטיציע און האָט געהאט אַ פּאַק מיט אַפֿישען אונטער'ן אָרם. יאָ, די לעבעדיגע בילדער וועלען זיך, ווייזט אויס, זעהר גוט איינגעבען; זיי וועלען פֿאַרשטעלען סצענען פֿון דער גע- שיכטע, און אין אַ פֿערשיעדענפֿאַרביגען ליכט; ער אליין געהמט אַ סמאַ- מיסטען-ראַלע.

ווען דער באַזאָר פֿאַנגט זיך אָן?
ער וועט געפֿענט ווערען דאָנערסטאָג, דעם 9טען יולי, דער קעניג- גי'ס געבורטסטאָג. אָבער שוין היינט ביי נאַכט וועט מינוט אויסקלעפען אַפֿישען אויף אַלע מעגליכע ערטער; מען האָט זאָגט געקריגען אַן ער- לויבעניש אויפֿצוקלעפען אַ פּלאַקאַט אויף'ן טויער פֿון'ס בית עולם. . . . איבעריגענס איז ער געקומען געבען אַן ענטפֿער וועגען דער פֿידעל. עס איז איהם אונגעגליך געווען צו קריגען איינע; ס'איז דאָ איין פֿידעל אין דער גאַנצער שמאָדט, איין פֿידעל, אויף וועלכער מען קען שפּיעלען, און די געהערט דעם אָרגאַניסט, אָבער ער דאַרף זי אליין האָבען אויף'ן באַזאָר; ער האָט צו שפּיעלען אַ פּאַר נומערן.

נו, דאַן איז דאָך גאַרנישט צו מאַכען דערביי.
מינוט מאַכט זיך גרויט צום געהן. בשעת ער שטעהט שוין מיט דער מיץ אין דער האַנד, זאָגט נאַגעל:
„אָבער ווילט איהר ניט בריינקען מיט מיר אַ גלאָז צוואַמען? איך

ויעל אייך וואָנען, איך בין היינט אָבערד זעהר גוט אויפגעלייגט, מיר האָט
זיך געטראָפֿען אַ גליק. ווייסט איהר, מיט פֿיעל מיה און אַנשטריינגונג
איז מיר ענדליך געלונגען אַריינצוקריגען אין מיינע הענד אַ שטיק מעבעל,
וואָס זיין גלייכען געפֿינט זיך ניט אין קיין זאַמלונג איבער'ן גאַנצען
לאַנד, איהר קענט זיכער זיין דערויף; דאָס איז דער שטוהל דאָ. קוקט
איהם אַקאַרטט אָן! פֿערשטעהט איהר, וואָס הייסט אַ פֿערל, אַ האָ-
לענדער, איינציג אין זיין אַרט? איך וועל איהם ניט פֿערקויפֿען, ווען מען זאָל
מיר זאָגן געבען אַ פֿערמעגען; ביי גאָט, אז ניט! אָט צוליב דעם וואָלט איך
נערן געוואָלט טרינקען מיט אייך אַ גלאָז, אויב איהר האָט גאַרנישט דאַגעגען?
קען איך אַנקלינגען? ניט? אָבער די אַפֿישען קענט איהר דאָך מאַרגען
אַנקלעבען. . . . ניין, וואָס פֿאַר אַ גליק מיר האָט היינט פֿאַסירט! איך
קען עס אַכטאַלוט ניט פֿערנעסען! איהר ווייסט פֿילייכט ניט, אז איך בין
אַ זאַמלער פֿון אַנטיקען, נאָך מיינע שוואַכע קרעפֿטען, פֿערשטעהט זיך?
אין דאָ פֿערבריינג איך אויך טהיילווייז צו דעם צוועק, צונויפֿזוכען גע-
וויסע זעלטענהייטען. מעגליך, אז איך האָב אייך נאָך אויך ניט דער-
זעהלט וועגען מיינע קוה-גלאַקען? ניין, אָבער מיין גאָט, דאן האָט איהר
דאך גאָר קיין בעגריף ניט, וואָס פֿאַר אַ מאַן איך בין. נאַטירליך בין
אייך אַן אַנראַנאָס, אָבער לעבען דעם אינטערעסיר איך זיך אויך אין
אַנדערע זאַכען. יא, ביי איצט האָב איך צוויי הונדערט זיבען און זעכציג
קוה-גלאַקען; פֿאַר זעהן יאָהרען האָב איך אַנגעפֿאַנגען זיי צו זאַמלען,
און איצט האָב איך, גאָט צו דאַנקען, אַ קאַלעקציע פֿון ערשטען סאָרט.
אין אָם דעם שטוהל דאָ — ווייסט איהר, ווי אזוי איך האָב איהם אַריינגע-
נעקריגען אין די לאַפעס? איינפֿאַכער צופֿאַל, שווינגען-גליק! איך געה
זיך אזוי איינמאָל איבער דער גאַס און קום פֿערביי אַ קליין הייזעל
אונטען ביים ברעג; אויס אַלטער געוואוינהייט קוק איך פֿערבייגעעהענדיג
פֿון דער זייט אַריין אין פֿענסטער. דאן בלייב איך מיט אַמאָל שטעהן,
מיין בליק פֿאַלט אויפֿ'ן שטוהל, און איך זעה גלייך, וואָס ער איז ווערטה.
איך קלאַפֿ אָן און געה אַריין אין הויז; אַ בעיאָהרענטע, ווייס-האַריגע
דאַסע נעהמט מיך אויף. . . . יא, ווי הייסט זי פֿאַרט? נא, דאָס איז
דאָך אַלזאַיינס, איהר קענט זי פֿילייכט גאָר ניט; יא, פֿרייליין גודע
הייסט זי, טאַרטאָ גודע אָדער אזוי וואָס עהנליכעס. . . . זי וויל אויף
קיין פֿאַל ניט אוועקגעבען דעם שטוהל, אָבער איך רייז אזוי לאַנג איבער
איהר, ביי וואָנען זי זאָגט מיר איהם בעשטימט צו, און היינט האָב איך
איהם אָבערנומען. אָבער שעהנער פֿון אַלצרינג איז דאָס, וואָס איך האָב
איהם געקראָנען אומזיסט, זי האָט איהם מיר אוועקגעגעבען גאָר אומזיסט;

יא, איך האָב אַ וואָרף געטהאָן אַ פאַר קראַנען אויף'ן טיש, כדי עס זאָל איהר דערנאָך ניט באַנג טהאָן; אָבער דער שטוהל איז ווערטה הונד-דערטער. דאָס בעט איך אייך צו האַלטען פאַר זיך; ס'איז דאָך ניט אַנגענעהם צו הערען שלעכטע רייד אויף זיך. צווישען אינו גערעדט, האָב איך זיך ניט צו מאַכען קיין פאַרווירפֿע דערפֿאַר; דאָס פֿרייליין האָט איינפֿאַך ניט פֿערשמאַנען, וואָס פאַר אַ מסחר זי וואַלט געקענט מאַכען, און איך, אַלס פֿאַכמאַן און קויפֿער, בין ניט מחויב געווען צו זוכען איהר נוצען. ניט וואַהר, מען דאַרף ניט זיין דום, מען מוז זיך בענוצען מיט יעדער גוטער געלעגענהייט, דאָס איז דער קאַמפּף אומ'ס דאָזיין. . . אָבער קענט איהר זיך נאָך איצט אויך ענטזאָגען צו טרינקען מיט מיר אַ גלאָז וויין, ווען איהר הערט, ווי עס האָט מיר אָבגעגליקט?" מינוט איז געבליבען ביי זיינס, אַז ער מוז געהן.

"דאָס איז דום," זאָגט נאַגעל ווייטער. "איך האָב זיך אַזוי געפֿרעהט, וואָס איך וועל קענען מיט אייך פלוידערן אַביסעל; איהר זינט דער איינ-ציגער מאַן דאָ אין שטאָרט, וועלכער רופֿט אַרויס אין מיר אַן אינטערעס, אַזוי גיך ווי איך דערזעה איהם נור; דער איינציגער, מיט וועמען איך האָב אַ פֿערגגיגען צו פֿערבריינגען. איהר הייסט דאָך נאָך דערצו יאָהאָ-נעס? טיין ליעבער פֿריינד. דאָס האָב איך שוין לאַנג געוואוסט, אָהן דעם אימיצער זאָל עס מיר ביי איצט האַבען געזאָגט. . . וואָס זשע, איהר דערשרעקט זיך שוין ווידער פֿאַר מיר? ס'איז דאָך אַ וואַהרעס אונגליק, וואָס איך וואָרף אָן אַזאַ מורא אויף די מענשען! גיין, לויקענט עס ניט, איך פֿערזיכער אייך, איהר האָט מיך אָנגעקוקט מיט צושראָקענע אויגען, איך רעד שוין ניט דערפֿון, וואָס איהר האָט אויך אַ ציטער געטהאָן. . ."

איצט איז מינוט צוגעקומען ביי דער טהיר; ס'האָט אויסגעזעהן, אַז ער וויל מאַכען אַ סוף צו דער גאַנצער געשיכטע און גלייך פֿערלאָזען דאָס הויז; דאָס געשפרעך איז אויך אַלץ ווייטער און ווייטער געוואָרען אונד-הוימליכער.

"איז היינט דער 6טער יולי?" האָט נאַגעל פלוצלינג אַ פֿרעג גע-טהאָן.

"יא, האָט מינוט געענטפֿערט, "דער 6טער יולי." און דאָס זאָר-גענדיג האָט ער אַרויפֿגעלייגט די האַנד אויף דער קליאַמקע פֿון טהיר. נאַגעל געהט לאַנגזאַם צו צו איהם, רוקט זיך צו גאַנץ נאָהענט לעבען איהם, קוקט איהם אַרײַן גלייך אין געזיכט און אין דערזעלבער צייט לייגט ער אַרויף די הענד אויף'ן רוקען. אין דער דאָזיגער פּאָזע זאָגט ער מיט אַ שעפּטשענדער שטימע:

„און וואו זייט איהר געווען דעם 6טען יוני?“

מינוט ענטפערט ניט, קיין איין וואָרט ניט. דערשראָקען פֿאַר אָמ
די שאַרפֿע אייגען און פֿאַר דער געהיימיניספֿאַלער, שעפֿטשענדער שטימע,
ניט זייענדיג אימשיטאָנד צו פֿערשטעקן אָט די קליינע, פֿערצווייפֿעלטע
פֿראַגע וועגען אַ מאָג, אַ דאָסוּס פֿון פֿאַרניגען מאָנאַט, — רייסט ער
פֿורעלינג אויף די טהיר און לויפֿט אַרויס אין קאַרדאָר. דאָ דרעהט ער
זיך אַ ווילדע אַרום אין געפֿינט ניט די טרעפֿ; אין דער צייט שמעהט
נאָגעל ביי דער טהיר אין שרייט צו איהם:

„ניין, ניין, דאָס איז פֿערדיקט; איך בעט איך, פֿערגעסט עס; איך
וועל עס איך אָן אַנדערס מאָל ערקלעהרען, אָן אַנדערס מאָל . . .“
אַבער מינוט האָט גאַרנישט געהערט; ער איז שוין געווען אונטען,
נאָך אידער נאָגעל האָט אויספֿייעט אַרויסרידען די ווערטער, און זיך ניט
אויסקוקענדיג ניט נאָך לינקס ניט נאָך רעכטס, איז ער אַרויסגעלאָפֿען
אין גאַס, איבערן באַרק, צו דער גרויסער פֿאַמפע, וואו ער האָט זיך
פֿערקירעוועט אין דעם ערשטען בעסטען געסעל און איז פֿערשוואַנדען.
אַ שטונדע שפעטער — ס'איז געווען צעהן אַויגער — האָט נאָגעל
פֿעררויכערט אַ ציגאַר און איז אַרויס אין גאַס. די שטאָרט איז נאָך ניט
געגאַנגען שלאָפֿען; אויפֿ'ן וועג צום פֿאַסטאַר'ס הויף האָט מען געזעהן
אַ מאַסע שפּאַציר-געהער, וועלכע זיינען געגאַנגען לאַנגזאַם אַרויף און
אַראַב, און אַרום און אַרום אויף די גאַסען האָט נאָך אָנגעקלונגען דער
געלעכטער אין די קולות פֿין שפּיעלענדע קינדער. פֿרויען און מענער
זיינען געוועסען ביי די טהירען און האָבען שטילערהייט גערעדט צווישען
זיך אין דעם טילדען אָבענד; ווען ניט ווען האָבען זיי עפעס אַריבער-
געשרייען צו די שכנים אויף דער אַנדער זייט גאַס און געקרויגען אַ פֿרעה-
ליכען ענטפֿער צוריק.

נאָגעל איז אַרונטערגעגאַנגען צו דער לאַנדונגס-בריק, ער האָט גע-
זעהן, ווי מינוט האָט אויסגעקלעפט אַפֿישען ביי דער פֿאַסט, ביי דער
באַנק, ביי דער שולע און ביים געפֿענגניס. ווי פינקטליך און געוויסענ-
האַפט ער האָט זיין אַרבייט געטהאָן! מיט וואָס פֿאַר אַ גוטען ווילען ער
האַט עס געטהאָן, ניט זשאַלעווענדיג קיין צייט, הגם ער האָט אַזוי ניימיג
געדאַרפֿט געהן שלאָפֿען; נאָגעל איז פֿערבייגעגאַנגען גאַנץ נאָהענט
לעבען אידם און האָט איהם בעגריסט, נאָר איז ניט געבליבען שמעהן.
אַז ער איז שוין כמעט געווען ביי דער לאַנדונגס-בריק, האָט ער
הינטער זיך דערהערט אַ שטימע, וואָס האָט גערעדט צו איהם; טאַרטהאַ
נדע יאָגט איהם אָן אין אַהן אָן אַטהעס זאָגט זיי:

„פֿערצייהט! איהר האָט מיר געגעבען צופֿיעל געלד.“
„גוטען אָבענד!“ ענטפֿערט ער. „איהר געהט, הייסט עס, אויך
שפּאַצירען?“

„ניין, איך בין געווען אויבען אין שטאָרט, ביים האַטעל, כ'האָב
געוואַרט אויף אייך. יאָ, איהר האָט מיר געגעבען צופֿיעל געלד.“
„הערט אַקאָרשט, וועלען מיר איצט פֿון דאָס ניי אָנפֿאַנגען די אַלטע
קאָמעדיע?“

„אָבער איהר האָט אַ טעות געהאַט — רופֿט זי אויס מיט אַ טאָן
פֿון דערשלאָגענקייט. „איהר האָט מיר געגעבען מעהר ווי צוויי הונד-
דערט!“

„נו יאָ, וואָס זשע, האָב איך אויך ווירקליך געגעבען אַ פֿאַר קראַנען
צופֿיעל — אַ פֿאַר קראַנען איבער צוויי הונדערט? גוט, קענט איהר מיר
זיי דאָך צוריקגעבען.“

זי הויבט זיך אָן אויפֿקנעפלען דעם יאַקעל, אָבער פּלוצלינג בלייבט
זי שטעהן, קוקט זיך אום און ווייסט ניט וואָס צו מהאַן. דאָן האָט זי
זיידער געבעטען ענטשולדיגונג: עס דרעהען זיך דאָ אַרום אַזויפֿיעל מענט-
שען, זי קען דאָך דאָ אין מיטען גאָס ניט אַרויסנעהמען דאָס געלד, זי
האַט עס אַזוי גוט בעהאַלטען . . .

„ניין,“ איילט ער זיך צו צו ענטפֿערן, „איך קען דאָך מיטגעהן מיט
אויך אַהיים און עס דאָרט נעהמען; ערלויבט מיר צו געהן מיט איך זיי
אָבנעהמען.“

און זיי זיינען גענאָנגען צוזאַמען צו איהר אַהיים. זיי האָבען בע-
געענט עטליכע שפּאַציר-געהער, וועלכע האָבען זיי אָנגעקוקט מיט ניין-
נייעריגע בליקען.

אַז זיי זיינען אַרײַנגעקומען צו איהר אין צימער, האָט זיך נאָגעל
אַנידערהגעזעצט ביים פֿענסטער, וואו ער איז שוין פֿריהער געזעסען, און
וואו דאָס קלייד איז נאָך געהאַנגען אַלס פֿאַרהאַנג. אין דער צײַט, וואָס
מאַרטאַא איז געווען בעשעפֿטיגט אַרויסצונעהמען דאָס געלד, האָט ער
ניט גערעדט; נאָר אַ זי איז פֿאַרטיג געוואָרען און האָט איהם דערלאָנגט
די פֿאַר קליינע באַנקנאָטען, עטליכע אָבעריבענע צעהן-קראַנען-בילעטען,
וועלכע זיינען נאָך געווען וואַרם פֿון איהר ברוסט, און וועלכע איהר
עהרליכקייט האָט איהר פֿערבאָטען איבערצולאָזען ביי זיך זאָגאַר איבער
נאַכט, האָט ער גערעדט צו איהר און זי געבעטען, זי זאָל האַלטען דאָס
געלד פֿאַר זיך.

אָבער איצט איז קענטיג געווען, אַז זי פֿיהלט עפעס אַ מיסטרױען

זו איהם, אז ער קומט איהר פֿאַר פֿערדעכטיג מיט זיינע אַבויכמען; זי האָט איהם אָנגעקוקט מיט אַ צווייפֿלענדען בליק און געוואָגט:

„ניין . . . איך פֿערשטעה אייך ניט . . .“

ער האָט זיך פֿלוצלינג אויפֿגעהויבען.

„אַבער איך פֿערשטעה אייך אויסגעצייכענט גוט,“ האָט ער גע-
ענטפֿערט; „דערפֿאַר שטעה איך אויף און געה. איצט זייט איהר
בערוהיגט?“

„יאָ . . . ניין, איהר דאַרפֿט ניט שטעהן ביי דער טהיר.“

און זי האָט אויסגעשמדעקט ביידע אַרעמס, כדי איהם אָבצוהאַלטען,
ער זאל ניט אַוועקגעהן. דאָס דאַזיגע מערקווירדיגע מיידעל האָט
ווירקליך שטאַרק מורא געהאַט, אימיצער זאל זיך חלילה ניט פֿיחלען
געקריינקט דורך איהר.

„איך האָב אַ ביטע צו אייך,“ האָט זיך נאָגעל אָבגערופֿען, אָבער
ער האָט זיך נאָך אַלץ ניט אַנידערגעזעצט; „ווען איהר ווילט, וואָלט
איהר מיר געקענט פֿערשאַפֿען אַ גרויס פֿערגניגען, יאָ, און איך וואָלט
אייך שייַן ווי עס איז אָבגעדאַנקט דערפֿאַר: איך וואָלט וועלען, איהר
זאלט קומען דאָנערסטאָג אָבענד אויף'ן באַזאַר. ווילט איהר מיר פֿער-
שאַפֿען דאָס פֿערגניגען? דאָס וועט אייך צושטרייען, דאָרט וועלען זיין
אַסך מענשען, אַסך ליכט, טוויק, לעבעדיגע בילדער; אַך, קומט, איהר
וועט זיכער קיין חרטה ניט האָבען! איהר לאַכט; פֿאַרוואָס לאַכט איהר?
נאָט, וואָס פֿאַר ווייסע צייהן איהר האָט!“

„איך קען דאָך אין ערגעץ ניט געהן —“ האָט זי געענטפֿערט, „ניין,
זיי האָט איהר גאָר געקענט גלויבען, אז איך קען געהן אַהין? און צו וואָס
זאל איך עס מהאַן? פֿאַרוואָס פֿערלאַנגט איהר דאָס פֿון מיר?“

ער האָט איהר ערקלעהרט אַלעס אָפֿען און עהרליך: ס'איז איינפֿאַך
אַן איינפֿאַל פֿון זיין ווילט, ער האָט שוין לאַנג געטראַכט דערפֿון, נאָך
פֿאַר אַ פֿאַר וואָכען איז איהם דער געדאַנק אַרויף אויף'ן זינען, אָבער
ער האָט זיך ביי אַינצט גאָר פֿערגעסען אָן דעם. זי דאַרף געהן אַהין,
זי דאַרף דאָרט זיין, ער וויל זי דאָרט אונטעדינגט זעהן; אויב זי וויל,
זעט ער זאָגאַר קיין וואָרט ניט אויסריידען צו איהר, אזוי אַז ער וועט
איהר ניט פֿאַלען צו לאַסט — דאָס איז אַבסאָלוט ניט זיין אַבויכט. עס
זאלט איהם נור געפֿרעהט, זי אַמאָל צו זעהן אינאיינעם מיט אַנדערע
מענשען; זי הערען לאַבען, זי כאַטש איינמאָל זעהן ווירקליך יונג. זי מוז
דורכאויס געהן!

ער האָט אַ קוק געטהאָן אויף איהר, ווי זילבער ווייס זיינען געווען

איהרע האָר, און ווי שוואַרץ זיינען געווען איהרע אויגען! זי האָט מיט
אין האַנד גערווען געצופט די קנעפ פֿון איהר יאָקעל, און אָט די האַנד,
א שוואַכע האַנד מיט לאַנגע פינגער, איז געווען אַביסעל גראַהליך, זי
איז פֿילייכט אויך ניט געווען גאַנץ ריין, אָבער דאָך האָט זי געמאַכט אַ
מערקווירדיגען זניעות/דיגען איינדרוק. איבער'ן האַנד-געלענק זיינען
געלאָפֿען צוויי בלויע אָדערן.

יא, האָט זי געזאָגט, עס וואָלט פֿילייכט געווען אינטערעסאַנט פֿאַר
איהר, אָבער זי האָט דאָך צום מאָל ניט וואָס אַנצוטהאָן, ניט אַמאָל אַ
קלייד פֿאַר אַזאַ אָבענד . . .

ער האָט איהר איבערגעשלאָגען די רייד: עס זיינען נאָך דאָ דריי
אַרבייטס-טעג ביו דאָן; ביז דאָנערסטאָג קען מען זיך נאָך מאַכען אַלעס,
וואָס מען דאַרף. יא, ס'איז דאָ גענוג צייט! זי ס'איז אַלואַ אָבגע-
מאַכט?

און ביסלעכווייז האָט זי נאָכגעגעבען.

מען דאַרף זיך ניט אַזוי אין גאַנצען בעגראַבען, האָט ער געזאָגט;
דערמיט פֿערלירט מען נור, און אויסערדעם מיט איהרע אויגען, איהרע
זייהן, ניין, דאָס איז ווירקליך אַ שאַד! און די פֿאַר באַנקנאָטען דאַרט
אויף'ן מיש זיינען פֿאַר אַ קלייד; יא, יא, ס'לוינט זיך גאָר ניט צו ריידען
דערפֿון! בפרט נאָך, אַז דאָס איז זיין איינפֿאַל און זי איז געגען איהר
ווילען איינגעגאַנגען דערויף.

ער האָט געזאָגט אַ גוטע נאַכט, ווי געוועהנליך קורץ און איינפֿאַך,
ניט געבענדיג איהר קיין שום גרונד צו זיין אונרוהיג. נאָר אַז זי האָט
איהם אַרויסבעגלייט אויף'ן הויף, האָט זי איהם אַליין נאָך אַמאָל דער-
לאַנגט די האַנד און איהם געדאַנקט, וואָס ער האָט זי איינגעלאָדען צו
דעם דאָזיגען באַזאַר. דאָס האָט איהר זינט יאָהרען און יאָהרען ניט גע-
טראָפֿען; זי האָט זיך שוין אַזוי אָבגעוואוינט דערפֿון, יא, זי וועט זיך גוט
אויפֿפֿיהרען!

דאָס גרויסע קינד! עס האָט פֿערשפּראַכען זיך גוט אויפֿצופֿיהרען!

XVI

דער דאָנערסטאָג איז געקומען; ס'האָט גערעגענט אַביסעל, אָבער-
ניט קוקענדיג דערויף האָט זיך דער באַזאַר דעם זעלבען אָבענד דאָך
געפֿענט מיט פֿולע מוזיק און פֿאַר אַ זעהר גרויסען עולם. די גאַנצע

שטאדט אין דארט געווען; זאגאר פֿון די דערפֿער איז מען געקומען צו פֿאָהרען, אים אַנטהייל צו נעהמען אין דעם זעלטענעם יום טוב.

אז יאהאן נאָגעל איז ארום גיין אַזויגער געקומען, איז שוין דער זאָל געײען געפֿאַקט מיט מענטשען. ער האָט געפֿאַנגען אַ פּלאַץ ווייט אינמיטן בײַ דער טהיר, וואו ער איז געשטאַנען עטליכע מינוטען און האָט אײַסגעהערט אַ רעדע. ער איז געווען בלייך און האָט ווי אימער גע-
טראָגען זיין געלען אַנצוג; אָבער דעם באַנד האָט ער אַראָבגענומען פֿון האַנד; בײַדע וואונדערן ווינען שוין כמעט געווען פֿערהיילט.

ער האָט געזעהן דאַקטאָר סמענערסען און זיין פּרוי אויבען אויף דער ביהנע; אַביסעל רעכטס פֿון זיי איז אויך געשטאַנען מינוט מיט די איבעריגע אַנטהייל-נעהמער, נור דאַנגי איז ניט געווען צווישען זיי.

די היץ פֿון די ליכט און די גרויסע מאַסע מענטשען האָט איהם באַלד געטרובען דערצו אַרויסצוגעהן פֿון זאָל. בײַ דער טהיר האָט ער בעגעגענט דעם לאַנד-ריכטער ריינערט, וועלכער האָט אויף זיין בעגריי-
כונג קוים געענטפֿערט מיט אַ לייכטען שאַקעל מיט'ן קאַפּ. נאָגעל איז געבליבען שמעהן אין קאַרדאָר.

איצט ענטדעקט ער עפעס, וואָס האָט אַ היבשע וויילע נאָכדעם כעשעלפֿטיגט זיין מוח און איהם געמאַכט נייגעריג: לינקס פֿון איהם איז אָפֿען די טהיר פֿון אַ וויטען-צימער, וואו דער עולם האָט אַוועקגעלייגט די אויסגעטהאַנגענע זאַכען, און ביים שיין פֿון לאַמפּ אינעווייניג דערזעהט ער דײַטליך דאַנגי קיעלאַנד, וועלכע שמעהט און פֿאַרעמט זיך בײַ זיין ראַק, וואָס ער האָט אויפֿגעהאַנגען אויף אַ ריעגעל. ער האָט קיין טעות ניט געקענט האָבען; אין דער גאַנצער שטאָדט איז ניט געווען נאָך אײַ-
נער, וואָס זאָל האָבען אַזא געלען פֿריהלינגס-פּאַלטאָ; ס'איז ווירקליך געווען ווינער; אויסער דעם האָט ער גאַנץ גענוי געדיינקט, וואו ער האָט איהם אויפֿגעהאַנגען. אזוי האָט זי אין צימער גאַרנישט געהאַט וואָס צו טהאָן, זי האָט כלומר'שט געזוכט עפעס און אין דערזעלבער צײַט האָט זי בענוצט די געלענענהייט, כסדר אַרומצופֿאַהרען מיט דער האַנד איבער זיין ראַק. ער האָט זיך גלייך אויפֿ'ן שמעל אָבגעקעהרט אָן אַ ווייט, כדי זי ניט צו איבערראַשען.

אַט די קליינע פּאַסירונג האָט איהם גלייך אונרוהיג געמאַכט. וואָס האָט זי געזוכט, און וואָס האָט זי געהאַט צו טהאָן מיט זיין ראַק? ער האָט די גאַנצע צײַט געטראַכט וועגען דעם און האָט עס גאָר ניט געקענט פֿערגעסען. ווער ווייס, אפשר האָט זי געוואָלט בעזוכען ווינע קעשעגעס, צו ער האָט ניט מיטגעבראַכט קיין רעוואָלווער; זי האָט פֿילייכט

גענלויבט, אז אין זיין שגעון איז ער אויף אלעם פֿעהיג. אָבער ווי איז, אז
זי האָט איהם גאָר אונטערגעוואָרפֿען אַ בריעף אין טאַש? ס'איז איהם
ווירקליך אַרויפֿגעקומען אויף'ן זינען אזאָ גליקליכע אונמעגליכקייט. ניין,
ניין, זי האָט געוויס נור געזוכט איהר מאַנטעל, ווייטער גאָרנישט; די
גאַנצע געשיכטע איז מעהר ניט געווען ווי אַ צופֿאַל; ווי האָט ער זיך גאָר
געקענט איינבילדען אַזעלכע האָפֿנונגסלאָזע זאַכען! . . . נאָר דאָך אַביסעל
שפּעטער, ווען ער האָט געזעהן, ווי דאַגני האָט זיך דורכגעשלאָגען דורך
דער געדיכטער מאַסע אין זאַאל אַרײַן, איז ער גלייך אַרײַן אין דעם
זײַטען-צימער און מיט אַ קלאַפענדען האַרצען האָט ער דורכגעזוכט די
קעשענעס פֿון זײַן ראָק. קיין בריעף איז דאָרט ניט געווען, גאָרנישט,
נור זײַנע האַנדשוה און אַ טאַשענטיכעל.

אינעווייניג אין זאַאל האָבען אָבגעקלונגען דונערענדע אַפּלאַדיסמענ-
טען; דער בירגער-מייסטער האָט געענדיגט זײַן ערעפֿנונגס-רעדע. און
איצט האָט זיך דער עולם אַרויסגעלאָזט אין די קאַרידאָרען, אין די ווייטיגע
צימערן, אין אַלע מעגליכע קיהלע ערטער, וואו מען האָט זיך אויסגעזעצט
ביי די ווענד און זיך אָבגעפֿרישט מיט פֿערשיעדענע געטראַנקען. אַלס
קעלנערײַנען אָנגעטהאָן, מיט ווייסע פֿאַרטיכער און סערוועטקעס איבער
די אַרעטס, וײַנען אַרומגעלאָפֿען עטליכע יונגע דאַמען פֿון דער שטאָרט
מיט טעזלאַך און גלעזער אין ביידע הענד.

נאַגעל האָט געזוכט דאַגני'ן; זי איז אין ערגעץ ניט געווען צו זעהן.
ער האָט זיך בעגריסט מיט פֿרײַליין אַנדרעסען, וועלכע האָט אויך גע-
טראָגען אַ ווייסען פֿאַרטוך; ער האָט געבעטען וויין, און זי האָט איהם
געבראַכט שאַמפּאַניער.

ער האָט זי אָנגעקוקט מיט פֿערוואונדערונג.

„איהר טרינקט דאָך ניט קיין אַנדער זאַך,“ האָט זי מיט אַ שמייכעל
געוואָנט.

אַט די בעמערקונג, אין וועלכער ס'האַט זיך געפֿיהלט אַ מין שטאַך,
האַט איהם פֿונדעסטוועגען געמאַכט לעבעדיגער, ווי ער איז געווען; ער
האַט זי געבעטען צו טרינקען מיט איהם אַ גלאָז, און זי האָט זיך ווירק-
ליך גלייך אַנידערגעזעצט, כאַטש זי איז געווען זעהר פֿערנומען. ער האָט
איהר געדאַנקט פֿאַר איהר פֿרײַנדשאַפֿט, איהר געמאַכט קאַמפּלימענטען
איבער איהר קאַסטיום, איז געווען ענטזיקט פֿון איהר אַלטער בראַשקע,
זאָס זי האָט געטראָגען אויף'ן האַל-אויסשניט. זי האָט איצט אויסגע-
זעהן זעהר אינטערעסאַנט; דאָס לאַנגע, אַריסטאָקראַטישע געזיכט מיט
דער גרויסער נאָז איז געווען אויסערגעווענהליך פֿיין, כמעט קרענקליך

פֿיין, אין עם האָט זיך נישט געענדערט, נישט געמאכט קיין גערזעצע
טיענעס. זי האָט גערעדט רוהיג, מיט אויסרעכנונג, אין איהר געוועלשאַפֿט
האָט מען זיך געפֿיהלט אָנגענעהם און זיכער; דאָס איז געווען אַ דאַמע
פֿון דער געוועלשאַפֿט — די פֿרוי.

אַז זי האָט זיך אויפֿגעהויבען, רופֿט ער זיך אָב:

„היינט אָבער דאַרף דאָ זיין אַ פֿערזאָן, וועמען איך וואָלט גערן
געוואָלט שיינקען אָביסעל אויפֿטערקואַמקייט; פֿרייליין גודע, מאַרטהאַ
גודע, איך ווייס נישט, צי איהר קענט זי? איך האָב געהערט, אַז זי איז
שוין דאָ. איך קען אייך נאָר נישט זאָגען, ווי גערן איך וואָלט איהר וועלען
פֿערשאַפֿען וואָס פֿאַר עם איז פֿרייד; זי איז אזוי איינזאַם, מינוט האָט
סיר דערזעהלט וועגען איהר. דיינקט איהר נישט, פֿרייליין, אַז איך וואָלט
זי געקענט אַרײַנכעטען אַהער צו אונז? פֿערשטעהט זיך, אויב איהר
אַליין האָט נאָרנישט דאַגעגען?“

„ניין, געוויס האָב איך נאָרנישט דאַגעגען,“ ענטפֿערט פֿרייליין
אַנדערסען, „איך וועל זי מיט פֿערגניגען אַליין אַרײַנרופֿען; כ'ווייס וואָס
זי איז.“

„אָבער איהר אַליין קומט אויך צוריק?“

„יאַ, אַ דאַנק!“

בעת נאָגעל זיצט אַלזאָ אין וואַרט, קומען אַרײַן לאַנד־ריכטער רײַ-
גערט, דער אַדוואַקאַט און דאַגני. נאָגעל שטעהט אויף און בעגריסט זיי.
דאַגני איז אויך געווען בלייך, נישט קוקענדיג אויף דער היץ; זי האָט געד-
טראַגען אַ געל קלייד מיט קורצע אַרבעל און אויף'ן האַלז אַ שווערע
נאָלדענע קייט. אָט די נאָלדענע קייט האָט איהר זעהר נישט געקליידט.
דאַגני איז אַ וויילע געבליבען שטעהן ביי דער טהיר; איין האַנד האָט
זי געהאַלטען אויף'ן רוקען און האָט צונויפֿגענומען די האַר פֿון איהר צאָפֿ.
נאָגעל איז צוגענאַנגען צו איהר. מיט עטליכע וואַרעמע ווערטער
האָט ער געבעטען, זי זאָל איהם פֿערגעבען זיין פֿעהלער פֿון פֿרייטאָג;
דאָס איז געווען צום לעצטען מאַל; מעהר וועט ער זיך אויף קיין פֿאַל
נישט פֿערוינדיגען געגען איהר. ער האָט גערעדט שטיל, געזאָגט די ווער-
טער, וועלכע ס'איז נייטיג געווען צו זאָגען, און דאַן איז ער געבליבען
שטיל.

זי האָט איהם אויסגעהערט, האָט זאָגאַר אַ קוק געטהאָן אויף איהם,
אין אַז ער האָט געענדיגט ריידען, האָט זי געזאָגט:

„איך געדײַנק שוין כמעט נישט, וועגען וואָס איהר רעדט; איך האָב
עס פֿערגעסען, איך וויל עם פֿערגעסען.“

דאָס זאָגענדיג איז זי אוועק. — זי האָט געוואָרפֿען אויף איהם אַ זעהר גלייכגילטיגען בליק.

איבעראַל האָט עס גערוישט פֿון מענשליכע שטימען, מען האָט גע-
הערט די קלאַפּעריי פֿון שאַלען און גלעזער, דאָס קנאַקען פֿון אַרויסגע-
צויגענע פּראָבקעס, געלעכטער, אויסגעשרייען, און פֿון זאַל זיינען געקומען
די קלאַנגען פֿון דעם בלעך-אַרקעסטער, וואָס האָט אזוי אויסגעצייכענט
שלעכט געשפּיעלט . . .

באַלד איז פֿרייליין אַנדרעסען אַריינגעקומען מיט מאַרטשאַץ און נאָך
זיי איז אויך נאָכגעגאַנגען מינוט; אַלע האָבען זיך אַנידערגעזעצט ביי
נאַגעל'ס מיטשעל, וואו זיי זיינען געבליבען זיצען אַ פֿערטעל שעה. פֿריי-
ליין אַנדרעסען האָט זיך פֿון צייט צו צייט אויפֿגעהויבען און דערלאַנגט
די געסט קאַפּע; ענדליך האָט זי געמוזט אין גאַנצען אויסבלייבען, זי איז
געווען זעהר פֿערנומען.

איצט זיינען געקומען די פֿערשיעדענע נומערן פֿון דעם פּראָגראַם:
אַ קוואַרטעט האָט עפּעס געוואַנגען, סטודענט אַיען האָט מיט אַ שטאַרקער
שטימע דעקלאַמירט זיינס אַן אייגען געדיכט, צוויי דאַכען האָבען גע-
שפּיעלט פּיאַנאָ, און דער אַרגאַניסט האָט געגעבען זיין ערשטע סאָלאָ
אויף דער פֿידעל. דאַנגי איז נאָך אַלץ געוועסען אין דער קאַמפּאָניע פֿון
די צוויי קאָוואַליערען. ענדליך איז מינוט אוועקגערופֿען געוואָרען, ער
האָט געמוזט אַרומלויפֿען, בריינגען נאָך גלעזער, נאָך שאַלען, נאָך ברויט
מיט פּומער — ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז מען האָט אָנגעגרייט צו
ווייניג, זיך ניט ריכטענדיג אויף אַזאַ מאַסע מענשען.

אַז נאַגעל איז געבליבען אַליין מיט טאַרטשאַץ, האָט זי זיך אויך
אויפֿגעהויבען און געוואַלט אוועקגעהן. זי קען ניט בלייבען זיצען אַליין;
זי האָט שוין געזעהן, ווי דער לאַנד-ריכטער האָט געטאַכט זיינע בעמער-
קונגען, איבער וועלכע פֿרייליין קיעלאַנד האָט געלאַכט. ניין, ס'איז בעסער,
זי זאָל אוועקגעהן.

אַבער נאַגעל האָט זי איבערגערעדט, ווייניגסטענס צו טרינקען נאָך
אַ קליין גלעזעלע. מאַרטשאַץ איז נעגאַנגען אָנגעטהאָן אין שוואַרצען; דאָס
נייע קלייד איז געלעגען גאַנץ שעהן, אָבער עס האָט איהר דאָך ניט
געקליידט; ס'האָט דאָס דאָזיגע אייגענאַרטיג אויסגעהענדע מיידעל עלמער
געטאַכט און צו שטאַרק אָבגעשלאָגען גענען איהרע ווייסע האָר, נור די
אויגען האָבען געגליהט, און אַז זי האָט געלאַכט, איז דאָס פֿייערדיגע
געזיכט איהרס געוואָרען גאַנץ לעבעדיג און יונג.

ער האָט געפֿרענט:

אסווירט איהר זיך ? פֿיהלט איהר זיך גוט היינט אָבענד ?"

"יא, א דאנק," האָט זי געענטפֿערט, "עס געפֿעלט מיר זעהר."
ער האָט זיך די גאַנצע צייט אונטערהאלטען מיט איהר, זיך גע-
סטאַרעט זופאַסען צו איהר; האָט איהר זאָגאר דערזעהלט אן אויסגע-
טראַכטע מעשה, איבער וועלכער זי האָט זעהר שטאַרק געלאַכט. ס'איז
געווען די געשיכטע, ווי אזוי ער האָט געקרוגען איינעם פֿון זיינע טיי-
ערסטע קוה-גלאַקען. אן אוצר, אן אלטע זאך, וואָס איז גאָר ניט צום
אָבשאַדען! אויפ'ן גלאַק איז געווען אויסגעקריצט דער נאָמען פֿון אַ
קוה, מען האָט זי גערופֿען עיסטיין, און עס האָט אודאי געמוזט זיין אן
אָס . . .

דאָ האָט זי מיט אַמאָל אָנגעהויבען צו לאַכען; זי האָט זיך אַליין
פֿערנעסען, זי האָט פֿערגעסען וואו זי איז געווען, האָט געשאַקעלט מיט'ן
קאָפּ און געלאַכט איבער דעם דאָזיגען אַרעמען ווייץ. זי האָט איינפֿאַך
געשטראַהלט פֿון גליק.

"וואָס זאָגט איהר דערצו," האָט ער זיך אָבגערופֿען, "מיר דוכט,
מינוט איז אייפֿערזוכטיג."

"ניין," האָט זי געענטפֿערט מיט אַ האַלבען מויל.

"אזוי האָט זיך מיר אויסגערדוכט, איבערגענס איז מיר אויך גאַנץ
לייב צו זייען דאָ אַליין מיט אייך. ס'איז אזוי לוסטיג צו הערען, ווי
איהר לאַכט."

זי האָט ניט געענטפֿערט, נאָר זי האָט אַרונטערגעלאָזט די אויגען
צו דער ערד.

און זיי האָבען ווייטער גערעדט. ער איז די גאַנצע צייט געוועסען
אזוי, און ער האָט געקענט אַריבערקוקען צו דאָננ'ס מיטעל.

עטליכע מינוטען זיינען פֿערייבן פֿרייליין אַנדערעסען איז צוריקגעקו-
מען אויף אַ רגע, האָט גערעדט אַ פֿאַר ווערטער, אויסגעטרונקען איהר
בלאָז און איז ווייטער אוועק.

פֿלוצלינג הויבט זיך דאָננ' אויף פֿון איהר פּלאַץ און קומט צו צו
נאָגעל'ס מיטעל.

"ווי לוסטיג איהר זייט עס דאָ!" האָט זי געזאָגט, און איהר שטימע
האָט אַביסעל געציטערט. "גוטען אָבענד, מאַרטשאַ! איבער וואָס לאַכט
איהר דאָ אזוי?"

"מיר אסווירען זיך אזוי גוט ווי מיר קענען," האָט נאָגעל געענט-
פֿערט; "איך האַלט אין איין פֿליידערן, און פֿרייליין גודע איז אזוי

פֿרױנדליך צו טיר, אזױ לאַכט . . . קען איך איך אָנבאַטען אַ גלאַד
וויין?"

דאַגני האָט זיך אַנידערגעזעצט.

אין דער רגע האָט אין זאַל אויסגעבראַכען אַן אונגעווענהליך
שטאַרקער שטורם פֿון אַפּלאַדיסמענטען, און דאָס האָט מאַרטהאַץ געגע-
בען אַ פּריטשינע אויפֿצושטעהען און אַ קוק טהאַן, וואָס דאָרט קומט פֿאַר.
זי איז אַוועק אַלץ ווייטער און ווייטער; ענדליך האָט זי זיך אומגעדרעהט
און אויסגעשריען:

"אַ שוואַרץ-קינצלער! דאָס מוז איך זעהן!"

און דאָס זאָגענדיג איז זי פֿערשוואַנדען.

פּוּזע.

"איהר האָט איבערגעלאָזט אייער קאָמפּאַניע," האָט זיך נאַגעל אָב-
גערופֿען, און ער האָט געוואָלט ריידען ווייטער, אָבער דאַגני האָט איהם
איבערגעשלאָגען;

"און אייערע אייך."

"אַך, זי וועט געוויס צוריקקומען. ניט וואָהר, פֿרױליין גודע זעהט
אויס וואַנדערליך? היינט אָבענד איז זי פֿרעהליך ווי אַ קינד."
דערויף האָט זי גאָר ניט געענטפֿערט, זי האָט געפֿרעגט:

איהר זייט געווען אַוועקגעפֿאַהרען?"

"יאָ."

פּוּזע.

"ווי איז דאָס, איהר געפֿינט ווירקליך, אז עס איז דאָ אזוי אַמוז-
רענד היינט אָבענד?"

"איך? איך ווייס ניט צום מאָל, וואָס דאָ געהט פֿאַר," האָט ער
געענטפֿערט. "איך בין גאָר ניט געקומען אַהער זיך אַמוזירען."
"נאָך וואָס זשע דען זייט איהר געקומען?"

"גור אום זיך מיט אייך צו זעהן . . . יאָ. נאַטירליך גור פֿון דער
ווייטען, שטום . . ."

"אַך ווירקליך. און צו דעם צוועק האָט איהר מיטגעבראַכט אַ דאַמע
מיט זיך?"

דאָס האָט ער ניט פֿערשטאַנען. ער האָט אַ קוק געמחאָן אויף איהר
און זיך פֿערטראַכט אַ וויילע וועגען דעם, וואָס זי האָט געזאָגט.

"איהר מיינט פֿרױליין גודע? איך ווייס ווירקליך ניט, וואָס איך זאָל
זאָגען דערצו. מען האָט מיר אזוי פֿיעל דערצעהלט פֿון איהר, זי וועט
יאָהר אויס יאָהר איין אליין ביי זיך אין דערהיים, און זי האָט קיין שום

פריד ניט אין איהר גאנץ לעבען. איך האָב זי ניט מיסגעבראכט אַהער מיט זיך, איך האָב בלויז געוואָלט פֿערבריינגען מיט איהר אביסעל, כדי זי זאל זיך ניט פֿיהלען לאַנגזייליג, דאָס איז אלעס. פֿרייליך אַנדערעסען האָט זי אַריינגעדופֿען און צוגעפֿיהרט דאָ צו דעם טישעל. גאָט, וואָס פֿאַר אַ טרויעריג לעבען די פֿרוי האָט עס געהאַט; די האָר זייגען איהר שוין ווייס . . .

„יא, איהר גלייבט דאָך ניט . . . איהר בילדעט זיך דאָך געוויס ניט אײן, אז איך בין אייפֿערזיכטיג; ווי? אויב יא, האָט איהר אַ גרויסען סערה! יא, איך געדיינק נאָך גאנץ גוט, וואָס איהר האָט דערזעהלמ זייען א פֿעררוקטען מענשען, וועלכער איז אַרויסגעפֿאַהרען שפּאַצירען אין פֿיער אין צוואַנציג וועגען; דער מאַן פֿלעגט זיך זי—זאָאיקען, ווי איהר האָט געזאָגט, און ער האָט זיך פֿערליעבט אין אַ מיידעל, וואָס האָט געהייסען קלאַראַ. אַך יא, איך קען זיך נאָך גאנץ גוט דערמאַנען אן דעם. און אזוי ווי קלאַראַ האָט גאַרנישט געוואָלט האָבען צו טהאָן מיט דעם מאַן, האָט זי אויך ניט דערלאָזען, אז איהר הויקערדיגע שוועסער—בער זאל איהם קרוינען. איך ווייס ניט, נאָך וואָס איהר האָט דאָס מיר דערזעהלמ; דאָס ווייסט איהר אליין אַם בעכטען, מיר איז עס אַלצאיינס. אבער אייפֿערזיכטיג קענט איהר מיך פֿונדעסטוועגען פֿאַרט ניט מאַכען, אייב עס איז דאָס פֿיליכט, וואָס איהר ווייסט היינט אָבענד אויסען געווען. ניין, ניט איהר און ניט אייער זי—זאָאיקע!“

„אָבער, טיין גאָט,“ האָט ער געזאָגט, „דאָס וואָס איהר זאָגט דאָ, קענט איהר דאָך ניט מיינען ערנסט!“
פּיוזע.

„יא, איך טיין עס גאנץ ערנסט!“ האָט זי געענטפֿערט.
„ניט שוין וועט מיינט איהר, אז איך וואָלט אַזוי געהאַנדעלט, ווען איך וויל איך טאָכען אייפֿערזיכטיג? קומען אַהער מיט אַ דאַמע פֿון פֿערציג יאָהר און זי לאָזען לויפֿען, אזוי גיך ווי איהר ווייזט זיך נור . . . ניין, איהר מוזט מיך האַלטען פֿאַר צו דום.“

„איך ווייס אַכסאָלוט ניט, וואָס איהר ווייס, איך ווייס נור, אז איהר האָט זיך אַריינגע'גנב'עט צו מיר און מיר פֿערשאַפֿט די שמעדיליכסטע שמונדען פֿון טיין לעבען. אזוי אז איך קען זיך שוין גאַר אליין ניט פֿערשטעהן. איך ווייס ניט, צי איהר ווייס דום, איך ווייס אויך ניט, צי איהר ווייס פֿעררוקט; אָבער איך גיב זיך ניט אָב דערמיט דאָס אויסצוגעפֿינגען; טאָז מיר אַלצאיינס וואָס איהר ווייס.“

„יא, דאָס איז ווירקליך אזוי,“ האָט ער געזאָגט.

„פֿאַרוואָס זאל עס מיר דען ניט זיין אלצאיינס?“ האָט זי ווייטער געזאָגט, גערייזט דורך זיין נאָכניגקייט. „וואָס האָב איך דען מיט אייך צו טהאָן? איהר האָט זיך שלעכט בעגאַנגען אַנטקעגען מיר, און דערפֿאַר זאל איך זיך נאָך דערצו אָבגעבען מיט אייך? ניט קוקענדיג דערויף דערצעהלט איהר מיר אַ געשיכטע פֿול מיט אָנצוהערענישען; איך בין זיכער, אַז איהר האָט מיר ניט אומזיסט דערצעהלט די מעשה מיט קלאַראַז'ן און איהר שוועסטער — ניין, ניט אָהן אַ שום גרונד! אָבער פֿאַרוואָס פֿערפֿאַלגט איהר מיך? איך מיין ניט גראָד אין דער רגע, וואָס רים איצט האָב איך אייך אויפֿגעזוכט; נאָר איבערהויפּט; פֿאַרוואָס לאָזט איהר מיך ניט צורוח? און דאָס, וואָס איך האָב זיך דאָ אָבגע- שטעלט אויף אַ סינוט און גערעדט מיט אייך, האָט איהר זיך נאָטירליך אַזוי אויסגעלייגט, אַזוי ווי עס וואָלט פֿאַר מיר געווען זעהר וויכטיג, פֿונקט ווי עס וואָלט מיר געגאַנגען אין לעבען . . .“

„ליעבעס פֿרייליין, ניין, איך בילד זיך גאַרנישט איין . . .“
„ניט? אָבער פֿון וואָגען ווייס איך, אַז איהר זאָגט די וואַהרהייט? ניין, איך בין גאָר ניט זיכער אין דעם. איך צווייפֿעל אין אייך, איך גלויב אייך ניט, איהר זייט ביי מיר אין די אויגען פֿעהיג צו אלצדינג. ס'קען גאַנץ גוט מעגליך זיין, אַז איך בין איצט אונגערעכט אַנטקעגען אייך, און איין איינציג סאָל וועט מיר אויסקומען אייך צו פֿערשאַפֿען שמער- צען; איך קען שוין מעהר ניט אַריבערמראַגען אלע אייערע אָנצוהע- רענישען און אייערע פֿערוזבען . . .“

ער האָט גאַרנישט געזאָגט, ער האָט לאַנגזאַם אַרומגעדריעהט זיין גלאַז אויף'ן טיש; נאָר אַז זי האָט ווידער אַמאָל געזאָגט, אַז זי גלויבט איהם ניט, האָט ער געענטפֿערט:

„יא, איך האָב עס פֿערדיענט.“

„נו געוויס,“ האָט זי ווייטער געזאָגט, „איך גלויב אייך יעדענפֿאַלס גאַנץ ווייניג. איך האָב זאָגאַר געהאַט אַ פֿערדאַכט אויף אייערע ברייטע פֿלייצעס, אַז זיי זיינען ניט קיין ריכטיגע. איך בין זיך מודה, אַז איך בין ערשט ניט לאַנג געווען דאָרט אינעווייניג אין צימער און האָב בעמאַפּט אייער ראָק, צי די פֿלייצעס זיינען ניט אָנגעשטאַפּט מיט וואַטע. און כאָטש איך האָב דאָס סאָל אַ מעות געהאַט און אייערע פֿלייצעס זיינען ניט קיין געמאַכטע, קומט איהר מיר דאָך פֿאַר פֿערדעכטיג, איך קען זיך ניט העלפֿען. איהר וואָלט צום ביישפּיעל בענוצט יעדען מעגליכען מיטעל, זיך צו מאַכען מיט אַ פֿאַר צאָלל העכער, ווי איהר זייט, אַזוי ווי איהר זייט דאָך ניט בעזונדערס הויך. איך גלויב זיכער, אַז איהר וואָלט

עם געטהאן, ווען עס איז נור דא אַזאַ מיטעל. גאָט מיינער! ווי וואָלט
איהר ניט פֿאַרקומען פֿערדעכטיג! ווער זייט איהר אייגענטליך? און נאָך
וואָס זייט איהר געקומען צו אונז אין שטאָדט אַרײַן? איהר געהט דאָך
זאָגן ניט אונטער אייער אייגענעם נאָמען, איהר הייסט דאָך גאָר סימאָנ-
סען, פֿראַכט-פֿעיִט סימאָנסען! דאָס האָב איך זיך דערוואוסט פֿון האָטעל;
איהר האָט, הייסט עס, געהאַט אַ בעזוך פֿון אַ דאַמע, אייערע אַ בעקאַנטע
און זי האָט אייך גערופֿען סימאָנסען, איידער איהר האָט נאָך צײַט געהאַט
עס צו פֿערהינדערן. נאָט, ווי לעכערליך און געמײן דאָס איז! מען
דערזעהלט אין שטאָדט, אַז איהר טרײַבט אייערע שפּאַסען, דערמיט
וואָס איהר ניט קלײנע אינגלאַך ציגאַרען צו רויכערן, און אַז איהר מאַכט
אײַן סקאַנדאַל נאָך'ן אַנדערן אויף דער גאַס. מען דערזעהלט, אַז
איהר האָט אײַן טאַג אָנגעראַפֿען אַ דיענסטמײדעל אויף'ן מאַרק און
פֿון איהר פֿערלאַנגט וואָס עס איז, יאָ, עס פֿערלאַנגט פֿון איהר פֿאַר
פֿערשידענע מענטשען אין די אויגען. אָבער ניט קוקענדיג אויף דעם
אַלעס איז בײַ אייך גאַנץ רעכט, מיר צו מאַכען ערקלעהרונגען און כסדר
זיך מיר שטעלען אין וועג און . . . אָט דאָס איז עס, וואָס פֿערשאַפֿט
מיר אַזעלכע שטערצען, דאָס, וואָס איהר האָט געוואָגט . . .

זי האָט אָבגעהאַקט אין מיטען. אַרום איהר מויל האָט עס עטליכע
מאַל אַ צוק געטהאָן. דערפֿין האָט מען געקענט זעהן, ווי צוקאַכט זי
איז. יעדעס וואָרט, וואָס זי האָט אַרויסגערעדט, איז געווען פֿייעריג און
פֿון גאַנצען האַרצען; זי האָט געמײנט דאָס, וואָס זי האָט געזאָגט, און
האָט קײן זאַך ניט צוריקגעהאַלטען. ס'איז ענטשטאַנען אַ קורצע פּוּזע,
דאַן האָט ער זיך אָבגערופֿען:

„יאָ, איהר זײַט גערעכט. איך האָב אייך פֿערשאַפֿט פֿיעל לײדען . . .
ס'איז קלאָהר, אַז מען קוקט נאָך אימיצען אַ גאַנצען מאָנאַט נאַכאַנאַנד,
טאַג פֿאַר טאַג, אַז מען בערקט זיך אַלע זײַנע ווערטער און אַלעס, וואָס
ער טהוט, דאַן געפֿינט מען שוין עפעס שלעכטס, אָן וואָס זיך צוצושער-
פֿען. דערבײַ קען אייך בענאַנגען ווערן אַביסעל אונרעכט געגען דעם
מענטשען, אָבער דאָס איז אַ קלײניגקײט, איך גיב עס צו. די שטאָדט
דאָ איז ניט גרויס, איך וואָרף זיך אַביסעל אין די אויגען. יעדער איינער
האָט אײַף יעדען פּינגער אַן אויג, אַזוי ניד ווי איך בעווײַז זיך נור; דאָס
לאָזט זיך ניט פֿערטײדען. און איך בין דאָך טאַקע ניט, ווי איך וואָלט
געדאַרפֿט זײַן.“

„כײַן נאָט,“ האָט זי געזאָגט קורץ און שאַרף, „נאַטירליך, ווײל די
שטאָדט איז אַזוי קלײַן, דערפֿאַר קוקט מען זיך אַזוי צו צו אייך, דאָס

איז דאך זעלבסטפערשטענדליך. אין א גרעסערער שטאָדט וואָלט איהר דאָך ניט געווען דער איינציגער, וואָס וואָלט געצויגען אויף זיך די אויפֿ- מערקזאמקייט פֿון די מענשען."

אָט דער קאלטער און דורכאויס ריכטיגער ענטפֿער האָט תחילת דערוועקט זיין אויפֿריכטיגע בעוואונדערונג. ער האָט געהאט ברעה, עס פֿאַר איהר אויסצודריקען דורך עטליכע ליעבענסווירדיגע ווערטער, אָבער ער האָט זיך גלייך בעדעכענט, אַז דאָס מױג ניט. זי איז געווען צו שטאַרק אויפֿגערעגט, צו שטאַרק אויפֿגעבראַכט אויף איהם, און אויסערדעם האָט זי איהם שוין אַביסעל צופֿיעל אַרונטערגעמאַכט. דאָס האָט איהם אַביסעל בעליידיגט. וואָס איז ער פֿאַרט געווען ביי איהר אין די אויגען? אַ גאַנץ געוועהנליכער פֿרעמדער מאַן אין אַ קליין שטעדטעל, אַ מאַן, וועלכער האָט זיך געוואָרפֿען אין די אויגען נור דערפֿאַר, ווייל ער איז געווען אַ פֿרעמדער אין אַ קליין שטעדטעל און האָט געטראָגען אַ געלען אַנצוג. ער האָט מיט אַביסעל אַ ביטערען טאָן געוואָנט:

"אָבער זאָגט מען אויך, אַז איך האָב אַמאָל אָנגעשריבען אַן אונט־ אַנשטענדיגען פֿערו אויף אַ מצבה, אויף מינאַ מעעק'ס מצבה? איז קיינער ניט געווען דאָרט, וואָס האָט דאָס געזעהן? און דאָך איז דאָס וואָהר, יאָ, ס'איז וואָהר. עס איז אויך וואָהר, אַז איך בין געווען אין דער אַפטיק פֿון דעם דאָזיגען שטעדטעל און האָב פֿערלאַנגט מעדיצינישע געגען אַן עקעלהאַפֿטע קראַנקהייט, נאָר מען האָט זיי מיר ניט געוואָלט געבען, ווייל איך האָב קיין רעצעפט ניט געהאַט. יאָ, עס פֿאַלט מיר גראָד איין: האָט אייך מינוט ניט דערזעהלמ, אַז איך האָב איהם איינמאָל געוואָלט אונטערקויפֿען מיט צוויי הונדערט קראָנען, ער זאָל זיך אויף מיין שטעל אויסגעבען פֿאַר דעם פֿאַטער פֿון אַ קינד? דאָס איז אויך דער ריינער אמת, מינוט אַליין קען עדות זאָגען דערויף. אַך, איך וואָלט נאָך זיכער געקענט צוגעבען היבשע עטליכע פֿאַקטען. . ."

"ניין, דאָס איז ניט נייטיג, ס'איז גאַנץ גענוג," האָט זי מיט אַ בייזען טאָן געענטפֿערט.

און מיט אַ האַרטען, קאלטען אויסדרוק אין איהרע אויגען האָט זי איהם דערמאָנט אַן די טעלעגראַמען, אַן דעם רייכטהום, וואָס ער האָט זיך אַליין טעלעגראַפֿירט, אַן דעם וויאָלין־קאַסטען, מיט וועלכען ער איז אַרוםגעפֿאַהרען, כאַטש ער האָט ניט געהאַט קיין וויאָלין און האָט גאָר איבערהויפֿט ניט געקענט שפיעלען; אַן איין זאך נאָך דער אַנדערער, אַן אַלע זיינע בעמריגערייען, זאָגאַר אַן דעם רעטונגס־מעדאַל, וואָס ער האָט, נאָך זיינע אייגענע רייד נאָך, ניט געקריגען אויף אַנאָ'ן עהרליכען

אופן, זי האָט זיך דערמאָנט אָן אלעס און האָט איהם ניט געשאַנעוועט;
יעדע קלייניגקייט האָט אין דער רגע געקריגען אַ בעדייטונג ביי איהר
אין די אויגען, און זי האָט איהם געלאָזט וויסען, אַז איצט גלויבט זי ווירקליך,
אַז ער האָט אָנגעטהאָן אָס די אלע מיאוס'ע שטיק, בעת ווען פֿריהער
האָט זי געטיינט, אַז ער האָט זיי בלויז אויסגעטראַכט אויף זיך. יא, ער
איז געווען אַ פֿרעכע און צוויי־דייטיגע נאָטור!

„און אזוי ווי איהר זייט,“ האָט זי געזאָגט, „פֿרואַווט איהר זיך פֿונ-
דעס־טוועגען פֿאַרט מיך צו איבערראַשען און מיך טרייבען דערצו, צו
בענעהן נאַרישקייטען טיט אייך. איהר שעהמט זיך ניט, איהר האָט
קײן האַרץ ניט פֿאַר אנדערע, נאָר פֿאַר זיך אליין, איהר האַלט זיך נור
אין איין ערקלעהרען און ערקלעהרען. . .“

אין דער רגע איז זי איבערגעשלאָגען געוואָרען פֿון דאָקטאָר סטע-
נערסען, וועלכער איז אַריינגעקומען פֿון זאַאל און האָט אויסגעזעהן זעהר
פֿערשטאַיעט. ער איז געווען איינער פֿון די הויפט מאַכערס אויף'ן
כאַזאַר און איז געווען שטאַרק פֿערנומען מיט דער דורכפֿיהרונג פֿון
דעם פֿראַגראַם.

„גוטען אָבענד, הערר נאַגעל!“ האָט ער געזאָגט. „אַ דאַנק אייך
נאָך פֿאַר דער לעצטער אונטערהאַלטונג! דאָס איז אָבער געווען אַ וויל-
דער אָבענד! . . . הערט אַקאַרשט, פֿרייליין קיעלאַנד, איהר מוזט זיין
גרייט, מיר וועלען באַלד שטעלען די לעבעדיגע בילדער.“
און דער דאָקטאָר איז ווידער פֿערשוואַנדען.

איצט האָט די מוזיק ווידער אָנגעהויבען שפּיעלען, און אין זאַאל איז
געוואָרען אונרוהיג. דאָנני האָט זיך אָנגעבויען און אַ קוק געטהאָן
דורך דער טהיר; דאָן האָט זי זיך ווידער אומגעדרעהט צו נאַגעל'ן און
געזאָגט:

„אַט קומט שוין מאַרטהאַ צוריק.“
פֿויע.

„הערט איהר ניט, וואָס אייך זאָג?״
„אַה יא,“ האָט ער געענטפֿערט פֿערטראַכט.

ער האָט ניט אויפֿגעהויבען די אויגען, נאָר האָט געהאַלטען אין
איין אַרומדרעהען דאָס פֿולע גלאָז, ניט טרינקענדיג, און דעם קאָפּ האָט
ער כמעט אין גאַנצען אַראָנגעבויען איבער'ן טיש.

„ס'ש!“ האָט זי מיט אַ שפּעטענדען טאָן געזאָגט, „איצט שפּיעל
מען שוין ווידער, ניט וואַהר: אַז מען הערט אזאַ מוזיק, ווילט זיך זיין
אַביסעל זייט דערפֿון, אין אַ זייטען־ציימער, און האַלטען דער געליעכטער

ביי דער האַנד — ניט דאָס האָט איהר אַמאָל געזאָגט? איך טיין, ס'איז דערזעלבער וואָלץ פֿון לאַונער, און אז מאַרטשאַ וועט אַרײַנקומען . . .". נאָר איצט האָט עס אויסגעזעהן, אז זי האָט מיט אַמאָל חרטה גע- האָט אויף איהרע רשעות'דיגע רייד. זי איז פֿלוצלינג אַנשוויגען געוואָרען, אין איהרע אויגען האָט אַ בלישמש געטהאָן, און אַ נערוועזע האָט זי זיך צוריק אַנידערגעזעצט אויף'ן שטוהל. ער איז נאָך אַלץ געזעסען מיט אַן אַראָבגעלאָזטען קאָפּ; זי האָט נור געזעהן, ווי זיין ברוסט האָט גע- אַטהעמט קורץ און אונרעגעלטעסיג. זי האָט זיך אויפֿגעהויבען, גענומען איהר גלאָז און געוואָלט עפעס זאָגען, אַ פֿאָר פֿריינדליכע ווערטער, וועלכע זאָלען איהם ניט פֿערשאַפֿען קיין שמערץ. זי האָט געזאָגט:

"יא, אַצונד מוו איך געהן."

ער האָט געוואָרפֿען אויף איהר אַ ביסטרען בליק, האָט זיך אויך אויפֿגעהויבען און גענומען זיין גלאָז. זיי האָבען ביידע געטרונקען, ניט אויסריידענדיג קיין וואָרט. ער האָט זיך געסטאַרעט מיט אַלע כוחות, זיין האַנד זאָל ניט ציטערן; זי האָט געקענט זעהן, ווי ער קעמפֿט, אַנצונעהמען אַ רוחיגע מיענע; און אָט דער מאָן, וועמען זי האָט נור וואָס, דוכט זיך, פֿערניכטעט, צושמעטערט מיט איהר שפּאַט, זאָגט פֿלוצ- לינג גאַנץ העפֿליך און גלייבגילטיג:

"איידער איך פֿערגעס עס, פֿרייליין: ווילט איהר זיין אזוי פֿריינד- ליך. . . איך וועל זיך דאָך וואַהרשיינליך מעהר ניט זעהן מיט אייך. . . ווילט איהר זיין אזוי פֿריינדליך, ביי געלעגענהייט, ווען איהר שרייבט צו אייער חתן, איהם דערמאָנען אָן די צוויי העמדער, וועלכע ער האָט אַמאָל מיט צוויי יאָהר צוריק פֿערשפּראָכען מינוט'ן. איך בעט אייך צו פֿער- צייהען, וואָס איך מיש זיך אַרײַן אין אַ זאַך, וואָס געהט מיך גאַרנישט אָן; איך מהו עס נור צוליעב מינוט'ן. איך האָף, אז איהר ענטשולדיגט מיר פֿאַר מיין דרייסמקייט. שרייבט איהם נור, אז עס האַנדעלט זיך וועגען צוויי וואָלענע העמדער; ער וועט זיך געוויס דערמאָנען אָן דעם."

אַ רגע איז זי געווען דערשלאָגען אזוי ווי פֿון אַ דונער; מיט אַן אַפֿענעם מויל איז זי געשטאַנען און האָט איהם אָנגעקוקט; זי האָט ניט געפֿונען קיין ווערטער און האָט זאָגאַר פֿערגעסען אוועקצושטעלען דאָס גלאָז אויף'ן טיש. דאָס האָט געדויערט אַ גאַנצע מינוט. אָבער זי האָט כּאַלד געפֿאַסט מוטה, האָט איהם צוגעוואָרפֿען אַ צאָרענדיגען בליק, פֿול מיט דער גאַנצער אויפֿגעבראַכטקייט, וואָס זי האָט געפֿיהלט געגען איהם; אַ פֿאָר אויגען, וועלכע האָבען איהם געגעבען אַ

פֿערניכטענדען ענטפֿער, און דאן האָט זי איהם מיט אַמאָל אויסגעשטעלט
דעם דוקען און איז אַריין אין זאַאל.

זי האָט אַפנים גאָר אין גאַנצען פֿערגעסען, אַז דער לאַנד־ריכטער
אין דער אַדוואַקאַט זיינען נאָך געוועסען אויף דעם ועלבען אַרט און גע-
זאָרט אויף איהר.

נאָעל האָט זיך צוריק אַנידערגעוועזט. ס'האָט איהם פֿון דאָס ניי
אַנגעהויבען צוקען אין די פֿלייצעס, און עטליכע מאָל האָט ער זיך מע-
כאַניש אָנגעכאַפט פֿאַר'ן קאַפּ. ער איז געוועסען אַ דערשלאָגענער. אַז
סאַרטשאַ איז געקומען, איז ער אויפֿגעשפּרונגען, אַ בליק פֿון דאַנק-
באַרקייט האָט אַראָבגעשיינט פֿון זיין געזיכט; דאן האָט ער צוגערוקט
אַ שטוהל פֿאַר איהר.

„ווי גיט איהר זייט, ווי גוט איהר זייט!“ האָט ער געזאָגט. „ועצט
זיך דאָ אַנידער, איך וועל אייך דערצעהלען אַ גאַנצע וועלט פֿון געשיכ-
טען, אייב איהר ווילט נור; איהר וועט זעהן, ווי איך וועל אייך אונט-
בערהאַלטען, אייב איהר ווילט זיך נור אַנידערוועצען. טייערע, ועצט זשע
זיך? יא, איהר וועט אויך קענען אַוועקגעהן, ווען איהר וועט נור וועלען,
אין איך קען דאָך מיטגעהן מיט אייך, ניט וואָהר? איך וועל אייך קיינ-
מאָל ניט פֿערשאַפֿען קיין ערגערניש, קיינמאָל ניט. זאָגט, ווילט איהר
ניט טרינקען נאָך אַ קליין גלעזעלע וויין? איך וועל אייך דערצעהלען
עפעס פֿרעהליכס, איהר זאָלט זיך ניט דאַרפֿען לאַנגוויילען. איך בין
אזוי גליקליך, וואָס איהר זייט צוריקגעקומען; גאָט, ווי הימליש דאָס
איז צו הערען, ווי איהר לאַכט, איהר, וואָס איהר זייט דאָך אימער אזוי
ערנסט! ס'איז, הייסט עס, ניט געווען זעהר אינטערעסאַנט אין זאַאל,
ניט אמת? מיר וועלען ליעכערשט זיצען דאָ אַ וויילע; דאָרט אינעווייניג
איז דאָך אויך אזוי הייס; נו, ועצט זיך אַלזאָ!“

און סאַרטשאַ האָט זיך געקווינקעלט, נאָר ענדליך האָט זי זיך דאָך
אַנידערגעוועזט.

אינעם רעדט נאָעל גאָר אַהן אויפֿהער, דערצעהלט אין איין אַטמעס
קאָמישע קליינע געשיכטען און פּאַסירונגען, פּליידערט איבער דאָס און
ינגעס, פֿיבערהאַפט, געצוואונגען, סורא האָבענדיג, זי זאָל ניט אַוועק-
געהן, אור גיך ווי ער וועט אַנשוויגען ווערן. ער שוויצט פֿאַר אַנשטרייני-
גונג, ער הויכט זיך אָן פּלאַנטערן; אַ פֿערצווייפֿעלטער כאַפט ער זיך
אן פֿאַר'ן קאַפּ, אום צו געפֿינען צוריק דעם פֿאָדים פֿון זיינע געדאַנקען,
און סאַרטשאַ מיינט, אַז דאָס איז אויך קאָמיק, און לאַכט אַנשולדיג.
זי לאַנגווייליגט זיך ניט, איהר אַלט האַרץ צוגעהט פֿאַר פֿרייד, און זי

הויכט זאגאר אליין אן מיטריידען. ווי מערקווירדיג ווארס און נאאווו זי איז דאָס געווען! בעת ער האָט געזאָגט, אז דאָס לעבען איז זעהר עלענד און קלעגליך — נים אמת? — האָט זי זיך אָבגערוּפֿען: „לאָמיר מרינג-קען פֿאר דאָס לעבען!“ זי, אָט די פֿרוי, וועלכע האָט יאָהר אויס, יאָהר איין געלעבט אזוי קלעגליך דערפֿון, וואָס זי האָט פֿערקויפֿט אייער אויפֿ'ן מאַרק. . . . ניין, ס'איז גאָר נים אזוי שלעכט, דאָס לעבען, אָפֿט איז עס זאָגאר גאָנץ שעהן!

אָפֿט איז דאָס לעבען שעהן, האָט זי געזאָגט!

„יאָ, איהר זייט גערעכט!“ האָט ער דאָן געענטפֿערט. . . . „אָבער הערט איהר, אַצונד מוזען מיר אָנקוקען די לעבעדיגע בילדער! מיר קענען זיך שטעלען דאָ ביי דער מהיר; דאָן וועלען מיר זיך קענען צוריק אַנידערזעצן, ווען איהר וועט וועלען. קענט איהר זעהן פֿון אייער פֿלאַץ? אַניט וועל איך אייך נעהמען אויף דער האַנד.“

זי האָט זיך צולאָבט און געשאַקעלט מיט'ן קאָפּ, אַלס זייבען, אז עס איז נים נייטיג.

אזוי ניד ווי ער האָט דערזעהן דאָגני'ן אויבען אויף דער ביחנע, איז זיין לוסטיגקייט מיט אַמאָל פֿערשוואַנדען, זיין בליק איז פֿערגליווערט געוואָרען, און ער האָט קיין זאך נים געזעהן אויסער איהר. ער האָט זיך צוגעקוקט, וואוהין איהרע אויגען זיינען געווענדעט, ער האָט זי אָב-געמאַסטען פֿון קאָפּ ביו די פֿיס, יעדע מינענע איהרע האָט ער בעאָבאָכט-טעט און האָט בעמערקט, אז אַ רוי, וואָס איז געווען אָנגעטשעפעט צו איהר ברוסט, האָט זיך געהאַלטען אין איין אויפֿהויבען און אַרונטערלאָוען. זי איז געשמאַנען די לעצטע אויף דער סצענע צווישען די אָנטהייל-נעהמער, און עס איז זי לייכט געווען צו דערקענען, נים קוקענדיג אויף דעם ספעציעלען קאָסטיום, וואָס זי איז געגאַנגען. פֿרייליין אַנדרעסען איז געוועסען אין מיטען און איז געווען קעניגין. די גאַנצע סצענע האָט אויסגעזעהן ווי אַ מיין בילדער-רעטעניש און איז געווען איינגעטונקט אין רויטען לייכט. דאָס האָט דאָקמאָר סטענערסען מיט פֿיעל מיה און אָנג-שמריינגונג צוזאַמענגעשטעלט.

„ווי שעהן דאָס איז!“ האָט מאַרטהאָ געשעפטשעט.

„יאָ. . . . וואָס איז שעהן?“ האָט ער געפֿרעגט.

„דאָ אויבען; וואָס זשע, איהר זעהט דען נים? וואוהין קוקט

איהר?“

„אָך, ס'איז וואָהר — יאָ, ס'איז ווירקליך שעהן.“

און כדי נים צו דערוועקען איהר חשד, אז ער קוקט בלויז אויף

אין ארש, אויף איין איינציגן פונקט פֿון דער נאָנצער סצענע, האָט ער זיך אָנגעהויבן נאָכפֿרעגן ביי איהר אויף יעדען איינעם פֿון די אָנמהייל-געהטער, ווער און וואָס זיי וויינען, און נישט קוקענדיג דערויף האָט ער כמעט נישט געהערט, וואָס זי האָט געענטפֿערט. זיי וויינען געשמאָנען, ביי דאָס ווייסע ליכט האָט זיך פֿערלאָשען און דער פֿאַרהאַנג איז אַרויפ-געוואָרען.

אין פֿערלויף פֿון עטליכע מינוטען צייט וויינען אויפֿגעשמעלט גע-וואָרען אלע פֿינף לעבעדיגע בילדער, איינס נאָך דאָס אַנדערע. ס'איז געוואָרען צוועלף אויגער, מאַרטהאָ און נאָגעל וויינען נאָך געשמאָנען ביי דער סתּיר און נעקומט אויף דאָס לעצטע בילד. אַז דער פֿאַרהאַנג האָט זיך אַרויסגעלאָזט און די מוזיק האָט פֿון דאָס ניי אָנגעהויבן שפּיעלען, האָבען זיי זיך ווידער אַמאָל אַנידערגעזעצט ביים טישעל און גענומען היידען צווישען זיך. דאָס אַלטע מיידעל! אין איהר גוטסקייט האָט זי וואָס ווייטער אַלין טעהר נאָכגעגעבען און האָט שוין מעהר נישט גערעדט פֿון געהן אַהיים.

אַ פֿאַר יונגע דאָמען וויינען אַריינגעקומען מיט נאָמיציביכלאָך אין די הענד אין האָבען פֿערקויפֿט די נומערן צו די לאָטערייען — ליאלקעס, שאַקעל-שטוהלעך, שטיקערייען, אַ טהעע-טישעל, אַ טיש-וויגער. איבעראַל האָט עס געליאָרעט פֿון מענשען, אלע האָבען זיך געלאָזט געהן און גערעדט הייך אויף'ן קול, אין וואָל און אין די ווייטען-צימערן האָט עס גערוישט אַזוי ווי אין אַ בערע. ערשט אַרום צוויי אַוויגער האָט זיך דער אָבענד געדאַרפֿט ענדיגען.

פֿרייליין אַנדרעסען האָט זיך ווידער אַנידערגעזעצט ביי נאָגעל'ס טישעל. אַך, זי איז אַזוי טיער, אַזוי טיער! יא, אַ דאַנק, זי וועט מיט פֿערנניגען טרינקען אַ גלאָז, אַ האַלב גלאָז! זי וואָלט מען אויך נישט געדאַרפֿט אַ רויף טהאָן דאַנני'ן?

און זי האָט געבראַכט דאַנני'ן. מיט איהר איז אויך געקומען מינוט. אַזינד פּאַסירט פֿאַלגענדעס:

נישט ווייט פֿון זיי פֿאַלט אום אַ טישעל; עטליכע שאַלען און גלעזער פֿאַלען אַראָב אויף דער ערד, און דאַנני טהוט אַ קוויטש. פֿאַר שרעק באַזט זי אָן מאַרטהאָ'ן ביים אָרם. דערנאָך האָט זי זיך אַליין צולאַכט איבער איהר שרעק און געבעטען ענטשולדיגונג; נאָר איהר געזיכט איז געבליבען רויס פֿאַר אויפֿרעגונג. זי איז געווען שטאַרק צוהיזט און האָט געלאַכט מיט אַ קורצען, גערוועזען געלעכטער; איהרע אויגען האָבען שטאַרק געלויכטען. זי האָט זיך שוין אַרוםגענומען מיט איהר מאַנטעל

און איז געווען גרייט צו געהן אהיים, זי האָט נור געוואַרט אויף דעם אַרדינקט, וואָס האָט איהר געוואַלט בעגלייטען.

אַבער דער אַרדינקט, וועלכער איז נאָך אַלץ געזעסען מיט'ן לאַנד-ריכטער און האָט זיך זינט אַ שעה צייט ניט אויפֿגעהויבען פֿון שמוהל, האָט אָנגעהויבען ווערן שטאַרק שכור.

„הערר נאָגעל וועט דיך געוויס בעגלייטען, דאָגני,“ האָט פֿרייליין אַנדרעסען געזאָגט.

דאָגני האָט אַרויסגעפלאַצט מיט אַ געלעכטער. פֿרייליין אַנדרעסען האָט זי אָנגעקוקט מיט ערשטוינונג.

„ניין,“ האָט דאָגני געענטפֿערט, „מיט הערר נאָגעל'ן דערוועג איך זיך מעהר ניט צו געהן! ער איז אזוי פֿול מיט איינפֿעלע. צווישען אונז וואָל עס בלייבען — ער האָט מיך זאָגאר איינמאַל געבעטען, איך זאל זיך מיט איהם טרעפֿען ערגעץ-וואו. איך לאַך ניט! אונטער אַ בוים, האָט ער געזאָגט, אונטער אַ גרויסען עספען-בוים, דאָרט און דאָרט שטעהט ער! ניין, הערר נאָגעל איז מיר צו אונבערעכענט! ערשט ניט לאַנג האָט ער גאָנץ ערנסט פֿערלאַנגט פֿון מיר אַ פּאָר העמדער, וואָס מיין חתן וואָל אַמאָל האָבען צוגעזאָגט גרעגאָרד'ן, און גרעגאָרד אַליין ווייס אַבסאָלוט גאָרנישט דערפֿון. ניט וואָהר, גרעגאָרד? האַהאַהאַ, ווי געפֿעלט עס אייך?“

דאָס זאָגענדיג האָט זי זיך האַסטיג אויפֿגעהויבען, נאָך אַלץ לאַכענ-דיג, און איז צוגעגאָנגען צום אַרדינקט, מיט וועמען זי האָט גערערט אַ פּאָר ווערטער; ס'איז קענטיג געווען, אז זי איז בעשמאָגען דערויף, ער זאל זי בעגלייטען אַהיים.

מינוט איז געוואָרען זעהר אונרוהיג. ער האָט פרובירט עפעס זאָגן, זיך ערקלעהרען, אָבער ער איז צושומעלט געוואָרען און האָט עס געמוזט אויפֿגעבען. מיט שרעקעדיגע בליקען האָט ער געקוקט פֿון איי-נעם צום אַנדערן. אויך מאַרטהאַ איז געוואָרען צומישט און דערשראָקען. נאָגעל האָט גערעדט צו איהר, האָט איהר צוגעשעשטעט עטליכע בע-רוהיגענדע ווערטער און דאָן האָט ער גענומען אָנגיסען די גלעזער. פֿרייליין אַנדרעסען האָט גלייך אָנגעהויבען ריידען וועגען דעם באַזאָר; וואָס פֿאַר אַ מאַסע מענשען, ניט קוקענדיג אויף'ן רעגען-וועטער! אָה, זיי וועלען אַודאי מאַכען זעהר פֿיעל געלד, די אויסגאַבען זיינען דאָך ניט אזוי געפֿעהרליך גרויס. . . .

„ווער איז געווען די שעהנע דאַמע, וועלכע האָט געשפּיעלט אויף

דער הארץ? האָט גאַנץ געאַרענט, „די מיט דעם בייזאָן-מיל אין דעם זילבערנעם פּייל אין די האָר?“

„א פּרעמדע דאַמע, וועלכע איז נור אויף בעווך דאָ אין שמאַדט, וואָס זשע, זי איז דען ווירקליך אזוי שעהן?“

יא, ער נעפינט זי פאַר שעהן. און ער האָט געשטעלט מעהרערע פּראַנקען וועגען דער דאַמע, הנם יעדער איינער האָט געקענט ועהן, און זייע געדאַנקען ווינען געווען אַנדערש-וואו. פאַרוואָס איז ער געווען אזוי פּערטראַכט? פאַרוואָס האָט ער מיט אַמאָל פּערקנויטשט דעם שטערן אין געקויגען אזא ביטערן אויסדרוק אויף'ן געזיכט? ער האָט שטיל-ער-הייט אַרומגעדרעהט זיין גלאַז אין האַנד.

אינעם איז דאַנני צוריקגעקומען און געבליבען שטעהן ביים טישעל. און בעת ווען זי שטעהט אזוי הינטער פּרייליין אַנדערעסען'ס שטוהל און קענפעלט זיך צו איהרע האַנדשוה, רעדט זי ווייטער, וואָנט מיט איהר קלאַהרער, שעהנער שטימע:

„אַבער וואָס האָט איהר זיך אייגענטליך געמראַכט, ווען איהר האָט מיך געבעטען זיך צונויפּצוטראַגען מיט אייך, הערר גאַנעל? וואָסערע אַבוזכטען האָט איהר דערביי געהאַט? פאַרוואָס ענטפּערט איהר ניט?“

„ניין, דאַנני, וואָס איז דיר פאַרט געשעהן?“ שעפטשעט פּרייליין אַנדערעסען און שטעהט אויף. אויך מינוט שטעהט אויף. אַלע פּיהלען זיך ועהר פּיינליך. גאַנעל האָט אויפגעוויבען דעם קאַפּ; אויף זיין געזיכט האָט מען ניט געקענט מערקען קיין גרויסע צורודערטקייט; דאָך האָבען אַלע געוועהען, ווי ער האָט אַבגעלאָזט זיין גלאַז און אַ פאַר טאַל פּער-בראַבען מיט די הענד און דערביי האָט ער האַסטיג אַבגעצויגען דעם אַטהעם. וואָס וועט ער טהאָן? וואָס בעדייטעט עס, וואָס ער האָט שטי-לעההייט אַ שטייכעל געטהאָן און איז גלייך נאָכדעם צוריק געוואָרען ערנסט? צו אַלעמענס בעוואונדערונג האָט ער מיט אַ רוהיגער שטימע געענטפּערט:

„פאַרוואָס איך האָב אייך דאַמאָלס געבעטען זיך צו טרעפּען מיט מיר? פּרייליין קיעלאַנד, איז אייך ניט ליעבער, איך זאָל אייך ניט ענטפ-פּען אויף דער פּראַגע? איך האָב אייך שוין פּעראוואַכט אויפּיעל אינאַנגענעהמליכקייטען. איך בעדויער עס, און גאָט ווייס, אַז איך וואָלט אַלעס געטהאָן, אַבי דאָס זאָל ניט האָבען געשעהן. פאַרוואָס איך האָב אייך דאַמאָלס געבעטען, זיך צו טרעפּען מיט מיר, דאָס ווייסט איהר אַליין גאַנץ נוט; איך האָב עס ניט בעהאַלטען פֿון אייך, כאָטש איך

וואָלם עס געדאַרפֿט טהאָן. איהר מוט מיר פֿערצייהען. ווייטער קען איך
נאַרנישט זאָגען . . .”

ער האָט זיך אָבגעשטעלט. אויך זי האָט מעהר נאַרנישט געזאָגט,
זי האָט געוויס ערוואַרטעט אָן אַנדער ענטפֿער פֿון איהם. ענדליך האָט נאָך
דער אַדיונגט אוספֿייעט צוזוקומען אין דער רעכטער צייט און האָט גע-
מאַכט אַ סוף צו דער דאָזיגער פֿינליכער סצענע. ער איז געווען שטאַרק
צוהיצט און האָט זיך קוים געהאַלטען אויף די פֿיס.

דאַגני האָט איהם גענומען פֿאַר'ן אָרם און איז מיט איהם אַרויס
פֿון זאַל.

פֿון איצט אָן איז די קליינע קאָמפּאַניע געוואָרען אַסך לעבעדיגער;
אַלע האָבען פֿרייער אויפֿגעאַטהמעט. מאַרטאָ האָט פֿאַר פֿרייד געלאַכט
און געפּאַטשט מיט די הענד גאָר אָהן אַ שום גרונד. צייטענווייז, ווען זי
האָט זיך געכאַפּט, אַז זי לאַכט צו אָפֿט, איז זי געוואָרען רויט און האָט
זיך אומגעקוקט אַרום זיך אויף די אַנדערע, צי זיי האָבען עס בעמערקט.
אַם די רייזענדע צוטומעלמקייט, וועלכע האָט זיך אַלע וויילע ווידער-
האַלט, האָט נאַגעל'ן אַריינגעבראַכט אין גרויס התפעלות, און ער האָט
זיך איינפֿאַך נאַריש געמאַכט, נור אום איהר לוסטיגקייט זאָל ניט פֿער-
שווינדען. אזוי איז איהם איינגעפֿאַלען אַ קוינץ, צו שפּיעלען דעם „אַלטען
נח" אויף אַ פּראָבקע, וואָס ער האָט געהאַלטען צווישען די צייהן.

צו דער קאָמפּאַניע איז אויך צוגעקומען פֿרוי סטענערסען. זי האָט
ערקלעהרט, אַז זי וועט זיך ניט ריהרען פֿון אָרם, ביז אַלעס וועט זיין
געענדיגט. עס קומט נאָך אַ נומער, צוויי גימנאַסטיקער, דאָס וויל זי
אַבסאָלוט זעהן. יאָ, זי בלייבט אימער ביו'ן סאַמע לעצט; די נאַכט איז
דאָך אזוי לאַנג, און אימער פֿלעגט זי ווערן טרויעריג, ווען זי פֿלעגט
קומען אַהיים און בלייבען אַליין. צי זיי וואָלטען אַלע ניט וועלען אַריינ-
געהן אין זאַל אַ קוק טהאָן אויף די גימנאַסטיקער?
אַלע זיינען אַריין אין זאַל.

אזוי ווי זיי זיצען דאָרט, געהט אַ הויכער, באַרדיגער טאָן אַרונטער
מיט דעם מיטעלסטען דורכגאַנג פֿון זאַל. ער טראָגט אַ וואָלין-קאַסטען
אין דער האַנד. עס איז דער אָרגאַניסט; ער האָט אָבגעשפּיעלט זיין
נומער און געהאַט בדעה צו געהן אַהיים. ער בלייבט שטעהן, בעגריסט
זיך מיט נאַגעל'ן און הויבט גלייך אָן ריידען מיט איהם וועגען זיין פֿידעל.
מינוט איז ווירקליך געווען ביי איהם און האָט זי געוואָלט קויפען; אָבער
עס איז אונמעגליך; די פֿידעל איז איהם געבליבען בירושה, ער בעמטראַכט
זי אַקוראַט ווי אַ קליין מענשליך וועזען, אזוי ליעב איז זי איהם. יאָ, ער

האם איך זיין נאָמען דערזען, ער קען עס אליין זעהן, ס'איז ניט קיין קיין נעיעהנליכע פֿידעל . . . און פֿאַרויכטיג עפֿענט ער דעם קאָסטען. אָט ליגט ער דאָ, דער אפֿעטישליכער, דונקעל-ברוינער אינסטרומענט, מיט גוט פֿערפֿאַקט אין העל-הויטע זייד, די סטרונעס בעדעקט מיט דינע וואַטע.

ניט וואָהר, די פֿידעל זעהט אויס שעהן? אין די דריי בוכשטאַבען אין גאַנץ קליינע רובינען דאָ אויבען אויפֿן גרוף-ברעט, די בעדייטען: ניסמאוי אַדאַלף קריסטענסען. ניין, אזא פֿידעל צו פֿערקויפֿען, דאָס איז אַ שפּאַר, וואָס פֿאַר אַ צייט-פֿערמרייב וואָלט דאָן געבליבען אין די לאַנגע, לאַנגווייליגע טעג? עפעס אַנדערש נאַטירליך, ווען עס זאָל נור זיין די זייד דערפֿון, זי אַ וויילע צו פרובירען, עטוואָס שפיעלען אויף איהר . . . ניין, פרובירען וויל זי נאָגעל ניט.

אָבער דער אַרנאַניסט האָט שוין דעם אינסטרומענט געהאַט אין גאַנצען אַרויסגענומען פֿון קאָסטען, און אין דער צייט וואָס די גימנאַס-מייקער האָבען געענדיגט זייערע לעצטע שפרונגען, און דער עולם אין זאַל האָט געפֿאַטשט בראַוואַ, האָט ער נאָך אַלין געהאַלטען אין איין זיידען פֿון דער זעלטענער פֿידעל, וועלכע איז אַריבערגעגאַנגען בירושה דורך דריי דורות! „זי איז גרינג ווי אַ פֿעדער, געהמט זי אַקאַרשט אין דער האַנד . . .“

און נאָגעל האָט אויך געפֿונען, אז זי איז גרינג ווי אַ פֿעדער, נאָר אז ער האָט שוין געהאַט די פֿידעל אין האַנד, האָט ער אָנגעהויבען זי אַרומדרעהען אַהין און אַהער און בעטאַפען די סטרונעס. און מיט אַ מיענע פֿון אַ קענער האָט ער געזאָגט:

„אַ מיטענוואַלדער, ווי איך זעה.“

נאָר אז דאָס איז אַ „מיטענוואַלדער“, איז גאָר ניט שווער געווען צו זעהן, ווייל עס איז גאַנץ איינפֿאַך געווען אָבגעדרוקט אויף אַ צעטעל אין דער פֿידעל; נאָך וואָס זשע האָט געטויגט אָט די מיענע פֿון אַ מבין? — אז די גימנאַסטיקער זיינען אַראָב פֿון דער ביהנע און די אַפּלאַדיסמענט-טון האָבען אייפֿגעהערט, הויבט ער זיך אויך אויף; ער זאָגט גאַרנישט, קיין יאָרט ניט, נאָר ער שטרעקט אויס די האַנד צו דעם סמיק. און אין דעם סאַמענע, ווען אלע האָבען געהאַט ברעה זיך אויפֿצוהויבען פֿון די פֿדעצער און פֿערלאָוען דעם זאַל, בעת ווען אלעס האָט גערוישט אין געטוט אַרום און אַרום, הויבט ער פּלוצלינג אָן צו שפיעלען און מאַכט, אז עס ווערט ביסלעכווייז שטיל איבעראַל. אָט דער קליינער מאַן מיט די כייטיגע פּלויזעס און אין אַ שרייענדיג געלען אַנצוג, וועלכער האָט זיך

מיט אמאל געיאזעט אין מיטען זאאל, האָט זיי אלעמען אַרײַנגעבראַכט אין ערשטױנונג. און װאָס האָט ער געשפּיעלט? אַ ליעד, אַ באַרקאַרָלע, אַ מאַנץ, אַן אונגאַרישען מאַנץ פֿון בראַהמס, אַ געמיש פֿון פֿערשיע־דענע מעלאָדיען, געשפּיעלט מיט אַ רױהען, שנעלענדען טאָן, װאָס האָט דורכדרונגען דעם גאַנצען זאאל. ער האָט געהאַלטען דעם קאַפּ שטאַרק אָנגעכױגען אָן אַ זײט; אלעס האָט כמעט אױסגעזעהן מיסמיש; זײן אױפֿטרעמען גאָר אומגעריכטערהײט, אױסערהאַלב דעם פּראָגראַם, און דערצו אין מיטען זאאל, װאוּ עס איז געװען פֿינסטערלאַך, זײן אױסער־ליכקײט, װאָס האָט זיך אַזױ געװאָרפֿען אין די אױגען, און דאָן אָט די זױלדע געשיקטקײט פֿון זײנע פֿינגער — דאָס אלעס האָט די מענשען צומעלט און אַרױסגערופֿען אין זײ די פֿאַרשמעלונג פֿון אַ צױבערער. עמליכע מינוטען האָט ער אַזױ געשפּיעלט, און דער עולם איז נאָך אַלץ געזעסען זױ צוגעשמידט צו די פֿלעצער. מיט אמאל איז ער אַרױבער אין אַ װילדען, אונגעהײערן פּאַטהאָס, אַ מין טרױמיטעריי. ער איז גע־שמאַנען גאַנץ שטיל, נור זײן האַנד האָט זיך בעװעגט, און ער האָט נאָך אַלץ געהאַלטען דעם קאַפּ אָן אַ זײט. אַזױ זױ ער האָט זיך געיאזעט גאָר אומגעריכטערהײט זאָגאַר פֿאַר די אַראַנזשירער פֿון דעם באַזאַר, איז קײן װאַנדער ניט געװען, װאָס ער האָט אָט די רױגע שטאַרט־לײט און בױערן גענומען מיט שטורם; זײ האָבען עס ניט געקענט פֿערשטעהן, בײַ זײ אין די אױגען האָט דאָס דאָזיגע שפּיעלען אױסגעזעהן אסך בעסער זױ עס איז געװען, בעסער זױ אלעס אַנדערע — אַזאַ גוטען אײנדרוק האָט עס געמאַכט אױף זײ, ניט קוקענדיג דערויף װאָס ער האָט געשפּיעלט צו האַסטיג. אָבער עס זײנען קױם אַרױבער פֿיער, פֿינף מינוטען, זױ ער האָט פּלוצלינג עמליכע מאָל האַסטיג אַ פֿאַהר געטהאָן מיט'ן סמיק אױבער די סטרונעס. דאָס איז געװען אַ פֿערצװײפֿעלטער געשרײ, אַ יאָמער־לי־כער קלאַנג, אַזױ אונטעגליך, אַזױ עמפּעהרענד, אַז קײנער האָט ניט געװאַוסט, װאַהין ער װעט דאָ אַהינקומען. דרײַ, פֿיער אַזעלכע שטריכען האָט ער געמאַכט און דאָן האָט ער מיט אמאל אױפֿגעהערט. ער האָט אַװעקגענומען די פֿידעל פֿון אונטער דער מאַרדע און האָט אױפֿגעהערט שפּיעלען.

אַ גאַנצע מינוט איז אַרױבער, אײדער דער עולם איז געקומען צו זיך. ענדליך האָבען זײ אָנגעהױבען צו פּאַטשען אָהן אױפֿהער; זײ האָבען אױך געשריען בראַװאָ, האָבען זיך אַרױפֿגעשמעלט אױף די בײַנק און געשריען בראַװאָ. דער אַרגאַניסט האָט מיט אַ טײפֿער פֿערנייגונג צו־גענומען זײן פֿידעל בײַ נאַגעל'ן, האָט זי בעטאַפּט און זי פֿאַרויכטיג

אריינגעלייגט אין קאסטען. דערנאך האָט ער גענומען נאָגעל'ס האַנד
און איהם עטליכע מאָל געדאַנקט. אין זאָל האָט עס גערוישט און
געליאַרט. דאָקטאָר סטענערסען איז אָהן אָן אַטהעם צוגעלאָפֿען צו
נאָגעל'ן, האָט איהם אָנגעכאַפט ביים אָרם און געזאָגט:

„אָבער גרויסער גאַט, איהר שפּיעלט דאָך יאָ! . . . הייסט עס, אז
איהר שפּיעלט דאָך!“

פֿרייליין אַנדערסען, וועלכע איז געזעסען לעבען איהם, האָט איהם
אָנגעקוקט מיט דער גרעסטער בעוואונדערונג און געזאָגט:

„איהר האָט דאָך דערזעהלט, אז איהר קענט ניט שפּיעלען?“

„זו געוויס קען איך ניט,“ האָט ער געענטפֿערט, „ניט פֿיעל; דאָס
הייסט דאָך ניט געשפּיעלט, ס'איז דאָך ניט ווערטה צו ריידען דערפֿון.
דאָס גיב איך אָפֿען צו. ווען איהר וואָלט געוואוסט, ווי פֿאַלש דאָס איז
געווען, ווי ניט עכט! אָבער ניט אמת, ס'האָט אויסגעזעהן זעהר עכט?
העהעהע, יאָ, מען טוו די וועלט איבערראַשען, אַרײַנבריינגען אין ער-
שטייננג, סען דאָרף זיך גאָר ניט ווענרען! . . . נאָר דיינקט איהר ניט,
אז מיר קענען איצט צוריקגעהן צו אונזערע גלעזער? ווילט איהר זיין
אזוי פֿריינדליך און בעטען פֿרייליין גודע מיטצוקומען מיט אונז?“

און זיי זיינען אריין אין זייטען-זיימער. אלע זיינען נאָך געווען פֿער-
נימען מיט אַט דעם געהיימיספֿולען מענטשען, וועלכער האָט זיי אזוי
שטאַרק איבערראַשט; זאָגאַר לאַנד-ריכטער ריינערט אין אויך אַ ווילע
געבליבען שטעהען און האָט זיך אָנגערופֿען צו נאָגעל'ן:

„איך דאַנק אייך, איהר זייט די טעג געווען אזוי פֿריינדליך מיך
איינצולאָדען צו אַ מענער-אונטערהאַלטונג. איך האָב ניט געקענט קומען,
איך בין יענעס אָבענד געווען פֿערנומען; נאָר איך דאַנק אייך, ס'איז
געווען זעהר ליעבענסווירדיג פֿון אייך.“

„אָבער פֿאַרוואָס האָט איהר געענדיגט מיט אַזעלכע שוידערליכע
מענער?“ האָט פֿרייליין אַנדערסען געפֿרעגט.

„יאָ, דאָס ווייס איך ווירקליך ניט,“ האָט נאָגעל געענטפֿערט, „ס'איז
געקומען אזוי זיך. איך האָב געוואָלט אַרויפֿטרעטען דעם טיוועל
אויפֿן עק.“

דאָקטאָר סטענערסען איז ווידער צוגעקומען צו איהם, האָט איהם
געטאַכט נאָך אַ קאָספּלימענט, און ווידער אַמאָל האָט נאָגעל געענט-
פֿערט, אז זיין שפּיעלען איז געווען אַ קאָמעדיע, אַ שטיק שאַרלאַטאַנ-
כמואַ, פֿיל מיט געמיינע עפֿעקטען; ווען ער וואָלט זיך נור געקענט פֿאַר-
שטעלען, ווי שלעכט דאָס איז געווען! אין עטליכע פּלעצער האָט ער

געשפיעלט פאלש, יא, מייסטענטיילס איז עס געווען מעהר אָדער ווייניגער
פֿאלש. ער האָט עס אַליין געהערט, נאָר בעסער קען ער ניט."
ארום טיש, וואו נאָגעל איז געזעסן, ווייניג צוגעקומען אַלץ מעהר
און מעהר מענשען. נאָגעל איז געזעסן ביז דער לעצטער מינוט. ענדליך
איז זיך דער עולם צוגאָנגען; מען האָט שוין אָנגעהויבען פֿערלעשען די
ליכט אין וואָל, ערשט דאָן האָט זיך די קלוינע קאָמפּאָניע אויפֿגעהויבן
בען פֿון די פּלעצער, ס'איז שוין געווען האַלב דריי אַויגער.
נאָגעל האָט זיך אָנגעבויגען צו מאַרט האַ'ן און האָט געשעפּטשעט :
"ניט וואָהר, איך קען אייך בעגלייטען אַהיים? איך דאַרף אייך
עפעס זאָגען."

ער האָט אויף גיך בעצאָהלט זיין רעכנונג, האָט געזאָגט פּרייליך
אנדערעסען אַ גוטע נאָכט און איז אַרויס מיט מאַרט האַ'ן. זי האָט
ניט געהאַט קיין מאַנטעל, נור אַ רעגענשירם, וועלכען זי האָט זיך גער
סטאַרעט צו בעהאַלטען, ווייל ער איז געווען פֿול מיט לעכער. אז זי
זיינען אַרויס אויף דער גאַס, האָט נאָגעל בעמערקט, אז מינוט האָט זי
נאָכגעקוקט מיט אַ לאַנגען, פֿערווייטאַנטען בליק, זיין געזיכט איז געווען
אויסערגעוועהנליך בלייך.

זי זיינען געגאנגען גלייך צו מאַרט האַ'ס הויז. נאָגעל האָט זיך
אומגעקוקט אין אַלע זייטען, ער האָט ניט געקענט זעהן קיין מענשען.
דאָן האָט ער זיך אָבגערופֿען :

"ווען איהר וואָלט עס געוואָגט, מוז אַרײַנצולאָזען אַ וויילע צו אייך,
וואָלט איך אייך געווען אַזוי דאַנקבאַר."

זי האָט זיך ניט געקענט ענטשליסען.

"ס'איז אַזוי שפּעט," האָט זי געענטפֿערט.

"איהר ווייסט, אז איך האָב אייך צוגעוואָגט, אייך קיינמאָל און מיט
קיין זאַך ניט צו פֿערשאַפֿען קיין שמערצען. אָבער איך מוז עפעס ריידען
מיט אייך."

זי האָט אויפֿגעשלאָסען די טהיר.

אז זי זיינען אַרײַנגעקומען אין צימער, האָט זי אָנגעצונדען אַ ליכט,
בעת ווען ער האָט ווידער מיט עפעס פֿערהאַנגען דאָס פֿענסטער. ער
האַט געשוויגען, ביז זי איז פֿאַרבייגעוואָרען, דאָן האָט ער געזאָגט :

"וואָס זשע, איהר האָט זיך כאַטש אַמוזירט היינט?"

"יא, איך דאַנק אייך זעהר," האָט זי געענטפֿערט.

"נו, אָבער ניט וועגען דעם האָב איך מיט אייך געוואָלט ריידען.
קומט אַהער, רוקט זיך צו אַביסעל געהענטער. איהר האָט זיך נאָר ניט

וואס צו שרעקען פֿאַר מיר, ווילט איהר מיר צוואַנגען, אז איהר וועט פֿאַר
מיר קיין מורא נישט האָבען? גוט, נישט איהר מיר די האַנד דעררויף?"
זי האָט איהם געזעכען די האַנד, און ער האָט זי געהאַלטען אין
זינע.

"און איהר גלויבט אויך נישט, אז איך זאָג ליגען, אז איך וויל אייך
אַבנאַרען — ווי? איך האָב אין זינען אייך עפעס צו זאָגען; איהר גלויבט
אלואַ נישט, אז איך וויל אייך אַבנאַרען?"
"ניין."

"ניין, איך וויל אייך ערקלעהרען אלצדינג . . . אָבער אויף וויפֿיעל
גלויבט איהר מיר? איך מיין, אויף ווי ווייט קענט איהר זיך ענטשליסען
מיר צו גלויבען? אַך, דומהייטען! ווי איך פלאַפּעל דאָס אַביסעל! אָבער
די זאך איז אַט וואָס — ס'איז מיר שווער דאָס אייך צו ערקלעהרען.
איהר גלויבט מיר, ווען איך זאָג איהך צום ביישפּיעל, אז איך . . . אז
איך האָב אייך ווירקליך אויף ליעב? יא, איהר האָט דאָך דאָס שוין געוויס
אליין בעטערקט. אָבער ווען איך זאָל אַשטייגער געהן ווייטער, איך
מיין . . . פֿערשטעהט איהר מיר, איך וויל אייך גאַנץ איינפֿאַך בעטען,
צו ווערן מיין פֿרוי. יא, מיין פֿרוי, ענדליך האָב איך עס געזאָגט. נישט
נור מיין כלה, נאָר מייין פֿרוי . . . אָבער גאָט מיינער, ווי איהר האָט זיך
דאָס דערשראָקען! ניין, ניין, נעהמט נישט אוועק אייער האַנד, איך
וועל זיך דאָך בעכער ערקלעהרען, דאָן וועט איהר עס דויטליך בעגריי-
פֿען. שטעלט זיך נור פֿאַר די מעגליכקייט, אז איהר הערט ריכטיג: אז
איך מאַך אייך גאַנץ אָפֿען און אַהן אַסך צערעמאַניעס דעם פֿאַרשלאַג
צו ווערן מיין פֿרוי, און איך מיין עס ווירקליך ערנסט; שטעלט זיך נור
אַפֿיהער פֿאַר אַט די מעגליכקייט, דאָן ערלויבט מיר צו ריידען וויי-
טער. גוט, ווי אַלט ווייט איהר? איבעריגענס דאָס האָב איך אייך איי-
גענטליך נאָר נישט געוואַלט פֿרעגען; אָבער איך אליין בין אַלט ניין און
צוואַנציג יאָהר, איך בין שוין אַריבער דעם עלטער, ווען מענטשען זיינען
געווענהליך לייכטזיניג, איהר ווייט מיט פֿינף, זעקס יאָהר עלטער, דאָס
מאַכט נאָרנישט . . ."

"איך בין מיט צוועלף יאָהר עלטער," האָט זי געזאָגט.
"מיט צוועלף יאָהר עלטער!" רופֿט ער אויס ענטזיקט, וואָס זי
הערט זיך צו צו איהם, וואָס זי האָט זיך נישט אין גאַנצען פֿערלאָרען.
אלואַ מיט צוועלף יאָהר עלטער, דאָס איז אויסגעצייכענט, דאָס איז
דאָך גראָד אויסגעצייכענט! יא, און איהר דייקט, אז צוועלף יאָהר
דאַרפֿען אונז שטעהן אין זינע? איך מיין, דאָס איז אַ פֿערדיקטקייט

פֿון אייער זייט! אָבער ווי עס זאָל ניט זיין: ווען איהר וואָלט אפילו געווען מיט דריי מאָל צוועלף יאָהר עלטער — איך האָב איך אָבער פֿאַרט לייעב, און איך מיין עהרליך יעדעס וואָרט, וואָס איך רייך דאָ אַרויס פֿאַר אייך — היינט וואָס זשע האָט דאָס צו טהאָן איינס מיט'ן אַנדערן? איך האָב לאַנג נאָכגעדיינקט אַענען דעם, יא, אייגענטליך ניט אַזוי לאַנג, נאָר דאָך עטליכע טעג, און איך זאָג קיין ליניען ניט, גלויבט דאָך מיר. אום גאַטעס ווילען! איך האָב פֿיעל טעג נאָכגעדיינקט וועגען דעם און ביינאַכט האָב איך צוליבע דעם ניט געקענט אַנשלאָפֿען ווערן. איהר האָט אַזעלכע וואונדערבאַרע אויגען; די האָבען מיך צוגעצויגען פֿון דער ערשטער רגע, וואָס איך האָב איך דערוועהן. וואָרים מיך קענען אַ פֿאַר אויגען פֿערשלעפען ביו'ן עק וועלט; אַך, איינמאָל האָט אַן אַלטער מאַן מיך אַרומגעשלעפט אַ האַלבע נאַכט אין אַ וואַלד, נור מיט זיינע אויגען. דער מאַן איז געווען אַ משוגע'נער . . . נו, דאָס איז אַן אַנדער געשיכטע! אָבער אייערע אויגען האָבען אויף מיר געמאַכט אַ געוואַלדיגען איינדרוק. קענט איהר זיך דערמאָנען, אַז איהר זייט אַמאָל געשטאַנען דאָ אין מיטען צימער און געקוקט אויף מיר, בשעת איך בין פֿערבייגעגאַנגען? איהר האָט ניט אומגעדרעהט דעם קאָפּ צו מיר, איהר האָט מיר בלויז נאָכגעקוקט מיט די אויגען, איך אַעל עס קיינמאָל ניט פֿערגעסען. נאָר דערנאָך, אַז איך האָב זיך געטראָפֿען מיט אייך און געהאַט אַ געלעגענהייט מיט אייך צו רעדען, האָט מיך אייער שמיכעל געריהרט. און איך ווייס ניט, צי האָב איך ווען געהערט איר מיצען אַזוי האַרציג וואָרט לאַבען ווי אייך; אָבער דאָס ווייסט איהר אַליין ניט, און דאָס איז טאַקע דערפֿאַר אַזוי וואונדער שעהן, וואָס איהר אַליין ווייסט דאָס ניט. . . איצט פֿלוידער איך שוין ווידער עטוואָס שרעקליכעס; איך הער עס גאַנץ גוט, אָבער איך פֿיהל, אַז איך מוז ריידען אָהן אַ שום אָבהאַלט, אַניט וועט איהר מיר ניט גלויבען, און דערפֿאַר רייך איך אָהן אַ מאַלק. אָבער ווען איהר וואָלט נור ניט געזעסען אַזוי ווי אייך שפּיל-קעס, איך מיין: אַזוי גרייט אויפֿצושטעהן און אַוועקגעהן, דאַן וואָלט זיך דאָס מיר בעסער איינגעגעבען. איך בעט אייך, לאָזט מיך ווידער האַלטען אייער האַנד, דאַן וועל איך שוין ריידען דייטליכער. אָט אַזוי — אַ דאַנק! . . . פֿערשטעהט דאָך, איך וויל ווירקליך קיין אַנדער זאַך ניט עררייכען פֿון אייך, נאָר דאָס, וואָס איך האָב געזאָגט; איך האָב ניט קיינע הינטער-געדאַנקען. און וואָס איז דען פֿאַרהאַן אין מיינע ווערטער, וואָס זאָל אייך אַזוי שטאַרק איבערראַשען? איהר קענט ניט בעגרייפֿען, זוי אַזוי אָט דער משוגע'נער געדאַנק איז צו מיר געקומען; איהר קענט

ניט בענדיפען, אז איך — אז איך — ייל; ניין, און איהר געפינט,
אז דאס איז אן אונמעגליכע זאך; ניט אמת, וועגען דעם דיינקט
איהר?"

"יא . . ." אבער מיין נאָט, לאָזט עס איצט צורוח!
"אבער הערט דאָך אויס, איך פֿערדיען ניט, אז איהר זאָלט מיר
פֿערדעכטיגען אין פֿאלשקייט . . ."

"ניין," דופט זיך באַרטהאָ פֿלוצלינג אָב מיט אַ טאָן פֿול מיט הרטה,
"איך האָב אויף איך קיין פֿערדאכט ניט; אָבער פֿונדעסטוועגען איז
דאָס פֿאַרט אונמעגליך."

"פֿאַרוואָס איז דאָס אונמעגליך? זייט איהר פֿערבונדען מיט אן
אַנדערן?"

"ניין, ניין."

"ווירקליך ניט? וואָרום אויב איהר זייט פֿערבונדען מיט אן אַנדערן,
לאָמיר זאָגען, אום אָנצורופֿען אַ נאָמען, צום ביישפּיעל מיט טינאָץ . . ."
"ניין," שרייט זי אויס הויך אויף'ן קול. דערביי האָט זי איהם זאָגאַר
געגעבען אַ דריק מיט דער האַנד.

"ניט? נו, דאָן זעה איך ניט קיין שום הינדערניס. לאָזט זשע מיר
איצט ווייטער רעדען: איהר זאָלט אַקאַרשט ניט מיינען, אז איך שמעה
אַסך העכער פֿון איך, אזוי אז עס קען צוליעב דעם זיין אונמעגליך.
איך וויל גאַרנישט בעהאַלטען פֿון איך. איך בין אין פּיעל בעציהונגען
ניט אזוי ווי איך וואָלט געדאַרפֿט זיין; יאָ, איהר האָט דאָך היינט אָבענד
אליין געהערט, וואָס פֿריליין קיעלאַנד האָט געזאָגט. פֿילייכט האָט איהר
איך פֿון אַנדערע לויט דאָ אין שטאָדט געהערט, וואָס פֿאַר אַ שלעכ-
טער מענטש איך בין אין געוויסע בעציהונגען. ס'איז אמת, אז צייטענווייז
איז מען אַביסעל אונגערעכט געגען מיר; אָבער אין עיקר, אין דער
היינצטונד האָט מען רעכט, אז איך בין אַ מאַן מיט גרויסע פֿעהלערן.
פֿאַלגליך שמעהט איהר מיט אייער זיין האַרץ און מיט אייערע פֿיינע,
קינדערשיגע געדאַנקען אַסך, אַסך העכער פֿון מיר, און ניט פֿערקעהרט.
אָבער איך זאָג איך צו, אז איך וועל אימער זיין גוט צו איך; איהר
מענטש עס מיר גלויבען, ס'וועט מיר ניט אַנקומען שויער, איך וועל זיין
העכסט גליקליך צו זעהן, ווי איהר זייט פֿרעהליך און צופֿרעדען . . .
אייבערדעם נאָך עפעס: פֿילייכט האָט איהר מורא דערפֿאַר, וואָס די
שטאָדט זיגט זאָגען? נו, ערשטענס וועט זיך די שטאָדט מוזען בויען
דערפֿאַר, וואָס איהר וועט ווערן מיין פֿרוי; פֿון מיינעטוועגען קען דאָס
אַגאַר זיין אין דער הינער קירכע, אויב איהר ווילט. נאָר צווייטענס האָט

דאך שוין די שטאָרט אָהן דעם אייך גענוג וואָס צו ריידען; ס'האָט דאָך
ניט געקענט אַריבערגעהן גאַנץ אונבעמערקט, אז איך האָב זיך שוין אַ פּאָר
מאָל געזעהן מיט אייך און אז איך בין היינט אָבער געווען מיט אייך
צוזאַמען אויף'ן באַזאָר. עס קען אַלואַ ניט ווערן קיין סך ערגער, ווי עס
איז שוין. און, גאָט מיינער, וואָס איז דאָ ניט אַלצאיינס? ס'האָט דאָך
אייך געדאַרפֿט זיין גאַנץ גלויבגילטיג, וואָס די וועלט דיינקט. . . . איהר
וויינט? ליעבסטע, טהוט עס אייך לייד, וואָס איהר זייט דורך מיר היינט
אָבער אַריינגעפֿאלען צו לייטען אין די מילער?"

"ניין, ניט צוליעב דעם וויין איך."

"צוליעב וואָס דען?"

זי האָט ניט געענטפֿערט.

עס קומט איהם עפעס אַרויף אויף'ן זינען, ער פֿרעגט:

"איהר געפֿינט פֿילייבט, אז איך בעגעה זיך שלעכט געגען אייך?
איהר האָט דאָך ניט געטרונקען קיין סך שאַמפּאַניער, איהר האָט געוויס
קיין צוויי גלעזער אפילו ניט אויסגעטרונקען. ווער ווייס, פֿילייבט האָט
עס אויף אייך געמאַכט דעם איינדרוק, אז איך האָב אָבגעוואַרט דעם מאָר-
מענט, ווען איהר האָט גענומען אַ זוש וויין, כדי אייך צו בריינגען דערצו,
איהר זאָלט גיכער נאָכגעבען? וויינט איהר דערפֿאַר?"

"ניין, ניין, אַבסאָלוט ניט."

"פֿאַרוואָס זשע וויינט איהר פֿאַרמ?"

"אייך ווייס ניט."

"אָבער יעדענפֿאַלס גלויבט איהר ניט, אז איך האָב וואָס פֿאַר עס
איז שלעכטען געדאַנק געגען אייך? איך שווער ביי גאָט אין הימעל, אז
אייך בין דורך און דורך עהרליך, גלויבט מיר דאָך!"
"יא, איך גלויב אייך גאַנץ גוט; אָבער איך ווייס אליין ניט, וואָס
מיר איז געשעהן, איך פֿיהל זיך אזוי מאַדנע. איהר קענט עס ניט. . . .
קענט עס ניט וועלען."

יא, ער וויל עס! — און ער הויבט פֿון דאָס. ניי אָן איבער איהר
צו ריידען און איהר אלעס צו ערקלעהרען, בעת ווען ער זיצט לעבען
איהר און האַלט איהר קליינע שוואַכע האַנד אין ווינער, און דער רעגען
קלאַפּט אין די שוויבען. ער רעדט זעהר שטיל: אָה, זיי וועלען זיך איינ-
אַרדנען ווי געהעריג איז! זיי וועלען אַוועקפֿאַהרען, ווייט אַוועק, גאָט ווייס
וואוהין; אָבער זיי וועלען זיך בעהאַלמען, אזוי אז קיינער זאָל ניט וויסען.
וואו זיי זיינען אַהינגעקומען. ניט וואָהר, דאָס וועלען זיי טהאָן? דאָן
וועלען זיי זיך קויפֿען אַ קליין הייזעלע אין אַ שטיקעלע ערד אין אַ

יאלה, אין א הגדליבן יאלה אדער טרגען אנדערשוואג; דאָס וועט דאָן זיין ויער אייגענדיק, און זיי וועלען עס רופען "עדן", און ער וועט זיך אָבערען דערמיט, אָה, ווי ער וועט זיך דאָס אָבערען דערמיט! אָבער עס קען זיך אײך מאַכען, אז ער זאָל צייטענזײו ווערן אביסעל אומעמיג; יא, ביינדיקע, דאָס קען מעגליך זיין; מאלע וואָס עס קען איהם אַרױפֿ- קומען אויפֿ'ן זינען, ער קען זיך דערמאָנען אָן וואָס עס איז, אָן עפעס ביסערעס, וואָס ער האָט דורכגעלעבט; ווי לייכט קען דאָס געשעהן! אָבער דאָן וועט זי דאָך געוויס האָבען געדולד מיט איהם, ניט וואָהר? ער וועט זיך נאָטירליך כּטאָרען, זי זאָל עס וואָס ווייניגער מערקען, דאָס פֿערשפּרעכט ער איהר; ער וועט דאָן זינען רעהיג פֿאַר זיך און אַליין טראַכטען דערפֿון, אָדער ער וועט אַוועקגעהן דערמיט, ווייטער אַרױן אין וואַלד, און אין אַ ווילע אַרום צוריקקומען. אָבער קיינמאָל זאָל קיין שילעכט וואָרט בײַ זיי אין הייזעלע ניט אויסגערעדט ווערן! און זיי ווע- לען עס פֿערפּונען מיט די שעהנסטע ווילדע געוויקסען און מאַך און שפּינגער, וועלכע זיי וועלען אויסזוכען; די פֿאַרלאַגע וועלען זיי אויס- שפּינגען מיט שטעקענדיגען וואַכאַלדער, ער וועט דעם וואַכאַלדער אַליין אָנקלייבען און אַהיים ברײַנגען. און ווייהנאָכטען וועלען זיי קיינמאָל ניט פֿערגעסען אַרױסלייגען אויף דרויסען אַ בינטעל קאָרן פֿאַר די קליינע פֿיינעלאַך. יא, ווי שנעל די צײַט וועט פֿערגעהן, און ווי גליקליך זיי וועלען זיין! זיי וועלען אימער זיין צוזאַמען, אינאיינעם אַרום און אַרױס- געהן, זיך קיינמאָל ניט צושיידען. וומער-צײַט וועלען זיי מאַכען לאַנגע שפּאַציר-גענג און זיך צוקוקען, ווי עס וואַקסען די בויער און די גראַזען פֿון יאָהר צו יאָהר. גאָט, און וואָס פֿאַר אַ גאַסטפֿריינדשאַפֿט זיי וועלען אַרױסווייזען צו פֿרעמדע און וואַנדערער, וועלכע וועלען פֿילייכט פֿערביי- געהן פֿערביי זייער הייזעל! און רינדפֿיה וועלען זיי אויך האָבען, אַ פֿאַר גרויסע, ווייסע בהמות, וועלכע זיי וועלען אויסלערנען פֿרעסען פֿון זייערע הענד, און בשעת ער וועט האַקען און גראַבען און בעארביימען די ערד, וועט זי זיך אָבערען מיט די בהמות . . .

"יא", האָט מאַרטשאַ געענטפֿערט.

ניט ווילענדיג האָט זי געזאָגט יא, און ער האָט עס געהערט. ער האָט גערעדט ווייטער:

אין דאָן וועלען זיי זיך געהמען אַ פֿרויען טאָג אין דער וואַך און אַרויסגעהן אויף דער יאָנד אָדער כאַפען פֿיש, ביידע אינאיינעם, האַנד אין האַנד, זי אין אַ קורצן קליידעל מיט אַ גארטעל אַרום דער טאַליע, ער אין אַ בלוזע און שיך מיט שנאַלען. ווי זיי וועלען דאָס זינגען און

ריידען הויך און שרייען, אזוי אז עס וועט אַבְקִלִינגען איבער'ן גאַנצען
 וואַלד! אַבער, ניט וואָהר: האַנד אין האַנד?
 "יאָ," האָט זי ווידער געזאָגט און איהרע אויגען האָבען געגלאַנצט
 דערביי.

ביסלאַכווייז האָט ער זי מיטגעריסען מיט זיך; ער האָט איהר אַלץ-
 דינג פֿאַרגעשטעלט אזוי קלאָהר, אַלעס האָט ער בערעכענט, און יעדע
 קלייניגקייט איז איהם געלעגען אין זינען. זאָגאר דאָס האָט ער דער-
 מאַנט, אז מען מוז זעהן געפֿינען אַן אָרט, וואו מען זאָל קענען לייכט
 קריגען וואַסער; אַבער ער וועט שוין זאָרגען דערפֿאַר; פֿאַר אַלעס וועט
 ער זאָרגען; זאָל זי נור האָבען צומרוי צו איהם. אַה, ער האָט גענוג
 קראַפֿט אַבצורייניגען אַן אָרט פֿאַר דער דאָזיגער היים אין סאַמע מיטען
 פֿון'ם געדיכטעסטען וואַלד; ער האָט אַ פֿאַר געוונדע פֿויסטען; דאָס
 זעהט זי דאָך! . . . און מיט אַ שמייעל האָט ער אַבגעמאַסטען איהר
 צארט קינדער-הענטעלע אויף זיין האַנד.

זי האָט זיך אין גאַנצען איבערגעגעבען צו איהם, אזוי אז ער האָט
 מיט איהר געקענט מאַכען, וואָס ער האָט געוואָלט; זאָגאר ווען ער האָט
 געגלעט איהרע באַקען, איז זי געבליבען זיצען שטיל און האָט איהם
 אַנגעקוקט. דאָן, אַנבויגענדיג זיין מויל גאַנץ נאָהענט צו איהר אויער,
 האָט ער איהר געפֿרעגט, צי זי איז אַלואַ ענטשלאַסען דערויף, און צי זי
 וויל עס; און זי האָט דערויף אויך געענטפֿערט: "יאָ" — אַ געדאַנקען-
 פֿולער, טרוימערישער ענטפֿער, וועלכען זי האָט בלויז אַרויסגעשעפטשעט.
 אַבער גלייך נאָכדעם האָט זי זיך ווידער גענומען קווינקלען: ניין, אז זי
 בעטראַכט זיך גוט, איז דאָס דאָך פֿאַרט ניט מעגליך. ווי קען ער דאָס
 וועלען! וואָס איז זי דען!

און ווידער אַמאָל האָט ער איהר איבערצייגט, אז ער וויל עס, יאָ
 אז ער וויל עס מיט'ן גאַנצען האַרצען. זי וועט ניט ליידען קיין נויט,
 זאָגאר ווען עס זאָל זיי אַ צייט לאַנג געהן שלעכט; ער וועט אַרבייטען
 פֿאַר זיי ביידען, זי האָט גאָר ניט וואָס מורא צו האָבען. ער האָט געד-
 רעדט אַ גאַנצע שטונדע נאָכאַנאַנד און שטיק פֿאַר שטיק האָט ער אַב-
 געראַמט איהר ווידערשטאַנד פֿון וועג. צוויי מאָל האָט זיך עס ווידערהאַלט
 אין דער דאָזיגער שטונדע, אז זי האָט זיך פֿעררעקט דאָס געזיכט מיט
 די הענד און גענומען שרייען: "ניין! ניין!" און ניט קוקענדיג דערויף
 האָט זי איהם דאָך נאָכגעגעבען, האָט אויסגעפֿאַרשט זיין געזיכט און
 געפֿיהלט, אז ער איז ניט אויסען צו דערגרייבען בלויז אַ מאַמענטאַנעס
 זיעג! נו, אין גאַמ'ס נאָמען אַלואַ; זאָל זיין אזוי, אז ער וויל עס! זי

אוי געווען בעוועגט, ס'האָט שוין מעהר קיין נוצען ניט געהאט פֿאַר
איהר צו קעמפֿען דאָגענען. ענדליך האָט זי איהם געגעבען אַ קלאָה-
רען "יאָ".

דאָס ליכט האָט אָנגעהויבען אַרומטערצוברענען; זיי זיינען נאָך אלץ
געוועסען יעדער אויף זיין שטוהל און האָבען זיך געהאלטען ביי די הענד
און גערעדט. זי איז געווען זעהר אויפֿגערעגט און צורודערט, אָפֿט האָ-
בען זיך איהר געשטעלט מרעהרען אין די אויגען, אָבער זי האָט פֿונג-
דעסטוועגען פֿאַרט געשמייבעלט.

ער האָט געזאָגט:

"איך סוז זיך דערבאָנען אָן מינוט'ן, איך בין איבערצייגט, אז ער
איז געווען אייפֿערזיכטיג דאָרט אויף'ן באַזאָר."

"יאָ," האָט זי געענטפֿערט, מעגליך, אז ער איז געווען אייפֿערזיכטיג.
אָבער מען קען דאָך גאָר ניט העלפֿען דערצו."

"ניין, ניט וואָהר — מען קען גאָר ניט העלפֿען דערצו! . . .
הערסט דו, איך וואָלט דיך אזוי גערן געוואָלט מיט עפעס דערפֿרעהען;
נאָר מיט וואָס? אַך, איך וואָלט וועלען, דו וואָלסט פֿאַר ענטזיקונג צו-
פֿרעסען די הענד צו דער ברוסט! זאָג מיר עפעס, פֿערלאַנג וואָס דו
וילסט! אַך דו ביסט צו גוט, דו טייער האַרץ; דו בעסטסט קיינמאָל
גאָרנישט! יאָ, יאָ, מאַרטשאַ, פֿערגעס אַקאָרשט ניט, וואָס איך זאָג דיר
איצט; איך וועל דיך בעשיצען, איך וועל זיך סמאַרען טרעפֿען דינע
זינשע און זאָרגען פֿאַר דיר ביו טיין לעצטער רגע. יאָ, טייערינקע, דו
וועסט דאָך דאָס ניט פֿערגעסען, ניין? דו וועסט קיינמאָל ניט קענען
זאָגען, אז איך האָב ניט געהאלטען קיין וואָרט."

ס'איז געווען פֿיער אויגער.

זיי זיינען אויפֿגעשטאַנען; זי איז צוגעגאַנגען צו איהם, און ער
האָט זי צוגעדריקט צו זיין ברוסט. זי האָט אַרומגעלייגט דעם אָרם
אַרום זיין האַל, און אזוי זיינען זיי געבליבען שטעהן אַ קורצע וויילע;
איהר שרעקעדיג, ריין נאָנען-האַרץ האָט שטאַרק געקלאַפֿט; ער האָט עס
געפֿיהלט אויף זיין האַנד און האָט איהר מילד געגלעט איבער די האַר.
זיי זיינען געווען אייניג.

זי האָט זיך די ערשטע אָבגערופֿען:

"איך וועל לינגן אויף די גאַנצע נאַכט און דינעקען. פֿילייכט וועל
איך זיך מאָרגען זעהן מיט דיר? אויב דו ווילסט?"

"יאָ, מאָרגען. געוויס, איך וויל! ווען מאָרגען? קען איך קומען
אַכט אויגער?"

„יא . . . ווילסט דו, איך זאל ווידער אַנטהאַן דאָס דאָזיגע קלייד?“
אַט די ריהרענדע פֿראַגע, איהר צימערענדער מויל, די אָפֿענע אוי-
גען, וועלכע האָבען אַרויפֿגעקוקט צו איהם, האָבען איהם דורכגענומען,
זיינען איהם אַרײַן אין האַרצען. ער האָט געענטפֿערט:

„טייער, זיס קינד מיינס, טהו ווי דו ווילסט! ווי האַרציג גוט דו
ביסט! . . . ניין, דו דאַרפֿסט נישט ליגען אויף היינט ביינאַכט, דו
דאַרפֿסט עס נישט! דיינק פֿון מיר און זאָג אַ גוטע נאַכט און שלאָף!
דו האָסט דאָך קיין מורא נישט צו זיין דאָ איינע אַליין?“

„ניין . . . אָבער איצט וועסט דו נאָס ווערן, געהענדיג אַהיים.“

אויך דאָס האָט זי אין זיינען געהאַט, אַז ער וועט נאָס ווערן!

„זיי פֿרעהליך און שלאָף רוהיג!“ האָט ער געזאָגט.

נאָר אַז ער איז שוין געווען דרויסען אויף'ן הויף, האָט ער זיך
פלוצלינג אָן וואָס עס איז דערמאָנט; ער האָט זיך אומגעדרעהט צו
איהר און געזאָגט:

„נאָך איין זאך האָב איך פֿערגעסען; איך בין נישט קיין רייכער

מאַן. פֿילייכט האָסט דו געמיינט, אַז איך בין רייך?“

„דאָס ווייס איך נישט,“ האָט זי געענטפֿערט און געשאַקעלט מיט'ן

קאָפּ.

„ניין, איך בין נישט רייך. אָבער מיר וועלען זיך קויפֿען אַ הויז און

אַלעס אַנדערע, וואָס מיר דאַרפֿען האָבען, אזוי רייך בין איך דאָך. און
שפעטער, מיט דער צייט, וועל איך זאָרגען פֿאַר אַלצדינג, איך וועל
טראָגען יעדע לאַסט, דערצו האָב איך דאָך מיינע הענד . . . דו ביסט

דאָך נישט ענטטווישט דערפֿון, וואָס איך בין נישט רייך, ווי?“

זי האָט געזאָגט ניין און אָנגענומען זיינע הענד, וועלכע זי האָט נאָך

אַמאָל געדריקט. ענדליך האָט ער זי געבעטען, זי זאל פֿעסט צושליסען

די טהיר הינטער זיך; דאַן איז ער אַרויס אויף דער גאַס.

ס'האָט געגאַסען ווי מיט צעבערס און עס איז געווען זעהר פֿינסטער.

ער איז נישט געגאַנגען אין האָטעל, נאָר ער האָט זיך פֿערגומען אויף'ן
זעג צום וואַלד פֿון דעם פּאַסטאָר-הויף. ער איז געגאַנגען אַ פֿערטעל
שעה צייט; אזוי ווי עס איז געווען שטאַרק פֿינסטער, האָט ער קוים

מיט גרויס מיה געקענט אויסגעפֿינען, וואו ער איז ערגעץ אין דער וועלט.

ענדליך האָט ער גענומען געהן מיט לאַנגזאַמערע טריט; ער איז אַראָב

פֿון וועג און האָט אָנגעהויבען טאַפען מיט די הענד, זוכענדיג אַ גרוי-
סען בוים. ס'איז געווען אָן עספּען-בוים. דאָ איז ער געבליבען שטעהן.

דער ווינד רוישט אין וואַלד; דער רעגען האַלט אין איין גיסען,

ווייטער איז אלעס ארום איהם ביים און שטיל. ער שעפּטשעט פֿאַר זיך א פֿאַר ווערטער, א נאָמען, ער זאָגט: „דאָגנ, דאָגנ“, שוויגט שטיל, און זאָגט עס ווידער אַמאָל. אין אַ ווילע אַרום הויבט ער אָן ריידען העכער, ער רעדט און זאָגט „דאָגנ“ מיט אַ הילכענדער שטימע. זי האָט איהם דינט אַבער בעלידיגט, האָט אויסגעזאָסען איהר גאַנצען שפּאַט, איהר גאַנצע פֿערזאַכטונג איבער זיין קאָפּ; ער פֿיהלט נאָך ביי זיך אין ברוסט יעדעס וואָרט, וואָס זי האָט איהם אַרויסגעשליידערט, און ניט קוקענדיג דערויף שטעהט ער דאָ און רעדט פֿון איהר. ער פֿאַלט אַנדער אייף די קניע לעבען בוים, ער געהמט אַרום זיין טאַשען-מעסערל און אין דער פֿינסטער שניידט ער אויס איהר נאָמען אין דעם שטאַם פֿון בוים. דערביי אַרבייט ער עטליכע מינוטען, ער טאַפט מיט די פֿינגער, שניידט און טאַפט ווידער, ביז ער איז פֿאַרטיג . . .

אין דער צייט וואָס ער האָט דאָס אלעס געטהאָן, איז ער געגאַנגען מיט אַ הוילען קאָפּ.

אז ער איז ווידער אַרויף אויף'ן וועג, איז ער געבליבען שמעקן, האָט זיך בעטראַכט אַ ווילע און זיך אויסגעקעהרט צוריק. ער טאַפט ווידער און נוכט אויף דעם בוים, פֿאַהרט אַריבער מיט די פֿינגער איבער'ן שטאַם און געפֿינט אויס די בוכשטאַבען. דאָן פֿאַלט ער אַ צווייטען מאָל אויף די קניע, בויגט זיך אָן און טהוט אַ קוש דעם נאָמען, אָט די בוכשטאַבען, אזוי ווי ער וואָלט וויסען ביי זיך, אז ער וועט זיי שוין קיינמאָל טעהר ניט זעהן; ענדליך הויבט ער זיך אויף און געהט האַסטיג אוועק.

ס'איז געווען פֿינף צווייגער, ווען ער איז געקומען אין האַטעל.

XVII

אויף מאָרגען דערזעלבער רעגען, דאָסזעלבע הויש'דיגע מרה שחורה— דיגע וועטער. ס'האָט אויסגעזעהן, אזוי ווי עס וואָלט גאָר ניט געוואָלט געהמען קיין סוף צו דעם וואַסער, וואָס האָט געהאַלטען אין איין גיסען פֿון די דעכער און אין איין קלאַפען אין די שוויבען פֿון די פֿענסטער. שטונדע נאָך שטונדע איז פֿערביי, דער גאַנצער פֿאַרמיטאָג איז אַריבער, אין דער הימעל איז אַלץ ניט געוואָרען קלאַרער. אין דעם קליינעם האַטעל-גאַרטען, וואָס איז געלעגען הינטער'ן הויז, איז אלעס געווען גע- בייגען און געבראַכען; אלע בלעטער זיינען געלענען אויף דער ערד, בעדעקט מיט שטויב און פֿייבסקייט.

נאגעל איז א גאנצען טאג געבליבען אין דערהיים, ער האָט געלייענט, איז אַרומגעגאַנגען, ווי זיין שטייגער איז געווען, איבער'ן צימער אַרויף און אַראָב, און האָט כּבּד געקוקט אויף'ן זיגער. דער טאָג האָט זיך געצויגען און געצויגען, ס'האָט אויסגעזעהן, עפעס אזוי ווי ער וועט זיך נאָר קיינמאָל ניט ענדיגען! מיט דער גרעסטער אונגעדולד האָט ער גע- וואַרט, עס זאָל שוין אַמאָל ווערן אָבענד.

פונקט אַכט אַזיגער איז ער אַוועק צו מאַרט האָ'ן. ער האָט זיך ניט געריכט אויף קיין שום שלעכטס, אָבער זי האָט איהם בעגעגענט מיט אַ ליידענדען, פֿערוויינטען פנים. ער האָט גערעדט צו איהר, און זי האָט איהם געענטפֿערט מיט קורצע, אָבגעהאַקטע פֿראַגען און האָט זאָגט: ניט אַ קוק געטהאָן אויף איהם. זי האָט איהם עטליכע מאָל געבעטען, ער זאָל איהר פֿערצייהען און ניט זיין ביז אויף איהר.

אז ער האָט איהר אָנגענומען ביי דער האַנד, האָט זי אָנגעהויבען צימערן און געוואָלט אַכטערעטען צוריק, אָבער ענדליך האָט זי זיך דאָך אַנידערגעזעצט לעבען איהם אויף אַ שמוּהל; דאָרט איז זי געבליבען זיצען, ביז וואַנען ער איז אין אַ שטונדע אַרום אַוועקגעגאַנגען. וואָס איז געשעהן? ער האָט זי פֿערוואָרפֿען מיט פֿראַגען, געבעטען ביי איהר אַן ערקלעהרונג, און זי האָט ניט געקענט אָבגעבען קיין רעכענונג ווער גען זיך.

ניין, זי איז ניט קראַנק, נאָר זי האָט נאָכגעדינקט וועגען דעם . . . דאָס איז דאָס אַלואָ, וואָס זי מיינט; ס'טהוט איהר כאָנג וואָס זי האָט געגעבען איהר פֿערשפרעכען, זי קען איהם פֿיליכט ניט לייעבען יאָ . . . אָבער ער דאַרף איהר פֿערצייהען און ניט זיין ביז אויף איהר! זי האָט איבער נאָכט נאָכגעדינקט דעריבער, די גאַנצע, גאַנצע נאַכט; און וואָס מעהר זי האָט געמראַכט וועגען דעם, אַלץ אינמיטעגליכער איז דאָס איהר פֿאַרגעקומען. יאָ, זי האָט זיך אויך מיט איהר האַרץ אַן עצה געהאַלטען און זי האָט מורא, אז זי קען איהם ניט אזוי לייעבען, ווי זי וואָלט עס געדאַרפֿט טהאָן.

נאָ, אָט האָסט דו דיר! . . .
פּוּזע.

זי מיינט זי ניט פֿונדעסטוועגען, אז זי וואָלט איהם מיט דער צייט לייעב געקריגען? ער וועט איהר אָנטיהאָן אַלדאָס גוטס, וואָס ער וועט נור וויסען, יאָ, ער וועט עס איהר מיט פֿרייד בעווייזען, אויף יעדען אופן, וואָס זי וועט נור פֿערלאַנגען. ער האָט אזוי זיכער געהאַפֿט, אז עס וועט איהם אָבגליקען, ער האָט זיך געפֿרעהט דערמיט, וואָס ער וועט

אזיגד קענען אַנפֿאַנגען אַ נײַ לעכען. אָה, ער וואָלט דאָך געווען אזוי
גוט צו איהר!

דאָס האָט זי געריהרט, זי האָט צוגעדריקט די האַנד צו דער
ברוסט, נאָר זי האָט אַלץ נײַט אויפֿגעהויבען די אויגען און גאָרנישט
געזאָגט.

יא, צי דיינקט זי פֿאַרט נײַט, אז ער וואָלט זי געקענט בריינגען
דערעז, איהם לײַב צו האָבען, שפעטער, ווען זיי וואָלען אימער ויין צו-
נאָמען, און ווען ער וואָל איהר קענען בעווייזען, וואָס ער וואָלט אַלעס
אויסגעטראַכט, אום זי צו דערפֿרעהען?

זי האָט אַרויסגעשעפטשעם:

„נײַן.“

אַ פֿאַר טרעהרען האָבען אַראָבגעקאָפּעט פֿון איהרע לאַנגע ברעמען.
פּויע.

וײַן קערפּער האָט געציטערט. די בלויע אָדערן אויף זײַנע שלײַפֿען
זײַנען אָנגעשוואָלען געוואָרען.

נו יא, ליעכסטע, דאָן אײַז, הײַסט עס, גאָרנישט דאָ צו מאַכען
דערביי! יעדענפֿאַלס דאַרף זי נײַט ווײַנען צו לײַעב דעם. עס וועט דאָך נײַט
העלפֿען; וואָל זי איהם פֿערצייהען, וואָס ער האָט זיך אָנגעוואָרפֿען
אײַף איהר מיט זײַנע ביטעס. ער האָט דאָך נור געמײַנט איהר בעסטעס
דערביי . . .

האַסטיג האָט זי אַ כאָפּ געטהאָן זײַן האַנד און האָט זי געהאַלטען
פֿעסט. ער האָט זיך אַביסעל געוואונדערט איבער דער דאָזיגער פּלעצליכער
ענדערונג, און ער האָט געפֿרעגט:

צי איז אין איהם דאָ עפעס בעזונדערס, וואָס שטויסט זי אָב? ער
וואָלט זיך דאָן געסטאַרעט, עס צו ענדערן, עס גוט צו מאַכען, אויב עס
לײַגט נור אין זײַן מאַכט. פֿילײַכט געפֿעלט איהר נײַט דאָס, וואָס ער . . .
זי האָט איהם שנעל איבערגעשלאָגען די רײַד:

„נײַן, גאָרנישט, גאָרנישט; נאָר אַלעס קומט מיר פֿאַר אזוי מאָדנע,
אין אײַך ווייס וואָנאַר נײַט, ווער איהר זײַט צום בײַשפּיעל. יא, אײַך ווייס,
איהר ווינשט מיר נײַט קײַן שלעכטס; פֿערשמעהט מײַך נור נײַט פֿאַלש. . .“
„ווער אײַך בײַן צום בײַשפּיעל?“ האָט ער געזאָגט, און האָט אויס-
געשטעלט אויף איהר אַ פֿאַר אויגען.

מיט אַסאָל לײַפּט איהם דורך אַ געדאַנק אין קאָפּ; ער בעגרייפֿט,
אז עפעס האָט אײַנגעדרנגט אַבען איהר צומרוי צו איהם, עפעס פֿײַנדליכעס,
וואָס האָט זיך אַרײַנגעשפּאַרט צווישען איהר און איהם; ער פֿרעגט:

„אימצער איז היינט געווען ביי אייך?“

זי ענטפערט גארנישט.

„יא, פֿערצייהט, דאָס איז דאָך אַלצאיינס, איך האָב קיין רעכט ניט, אייך צו שטעלען אַזעלכע פֿראַגען.“

„אָה, איך בין היינט ביינאַכט געווען אַזוי גליקליך!“ האָט זי גע-
זאָגט. „מיין גאָט, מיט וואָס פֿאַר אַן אונגערוֹלד האָב איך געוואַרט,
עס זאָל שוין ווערן מאַרגען, און מיט וואָס פֿאַר אַן אונגערוֹלד האָב איך
געוואַרט אויף אייך! אָבער היינט בין איך ווידער אין צווייפֿעל.“

„וויילט איהר מיר זאָגען נור אַט די איינע זאָך? איהר גלויבט ניט,
הייסט עס, אַז איך בין געווען עהרליך צו אייך, איהר האָט קיין צוטרוי
ניט צו מיר אין קיין שום זאָך ניט?“

„ניין, ניט אימער! בעסטער פֿריינד, זייט ניט בייז אויף מיר! איהר
זייט מיר אַזוי פֿרעמד, איך ווייס גארנישט פֿון אייך, נור דאָס וואָס איהר
זאָגט מיר; פֿיליכט מיינט איהר עס איצט עהרליך, אָבער שפעטער וועט
איהר הרטה האָבען אויף אַלצדינג; איך ווייס ניט, וואָס פֿאַר געדאַנקען
יעס קענען אייך אַנקומען!“

פּויע.

אַזנד נעהמט ער איהר אָן פֿאַר דער מאַרדע, הויבט איהר אַביסעל
אויף דעם קאָפּ און זאָגט:

„און וואָס נאָך האָט פֿרייליין קיעלאַנד געזאָגט?“

זי איז צומישט געוואָרען, האָט אויסגעשטעלט אויף איהם אַ פֿאַר-
שרעקעדיגע אויגען, וועלכע האָבען אַרויסגעוויזען איהר צוטומעלטקייט,
און האָט אויסגערופֿען:

„דאָס האָב איך ניט געזאָגט, ניין; האָב איך דאָס געזאָגט? דאָס
האָב איך ניט געזאָגט!“

„ניין, ניין, איהר האָט עס ניט געזאָגט.“ האָט ער געענטפֿערט. ער
איז פֿערוונקען אין געדאַנקען, זיינע אויגען זיינען געווען אָנגעשטעלט
אויף איין פּונקט, ניט זעהענדיג קיין זאָך. „ניין, איהר האָט ניט גע-
זאָגט, אַז דאָס איז געווען זי, איהר האָט ניט אָנגערופֿען איהר נאָמען,
זייט נור רהיג. . . און פֿרייליין קיעלאַנד איז דאָך ווירקליך געווען דאָ,
זי איז אַריינגעקומען דורך דער טהיר דאָ און איז מיט'ן זעלבען וועג
צוריק אַרויס, נאָכדעם ווי זי האָט אָבגעטהאָן איהר אַרבייט. ס'איז ווייזט
אייס, געווען זעהר וויכטיג פֿאַר איהר, ס'האָט איהר געמוזט געהען אין
לעבען צו קומען אַהער היינט, אין אזא וועטער. ווי מאַדנע דאָס איז. . .
לעבע, גוטע מאַרטהאָ, גוטע זעלע, איך פֿאַל אויף די קניע פֿאַר אייך,

ווייל איהר וויט גוט! נאָר גלויבט מיר דאָך, גלויבט מיר נור היינט
 אָבער, דאָן וועל איך אייך שפּעטער בעוויווען, ווי ווייניג איך האָב אין
 זינען אייך אָכצונאַרען, נעהמט ניט איצט אייער וואָרט צוריק! איבער-
 לייגט זיך נאָך אַמאָל; וויילט איהר? איבערלייגט זיך ביו מאָרגען, און
 ערלויבט מיר דאָן קומען צו אייך. איך בין פֿרעמד פֿאַר אייך, יאָ, דאָס
 בין איך ווירקליך, דאָס קען נאָך איצט אנדערש ניט זיין; אָבער איך
 וואָג אייך קיין ליגען ניט, אבסאָלוט ניט. און ווען איך וועל אייך קענען
 אלעס ערקלעהרען, פֿילייכט מאָרגען שוין, אויב איך קען דאָן קומען
 צו אייך. . . ."

"ניין, איך ווייס ניט," האָט זי איהם איבערגעשלאָגען.

"איהר ווייסט ניט? איהר ווילט, הייסט עס, היינט ביינאַכט איינ-
 מאָל פֿאַר אלע מאָל פֿמור ווערן פֿון מיר! נו גוט!"
 "איך וויל ליבערעשט קומען צו אייך, ווען איהר וועט זיין פֿערהיי-
 ראַט און וועט האָבען פֿאַרטיג. . . דאָס הויז. . . איך מיין. . . ווען. . .
 איך וואָלט בעסער געוואָלט זיין אַ דיענסט ביי אייך, יאָ, דאָס וואָלט מיר
 ליבער געווען."

"דאָס ווילט איהר בעסער?"

פּויע.

יאָ, איהר מיסטרויען צו איהם האָט שוין אוספּייעט צו שלאָגען
 וואָרצלען. ער האָט שוין גאָר ניט געקענט העלפֿען דערצו, ס'איז איהם
 שוין געווען אונטעגליך, זי צו מאַכען אזוי זיכער און צוטרויליך ווי פֿריהער.
 און מיט אַ ווייטאָג אין האַרצען האָט ער געפֿיהלט, ווי זי האָט זיך וואָס
 ווייטער אלס מעהר אַרויסגעגלייבט פֿון איהם, בשעת ער האָט גערעדט.
 אָבער פֿאַרוואָס האָט זי אזוי געוויינט? וואָס איז דאָס אזוינס געווען וואָס
 האָט זי געמישטעט? און פֿאַרוואָס האָט זי ניט אָכגעלאָזט זיין האַנד?
 ער איז ווידער אַמאָל אַרויפֿגעקומען אויף מינוט'ן; ס'איז געווען אַ פֿראָבע;
 ער האָט געוואָלט פּויעל'ן ביי איהר, זי זאל איהם ערלויבען קומען צו
 איהר מאָרגען, נאָכדעם ווי זי וועט זיך נאָך אַמאָל גוט איבערלייגען
 איבער אַלצדינג. ער האָט געוואָגט:

"פֿערצייט, וואָס איך רייך דאָ פֿאַר אייך נאָך אַמאָל וועגען מינוט'ן.

יאָ, וויט רהוב, איך האָב מיינע גרינדע צו ריידען אזוי ווי איך רייך. איך
 וויל קיין שלעכט וואָרט ניט זאָגען וועגען דעם מענטשען, אין געגענטהייל,
 איהר קענט זיך דאָך אַלויין דערמאָנען. אז איך האָב דאָ פֿאַר אייערע
 אייגענע אייערן וואָגאַר געוואָגט דאָס בעסטע, וואָס איך האָב וועגען איהם
 געוואוסט. איך האָב זיך געטראַכט, עס קען דאָך מעגליך זיין, אז ער

זאל מיר שטען אין וועג דאָ ביי אייך; דערזיכער האָב איך מיט אייך גערעדט יעגען איהם, צווישען אנדערעס האָב איך געזאָגט, אז ער קען פֿערזאָרגען א פֿאַמיליע אזוי גוט ווי אַן אנדערער, און דאָס גלויב איך נאָך, ווען מען זאָל איהם אין אַנפֿאַנג אַרויסהעלפֿען אַביסעל. אָבער איהר האָט אַבסאָלוט גיט געוואָלט הערען דערפֿון; איהר האָט גאָרנישט וואָס צו טהאָן מיט מינוט'ן, האָט עס געהייסען; און איהר האָט מיך זאָגט געבעטען, איך זאָל טעהר גיט ריידען פֿון איהם. גוט! אָבער איך בין נאָך גיט אין גאַנצען פֿריי פֿון פֿערדאַכט, איהר האָט מיך נאָך גיט איבער-צייגט, און איך פֿרעג אייך נאָך אַמאָל, צי ס'איז דאָך נישט וואָס עס איז צווישען אייך און מינוט'ן? אין דעם פֿאַל וואָלט איך זיך גלייך צוריק-געצויגען. יאָ, איהר שאַקעלט מיט'ן קאָפּ! נאָר אויף אַזאָן אופן פֿער-שטעה איך גיט, ווי אזוי איהר קענט זיך ענטזאָגען דערפֿון, זיך צו איבערלייגען ביי מאָרגען און מיר דאָן געבען אַן ענטפֿער. דאָס איז דאָך גיט טעהר ווי איינפֿאַכע גערעכטיגקייט. און איהר — וואָס איהר זייט אַזאָ גוטע!"

אזונד האָט זי נאָכגעגעבען, יאָ, זי איז זאָגט אויפֿגעשטאַנען, איהר אויפֿרעגונג האָט זיך איבערגעקאַכט, און שמויכלענדיג און וויינענדיג האָט זי איהם גענלעט איבער די האָר, ווי זי האָט שוין איינמאָל פֿריהער גע-טהאָן. יאָ, ער קען קומען מאָרגען, זי וויל עס גערן; נאָר ער דאַרף זעהן קומען אַביסעל פֿריהער, אַרום פֿיער, פֿינף צווייגער, אזוי לאַנג ווי ס'איז נאָך ליכטיג, דאָן וועט קיינער גאָרנישט האָבען וואָס צו ריידען. אָבער איצט מוז ער געהן; עס וואָלט געווען בעסער, ווען ער געהט גלייך אַוועק. אַך יאָ, און מאָרגען קען ער ווידער קומען, זי וועט זיין אין דער-היים און וואַרטען אויף איהם. . . .

וואָס פֿאַר אַ מאַדנע קינד אָט די אַלטע יונגפֿרוי איז געווען! ס'איז גענוג געווען איין וואָרט, אַ וואַונק, און איהר האַרץ האָט אויפֿגעפֿלאַמט און זי איז שוין געוואָרען צערטליך, שמויכלענדיג, זי האָט גיט אַרויס-געלאָזט זיין האַנד, ביז וואַנען ער איז אַוועק, זי האָט איהם בעגלייט ביז צו דער טהיר און נאָך אַלץ געהאַלטען זיין האַנד. ביי די טרעפּ האָט זי איהם געזאָגט גוטע נאַכט גאַנץ הויך אויפֿ'ן קול, אַקוראַט ווי עס וואָלט דאָרט גיט ווייט געשטאַנען אימיצער, וועמען זי האָט געוואָלט צו להכעיס טהאָן.

יאָ, ער וועט פֿערטרייבען איהר צוויפֿעל אין איהם. ער וועט זיך סמאַרען מיט אַלע כחות דאָס צו טהאָן. מאָרגען וועט ער זיך בעסער ערקלעהרען פֿאַר איהר, זיך ערקלעהרען אָפֿען און גאָרנישט בעהאַלטען;

ער וועט איהר שוין בריינגען דערצו, איהם צו גלויבען, ווער ווייס, פילייכט וועט זי איהם דאך קענען אביסעל לייב האָבען! מען קען דאך דאָס ניס וויסען. —

דער רענען האָט אויפֿגעהערט, ענדליך האָט ער אויפֿגעהערט; דאָ אין דאָרט האָט מען שוין געזעהן אַ שטיקעל בלויען הימעל צווישן די כּבאָרעס, און נור ווען ניס ווען איז נאָך אַראָבגעפֿאלען אַ רעגען-טראָגען אויף די פֿייכטע ערד.

נאָגעל האָט ווידער פֿריי אויפֿגעאַטהעמט. יאָ ער וועט פֿון דאָס זיי געווינען איהר צוטרוי; פֿאַרוואָס זאָל זיך דאָס איהם ניס איינגעכען? ער איז ניס געגאנגען אַהיים, ער האָט זיך אַרומגעשלעפֿט ביים ברעג ים, איז אַריבער די לענטע הייזער פֿון דער שטאָדט און איז אַרויפֿגע-קומען אויף דעם וועג פֿון דעם פּאַסטאָר-הויף. אַרום און אַרום האָט מען ניס געקענט זעהן קיין לעבעדיגען מענשען.

אַז ער איז אָבגעגאַנגען נאָך עטליכע טריט, האָט ער פֿלוצלינג דער-זעהן, ווי אַ מענשליכע פֿיגור הויבט זיך אויף דאָרט ביים ראַנד פֿון וועג און געהט איהם פֿאַראַויס, ס'איז געווען דאָגני. דער העלער זאַפֿ איז אַראָבגעגאַנגען איבער דעם רעגען-מאַנטעל.

אַ שוידער איז איהם אַריבער איבער'ן גאַנצען לייב, און אַ רגע איז ער כּמעט געבליבען ווי צוגעשמידט, זיך ניס ריהרענדיג פֿון אָרט. ער איז געווען שטאַרק ערשטיינט. ווי קומט זי אַהער? איז זי דען היינט אָבער ניס אויף'ן באַזאָר? אָדער האָט זי געטאַכט אַ קליינעם שפּאַציר, איידער די לעבעדיגע בילדער האָבען זיך אָנגעפֿאַנגען? זי איז געגאַנגען זעהר לאַנגזאַם, האָט זיך זאָגאַר אַ פּאַר מאָל אָבגעשטעלט און זיך צו-געקוקט צו די פֿייגעלאַך, וועלכע האָבען ווידער אָנגעהויבען אַרומפֿליהען צווישן די כּוויטער אַהין און אַהער. האָט זי איהם געזעהן? האָט זי איהם געוואָלט שטעלען אויף דער פּראָבע? האָט זי זיך אויפֿגעהויבען, בשעת ער איז אָנגעקומען, כּדי צו זעהן, אויב ער וועט עס נאָך אַמאָל וואַנען צו ריידען מיט איהר?

זי קען זיין רוהיג, ער וועט זי שוין איצט מעהר ניס בעלעסטיגען! און פֿלוצלינג וואַכט אויף זיין זאַרן, אַ בלינדער, טעמפּער זאַרן געגען דעם דאָזיגען וועזען, וואָס וויל איהם פֿילייכט איצט נאָך טרייבען צו אַן איבעראַיילטען שריט, נור אום דערנאָך צו האָבען די כּעפֿרידינגנאָ און איהם קענען ערנידעריגען. יאָ, זי איז אימשטאַנד צו דערזעהלען דעם זילם דאָרט אויף'ן באַזאָר, אַז זי האָט זיך נאָך אַמאָל בעגעגענט מיט איהם! איז זי ניס אַקאַרישט ערשט געווען כּיי טאַרטהאַ'ן און האָט אויך

דארט זיך געפרואוומט רואינדען זיין גליק? קען זי דען ניש מאכען א סוף
און אויפהערען איהם לייגען שטיינער אויף'ן וועג? זי וויל איהם בעצאָה-
לען ווי ער האָט פֿערדיענט, זעהר גוט, אָבער זי בעצאָהלט שוין אביסעל
טויערער, ווי ס'איז נייטיג.

זיי געהען ביידע גלייך לאַנגזאַם; איינער הינטער'ן אנדערן; נאָך
צווישען זיי איז נאָך אַלץ דאָ פֿופֿציג טריט. דאָס געדויערט עטליכע
מינוטען. פֿלוצלינג פֿאַלט איהר טאַשענטיכעל אַראָב אויף דער ערד.
ער זעהט, ווי עס פֿאַלט אַראָב פֿון איהר, ווי עס פֿלאַטערט אַרום אויף
איהר רעגען־מאַנטעל און בלייבט ענדליך ליגען אויף'ן וועג. צי ווייס זי,
אַז זי האָט עס פֿערלאָרען?

און ער וואָגט זיך, אַז דאָס וויל זי איהם שמעלען אויף דער פֿראַכע,
איהר כעס האָט זיך נאָך נישט איינגעשטילט; זי וויל איהם צווינגען אויפֿ-
צוהויבען דאָס דאָזיגע טאַשענטיכעל און עס איהר דערלאַנגען. אַזוי אַז
זי וואָל איהם קענען אַרײַנקוקען אין געזיכט און אַנקוועלען פֿאַר נחת
איבער זיין מפֿלה ביי מאַרט־האַץ. זיין זאָרן וואַקסט, ער בייסט צוזאַמען
די ליפֿען און פֿערקנייטשט דעם שמערן, העהעהע, יאָ, נישט וואַהר, ער
וואָל זיך אַוועקשמעלען פֿאַר איהר און איהר וויזען זיין גאַנצען פֿנים,
כדי זי וואָל זיך קענען אויסלאַכען פֿון איהם! זעה נאָך, אָט לאָזט זי אַראָב
דאָס טאַשענטיכעל אויף דער ערד; עס ליגט דארט אויף'ן וועג, אויף'ן
מיטען וועג; ס'איז ווייס און אויסערגעוועהנליך פֿיין, אַ טאַשענטיכעל מיט
שפיצען וואָגאַר; מען וואָלט זיך כ'לעבען געקענט איינבויען און עס אויפֿ-
הויבען.

ער איז אויך געגאַנגען פֿונקט אַזוי לאַנגזאַם, און אַז ער איז צור-
געקומען צום טאַשענטיכעל, האָט ער אַרײַפֿגעטראָמען דערויף און איז זיך
אַוועק ווייטער.

נאָך עטליכע מינוטען איז זי אַזוי געגאַנגען. ער האָט בעמערקט,
ווי זי האָט פֿלוצלינג אַ קוק געטהאָן אויף איהר זייגער און האָט זיך מיט
אײַן מאָל אומגעקעהרט צוריק. זי איז איהם גראָד אַנטקעגען געקומען.
האָט זי זיך געכאַפֿט, אַז זי האָט פֿערלאָרען איהר טאַשענטיכעל? דאָ
האָט ער זיך אויך אומגעקעהרט און איז געגאַנגען לאַנגזאַם פֿאַר איהר.
אַז ער איז ווידער צוגעקומען צום טאַשענטיכעל, האָט ער פֿון דאָס ניי-
אַרײַפֿגעטראָמען דערויף, צום צווייטען מאָל, און איצט פֿאַר איהר אין די
אויגען. און ער איז זיך געגאַנגען ווייטער זיין וועג. ער האָט געפֿיהלט,
אַז זי איז געווען גאַנץ האַרט הינטער איהם, און ער איז פֿונדעסמוענען

פארט ניט גענאנגען שנעלער; אזוי וויינען זיי גענאנגען ווייטער, ביו זיי וויינען אריין אין שטאדט.

זי האט זיך פֿעדנומען ריכטיג אויף'ן וועג צום באואד; ער איז אזיעק צו זיך אין האַטעל.

דאָרט ביי זיך אין צימער האָט ער געפֿענט אַ פֿענסטער און זיך אָנגעשפּאַרט מיט'ן עלענבויען אויף'ן פֿענסטער-ברעט, געבראָכען, פֿער-ניכטעט פֿאַר גרויס צוקאָכטקייט. איצט איז שוין ווין צאָרן געווען פֿערביי, ער האָט זיך צונויפֿגעקרעמפֿט און אָנגעהויבען צו שלוכצען, צו שלוכ-צען, דעם קאַפּ אראָבגעלאָזט אויף די אָרעסס, שמוס, מיט טרוקנע איינען און מיט אַ ציטערנדען קערפּער. אָט אזוי איז דאָס אַלואַ אַב-געלאָפֿען! אָה, ווי ער האָט דאָס בעדויערט, ווי האָט ער געוואוינטען, און דאָס וואָל ניט האָבען געשעהן! זי האָט אַרונטערגעוואַרפֿען איהר טאַשע-טיכעל, פֿילייכט האָט זי דאָס בכיוון געטהאָן, כדי איהם צו ערנידעריגען; נו, איז וואָס? ער וואָלט עס פֿילייכט געדאַרפֿט אויפֿהויבען, עס צו-גנב'עניען און עס מראָגען ווין לעבען לאַנג אויף דער ברוסט. ס'איז געווען שנייע-טיים. און ער האָט עס איינגעטראָטען אין דער בלאָטע! זי וואָלט עס פֿילייכט גאָר ניט אָבגענומען ביי איהם, ווען ער וואָלט עס נור גע-האַט אין די הענט, פֿילייכט וואָלט זי עס איהם איבערגעלאָזט; ווער קען עס וויסען; און אויב זי וואָלט אויסגעשטרעקט די האַנד נאָך דעם, דאָן וואָלט ער פֿאַר איהר געפֿאלען אויף די קניע און וואָלט געבעמען, זי וואָל עס איהם געבען; מיט אויפֿגעהויבענע הענט וואָלט ער עס ביי איהר געבעטען אזוי ווי אַן אַנדיינקען, אַ גנאָד. און וואָס וואָלט עס אויסגעמאַכט. ווען זי וואָלט זיך ווידער אויסגעלאַכט פֿון איהם?

בלוצלינג שפּרינגט ער אויף, פֿליהט אין איין אַטהעם אַרונטער פֿון די טרעפּ און לויפֿט אַרויס אין גאַס; אין אַ פֿאַר מינוטען מאַכט ער דעם גאַנצען באַדערות אין קומט ווידער אויף דעם וועג פֿון'ס פּאַסטאַ-הויף. פֿילייכט וועט ער נאָך געפֿינען דאָס טאַשענטיכעל! און ווירקליך, זי האָט עס געלאָזט ליגען, הגם ער איז זיכער געווען, אז זי האָט געזעהן, ווי ער האָט דאָס צווייטע מאל אַרויפֿגעטראָטען דערויף. וואָס פֿאַר אַ גלויק ער האָט דאָס נאָך אַלעם דעם! גאָט זיי דאַנק דערפֿאַר! מיט אַ קלאַפענדען האַרצען לייגט ער עס אַריין צו זיך אין טאַש, לויפֿט צוריק אַהיים און שווינקט עס אויס אין וואַסער, שווינקט עס אָהן אַ שיעור און שפּרייט עס פֿאַרויכטיג אויס. ס'איז געווען שטאַרק צוקנייטשט און אין איין עק זאָגט צוריסען דורך ווין קנאַפֿעל; אָבער וואָס האָט עס געשאַדט! אַך, ווי גלויקליך איז ער געווען, וואָס ער האָט עס געפֿונען!

ערשט אז ער האָט זיך צוריק אוועקגעוועזט ביים פֿענסטער, האָט ער זיך געכאַפּט, אז ער איז דעם גאַנצען וועג דורך דער שטאָרט געלאָפֿען מיט אַ הוילען קאַפּ. יאָ, ער איז פֿון זינען אַראָם! אַשטייגער ווען זי זאָל דאָס האָבען געוועהן! זי האָט איהם געוואָלט שטעלען אויף דער פּראָבע, און סוף כל סוף איז ער ווידער אַמאָל דורכגעפֿאלען, אויף אַ קלעגליכען אופן דורכגעפֿאלען. ניין, ס'מוז אָבער נעהמען אַ סוף דערצו! ער מוז זיך מאַכען האַרץ און איהר קענען אָנקוקען מיט אַ רוהיגען געמיטה, מיט אַן אויפֿגעהויבענעם קאַפּ און מיט קאַלטע אויגען, זיך ניט פֿערלירענדיג דערביי. יאָ, ער וועט טהאָן אַלעס מעגליכע דערצו; ער וועט אוועק־פֿאַהרען און מיטנעהמען מאַרטהאַ'ן. זי איז צו גוט פֿאַר איהם; אַך, אָבער ער וועט זיך סטאַרען זי צו פֿערדיענען; ער וועט ניט ריהען, זיך קיין שטונדע רוה ניט פֿערגינען, ביז ער וועט זי האָבען פֿערדיענט. דאָס וועטער איז געוואָרען אַלץ מילדער און מילדער; אַ שטילער ווינד האָט איהם אַריינגעטראָגען דעם ריה פֿון פֿרישען היי און פֿרישער ערד אין פֿענסטער אַרײַן און האָט איהם אַלץ מעהר און מעהר אויפֿגע־מונטערט. יאָ, מאַרגען וועט ער נאָך אַמאָל אַריבערגעהן צו מאַרטהאַ'ן און איהר אַזוי האַרציג בעטען נאָכצוגעבען. אָבער שוין אויף מאַרגען פֿאַרמיטאַג איז זיין האַפֿנונג פֿאַלשמענדיג צושטערט געוואָרען.

XVIII

צו ערשט איז געקומען דאָקטאָר סטענערסען; נאָך איידער נאָגעל איז אויפֿגעשטאַנען. דער דאָקטאָר האָט געבעטען ענטשולדיגונג, אָבער דער פֿערפֿלוצטער באַזאָר רויבט ביי איהם אוועק זיין גאַנצע צייט, ער איז פֿערגנומען דערמיט טאָג און נאַכט. יאָ, ער האָט אַן אויפֿטראַג, אַ שליחות: ס'האַנדעלט זיך וועגען דעם צו פּוועל'ן ביי איהם — נאָגעל'ן — ער זאָל היינט אָבענד ווידער אויפֿטרעטען אויף'ן באַזאָר; עס געהען אַרום די וואונדערבאַרסטע קלאַנגען מכּח זיין שפּיעלען. די שטאָרט קען איינפֿאַך ניט שלאָפֿען פֿאַר ניגער־גקײט — דאָס איז ווירקליך וואַהר! . . . „איהר האָט געלייענט די צײַטונגען, זעה איך? יאָ, די פּאָליטיק; האָט איהר געלייענט די לעצטע רעזולטאַטען פֿון די וואַהלען?" בכלל געהט עס מיט די וואַהלען ניט אַזוי, ווי עס האָט געוואָלט געהן; די שווערען וועלען, ווייזט אויס, ניט קריגען קיין רעכטען פּאַטש אין פּנים. . . „אָבער ווייסט

איך? איהר טראפט אביסעל צו לאנג; ס'איז דאך שוין צעהן אזויגער,
 אין אויף דרויסען איז א וועטער, עס ציבערט אזש פאר ווארעמקייט!
 איהר וואלט געדארפט מאכען א מארגען-שפאציר!"
 יא, איצט וויל ער טאקע אויפשטעהן.

וואס זאל ער פארט נענטערן דעם קאטימעט פֿון באזאר?
 אז ער וועט ניט שפיעלען.

ניט? עס האנדעלט זיך דאך אבער וועגען א וויכטיגע זאך פֿאר'ן
 לאנד; צי האט ער דאס רעכט זיך אבצוזאגען פֿון אזא קלויגע לייט-
 מינג?

יא — אבער ער קען ניט.

מיין גאט, איצט איז גראד דא אזא פֿערלאנג נאך דעם, בעזונדערם
 די דאמען האבען זיך נעכטען איינפֿאך אָנגעוועזט אויך איהם, ער זאל די
 זאך דורכפֿיהרען. פֿרייליין אנדרעסען האט איהם קיין רוה ניט געגעבען,
 און פֿרייליין קיעלאנד האט איהם זאגאר אָבנערזופֿען אָן א זייט און איהם
 געבעטען, ער זאל נאנגעל'ן ניט אַבלאָוען, ביז ער וועט איהם פֿערשפרע-
 בען צו קומען.

יא, אבער פֿרייליין קיעלאנד הייבט דאך גאר ניט אָן וויסען, ווי אזוי
 ער שפיעלט? זי האט דאך איהם ניט געהערט.

ניין, אבער ניט קוקענדיג דערזיף איז זי געווען די, וואס האט זיך
 טעהר פֿון אלעמען געסטארעט, אז דאס זאל דורכגעפֿיהרט ווערן; זי
 האט זיך זאגאר תחילה אָנגעבאָטען, איהם צו בעגלייטען אהער. נאָר
 דערנאָך האט זי געזאָגט: זאָגט איהם, אז מיר אלע אינאיינעם בעטען
 איהם. . . . נאָך אלעם דעם זעה איך ניט, פֿארוואס איהר זאלט ניט
 איבערגעהן אט די צעהן, צוועלף ביז אַל מיט'ן סמיק איבער די סטראגעס
 און אונז פֿערשאַפען א פֿערנגיגען דערמיט?"

ער קען ניט, ער קען ניט!

דאס וויינען דאך נור הירוויזים: דאָנערסטאָג אָבענד האט ער דאך
 געקאָנט?

נאגעל האט זיך געדריעהט און געקארטשעט און זיך געהאלטען ביי
 זיין בעשלוס. יא, דאָנערסטאָג האט ער געקאָנט. אָבער ווי איז אז ער
 קען פֿארט ניט מעהר ווי דאס דאָזיגע איינציגע שטיק, יענעם מוש-מאָש
 פֿון פֿערשידענע טעלאָדיען אָהן א שים צוזאמענהאנג? ווי איז אז ער
 האט זיך העכסטענס אויסגעלערנט אט די פֿאַר טענין, כדי אין א שעהנעם
 אָבענד צו איבערראַשען דערמיט דעם לייט! און אַחוץ דעם שפיעלט
 ער דאך פֿאַלש ווי די זינד; ער אליין קען עס ניט הערען, ווירקליך ניט!

„יא, אָבער . . .“

„דאָקטאָר, איך וועל ניט שפּיעלען!“

„אָבער אויב ניט היינט, איז מאָרגען אָבענד? מאָרגען איז זונטאָג,
דער באַזאָר וועט דאָן געשלאָסען ווערן, און מיר ריכטען זיך אויף אַ זעהר
גרויסען עולם.“

„ניין, ענטשולדיגט מיר, איך וועל אויך מאָרגען ניט שפּיעלען. ס'איז
איבערהויפּט נאָריש צו געהמען אַ פֿידעל אין דער האַנד, ווען מען קען
ניט בעסער אָנגעהן דערמיט ווי איך. ס'איז דאָך מערקווירדיג, אז איינער
זאָלט ניט האַבען שאַרפֿער געהערט.“
דאָס דאָזיגע אַפעלירען צו דעם דאָקטאָר'ס מבינות האָט געהאָט
זיין ווירקונג.

„יא,“ האָט ער געזאָגט, „ס'האָט מיר ווירקליך אויסגעווינען דאָ און
דאָרט צו זיין אַביסעל פֿאַלש, אָבער צום טייוועל, מיר זיינען דאָך אַלע
ניט קיין גרויסע מבינים.“

ס'האָט ניט געהאַלפֿען, דער דאָקטאָר האָט גאָרנישט אויסגעפֿיהרט
און ער האָט געמוזט אַוועקגעהן מיט דעם, וואָס ער איז געקומען.
נאָעל האָט זיך אָנגעהויבען אָנשהאָן. אַלואַ אויך דאָנני האָט זיך
שטאַרק געסמאַרעט איהם צו ברײַנגען דערצו; זי האָט זאָגאר געוואָלט
קומען מיט'ן דאָקטאָר. אַ נייע פּאַסטקע, וואָס? געכטען אָבענד האָט
זיך דאָס איהר ניט איינגעגעבען, און זי האָט איצט אַלואַ געוואָלט אויף
דעם אופן איינמאָהנען איהר חוב! . . . נאָר גרויסער גאָט, פֿילייכט איז
ער גאָר אונגערעכט אָנטקעגען איהר; זי וויל איהם פֿילייכט מעהר ניט
האַסען, איהם צורוה לאָזען! און ביי זיך אין האַרצען האָט ער ביי איהר
געבעמען פֿערציייהונג פֿאַר זיין מיסטרויאונג. ער האָט אַרויסגעקוקט אויף'ן
מאַרק; עס איז געווען דער הערליכסטער זונען-שיין און דער קלאָהרסטער
הימעל. ער האָט אָנגעהויבען צו זינגען.

אַז ער איז שוין געווען כמעט גרייט אַרויסצוגעהן, האָט סאַראַ
אַריינגערוקט אַ בריעף פֿאַר איהם דורך דער טהיר; ער איז ניט געקומען
מיט דער פּאַסט. אַ משרת האָט איהם געבראַכט. דער בריעף איז געווען
פֿון מאַרטחאַ'ן און האָט ענטהאַלטען בלוז געזעהלטע עטליכע ציילען:
ער דאַרף היינט אָבענד ניט קומען, זי איז אַוועקגעפֿאַהרען. זי בעט איהם
זעהר, ער זאָל איהר פֿערגעבען פֿאַר אַלעס און מעהר ניט קומען צו
איהר; זי וועט שטאַרק ליידען, ווען זי זאָל איהם ווידער זעהן. „זיי געד-
זונד!“ גאַנץ אונטען אין בריעף, אונטער איהר נאָמען האָט זי צוגעלייגט,

אז וי קען איהם קיינמאל נים פֿערגעכען. „איך קען אייך נים פֿערגע-
סען“ האָט זי געשריבען. ארום אין ארום איז דורכגעגאנגען אַ מאָן פֿון
אומעט דורך אָט די דריי, פֿיער ציילען, זאָגאר די בוכשטאָבען האָבען
געהאט אַ פֿרויעריגען, קלענליכען איינזעהען, און דאָך האָט זי איהם
געזאָגט „זיי געזונד“.

ער איז אַראָבגעזונקען אויף אַ שטוהל. אלעס איז אַלזאָ פֿערלאָרען,
פֿערלאָרען! זאָגאר דאָרט איז ער צוריקגעוועזען געוואָרען. זיי מאַדנע
דאָס איז; זיי אלעס האָט זיך דאָס פֿערשוואָרען געגען איהם! האָט ער
עס דען ווען עס איז בעסער און עהרליכער געמיינט זיי דאָ? און נים
קוקענדיג דערויף, נים קוקענדיג דערויף האָט גאַרנישט געהאַלפֿען! עט-
ליכע מינוטען זיצט ער און ריהרט זיך נים פֿון אָרט.

מיט אַמאָל שפּרינגט ער אויף פֿון שטוהל! ער גיט אַ קוק אויף'ן
זיגער, ס'איז עלף; ווען ער זאָל גלויבן אַרונטערלויפֿען, וואָלט ער נאָך
אפשר געקענט טרעפֿען מאַרטאָן, איידער זי פֿאַהרט אָב. שנעל געהט
ער אַרונטער צו איהר הויז; ס'איז פֿערשלאָסען און ליידיג. ער קוקט
אַריין דורך די פֿענסטער אין ביידע צימערן; ניםאַ קיין מענש אינע-
ווייניג.

ער איז שטויב און דערשלאָגען; ער קעהרט זיך אום צוריק אין
האַטעל, נים וויסענדיג וואוהין ער געהט, מיט די אויגען אַרונטערגעלאָזט
צו דער ערד. זיי האָט זי דאָס געקענט טהאָן, זיי האָט זי דאָס געקענט
טהאָן! ער וואָלט דאָך איהר געקענט זאָגען „אַדיע“ און איהר ווינשען
אַלדאָס גוטס, וואוהין זי זאָל נים אַוועקפֿאַהרען. ער וואָלט דאָך געקענט
פֿאַלען פֿאַר איהר אויף די קניע, פֿון איהר גוטסקייט וועגען, ווייל זי
האַט דאָס ריינסטע האַרץ — און זי האָט נים געוואָלט, ער זאָל עס
טהאָן. יא, יא, דאָס איז פֿערפֿאַלען, ס'איז גאַרנישט צו מאַכען דערמיט!
בענעגענענדיג סאַראַן אין קאַרידאָר, איז ער געוואָהר געוואָרען, אז
דעם כריעה האָט געבראַכט אַ מישרת פֿין דעם פּאַסטאָר'ס הויף. ס'איז
אַלזאָ געווען דאָנ'ס אַרבייט, דאָס אויך, זי האָט אלעס אַראַנזשירט,
האַט גענוי איינגערעכענט [און פינקטליך און שנעל דורכגעפֿיהרט איהר
פּלאַן. ניין, זי וועט איהם שוין קיינמאל נים פֿערצייהען.

דעם גאַנצען טאָג האָט ער זיך אַרומגעשלעפט און די גאַסען, איז
געווען ביי זיך אין צימער, אין וואַלד, איבעראַל; קיין איין רגע איז ער
ניט געוועסען רהיט. און ער איז כסדר אַרומגעגאנגען מיט אַן אַראָבע-
געלאָזטען קאַפּ און מיט אַפֿיגע אויגען, וועלכע האָבען גאַרנישט געזעהן.

דער נעקסטער טאָג איז אַריבער אויף דעם זעלבן אויפן. ס'איז געווען זונטאָג, אַ מאַסע מענשען זיינען אַריינגעקומען פֿון די דערפער, אום צו זיין דעם לעצטען טאָג אויף'ן באַזאָר און אַנקוקען די לעבעדיגע בילדער. נאָגעל האָט ווידער געקריגען אַן אויפֿפֿאַדערונג, ווייניגסטענס צו שפּיעלען איין איינציגע נומער; דאָס מאָל דורך אַן אַנדער מיטגליעד פֿון דעם קאָמיטעט, קאַנוול אַנדרעסען, פֿרעדעריקע'ס פֿאַטער; אָבער ער האָט עס ווידער אָבגעוואָגט. פֿיער טעג נאָכאַנאַנד איז ער אַרומגעגאַנגען ווי אַ פֿערריקטער, אין אַ מאַדנעם צוטראַגענעם צושטאַנד, אזוי ווי ער וואָלט געווען בעהערשט פֿון איין איינציגען געדאַנק, פֿון איין געדפֿיחל. יעדען טאָג, און עטליכע מאָל אין טאָג, איז ער געווען אינטען ביי מאַרטהאָס הויז און האָט זיך איינגעקוקט, צו זי איז ניט צוריקגעקומען. וואוּהין איז זי אַוועקגעפֿאַהרען? אָבער אפילו ווען ער וואָל זי געפֿינען, וואָלט דאָך דאָס איהם ניט גענוצט; ס'האָט מעהר גאַרנישט גענוצט!

איין אָבענד האָט עס כמעט געהאַלטען דערביי, ער וואָל זיך צונויפֿטרעפֿען מיט דאַגני'ן. זי איז אַרויסגעקומען פֿון אַ קלייט און האָט כמעט אָנגעריהרט זיין עלענבויען. זי האָט אַ מאַך געטהאָן מיט די ליפּען, אזוי ווי זי וואָלט געוואָלט אָנהויבען ריידען צו איהם, אָבער פֿלוצלינג איז זי רויט געוואָרען און האָט גאַרנישט געוואָגט. ער האָט זי ניט גלייך אויף'ן שטעל דערקענט, און פֿון צוטוימעלטקייט איז ער אַ ווילע געבליבען שמעהן און האָט זי אָנגעקוקט, דערנאָך האָט ער זיך מיט אַמאָל אַ קעהר געטהאָן פֿון איהר און איז אַוועק. זי איז איהם נאָכגעגאַנגען; ער האָט אָן איהרע טריט געהערט, ווי זי געהט אלץ שנעלער און שנעלער; ער האָט געפֿיהלט, אז זי וויל איהם אָנפֿאַגען, און ער האָט גענומען געהן גיכער און גיכער, כדי צו אַנטריינען, כדי זיך צו בעהאַלטען פֿאַר איהר. ער האָט מורא געהאַט פֿאַר איהר, זי האָט זיכער עפעס אַ נייע צרה פֿאַר איהם, אַ ניי אונגליק! ענדליך איז ער צוגעקומען צום האַטעל, איז אַריינגעלאָפֿען און מיט דער דרעסטער אונרוה אַרויף צו זיך אין צימער. גאָט זיי דאַנק, ער איז געווען גערעטעט!

דאָס איז געווען דעם 14טען יולי, אַ דיענסטאָג . . .

אויף מאָרגען האָט עס אויסגעזעהן, אזוי ווי ער וואָלט געפֿאַסט אַ בעשלוס, עפעס צו טהאָן. זיין געזיכט האָט זיך אין די עטליכע טעג אין גאַנצען פֿערענדערט, ס'איז געוואָרען בלייך און פֿערנגליווערט, און זיינע אויגען זיינען געווען אָהן לעבען. אָפֿט פֿלעגט זיך מאַכען, אז ער איז אָבגעגאַנגען אַ היבש שטיק וועג אויף דער גאַס, איידער ער האָט

בעמעקט, אז זיין מיין איז געבליבען ליגען אין האַמעל. ביי אַזעלכע
געלעגנהייטן פלעגט ער זאָגן צו זיך אליין, אז עס מוז נעהמען אַן
ענד דערצו, אַ סוף וויל ער מאַכען; אין בעת ער האָט דאָס געזאָגט,
האָט ער פֿעסט געײַפֿטערדיקט די פֿיסטען.

מיטוואַך אין דער־פֿריה, ווען ער איז אויפֿגעשטאַנען, האָט ער קורס
בל אונטערזוכט דאָס קליינע פֿלעשעלע מיט גיפֿט, עס דורכגעשאַקעלט,
אַ שטעק געטהאָן אין עס צוריק אַרײַנגעלינגט אין מאַש. דערנאָך האָט
ער זיך גענומען אַנטהאַן, אין בעת מעשה האָט ער זיך, ווי זיין שטייגער
איז געווען, אַרײַנגעלאָזט אין איינע פֿון יענע לאַנגע געדאַנקען—פֿאַלגען
אַהן אַ מאַלק, וועלכע האָבען איהם כסדר בעשעפֿטיגט און זיין מיעדען
קאַפֿ קינמאָל קיין זוח ניט געגעבען. זיין מוח האָט געאַרבייט מיט אַ
וואַהניגער, אונגעוויינער האַסטיגקײט; ער איז געווען צוקאַכט און
אזוי פֿערצווייפֿעלט, אז עס איז איהם אָפֿט אָנגעקומען מיט מײַה איינער—
האַלטען זײַנע טרעהרען, און אין דערזעלבער צײַט האָבען זיך מײַזענדער
געדאַנקען געשפּאַרט אין זיין קאַפֿ:

ײַא, נאָט זײַ דאַנק, איהם איז נאָך איבערגעבליבען דאָס קליינע
פֿלעשעלע זײַנס! עס שטעקט נאָך מאַנדלען, און דער זאַפֿט איז קלאַהר
ווי וואַסער. אַך ײַא, עס וועט דאָך איהם אין גיכען צונויף קומען, גאָר
אין גיכען, ווען עס וועט קיין אַנדער אויסוועג ניט זײַן. דאָס וועט דאָך
זײַן דער סוף, און פֿאַרוואָס דען ניט? ער האָט אזוי נאַריש שעהן גע-
טרייבט פֿין אַ ווערק דאָ אויף דער ערד, פֿון עפֿעס, וואָס זאָל האָבען אַ
ווערט, מהאַטען, פֿאַר וועלכע די מענשען־פֿרעסער וואַלטען זיך איבער-
געײַלס'ט — און עס האָט זיך שלעכט אויסגעלאָזט; ער האָט די אויפֿ-
גאַבע ניט ערפֿילט. פֿאַרוואָס זשע זאָל ער דעם זאַפֿט ניט פֿערזענדען!
וואָס עס בלויבט איבער צו טהאָן, איז נור, איהם אַראָבשלינגען, ניט
מאַכענדיג דערבײַ קיין צופֿיעל העווות. ײַא, ײַא, ער וועט עס טהאָן, ווען
עס וועט קומען די צײַט דערצו, ווען די שטונדע וועט שלאָגען.

אין דאַנני וועט זײַגען . . .

וואָס פֿאַר אַ מאַכט זײַ האָט דאָס, אָט די דאַנני! ער האָט גאַנץ ניט
פֿערשטאַנען דעם אַרעמיקן מענשען, וועלכער האָט ניט געוואָלט לעבען אַהן
איהר, דעם מיט'ן שטאַהל און מיט'ן לעצטען ניין; ער האָט זיך שוין איצט
ניט געוואונדערט אויף איהם; דער אונגליקליכער האָט עס אויפֿגעגעבען,
אין וואָס דען האָט ער געהאַט צו טהאָן? . . . ווי איהרע בלויע סאַמעטענע
אייגען וועלען דאָס פֿונקלען, ווען איך וועל אויך אוועקגעהן מיט דעם ועלכען
וועט אַבער איך האָב דיך לייעב, כ'האַב דיך לייעב אויך דער־פֿאַר, ניט נור

צוליעב דינע טוגענדען, נאָר אויך פֿאַר דיין רשעות. דו מוטשעסט מיך
אַזוי כּוּרָא'דיג מיט דיין איבערלעגענהייט — ווי קענסט דו נאָר אויסהאַלטען
וואָס איך האָב מעהר ווי איין אויג? דו וואָלסט געדאַרפֿט צונעהמען
ביי מיר דאָס אַנדערע, יאָ, ביידע מיט אַמאָל; דו וואָלסט ניט גע-
דאַרפֿט צולאָזען, איך זאָל אַרומגעהן רעהיג אין גאַס און איך זאָל האָבען
אַ דאָך איבער'ן קאַפּ. דו האָסט אַבגעריסען מאַרטהאַץ פֿון מיר, נאָר איך
ליעב דיך פֿאַרמ, און דו ווייסט, אַז איך ליעב דיך ניט קוקענדיג דערויף,
און דו לאַכסט און שפּאַטסט דערפֿון, און אויך דערפֿאַר האָב איך דיך
ליעב, ווייל דו לאַכסט און שפּאַטסט. קענסטו דו פֿערלאַנגען מעהר?
איז דאָס ניט גענוג? דינע לאַנגע ווייסע הענד, דיין שטימע, דינע העלע
האַר, דיין גייסט און דיין זעלע האָב איך ליעב מעהר ווי אלעס אַנדערע
אויף דער וועלט, און איך קען זיך ניט שיצען דערפֿאַר, און איך ווייס
ניט, ווי זיך צו העלפֿען, — זאָל מיר גאָט העלפֿען! יאָ, דו קענסט
חזק מאַכען און זיך אויסלאַכען פֿון מיר, וויפֿיעל דיין האַרץ גלוסט, וואָס
מאַכט עס אויס, דאַגני, אַז איך האָב דיך פֿאַרמ ליעב? איך זעה ניט
איין, וואָס עס קען צוקומען אָדער אַבקימען דערפֿון; פֿון מיינעמוזעגען
קענסט דו טהאָן, וואָס עס קומט דיר נור אַרויף אויף'ן זינען, און ניט קיין
קענדיג דערויף ביסט דו ביי מיר אין די אויגען פונקט אַזוי שעהן און
פונקט אַזוי ליעבענסווירדיג, דאָס גיב איך גערן צו. איך האָב דיך אויף
וואָס פֿאַר עס איז אופן ענטטוישט, דו דינקסט, אַז איך בין געמיין און
שלעכט, דו האַלסט מיך פֿעהיג צו אַלדאָס ביי; ווען איך זאָל דורך וואָס
פֿאַר עס איז שווינדעל קענען מאַכען, איך זאָל ניט אויסזעהן אַזוי נידעריג
פֿון וואַקס, וואָלט איך עס געמאָגן! נו יאָ, און וואָס ווייטער? אַז דו
זאָנסט עס, איז דאָס פֿאַר מיר אַזוי, און איך פֿערזוכער דיר, אַז מיין
ליעבע צו דיר נוערמ אויף אַ האַר ניט קלענער, זאָנאַר זען דו זאָנסט
דאָס. אפילו דאָן, ווען דו קוקסט מיך אָן מיט פּעראַכטונג, אָדער
קעהרסט זיך אָב מיט'ן רוקען צו מיר, ניט ענטפֿערענדיג אויף מיינע אַ
פֿראַגע, אָדער ווען דו פּרואַווסט מיך אַניאָגען אויף דער גאַס, כּדי מיך
צו ערנידעריגען, אויך דאָן ציטערט מיין האַרץ פֿאַר ליעבע צו דיר. דו
מוסט מיך פֿערשמעהן, איך נאָר איצט קיינעם ניט פֿון אונז; אָבער עס
אַרמ מיך אויך ניט, אויב דו וועסט ווידער לאַכען, דאָס ענדערט ניט
מיין געפֿיהל; אַזוי איז עס, און ווען איך זאָל אַמאָל געפֿינען אַ דיאָמאַנט,
וואָלט ער געמוזט הייסען דאַגני, ווייל שוין דיין נאָמען אַליין מאַכט מיך
היים פֿאַר פֿרייד. איך געה זאָנאַר אַזוי ווייט, אַז איך וואָלט וועלען
הערען דיין נאָמען כּסדר אָהן אויפֿהער, איהם הערען אַנרופֿען פֿון אלע

מענטשען און חיות, און אלע בערג און אלע שטערען; איך וואָלט וועלען
דיין טייט פֿאַר אלעם אנדערע און בלויז אַהערען דיין נאָמען אין מיין
אידעל ווי אַן אינאיינפֿיהערליכען טאָן, טאָג און נאַכט, מיין גאַנץ לעבען
לאַנג. איך וואָלט וועלען איינפֿיהרען אַ נייע שבוּעה פֿון דיין כבוד ווע-
נען, אַ שביעה, מיט וועלכער אלע פֿעלקער אויף דער ערד וואָלען זיך
בענווען, נור פֿון דיין כבוד ווענען. און ווען איך וואָל דורך דעם בע-
נעהן אַ זינד און גאָט וואָלט מיך געוואָרענט, וואָלט איך געענטפֿערט:
„שרייב עס אַרויף אויף מיר, אויף מיין חשבון, איך וועל בעצאָהלען
דערפֿאַר מיט מיין נשמה, ווען די צייט וועט קומען, ווען די שמונדע
וועט שלאָגען“ . . .

ווי אלעס איז דאָך אזוי מאָדנע, אזוי וואונדערליך! איבעראַל ווער
איך געשטערט, און דאָך בין איך דערוועלכער אין קראַפֿט און לעבען;
איך האָב פֿאַר זיך דיוועלבע מעגליכקייט ווי ביו אַהער, איך וואָלט גע-
קענט איינפֿיהרען דיוועלבע מהאַמען — פֿאַרוואָס זשע בין איך געשטערט,
אין פֿאַרוואָס זיינען מיר אלע מעגליכקייטען מיט אַמאָל געוואָרען אונ-
טערליך? בין איך אליין שולדיג אין דעם? איך ווייס ניט דורך וואָס;
איך האָב אלע מיינע חושים, איך האָב ניט קיין שעדליכע געוואוינהייטען,
איך האָב ניט אויף זיך קיין איינציגע לאַסט, איך וואָרף זיך אויך ניט
בלויזדערהייט אַרוין אין געפֿאַהר. איך דינק ווי פֿריהער, כ'פֿיהל ווי
פֿריהער, כ'קען קאָנטראָלירען מיינע געוואוינהייטען ווי פֿריהער, יאָ, און
איך שאַץ אָב די מענטשען ווי פֿריהער. כ'געה צו מאַרטהאַן, כ'ווייס, אז
זי איז די ערלייזונג, זי איז די גוטע נשמה, מיין גוטער מלאַך. זי שרעקט
זיך, זי האָט זאָגאַר שטאַרק טוראַ; נאָר סוף כל סוף וויל זי, פֿונקט ווי
איך וויל, און מיר זיינען אייניג. גוט! איך מרום פֿון אַ לעבען אין
גליקליכען פֿריעדען; מיר ציהען זיך צוריק אין איינזאַמקייט, מיר וואוינען
אין אַ שטיבעל ביים ברעג טייך, מיר געהען אַרום אין וואַלד, אָנגעטהאָן
אין קורצע קלוידער, מיט שנאלען אויף די שיך, פֿאַרוואָס ניט? מחמד
נעהט צום באַרג! און מאַרטהאַ געהט מיט, זי פֿיהלט אָן מיין טאָג
מיט דינגקייט און די נאַכט מיט רוח, און גאָט דער האַר און דער הויך
איז איבער אונז. נאָ, מיינט זיך אָבער די וועלט אַרוין, די וועלט ווערט
אייפֿגעבראַכט, די וועלט דינגקט, אז עס איז פֿערריקטהייט. די וועלט
זאָגט, דער און דער פֿערנינפֿטיגער מאַן און די פֿרוי וואָלטען דאָס ניט
געטהאָן, כּבן איז אַ משוגעת עס צו טהאָן. און איך איינציגער מענטש
שטעה אליין און קלאַפֿ מיט'ן פֿוס און זאָג, ס'איז פֿערנינפֿטיג! וואָס
ווייס די וועלט? נאָרנישט! מען געוואוינט זיך נור צו אַ זאך, מען

נעהמט זי אָן, מען אָנערקענט זי, ווייל די לעהרער האָבען זי פֿרײַהער
אָנערקענט; אַלעס אויף דער וועלט איז נור אָנגעהמונג, יאָ, זאָגאר צײַט,
רוים, בעוועגונג, מאַטעריע זײַנען אָנגענומענע זאַכען. די וועלט ווײַס
גאָרנישט, זי נעהמט נור אָן" . . .

נאָגעל האָט אַ ווײַלע אַרױפֿגעלײַגט די האַנד אויף'ן געױכט און
אַרומגעױגט מיט'ן קאָפּ אַהין און אַהער, אַזױ װ עס װאָלט אײַהם גע-
שױנדעלט אײַן די אױגען. ער אײַ געשטאַנען אײַן מיטען צײַמער.

„װעגען װאָס האָב אײַך פֿאַרט געמראַכט? . . . גוט, זי האָט מיר
פֿאַר מיר; אָבער מיר אַרען אײַניג, און אײַך פֿיהל בײַ זײַך אײַן האַרצען.
אַז אײַך װעל טהאַן גוטס אַלע מײַנע טעג. אײַך װײַל אָבברעכען מײַט
דער װעלט, כ'שײַק אײַהר אָב צוריק דעם רײַנג: כ'האַב זײַך אַרומגעאַנגט
װי אַ נאַר צװישען אַנדערע נאַרען, כ'האַב אָבגעטהאַן אַלערלײַ נאַרשע
שטײַק, זאָגאַר פֿידעל האָב אײַך געשפּיעלט, און דער עולם האָט געשײַען:
„גוט געברומט, לײַב!“ עס קעהרט מיר די גאַל פֿאַר דעם אונבעשרײַבלײַך
רוהען טרױאָמף, צו הערען װי די מענשען-פֿרעסער פּאַטשען בראַװאַ;
אײַך װײַל מעהר נײַט קאָנקורירען מיט אַ טעלעגראַפֿיסט פֿון קאַבעלװאַג;
אײַך געה אַראַב אײַן דעם טהאַל פֿון פֿרױערען און װער דעם װאַלד'ס
פֿרױעדליכסמעס װעזען, כ'בעט צו מײַן גאַט, כ'זײַנג פֿרעהלײַכע ליעדער,
כ'װער אַבערגלױביש, כ'ראַזיר זײַך בלוז אײַן פֿלוט-צײַט און הער זײַך צו
צו דעם געשרײַ פֿון געײַסע פֿײַגעל, בשעת אײַך פֿערזעע מײַן קאַרן. און
אַז אײַך װער מײַעד פֿון דער אַרבייט און הױב אויף דעם קאַפּ, שמעהט
מײַן װײַב אײַן דער טהיר און װינקט צו מיר, און אײַך בענט זי און דאַנק
אײַהר פֿאַר אײַהר ליעבליכען שמײַכעל . . . מאַרטהאַ, מיר זײַנען דאָך
געװען אײַניג, נײַט אמת? און די האָסט עס אַזױ זײַכער פֿערשפּראַכען,
די האָסט דאָך עס ענדלײַך אַלײַן געװאַלט, װען אײַך האָב דיר אַלעס ער-
קלעהרט! נאָר דאַן איז גאַרנישט געװאַרען פֿון דעם אַלעס. די ביסט
אַזעקגעפֿיהרט געװאַרען, בעפֿאַלען און אַװעקגעפֿיהרט, נײַט צו דײַן, נאָר
אַ מײַן אונגלײַך . . .

דאַנגי, אײַך האָב דײַך נײַט ליעב, די ביסט מיר אײַבעראַל געשטאַנען
אײַן װעג, אײַך האָב נײַט ליעב דײַן נאָמען, ער רײַצט מײַך, אײַך פֿערהרעה
אײַהם, און רופּ דײַך דאַנגי און שמעק אַרום די צונג דערבײַ; אום
קריסטוס' װײַלען, הער מײַך אויס! אײַך װעל קומען צו דיר, װען די שטאַנדע
װעט שלאָגען און אײַך װעל זײַן טױט; כ'װעל זײַך דיר בעװײַזען אויף דער
װאַנד פֿון דײַן צײַמער מיט אַ געױכט, װי דער „אײַנגעל-קרייז“, און אײַך
װעל דײַך פֿערפֿאַלגען אַלס סקעלעט, אַרומטאַנצען אַרום דיר אײַף אײַן

פֿיס און פֿאַראַלייזערען דייגע הענד דורך מיין גרוץ. איך וועל עס טהאָן, איך וועל עס טהאָן! וואָל מיך גאָט בעהיטען פֿאַר דיר און אלע צייטען, דאָס הייסט, דער שיינעל וואָל דיר כאַפֿען — דאָס ווינט איך פֿון גאַנצען האַרצען . . .

נו, איז וואָס זשע קומט ארום דערפֿון? וואָס קומט ארום דערפֿון נאָך אלעס דעם? איך האָב דיר פֿאַרט ליעב; און, דאָג, דו הייסט גאַנץ גוט, און איך האָב דיר ליעב, ניט קוקענדיג אויף דעם אלעס, און און איך האָב הרטה אויף אלע מינע ביטערע ווערטער, אָבער ווייטער? וואָס נוצט עס מיר? און אייסערדעם, ווער ווייס, צו דאָס איז ניט אַם בעסטען אַז? און דו זאָגסט, און אזוי איז אַם בעסטען, איז עס דאָך אזוי, ב'פֿיהל דאָסעלבע וואָס דו, איך בין אַן אויפֿגעהאַלטענער וואַנדערער. אָבער ווען דו וואָלסט אפֿילו געוואָלט און וואָלסט אָבערראַכען מיט אלע אַנדערע און זיך פֿערבונדען מיט מיר — וואָס איך וואָלט ניט פֿערדיענט, נאָר אלעזאיינס, לאַטיר אָנגעהמען דעם פֿאַל — צו וואָס זשע וואָלט עס געפֿיהרט? דו וואָלסט מיר געוויס געוואָלט העלפֿען דורכפֿיהרען שיינע ווערק, מיין אַרבייט אויף דער וועלט, — נאָר הערסט דו, איך שעהס זיך, מיין האַרץ הערט אויף קלאַפֿען פֿאַר שאַנד, ווען איך דיינק דערפֿון. איך וואָלט געטהאָן וואָס דו ווילסט, וואַרום איך האָב דיר ליעב, נאָר אינעווייניג ביי מיר וואָלט איך געליטען דערפֿון . . . נו, אָבער וואָס פֿאַר אַ נוצען האָט עס אָנגענומען איין פֿאַל נאָך דעם אַנדערן, זיך פֿאַר-שטעלען זאָכען, וועלכע וויינען אונטעגליך? דו וועסט ניט אָבערעכען מיט אלע אַנדערע און וועסט זיך ניט פֿערבינדען מיט מיר; דו טרייסעלסט זיך אָב פֿון מיר, לאַכסט מיך אויס, מאַכסט חווק פֿון מיר; וואָס האָב איך אַלואַ מיט דיר צו טהאָן? פֿונקט."

פּויע. מיט היץ:

"איבערזענעט וויל איך דיר זאָגען, איך טרינק דאָס דאָווגע דיינע גלאַז וואַסער, און דו קענסט פֿון מינעטוועגען געהן צום שיינעלע ס'איז שרעקליך דום פֿון דיר צו גלויבען, און איך האָב דיר ליעב, און איך גיב זיך נאָך ווירקליך מיר, איצט, ווען מיין צייט איז אזוי נאָהענט. איך פֿעראַכט דיין שטייגער-זאָהלענד-בירגערליכע עקזיסטענץ, וואָס איז אזוי פֿערפּוזט, אזוי געקענט און אזוי פּוסט. איך פֿעראַכט זי, גאָט איז מיין עדות דערויף, און איך פֿיהל די ביטערקייט אין מיר, ווי אַ הייך פֿאַן'ס הייליגען גייסט, ווען איך דיינק דערפֿון. וואָס וואָלסט דו פֿון מיר גע-מאַכט? העהע, איך וואָלט געקענט שווערען, און דו וואָלסט מיך געמאַכט

פֿאַר אַ גרויסען מאַן. העהע, ביי זיך אין האַרצען שעחם איך זיך פֿאַר
דיינע גרויסע מענער. . .

אַ גרויסער מאַן! וויפֿיעל גרויסע מענער וויינען דאָ אויף דער וועלט?
צוערשט די גרויסע מענער אין נאַרוועגען, די וויינען די גרעסטע. דאָן די
גרויסע מענער אין פֿראַנקרייך, אין'ס לאַנד פֿון הונגאַר און די דיכטער.
דאָן קומען די גרויסע מענער דאָרט אין באַרנוס'ס רייך. און אַט די
אלע גרויסע מענער וויינען זיך אַרום אויף אַ וועלט־קוגעל, וועלכע איז
אין פֿערגלײַך מיט דעם שמערן „סיריאַוס“ ניט גרעסער ווי דער רוקען
פֿון אַ לויז. אָבער אַ גרויסער מאַן איז ניט קיין קליינער מאַן, אַ גרויסער
מאַן וואוינט ניט אין פֿאַרן, ער בעוואוינט פֿאַרן. אַ גרויסער מאַן
שטעהט אזוי הויך, אז ער קען זיך אַליין זעהן איבערן קאָפּ. לאַוואַ-
זיע האָט געבעטען, מען זאל אָבלייגען זיין גיליאַטינירונג, ביי ער וועט
האָבען דורכגעפֿיהרט אַ כעמישע אונטערזוכונג; דאָס הייסט: „טרעט
ניט אויף מיינע קרייזען!“ האָט ער געזאָגט. העהע, וואָס פֿאַר אַ קאָמעדיע?
אז אפילו יוקליד, ניין, יוקליד אפילו מיט ווינע אַקסיאָמען האָט ניט
פֿערגרעסערט דעם גרונד־ווערט אַויף קיין איין ערע! אַך, ווי קלענליך
און געמעסיגט און ווייניג שמאַלץ מען האָט דאָס געמאַכט גאָט'ס וועלט!
אַט געהט מען אַלואַ און מען מאַכט גרויסע מענער פֿון די צופֿע-
ליגסטע פֿראַפֿעסיאָניסטען, וועלכע האָבען צופֿעליג פֿערבעסערט דעם
קאָנצענטרירונגס־אַפֿאַראַט פֿון דער עלעקטריציטעט, אָדער וועלכע האָבען
צופֿעליג געהאַט גענוג קראַפֿט אין די מוסקלען, דורכצופֿאַהרען גאַנץ
שווערען אויף אַ וועליסאָפֿעד; יאָ, און מען בעשטעלט גרויסע מענער, ווי
זאַלען שרייבען ביכער צו פֿערהערליכען די גרויסע מענער! העהע, ס'איז
זיירקליך קאָמיש. ס'איז ווערט געלד! סוף כל סוף וועט נאָך יעדע
געמיינדע האָבען איהר גרויסען מאַן, אַ יוריסט, אַ ראַמאַנען־שרייבער, אַ
פֿאַלאַר־פֿאַרשער פֿון אונגעהייערער גרויס. און די ערד וועט זיין אזוי
אויסגעצייכענט פֿלאַך און גלאַט און איינפֿאַך אַנצוקוקען. . .

דאַגני, איצט בין איך אויף דער רייה; איך בעדאַנק זיך, איך לאַך
זיך אויס פֿון דיר, איך פֿערשפּאַט דיך, וואָס האָסטו מיט מיר צו
טהאָן? איך וועל קיינמאַל ניט זיין קיין גרויסער מאַן. . .

אָבער לאַמיר אָננעהמען דעם פֿאַל, אז עס איז פֿאַרהאַן אַן אונגע-
הייערע מאַסע פֿון גרויסע מענער, אַ גאַנצער לעגיאָן זשעניען פֿון דער
און דער גרויס; פֿאַרוואָס ניט אָננעהמען דעם פֿאַל! נו, איז וואָס? וועט
סײַך די גרויסע צאָהל איבערראַשען? אין גענענטהייל, וואָס מעהר פֿון
דעם סאָרט, אַלץ געוועהנליכער! אָדער זאל איך פֿילייכט טהאָן, ווי די

וועלט טהוט? די וועלט איז איבער דוועלבע, זי נעהמט אייך דאָ אָן.
וואָס די וועלט האָט פֿריהער אָנגענומען; זי בעוואונדערט, פֿאַלט אויף די
קניע אין לויבט נאָך די גרויסע מענער, שרייענדיג „הורראה“. אין איך
וואָל טהאָן דאָסוועלבע? קאָמעדיע! קאָמעדיע! דער גרויסער מאַן נעהמ
אין גאָס, איין מענשען-קינד שטורכעט דאָס אנדערע מענשען-קינד אין
זייט און זאָגט: „אַט נעהט דער און דער גרויסער מאַן!“ דער גרויסער מאַן
זיגט אין טהעאָטער, איין לעהרערקע טהוט אַ צופֿ די אנדערע לעהרערקע
ביים אַרבעט אין שעפֿטשעט: „דאָרט אויבען-אָן אין דער פֿאָדערשטער
לאָדשוע זיגט דער און דער גרויסער מאַן!“ הע — הע! און ער אליין,
דער גרויסער מאַן? ער קאָסירט איין. יאָ, דאָס טהוט ער. די מענשען-
קינדער האַנדלען ריכטיג, ער נעהמט אָן זייער אויפֿמערקזאָמקייט ווי אַ
היב, וואָס קומט איהם, ער פֿערוואַרפֿט זי ניט. ער ווערט ניט רויט, און
פֿאַרוואָס וואָל ער רויט ווערען? איז ער ניט אַ גרויסער מאַן?

יאָ, אָבער דער יונגער סטודענט אַיען וואָלט דאָ פֿראַטעסטירען;
ער ווערט אליין אַ גרויסער מאַן, ער פֿערבריינגט זיין וואַקאַנס-זייט
שרייבענדיג אַ ראַמאַן; ער וואָלט געוויס ווידער אַמאָל געפֿינען, אַז איך
בין ניט קאָנועקווענט. „הערר נאָגעל“ וואָלט ער געזאָגט, „איהר זייט
ניט קאָנועקווענט, ערקלעהרט, וואָס איהר מיינט דערמיט!“
און איך וואָלט איהם ערקלעהרט מיין מיינונג.

אָבער דער יונגער אַיען וואָלט זיך ניט צופֿרידענגעשטעלט דערמיט,
ער וואָלט געפֿרעגט: אויף אזא אופן, הייסט עס, זיינען גאָר ניטאָ קיין
גרויסע מענער?

יאָ, דאָס וואָלט ער געפֿרעגט, נאָכדעם ווי איך וואָלט איהם זאָגאָר
ערקלעהרט מיין מיינונג! העהע, דאָס וואָלט ער אַרויסגענומען פֿון מיין
ערקלעהרונג. נו, איך וואָלט זיך פֿונדעסטוועגען געסטאַרעט איהם ענט-
פֿערן אזוי גוט ווי איך קען; איך וואָלט אַרײַנגעקומען אין מיין פֿאַהר-
וואַסער און געענטפֿערט: עס איז אַלואַ פֿאַרהאַן אַ גאַנצער לעגיאָן פֿון
גרויסע מענער; איהר הערט, וואָס איך זאָג? פֿאַרהאַן אַ גאַנצער לעגיאָן
פֿון זיין אָבער פֿון די גרעסטע מענער, ניין, פֿון זיי איז ניטאָ פֿיעל.
זעהט איהר, דאָס איז דער אונטערשייד. אין גיבען וועט יעדע געמיינדע
האַבען אַ גרויסען טאַן; אָבער פֿון די גרעסטע מענער קומט פֿיליזאָפֿיע ניט
קיין איינער אין בױזענדיג אַהר. אונטער אַ „גרויסען מאַן“ פֿערשטעהט
די וועלט גאַנץ איינפֿאַך אַ טאַלאַנט, אַ זשעני, און, גאָט מיינער, זשעני
איז אַ זעהר דעמאָקראַטישער בעגריעף: אויפֿיעל און אויפֿיעל פֿונט
ביפֿטייק ניט זשעני בױז אין דױטען, פֿערטען, פֿינפֿטען, זעהנטען דור.

דאָס זשעני אין פּאָפּולערער בעדייטונג איז ניט דאָס אונגעהערטע; מען בלייבט שטעהן פֿאַר איהם, אָבער עס בריינגט אייך ניט אַרײַן אין ער-שטױנונג. שטעלט זיך פֿאַר אַט וואָס: אין אַ קלאָהרען, אויסגעשטערנטען זײַנער-אַבענד שטעהט איהר אין אַן אַכסערוואַטאַרײע און קוקט דורך'ן בעלעסקאַפּ אויף דעם אַרײַאָן-נעבעל. מיט אַמאָל הערט איהר, ווי פֿאַר-נ-ל עי זאָגט: „גוטען אָבענד! גוטען אָבענד!“ איהר קוקט זיך אום; פֿאַרנלעי פֿערניגט זיך טיעף; אַ גרויסער מאַן איז אַרײַן דורך דער טהיר, אַ זשעני, דער הערר פֿון דער פֿאָדערשטער לאָדזשע. און, ניט וואָהר, איהר טהוט אַ לאַך פֿאַר זיך און קעהרט זיך אום צום אַרײַאָן-נעבעל. ווידער דאָס האָט מיט מיר אַמאָל געמראָפֿען. . . . האָט איהר מיך פֿערשטאַנען? איך וויל זאָגען: אַנשטאַט דעם איך זאָל בעוואונדערן די געוועהנליכע, גרויסע מענער, וועלכע מאַכען, אַז די מענשען-קינדער זאָלען זיך פֿאַר עהרפֿורכט שמורכען איינע די אַנדערע אין זײַט, אַנשטאַט דעם ציה איך פֿאַר די קליינע, אונבעקאַנטע זשעניען, אינגלאַך, וועלכע שטאַרבען בשעת זײ געהען נאָך אין שולע, וויל זײער זעלע רױסט זײ אויף; צאַרטע, גלאַנצײגע, לײכטענדע ווערימלאַך, מיט וועלכע מען מוז זיך האָבען בע-גענענט, בשעת זײ האָבען געלעבט, אום צו וויסען, אַז זײ האָבען עקזײ-מירט. אַט אַזאַ מין געשמאַק האָב איך. אָבער פֿרוהער פֿון אַלצײניג זאָג איך: מען מוז אונטערשיידען דאָס העכסטע פֿון דעם הױכען זשעניע, דאָס העכסטע מוז מען הױך האַלטען, כדי עס זאָל ניט דערטרונקען ווערן אין דער אַלגעמײנהױט, אין דעם פּראָלעטאַריאַט פֿון דעם זשעני. איך וויל זעהן דעם אַרצ-גױסט, דעם זשעני פֿון די זשעניען, אויף זײַן פּלאַץ; מאַכט אַן אויסוואַהל, בריינגט מיך צום שטױנען, שאַפֿט אָב די געמײנדע-זשעניען. געפֿינט מיר אױס די פֿולע מאָס: זײַן הױכווירדױגקײט „פֿולמאַס“ . . .

אויף וואָס דער יונגער אַיען וועט זאָגען — יא, איך קען איהם, ער וועט זאָגען: „אָבער ווירקליך, דאָס זײַנען דאָך בלוזי טהעאָרײען און פֿאַראַדאַקסען.“

און איך קען ניט איינזעהען, אַז דאָס איז ניט מעהר ווי טהעאָרײע; איך קען עס ווירקליך ניט; זאָל מיר גאָט ביישטעהן אַזױ שטאַרק פֿער-שײעדען קוק איך אויף די זאַכען. איז עס מײַן שולד, כ'מײַן, בין איך פֿערזענליך שולדיג אין דעם? איך בין אַ פּרעמדער. אַן אויסלענדער פֿון דעם דאָזײַן, גאָט'ס פֿיקסע אידעע, רופֿט מיך ווי איהר ווילט. . . .

מיט שטיינענדער הױזיגקײט:
 „און איך זאָג אייך: עס הױבט מיך ניט אַן אַרען, ווי איהר וועט

מיד רופען; איך גיב זיך פונדעסמונגען ניט אונטער, קיינמאל אין לעבען ניט; איך ביים צונויף די צייהן און פֿעדעארטעווע מיין הארץ, וויל איך בין גערעכט! איך וויל איינער אליין שטעהן פֿאר דער גאנצער וועלט אין ניט נאָכגעבען! איך ווויס, וואָס איך ווויס, ביי מיר אין האַרצען האָב איך דעכט! צייטענווייז, אין געוויסע מאָמענטען, פֿיהל איך דעם אונגענד-ליבען צוזאָמענהאַנג אין אלצדינג. נאָך עפעס האָב איך צוצולייגען, וואָס איך האָב פֿערגעסען, איך גיב זיך ניט אונטער: איך וויל אַרונטעררויסען אַלע אייערע נאַרשע מיינונגען וועגען דעם, וואָס איז שייך צו די גרויסע מענער. דער יונגער אַיען בעהויפטעט, און מיין מיינונג איז אַ טהעאָריע; גוט, אייב מיין מיינונג איז אַ טהעאָריע, דאַן וואַרף איך זי אַוועק און קום מיט אַן אנדערער, וועלכע איז נאָך בעסער, וואָרים איך האָב פֿאַר קיין זאַך קיין מורא ניט. און איך זאָג . . . וואַרט אַקאָרשט, איך בין איבערצייגט, און איך קען נאָך זאָגען עפעס בעסערס זאָגאַר, וואָרים מיין האַרץ איז פֿול מיט רעכט; איך זאָג: איך פֿעראַכט דעם גרויסען מאַן אין דער אויבער-אָניגער לאַרושע, און איך לאַך זיך אויס פֿון איהם, ער איז אַ נאַר און אַ פּאַיאָן פֿאַר מיין האַרץ, מיין מויל ציהט זיך צונויף פֿון פֿעראַכטונג, ווען איך זעה זיין אַרפֿגעבלאָזענע ברוסט און זיינע שטאַלע וועג-פֿולע מיענעס. האָט דער גרויסער מאַן זיך אליין אויסגע-קעמפֿט זיין ושעני? איז ער דען ניט געבוירען געוואָרען דערמיט? פֿאַר-וואָס זשע דאַרף מען שרייען פֿאַר איהם „הורראַה“?

און דער יונגער אַיען פֿרעגט: „אָבער איהר אליין ווילט דאָך אַוועק-שטעלען זיין הויבוירדיגקייט „פֿולמאַס“ אויף זיין פּלאַץ, איהר בעוואונג-דעריט דאָך דעם אַרצ-גייסט, דעם ושעני פֿון אַלע ושעניען, וועלכער האָט זיך דאָך אויך ניט אליין אויסגעקעמפֿט זיין ושעני?“

און דער יונגער אַיען מיינט, און ער האָט מיד פֿון דאָס ניי געפּאַקט כּי אַ גיב-קאָנועקייטענטיקייט. אָבער איך ענטפֿער איהם ווידער, וואָרים דאָס הייליגע רעכט רעדט פֿון מיר אַרויס. איך בעוואונדער אויך דעם אַרצ-גייסט ניט, איך צושמעטער זאָגאַר זיין הויבוירדיגקייט „פֿולמאַס“, ווען ס'איז נייטיג, אום אָבצורוינגען די ערד. מען בעוואונדערט דעם אַרצ-גייסט צוליב זיין גרוסקייט, צוליב זיין פֿולער מאַס פֿון ושעני. אזוי ווי דאָס ושעני פֿון אַרצ-גייסט וואַלט געווען זיין אייגען פֿערדיענסט, אזוי ווי עס וואַלט ניט געהערט דער גאנצער מענשהייט און וואַלט ניט געזיגן נאָגן אינפֿאַך דאָס אייגענטהום פֿון דער מאַטעריע! דאָס, וואָס דער אַרצ-גייסט, דער ושעני פֿון די ושעניען, האָט צוגעצויגען צו זיך זיין אַר-וויידענס, זיין ווידען'ס, זיין פֿאַטער'ס, זיין ווהן'ס, זיין אייניקעל'ס

און זיין אור-איניקעל'ס טהייל פֿון געניאל'טעט און האָט פֿוסט געטאָכט זיין געשלעכט אויף גאַנצע יאָהרהונדערטע נאַכאָנאַנד, — דאָס איז ניט דעם אַרצ-גייסט'ס אייגענע שולד; ער האָט געפֿונען דאָס זשעני אין זיך, האָט פֿערשטאַנען זיין בעשטימונג און האָט עס אויסגענוצט... טהעאָריע? ניין, דערביי איז ניטאָ קיין טהעאָריע; געדיינקט, אז דאָס איז מיין האַר-זענס-מיינונג; אָבער אויב דאָס איז נאָך אַלעס דעם איך אַ טהעאָריע, דאָן וועל איך ווכען אין מיין מוח און געפֿונען אַ נייעס אויסוועג, און איך וועל צונויפֿשטעלען נאָך אַ דריטען, פֿערטען און פֿינפטען ווידער-שפרוד, אזוי גוט ווי איך וועל גור קענען, און איך וועל זיך ניט אונ-טערגעבען.

אָבער אויך דער זינגער אָיען גיט זיך ניט אונטער, וואָרים ער האָט די גאַנצע וועלט הינטער זיך, און ער זאָגט: „אלוז האָט איהר, הייסט עס, גאַרנישט צו בעוואונדערן, קיין גרויסען מאַן, קיין זשעני!“

און איך ענטפֿער און מאַך, אז איהם ווערט וואָס ווייטער אַלץ ערגער און ערגער אויף'ן האַרצען, וואָרים ער אַליין וויל ווערן אַ גרויסער מאַן; איך גיס איהם ווידער אַרײַן וואַסער אין בלוט און ענטפֿער: ניין, איך בעוואונדער ניט דאָס זשעני. אָבער איך בעוואונדער און איך האָב לייעב דאָס רעזולטאַט פֿון דעם זשעני'ס טהעטיגקייט אויף דער ערד, צו וואָס דער גרויסער מאַן איז ניט מעהר ווי דאָס אַרעמע, נייטיגע ווערקצייג, אזוי צו זאָגען די קלעגליכע אָהל, כדי צו בויערן... נו, איצט איז איך אלעס קלאָהר? האָט איהר מיך אַלוז פֿערשטאַנען?”

מיט פֿלוצלינג אויסגעשטרעקטע הענד:

„אָה, אַצינד האָב איך ווידער אַמאָל געזעהן דעם אונגענדליכען צו-זאַמענהאַנג פֿון די ערשיינונגען! ווי עס האָט געגלאַנצט! די גרויסע ערקלעהרונג האָט זיך איצט בעוויזען פֿאַר מיר, איצט אין דער רגע, דאָ אין מיטען צימער! פֿאַר מיר זיינען מעהר קיין רעמענישען ניטאָ, כ'האָב אַרונטערגעקוקט צו יעדען איינעם אויף'ן סאַמע גרונד! ווי ס'האָט גע-גלאַנצט, ווי ס'האָט געגלאַנצט!“

פֿויזע.

יאָ, יאָ, יאָ, יאָ, יאָ! איך בין אַ פֿרעמדער צווישען מינע מיט-טענישען, און באלד וועט שלאָגען די שמונדע. יאָ, יאָ... און איבערגענס, וואָס האָב איך צו טהאָן מיט די גרויסע מענער? איז דען ניט אַלצדינג קאָמערדע, הומבורג און בעטרוג? גאַנץ געוויס, גאַנץ געוויס, אלעס איז בעטרוג. קאַמאָ, און מינוט, און אַלע מענשען, און די לייעכע, און דאָס לעבען... אלעס איז בעטרוג; אַלצדינג, וואָס איך זעה און הער און

פֿערנעהם איז בעטרוג, יא, זאגאר די בלוקייט פֿון הימעל איז אָזאָן.
ניצט, בעטרוינערישעס ניצט . . . אין ווען דער הימעל איז גאנץ קלאָהר
און בלוי, דאָן שיף איך זיך לאַנגזאָם אַרום דאָרט אויבען, טרייב אָן מיין
שיפעל אין דעם בלויען, בעטרוינערישען אָזאָן. און דאָס שיפעל איז פֿון
וואַיל־שטיקענדען האַליק, און דער זעגעל . . .

יא, דאָנני אַליין האָט געזאָגט, אז עס איז אזוי שעקן. דאָנני, די
האַכט עס געזאָגט, און אַ דאָנק דיר נאָך אלעס דעם, ווייל דו האָסט עס
געזאָגט און האָסט מיך דעמאָלט אזוי גליקליך געמאַכט, אז איך האָב
אזש געזיטערט פֿאַר פֿרייד. איך דערמאָן זיך אָן יעדעס וואָרט און טראָג
זיך דערמיט אַרום, ווען איך געה אויפֿ'ן וועג און דיינק וועגען אלעס,
בֿיפֿערנעם עס קיינמאָל ניט . . . און אָט וועסט דו באלד וועגען, ווען
די שטונדע וועט שלאָגען. איך וויל זיך שוין מעהר ניט פֿערפֿאַלגען.
אין איך וועל זיך שוין אויך ניט ווייזען פֿאַר דיר אויף דער ווייסער וועג;
דו טוטט מיר פֿערצויהען, וואָס איך האָב עס אין מיין כּעס געזאָגט. ניין,
איך וועל קומען צו דיר אין זיך אַרוםפֿאַכען מיט ווייסע פֿליגלען, בשעת
דו וועסט שלאָפען, און איך וועל דיר נאָכגעהן, ווען דו וועסט זיך אויפֿ-
כאַפען, און דיר אַרײַנשוועקען לעבע, גוטע ווערטער אין די אויערן.
פֿילייכט וועסט דו אויך ווידער שמייכלען צו מיר, ווען דו וועסט עס
הערען, יא, פֿילייכט וועסט דו עס טהאָן, אויב דו וועסט נור וועלען.
נאָר אויב איך אַליין וועל ניט קריגען קיין ווייסע פֿליגלען, אויב מיינע
פֿליגלען וועלען ניט זיין אזוי ווייס, דאָן וועל איך בעטען אַ מלאַך פֿון
גאָט, ער זאָל עס אָנשמאַט מיר טהאָן, און איך אַליין וועל ניט צוטרעטען
צו דיר, נאָר זיך בעהאַלטען אין אַ ווינקעל און צוקוקען, ווי דו וועסט
פֿילייכט שמייכלען צו איהם, דאָס וועל איך טהאָן, אויב איך וועל נור
קענען, און כאָטש אויף וויפֿיעל עס איז צוריק גוט מאַכען די רשעות, וואָס
איך האָב דיר אָנגעטהאָן. אַה, איך בין גליקליך, ווען איך דיינק נור
דערפֿין, און ווי וואָלט איך געוואָלט, עס קענען גלייך טהאָן! פֿילייכט קען
איך זיך אויך אויף אַן אַנדערן, אויף אַ זעלטזאַמערן אופן דערפֿרעהען;
איך וואָלט גערן וועלען זינגען איבער דיין קאַפּ יעדען זונטאָג אין דער
פֿריה, ווען דו ביסט אין קירכע, אין אויך וועגען דעם וועל איך בעטען
דעם מלאַך. נאָר אויב ער וועט עס ניט וועלען טהאָן פֿאַר מיר און איך
וועל עס ניט קענען פֿועל'ן ביי איהם, דאָן וועל איך איהם פֿאַלען צו די
פֿיס און איהם בעטען שטאַרקער אין האַרצײגער, ביי ער וועט דערהערען
מיין געבעט. איך וועל איהם צוזאָגען עפעס גוטעס דערפֿאַר, און איך
וועל שוין זעהן איהם געבען וואָס עס איז און טהאָן פֿאַר איהם אלעס

מעגליכע, אויב ער וועט נור וועלען זיין אזוי ליעב און פֿריינדליך צו מיר . . . יא, יא, עס וועט זיך שוין איינגעבען. און איך קוק שוין אויס מיט אונגעדרולד אויף דער מינוט, עס צו קענען אָנפֿאַנגען, איך בין איינ-פֿאַך אויסער זיך, ווען איך דיינק דערפֿון. נאָר איצט וועט שוין ניט געהמען לאַנג, ביז די שטונדע וועט קומען; איך אליין וועל זי בריינגען וואָס גיכער און איך פֿרעה זיך שוין דערויף . . . שמעל זיך נור פֿאַר, ווען יעדער נעבעל וועט מיט אַמאָל פֿערשווינדען, לאַ, לאַ, לאַ . . . " גליקליך און אויסער זיך פֿאַר ענטזיקונג איז ער אַרונטערגעלאָפֿען די טרעפּ און איז אַרײַן אין עסס-צימער. ער האָט נאָך געזונגען. נאָר דאָ האָט אַ קליינע צופֿעליגקייט מיט אַמאָל געמאַכט אַ סוף צו זיין פֿרעהליכער אויסגעלאַסענהייט און האָט איהם פֿערביטערט אויף עטליכע שעה נאָכאַנאַנד. אין איילעניש האָט ער געזונגען און געגעסען זיין פֿריה-שטיק, שטעהענדיג לעבען מיט, זיך ניט אַנידערועצענדיג, הגם ער איז ניט געווען אליין. אז ער האָט בעמערקט, ווי די צוויי אַנדערע געסט האָבען אַריבערגעקוקט צו איהם מיט פֿערדרוס, האָט ער זיי פֿלוצלינג געבעטען ענטשולדיגונג: ווען ער וואָלט זיי פֿריהער בעמערקט, וואָלט ער זיך פֿערהאַלטען רעהיגער; אין אַזעלכע טעג זעהט ער און הערט קיין זאך ניט; ס'איז דאָך אַ הערליכער פֿריה מאַרגען! נא, ווי די פֿליגען זומוען שוין!

אַבער ער האָט ניט געקריגען קיין ענטפֿער, די צוויי פֿרעמדע האָבען נאָך אַלץ אויסגעזעהן פֿונקט אזוי אָנגע'ברוגנ'ט און גערעדט צווישען זיך איבער פֿאַליטיק. נאָגעל'ס לוסטיגקייט איז גלייך פֿערשוואַנדען. ער איז אַנשוויגען געוואָרען און האָט פֿערלאָזען דאָס עסס-צימער. אונטען אויף דער גאַס איז ער אַרײַן אין אַ קלייט, האָט זיך פֿערזאָרגט מיט ציגאַרען און דאַן איז ער ווי געוועהנליך אַזעק אין וואַלד. ס'איז געווען האַלב צוועלף.

יא, ווי די מענשען זיינען דאָס אימער איינע און דוועלבע! אָט זיינען זיי דאָרט געזעסען, די צוויי אַרוואַקאַטען אָדער געשעפֿטס-לײַט אָדער גומס-בעזיצער, וואָס זיי וואָלען זיך ניט זיין — זיי זיינען געזעסען אויבען אין עסס-צימער און האָבען גערעדט איבער פֿאַליטיק און אויסגעזעהן ביז און פֿערביסען, נור דערפֿאַר ווייל ער האָט אין זייער געגענוואַרט פֿאַר פֿרייד אַביסעל צוגעזונגען. מיט וואָס פֿאַר אַן אָנגעצויגענע, פֿערשטענדיגע פֿנים'ער זיי האָבען דאָס אַביסעל געקײט זייער אָנבײַסען און ניט פֿער-טראַגען קיין שום שטערונג. העהע, ביידע האָבען זיי דיקע בייכער און פֿעטע, פֿאַלטיגע פֿינגער; די סערוועטקעס האָבען זיי זיך אָנגעטשעפעט

אינטער דער מאָרדע. ס'וואָלט אַ יושר געווען, ער זאל אַרויפגעהן צוריק אין האַטעל און זיך אַביסעל לוכטיג מאַכען איבער זיין. וואָס זיינען דאָס פֿאַר גרויסאַרטיגע שררות? אַנגענטען, וואָס האַנדלען מיט גרוי, אַמערי-קאַנישע פֿעלען, גאָט זייס, פֿילייכט גאָר מיט פּראַסטע, ליימענע כלים. יאָ, דאָס איז ווירקליך עפעס, פֿאַר וואָס מען דאַרף פֿאַלען אויף'ן רוקען! און ניט קוקענדיג דערויף האָבען זיי אין איין איינציגער רגע געמאַכט אַ סוף צו זיינע פֿרעהליכע געדאַנקען. און אויסזעהען האָבען זיי אויך ניט אויסגעזעהן צו גוט — נאָ, איינער איז נאָך געווען צו דערליידען, אָבער דער אַנדערער — דער מיט די פֿעלען — האָט געהאַט אַ קרומען מויל, וואָס איז נור געווען אַפֿען אויף איין זייט, אַזוי אַז עס האָט אויסגעזעהן ווי אַ קנאַפֿ-לאָך! ער האָט אויך געהאַט אַ מאַסע גראַע האָר אין די אויערן. פֿון, וואָס פֿאַר אַן עקעלהאַפֿטע בריאה! אָבער ניט וואָהר, אַז אַזאַ מאַן זיצט אין עסס-זאַל טאָר מען אפילו קיין ליעדעל ניט זינגען פֿאַר פֿרייד!

יאָ, די מענטשען זיינען ווירקליך אימער איינע און דיזעלבע, דאָס זיינען זיי. די העררען ריידען איבער פֿאַליטיק, די העררען צוגליעדערן די לעצטע וואַהלען; גאָט צו דאַנקען, דער און דער קען נאָך געראַטעוועט ווערן פֿאַר די רעכטע! העהעהע, ווי גרויסאַרטיג ס'איז געווען זיך צוצו-קוקען צו זייערע אָנגעצויגענע מיענעס, בשעת זיי האָבען גערעדט. אַקוראַט ווי די נאָרוועגישע פֿאַליטיק וואָלט געווען עפעס אַנדערש ווי פּויערשע חכמה!

אָבער צום טייוועל, זינג ניט קיין פֿרעהליך ליעדעל און שטער ניט דערמיט דעם סטאַרטינגס-מאַן אין זיין אַרבייט! וואָרים די זעהסט דאָך, ער דיינקט, ער שטודירט, וועגען וואָס גריבעלט ער זיך אַזוי? וואָס פֿאַר אַ פֿאַליטישען פֿאַרשלאַג קלייבט ער זיך מאַרגען אַריינצוטראַגען? העהעהע, אַ בעגלייכטער מאַן אין נאָרוועגען'ס קליינעס וועלט-אַל, פֿון פֿאַלק אויסגעוועהלט, כדי אויך ער זאל אַבזאָגען זיינע רעפּליקען אין דער קאַמעדיע פֿון'ס קעניגרייך, אָנגעטהאָן אין דעם הייליגען נאַציאָנאַל-קאַסטום, אַ שטיק קיי-טאַבאַק אין מויל, דער פּאַפּירענער קראַגען דורכגעוויקט פֿון געטרויען, עהרליכען שווייס! טרעט אָב אָן אַ זייט, מאַכט אַ וועג פֿאַר דעם אויסערוועהלטען, צום טייוועל, ער זאל האָבען פּלאַץ פֿאַר זיינע עלענבויען, ראַטט אָב אלע לענדער, אַזוי אַז דער אַטלאַנטישער ים זאָגאַר זאל אייך ווערן בלוז אַ נאָרוועגישע אַזיערע. . . . אָה דו גרויסער גאָט, זיינען דאָס ווירקליך נור די קיילעכדיגע, פֿעטע נולען, וועלכע מאַכען גרויס די צאָהלען! . . .

איבעריגענס: פונקט. צום טייוועל מיט די נולען! סוף כל סוף עסם זיך דער הומבוג אזוי צו, אז איהר ווילט זיך מעהר ניט צוריהרען דערצו. איהר געהט אוועק אין וואלד און לייגט זיך אנידער אונטערן פרייען הימעל; דאָרט איז דאָ מעהר פלאץ, מעהר רוים פֿאַר דעם פֿרעמדען מענשען און די פֿליהענדע פֿייגעל. . . און איהר ווכט זיך אויס אַ געדלעגער אויף אַ פֿייכמען אָרט, איהר לייגט זיך אויף'ן בויד אין דעם קאלטען ווטפֿיגען באָדען און איהר פֿרעהט זיך איינפֿאַך דערמיט, וואָס די פֿייכט־קייט געהמט אייך דורך און דורך. און איהר גראָבט אַריין דעם קאַפּ אין די נאַסע גראָזען און אין די שוואַמיגע בלעטער, און אַלערליי ווערים אין קליינע, ווייכע שלאַנגען קריבען אייך אַרום אויף די קליידער און אין געזיכט און קוקען אייך אָן מיט גרינע זיידענע אויגען, בעת איהר ווערט אויף אַלע זייטען אַרומגערינגעלט פֿון דער אונרוהיגער שטומקייט פֿון'ם וואַלד און פֿון דער לופֿט, און גאָט דער האַר זיצט אין דער הויך און קוקט אַראָב אויף אייך, אזוי ווי אויף זיין סאַמע קאַפֿרויגעם קאַפֿרוי. האָהאַ, איהר קימט אַריין אין אַ מערקווירדיגער שטימונג, אין אַ זעלמענער, פֿרעמדער און מאַדנער פֿרייד, וואָס איהר האָט קיינמאַל איהר גלייכען ניט געפֿיהלט; איהר טהוּט אָב אַלערליי משוגעת'ן, וואָס קומען אייך נור אַרויף אויף'ן זינען, איהר קעהרט אַלעס איבער מיט'ן קאַפּ אַראָב אויך מיט די פֿיס אַרויף אין איהר פֿרעהט זיך דערמיט, אזוי ווי עס וואָלט געווען אַ גוטע טהאַט. פֿאַרוואָס דען ניט? איהר געפֿינט זיך אונטער מאַדנע איינפֿלוסען, און גיט זיי נאָך. איהר לאָזט זיך הינרייסען פֿון לוסט און פֿרייד. איהר פֿיהלט אָן אויסערגעווענהליכען דראַנג אויפֿצוהויבען ביז'ן הימעל אַלעס דאָס, פֿון וואָס איהר האָט זיך ביז דאָן אויסגעלאַכט; איהר פֿרעהט זיך, וואָס איהר זייט אימשיטאָנד אַנצופֿיהרען אַ קליינעם קאַמפּף פֿאַר דעם אייביגען פֿרועדען; איהר וואָלט וועלען בעשטימען אַ קאַמיסיע, וואָס זאָל זעהן, אז די פּאַסט־טרענער זאָלען האָבען בעסערע שיך, זאָגען אַ גוט וואָרט פֿאַר פּאַנטום ווינקער און פֿערטהידיגען דאָס וועלט־אַל און גאָט אין אַלגעמיין. כאַפּט דער טייוועל דעם אמת'ן צו־זאַמענהאַנג פֿון די ערשיינונגען, ער קימערט אייך מעהר גאָרנישט, איהר פֿייפֿט איהם אָן און אַ סוף צו דעם גאַנצען עסק. ניט וואַהר, איהר לאָזט אָב אייערע געפֿיהלען, שטעלט אָן אייער האַרץ און זינגט הייליגע ליעדער, אזוי האַרציג אין שעהן, אז עס איז גאָר ניט צום בעשרייבען. אויף דער אַנדער זייט גיט איהר אייערע אינערליכע געפֿיהלען די פֿילע פֿרויהייט, לאָזט זיי איבער אָהן אַ שייב קאַנטראָל. לאָזט זיי לויפֿען.

ל'אום וי ל'יפ'ען! ס'איז אומי אונגענעהם זיך אוועקצולאזען אהן ווידער-
שטאנד אין אזא מיט-מאט פ'ון געפייהלען. און נאך וואס זיך שטעלען
האנגען? העדע, וואל אן אויפגעהאלטענעם וואנדערעד נים זיין ערלויבט,
איינצוארדנען זיינע לעצטע מאמענטען, ווי איהם געפעלט? יא אדער ניין?
פונקט. אין איהר ארדנעם זיך אוין, ווי איהר ווילט.

נו זיינען פ'ארהאן אלערליי זאכען, וואס איהר וואלט געקענט טהאן;
איהר וואלט געקענט אויסנוצען אייער איינפ'לוס פ'אר די אינערליכע אנה-
געלענגעהייטען פ'ון לאנד, פ'אר די זאפאנישע קונסט, פ'אר די האליגנדאהל-
באהן, פ'אר וואס עס וואל נים זיין, נור כדי אויסצונוצען אייער איינפ'לוס
פ'אר עפעס און שטעלען וואס עס איז אויף די פ'יס. עס ווערט אייך
קלאהר, אז א מאן ווי י. האנסען, דער אונגעוועהענער שניידער-מייסטער,
ביי וועמען איהר האט אמאל געקויפ'ט א ראק פ'אר מינוט'ן, אז דער
דאזיגער מאן האט איינגעהויער גרויסע פ'ערדיענסטען אלס מענש און
בידנער; איהר הויבט אן דערמיט, וואס איהר רעספעקטירט איהם. און
ענדעט דערמיט, וואס איהר האט איהם ליעב. פ'ארוואס האט איהר איהם
ליעב? אויס לוסט, אויס טראץ, אויס איינגע'עקשן'טער פ'רייד, ווייל איהר
ווערט גערירט און איהר נים נאך געוויסע מאדנע ווירקונגען. איהר
שושקעס איהם אריין אין אויער אייער בעוואונדערונג, איהר ווינשט איהם
אלדאס גוטס, און אז איהר געהט אוועק פ'ון איהם, שטעקט איהר איהם
אריין דעם אייגענעם רעטוגנס-מעדאל אין האנד. פ'ארוואס וואלט איהר
עס דען נים טהאן, ווען איהר געפ'ינט זיך אין אזא מערקווירדיגע שטי-
מינג? אבער דאס איז נים גענוג, איהר בעדויערט אויך, וואס איהר האט
אמאל פ'יליכט נים מיט אזא בכבוד'יגען טאן גערעדט וועגען דעם סטאר-
מינג-מאן אלא. און דא נים איהר זיך ערשט ריכטיג איבער דעם ויסע-
סטען שגעון; הא—הא, ווי איהר נים זיך איהם איבער!

וואס האט דער סטארמינגס-אלא נים געטהאן פ'אר דער מלוכה!
ביסלאכזייט עפענען זיך אייך אויף די אויגען פ'אר זיין געטרייער און
עהרליכער ארכייט, און דאס הארץ ווערט אייך ווייך, די גוטטהארציגקייט
נעהמט אייך דורך, איהר שלוכנט און וויינט פ'אר רחמנות אויף איהם
און איהר שווערט ביי זיך אין דער וועלע, איהם אביגעבען דאפעלט
און דרייפ'אך זיין לויף. דער געדאנק וועגען אט דעם אלטען מאן פ'ון'ס
קעמפפענדען און ליידענדען פ'אלק הויבט אייך אויף אין א זעליגען, וויל-
דען דראנג פ'ון בארטהארציגקייט, וועלכער בריינגט אייך איינפ'אך ארויס
פ'ון די כלים. כדי צו געבען אלא'ן זיין בעניטיגונג, מאכט איהר אלע
אנדערע און די גאנצע וועלט מיט דער בלאטע צוגלייך. איהר קלייבט

אינפאך נחת דערפון צווייגעהמען אלעס ביי די אנדערע און עס איהם אוועקגעבען, איהר זוכט אויס די פערשווענדערשיכטע און רייכסטע ווער-טער, כדי איהם צו פֿעהרערליכען. איהר זאגט גאָר אינפאך, אז אַלאַ האָט געטהאָן דאָס וויכטיגסטע פֿון דעם, וואָס איז אויף דער וועלט געטהאָן געוואָרען, אז ער האָט אָנגעשריבען די איינציגע אָבהאַנדלונג איבער ספּעקטראַל-אַנאַליז, וועלכע איז ווערטה געלעזען צו ווערן, אז ער איז אייגענטליך דער איינציגער, וואָס האָט אין יאָהר 1719 דורכגעאַקערט אלע סטעפעס פֿון אַמעריקאַ, אז ער האָט ערפֿונען דעם מעלעגראַף און איז נאָך דערצו געווען אויף'ן סאַטורן און האָט פֿינף מאָל גערעדט מיט דעם ליעבען גאָט. איהר ווייסט גאַנץ גוט, אז אַלאַ האָט דאָס אלעס ניט געטהאָן, אָבער אויס פֿערצווייפֿעלטער גוט-האַרציגקייט זאָגט איהר פֿאַרמ: ער האָט עס געטהאָן, ער האָט עס געטהאָן, און איהר וויינט אויף'ן קול, און איהר שווערט און פֿערשעלט זיך צו די מורא'דיגסטע יסורים פֿון גיהנום, אויב עס איז ניט געווען אַלאַ, און קיין אנדערער, וועלכער האָט דאָס געטהאָן. פֿאַרוואָס טהוט איהר דאָס? אויס גוט-האַרציגקייט, כדי אַלאַ'ן צו בעניטיגען אויף אַ גרויסען שטייגער! און איהר פֿלאַצט פֿלוצלינג אַרויס מיט אַ געזאַנג, כדי איהם נאָך מעהר צו בעניטיגען, און אויסגעלאַסען און גאַם-לעסטערענדיג זינגט איהר, אז אַלאַ איז איבערדיגעס אויך געווען דער, וואָס האָט בעשאַפֿען די וועלט און גע-געבען דער זונן און די שטערן זייער פֿלאַץ און אַזונד האַלט ער אלעס אויף; און דערצו לייגט איהר צו אַ לאַנגע רייה פֿון קללות און שבועות, אז דאָס איז אַזוי. מיט איין וואָרט, איהר לאָזט אָב אייערע געדאַנקען פֿון צוים, אַזוי אז זיי פֿערקריכען אין די מערקווירדדיגסטע אויסגעלאַסענ-קייטען אין דעם פרט פֿון גוט-האַרציגקייט און קאַקעטירען מיט שבועות און שענדליכע קללות, און יעדעס מאָל, וואָס איהר האָט געפֿונען עפעס ריכטיג אונטערהערטעס צו זאָגען, ציהט איהר אויס די קניע אין דער הויך און לאַכט שטילערהייט אין זיך, נור אויס פֿרייד איבער דער גליקליכער בעפֿרידיגונג, וואָס אַלאַ טריגט ענדליך. יא, אַלאַ מוז אלעס האַבען, אַלאַ פֿערדיענט עס, ווייל איהר האָט אַמאָל גערעדט וועגען איהם מיט אומ-כבוד און איהר בערויערט עס איצט."

פּויע.

„זיי איז דאָס געווען? האָב איך אויך ניט אַמאָל געזאָגט די ערגסטע אָבגעשמאַקטקייט איבער אַ קערפֿער, וועלכער . . . יא, וועלכער איז געשטאַרבען . . . וואָרט אַקאַרשט . . . יא, ס'איז געווען אַ יונג מיידעל; זי איז געשטאַרבען און האָט געדאַנקט גאָט דערפֿאַר, וואָס ער האָט איהר

אנטליהען איחר קערפער, מיט וועלכען זי האָט זיך קיינמאָל נישט בענוצט.
האַלט, ס'איז געווען אַ געוויסע מינא מעקע, איצט דערמאָן איך זיך, און
איך שעהם זיך פֿאַר זיך אליין. וויפֿיעל מען פֿלוידערט עס סתם אזוי אין
דער וועלט אַרײַן, דערנאָך האָט מען חרטה דערויף און מען קומט שיער
נישט אום פֿאַר חרבה! אמת טאַקע, קיינער אויסער מינוט'ן האָט עס נישט
געהערט. אָבער איך שעהם זיך פֿאַר זיך אליין. שוין גאָר נישט צו ריידען
דערפֿון, וואָס איך האָב אַמאָל אַרויסגעפֿלאַצט מיט נאָך אַן עקעלהאַפֿטערן
אונזיגן, וועלכען איך וועל קיינמאָל נישט פֿערגעסען, איבער אַן עסקימאָז
און אַ בריעף־מאַש. פֿון גענוג דערמיט! גרויסער גאַט, ס'איז דאָך
איינפֿאַך זיך צו בערגאַבען לעבעדיגערהייט אין דער ערד! . . . ניין,
שמיל, כאַפּט דער טיזוועל די געוויסענסביסע! דיינק נור, אַז עס וועט
קומען דער טאַג, ווען די געמיינדע פֿון ערליווע צווישען אַלע פֿעלקער
וועט זיך פֿערוואַמלען אין דעם הימעל'ס הערליכקייט, אין דעם הימעל'ס
הערליכקייט, דאַן וועסט דו זיין מיט זיין אָרף! גאַט! ווי דאָס אַלעס איז
לאַנגווייליג, גאַט, ווי לאַנגווייליג דאָס אַלעס איז. . . ."

אַז נאָגעל איז געקומען אין וואַלד, האָט ער זיך אַנדערגעוואַרפֿען
אין דעם ערשטען בעסטען הייפֿען גראָז און פֿערבאַרגען דאָס געזיכט אין
די הענד. וואָס פֿאַר אַ טומעל אין זיין מוח, וואָס פֿאַר אַ מיש־מאַש
פֿון אונקלאַהרע, פֿערריקטע געדאַנקען! אין אַ וויילע אַרום איז ער אַנד-
שלאָפֿען געוואָרען. נישט מעהר ווי פֿיער שעה זיינען אַריבער, זינט ער
איז אויפֿגעשטאַנען, און נישט קוקענדיג דערויף איז ער אַרוינגעפֿאלען אין
אַ האַרטען שלאָף, מיט מעד אין אויסגעמוטשעם.

ס'איז שוין געווען אָבער, ווען ער האָט זיך אויפֿגעכאַפּט. ער האָט
זיך אומגעקוקט, די זונן האָט געהאַלטען ביים אונטערגעהן דאָרט, הינד-
טער דער דאַמפֿמיהל, און די פֿייגאַלעך זיינען אַרומגעפֿלויגען פֿון איין
ביים צום אַנדערן און האָבען געזונגען. דער קאַפּ איז איהם געווען קלאַהר,
ער האָט שוין מעהר נישט געהאַט קיין טומלענדע געדאַנקען, קיין ביטער-
קייט, ער איז געווען פֿאַלשטענדיג רוהיג. ער האָט זיך אָנגעשפּאַרט אַן
אַ שטאַם פֿון אַ בוים און נאַבעדיינקט. זאָל ער עס איצט טהאָן? פֿאַר-
וואָס נישט פונקט אזוי גוט פֿרוהער ווי שפעטער? ניין, אַפֿרוהער מוז ער
בריינגען פֿערשידענע זאַכען אין אַרדנונג, אָנשרויבען אַ בריעף צו זיין
שוועסטער, פֿערוואַרגען מאַרטהאַ'ן מיט אַ קליינעם אַנדיינקען אין אַ
קאַטווערט; היינט אָבער קען ער נאָך נישט שטאַרבען. ער האָט דאָך נאָך
אפֿילו זיין רעכנונג אין האַטעל נישט בעצאָהלט. נו, און מינוט'ן האָט ער
איך געוואַלט אין זיינען האָבען.

און מיט לאנגזאמע טריט האָט ער זיך געלאָזט געהן אַהיים אין
האַטעל אַרײַן. אָבער מאַרגען אָבענד זאָל עס געשעהן, אַרום האַלבע
נאַכט, אָהן וואָס פֿאַר עס איז צערעמאַניעס, קורץ און גוט, קורץ
און גוט!

אַז עס איז שוין געווען דריי אַזויגער אין דער פֿרויה, איז ער נאָך
געשמאַנען ביים פֿענסטער פֿון זיין צימער און האָט אַרונטערגעקוקט
אויף'ן מאַרק-פּלאַץ.

XIX

און די נעכסטע נאַכט אַרום צוועלף אַזויגער איז ער ענדליך אַרום
פֿון האַטעל. ער האָט ניט געמאַכט קיין פֿאַרבערייטונגען, ער האָט בלויז
געשריבען צו זיין שוועסטער און אַרײַנגעלייגט אביסעל געלד אין אַ קאַג-
ווערט פֿאַר מאַרט האַץ; ווייטער זיינען זיינע טשעמאַדאַנעס, זיין וויאַלין-
קאַסטען און דער אַלטער שטוהל, וואָס ער האָט געקויפֿט, געשמאַנען
אויף זייער פּלאַץ; עטליכע ביכער האָבען זיך אַרומגעוואַלגערט אויף'ן
טיש, און זיין רעכנונג האָט ער אויך ניט בעזאַהלט; דאָס האָט ער
פֿאַלשטענדיג פֿערגעסען. אַ קורצע ווילע איידער ער איז אַוועק פֿון האַטעל,
האַט ער געכעטען סאַראַץ אָבזושטויבען די פֿענסטער, ביז וואַנען ער
זועט צוריקקומען, און סאַראַ האָט עס איהם פערשפּראַכען, ניט קוקענדיג
דערױף וואָס עס איז געווען אין מיטען נאַכט; ער האָט זיך גוט אַרומ-
געוואַשען דאָס געזיכט און די הענד אין דאָן האָט ער פּערלאָוען דאָס
צימער.

די גאַנצע צייט איז ער געווען רהיג, כמעט נאָך אָהן זאָרג. גאָט
אין הימעל, וואָס איז דאָ אַזוינס, וואָס מען זאָל דערפֿון מאַכען אַזא
זועזען און אויפֿרודערן די גאַנצע וועלט? אַ יאָהר פֿרויהער אָדער שפּעטער
שפּיעלט דאָך ניט קיין ראָלע, בפרט נאָך אז דאָס איז געווען אַ געדאַנק,
טיט וועלכען ער האָט זיך אַרומגעטראָגען אַ לאַנגע צייט. נו, איצט איז
ער אַבסאָלוט מיעד געוואָרען פֿון זיינע ענטטווישונגען, פֿון זיינע ניט-
ערפּילטע האַפֿנונגען, פֿון דעם הומבורג איבעראַל, פֿון אָט דעם פּיינעס,
טעגליכען בעטרוג, וואָס ער האָט בעגעגענט ביי אַלע מענשען. ער האָט
נאָך אַמאָל געדײַנקט וועגען מינוט'ן, וועמען ער האָט אויך אין זיינען
געהאַט, איבערלאָוענדיג איהם אַ קאַנווערט מיט אַ סומע געלד, הגם זיין
פֿערהאַכט געגען אָט דעם אַרימען קאַליקע האָט איהם קיינמאָל ניט

פערלאזען. ער האָט זיך איך דערמאָנט אָן פֿרוי סטענערסען, די קראַנקע
אין אַסטאָמישע פֿרוי, זייעלע האָט אָנגעקאָרט דעם מאַן פֿאַר איהם
אין די אַינען אין דאָך האָט זי עס מיט קיין שום מיינע ניט אַרויסגע-
ווינען; אָן קאָמא, דאָס דאָזיגע קליינע, געלד-גויעריגע מיידעל, וואָס האָט
איינסשטרעקט צו איהם איהרע פֿאַלשע אַרעמס, דאָן ווען ער פֿלעגט ערגעץ
איינפֿאַהרען, אין כסדר אַרומגעטאַפּט אין וויינע קעשענעס און געזוכט
וואָס מעהר, וואָס מעהר געלד. אין מזרח, אין מערב, אין אינלאַנד, אין
איינלאַנד, איבעראַל האָט ער זיך געטראָפֿען מיט איינע און דויעלבע
מענטשען; אלעס איז געמיין און פֿאַלש און אזוי אונפֿערשעהמט טרויעריג,
פֿון דעם בעטלער, וואָס טראָגט אַ באַנד אַרום אַ געוונדע האַנד, ביז
דעם בלויען הימעל, וואָס צופֿליסט אין אַוואָן. און ער אליין, איז ער דען
בעסער? ניין, ניין, ער אליין איז איך ניט בעסער; אָבער איצט איז ער
דאָך שוין אזוי נאָהענט צום ענד.

ער איז געגאַנגען איבער דער לאַנדונגס-ברוק, כדי נאָך אַמאָל אַ
קוק צו טהאָן אויף די שיפֿען; און אז ער איז דורכגעגאַנגען דעם לעצטען
לאַנדונגס-אַרט, האָט ער פֿלוצלינג אַרונטערגענומען ווין אייווערנעס הינג
פֿון פֿינגער אין האָט איהם אַריינגעוואָרפֿען אין ים. ער האָט געוועהן,
זי דער הינג איז אַריינגעפֿאַלען ווייט אין וואַסער. אָט אזוי, אין דער
לעצטער רגע מאַכט מען דאָך אַ קליינעם פֿערדוק, זיך צו בעפֿרייען פֿון
דעם הומבונג!

ביי מאַרטנאָ גודע'ס הויז האָט ער זיך אָנגעשטעלט און אַריינגער-
קוקט צום לעצטען מאָל אין די פֿענסטער אַרײַן. אינעווייניג איז אלעס
געווען ווי געוועהנליך, רחוק און שמיל; קיינער איז ניט געווען צו זעהן.
„זיי געוונד!“ האָט ער געזאָגט.

און ער איז אַוועק ווייטער.

אַהן דעם ער זאָל עס אליין וויסען, האָט ער פֿערקירעוועט וויינע
טויט צום פֿאַסטאַר-הויף. ער האָט זיך ערשט דאָן געכאַפּט, וואו ער
געהט, ווען ער האָט דערזעהן דעם הויף-פֿלאַץ ווי אַ מיין בעליבטונג אין
וואַלד. ער איז געבליבען שטעהן. וואוהין לאָזט ער זיך געהן? וואָס האָט ער
צו טהאָן דאָ, אייף דעם וועג? אַ לעצטער בליק אויף די צוויי פֿענסטער
אין צווייטען עטאַזש, אָן אומזיסטע האַפֿנונג, צו דערזעהן אַ געזוכט, וואָס
וועט זיך קיינמאָל ניט וויינען, קיינמאָל ניט — ? ניין, אזוי ווייט געהט
מען ניט! אמת, מען איז די גאַנצע צייט געווען ענטשלאָסען, עס צו
טהאָן אָבער מען האָט עס דאָך ניט געטהאָן! ער איז געבליבען
שטענדן נאָך אַ וויילע אין האָט געקוקט מיט לאַנגע בליקען אויף דעם

הויף-פלאץ פון דעם פאסטאר'ס הויז, ער האָט זיך קוים געהאלטען אויף די פֿיס, זיין האַרץ האָט שיער ניט געפלאַצט פֿאַר שמערין . . . „זיי געוונד!" האָט ער ווידער אַמאָל געזאָגט.

דאָן האָט ער זיך מיט אַמאָל אַ קעהר געטהאָן און זיך פֿערנומען אויף אַ זייטען-וועג, וואָס האָט געפֿיהרט ווייטער אין וואַלד אַרײַן. אַזונד דאַרף מען געהן, וואוּהין די אויגען וועלען פֿיהרען, און זיך אַנידערוואַרפֿען אויף דעם ערשטען בעסטען צופֿעליגען אָרט. פֿריהער פֿון אַלצדינג, קיין בערעכענונג און קיין סענטימענטאַליטעט; אויף וואָס איז קארלסען געקומען אין זיין לעבערליכער פֿערצווייפלונג! אַקוראַט ווי עס וואָלט ווערטט געווען צו מאַכען אויפֿיעל צערעמאָניעס איבער אַזאַ קליינעם עסק! . . . ער בעמערקט, אַז איינס פֿון זיינע שיד-בענדלאַך האָט זיך אָבגעבונדען, און ער בלויבט שטעהן, שטעלט אַרויף דעם פֿיס אויף אַ הויפֿען ערד און שלייפֿט עס צו. גלייך נאָכדעם זעצט ער זיך אַנידער.

ער האָט זיך אַנידערגעזעצט, גאָר ניט דיינקענדיג דערביי, אַהן דעם ער זאָל עס גאָר וויסען. ער האָט זיך אַזונגעקומט: הויכע טאַנען-בוימער, איבעראַל הויכע טאַנען-בוימער, דאָ און דאָרט אַ וואַכאַלדער-ערקומט, די ערד בעדעקט מיט וואַלד-געוויקסען. גוט, גוט!

דאָן נעהמט ער אַרויס זיין בריעף-טאַש. ער לייגט אַרײַן אַהן די בריעף צו מאַרטהאַן און מינוט'ן; אין אַ בעוונדער אַכטהיילונג לייגט דאַגני'ס טאַשענטיכעל אין פּאַפּיר. און ער נעהמט עס אַרויס, קושט עס עטליכע מאָל, פֿאַלט אויף די קניע און קושט עס עטליכע מאָל און צו-רייסט עס אין קליינע שטיקלאַך. ענדליך האָט ער דאָס טאַשענטיכעל אַזוי צופֿליקט, אַז עס איז ניט געווען מעהר צו דערקענען, עס זיינען כמעט איבערגעבליבען הויילע פֿעדים; ער שטעהט אויף און לייגט עס אַוועק אונטער אַ שטיין, בעהאַלט עס גוט, אַזוי אַז קיינער זאָל עס ניט קענען געפֿינען, און זעצט זיך ווידער. יאָ, איצט איז דאָך, דוכט זיך, מעהר ניט געבליבען וואָס צו טהאָן? און ער דיינקט נאָך, אָבער עס איז מעהר גאַרנישט דאָ וואָס צו טהאָן. דאָן ציהט ער אָן זיין זייגער, ווי זיין שטייגער איז געווען צו טהאָן יעדען אָבענד, ווען ער פֿלעגט געהן שלאָפֿען. ער קוקט זיך אום אַרום און אַרום; אין וואַלד איז גאַנץ פֿינסמער; ער זעהט ניט קיין פֿערדעכטיגעס. ער הערט זיך צו, האַלט איין דעם אַטהעם און הערט זיך צו: קיין קלאַנג, קיין הויך, די פֿייגעל זיינען שמום, די נאַכט מילד און מייט. און ער שטעקט אַרײַן די פֿינגער אין דער וועסט-קעשענע און נעהמט אַרויס דאָס קליינע פֿלעשעלע.

דאס פלעשעלע האָט אַ גלעזערנע פּראָבקע; איבער דער גלעזערנער פּראָבקע איז דאָ אַ רויפֿאַך פּאַפּירען היטעלע, וואָס איז צוגעבונדען מיט אַ בלויען אפּטייקער-בענדעל. ער בינדט אויף דאָס בענדעל און ציהט ארויס די פּראָבקע. קלאָהר ווי וואַסער, מיט אַ שוואַכען מאַנדעל-גערוך! ער האַלט דאָס פּלעשעלע פֿאַר די אויגען, ס'איז אָנגעפֿילט בײַ העלפֿט. אין דערוועלבער רנע דעהערט ער אַ מאַדנעם קלאַנג פֿון דער ווייטענס, אַ פֿאַר שטאַרקע קלעפּ; דער קירבען-ווייגער, וועלכער האָט אין שטאַרט געשלאָגען צוויי. ער שטעכטעט: „די שטונדע האָט געשלאָגען!“ און ער הויבט שטעל אויף דאָס פּלעשעלע צום מויל און ליידנט עס אויס. אין דער ערשטער רנע איז ער נאָך געזעסען גלייך, מיט פֿערטאַכטע אויגען, מיט'ן ליידגען פּלעשעלע און איין האַנד און דער פּראָבקע אין דער אַנדערער. דאָס אַלעס איז אָבגעלאָפֿען אזוי פֿון זיך אליין, אַז ער האָט גאָר קיין צײַט ניט געהאַט זיך אָבצוגעבען רעכנונג איבער דעם. נאָר איצט האָבען די געדאַנקען ביסלאַבזויי אָנגעהויבען אַרויפֿשטראַכען צו איהם אין קאָפּ, ער האָט געעפֿענט די אויגען און אַ צוממעלסט-האַט ער זיך אומגעקוקט אַרום זיך. דאָס אַלעס, אָט די בײַמער, אָט דעם הימעל, אָט די ערד וועט ער שוין איצט קיינמאַל מעהר ניט זעהן? ווי מאַדנע דאָס האָט איהם אויסגעקוקט! שוין האָט דאָס גיפֿט שטילער-הײַט גענימען אַרוםלויפֿען אין זיין קערפּער, זיך אַריינשפּאַרען אין וויינע גליעדער, זיך דורכברעכען אַ וועג דורך וויינע אָרערן; באלד וועט ער בעקומען קרעכטען, באלד וועט ער בלייבען ליגען אַ פֿערגליווערטער. ער שפּירט שוין דײַטליך אַ ביטערן געשמאַק אין מויל און פֿיהלט, אַז זיין צונג ווערט אַלץ מעהר און מעהר צוואַמענגעשרומפֿען. דאָן נעהט ער סאַכען נאַרישע העווט מיט די אָרעמס, אױס צו זעהן, אויף ווי ווייט ער איז שוין מױס, הױבט אָן צעהלען די בײַמער, וואָס געפֿינען זיך אַרום איהם, קומט בײַ זעהן און הערט אויף. וואָס זשע, וועט ער טאַקע שטאַרבען איצט, הײַנט בײַנאַכט, ווירקליך שטאַרבען? נײַן, אַך נײַן, ניט וואָהר! נײַן, ניט הײַנט בײַנאַכט, וואָס? ווי מאַדנע דאָס איז זי יאָ, ער וועט שטאַרבען, ער האָט אזוי דײַטליך געפֿיהלט, ווי די בלויווערע האָט געווירקט אינעווייניג אין זיין אינגעווייז. אָה, פֿאַרוואָס איצט, פֿאַרוואָס איצט שוין? גאָט, עס מוז דאָך ניט געשעהן גראָד איצט! נײַן, וועט עס געשעהן? ווי עס האָט איהם שוין אָנגעהויבען ווערן שוואַרץ פֿאַר די אויגען! ווי עס האָט דאָס אַבוסעל גערויטט איבער'ן וואַלד, כאַטש עס איז נאָר קיין ווינד ניט געווען! וואָס איז דאָס? פֿאַרוואָס לױפֿען אַרום דײַטע וואַלקענס דאָרט איבער די שפּיצען פֿון די בײַמער? ...

אך, ניט גלייך, ניט גלייך! ניין, הערסט דו, ניין! וואָס זאָל איך טהאָן?
איך וויל ניט! גאָט אין הימעל, וואָס זאָל איך טהאָן?

און פלוצלינג שפיעלען זיך אלע געדאנקען פֿון דער גאנצער וועלט
פֿונאַנדער אין זיין מוח מיט אַ געוואלטיגער מאכט. ניין, ער איז ניט
גרייט דערצו; עס זיינען נאָך דאָ שווענדער זאכען, וועלכע ער וואָלט
געמוזט אַפֿריהער טהאָן, און זיין מוח פֿלאַמט און פֿלאַקערט פֿון דעם
אלעם, וואָס ער האָט נאָך געהאַט צו טהאָן. ער האָט נאָך ניט בעזאָהלט
זיין רעכנונג אין האַטעל, ער האָט עס גאָר פֿערגעסען, יא, ביי גאָט,
ס'איז איהם איינפֿאַך פֿון זינען אַרויס, און ער האָט עס איצט געוואָלט
פֿערריכטען! ניין, איבער נאכט וואָלט ער נאָך געמוזט בלייבען לעבען.
גנאָד, גנאָד, אַ שטונדע, עפעס מעהר ווי אַ שטונדע! גרויסער גאָט, ער
האָט אויך פֿערגעסען אַנשרייבען נאָך אַ ברויעף, נאָך איין ברויעף: צוויי
ציילען צו אַ מאַן אין פֿינלאַנד, ס'האָט זיך געהאַנדעלט וועגען דער
שטעקסער, וועגען איהר גאַנץ פֿערמעגען! ביי אַזאַ קלאָהרען בעוואוסט-
זיין איז ער געווען אין רעכטען מיטען פֿון דער דאָזיגער פֿערצווייפֿלונג,
און זיין מוח האָט אַזוי מאַרנע געשפּאַנט געאַרבייט, אַז ער האָט זיך
זאָגאַר בעשעפֿטיגט מיט זיין אבאַנעמענט אויף די פֿערשיעדענע צייטונג-
גען, וועלכע ער האָט געהאַלטען. ניין, זיינע צייטונגען האָט ער אויך
ניט געהייסען אויפֿהערען שיקען, זיי וועלען אַנקומען כּסדר, אָהן אויפֿהער,
זיי וועלען אַנפֿילען זיין צימער ביי דער סטעליע. וואָס זאָל ער פֿאַרט
טהאָן? און דאָ איז ער שוין כּמעט האַלב טויט!

מיט ביידע הענד רייסט ער אויס גראָן, וואַרפֿט זיך אַרום אויף'ן
בויך און פּרוּואוּט צוריק אָכגעבען פֿון זיך דאָס גיפֿט, שטעקט אַריין דעם
פֿינגער אין האַלז, אָבער אומזיסט. ניין, ער וויל ניט שטאַרבען, ניט
היינט ביינאַכט, אויך מאַרגען ניט, ער וויל קיינמאָל ניט שטאַרבען, ער
וויל לעבען, יא, אייביג וויל ער נאָך זעהן די זונן. און אָט דאָס ביסעלע
גיפֿט וועט ער ניט האַלטען אין זיך, און איידער עס וועט איהם טויטען,
מוז עס אַרויף, אַרויף. צום שוועלעל נאָך אַמאָל, ער מוז עס אויסברעכען!
ווילד פֿאַר שרעק שפּרינגט ער אויף אויף די פֿיס און הויבט אָן
אַרומלויפֿען איבער'ן וואַלד, זוכען וואַסער. און ער שרייט: „וואַסער!
וואַסער!“ — אַזוי אַז זיין שטימע קלינגט אָב איבער'ן גאַנצען וואַלד.
אַזוי לויפֿט ער אַרום עטליכע מינוטען ווי אַ מיטגלידער, ער לויפֿט אין
אַלע זייטען, שלאָגט זיך אָן אָן בוימער, מאכט הויכע שפּרונגען איבער
וואַכאַלדער-בוימלאַך און קרעכצט הויך אויף'ן קול. און ער געפֿינט ניט
קײן וואַסער. ענדליך גלייבט ער זיך אויס און פֿאַלט אויף דער נאָז;

בשעת'ן פֿאלען דאָיען זיינע הענד אַביסעל אויף די ערד און ער פֿיהלט
א לייכטען שמערץ אין איינער פֿין זיינע באַקען. ער פֿרוואַזט זיך ריהרען,
אייפֿשטעהן, אָבער דער פֿאל האָט איהם בערוישט, ער פֿאלט ווידער
צוריק, ווערט מאַטער און מאַטער און הויבט זיך מעהר ניט אויף.

יא, יא, אין גאָט'ס נאָמען, ס'העלפֿט אַלואָ גאָרנישט! און, גאָט מיין
גאָט, ער טוו אַלואָ דאָך שטארבען! ווען ער וואָלט געהאָט קרעפֿטען
זיך אייפֿצהויבען און געפֿינען ערגעץ אַביסעל וואַסער, וואָלט ער פֿילייכט
געווען גערעטעט! אָך, ווי טרויעריג עס וועט זיך איצט ענדליכן מיט
איהם, און ער האָט עס זיך דאָך אַמאָל אזוי גוט פֿאַרגעשטעלט; איצט
וועט ער שטארבען פֿון גיפֿט אונטער'ן פֿרויען הימעל! אָבער פֿאַרוואָס
איז ער שוין ניט פֿערגליווערט? ער קען נאָך ריהרען מיט די פֿינגער,
אייפֿהויבען די ברעמען; ווי לאַנג עס געדויערט, ווי לאַנג עס געדויערט
דאָס אַביסעל!

ער לייגט צו די האַנד צום געוויכט, ס'איז קאַלט און פֿייכט פֿין
שווייס, ער איז געפֿאלען אויף'ן פנים, מיט'ן קאָפּ אַרויף; ער בלייבט
ליגען און מאַכט מעהר קיין צערעמאָניעס ניט מיט זיך. יעדעס גליעד ציטערט
נאָך; אויף איין באַק האָט ער אַ וואונד, און ער לאָזט דאָס בלוט רינגען,
אָהן דעם עס צו פֿערהאַלטען. ווי לאַנג עס געדויערט, ווי לאַנג! אין
געדולדיג ליגט ער אין וואַרט. ווידער אַמאָל הערט ער, ווי דער קירבען
זייגער שלאָגט, ער שלאָגט דריי. ער ווערט ערשטוינט; האָט ער געקענט
אַרומטראָגען דאָס גיפֿט אין זיך אַ גאַנצע שעה נאָכאַנאַנד און נאָך בלייב-
בען לעבען? ער שפּאַרט זיך אָן אויף'ן עלענבויען און טהוט אַ קוק
אויף זיין וויגער; יא, ס'איז געווען דריי. ווי לאַנג עס געדויערט דאָס
אַביסעל!

יא, אין גאָט'ס נאָמען, ס'איז נאָך אַלעס דעם דאָך אַס בעשטען,
וואָס ער שטארבט איצט! און זיך פֿלוצלינג דערמאָנענדיג אָן דאַנגי'ן,
וועט ער האָט יעדען וונטאָג אין דער פֿריה געוואָלט פֿאַרוינגען און
וועט ער האָט געוואָלט אויפֿוועל גוטס טהאָן, איז ער געוואָרען צו-
פֿרויעדען מיט זיין שיקוואַל, און טרעהרען האָבען זיך איהם געשטעלט אין
די אויגען. סענטימענטאַל, בעטענדיג גאָט און וויינענדיג שטיל פֿאַר זיך,
האָט ער אָנגעהויבען צונויפֿזאַמלען ביי זיך אין מוה אַלעס, וואָס ער וועט
טהאָן פֿאַר דאַנגי'ן. אָה, ווי ער וועט זי בעשיצען פֿאַר אַלדאָס בייז!
פֿילייכט וועט ער שוין מאַרגען קענען אַרבערפֿליהען צו איהר און זיין
נאָהענט לעבען איהר, גוטער גאָט, ווען ער וואָל דאָס שוין מאַרגען קענען
טהאָן אין טאָבען, אז זי וואָל זיך אייפֿבאַפען פֿון שלאָפֿן, שטראַהלענדיג

פֿאַר פֿרייד! ס'איז געווען מיאוס פֿון איהם, וואָס ער האָט ערשט מיט אַ
ווילע צוריק ניט געוואָלט שטאַרבֿען, אז ער וואָלט דאָך איהר געקענט
פֿערשאַפֿען פֿרייד; יאָ, ער בעדויערט עס און בעט ביי איהר פֿערציהונג;
ער ווייס גאָר ניט, וואָס מיט איהם איז צווייט געווען. איצט אָבער קען
זי זיך פֿערלאָזען [אויף איהם, און ער וואָלט שוין געוואָלט קענען וואָס
זיכער קומען שוועבענדיג צו איהר אין צימער און שטעהן ביי איהר בעט.
אין עטליכע שעה, פֿילייכט שוין אין אַ שמונדע אַרום וועט ער דאָרט
זיין, יאָ, דאָן וועט ער זיין דאָרט. און ער וועט זיכער פֿועל'ן ביי אַ
מלאַך פֿון גאָט, עס צו טהאָן פֿאַר איהם, אויב ער אַליין וועט עס ניט
קענען טהאָן, ער וועט איהם צוואַנגען דערפֿאַר צווי פֿיעל גוטע זאַכען.
און ער וועט דעם מלאַך זאָגען: „איך בין ניט ווייס, דו קענסט עס טהאָן,
דו ביסט ווייס, דערפֿאַר מעגסט דו דאָן מיט מיר טהאָן, וואָס דו ווילסט.
דו קוקסט מיך אָן, וויל איך בין שוואַרץ? נו געוויס בין איך שוואַרץ.
וואָס איז זיך דאָ פֿאַרהאָן צו וואונדערן דעריבער? אָבער איך זאָג דיר
ען, אז איך וועל גערן נאָך לאַנג, לאַנג זיין שוואַרץ, אויב דו וועסט מיר
טהאָן די טובה, וואָס איך בעט דיר; איך קען נאָך עקסטראַ אַ מיליאָן
יאָהרען בלייבען שוואַרץ און נאָך פֿיעל שוואַרצער ווי איצט, אויב דו
וועסט עס נור פֿערלאַנגען; און פֿאַר יעדען זונטאָג וואָס דו וועסט פֿאַר
איהר זינגען, קענען מיר פֿון דאָס ניי צולייגען אַ מיליאָן יאָהרען, אויב
דו ווילסט ניט אַנדערש. איך זאָג קיין ליגען ניט, איך וועל אויסטראַכטען
נאָך צווי פֿיעל אַנדערע זאַכען, דיר צו געבען דערפֿאַר; וואָס איך וועל
נור קענען וועל איך דיר געבען, אבי הער מיך אויס! דו וועסט ניט
דאַרפֿען פֿליהען אַליין, איך וועל מיטקומען מיט דיר, איך וועל דיר טראַגען
און פֿליהען פֿאַר אונז ביידען, דאָס וועל איך מיט פֿערגניגען טהאָן און
איך וועל דיר אויך ניט איינשמירען, כאַטש איך בין שוואַרץ. איך וועל
שוין אַליין טהאָן אַלצדינג, און דו וועסט זיך די גאַנצע צייט קענען רוהען.
ווער ווייס, פֿילייכט וועל איך דיר אויך קענען שיינקען עפעס, וואָס איך בעזיץ;
עס קען דיר צו ניץ קומען; איך וועל דיר שטענדיג אין זינען האַבען,
ווען אימיצער וועט מיר עפעס געבען; פֿילייכט וועל איך האַבען גליק
און איך וועל קענען פֿערדיענען גאָר אַסך גוטע זאַכען פֿאַר דיר, דאָס
קען מען גאָר ניט וויסען. . . .”

יאָ, סוף כל סוף וועט ער געפֿינען אַ מלאַך, וואָס וועט עס וועלען
טהאָן פֿאַר איהם, אין דעם איז ער זיכער. . . .
און ווידער שלאָגט דער קירכען־ווייגער, האַלב אינבעוואוסט צעהלמ
ער איבער די פֿיער קלעפֿ און דיינקט מעהר ניט נאָך וועגען דעם, איצט

אין די הויפטזאך, האָבען גערודלד. דאָן האָט ער צונויפֿגעלייגט די הענד
און געבעטען גאָט, צו שטארבען וואָס גיבער, אין עטליכע מינוט צייט;
דאָן וועט ער נאָך פֿיליכט קענען זיין ביי דאָננ'ן, איידער זי וועט זיך
אויפֿבאַפען פֿין שלאָף. ער וועט אלעמען דאַנקען און אלעס אין דער וועלט
וועט ער לויבען און גרויסען דערפֿאַר; ס'איז אַ גרויסע גאָד, און איצט
האָט ער בלוז אָט דעם האַרציגען וואונש . . .

ער האָט צוגעמאַכט די אויגען און איז אַנשלאָפֿען געוואָרען. —
ער איז געשלאָפֿען דריי שעה. אז ער האָט זיך אויפֿגעכאַפט, האָט
די זונן אַראָבגעשיינט אויף איהם, און דער וואַלד איז געווען פֿול מיט אַ
מעכטיגער, רויענדרער סוויטשערדי פֿון די פֿייגעל. ער האָט זיך אויפֿ-
געזעט און זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען; מיט איין מאָל איז איהם
ארויף אויפֿ'ן זינען אלעס, וואָס ער האָט געטהאָן ביינאַכט; דאָס פֿלע-
שעלע איז נאָך געלעגען לעבען איהם, און ער האָט זיך אויך דערמאָנט,
זיי האַרציג ער האָט געבעטען גאָט, צו שטארבען וואָס גיבער. און ער
לעבט נאָך! ווידער אַמאָל האָט זיך דער אָדער יענער עקעלהאַפֿטער
איטשטאַנד געשטעלט אין וועג. ער האָט ניט אָנגעהויבען פֿערשטעהן, ווי
דאָס איז געקומען, אומויסט האָט ער נאָכגעדיינקט איבער אלעס, און ער
האָט בלוז געפֿיהלט, אז ער איז נאָך ניט טויט.

ער איז אויפֿגעשטאַנען, האָט גענומען דאָס פֿלעשעלע און געמאַכט
אַ פֿאַר טריט. ניין, ווי עהרליך ער זאָל ניט פֿראווען עפעס טהאָן,
אימער שמויסט ער זיך אָן אָן הינדערניסען. וואָס איז פֿאַרט געשעהן
מיט דעם גיפֿט? ס'איז געווען אַמת'ע בלוז-ווייערע; אַ דאַקטאָר האָט
ערקלעהרט, אז עס איז גענוג, יא, נאָך מעהר ווי גענוג; ער האָט דאָך
דעם פּאַסטאָר'ס הונד מיט אַ קליין ביסעלע דערפֿון פֿער'ס/ס'ט אויף טויט.
אין עס איז דאָך דאָסעלבע פֿלעשעלע, ס'איז געווען אָנגעפֿילט ביי העלפֿט;
ער נעדיינקט גאַנץ גוט, אז ער האָט עס מיט זיינע אויגענע אויגען גע-
זעהן, איידער ער האָט עס אויסגעליידיגט. דאָס פֿלעשעלע איז דאָך
קיינסמאָל ניט געווען אין פֿרעמדע הענד, ער האָט עס אימער געטראָגען
ביי זיך אין דער וועסט-קעשענע. אָד, וואָס זיינען דאָס פֿאַר בייזע רוחות,
וועלכע פֿערפֿאַלגען איהם איבעראַל?

ווי אַ בלייז איז איהם דורך אין מוח דער געדאַנק, אז דאָס פֿלע-
שעלע איז יא געווען אין פֿרעמדע הענד. ער בלייבט שטעהן און ניט
ווילענדיג טהום ער אַ קנאַק מיט די פֿייגעל. יא, ס'איז ניט קיין טעות,
מינוט האָט עס געהאַט אַ גאַנצע נאַכט ביי זיך. ער האָט זיך דערמאָנט
אָן דער הוליאַנקע ביי זיך אין האַמעל, ווען ער האָט אַוועקגעשיינקט

מינוט'ן זיין וועסט; דאָס פֿלעשעלע, דער זיינער און עטליכע פּאפּירען זיינען געבליבען אין טאש; מינוט האָט אויף מאָרגען אין דער פֿריה אָב-געבראכט די זאַכען. אַך, דער אַלמער, נאַרישער קרופּעל, דאָס שטעקט ער דאָס הינטער דעם, ער מיט זיין דורכגעטריבענער נוט-האַרציגקייט! וואָס פֿאַר אַ ביטערקייט, וואָס פֿאַר אַן אויסשפּעקולירטער קונץ!

נאָגעל האָט פֿאַר ביטערקייט צונויפֿגעביסען די צייהן. וואָס האָט ער יענע נאַכט ביי זיך אין צימער געוואָגט? האָט ער ניט אויסדריקליך ערקלעהרט, אָו ער האָט ניט קיין מוטה צו נעהמען דאָס גילט? און אָם די היפּאָקריטישע, מיאוס'ע בריאה, דאָס דאָזיגע פֿערועהעניש פֿון אַ מאַנסביל איז געוועסען לעבען איהם אויף אַ שמוהל און האָט ניט געגלויבט אין זיינע ווערטער! דער לופּט, דער קראַט! ער איז זיך אוועק גלייך אַהיים, האָט אויסגעליידיגט דאָס פֿלעשעלע, האָט עס פֿילייכט זאָגאַר נוט אויסגעשווינקט און עס דערנאָך אָנגעגאַסען ביי העלפֿט מיט וואַסער. און נאָך אָט דער שענהער טהאַט איז ער אַריינגעקראַכען אין בעט און האָט רוהיג געשלאָפֿען!

נאָגעל האָט זיך אַוועקגעלאָזט צוריק אין שטאַדט אַרײַן. ער איז געווען איינגערמאַסען אויסגערױהט און האָט קלאָהר און ביטער נאַכט-דיינקט איבער דעם, וואָס האָט איהם געטראָפֿען. דאָס געשעהעניש פֿון דער נאַכט האָט איהם ערנידערוגט און איהם לעכערליך געמאַכט אין זיינע אייגענע אויגען; צו דיינקען, אָו ער האָט זאָגאַר געשפּירט דעם מאַנדעל-גערוך פֿון דעם דאָזיגען וואַסער, אָו דאָס דאָזיגע וואַסער האָט צוזאַמענגעצויגען זיין צונג, אָו ער האָט זאָגאַר געשפּירט די ווייטאָגען פֿון טױט דורך דעם דאָזיגען וואַסער! אין ער איז ווילד און משונע געווען און געשפרונגען איבער בױמער און שטיינער צוליב אַ זופּ פֿון גאַנץ איינפֿאַכען ברונען-וואַסער! צאָרענדיג און רוים פֿאַר הרפּה איז ער גע-בליבען שטעהן און האָט זיך צושריען אויף'ן קול; אָבער גלייך נאַכדעם האָט ער זיך אומגעקוקט, מורא האָבענדיג, אָו אימיצער קען עס נאָך האָבען געהערט, און איז דאַן אַריבער אין געזאַנג, כדי עס צו פֿע-ר-גלעמען.

און אַזוי געהענדיג ווייטער, איז ער געוואָרען אַלץ מילדער און מיל-דער אויפֿגעלייגט דורך דעם וואַרעמען, שמראַהלענדען פֿריהמאָרגען און דעם אונאויפֿהערליכען פֿייגעל-געזאַנג אין דער לופֿט. אַ וועגעלע איז איהם אַנטקעגען געקומען. דער פֿוהרמאַן בעגריסט, און נאָגעל בעגריסט; דער הונד, וועלכער לופֿט ביי דער זײַט, דרעהט מיט'ן עק און קוקט אַרויף צו איהם. . . אַך, פֿאַרוואָס האָט זיך איהם ניט איינגעגעבען צו

שטארבען די נאכט אויף אן עהרליכען אַנשטענדיגען אופן? ער האָט זיך
נאָך אַלץ ניש געקענט בערהויגען, דיינקענדיג דערפֿון; ער האָט זיך דאָך
אנידערגעלייגט פֿיל מיט צופֿרדענהייט, וואָס זיין סוף איז ענדליך געקומען.
א מילדע פֿרייד האָט איהם דורכגענומען, ביז ער האָט צוגעמאַכט די אויגען
אין אַזוי אַנטלאָפֿען געוואָרען. איצט איז שוין דאָגני אודאי אויפֿגעשטאַנען,
פֿילייכט איז זי זיין אַרויס אין גאַס, און ער האָט איהר אויף קיין שום
אופן ניש געקענט דערפֿרעהען. זיי שרעקליך האָט ער זיך געפֿיהלט.
וואָס ער איז אַזוי מיאוס אָבגענאַרט געוואָרען! מינוט האָט צוגעלייגט אַ
נייע מיטע סהאַט צו די מאַסע אַנדערע, מיט וועלכע זיין האַרץ איז פֿול
געווען; ער האָט איהם אַ טובה געטהאָן, האָט איהם געראַטעוועט דאָס
לעבען — פֿונקט דיזעלבע טובה, וואָס ער אליין האָט געטהאָן אַ פֿרעמדען,
אן אונגליקליכען מענטשען, וועלכער האָט ניש געוואָלט אַנקומען קיין
האַטבורג, ביי דער געלעגענהייט האָט ער דאָס פֿערהייענט זיין רעטונגס-
מעדאַל, העהעהע, פֿערהייענט זיין רעטונגס-מעדאַל! יאָ, מען ראַטע-
וועט מענטשען, מען בערעכענט זיך ניש, און צייטענווייז בעגעהט מען אַ
נומע טהאַט; ענטשלאָסען לאָזט מען זיך אוועק און מען ראַטעוועט
מענטשען פֿון טויט!

איינפֿאַך פֿערשיעהמט פֿאַר זיך אליין, איז ער אַרויף אין האָטעל,
האָט זיך שטילערהייט אַריינגעכאַפט צו זיך אין צימער און זיך אַנדער-
געוועזט אויף אַ שטוהל. דאָס צימער איז געווען וויכער און געמיטהליך,
די פֿענסטער אַרומגעווישט און אויך פֿערפֿונצט מיט פֿרישגעפֿרעסטע
פֿאַרהאַנגען; אויפֿ'ן טיש איז געשטאַנען אַ בוקעט פֿעלד-בלומען אין
וואַסער. ער האָט נאָך דאָ קיינמאַל קיין בלומען ניש געהאַט; אָט די
איבערראַשונג האָט איהם אַריינגעבראַכט אין אַן ערשטווינטער פֿרייד, און
ער האָט זיך געריכען די הענד פֿון פֿערגניגען. וואָס פֿאַר אַ צופֿאַל גראָף
אין אַזוי טאָג! וואָס פֿאַר אַ ליעבענסווירדיגער איינפֿאַל פֿון אַן אָרעם
דיענסטטיידעל! אַ נומע נשמה, די סאַרז! יאָ, ס'איז ווירקליך אַן אויסער-
געוועהנליך שעהער פֿרויה-טאַרגען; זאָגאַר די אַלע געזיכטער אונטען
אויפֿ'ן סאַרק זעהען אויס צופֿריעדען; דער מאַן מיט די גיפֿסענע פֿיגורען
זיצט רוהיג ביי זיין טיש און רויכערט זיך גאַנץ געלאַסען זיין לייטענע
פֿיפֿקע, ניש קוקענדיג דערזויף וואָס ער האָט נאָך היינט ניש פֿערקויפֿט
קיין שטיקעל סחורה פֿאַר אַן ערע די ווערט. פֿילייכט איז עס גאָר ניש
אזוי שלעכט, וואָס די ווילדע פֿלענער פֿון דער דאָזיגער נאַכט האָבען זיך
ניש איינגעגעבען! מיט גרויל האָט ער זיך דערמאַנט אַן דעם שרעק, וואָס
ער האָט איבערגעלעבט, בשעת ער איז אַרומגעלאָפֿען נאָך וואַסער; ער

האָט נאָך געצימערט, ווען ער האָט געדיינקט דערפֿון, און ויצענדיג צוויי זיכער אויף דעם דאָזיגען שמוהל אין דעם העלען, פֿריינדליכען צימער וואו די זונן האָט אַרײַנגעשיינט, האָט ער זיך אין דער רגע געפֿיהלט נליקליך, וואָס ער איז אויסגעלייזט געוואָרען פֿון אַלדאָס ביזו. און אויף אַלע פֿעלע, אז עס וועט קיין אַנדערע ברירה ניט זיין, בלייבט דאָך נאָך איבער אַ גוט, זיכער מיטעל, וואָס ער האָט נאָך ניט געפרואווט! צום ערשטען מאל מאַכט זיך אָפֿט, אז עס ניט זיך ניט איין, מען שטאַרבט ניט, מען הויבט זיך אויף; אָבער עס איז דאָך נאָך פֿאַרהאַן אַ קליינער, זיכערער זעקס-רעהריגער רעוואָלווער, וואָס מען קען קויפֿען אין דער ערשטער, בעסטער וואַפֿען-האַנדלונג, ווען מען נייטיגט זיך אין איהם. פֿערצויגען איז ניט פֿערבויגען . . .

סאַראַ האָט אָנגעקלאַפֿט אין טהיר. זי האָט געהערט, אז ער איז געקומען, און זי האָט איהם געוואָלט לאָזען וויסען, אז דער פֿריהשטיק איז פֿאַרטיג. אז זי האָט געוואָלט אוועקגעהן, האָט ער זי צוריקגערופֿען און געפֿרעגט, צי די בלומען זיינען פֿון איהר.

יא, זיי זיינען פֿון איהר, נימאָ פֿאַרוואָס צו דאַנקען.

ער האָט איהר פֿונדעסטוועגען פֿאַרש געגעבען די האַנד.

זי האָט מיט אַ שמויכעל געפֿרעגט:

"וואו זייט איהר דאָס געווען די גאַנצע נאַכט? איהר זייט גאָר ניט

געקומען אַהיים."

"ווייסט איהר," האָט ער געענטפֿערט, "דאָס מיט די בלומען איז ווירקליך שעהן פֿון אייך; איהר האָט אייך היינט ביינאַכט אַרומגעווישט די פֿענסטער און מיר געגעבען ריינע פֿאַרהאַנגען. איך קען אייך גאָר ניט זאָגען, ווי איהר האָט מיר דערמיט דערפֿרעהט, איך ווינט אייך אַלעס גוטס דערפֿאַר."

און פֿלוצלינג קומט איהם אָן איינער פֿון יענע משוגע'נע מאַמענטען, אין וועלכע ער איז הוילע שטימונג, הוילער אונבערעכענטער איינפֿאַל, און ער זאָגט:

"הערט אויס, איך האָב מיטגעבראַכט אַ פעלין, ווען איך בין אָנגעקומען אַהער אין האַטעל; גאָט ווייס, וואו ער איז ערגעץ אַהינגעקומען, אָבער איך האָב אויסדריקליך געהאַט אַ פעלין מיט זיך, און דעם וויל איך אייך אוועקשיינקען. יא, יא, איך טהו עס אויס דאַנקבאַרקייט, ס'איז שוין פֿעסט בעשלאָסען, דער פעלין איז אייערער."

סאַראַ האָט אַרויסגעפֿלאַצט מיט אַ הויבען, האַרצויגען געלעכטער. נאָך וואָס טויג איהר אַ פעלין?

יא, זי איז נאנץ גערעכט; אָבער דאָס איז איהר זאך; זי דארף איהם פֿינדעסבוועגען אָנגעהמען, זי דארף איהם פֿערשאַפֿען די פֿרייד און איהם אָנגעהמען . . . און איהר פֿריש געלעכטער האָט אויף איהם געווירקט, אז ער האָט מיטגעלאַכט, ער האָט אָנגעהויבען טרייבען שפּאַס מיט איהר: נאָט, וואָס פֿאַר שענהע שולטערן זי האָט דאָס אַביסעל! וואָלט זי דאָס געגלויבט? איינמאָל האָט ער פֿון איהר געזעהן מעהר ווי זי אַליין קען זיך פֿאַרשטעלען. יא, אין עסס-זאַל; זי איז געשטאַנען אויף אַ טיש און האָט געוואַשען די סטעליע איבער זיך, און ער האָט געקוקט דורךן שפּאַלט פֿון טהיר; איהר קלייד איז געווען פֿערקאַשערט, ער האָט געזעהן אַ פֿוס, אַ שטיק פֿוס, יא, ער האָט ווירקליך געזעהן אַ האַלבע אייל פֿון אַ שענהעם פֿוס. העהעהע. אָבער ווי עס זאָל ניט זיין, נאָך היינט פֿאַרנאַכט, אין אַ פֿאַר שטונדען אַרום וועט ער איהר שיינקען אַ בראַסלעט; זי קען זיין זיכער אין דעם. און אויסערדעם זאָל זי אַקאַרשט ניט פֿערגעסען, אז דער פעלין איז איהרער . . .

דער מיטגע'נער מענש; וואָס זשע, איז ער ווירקליך פֿון זינען אַראָב? כאַראַ האָט געלאַכט, אָבער זי האָט זיך אָנגעהויבען שרעקען פֿאַר זיינע טאָדנע איינפֿעלען. אייערנעכטען האָט ער דער פֿרוי, וועלכע האָט איהם אָבערבראַכט זיינע וועש, געגעבען, אַסך מעהר געלד, וויפֿיעל ס'האָט איהר געקומט; היינט וויל ער אַוועקשיינקען זיין פעלין. און אין שטאַדט דער-זעהלט מען אויך אַלערליי זאַכען וועגען איהם.

XX

יא, ער איז פֿון זינען אַראָב, ער איז פֿון זינען אַראָב. ס'האָט נאָר מעהר קיין צווייפֿעל ניט געקענט זיין אין דעם; וואָרים סאַראַ האָט איהם אָנגעכאַסען קאַפֿע, מילך, טהעע, האָט איהם אָנגעכאַטען בייער, האָט איהם אָנגעכאַטען אַלעס, וואָס איז איהר נור איינגעפֿאַלען, אָבער ניט קוקענדיג דערויף איז ער אייפֿגעשטאַנען פֿון מיט, נאָכדעם ווי ער האָט זיך אַקאַרשט אַנידערגעזעצט, און געלאָזט שטעהן דעם נאַנצען פֿרייהשטיק. פֿלוצלינג איז איהם אַרויף אויפֿ'ן זינען, אז עס איז פֿינקט די צייט, ווען מאַרטהא פֿלעגט קומען אויפֿ'ן מאַרק מיט איהרע אייער; ווער ווייס, פֿילייכט איז זי שוין דאָ צוריק; עס וואָלט דאָך געווען אַ גליקליכער צו-פֿאַל, ווען ער זאָל זי נאָך היינט ווידערוועהן, גראָד היינט, ער געהט צוריק אַרויף צו זיך אין צייטער און שטעלם זיך אַוועק ביים פֿענסטער.

דער גאנצער מארק ליגט פאר איהם; נאָר מאַרטהאַץ קען ער ניט זעהן. ער וואַרט אַ האַלבע שטונדע, אַ גאַנצע שטונדע. נעהמט ניט אַראָב קיין אויג פֿון מאַרק, אָבער אומזיסט. ענדליך קאָנצענטרירט זיך זיין גאַנצער אינטערעס אויף איין סצענע, וואָס שפּיעלט זיך אָב אונטען ביי די טרעפֿ פֿון דער פּאַסט און וועלכע ציהט צו צו זיך אַ מאַסע נייגעריגע: אין אַ קרייז פֿון מענשען, אין מיטען אויף דער זאַמדיגער גאַס, זעהט ער מיט נומ'ן, ווי ער מאַנצט און שפּרינגט אַרויף און אַראָב; ער נעהט אָהן אַ ראַק, און אויך די שיד האָט ער אויסגעטהאַן; ער טאַנצט און האַלט זיך אין איין אָבווישען דעם שווייס, און אז ער איז פֿאַרטיג, קלויבט ער צונויף זיינע עטליכע ערעס פֿון די צושויער. יאָ, מינוט האָט זיך ווידער גע- נומען צו זיין אַלטער טהעטיגקייט, ער האָט ווידער אָנגעהויבען טאַנצען. גאַנעל וואַרט ביז ער איז פֿאַרטיג און דער עולם געהט זיך פֿונאַנ- דער, דאַן שיקט ער אימיצען אַרונטער, איהם רופֿען. און מינוט קומט אַריין מיט דערזעלבער אונטערטהעניגער האַלטונג ווי אימער, דעם קאַפֿ אַראָבעבויען, די אויגען אַרונטערגעלאָזען צו דער ערד.

„איך האָב אַ בריעף צו איך,“ זאָגט נאַגעל.

און ער גיט איהם דעם בריעף, שמעקט איהם אריין טיעף אין איינער פֿון זיינע ראַקטאַשען און הויבט אָן מיט איהם צו ריידען:

„איהר האָט מיך אַריינגעבראַכט אין אַ גרויסע פֿערלעגענהייט, מיין פֿריינד, איהר האָט מיך אָבעגענאַרט, מיך מיט אַזאַ כיטערקייט געפֿיהרט פֿאַר דער נאָז, אז איך מוז עס בעוואַונדערן, כאַטש איך מוז צוגעבען, אז דאָס האָט מיך שטאַרק געערגערט. האָט איהר איצט צייט? איהר געדיינקט דאָך נאָך געוויס, אז איך האָב איך אַמאָל צוגעזאָגט צו געבען אַן ערקלעהרונג וועגען עפעס. נוי גוט, איך וויל איך איצט געבען אָט די ערקלעהרונג. איך געפֿין, אז עס איז געקומען דער מאַמענט דערצו, נאָר קען איך איך אַפֿריהער פֿרעגען: האָט איהר געהערט, אז מען רעדט שטאַרק וועגען מיר אין שטאָדט און מען זאָגט, אז איך בין פֿערריקט? לאַמיר איך אַקאַרשט בערוהיגען, איך בין ניט פֿערריקט; דאָס קענט איהר דאָך אַליין אויך הערען, ניט וואַהר? איך גיב צו, אז אין דער לעצטער צייט בין איך געווען אַביסעל צוטומעלט; עס האָבען מיר גע- טראָפֿען אַ מאַסע זאַכען, וועלכע זיינען ניט געווען אַם בעסטען; ס'איז אַזוי בעשעהרט געווען; אָבער איצט בין איך ווידער פֿאַלקאָם געוונד, ס'פֿעהלט מיר גאַרנישט. דאָס בעט איך איך ניט צו פֿערגעסען. . .

איהר וועט דאָך קיין פֿאַראיבעל ניט האָבען, ווען איך וועל איך בעמען, עפעס נעהמען אין מויל?“

ניין, מינוט האָט גאַרנישט געוואָלט נעהמען אין מויל.
„יא, דאָס האָב איך פֿאַראויס געוואויסם . . . מיט איין וואָרט, איך
בין פֿול מיט מיסטרוען צו איך, גרענארד. איהר פֿערשמעהם גאַנץ גוט,
דאָס איך בין אויסען מיט מיינע ווערטער. איהר האָט מיך אזוי מורא'דיג
אַבענאַרט, אז איך חיל גאָר מעהר ניט מאַכען קיין פֿערזוך, זיך צו
בעהאַלטען דערמיט; איהר האָט מיך איינפֿאַך אין אַ זעהר ערנסטער זאָך
גאַנץ מואוס אַבערסדאָן, פֿון גוטבאַרציגקייט, אויב איהר ווילט, אַבער
איהר האָט עס דאָך געטהאָן. אָט דאָס קליין פֿלעשעלע איז געווען ביי
איך אין די הענד?"
מינוט כאַפט אין דער זייט אַ קוק אויפֿן פֿלעשעלע און ענטפֿערט
ניט.

„ס'איז געווען גיפֿט אין דעם? ס'איז אויסגעליידיגט און דאָן ווידער
אַנגענאַסען געוואָרען ביו העלפֿט מיט וואַסער; היינט ביינאַכט איז דאָ
קיין אנדער זאָך ניט געווען נור ריינע וואַסער."
מינוט וואָנט נאָך אַלין גאַרנישט.

זעהט איהר, דערמיט איז אויגענטליך ניט בעגאַנגען געוואָרען קיין
שלעכטע טהאַט. דער וואָס האָט דאָס געטהאָן, האָט עס איינפֿאַך גע-
טהאָן פֿון גיטען האַרצען, נור אום צו פֿעהרימען, עס וואָל קיין בייז ניט
געשעהן. אַבער דאָס זייט איהר דאָס, וועלכער האָט עס געטהאָן."
פּויע.

„ניט וואָהר?"

„יא, ענטפֿערט ענדליך מינוט.

„יא, און פֿון אייער שטאַנדפּונקט איז עס געווען ריכטיג געהאַט-
דעלט; אַבער פֿון מיין שטאַנדפּונקט זעהט עס אנדערש אויס. פֿאַרוואָס
האָט איהר עס געטהאָן?"
„איך האָב געמיינט, איהר ווילט פֿילויכט . . ."
פּויע.

„גו, זעהט איהר זיין! אַבער דאָ האָט איהר זיך אַבענאַרט, גרע-
נארד, אייער גוט האַרץ האָט איך פֿערפֿיהרט. האָב איך ניט יענע
נאַכט, ווען איהר האָט מיטגענומען דאָס גיפֿט מיט זיך, אויסדריקליך
געוואָנט, אז איך האָב ניט קיין מוסה, עס אַליין אויסצוריינקען?"
„געוויס, אַבער איך האָב פֿינדעסטוועגען פֿאַרט מורא געהאַט, אז
איהר קענט עס פֿילויכט טהאַן. און אָט האָט איהר עס דאָך געטהאָן."
„איך האָב עס געטהאָן? וואָס פֿלוידערט איהר? העהע, איהר האָט
מיך אַליין אַריינגעפֿאַקט, גיטער מאַן. ס'איז אמת, אז איך האָב דאָס

פֿלעשעלע היינט ביינאכט אויסגעליידיגט, אבער מערקט איך גוט: איך אליין האָב אפילו קיין טראָפען דערפֿון ניט פֿערוואַנדערט.
מינוט קוקט איהם אָן פֿערוואַנדערט.

„אַט זעהט איהר שוין, ווי איהר אליין געהט אַוועק מיט אַ לאַנגער נאָז. איהר מאַכט אַ שפּאַציר אין מיטען דער נאַכט, איהר געהט אַריבער די לאַנדונגס-בריק, איהר בעגעגענט אַ קאַץ, וועלכע שלעפט זיך איבער'ן גאַנצען ברעג און דרעהט זיך און וואַרפֿט זיך אַרום אין די שרעקליכסטע שמוערצען. איהר בלייבט שטעהן, קוקט זיך איין אין דער-קאַץ; עפעס איז איהר געבליבען שטעקען אין האַלז, זי האָט אַ פֿיש-אַנגעל אין האַלז, זי הוסט און דרעהט זיך און קען עס ניט אַרויפֿבריינגען און ניט אַרונט-טערשלינגען; אָבער פֿון האַלז רינט איהר בלוט. גוט, איהר פּאַקט די קאַץ און פּרוּוואַזט זיך אַרויסקריגען די פֿיש-אַנגעל. אָבער פֿאַר ווייטאַג קען די קאַץ ניט בלייבען רוהיג, זי טהוט זיך אַ וואַרף אויפֿ'ן רוקען און אין איהר ווילדען זאָרן לאָזט זי זיך אַרויף אויף איך מיט די נעגעל, צורייסט איך די באַק איינס, צוויי, דריי, אַזוי ווי איהר זעהט צום ביי-שפּיעל ביי מיר אויף דער באַק. אָבער דערווייל ווערט אַלץ ערגער און ערגער מיט דער קאַץ, זי האַלט ביים דערשטיקט ווערן און דאָס בלוט פֿליסט אָהן אַיפֿהער פֿון איהר האַלז. וואָס טהוט מען פֿאַרט דערצו? בעת איהר זייט זיך אַזוי מיט וואָס צו טהאָן, שלאָגט דער קירכען-זייגער צוויי. ס'איז אָבער צו שפעט צו קריגען הילף ביי וועמען עס איז; וואָרום ס'איז צוויי אַזויגער ביי נאַכט. מיט אַמאָל קומט איך אַרויף אויפֿ'ן זינען, אַז איהר האָט אַ קליין געבענשט פֿלעשעלע מיט גיפֿט אין טאַש; איהר ווילט מאַכען אַ סוף צו דער קאַץ'ס יסורים און איהר גיסט איהר אַרײַן דאָס גיפֿט אין האַלז. די קאַץ טיינט, ס'איז עפעס שרעקליך געפֿעהרליכעס, וואָס זי האָט דאָ געקראָגען, זי קרעמפֿט צוזאַמען און קוקט זיך אום מיט אויסגעלאָצטע אויגען, מאַכט פּלוצלינג אַ ווילדען שפּרונג און דרעהט זיך און שלעפט זיך ווייטער איבער'ן ברעג. וואָס איז דאָ געשעהן? אין פֿלעשעלע איז נור געווען וואַסער, דאָס האָט ניט געקענט מױטען, ס'האָט בלויז געקענט פֿערגרעסערן די ווייטאַגען, און די קאַץ געהט ווייטער מיט דער פֿיש-אַנגעל אין האַלז און בעגיסט זיך מיט בלוט און סאַפעט נאָך לופֿט. פֿרוּהער אָדער שפעטער וועט זי פֿערבלוטען, אָדער זי וועט דערשטיקט ווערן איינע אליין, ערגעץ-וואו אין אַ ווינקעל.“

„איך האָב עס געטהאָן מיט אַ גוטער אַבזיכט,“ זאָגט מינוט.

„נאַטירליך. איהר טהוט קיינמאָל ניט עפעס אַנדערש ווי דאָס, וואָס איז גוט און עהרליך געמיינט; מען קען איך איינפֿאַך קיינמאָל ניט

כאפען ביי קיין שלעכטע טהאט; אויף אזוי ווייט איז אָט דער צארטער, עהרליכער שווינדעל מיט מוין גילט גאָר קיין נייעס ניט פֿאַר אייך. צום ביישפּיעל איצט, ווען איהר האָט אונטען אויפ'ן מאַרק געטאַנצט, איך בין געשטאַנען דאָ ביים פֿענסטער און האָב צוגעקוקט; איך וויל אייך ניט אויסריידען, פֿאַר וואָס איהר האָט עס געטהאָן, איך וויל נור פֿרעגען: פֿאַרוואָס האָט איהר אויסגעטהאָן די שייך? איהר געהט דאָך איצט אין שייך; נאָך וואָס האָט איהר זיי אויסגעטהאָן, בשעת איהר האָט געד- מאַנצט?"

„אום זיי ניט אָבצונגען.“

„אַקוראַט דאָס, וואָס איך האָב ערוואַרט! כ'האָב געוואוסט, אַז איהר וועט אזוי ענטפֿערן, דערפֿאַר האָב איך געפֿרעגט, איהר זייט די ריינסטע וועלע אין דער שטאָרט. אלעס איז גוט און עהרליך אין אייך, איהר זייט אָהן פֿלעקען, אָהן קנייטשען. כ'האָב אייך אַמאָל געוואָלט שטעלען אייך דער פֿראַבע און אייך פֿאַר געלד דינגען, זיך אויסצוגעבען פֿאַר דעם פֿאַטער פֿון אַ פֿרעמדען קינד; גיט קוקענדיג דערויף וואָס איהר זייט געווען אַרים און דאָס דאָזיגע געלד וואָלט אייך גאַנץ גוט געקענט צונײַן קומען, האָט איהר זיך פֿונדעסטוועגען גלייך אויפ'ן שטעל אָבגעוואָגט דערפֿון; אייער וועלע איז אויפֿגעבראַכט געוואָרען ביי דעם בלויען געד- דאַנק וועגען אזא אונרוינעס האַנדעל; כ'האָב גאָר ניט געקענט מאַכען מיט אייך, גיט קוקענדיג דערויף וואָס איך האָב אייך געכאַטען צוויי הונדערט קראַנען דערפֿאַר. ווען איך וואָלט דאָן געוואוסט, וואָס איך ווייס איצט, וואָלט איך אייך ניט אזוי גראָב בעליידיגט; דעמאָלט האָב איך נאָך ניט געהאַט קיין קלאָהרען איינדרוק פֿון אייך; איצט אָבער ווייס איך, אַז מיט אייך מוז מען זיין איינגעהאַלטען אי פֿאַרוויכטיג, נאָ, ס'איז גוט! אָבער לאָמיר זיך האַלטען ביי דעם, וועגען וואָס מיר האָבען גערעדט. . . דאָס, וואָס איהר טהוט אויס די שייך און טאַנצט באַרוועס, גיט אויפֿטערקואַם מאַכענדיג קיינעם וועגען דעם, גיט קוקענדיג אויף די שמערצען, וואָס דאָס פֿערשאַפֿט אייך, און זיך ניט בעקלאָגענדיג דערויף — דאָס איז גראָד באַראַקטערויסטיש פֿאַר אייך, איהר וויינט ניט, איהר זאָגט ניט; ועהט, איך טהו אויס די שייך, כדי זיי ניט אָבצונגען, כ'בין געצוואונגען דערצו, וויל איך בין אזוי אַרים! ניין, איהר האַנדעלט, אויב איך קען זיך אזוי אויסדרוקען, שטום, ס'איז אַ פֿעסטער פֿרינציפּ ביי אייך, קיינטאָל ביי קיינעם ניט צו בעטען וואָס עס איז; גיט קוקענדיג דערויף קיינט איהר אלעס, וואָס איהר ווילט קריגען, אָבער איהר אַליין האָט דערביי דאָס טויל ניט געעפענט; איהר זייט אַבסאָלוט ריין, זיי

פֿאַר אַנדערע לייט, אַזוי אויך פֿאַר אייך אליין, אין אייער אייגענעם בע-
וואוסטויין. אָט דעם כאַראַקטער-צוג שטעל איך פֿעסט ביי אייך און
איך געה ווייטער; איהר דאַרפֿט נישט ווערן אונגעדרולדיג, איך וועל ענדליך
קומען צו דער ערקלעהרונג . . . איהר האָט אַמאָל געזאָגט עפעס איבער
פֿרייליין גודע, וועגען וואָס איך האָב אָפֿט גאַנגעדינקט; איהר האָט גע-
זאָגט, אַז עס איז פֿילייכט דאָך נישט אַזוי אונגעגליך צוצוקומען צו איהר,
ווען מען ווייסט נור, ווי אַזוי צוצומדענען צו דער אַרבייט; ווייניגסטענס
האָט איהר וואָס עס איז דערגרייכט ביי איהר . . ."
"ניין, אָבער . . ."

"יא, זעהט איהר, איך געדינק דאָס גאַנץ נומ, ס'איז געווען דעם
אַבענד, ווען מיר זיינען דאָ ביידע געזעסען צוזאַמען און געטרונקען,
ס'הייסט: איך האָב געטרונקען און איהר האָט צוגעקוקט. איהר האָט
געזאָגט, אַז מאַרטשאַ — יא, איהר האָט זי נור גערופֿען מאַרטשאַ, איהר
האָט אויך דערזעהלט, אַז זי רופֿט אייך אימער יאָהאַנעס; נישט וואַהר,
איך זאָג קיין ליגען נישט, זי רופֿט אייך דאָך יאָהאַנעס? זעהט איהר, איך
קען זיך אויך דערמאָנען, אַז איהר האָט מיר דאָס דערזע זלט. נו, אָבער
איהר האָט געזאָגט, אַז מאַרטשאַ איז זאָנאַר אַזוי ווייט געגאַנגען, אייך
אַלעס מעגליכע צו ערלויבען . . ."

מינוט שפּרינגט אויף, ער איז רויט אויף'ן פנים און ער שלאָגט
איהם איבער די רייד:

"דאָס האָב איך קיינמאָל נישט געזאָגט! איך האָב עס קיינמאָל נישט
געזאָגט!"

"איהר האָט עס קיינמאָל נישט געזאָגט? ווי? אַזוי, איהר האָט עס
ווירקליך נישט געזאָגט? און אַשטויגער ווען איך זאָל אַרויפֿרופֿען סאַראַן
און זי שטעלען אַלס עדות, אַז זי איז גראָד בשעת אינוער שמועס געווען
אין צווייטען צימער און האָט געהערט יעדעס וואָרט דורך די דינע ווענד?
אַזוי וואָס איז מיר נאָך קיינמאָל נישט פֿאַרגעקומען! אַצונד ווערט אַלואַ
אַלעס אומגעוואָרפֿען דורך אייער לייקענען; איך וואָלט גערן געוואָלט
אייך נאָך אַביסעל אויספֿרעגען וועגען דעם; עס אינטערעסירט מיך, און
אייך האָב אָפֿט געמראַכט דערפֿון; אָבער אַז איהר בעשטעהט דערויף, אַז
איהר האָט עס נישט געזאָגט, מאַ — איבעריגענס בעט איך אייך, זעצט
זיך אַקאַרשט צוריק אויף אייער פּלאַץ, אַנטלויפֿט נישט ווי דאָס לעצטע
מאָל. נאָר איהר קענט עס איצט סיי ווי סיי נישט, די טהיר איז פֿער-
שלאָסען; איך האָב זי פֿערשלאָסען."

נאגעל האָט פֿערהויבערט אַ ציגאַר; מיט אַמאָל מהומט ער זיך אַ באַפּ, אזוי ווי ער וואָלט זיך אָן וואָס עס איז דערמאָנט.

„ניין, אָבער נאָט מיין גאָט!“ האָט ער געזאָגט, „ווי האָב איך פֿאַרמ געקענט אזאָ טעות האָבען! הערר גרענאַרד, כ'בעט אייך ווירקליך מיר צו פֿערצייהען; איהר זייט גערעכט, איהר האָט עס ניט געזאָגט! פֿער געסט עס, ליעבער פֿריינד; אן אנדערער האָט עס געזאָגט, און ניט איהר; איצט דערמאָן איך זיך, כ'האָב עס געהערט מיט אַ פֿאַר וואַכען צוריק. ווי האָב איך גאָר געקענט אויף איין רגע גלויבען, אז איהר וועט אויס-געבען אַ דאַמע — און פֿאַר אלע זאַכען, אז איהר וועט זיך אליין אויס-געבען — אייף אַזאָ'ן אופן! כ'פֿערשטעה גאָר ניט, ווי אזוי דאָס האָט מיר געקענט ארויף אויף'ן מוח; כ'מוז ווירקליך ניט זיין אין גאַנצען ביים זייען. . . איבעריגענט, הערט צו: איך בין זיך דאָך מודה, אז איך האָב אַ טעה געהאַט, און בעט גלייך ענטשולדיגונג; אַלזאָ בין איך דאָך ניט פֿערהויבערט, ניט וואָהר? אויב איך רעד פֿונדעסטוועגען פֿאַרמ אַביסעל אָהן אַ טאַלק, אַביסעל ווילד, דאַרפֿט איהר ניט גלויבען, אז איך מהו עס אַבזיכטליך; מיינט ניט, אז איך וויל אייך פֿערטומלען דעם מוח און ארויסציהען ביי אייך וואָס עס איז. דאָס וואָלט דאָך סיי ווי סיי געווען אַרויסגעוואָרפֿענע אַרבייט, וויל איהר אליין רעדט דאָך קיין וואָרט ניט. גיין, איך רעד דערפֿאַר אזוי וואַנדערליך און אונאיבערלייגט, וויל איך געפֿין זיך אין דעם סאַמענט אין אַזאָ שטימונג; דאָס איז דער גאַנצער גרונד. ענטשולדיגט, וואָס איך בין פֿערהויבערט אָן אַ זייט; איהר זייט פֿילייכט אונגעדולדיג און ווילט הערען די ערקלעהרונג?“

מינוט שווייגט. נאָגעל שטעהט אויף און אַ צוקאַכטער הויכט ער אָן אַרויסגעהן צווישען טהיר און פֿענסטער אַהין און אַהער. פֿלוצלינג בלייבט ער שטעהן, און מיעד און איבערדריסיג פֿאַר דער גאַנצער זאַך, זאָגט ער:

„ניין, איצט האָב איך ווירקליך קיין לוסט ניט ווייטער צו ריידען מיט אייך, איך וויל אייך גאַנץ אָפֿען אַרויסזאָגען מיין מיינונג! איך האָב געפֿלוידערט און גערעדט מיט אייך אָהן אַ טאַלק, און איך האָב עס ביי איצט געטהאָן אַבזיכטליך, כדי וואָס עס איז אַרויסצוקריגען פֿון אייך. כ'האָב עס געפרוואָווט אויף אַלערליי וועגען; עס העלפֿט אָבער ניט, און די זאַך איז מיר איינפֿאַך דערוידער. נו גוט, איך וויל אייך געבען די ערקלעהרונג, גרענאַרד! ביי מיר אין האַרצען גלויב איך, אז איהר זייט אַ פֿערבאַרגענער לוסט, אַ פֿערבאַרגענער לוסט!“

אז מינוט האָם אָנגעהויבען ציטערן און זיינע אויגען האָבען מיט
שרעק זיך גענומען דרעהען אין אלע זייטען, האָט נאָגעל ווייטער געזאָגט :
„איהר רעדט ניט קיין וואָרט, איהר געהט ניט אַרויס פֿון דער ראַלע.
איך קען אייך ניט ריהרען פֿון אַרט, איהר זייט אַ מערקווירדיגע, אַ
זעלטען שמועס קראַפֿט; איך בעוואונדער אייך און אינטערעסיר זיך
שמאַרק אין אייך. געדוינקט איהר, ווי איך האָב דעמאָלט גערעדט מיט
אייך אַ גאַנצען אָבענד און צווישען אַנדערעס האָב איך אייך אַרײַנגעקוקט
גלייך אין די אויגען און געמיינט, אז איהר האָט צוזאַמענגעצוקט פֿאַר
שרעק? דאָן האָב איך געפרוואווט קומען ווייטער. כ'האָב אייך ניט אָב-
געלאָזט פֿון אויג און אויף אַלערליי וועגען געפרוואווט קומען ווייטער,
כמעט אימער אָהן ערפֿאַלג; דאָס גיב איך צו, ווייל איהר זייט כלומר/שט
אַן אונבעפֿלעקטער מענטש; אָבער איך האָב קיין רגע ניט געצווייפֿעלט
אין דעם, אז איהר זייט אַ שטילער, געהיימער זינדער פֿון וואָס פֿאַר עס
איז אַרט. איך האָב ניט קיין בעווייז געגען אייך; דאָס פֿעהלט מיר
ליידער; איהר קענט אַלאָ זיין גאַנץ רוהיג, אַלעס בלייבט צווישען אונז.
אָבער קענט איהר בעגרייפֿען, פֿאַרוואָס איך בין אזוי זיכער, אויב איך
האָב ניט קיין בעווייזע? זעהט איהר, דאָס פֿערשטעהט איהר ניט. און
ניט קוקענדיג דערויף האָט איהר דאָך אַ בעשטימטע געוואוינהייט, אַרום-
טערצולאָזען דעם קאַפ, ווען מיר ריידען איבער וואָס עס איז; איהר
האָט אַ פֿאַר אויגען מיט דעם און דעם אויסדרוק, אויגען, וועלכע פינטלען
גראַד דאָן, ווען איהר רעדט די און די ווערטער, אָדער ווען מיר קומען
צו צו די און די פֿראַגען; אויסערדעם האָט איהר אַ שטימע מיט אַ מין
מורמלענדען קלאַנג, אַה, די שטימע! אָבער הויפטזעכליך ווירקט איהר
אַנטיפּאַטיש אויף מיר מיט אייער פֿערואַן, איך פֿיהל עס אין דער לופֿט,
ווען איהר קומט צו; מײַן זעלע הויבט אָן ציטערן פֿאַר אונבעקוועמ-
ליכקייט. דאָס פֿערשטעהט איהר ניט? איך אויך ניט, אָבער עס איז
פֿאַרט אזוי. בײַ גאָט, נאָך אין דער שמונדע פֿיהל איך זיך איבערצייגט,
אז איך בין אויף דעם ריכטיגען סליאָד; אָבער איך קען אייך ניט פֿאַקען,
ווייל איך האָב קיין בעווייזע ניט. דאָס לעצטע מאָל, ווען איהר זייט גע-
ווען דאָ אויבען בײַ מיר, האָב איך אייך געפֿרעגט, וואו איהר זייט געווען
דעם 6טען יוני — ווילט איהר וויסען, פֿאַרוואָס איך האָב זיך נאָכגע-
פֿרעגט דערויף? נו, דער 6טער יוני איז געווען דער טאָג, ווען קאַרלסען
איז געשטאַרבען, און איך האָב בײַ דאָן געגלויבט, אז איהר האָט גע-
הרג'עט קאַרלסען.״

אזוי ווי ער וואָלט אַראָבגעפֿאַלען פֿון הימעל ווידערהאַלט מינוט די

ויערמער: „אז איך האָב גע'הרג'עט קארלסען!" און ווערט ווידער אַנד-
שווינגן.

„יא, דאָס האָב איך בױז איצט געגלויבט; כ'האָב געהאַט אויף אייך
דעם דאָזיגען פֿערדאַכט; אזוי ווייט האָט מיך זאָגאַר געטריבען מיין געד-
פיהל, אז איהר ווייט אין וואָס פֿאַר עס איז בעציהונג אַ שורקע. איצט
גלויב איך עס ניט מעהר; איך גיב צו, אז איך האָב אַ טעות געהאַט;
כ'בין געגאַנגען צו ווייט און איך בעט פֿערצייהונג דערפֿאַר. צי איהר
וועט מיר גלויבען צי ניט, אָבער עס האָט מיך טיעף געקריינקט, וואָס
איך האָב אייך געטהאָן אַט דאָס גרויסע אונרעכט; דערפֿאַר האָב איך
טעהר ווי אויך אָבער, וויענדיג אַליין, געבעטען ביי אייך פֿערצייהונג.
אָבער אויב איך האָב אין דעם פֿונקט אַ טעות געהאַט, בין איך פֿונד-
דעסשוועגען פֿאַרט זיכער, אז איהר ווייט אַן אונרוינע, היפֿאָקריטישע
זעלע; זאָל מיך גאָט שמראָפֿען, אויב איהר ווייט דאָס ניט! איך פֿיהל
עס טיעף ביי מיר אין האַרצען, ווי איך שטעה דאָ איצט און קוק אייך
אַן; און ביי גאָט שווער איך, אז איהר ווייט עס! פֿאַרוואָס בין איך אזוי
זיכער אין דעם! מערקט אייך גוט: איך האָב פֿון אָנפֿאַנג אָן ניט געהאַט
קײן שום גרונד צו גלויבען אויף אייך עפעס אַנדערש ווי גור דאָס בעסטע,
און אלעס, וואָס איהר האָט שפּעטער געזאָגט אָדער געטהאָן, איז אויך
געווען גוט און גערעכט, יא, זאָגאַר עדעל. דערצו האָט זיך מיר נאָך
גע'חלום'ט אַן אויסערגעווענהליך שעהנער חלום וועגען אייך: אז איהר
ווייט געווען ערגעץ-וואו אויף אַן אָפֿענעם זומפ און האָט שרעקליך געלי-
טען פֿון טיינע פֿייניגונגען, אז איהר האָט מיך פֿונדעסשוועגען פֿאַרט
געדאַנקט, זיך אַנידערגעוואָרפֿען אויף דער ערד און מיך געדאַנקט, דער-
פֿאַר וואָס איך האָב אייך ניט נאָך טעהר געמוטשעט און אייך ניט פֿער-
שאַפֿט נאָך טעהר יסורים. דאָס האָט זיך מיר גע'חלום'ט וועגען אייך,
און עס איז ועהר ישׂעהן עס איז אויך נישטאָ קײן איין מענטש אין דער
גאַנצער שטאָרט, וואָס זאָל גלויבען אויף אייך, אז איהר ווייט פֿעהיג צו
עפעס שלעכטס, איהר האָט ביי אלעמען דעם בעסטען נאָמען, אלע
סיכפֿאַטיזירען מיט אייך. און דאָך שטעהט איהר פֿאַר מיין זעלע ווי
אַ פֿייגער און קריכענדער מלאך פֿון גאָט, מיט אַ גוט וואָרט איבער
אלעמען און מיט אַ גוטער טהאַט פֿאַר יעדען טאַג. אָבער האָט איהר
מיך דען פֿערלויבדעט, מיר שלעכטס געטהאָן? האָט איהר אויסגעזאָגט
כידות, וועלכע געהען מיך אַן? ניין, ניין, דאָס האָט איהר ניט געטהאָן,
און דאָס איז טאַקע אייער שטייגער, ווי אזוי זיך דורכצודרעהען; איהר
טהוט קײנעם ניט קײן אונרעכט, איהר בעגעהט קײן שלעכטע טהאַט ניט,

איהר זייט הייליג און ריין און אבסאלוט אונשולדיג פֿאַר די מענשען, און דאָס איז גענוג פֿאַר דער וועלט, אָבער פֿאַר מיר איז עס ניט גענוג, איך פֿערדעכטיג אייך נאָך אַלץ. דאָס ערשטע מאָל, וואָס איך האָב אייך געזעהן, האָט מיט מיר געטראָפֿען עפעס מערקווירדיגעס. ס'איז געווען אַ פֿאַר טעג, נאָכדעם ווי איך בין אָנגעקומען אַהער אין שטאָדט, איין נאַכט אַרום צוויי אַזויגער. כ'האָב אייך געזעהן לעבען מאַרטהאָ גודע'ס הויז אונטען ביים ברעג; כ'האָב אייך פֿלוצלינג בעמערקט אין מיטען גאַס, אָהן דעם איך זאָל האָבען געזעהן, פֿון וואַנען איהר זייט געקומען; איהר זייט געשטאַנען און געוואַרט, איהר האָט מיך געלאָזט פֿערבייגעהן, און אז איך בין דורכגעגאַנגען, האָט איהר מיר נאָכגעקוקט, פֿון דער זייט געוואַרפֿען בליקען צו מיר. איך האָב נאָך דעמאָלט ניט געהאַט גע-רעדט מיט אייך, נאָר אַ שטימע אין מיר האָט מיך אויפֿמערקזאַם גע-מאַכט אויף אייך, און די שטימע האָט געזאָגט, אז איהר הייסט יאָהאַנעס. זאָל דאָס זיין דאָס לעצטע וואָרט, וואָס איך רעד אין מיין לעבען — נאָר איך זאָג אייך, ס'האָט געזונגען אין מיר, אז איהר הייסט יאָהאַנעס, און אז איך זאָל גוט אַכטונג געבען אויף אייך; ערשט אין אַ צייט אַרום בין איך געוואָהר געוואָרען, אז איהר הייסט ווירקליך יאָהאַנעס. אָבער פֿון יענער נאַכט אָן האָב איך אייך ניט אַרויסגעלאָזט פֿון אויג; און איהר האָט זיך שטענדיג אַרויסגעגליטשט פֿון מיינע הענד, כ'האָב אייך אויף קיין פֿאַל ניט געקענט צוהייליקען צו דער וואַנד. ענדליך זייט איהר זאָגאַר אזוי ווייט געגאַנגען מיר צו פֿערפֿעלשען אַ קאַפּ גיפֿט, נור אויס גוטער און ענדלעך מורא, אז איך קען עס נאָך פֿיליכט אויסטרינקען. ווי זאָל איך אייך ערקלעהרען, וואָס איך פֿיהל ביי דעם אַלעס? אייער רייניקייט ברוטאַליוורט מיך, אַלע אייערע שעהנע ווערטער און אייערע גוטע האַנד-לונגען פֿיהרען מיך נור אַראָב פֿון ציעל: אייך אויפֿצודעקען. איך וויל אייך אַרונטעררייסען די מאַסקע און אייך ברוינגען דערצו, איהר זאָלט אַרויסוויזען אייערע אמת'ע נאַטור. מיין בלוט קאַכט אין מיר אויף יעדעס מאָל, ווען איך זעה אייערע בלויע, לינגערישע אויגען, און איך קרים זיך פֿאַר אייך און פֿיהל נור, אז איהר זייט אין האַרצען אַ יעוואַיט. זאָגאַר אין דער רגע דוכט זיך מיך אָב, אז איהר לאַכט אינעווייניג אין זיך, אז ניט קוקענדיג אויף אייער פֿערצווייפֿעלטער, דערשלאַגענער מיענע, האָט איהר אַ פֿערבאַרגענעס, שוויינישען געלעכטער, דערפֿאַר וואָס איך קען אייך גאַרנישט מהאַן, ווייל איך האָב ניט קיין בעווייזע געגען אייך." און מינוט זאָגט אויך איצט ניט קיין וואָרט. נאָגעל רעדט ווייטער: „איהר דיינקט נאַטירליך, אז איך בין אַ באַנדיט און אַ גראָכער

וונג, וואָס פֿאַלט אָן אויף אייך אין וואַרפֿט אייך אָט די אַלע בעשולדיג-
 גינגען אין פנים ארויף? גיט; דאָס אַרזט מיך ווינציג וואָס; איהר קענט
 דינגקען וועגען מיר, וואָס איהר ווילט; ביי אייך אין האַרצען ווייסט איהר
 גאנץ גוט, אז אייך האָב אייך אַרויפגעטראָטען אויף'ן היהנער-אייג, דאָס
 איז מיר גענוג. אָבער פֿאַרוואָס דערלאָזט איהר, אז אייך זאָל זיך אזוי
 בענגען מיט אייך? פֿאַרוואָס שטעהט איהר ניט אויף, שפייט מיר אָן אין
 געזיכט און געהט זיך אייך אויער וועג?"

ס'האָט אַייסגעזעהן, אז מינוט קריגט מוסה, ער האָט אַיפֿגעוויבען
 די אויגען און געזאָגט:

„איהר האָט דאָך פֿערשלאָסען די מוהר.“

„זעהט נאָר, זעהט,“ האָט נאָגעל געענטפֿערט, „איהר האָט זיך אַלואָ
 דאָך אויפֿגעכאַפֿט! און איהר ווילט מיר איינריידען, אז איהר האָט גע-
 גלויבט, אז די מוהר איז פֿערשלאָסען? די מוהר איז אָפֿען, גיט אַ קוק
 אהער, אָט שטעהט זי גאנץ אָפֿען! אייך האָב געזאָגט, אז זי איז פֿער-
 שלאָסען, כדי אייך זע שטעלען אויף דער פֿראַכע; ס'איז געווען אַ פֿאַסטקע
 פֿאַר אייך. די זאך איז די: איהר האָט די גאַנצע צייט געוואַסט, אז די
 מוהר איז אָפֿען, אָבער איהר האָט זיך ניט וויסענדיג געמאַכט, נור אז
 זי קענען וועגען דאָ ריין און אונשולדיג ווי אימער און זיך לאָוען בעליי-
 דיגען פֿון מיר. איהר ווייסט ניט אַרויס פֿון ציטער, ניין, איהר האָט זיך
 ניט געדיהרט פֿון אַרזט; אזוי גיך ווי אייך האָב אייך געגעבען צו פֿער-
 שטעהן, אז אייך האָב אויף אייך אַ פֿערדאַכט, האָט איהר אָנגעשטעלט
 די אויערן; איהר האָט געוואָלט הערען, וויפֿיעל איך ווייס, ווי געפֿעהרליך
 אייך קען ווערן פֿאַר אייך. ביי גאָט, איך ווייס, אז דאָס איז אזוי, און
 איהר קענט זיך אייך גאנץ רוהיג לייקענען, אויב איהר ווילט, ס'איז מיר
 אַלצאיינס. . . און פֿאַרוואָס רעכען אייך זיך דאָס איצט אויף אַזאָ אופן
 אָב מיט אייך? איהר האָט אַ גוטען גרונד, מיר צו שטעלען אָט די
 פֿראַגע; עס קען אויסזעהען, אז דאָס אַלעס געהט מיך גאָרנישט אָן.
 טיין פֿריינד, עס געהט מיך יאָ אָן; ערשטענס וואָלט אייך גערן
 געוואָלט וואַרענען, איהר זאָלט זיך היטען. גלויבט מיר, אין דער רגע
 טיין אייך עהרליך, וואָס אייך זאָג. אזוי צי אזוי, נאָר וואָס פֿאַר עס איז
 שורקען-לעבען פֿיהרט איהר, און דאָס געהט נור אַ געוויסע צייט; אין
 אַ שעהענס טאָג וועט איהר ליגען דאָ פֿאַר דער גאַנצער וועלט, און
 יעדער, וואָס וועט נור וועלען, וועט קענען טרעטען אויף אייך. דאָס איז
 אַיינס, צווייטענס האָב אייך אָן אַהנגנג, אז ניט קוקענדיג אויף דעם
 וואָס איהר לייקענט אזוי שטאַרק, שטעהט איהר דאָך געהנצער צו פֿרייליין

גודע, ווי איהר ווילט מען זאל עס גלויבען. נו, וואס האָט פֿרייליין גודע מיט מיר צו מהאָן? יאָ, דאָ ווייט איהר ווידער גערעכט; אַנטקעגען אזא פֿראַגע ווי די דאָזיגע מוז איך שווייגען שטיל; פֿרייליין גודע געהט מיך ווייניגער אָן ווי יעדע אַנדערע. אָבער אין אַלגעמיין האָב איך א רעכט צו זיין אונגרויג, אויב איהר פֿערקעהרט מיט איהר און שטעקט איהר נאָך פֿילייכט אָן מיט אייער דורכגעטריבענעם יעזואיטיזם. אָט דערפֿאַר האָב איך זיך דאָס מיט אייך אויף אזא אופן אָכגערעכענט.

נאָגעל פֿעררויכערט פֿון דאָס ניי זיין ציגאַר און זאָגט:
"און איצט בין איך פֿאַרטיג, און די טהיר איז נישט פֿערשלאָסען. איז אייך געטהאָן געוואָרען אָן אונרעכט? שווייגט אָדער ענטפֿערט! טהוט, וואָס איהר ווילט; נאָר זאל אייער אינערליכע שטימע ענטפֿערן פֿאַר אייך, אויב איהר ענטפֿערט. ליעבער פֿריינד, לאָמיק אייך זאָגען, איידער איהר געהט אַוועק: איך ווינט אייך קיין שלעכטס נישט."
פּוּזע.

מינוט שטעהט אויף, לייגט אַרײַן די האַנד אין קעשענע און געהט אַרויס דעם בריעף. ער זאָגט:

"איצט קען איך דאָס מעהר נישט אָננעהמען."
דאָס קומט אומגעריכט פֿאַר נאָגעל'ן; ער האָט זיך גאָר פֿערגעסען אָן בריעף, און ער זאָגט:

"אזוי? איהר ווילט עס נישט געהמען? פֿאַרוואָס נישט?"
"איך קען עס נישט אָננעהמען."
מינוט לייגט אַוועק דעם בריעף אויף'ן טיש און לאָזט זיך געהן צו דער טהיר. נאָגעל געהט איהם נאָך מיט'ן בריעף אין דער האַנד, די אויגען זיינען איהם פֿול מיט טרעהרען, און זיין שטימע ציטערט פּלוצלינג.

"געהט עס דאָך, גרעגאָרד," זאָגט ער.
"ניין!" ענטפֿערט מינוט. און ער עפֿענט די טהיר.

נאָגעל מאַכט צוריק צו די טהיר און זאָגט נאָך אַמאָל:
"געהט עס! געהט עס! לאָמיק אייך ליעבערשט זאָגען, אז איך בין פֿעריקט, אז איהר דאַרפֿט זיך אין גאַנצען פֿערגעסען אָן דעם, וואָס איך האָב היינט געזאָגט. איך בין פֿאַלשטענדיג פֿעריקט. נישט וואָהר, איהר זעהט אַליין גאַנץ גוט, אז מען קען זיך נישט אומקוקען אויף מיינע רייד, אז איך בין נישט ביים זינען? אָבער געהט דעם בריעף, איך ווינט אייך נישט קיין שלעכטס, כאָטש איך בין איינפֿאַך אויסער זיך; געהט עס, איך בעט אייך, קיין סך איז דאָ נישטאָ, גלויבט מיר, ס'איז אַ קלייניגקייט,

אין איך האָב אייך צום שלום אויך גערן געוואָלט געבען אַ בריווע מיט
עפעס וואָס עס איז, מיט כמעט נאָרנישט דערין, אבי נור אַ בריווע.
ס'איז בלויז אַ גרום. נאָ — איך בין אייך אויך דאנקבאַר דערפֿאַר.
דאָס זאָגענדיג האָט ער אריינגעשטופט מינוט'ן דעם בריווע אין דער
האַנד און איז צוגעלאָפֿען צום פֿענסטער, אים ניט צו מווען איהם צוריק-
געחטען. אָבער מינוט איז געבליבען ביי ווינס, ער האָט דעם בריווע
וידער אַמאָל אוועקגעלייגט אייף'ן טיש און אַ שאַקעל געטהאָן מיט'ן קאָפּ.
ער איז אוועק.

XXI

ניין, קיין זאך האָט איהם נישט אָבגעגליקט. צי ער איז געוועסן ביי
זיך אין צימער אָדער ער האָט אַרומגעוואַנדערט אין די גאַסען, — ער
האָט אין ערגעץ קיין רוה נישט געפֿונען; ויין קאָפּ איז געווען פֿול מיט
מיזענדער זאַכען, און יעדע זאך האָט איהם פֿערשאַפֿט בעזונדערע
יסורים. פֿאַרוואָס איז אלעס געווען אזוי אונגינסטיג פֿאַר איהם? ער
האָט עס נישט געקענט בעגרייפֿען; אָבער די פֿעדים האָבען זיך אליין ענגער
אין ענגער צוזאַמענגעצויגען אַרום איהם. ס'איז זאָגאַר געקומען אזוי
נייט, אז ער האָט ווירקליך נישט געקענט פֿועל'ן ביי מינוט'ן אַנצונעהמען
אַ בריווע, וועלכען ער האָט איהם געוואָלט געבען.

אלעס איז געווען אזוי טרויעריג און אונמעגליך. דערצו איז נאָך
געקומען דאָס, וואָס ער האָט אָנגעפֿאַנגען געפֿייניגט צי ווערן פֿון אַ נער-
ווער מורא פֿאַר וואָס עס איז, עפעס אזוי ווי אַ געהיימע געפֿאַהר וואָלט
ערגעץ-וואו אין אַ פֿינסטערען ווינקעל געלויערט אויף איהם; אָפֿט פֿלעגט
ער בלייבען אַ פֿערציטערטער פֿאַר שרעק, ווען די פֿאַרהאַנגען פֿון פֿענ-
סטער האָבען נור אָנגעהויבען פֿלאַטערן אביסעל אַהין און אַהער. וואָס
זיינען דאָס איצט פֿאַר נייע יסורים, וועלכע קומען נאָך צו צו די אלטע?
זייע אביסעל האַרטע געזיכטסצייגע, וועלכע זיינען קיינמאָל נישט געווען
ישעהן, זיינען איצט געוואָרען נאָך ווייניגער אַנציהענד דורך די דונקלע
באָרד-שפּראַצעלאַך אייף ויין מאַרדע און אויף די באַקען; ס'איז איהם
אויך פֿאַרגעקומען, אזוי ווי זיינע האָר ביי די אויערן וואָלטען אביסעל
גראָעד געוואָרען.

יא, איז וואָס איז דאָ אַזוינס? שיינט דען נישט די זונן, און איז ער
דען נישט גליקליך, וואָס ער לעבט נאָך און קען געהן, וואוהין ער וויל?

איז דען וואָס פֿאַר עס איז הערליכקייט פֿערשלאָסען פֿאַר איהם? די זונן ליגט איבער'ן מאַרק און איבער'ן ים; אין די קליינע, שענהע געדטנער ביי יעדען הויז זינגען די פֿיינעל און שפּרינגען אַרום פֿון צווייג צו צווייג; די גאַלדענע שטראַהלען זיינען פֿערשפּרייט איבעראַל, די זאַמער-שטיינדלעך אין די גאַסען באַדען זיך אין גאַלד, און אויבען אויף'ן שפיץ פֿון'ס קירכ-טהורם שמעהט די אָבגעזילבערטע קונעל און ציטערט אַנטקעגען הימעל ווי אַן אונגעהייערער דיאַמאַנט.

ער קומט אַרײַן אין אַן אויסערגעווענהליכער פֿרײד, אין אַן ענטזײ-קונג, אַזוי שטאַרק און אונאויפֿהאַלטבאַר, אַז ער בױגט זיך אַרויס פֿון פֿענסטער און וואַרפֿט צו אַ פֿאַר קינדער, וועלכע שפּיעלען זיך בײַ די טרעפֿ פֿון האַטעל, אַ הויפֿען מיט זילבער-געלד.

„זײט גוטע קינדער!“ זאָגט ער, און פֿאַר גערהערטקײט קען ער קױם אַרויסברײנגען די ווערטער פֿין מױל. וואָס האָט ער זיך דען צו שרעקען? ער זעהט גאַר אײצט נײט אױס ערגער ווי פֿריהער; אױסערדעם, ווער לאָזט איהם דען נײט זיך אָבראַזירען און זיך אױספּוצען? דאָס איז דאָך נור בײַ איהם אין די הענד, און ער איז אַזױעק צום באַרבירער.

ער האָט זיך אױך דערמאַנט, אַז ער דאַרף אײנקױפֿען עמליכע זאַכען; ער דאַרף אַקאַרשט נײט פֿערגעסען דעם בראַסלעט, וואָס ער האָט צױגער זאָגט סאַראַ'ן. און צױנגענדיג און פֿרעהליך, מיט דער זאַרגלאַזיגקײט פֿון אַ קינד, וואָס איז צופֿריעדען מיט דער גאַנצער וועלט, בעזאָרגט ער זײנע אַלע זאַכען. ס'איז געווען נײט מעהר ווי אַן אײנבילדונג, אַז ער דאַרף מורא האָבען פֿאַר וואָס עס איז.

זײן גוטע שטימונג האַלט אָן, און ער פֿערלירט זיך אין פֿרעהליכע געדאַנקען. ער האָט געהאַט אַ שאַרפֿע אָברעכנונג מיט מינוט'ן, און זי איז שױן געווען האַלב אױסגעמעקט פֿון זײן עראינערונג, ער האָט זיך דערמאַנט אָן דעם ווי אָן אַ חלום. מינוט האָט נײט געוואַלט אַנגעהמען דעם בריעף, אָבער ער האָט דאָך אױך אַ בריעף פֿאַר מאַרטהאַ'ן. אין זײן דראַנג, מיטצוטשהילען אַנדערע פֿון זײן אױסערגעווענהליכער פֿרײד, האָט ער אײצט געוואַלט געפֿינען אַ מיטעל צו בעזאָרגען דעם בריעף צו איהר. נאָר ווי זאָל ער דאָס מאַכען? ער האָט אַ זוך געטהאָן אין זײן בריעף-טאַש און געפֿונען דעם בריעף. צי וואַלט נײט געווען אַ פּלאַן, איהם צושיקען צו דאַגני'ן, אַזוי אַז זי זאָל נײט וויסען, פֿון וואַנען ער קומט? נײן, ער טאָר איהם נײט שיקען צו דאַגני'ן. ער האָט נאָכגעדינקט אַ ווײלע, ער טוז דעם בריעף אַבסאָלוט גלייך אָבשיקען; ער האָט ענט-האַלטען אַ פֿאַר באַנקנאָטען, נײט קײן בריעף, קײן אײן וואַרט נײט.

פֿיליכט וואָלט ער געקענט בעטען דאָקטאָר סטענערסען, איהם צו
בעזאָרגען? און צוֹפֿרידען מיט דעם דאָזיגען געדאַנק, געהט ער צו דאָקט־
טאָר סטענערסען.

ס'איז געווען זעקס אזויגער.

ער האָט אָנגעקלאַפט אין דעם דאָקטאָר'ס קאַנטאָר-טהיר; זי איז
געווען פֿערשלאָסען. ער געהט דורך דעם הויף און וויל אַרײַנגעהן אין
קיד, זיך נאָכפֿרעגען אויפֿ'ן דאָקטאָר, מיט אַמאָל הערט ער, ווי פֿרוי
סטענערסען רופֿט איהם פֿון גאָרטען.

אין גאָרטען, אַרום אַ גרויסען שטיינערנעם טיש, זיצט די פֿאַמיליע
אין סדינקט קאַפֿע. דאָרט זיינען אויך געווען עטליכע געסט; אַ פֿאָר
דאָסען, אַ פֿאָר העררען; דאַגני קיעלאַנד איז אויך געווען דאָרט; זי איז
געגאַנגען אין אַ נאַנץ ווייסען הוט, וועלכער איז געווען אַרום און אַרום
בעזעצט מיט קליינע, העלע בלומען.

נאַגעל וויל זיך צוריקציהען; דאָן שטאַמעלט ער אַרום:

„דער דאָקטאָר, כ'האַב געוואָלט דעם דאָקטאָר . . .“

נאָם! צי איז ער אַקאָרשט נים קראַנק?

ניין, ניין, ער איז נים קראַנק.

נו, דאָן דאַרף ער נים אַוועקגעהן.

און פֿרוי סטענערסען האָט איהם אַ ציה געטהאָן ביים אָרם; דאַגני
איז זאָגאַר אויפֿגעשטאַנען און האָט איהם געוואָלט אָבגעבען איהר שטוהל.
ער האָט זי אָנגעקוקט; זיי האָבען זיך אָנגעקוקט איינער דעם אַנ-
דערן; זי איז זאָגאַר אויפֿגעשטאַנען פֿאַר איהם און האָט איהם שטילער-
היים געזאָגט:

„ביסע, געהט אַט דעם שטוהל!“

נאָר ער האָט געפֿונען אַ פֿלאַץ לעבען דאָקטאָר און האָט זיך אַני-

דערגעזעצט.

אַט די אויפֿנאַהמע האָט איהם אַביסעל צומישט. דאַגני האָט איהם
מיד אָנגעקוקט און איהם זאָגאַר געוואָלט אָבגעבען איהר שטוהל. זיין
האַרץ האָט שטאַרק געקלאַפט; פֿיליכט וואָלט געווען אַ פֿלאַץ איהר צו
געבען דעם בריעף צו סאַרטשאַץ?

אין אַ ווילע אַרום האָט ער זיך צוריק בערהויגט. מען האָט גע-
פֿיהרט אַ לעבעדיגען געשפֿרעך, גערעדט איבער פֿערשיעדענע זאַכען;
זיין ליכטיגע שטימונג איז ווידער געקומען איבער איהם, און זיין שטימע
האָט געציטערט פֿאַר פֿרייד. ער לעבט דאָך, ער איז נים טויט און וועט
אויך נים שטאַרבען. אַרום אַ ווייס-געדעקטען טיש מיט בלאַנקע וילכערניג

כלים, אין אַט דעם גרינעם גאַרטען, איז געזעסען אַ געזעלשאַפֿט פֿון פֿרעהליכע מענשען, וועלכע האָבען געלאַכט, און ביי וועמען די אויגען האָבען געפֿונקעלט פֿאַר פֿרייד; איז דען געווען זאָס פֿאַר עס איז אורזאָך, זיך צו פֿיהלען אונבעקוועם?

„ווען איהר וואָלט ווירקליך געוואָלט זיין אזוי ליבענסווירדיג, וואָלט איהר גענומען אייער פֿידעל און אונז עפעס געשפיעלט,“ האָט פֿרוי סמע-נערסען געזאָגט.

ניין, ווי קומט זי גאַר צו אַזאַ איינפֿאַל!

אַז די אַנדערע האָבען איהם אויך געבעטען, האט ער זיך צולאַכט אויפֿ'ן קול און געזאָגט:

„אַבער איך האָב דאָך צום מאָל קיין פֿידעל ניט!“

אַבער זיי האָבען געוואָלט שיקען נאָך'ן אַרגאַניסט'ס פֿידעל; אין אַ דנע וועט זי דאָ זיין.

יא, דאָס וועט זיי גאַר ניט העלפֿען, ער וועט זי ניט אַנריהרען. און אַחוץ דעם איז דעם אַרגאַניסט'ס פֿידעל איבערגעפֿיהרט דורך די קליינע רובינען, וועלכע זיינען איינגעפֿאַסט דאָרט אויפֿ'ן גריף-ברעט; דער מאָן קרינט דורך דעם אַ גלעזערנעם קלאַנג; די שטיינדלאַך זיינען ניט איינגעפֿאַסט אויפֿ'ן ריכטיגען פֿלאַך, ס'איז ניט צום אויסהאַלטען. איבעריגענס קען ער שוין גאַר מעהר ניט פֿיהרען דעם סמיק ווי געהעריג איז איבער די סטרונעס, יא, אייגענטליך האָט ער עס גאַר קיינמאַל ניט געקענט; ניט וואָהר, ער אליין מוז דאָך דאָס וויסען בעסער פֿון אַלעמען? . . . אַבער דאָ האָט ער מיט אַמאַל אָנגעהויבען דערצעהלען, ווי עס איז איהם געגאַנגען דאָס ערשטע און איינציגע מאָל, ווען מען האָט וועגען זיין שפיעלען גערעדט אין דער עפֿענטליכקייט; דאָס וואָלט כמעט געקענט אָנגענומען ווערן פֿאַר אַ סימבאָל. ער האָט די צייטונג געקריגען ביי-נאַכט און זי געלעזען ליגענדיג אין בעט; ער איז דעמאָלט געווען זעהר יונג, ער האָט געוואוינט ביי זיינע עלטערן, און עס איז געווען אַ לאַקאַלע צייטונג, וועלכע האָט איהם בעשריבען. אָה, ווי גליקליך איז ער געווען מיט דער רעצענווע! ער האָט זי איבערגעלייענט שעהנע עטליכע מאָל און איז אַנשלאָפֿען געוואָרען, ניט פֿערלעשענדיג די ליכט, אין מימען נאַכט האָט ער זיך אויפֿגעכאַפֿט און איז נאָך געווען טויט-מיער, די ליכט האָבען אויסגעברענט, ס'איז געווען פֿינסטער ביי איהם אין צימער; אַבער אויף דער פֿאַרלאַגע האָט געבלישטשעט עפעס אַ ווייסע זאַך, און אזוי זוי ער האָט געוואוסט, אַז ביי איהם אין צימער געפֿינט זיך אַ ווייס שפיי-קעסטעל, האָט ער געטראַכט ביי זיך: זעה גאַר, דאָס איז

דאָס שפיי־קעססעל! ס'איז ביטער צו זאָגען — אָבער ער האָט אויס־
געשפיגען און געהערט, ווי עס האָט געטראָפֿען. און אזוי ווי עס האָט
דאָס ערשטע מאָל אזוי גרויסארטיג געטראָפֿען, האָט ער נאָך אמאָל
אויסגעשפיגען און ס'האָט ווידער געטראָפֿען. דאָן האָט ער זיך צוריק־
געלייגט און איז אנשלאָפֿען געוואָרען. אָבער אויף מאַרגען אין דער־פֿריה
האָט ער דערזעהן, אז עס איז געווען די טהייערע צייטונג, אויף וועלכע
ער האָט געשפיגען, די זעהר פֿריינדליכע עפֿענטליכע מיינונג איבער
איהם, אויף וועלכע ער האָט געשפיגען. העהעהע, ראָס איז געווען זעהר
פרויעריג!

איבער דעם האָבען אלע געלאַכט. די גוטע לוינע האָט געהאלטען
אין וואַקסען. פֿלוצלינג רופֿט זיך אָן די בעל הבית'טע:
„אָבער איהר זעהט ווירקליך אויס אַביסעל בלייכער ווי פֿריהער!“
„אָך,“ האָט נאָגעל געענטפֿערט, „דאָס איז אַבסאָלוט גאָרנישט, איך
פֿיהל זיך גאַנץ גוט.“
אין ער האָט זיך צילאַכט אויף'ן קול איבער דעם איינפֿאַל, אז ער
איז עפעס ניט מיט אלעמען.

מיט אמאָל קומט איהם אַרויף די פֿאַרב אין די באַקען, ער הויבט
זיך אויף פֿון דער באַנק און זאָגט, אז מיט איהם איז ווירקליך ניט אלעס
אין אָרדנונג; ער פֿערשטעהט אליין ניט פֿאַרוואַס, נאָר איהם קומט פֿאַר,
אזוי ווי עפעס אינערוואַרטעטעס וואָלט מיט איהם געדאַרפֿט פֿאַסירען;
ער שרעקט זיך אזוי. העהעהע, צי האָט זיך שוין וועמען עס איז געמאַכט
אזאַ מאַדנער צווישטאַנד? לעכערליך! און עס האָט דאָך גאָרנישט צו
בעדייטען, ניט וואָהר? עס האָט איהם אויך וואָס עס איז פֿאַסירט.
דאָ האָבען אלע געבעטען, ער זאָל דערזעהלען, וואָס מיט איהם
האָט געטראָפֿען.

ניין, צו וואָס? ס'איז אָהן אַ שום בעדייטונג, אַ פּוסטע, נאַרישע
זאַך, נאָך וואָס פֿערשווענדען די צייט דערמיט? די געזעלשאַפֿט וועט זיך
נור לאַנגוויילען דערביי.

ניין, זיי וועלען זיך אַבסאָלוט ניט לאַנגוויילען.
ס'איז אָבער אזוי לאַנג, ווייט דאָרט אין סאָן פֿראַנציסקאַ פֿאַנגט זיך
עס אָן; ס'איז אַ געשיכטע, וואָס ציהט זיך פֿון אמאָל, ווען ער האָט
גערויכערט אַפּיום . . .

אַפּיום? נאָם, ווי אינטערעסאַנט דאָס איז!
„ניין, גנעדיגע פֿרוי, ס'איז גיכער פֿינליך, ווייל זאָנאַר איצט אין
סיטען העלען סאָג שרעק איך זיך פֿאַר וואָס עס איז. נאָר מיינט ניט, אז

איך בין א שטענדיגער אפיוס-רויכערער; כ'האָב עם גור צוויי מאָל גע-
מהאָן, און דאָס צווייטע מאָל האָט גאָר קיין אינטערעס נישט. אָבער דאָס
ערשטע מאָל האָב איך ווירקליך דורכגעלעבט עטוואָס מערקווירדיגעס,
דאָס איז וואָהר. איך בין אַריינגעפֿאלען אין אַ זאָגענאָנטען „דען“. ווי
קום איך אַהין? אָט אזוי, אָהן אַ שום אַבזיכט! איך וואַנדער צייטענוויי
אַרום אין די גאַסען, כ'זעה מענשען, קלייב זיך אויס אַ פּערזאָן, וועמען
איך געה נאָך פֿון דער ווייטענס, אום צו זעהן, וואו זי וועט זיך ענדליך
אַבשמעלען; כ'קוק נישט אויף קיין זאַך, כ'געה אַרויף דירעקט אין די
היזער, אויף די טרעפּ, אום צו זעהן, וואו זי וועט סוף כל סוף אַריינ-
געהן. ביינאַכט אין די גרויסע שטעדט איז אויסערגעוועהנליך אינטע-
רעסאַנט און מען קען דאַן מאַכען די מערקווירדיגסטע בעקאַנטשאַפֿטען.
נאַ, וועגען דעם ריידען מיר נישט! איך בין אַלאַ אין סאַן פֿראַנציסקאָ און
שלייע זיך אַרום אין די גאַסען. ס'איז נאַכט, פֿאַראַויס פֿאַר מיר געהט
אַ הויכע, מאָגערע פֿרוי, פֿון וועלכער איך געהם קיין אויג נישט אַראָב;
ביים ליכט פֿון די גאַז-לאַמטערנעס, וועלכע מיר געהען פּערביי, קען איך
זעהן, אז זי געהט אין דינע קליידער, נאָר אַרום האַלו טראָגט זי אַ קרייץ
פֿון גרינע שטיינדלאַך. וואוהין געהט זי? זי געהט דורך מעהרערע
קוואַרטאַלען, פֿערקירעוועט זיך אין פֿערשיעדענע גאַסען און געהט און
געהט, און איך געה איהר אַלין נאָך טריט ביי טריט. ענדליך געפֿינען
מיר זיך אין כינעזישען קוואַרטאַל, די פֿרוי געהט אַרונטער עטליכע
טרעפּלאַך אין אַ קעלער, און איך נאָך איהר; זי געהט אַריין אין אַ
לאַנגען קאָרידאָר, און איך געה אויך אַריין אין לאַנגען קאָרידאָר. רעכטס
פֿון אונז איז אַ שטיינערנע וואַנד, אָבער לינקס זיינען דאָ קאַפֿע-היזער,
באַרביער-שטיבער און וועשערייען. מיט אַמאָל בלייבט די פֿרוי שטעהן
ביי איין טהיר, זי קלאַפּט אָן, אַ געויכט מיט קרומע אויגען ווייזט זיך
ביים פֿענסטער אין דער טהיר, און זי ווערט אַריינגעלאָזען. איך וואַרט
אַ ווילע און שמעה גאַנץ שמיל, דאַן קלאַפּ איך אויך אָן. די טהיר
עפֿענט זיך ווידער אויף, און איך געה אַריין.

דאָס צימער איז פֿול מיט רויך און עם ווערט דאָרט גערעדט הויך
אויף'ן קול. אויבען ביים טיש שמעהט די טאָגערע פֿרוי און דינגט זיך
מיט אַ כינעזער, וועמעס בלוי העמד היינגט איהם אַרונטער איבער די
היזען, איך געה צו אַביסעל געהענטער און הער, אז זי וויל פֿער-
משכּוֹן איהר קרייץ פֿאַר עפעס, אָבער זי וויל עם נישט אַוועקלייגען ביים
כינעזער, נאָר עם טראָגען אויף זיך; ס'איז געגאַנגען אין צוויי דאָלאַר,
און זי איז נאָך פֿון פֿריהער עפעס שולדיג געווען, אזוי אז אלעס אַרויב

און ארום איז געוואָרען אַ סימל פֿון דריי דאָלאַר. גוט, זי איז שטאַרק אונרוהיג, ווען ניט ווען צובליפעט זי זיך און פֿערברעכט מיט די הענד, און זי ווייזט מיר אויס צו זיין זעהר אונטערעסאַנט. דער כינעזער אין דעם העמד איז אויך געווען אינטערעסאַנט, ער האָט זיך ניט געוואָלט אַרײַנלאָוען אין קיין געשעפֿט, אויב ער קריגט ניט דעם קרייץ צו זיך אין די הענד; געלד אָדער אַ משכון!

„איך וועל זיך דאָ אַנידערוועטען און אויסוואַרטען אַ ווײַלע“, רופֿט זיך אָן די פֿרוי, „איך זעה שוין, אז סוף כל סוף וועל איך עס דאָך טהאָן, אז איך וועל ענדליך איינגעהן דערויף; אָבער איך מאַר עס ניט טהאָן!“ און דערביי שלוכצט זי אַרײַן דעם כינעזער גלייך אין פנים אַרײַן און פֿערברעכט מיט די הענד.

„וואָס מאַרט איהר ניט טהאָן?“ פֿרעג איך.

אָבער זי הערט, אז איך בין אַן אויסלענדער און ענטפֿערט ניט. זי איז געווען אויסערגעווענהליך אינטערעסאַנט, און איך האָב בע- שלאָסען עפעס צו טהאָן. יא, איך קען איהר אַנטליהען דאָס געלד, אום צו זעהן, ווי עס וועט אָבלויפֿען; נור אויס נייגערדיגקייט האָב איך עס געטהאָן, און דערצו האָב איך איהר צוגעלייגט נאָך אַ דאָלאַר, אום צו זעהן, וואָס זי וועט טהאָן מיט איהם; דאָס מוז דאָך זיין זעהר אינטע- רעסאַנט.

זי שטעלט אויס אויף מיר אַ פּאַר אויגען און דאַנקט מיר; זאָגען זאָגט זי גאַרנישט. נאָר זי שאַקעלט עטליכע מאָל מיט'ן קאָפּ און קוקט מיך אָן מיט פּרעהרען אין די אויגען, און איך האָב דאָך דאָס בלוזי גע- טהאָן אויס נייגערדיגקייט. גוט, זי געהט צו צום טיש, בעזאַהלט דאָס געלד און פּערלאַנגט גלייך אַ צימער. זי האָט אויסגעגעבען דאָס גאַנצע געלד, וואָס זי האָט געהאַט.

זי געהט, און איך געה איהר נאָך. מיר שפּאַצירען ווידער אַמאָל דורך אַ לאַנגען קאָרידאָר, אין וועלכען עס זיינען דאָ נומערירטע צימערן אויף ביידע זייטען, און אין איינעם פֿון די דאָזיגע צימערן כאַפּט זיך די פֿרוי אַרײַן און קלאַפט צו די טהיר. איך וואַרט אַ ווײַלע, זי קומט ניט צוריק; איך וויל עפֿענען די טהיר, אָבער זי איז פֿערשלאָסען.

דאָן געה איך אַרײַן אין אַ צווייטען צימער און בעשלים ביי זיך צו וואַרטען. דאָ געפינט זיך אַ דריטער דוואַן און אַ קלינג-אַפּאַראַט, דאָס צימער איז בעלויכטען פֿון אַ לאַמפּ, וואָס היינטט אויף דער וואַנד. איך לייג זיך אַנדער אויפֿן דוואַן, די ציים פֿערגעהט זעהר לאַנגזאַם, און עס ווערט מיר לאַנגווייליג; כדי עפעס צו טהאָן, מהו איך אַ דריק אויפֿן

קנאפ און קלינג אָן. איך דארף גאַרנישט, פֿונדעסטוועגען קלינג איך אָן.
א כינעזער יונגעל קומט, קוקט מיך אָן און ווערט צוריק פֿערשוואונדען.
עס געהען אַריבער עטליכע מינוטען. „קום, לאָמיר דיר נאָך אַמאָל זעהן —
זאָג איך — כדי די צייט צו פֿערטרייבען; פֿאַרוואָס קומסט דו נישט צוריק?“
און איך קלינג פֿון דאָס ניי אָן.

דאָ קומט דער יונגעל צוריק, שמיל ווי אַ גייסט, זיך גליטשענדיג
אויף פֿילצענע שיך. ער זאָגט גאַרנישט, איך זאָג אויך גאַרנישט; נאָר ער
דערלאַנגט מיר אַ גאַנץ קליינינקע פֿאַרצעלייענע פיפקע מיט אַ לאַנגען,
דינעם ראָהר, און איך נעהם זי אין דער האַנד. דאָן רייבט ער אָן אַ
שוועבעלע, האַלט עס איבער דער פיפקע און איך רויכער. איך האָב די
פיפקע נישט פֿערלאַנגט, נאָר איך רויכער. גלייך נאָכדעם הויבט מיר אָן
שומען אין די אויערן . . .

איצט געדיינק איך ווייטער גאַרנישט, נור דאָס, אז איך האָב גע-
פֿיהלט, ווי איך בין ערגעץ-וואו הויך אויבען, ווי איך פֿאַנג אָן אַרויפֿשטייגען
העכער — איך שוועב. אַרום מיר איז געווען אונגעהייער ליכטיג, און
די וואַלקענס, מיט וועלכע איך האָב זיך בעגעגענט, זיינען געווען זילבער-
ווייס. ווער בין איך געווען, און וואוהין בין איך געפֿלויגען? איך טראַכט
און טראַכט, נאָר איך קען זיך אָן קיין זאך נישט דערמאָנען; איך בין נור
אַרויפֿגעשטייגען אונגעהייער הויך. כ'האָב געזעהן פֿון דער ווייטענס גרינע
פֿעלדער, בלויע ים'ען, טהאַלען און בערג אין גאַלדענעם גלאַנץ, כ'האָב
געהערט מוזיק פֿון די שטערען, און דער גאַנצער הימעלס-רום איז געווען
פֿול מיט מעלאָדיען.

אַבער די ווייסע וואַלקענס האָבען מיך איינפֿאַך ענטזיקט, זיי האָבען
מיך דורך און דורכגענומען, און איך האָב געפֿיהלט, אז איך וואַלט געקענט
שטאַרבען פֿאַר הערליכקייט. מיט אַמאָל טהוט אַ צימער אָן ערדישע ער-
אינערונג ביי מיר אין האַרצען, און איך הויב אָן זינקען.

איך זינק, זינק, דאָס ליבט ווערט קלענער, ס'ווערט אַלץ דונקעלער
און דונקעלער אַרום מיר, איך דערזעה די ערד אונטער מיר, און איך
דערקען זיך; דאָרט זיינען שטערט, ווינד און רויך. פֿלוצלינג בלויב איך
שטעהן. איך קוק זיך אום, אַרום מיר איז אַ ים. איך פֿיהל זיך שוין נישט
גליקליך, איך שמויס זיך אָן אָן שטיינער, און איך ווער שיער נישט פֿער-
פֿראַרען פֿאַר קעלט. אונטער מיינע פֿיס איז ווייסער זאַמד, און איבער
מיר זעה איך קיין אַנדער זאך נישט נור וואַסער. איך שוויס אָב אַ שטיק;
כ'שוויס פֿערביי פֿערשיעדענע וואונדערליכע געוויקסען, דיקע, גרינע בלאַט-
פֿלאַנצען, ים-בלומען, וועלכע טונקען זיך אונטער און קומען אַרויף צוריק

אויף וויערע שטיינגלאך — א שטומע וועלט, אין וועלכער מען הערט
 קיין שום קלאנג ניט, אָבער וואו אלעס לעבט דאך און בעוועגט זיך
 איך שוים ווייטער און קום צו צו א קאַראלען-פֿעלו. קיין קאַראלען זיינען
 שוין מעהר ניטאָ, דער פֿעלו איז אויסגעפלינדערט; אָבער איך האָב זיך
 געטראַכט: דאָ איז שוין ווער עס איז געווען פֿאַר מיר! און איך האָב
 זיך מעהר ניט געפֿיהלט אזוי איינזאַם, ווייל אימיצער איז שוין דאָ פֿריהער
 געווען. איך שוים ווידער, כ'ווייל צוקומען צו יבשה, אָבער דאָס מאָל
 שוים איך ניט לאַנג און שטעל זיך אָב. כ'שטעל זיך אָב, ווייל דאָרט
 ליגט אַ מענטש אַנטקעגען מיר אויפ'ן גרונד; אַ לאַנגע און מאַגערע פֿרוי,
 און זי ליגט אַ צוריסענע איבער אַ שטיין. כ'רוהר זי אָן, אין איך זעה,
 אז איך קען זי; אָבער זי איז טויט, און איך פֿערשטעה גאַר ניט, ווי אזוי
 זי קען זיין טויט, אז איך דערקען זי דאָך אָן דעם קרייזן מיט די גרינע
 שטיינער. ס'איז ריזעלבע פֿרוי, וועמען איך בין נאָכגעגאַנגען דורך די
 לאַנגע קאַרידאָרען ביז צו די נומערירטע צימערן. איך וויל שווימען וויי-
 טער, אָבער איך בלייב אויף אָן אָרט און וויל זי אַנדערש איבערלייגען;
 זי ליגט אויסגעשפּרייט איבער אַ גרויסען שטיין, און דאָס טאַכט אויף
 מיר אַן אַנהויסליכען אינדרוק. זי האַלט אָפֿען די אויגען, אָבער איך
 זעה זי אַוועק מיט מיר צו אַ ווייסען אָרט, און איך דערזעה דעם קרייזן
 ביי איהר אויפ'ן האַלו. איך בעהאַלט עס אונטער איהר קלייד, כדי זי
 פֿיש זאָלען עס ניט צונעהמען ביי איהר. דאָן שוים איך אַוועק וויי-
 טער . . .

אויף מאַרגען האָט מען מיר דערזעהלט, אז די פֿרוי איז ביינאַכט
 געשטאַרבן; זי איז אַריינגעשפרונגען אין ים, ניט ווייט פֿון דעם כינע-
 זישען קוואַרטאַל; מען האָט זי אין דער פֿריה געפֿונען אַ טויטע. דאָס
 איז זעהר וואַנדערליך, אָבער זי איז ווירקליך געווען טויט. „פֿילייכט
 וואָלט איך זיך געקענט נאָך אַטאַל טרעפֿען מיט איהר, ווען איך זאָל
 צפּעס טהאָן דערצו!“ האָב איך געטראַכט. און איך האָב נאָך אַטאַל גע-
 רייכערט אַפּיוס, כדי איך זאָל זיך טרעפֿען מיט איהר, אָבער איך האָב זי
 ניט געזעהן.

ווי סאָדנע דאָס איז געווען! אָבער אין אַ צייט אַרום האָט מיר ווידער
 צפּעס פּאַסירט. איך בין צוריק געקומען קיין אייראָפּאַ. איך בין געווען
 אין דערהיים. אין אַ וואַרעטער נאַכט האָב איך זיך אַרומגעשלייעט אין
 די גאַסען, כ'בין אַרונטער צום האַפֿען, צו די פּאַמפעס, וואו איך בין
 געבליבען אַ היבשע צייט און האָב זיך צוגעהערט, וואָס מען האָט גע-
 רעדט אויף די שיפֿען. אַלעס איז געווען רוהיג, די פּאַמפעס האָבען ניט

צייט צו צייט א געפיהל פֿון מורא. איך בין געשטאנען ביים פֿענסטער
בײַ מיר אין צימער און האָב אַרויסגעקוקט אין גאָס; מיט אַמאָל דערזעה
איך זי; זי קומט גלייך צו מיר, קווער איבער דעם מאַרק, אַזוי ווי זי
וואָלט אַרויפֿגעקומען פֿון די לאַנדונגס-בריקען און פֿון ים, בלייבט שמעקן
פֿאַר מינע פֿענסטער און קוקט אַרויף. ב'בין ניט זיכער געווען, צי דאָס
בין איך עס, צו וועמען זי האָט אַרויפֿגעקוקט, און דערום בין איך צוגעגאַנגען
זו אַן אַנדער פֿענסטער; אָבער דאָ האָט זי אומגעדרעהט דעם קאָפּ און
אויך דאָרט אַרויפֿגעקוקט צו מיר. דאָן האָב איך זיך געגריסט צו איהר;
נאָר אַזוי גיך ווי זי האָט דאָס דערזעהן, האָט זי זיך שנעל אויסגעדרעהט
און ווידער גענומען שוועכען איבער'ן מאַרק אַרוםטער צו די לאַנדונגס-
בריקען. דאָס הינטעל, יאַקאַבסען, האָט זיך אַ לאָ געמאַהן צו דער מהיר
פֿין האָטעל און אָנגעהויבען שרעקליך צו בילען. דאָס האָט געמאַכט אַן
איינדרוק אויף מיר. אין אַט דער לאַנגער צייט האָב איך זי כמעט פֿער-
געסען, און מיט אַמאָל איז זי היינט ווידער געקומען. פֿיליכט האָט זי
מיך געוואָלט פֿאַר וואָס עס איז וואָרענען.

דאָ האָט דער דאָקטאָר אַרויסגעפלאַצט מיט אַ געלעכטער.
"יא, האָט ער געזאָגט, זי האָט אייך געוואָלט וואָרענען, איהר וואָלט
ניט געהן אַהער צו אונז."

"ניין, נאַטירליך האָט זי זיך דאָס סאָל אָבגעגאַרט: ס'איז נאָר ניטאָ
פֿאַרוואָס מורא צו האָבען; אָבער פֿאַריגעס סאָל וואָלט איך געקענט צו-
ריסען ווערען אויף שטיקלאַך פֿון די לאַפּעטעס. און דערפֿאַר האָב איך
זיך אַביסעל געשראַקען. דאָס סאָל האָט עס אַלאָ נאָר קיין בעדייטונג
ניט, ווי? העהע, אַ שעהנע זאַך וואָלט געווען, ווען מען וואָל דאַרפֿען
ציטערן פֿאַר אלעס מעגליכע. איך מוז לאַכען איבער דער גאַנצער גע-
שיכטע."

"גערוועקויט און אַבערגלויבען!" האָט דער דאָקטאָר קורץ געזאָגט.
אָבער אַזונד האָט אויך יעדער איינער פֿון דער קאָספּאַניע אָנגע-
הויבען דערזעהלען געשיכטען; דער זייגער האָט געשלאָגען איין סאָל
נאָך דאָס אַנדערע; ס'האָט אָנגעהויבען ווערן אָבענד. נאָגעל איז די
גאַנצע צייט געוועסען און האָט ניט אויסגעדרעמט קיין וואָרט; ס'איז איהם
געוואָרען זעהר קאַלט. ענדליך האָט ער זיך אויפֿגעהויבען און געוואָלט
אויסגעקעהן. ניין, ער קען דאָך דאַגני'ן ניט בעלעסטיגען מיט'ן בריעף,
ער וועט עס בעסער איבערלאָזען; פֿיליכט וועט ער סאָרגען קענען
ברעפֿען דעם דאָקטאָר און איהם בעטען, ער וואָל עס בעזאָרגען. זיין
גליקליכע שטימונג איז אין גאַנצען פֿערביי.

צו זיין גרויסער בעוואונדערונג איז אויך דאגני אויפגעשטאנען, בער
ער האָט זיך צונעגרייט צו געהן. זי האָט געזאָגט:

„ניין, איהר דערזעהלט אועלכע אונהיימליכע זאכען, אז איך הויב
זיך ווירקליך אָן שרעקען. נא, איך וועל בעסער געהן אַהיים, איידער עס
ווערט שטאַרק פֿינסטער.“

זיי זיינען צוזאמען ארויס פֿון גאָרטען. נאָגעל'ן איז הייס געוואָרען
פֿאַר פֿרייד; יא, איצט קען ער איהר געבען דעם ברויער! קיין בעסערע
געלעגענהייט וועט ער קיינמאָל ניט האָבען!

„מיר דוכט, איהר האָט עפעס געוואָלט ריידען מיט מיר?“ האָט
איהם דער דאָקטאָר נאָכגעשריען.

„ניין, אייגענמליך ניט,“ האָט ער געענטפֿערט אַביסעל צומישט,
„ב'האָב אייך בלויז געוואָלט בעזוכען און . . . איך בין דאָך שוין אזוי
לאַנג ניט געווען ביי אייך. אַדיע!“

ארויסקומענדיג אין גאָס, זיינען זיי ביידע געווען אונרוהיג, אויך
דאגני איז געווען אונרוהיג. זי האָט גערעדט וועגען וועטער; זיי טילד
ס'איז היינט אָבענד!

יא, שטיל און מילד!

ער האָט אויך גאָרנישט געקענט זאָגען, ער איז געגאנגען און האָט
געקוקט אויף איהר. זי האָט געהאט דיוועלכע סאַמעטענע אויגען, דעם
זעלבען בלאַנדען זאַפ, וואָס איז איהר אַראָכגעהאַנגען איבער'ן רוקען;
אלע געפֿיהלען פֿון זיין האַרצען האָבען פֿון דאָס ניי ערוואַכט, איהר
נאָהענטקייט האָט איהם פֿער'שכור'ט, און ער האָט אַריבערגעפֿיהרט די
האַנד איבער די אויגען. יעדעס מאָל, וואָס ער האָט זי געזעהן, איז זי
אַלץ שעהנער און שעהנער געוואָרען, יעדעס מאָל! ער האָט פֿערגעסען
אַלצדינג, האָט פֿערגעסען איהר שפּאַט, האָט פֿערגעסען, אז זי האָט אָב-
געריסען מאַרטשאַץ פֿון איהם, און אז זי האָט איהם אויף אַן אונבאַרמ-
האַרציגען אופן געריוצט מיט אַ טאַשענטיכעל; ער האָט זיך געמוזט
אַבקעהרען אָן אַ זייט, כדי ניט אויף'ס ניי אַרויסצופלאַצען מיט אַ הייסער
ערקלעהרונג. ניין, איצט מוז ער זיך איינהאַלטען, ער האָט זי שוין צוויי
מאָל אַרויסגעבראַכט פֿון געדולד; ער איז דאָך אַ מאַן! און ער האָט
כמעט איינגעהאַלטען דעם אַטהעם און זיך געמאַכט שטאַרק.

זיי זיינען צוגעקומען ביי צו דער הויפטגאַס; דער האָטעל איז
געלעגען רעכטס; זי האָט איינגעזעהן, אזוי ווי זי וואָלט געוואָלט ריידען.
שוויגענדיג איז ער געגאנגען ביי איהר זייט; פֿילייכט וואָלט ער געקענט

מיטגעהן מיט איהר דורך'ן וואלד? פלוצלינג האָט זי אַ קוק געטהאָן
אויף איהם און געזאָגט:

„אַ דאַנק פֿאַר אייער ערזעהלונג! שרעקט איהר זיך נאָך? איהר
דאַרפֿט זיך ניט שרעקען!“

ווי שוין איינמאָל, כמעט ווי שוין איינמאָל פֿריהער: „מיר דוכט,
איהר האָט געזיפֿצט; זיפֿצט ניט!“ יאָ, היינט איז זי געווען טילד און
גוט; ער האָט געוואָלט גלייך אָנהויבען היידען וועגען דעם בריעף.

„איך וואָלט אייך גערן געבעטען, מיר צו טהאָן אַ געפֿעליגקייט,
האָט ער זיך אָבגערופֿען; „אַבער איך ווייס ניט, צי איך זאָל עס בעטען
ביי אייך; איהר וועט דאָך מיר איצט ניט וועלען טהאָן קיין געפֿעליגקייט.“
„אַה יאָ! איך וויל עס גערן טהאָן.“

זי וויל עס גערן טהאָן, האָט זי געזאָגט! ער האָט אַריינגעלייגט די
האַנד אין קעשענע, אַרויסצוגעהמען דעם בריעף.

„איך וואָלט אייך געוואָלט בעטען, מיר צו בעזאָרגען אָט דעם בריעף;
ס'איז בלויז אַ מיטטהיילונג, עפעס . . . יאָ, ס'איז ניט קיין וויכטיגע
זאַך, נאָר . . . אַ בריעף צו פֿרייליין גודע; איהר ווייסט פֿילייכט, וואו
פֿרייליין גודע איז? זי איז אוועקגעפֿאַהרען.“

דאַגני איז געבליבען שמעהן. אַ וואונדערליכער, פֿערשלייערמער
כליק האָט אַ בליץ געטהאָן פֿון אָט די בלויזע אויגען; אַ ווילע איז זי
געשטאַנען און האָט זיך ניט געריהדט פֿון אָרם.
„צו פֿרייליין גודע?“ האָט זי געזאָגט.

„יאָ. אויב איהר ווילט זיין אזוי גוט. נאָר עס האָט צייט, עס יאָגט
ניט דערמיט . . .“

„אַה יאָ, יאָ!“ האָט זי מיט איין מאָל געזאָגט. „גיט איהם אַקאַרשט
אהער, איך וועל געוויס בעזאָרגען אַ בריעף פֿון אייך צו פֿרייליין גודע.“
און נאָכדעם ווי זי האָט אַריינגעלייגט דעם בריעף אין טאַש, האָט
זי פלוצלינג אַ שאַקעל געטהאָן מיט'ן קאַפּ און געזאָגט:

„יאָ, יאָ, עס האָט מיך זעהר געפֿרעהט, אייך צו זעהן. איצט טו
אייך געהן.“

דאָס זאָגענדיג האָט זי ווידער אַ קוק געטהאָן אויף איהם און איז
אוועק.

ער איז געבליבען שמעהן. פֿאַרוואָס האָט זי גערעדט אזוי האַסטיג?
זי האָט איהם ניט אָנגעקוקט ביז, ווען זי איז אוועק; אין געגענטהייל;
אין פֿונדעסטוועגען איז זי פֿאַרט מיט איין מאָל, אונערטוואַרמעט אוועק?

אַט האָט זי זיך פֿערקירעוועט אויף'ן וועג צום פּאַסמאַר-הויף . . . אַט
איז זי פֿערשוואַנדען . . .

אַז ער האָט זי שוין מעהר ניט געקענט זעהן, איז ער אַרויף אין
האַטעל. זי איז געגאַנגען אין אַ שנעע-ווייסען הום. און זי האָט איהם
אַזוי מערקווירדיג אָנגעקוקט . . .

XXII

דער פֿערשלייערטער בליק, וואָס זי האָט איהם צוגעוואַרפֿען! ער
האַט איהם ניט פֿערשטאַנען. נאָר אז ער וועט זיך אַטרעפֿען מיט איהר
נאָך אַמאָל, וועט ער זיך סטאַרען עס גוט צו מאַכען, אויב ער האָט זי
היינט בעליידיגט. ווי שווער דער קאַפּ איז איהם געוואָרען! נאָר איין זאָך
איז זיכער: גאָט זיי ראַנק, ער האָט ניט פֿאַרוואָס מורא צו האָבען.

ער האָט זיך אַנידערגעזעצט אויף'ן זאָפּא און אָנגעהויבען בלעטערן
אין אַ בוך; אָבער ער האָט ניט געלייענט. ער איז אויפֿגעשטאַנען און
צוגעגאַנגען צום פֿענסטער; ער איז געווען זעהר אונרוהיג. ער וואָלט עס
אויף קיין פֿאַל ניט צוגעגעבען, אפילו פֿאַר זיך אליין אויך ניט, נאָר ער האָט
במעט ניט געסמייעט אַרויסצוקוקען אויף דער גאַס, פֿאַר מורא, אַז זיינע
אויגען קענען נאָך אַמאָל דערזעהן עטוואָס אונגעווענהליכעס. זיינע קניע
האַבען אָנגעהויבען ציטערן; וואָס איז איהם פֿאַרמ? ער האָט זיך ווידער
אַנידערגעזעצט אויף'ן זאָפּא און געלאָזט דאָס בוך אַראָבפֿאַלען אויף דער
ערד. זיין קאַפּ האָט געקלאַפט ווי מיט האַמערס, ער האָט זיך געפֿיהלט
קראַנק. ס'איז קיין צווייפֿעל ניט, ער האָט פֿיעבער; די צוויי נעכט איינע
נאָך דער אַנדערער, וואָס ער איז געלעגען אין וואַלד, האָבען ביסלאַכווייז
געווירקט, און ער איז געווען צוגעקיהלט פֿון קאַפּ ביז די פֿיס. בשעת
ער איז געזעסען ביים דאַקטאָר אין גאַרטען, האָט ער שוין אָנגעהויבען
ציטערן פֿאַר קעלט.

נ, דאָס וועט דאָך אַריבערנעהן! ער איז ניט געווען געוואוינט צו
מאַכען אַ וועזען פֿון אזא קליינער פֿערקיהלונג; מאַרגען וועט ער ווידער
זיין גאַנץ געזונד! ער האָט אָנגעקלונגען און געהייסען בריינגען קאַניאַק;
אָבער דער קאַניאַק האָט גאָר קיין ווירקונג ניט געהאַט, איהם זאָגאַר
גיט שכור געמאַכט, און ער האָט אומויסט אויסגעטרונקען עטליכע פֿולע
בלעזער. דאָס ערגסטע איז געווען, וואָס אויך זיין קאַפּ האָט אָנגעהויבען
ווערן צוטומעלט, ער האָט ניט געקענט קלאָהר דיינקען.

חי אָנגעגריפֿען ער האָט זיך דאָס געפֿיהלט נאָכדעם ווי ס'איז אַרי-
בער אַ שמונדע צייט! וואָס איז דאָס? פֿאַרוואָס פֿלאַטערן די פֿאַרהאַנגען
אזוי אונרוהיג, אז עס איז דאָך גאָר קיין ווינטעל אפילו ניטאָ? האָט דאָס
עפעס צו בעדייטען? ער איז ווידער אויפגעשטאַנען און האָט אַ קוק
געטהאָן אין שפיגעל; ער האָט אויסגעזעהן קראַנק און קלעגליך; יאָ,
זיינע האָר זיינען גראָער געוואָרען, און זיינע אויגען האָבען געהאַט רויטע
ראַנדען . . . „שרעקט איהר זיך נאָך? איהר דאַרפֿט זיך ניט שרע-
קען“ . . . זיסע דאַגני! ניין, אַ גאַנץ ווייסער הוט . . .

עס הערט זיך אַ קלאַפּ אין טהיר, און דער בעל הבית פֿון האָמעל
קומט אַריין. דער בעל הבית בריינגט איהם ענדליך זיין רעכנונג, אַ
גרויסע רעכנונג אויף צוויי בויגען; ער שטייבעלט און איז זעהר העפֿליך.
נאָגעל געהט גלייך אַרויס זיין בריעף-טאַש און הויבט אָן זוכען
דערין, אָבער דערווייל פֿרעגט ער מיט אַ ציטערנדער שטימע, וויפֿיעל
עס בעטרעפֿט, און דער בעל הבית ענטפֿערט: איבערוגענס האָט עס צייט
ביו סאַרגען אָדער אַן אַנדער סאַג, ס'וועט דאָך ניט אַנטלויפֿען.

יאָ, ווער ווייס, צי קען ער איבערהויפט בעצאָהלען? פֿילייכט קען
ער עס גאָר ניט! און נאָגעל געפֿינט ניט קיין געלד. וואָס? האָט ער
ווירקליך קיין געלד ניט? ער טהוט אַ וואָרף די בריעף-טאַש אויף'ן טיש
און הויבט אָן זוכען אין זיינע קעשענעס; ער איז גאַנץ פֿערצווייפֿעלט,
ער ווייסט ניט וואָס פֿאַר אַן עצה זיך צו געבען, און זוכט כּמעט אַהן
האַפֿנונג איבעראַל. ענדליך שטעקט ער זאָגאַר אַריין די הענד אין די
הויזען-קעשענעס, געהט אַרויס קליינגעלד און זאָגט:

„דאָ האָב איך אַביסעל געלד, אָבער דאָס איז דאָך וואַהרשיינליך
ניט גענוג, ניין, עס איז געוויס ניט גענוג; צעהלט אַקאַרשט אליין
איבער.“

„ניין, זאָגט אויך דער בעל הבית, „ס'איז ניט גענוג.“

נאָגעל'ן קומט אַרויס דער שוויס אויף'ן שמערן; ער וויל דעם בעל
הבית דערווייל געבען אָט די פֿאַר קראַנען, און ער זוכט זאָגאַר אין זיינע
וועסט-טאַשען, צי האָט ער דאָרט ניט נאָך קליינגעלד. אויך דאָ איז
נאָרנישט געווען. אָבער ער וועט זיך וואַהרשיינליך קענען אויסבאַרגען
אַביסעל געלד, פֿילייכט וועט איהם אימיצער טהאָן די טובה און עס
איהם אַנטלוייהען! נאָט, פֿילייכט וועט מען איהם קומען צו הילף, ווען
ער זאָל אימיצען בעטען וועגען דעם!

דער בעל הבית זעהט שוין מעהר ניט אים צופֿריעדען, זאָגאַר זיין

העפליכקייט פֿערשווינדט; ער נעהמט נאגעל'ס בריעף-טאש, וואָס ליגט אויף'ן טיש, און הויבט אליין אָן זי דורכצוווכען.

„יאָ, זייט אזוי גוט,“ זאָגט נאגעל. „אַט, זעהט איהר אליין, דאָס

זיינען בלויז פאפירען. איך פֿערשטעה גאָר ניט, וואָס דאָס קען זיין.“

אַבער דער בעל הבית עפענט אויף די אינעווייניגסטע אַבטהיילונג און

פלוצלינג לאָזט ער אראָב די בריעף-טאש צוריק אויף'ן טיש; זיין געזיכט

איז נור איין איינציג, ברייט, פֿערוואונדערט געלעכטער.

„אַט ליגען זיי,“ זאָגט ער. „דאָ זיינען טויענדער. איהר האָט אַלאָ

געשפּאַסט, איהר האָט נור געוואָלט פּראווען, זי איך פֿערשטעה אַ שפּאַס?

נאגעל איז געוואָרען פֿרעהליך ווי אַ קינד און איז גלויך איינגעגאַנג-

גען אויף דער דאָזיגער ערקלעהרונג. ער האָט פֿריי אויפֿגעטאָהעמט און

געזאָגט:

„יאָ, ניט וואָהר, איך האָב בלויז געשפּאַסט; ס'איז מיר גראָד איינ-

געפֿאַלען צו מאַכען אַ קליינעם שפּאַס. יאָ, גאָט צו דאַנקען, איך האָב

נאָך אַסך געלד; זעהט, זעהט נור אַט דאָ!“

דאָרט אין בריעף-טאש זיינען געלעגען אַסך גרויסע באַנקנאָטען, אַ

מאַסע געלד אין טויענד-קראַנען-בילעטען; דער בעל הבית האָט געמוזט

זעהן און אויסבייטען, איידער ער האָט געקריגען דאָס זייניגע. אַבער אַ

היבשע צייט, נאָכדעם ווי ער איז אַוועק, זיינען נאָך נאגעל'ן געשטאַנען

די גרויסע טראַפּענס שווייס אויף'ן שטערן, און ער האָט געציטערט פֿאַר

אויפֿרענונג. ווי צורודערט ער איז געווען, און ווי מורא'דיג ס'האָט איהם

גערוישט אין קאָפּ!

גלייך נאָכדעם איז ער אַנידערגעפֿאַלען אויף'ן זאָפּאָ אין אַן אונרר-

זיגען שלאָף, איז געלעגען און האָט גע'חלוּס'ט, גערעדט הויך אויף'ן קול,

געשריען, מען זאָל איהם בריינגען קאַניאַק, און האַלב-שלאָפֿענדיג, אין

פֿולען פֿיבער, האָט ער אויסגעטרונקען איין גלאַז נאָך'ן אַנדערן. סאַראַ

איז כסדר געווען ביי איהם אין ציימער, און הגם ער האָט די גאַנצע

צייט גערעדט מיט איהר, האָט זי ווינציג וואָס פֿערשטאַנען פֿון דעם,

וואָס ער האָט געזאָגט. ער איז געלעגען מיט פֿערמאַכטע אויגען.

ניין, אויסטהאָן וויל ער זיך ניט; וואָס איז דאָס פֿאַר אַן איינפֿאַל!

ס'איז דען ניט אין מיטען העלען מאָג? ער הערט דאָך נאָך דייטליך, ווי

די פֿייגעלאַך סוויטשטען. זי דאַרף אויך דעם דאָקטאָר ניט רופֿען; ניין,

דער דאָקטאָר וועט איהם נור געבען אַ געלע זאַלב און אַ ווייסע זאַלב,

און אַט די צוויי זאַלבען וועט מען דאָן בעזונדערס פֿערבייטען און בער-

נוצען פֿערקעהרט, און איהם דערמיט גאָר אַהן אַסך צערעמאַניעס מאַכען

דעם מיט. קארלסען איז געשטאָרבען דערפֿון; זי געדיינקט דאָך נאָך
אידיאן קארלסען'ן? יא, ער איז דערפֿון געשטאָרבען. „אָבער ווי עס זאל
גים זיין, קארלסען האָט בעקומען אַ פֿישר-אַנגעל אין האַלז, און אז דער
דאָקטאָר איז געקומען מיט זיינע מעדיצינען, האָט זיך אַרויסגעוויזען, אז
ער איז נאָר דערשטיקט געוואָרען פֿון אַ גלאָז גאַנץ געוועהנליך ברוגען-
וואַסער. העהעהע, איבעריגענס טאָר מען נישט לאַכען דערפֿון. סאַראַ,
איהר גלויבט דאָך נישט, אז איך בין שכור, ווי? אידען-אַסאַסיאַנען,
הערט איהר? ענציקלאָפּעדיסטען און דערגלײַכען; זעהלט אַקאַרשט אַב
אויף די קנעפּ, צי בין איך שכור, סאַראַ. . . ! איהר הערט, אָט געהט
די מיהלען, די מיהלען פֿון דער שטאָדט! גאַט, אין וואָס פֿאַר העק, אין
וואָס פֿאַר אַ קראָהען-ווינקעל איהר לעבט עס, סאַראַ! איך וואָלט אייך
וועלען בעפֿרייען פֿון דער געוואַלט פֿון אייערע שונאים, ווי עס שמעהט
געשריבען. געהט צום מיינעל! געהט צום מיינעל! ווער זייט איהר דען?
איהר זייט אַלע פֿאַלט, איינער ווי דער אַנדערער, און איך וויל יעדען
איינצעלנעם פֿון אייך אַרומעררויסען די מאַסקע. וואָס זשע, איהר גלויבט
עס נישט? אַה, ווי איך האָב אייך אויף'ן זעמעל! איך בין איבערצייגט,
אז ליימענאַנט האַנסען האָט צוגעוואָגט מינוט'ן צוויי וואָלענע העמדער:
אָבער קוקט אַקאַרשט נאָך, צי ער האָט זיי געקריגען. און מיינט איהר
אפּשר, אז מינוט האָט מוטש גענוג זיך מודה צו זיין אין דעם? דאָן וועל
איך אייך ערקלעהרען, אז איהר האָט אַ גרויסען טעות: מינוט האָט נישט
קיין מוטש זיך מודה צו זיין אין דעם; ער גנב'עט זיך אַרויס און איז
ניטאָ! אויב איך האָב קיין טעות נישט, הערר גרעגאָרד, ויצט איהר אַצונד
ווידער און לאַכט געמיין הינטער אייער צייטונג? נישט? נא, ס'איז מיר
אַלעזאיינס. איהר זייט נאָך דאָ, סאַראַ? גוט! אויב איהר ווילט נאָך זיצען
ביי מיר אַ פֿינף מינוטען צייט, וועל איך אייך עפעס דערזעהלען. אָב-
געמאַכט? אָבער אַפֿריהער פֿון אַלצדינג שטעלט זיך פֿאַר אַ מאַן, ביי
וועמען די ברעמען פֿאַלען ביסלעכווייז אויס, קענט איהר דאָס בער-
גרייפֿען? ביי וועמען די ברעמען פֿאַלען אויס, דאָן ערלויבט מיר אייך פֿרע-
גען, צי זייט איהר ווען געלעגען אין אַ בעט, וואָס האָט געקנאַקט? זעהלט
אַקאַרשט אָב אויף די קנעפּ, צי איהר האָט עס געטהאָן; איך האָב אַ
שטאַרקען פֿערדאַכט אויף אייך. איבעריגענס פֿערדעכטיג איך אַלע כּענע-
זען פֿון דער שטאָדט און איך האָב זיי אַלעמען ביי מיר אויף'ן זעמעל.
און איך האָב מיין אויפֿגאַבע גוט דורכגעפֿיהרט, איך האָב אייך געגעבען
אן ערך צוואַנציג אויסערגעוועהנליכע טהעמאַס צום ריידען און האָב
אַריינגעבראַכט אן אינאָרדנונג אין אייער לעבען, איך האָב געשטערט

אייער אנשמענדיגע, זאמע עקוויטמענגן, אַבשפיעלענדיג איין אונרוהיגע
סצענע נאָך דער אנדערער. האָהאָ, ווי די מיהלען האָבען גערוישט, ווי
די מיהלען האָבען גערוישט! אָט דערפֿאַר ראָטה איך אייך, עהרענגע-
אַכטעמע יונגפֿרוי סאַראַ קאַפֿעבורש יאַזעפֿסבאַבטער, איהר זאַלט עסען
ריינע פֿלייש-זופֿ, אַזוי לאַנג זי איז וואַרם; וואַרים ווען זי שטעהט, ווערט
זי קאַלט, און זאַל מיך דער טייוועל כאַפֿען, אויב עס בלייבט דאָן איבער
עפעס אנדערש ווי וואַסער. . . . נאָך קאָניאַק, סאַראַ, איך האָב קאַפֿ-
שמערצען, אויף ביידע זייטען קאַפֿ, דאָס טהוט אַזוי שטאַרק וועה. . . .
„ווילט איהר ניט אביסעל וואַרעמס?“ האָט סאַראַ געפֿרעגט.

אַביסעל וואַרעמס, וואָס פֿאַלט איהר שוין ווידער איין? גלייך וועט
עס צוטראַגען ווערן איבער דער גאַנצער שטאַדט, אז ער האָט געטרונקען
אַביסעל וואַרעמס. מערקט אייך גוט: ער האָט ניט די אַבזיכט, וועטען
עס איז צו פֿערשאַפֿען ערגערניש, ער וויל זיין אַ גוטער שטייער-זאַהלער
פֿון דער שטאַדט; זיין שפּאַציר איבער דעם וועג פֿון פּאַסטאַר-הויף וויל
ער מאַכען נאָך נאָטען און שוין מעהר קיינסאַל ניט אַזוי איבערשפּאַרען
די גאַנצע וועלט; דריי פֿינגער אין דער הויך, אז דאָס איז אַזוי. . . .
זי דאַרף זיך גאָר ניט שרעקען. אמת, אז עס טהוט איהם דאָ און דאָרט
אַביסעל וועה, אָבער דערפֿאַר טאַקע וויל ער זיך ניט אויסטהאָן, דאָן
געהט עס שנעל אַריבער; אַנטקעגען האַרט מוז מען אימער אָנגעהן
האַרט. . . .

ס'איז געוואָרען אַלץ ערגער און ערגער, און סאַראַ איז געוועסען ווי
אויף שפּילקעס; עס וואַלט איהר געווען אַם ליעבסטען, ווען זי קען אַנט-
לויפֿען פֿון צימער, אָבער ער האָט עס גלייך בעמערקט, ווען זי איז
אויפֿגעשטאַנען, און האָט געפֿרעגט, צי זי וויל איהם פֿעדלאָוען. זי האָט
געוואַרט, ער זאַל אַנשלאַפֿען ווערן, נאָכדעם ווי ער וועט זיך האָבען
פֿערמאַטערט פֿלוידערענדיג. יאָ, ווי ער האָט דאָס אַביסעל געפֿלוידערט,
די אויגען נאָך אַלץ צוגעמאַכט, דאָס געזיכט רויט פֿאַר היץ און פֿיבער.
ער האָט אויסגעפֿונען אַ ניי מיטעל, ווי אַזוי צו בעפֿרייען פֿרוי סטענע-
סען'ס וויינפֿערל-בוימלאַך פֿון לייז. דאָס דאָזיגע מיטעל איז בעשטאַנען
אין דעם, וואָס ער וועט אין אַ שעהנעם טאָג אַריינגעהן אין אַ קראָם
און וועט קויפֿען אַ בלעך פֿול מיט פּאַראַפֿין; דאָן וועט ער אוועקגעהן
אויף'ן מאַרק, וועט זיך אויסטהאָן די שיד און זיי אָנגיסען פֿול מיט פּאַ-
ראַפֿין. דערנאָך וועט מען זיי אָנצינדען, איין שוין נאָר'ן אַנדערן; און
ענדליך וועט ער מיט בלויזע זאַקען אויף די פֿיס אַרוםטאַנצען אַרום די

ברענענדע שיך און צווינגען דערביי. דאָס מוז געשעהן אין אַ פֿאַר־
טיטאָג, ווען ער וועט געוונד ווערן. ער וועט מאַכען דערפֿון אַן אמת'ן
צירק, אַ גאַנצע פֿערד־אַפֿעראַ, און דערצו וועט ער נאָך צוקנאַקען מיט
אַ בייטש.

דאָן האָט ער זיך אויך פֿערמיטען דערמיט, אויסצוטראַכטען מאָדנע
און לעבערליכע נעמען און טיטלען פֿאַר זיינע בעקאַנטע. דעם לאַנד־
ריכטער ריינערט, צום ביישפּיעל, האָט ער גערופֿען בילגע, און האָט
געוואָנט, בילגע איז אַ טיטעל. „הערד ריינערט, הויכגעעהרטער בילגע אין
דער שטאָדט“, האָט ער געוואָנט. נאָר ענדליך האָט ער זאָגאַר אָנגעהויבען
פאַמאַזירען וועגען דעם, ווי הויך עס קען זיין ביי קאַנזול אַנדערעסען אין
דער וואוינונג פֿון די דיעלען ביו דער סטעליע. „פֿערטהאַלבען איילען,
פֿערטהאַלבען איילען!“ האָט ער געהאַלטען אין איין שרייען, „פֿערטהאַלבען
איילען, גאָר ניט מעסטענדיג; האָב איך ניט רעכט?“ נאָר געלעכטער
אַן אַ זייט! ער ליגט ווירקליך דאָ מיט אַ פֿיש־אַנגעל אין האַלז, דאָס איז
די ריינע וואַהרהייט, און דערפֿון געהט ער אָב מיט בלוט, עס טהוט
נאַנין שטאַרק וועה. . . .

ערשט אַרום אָבענד־צייט איז ער ענדליך פֿעסט איינגעשלאָפֿען.

אַרום צעהן אַוויגער האָט ער זיך ווידער אויפֿגעכאַפט. ער איז געווען
אַליין און איז נאָך געלעגען אויפֿ'ן זאַפֿ. אַ קאָלדרע, מיט וועלכער סאַראַ
האַט איהם צוגעדעקט, איז אַראָבגעפֿאַלען אויף דער פֿאָדלאַגע, אָבער
ניט קוקענדיג דערויף איז איהם פֿונדעסטוועגען ניט קאַלט געווען. סאַראַ
האַט אויך צוגעמאַכט די פֿענסטער, און ער האָט זיי צוריק געעפֿענט.
איהם האָט זיך געדוכט, אַז דער קאַפּ איז איהם איצט גאַנץ קלאָהר;
נאָר ער איז געווען שטאַרק אָבגעשוואַכט און האָט געזימערט. דער געד־
היימניספֿולער שרעק האָט איהם פֿון דאָס ניי געפאַקט; ער האָט געפֿיהלט
ווי אַ שוידער אין אַלע גליעדער, ווען עס האָט זיך דערהערט דער מינ־
דעסטער טרערשטש אין וואַנד, אָדער ווען אימיצער האָט אַ געשריי
געטהאָן אונטען אין גאַס. פֿילייכט וועט עס אַרובֿערגעהן, ווען ער זאָל
זיך לייגען אין בעט און זיך דורכשלאָפֿען ביו מאָרגען. ער האָט זיך אויס־
געטהאָן.

אָבער ער האָט ניט געקענט איינשלאָפֿען. ער איז געבליבען ליגען
אין האָט געטראַכט וועגען אַלעם, וואָס ער האָט דורכגעלעכט אין משך
פֿון די לעצטע פֿיער און צוואַנציג שעה, פֿון נעכטען אָבענד אָן, ווען ער
איז אוועק אין וואַלד און האָט איינגעטרונקען דאָס קליינע פֿלעשעלע,
ביו איצט, ווען ער איז געלעגען ביי זיך אין צימער, אַ דערשלאָגענער,

אויסגעמושמעט פֿון פֿיבער. ווי לאנג אָט דער מאָג אין אָט די נאָכט זייגען דאָס געווען! און דער שרעק האָט ניט געוואָלט אָבטרעטען פֿון איהם, אָט דאָס געהיימע געפֿיהל, אז איהם ערוואַרט גאָר אין גיכען א געפֿאַהר, אָן אונגליק, האָט ניט אָבגעטראָטען פֿון איהם. פֿאַרוואָס איז דאָס אזוי? וואָס האָט ער דען געטהאָן? וואָס פֿאַר אַ שעפטשעריי עס הערט זיך אַרום ווין בעט! דאָס גאַנצע צימער איז פֿיל מיט אַ מאַדנער מורמלעריי. ער האָט צונויפֿגעלייגט די הענד, און איהם האָט זיך אָבגע־דוכט, אז ער שלאָפֿט איין. . . .

פֿלוצלינג טרוט ער אַ קוק אויף זיינע פֿינגער און בעמערקט, אז זיין רינג איז ניטאָ. גלייך הויבט זיין האַרץ אָן שטאַרקער צו אַרבייטען; ער קוקט זיך גענויער צו: אַ שוואַכער, טונקעלער ראַנד אַרום פֿינגער, אָבער קיין רינג איז ניטאָ! גאָט אין הימעל! דער רינג איז ניטאָ, יאָ, ער האָט איהם אַריינגעוואַרפֿען אין ים, ער האָט דאָך געמיינט, אז ער וועט איהם שוין מעהר ניט דאַרפֿען, ווייל ער האָט דאָן געוואָלט שטאַרבֿען; דערפֿאַר האָט ער איהם אַריינגעוואַרפֿען אין ים. אָבער אַזונד איז ער ניטאָ, דער רינג איז ניטאָ!

ער שפּרינגט צוריק אַרום פֿון בעט, וואַרפֿט ווי עס איז אַרויף אויף זיך די קליידער און לויפֿט אַרום ווי אַ משוגע'נער איבער'ן צימער. ס'איז געווען צעהן אַ זייגער, אום צוועלף מזו דער רינג זיין געפֿונען, פֿונקט צוועלף אזייגער איז די לעצטע רגע, דער רינג, דער רינג. . . מיט אימפעט פֿליהט ער אַרונטער די טרעפֿ, אַרום אין גאַס, צו די לאַנדונגס-בריקען. מען בעמערקט איהם פֿון האַטעל, אָבער עס אַרט איהם ניט; ער בלייבט ווידער אַהן כוחות, די קניע בויגען זיך אונטער איהם, אָבער ער מערקט דאָס ניט. יאָ, איצט האָט ער אויסגעפֿונען דעם גרונד פֿון'ס שווערען שרעק, וואָס האָט איהם דעם גאַנצען מאָג גע־מוטשעט; דער רינג איז פֿערשוואַנדען! און די פֿרוי מיט'ן קרייץ האָט זיך ווידער בעוויזען פֿאַר איהם.

אויסער זיך פֿאַר שרעק, שפּרינגט ער אונטען ביים ברעג אַריין אין דער ערשטער, בעסטער לאַדקע. זי איז אָנגעטשעפעט צום ברעג, און ער קען זי ניט אָבטשעפען. ער רופֿט צו אַ מאַן און בעט איהם, ער זאָל אָבטשעפען די לאַדקע; אָבער דער מאַן ענטפֿערט, אז ער מאַר עס ניט, ס'איז ניט זיין לאַדקע. — יאָ, אָבער נאָגעל וויל געהען אלעס אויף זיך, ס'האַנדעלט זיך וועגען דעם רינג; ער וועט די לאַדקע אָבקויפֿען. — אָבער צי קען ער דען ניט זעהן, אז די לאַדקע איז אָנגעשלאָסען אָן ברעג?

זי זעהט ער דען ניש דעם איינערנעם רינג, צו וועלכען זי איז אָנגע-
שלאָסען? — נא, דאָן וועט ער נעהמען אן אנדער לאַדקע.

און נאָגעל איז אַריבערגעשפרונגען אין אן אנדער לאַדקע.

„וואוהין ווילט איהר פֿאָהרען?“ פֿרעגט דער מאַן.

„איך וויל זוכען דעם רינג. איהר קענט מיך פֿיליכט? איך האָב

דאָ געהאַט אַ רינג, איהר קענט אליין זעהן דעם צייכען דאָ אויף'ן פֿינג-
ער, כ'זאָג אייך קיין ליגען ניש. נו האָב איך דעם רינג אַוועקגעוואָרפֿען,

ער ליגט ערגעץ-וואו דאָרט אין ים.“

דער מאַן האָט ניש אָנגעהויבען פֿערשטעהן, וואָס דאָ טהוט זיך.

„איהר ווילט זוכען אַ רינג אויף'ן גרונד פֿון ים?“ פֿרעגט ער.

„יא, יא!“ ענפֿערט נאָגעל. „ווי איך זעה, פֿערשטעהט איהר מיך.

וואָרום איך טוו דאך מיין רינג צוריקקריגען, דאָס וועט איהר דאָך אליין

אינוועהן. קומט און רודערט ארויס די לאַדקע פֿאַר מיר.“

דער מאַן פֿרעגט ווידער:

„איהר ווילט, הייסט עס, זוכען אַ רינג, וואָס איהר האָט אַריינגע-
וואָרפֿען אין ים?“

„יא, יא, נו קומט שוין! איך וועל אייך געבען אַמך געלד דערפֿאַר.“

„נאָט איז מיט אייך, לאָזט עס בעסער! וואָס זשע, איהר ווילט איהם

אַרויסקריגען מיט די פֿינגער?“

„יא, מיט די פֿינגער, דאָס איז מיר אַלצאיינס, איך קען שווימען

ווי אן אַל-פֿיש, אויב עס וועט נייטיג זיין. פֿיליכט וועלען מיר קענען

געפֿינען עפעס אנדערש אויסער די פֿינגער, אויף אַרויסקריגען דעם

רינג.“

און דער פֿרעמדער מאַן געהט ווירקליך אַרונטער אין לאַדקע. ער

זעצט זיך אַנידער, כדי זיך הרכזושמועסען מבח דער זאך; אָבער דאָס

געזיכט קעהרט ער אָב אן אַ זייט. ס'איז דאָך איינפֿאַך אַ שגעוק, אזוי

וואָס צו אונטערנעהמען! ווען עס וואָלט געווען אן אַנקער אָדער אַ קייט,

וואָלט עס נאָך געקענט האָבען אַ זיין; אָבער אַ רינגעל פֿון אַ פֿינגער;

און ווען מען ווייסט אפילו ניש גענוי, וואו עס ליגט!

נאָגעל האָט אליין אויך אָנגעהויבען אינוועהן, ווי אונטעגליך זיין

פלאַן איז געווען. אָבער אויב אזוי ווייסט ער דאָך ניש, וואָס צו טהאָן,

דאן איז ער אַ פֿעהלאָרענער! זיינע אויגען זיינען פֿערגלויזערט פֿאַר שרעק,

און יעדעס גליעד ציטערט איהם אין קערפער. ער וויל אַריינשפּרינגען

אין ים, נאָר דער מאַן פאַקט איהם און לאָזט איהם ניש אָב. נאָגעל

זינקט גלייך צוזאַמען, מאַט, טייטשטיער, צו שוואַך זיך צו קענען ראַנגלען

מיט וועמען עס איז. פֿאַטער אין הימעל, ווי עס ווערט דאָס אַלץ
ערגער און ערגער! דער רינג איז פֿערלאָרען, באַלד איז שוין צוועלף
אַזויגער, און דער רינג איז נישט! מען האָט דאָך איהם געוואָרענט!
אין דער רגע איז דורך זיין מוח דורכגעלאָפֿען אַ בלישמש פֿון
קלאָהרען בעוואוסטזיין, און אין די צוויי, דריי קורצע מינוטען האָט ער
געדיינקט וועגען אַ מאַסע זאַכען. ס'איז איהם אויך אַרויפֿגעקומען אויף'ן
זינען עפעס, וואָס ער האָט ביי אַיזט פֿערגעסען, אז ער האָט זיך שוין
אויבערנעכטען ביינאַכט שריפֿטליך אָבערזעגענט מיט זיין שוועסטער און
אַריינגעוואָרפֿען דעם בריעף אין פֿאַסט־קעסטעל. ער איז נאָך נישט טויט;
אָבער דער בריעף איז אַוועק, דעם קען מען נישט אָבהאַלמען, ער מוז
געהן זיין גאַנג און איז שוין איצט ווייט אַוועק; און ווען זיין שוועסטער
וועט איהם קריגען, מוז ער בעשטימט זיין טויט. איבעריגענס איז דער
רינג אויך נישט, אַלעס איז פֿערלאָרען. . . .

עס קלאַפט איהם אַ צאָהן אָן אַ צאָהן. אַ פֿערצווייפֿעלטער, נישט
וויסענדיג וואָס פֿאַר אַן עצה זיך צו געבען, קוקט ער זיך אום, דער ים
איז בלויז איין שפרונג ווייט פֿון איהם. ער כאַפט אַ קוק צום מאַן אויף
דער באַנק; דער מאַן קעהרט נאָך אַלץ אָב דאָס געזיכט, אָבער ער גיט
גוט אַכטונג, ויצט גרייט איהם אָנצוכאַפֿען, ווען עס וועט נור נייטיג זיין.
אָבער פֿאַרוואָס קעהרט ער כּסדר אָב דעם פנים אָן אַ זייט?
„לאַמיר אייך העלפֿען אַרויפֿגעהן אויף'ן ברעג,“ זאָגט דער מאַן.
און ער נעהמט איהם אָן אונטער די אָרעמס און פֿיהרט איהם אַרויף
אויף'ן ברעג.
„גוטע נאַכט,“ זאָגט נאָגעל און קעהרט זיך אָב מיט'ן רוקען צו
איהם.

אָבער דער מאַן געהט איהם נאָך, ער נעהמט איינפֿאַך נישט אַראָב
קיין אויג פֿון איהם. נאָגעל קעהרט זיך אום מיט כּעס און זאָגט נאָך
אַמאָל: „גוטע נאַכט!“ און ער וויל אַריינשפּרינגען אין וואַסער.
נאָר דער מאַן כאַפט איהם פֿון דאָס ניי אָן.
„דאָס וועט זיך אויך נישט איינגעבען,“ שושקעט ער אַריין נאָגעל'ן
אין אויער, „איהר שווימט צו גוט, איהר וועט צוריק אַרויפֿקומען אויבען.“
נאָגעל בלייבט שטעהן ערשטוינט און פֿערטראַכט זיך אַ וויילע. יאָ
ער שווימט צו גוט, ער וועט פֿילייכט צוריק אַרויפֿקומען אויבען. ער
קוקט אָן דעם מאַן, קוקט איהם אַריין גלייך אין געזיכט אַריין; די העס־
ליכטמע צורה שטעהט איהם פֿאַר די אויגען — מינוט!
וידער מינוט, אָבער אַמאָל מינוט!

„אין גיהנום מיט דיר, די עקעלהאפטע, קריכענדע שלאנג!“ שרייט
אויס נאגעל און לויפט אין איין אטמהעס אוועק פֿון ברעג.
ער לויפט דעם גאנצען וועג, זיך וואַקלענדיג ווי אַ שכור, גליטשט
זיך אויס, פֿאלט און שטעהט ווידער אויף; אלעס דרעהט זיך און טאָנזט
מיט איהם אַרום ווי אין אַ קרייז, און ער לויפט נאָך אַלין, לויפט אין
שטאָרט אַרײַן. נו האָט מינוט אַ צווייטען מאָל צושטערט זײַנע פֿלענער!
אום נאָטעס ווילען, וואָס בלייבט איהם איצט נאָך איבער צו טהאָן? ווי
עס שווינדעלט איהם פֿאַר די אויגען! ווי עס רוישט איבער דער גאנצער
שטאָרט! ער איז ווידער געפֿאלען.

ער האָט זיך אויפֿגעהויבען אויף די קניע און אַ דערשלאָגענער האָט
ער אַרומגעווייגט מיט'ן קאָפּ אַהין און אַהער. שאַ! וואָס איז דאָס? עס
הערט זיך אַ געשרײַ פֿון ים! באלד איז שוין צוועלף אויגער, און דער
רינג איז נאָך אַלין ניטאָ. און ער פֿיהלט, ווי אַ בעשעפֿעניש קומט הינ-
טער איהם, ער הערט דאָס גערויש, אַ שופען-טהיר מיט אַן אַראָבחהנ-
גענדען בויך, וואָס שלעפט זיך איבער דער ערד און לאָזט איבער אַ נאַסע
שפור הינטער זיך, אַ שוידערליכער היראַגליף מיט אַרעמס אויף'ן קאָפּ
און מיט אַ געלער קלאָה אויף דער נאָז. אוועק! אוועק! פֿון ים הערט
זיך ווידער אַ רוף, און יאָמערנדיג האַלט ער זיך די הענד פֿאַר די אויערן,
כדי עס ניט צו הערען.

און ער שפּרינגט ווידער אויף, נאָך איז ניט יעדע האָפֿנונג פֿער-
לאָרען, עס בלייבט נאָך איבער איין מיטעל, דאָס לעצטע מיטעל, אַ
זיכערען זעקס-דעהריגען רעוואָלוציע, דאָס בעסטע אויף דער וועלט! און
ער וויינט פֿאַר דאָנקבאַרקייט, לויפט צוויי שנעל ווי ער קען און וויינט
אויס דאָנקבאַרקייט פֿאַר אַט דער נייער האָפֿנונג. פֿלוצלינג דערמאָנט
ער זיך, אַז עס איז אין מיטען נאַכט; ער קען קיין זעקס-דעהריגען רעד-
וואָלוציע ניט קריגען, אלע קלייטען ווינען פֿערמאכט, אין דערזעלבער רגע
ניט ער אלעס אויף, פֿאלט מיט'ן פנים אַראָב און אָהן אַ שום גערויש
שלאָגט ער זיך אָן מיט'ן שטערן אָן דער ערד.

אין דעם מאָמענט לאָזט זיך דער בעל הבית ענדליך אַרויס פֿון
האַטעל; מיט איהם געהען מיט נאָך אַ פֿאַר אַנדערע לייט, אום צו זעהן,
וואו ער איז ערגעץ אַהינגעקומען.

דאָ האָט ער זיך אויפֿגעכאַפט און זיך אומגעקוקט אין אלע וויטען —
ס'איז בלויז געווען אַ הלום, ער איז די גאנצע צײַט פֿון בעט ניט אַרויס!
ער ליגט אַ ווילע און דײַנקט נאָך. ער גיט אַ קוק אויף זײַן האַנד,
אַבער דער רינג איז טאַקע ניטאָ; ער טהוט אַ קוק אויף זײַן זײַגער,

ס'איו האלבע נאכט, ס'איו צוועלף אזויגער, בלויז עטליכע מינוטען פֿעהר לען נאָך. פֿילייכט האָט ער זיך פֿאַרט אויסגעדרעהט, פֿילייכט איז ער דאָך גערעטעט! אָבער זיין האַרץ קלאַפט מורא'דיג, און ער ציטערט. פֿילייכט, פֿילייכט קען ווערן צוועלף אזויגער, און מיט איהם זאָל גאָרנישט געשעהן? ער נעהמט דעם זייגער אין דער האַנד, און זיין האַנד ציטערט; ער זעהלט די מינוטען . . . סעקונדען . . .

מיט אַמאָל פֿאלט דער זייגער אַראָפּ אויף דער פּאַדלאַגע, און ער שפּרינגט אַרויס פֿון בעט. „עס רופֿט!“ שעפּטשעט ער און קוקט מיט גרויסע, אויפֿגעריסענע אויגען צום פֿענסטער אַרויס. שנעל כאַפט ער אַרויף אויף זיך אַ פּאַר מלבושים, עפֿענט די טהירען און לויפֿט אַרויס אין גאַס. ער קוקט זיך אום, קיינער זעהט איהם ניט. דאָן שפּאַנט ער מיט שנעלע ברייטע טרויט אַרונטער צום האַפֿען; דער ווייסער רוקען־טהייל פֿון זיין וועסט לייכט אָב די גאַנצע צייט; ער קומט צו צו דער לאַנדונגס־בריק, געהט ווייטער מיט'ן וועג צום סאַכע עק פֿון ברעג און שפּרינגט מיט איין קלאַפּ אַרײַן אין ים.

אַ פּאַר בלעזעלאַך קומען אַרויף אויף'ן וואַסער.

XXIII.

איצט, אין אפריל פֿון דיווען יאָהר, איינמאָל שפּעט ביינאַכט, איז דאָגני געגאַנגען צוזאַמען מיט מאַרטהאַץ איבער דער גאַס; זיי זיינען געקומען פֿון אַן אונטערהאַלטונג און האָבען זיך געלאָזט געהן אַהײם. ס'איז געווען פֿינסטער, און דאָ און דאָרט איז געלעגען אייז אין די גאַסען; צוליב דעם זיינען זיי געגאַנגען גאַנץ לאַנגזאַם.

„איך מוז דיינקען וועגען דעם אלעס, וואָס מען האָט היינט ביינאַכט גערעדט איבער נאַגעל'ן,“ האָט דאָגני געזאָגט. „פֿיעלעס איז געווען ניי פֿאַר מיר.“

„איך האָב גאָרנישט געהערט,“ האָט מאַרטהאַ נעענטפֿערט, „איך בין אַרויסגעגאַנגען.“

„אָבער איין זאָך האָבען זיי ניט געוואוסט,“ האָט דאָגני ווייטער גער־זאָגט, „נאַגעל האָט מיר שוין פֿאַריגען זומער געזאָגט, אז מינוט וועט האָבען אַ שלעכטען סוף. איך פֿערשמעה גאָר ניט, ווי אזוי ער האָט עס שוין דעמאָלט געקענט זעהן. ער האָט עס געזאָגט אַ לאַנגע, לאַנגע צייט,“

נאך איידער די האַסט מיר דערזעהלט, וואָס פאַר צרות מינוט האָט דיר
אַנגעטהאָן."

"ווי-קליך?"

"אָ."

ווי ווינען אַזוי פֿאַנקומען אויף דעם וועג צום פּאַסטאָר-הויף; אין
וואַלד אַרום ווי אַזוי געווען פֿינסטער און שטיל; זיי האָבען ניט געהערט
קײן אַנדער געדויער, נאר דעם קלאַנג פֿון זייערע טריט אויף'ן האַרמען
וועג.

נאָך אַ לאַנגער פּויע רופֿט זיך דאַנני ווידער אָב:

"דאָ פֿלעגט ער אימער געהן."

"ווער?" האָט מאַרטהאַ געפֿרעגט. "ס'איז גליטשיג; ווילסט דו ניט

אַנגעהמען מיין אָרם?"

"יאָ, אָבער נעהם דו בעסער מיינעם."

אין שווייגענדיג ווינען זיי געגאַנגען ווייטער, אָרם אין אָרם, צוגע-

מוליעט איינע צו דער אַנדערער.

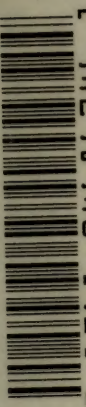

Presented to the
LIBRARY of the
UNIVERSITY OF TORONTO
by
MULTICULTURAL HISTORY
SOCIETY OF ONTARIO

3 1761 04686746 1

W. H. Freeman & Co., Publishers, 41 Madison St.,
New York, N. Y. 10017, U. S. A.